

శ్రీ రస్తు

విషయ సూచిక

	కృష్ణ.	శృ
ప్రతిసరికా	1	అష్టలింగతోభద్రమండలవిధాన
ప్రతిచూడామణిపారంభః	2	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతికవ్యయాచం	3	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతికాలం	4	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
గురూ సింహాసే వర్జ్యాని	5	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రీతాం ప్రతాదావగ బోధదయః	6	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
గురూభిండలితావగ	7	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
దీతయోగ్యతే	8	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతాధికారికః	9	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రీతాం ప్రతాధికారః	10	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతధర్మాః	11	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతేషు నియమాః	12	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతేషు సామాన్యసర్గాః	13	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతారింభే వ్యధిశాస్త్రం	14	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతపరిత్యాగే దోషః	15	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
అప్రతీక్షుని	16	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతభంగే కర్తవ్యనియమః	17	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ఉపవాసధర్మాః	18	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతవర్జ్యా	19	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతభంగప్రాయశ్చిత్తాని	20	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ఉదయాదిప్రతకాలాః	21	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
ప్రతేహవిషయా	22	చతుర్లింగతోభద్రమండలం
సర్వతోభద్రమండలవిధిః	23	చతుర్లింగతోభద్రమండలం

	పృష్ఠాః		పృష్ఠాః
బహిర్యూజస్వపతిపత్	38	తత్రైవ దంతధావసమంత్రః	77
గోక్తీనస్వపతిపత్	39	తత్రైవ పంచగవ్యవిధిః	78
అథ ద్వితీయావ్రతాని	39	తత్రైవ ఋషిపూజార్థం యమునా	78
అథ తృతీయావ్రతాని	40	పూజా	78
అథ చతుర్థీయా	42	ఋషిపూజా చ	79
అథ తృతీయావ్రతాని	43	తత్రైవ కళ పాపప్రత్యేకపూజా	80
పరిశురానుజయంతీ	44	ప్రారంభః	97
అథ తృతీయా	44	వనంత్రవస్త్రాః	97
శుక్లకృష్ణమనుయుగాదయః	46	వస్త్రీవ్రతారంభః	98
జ్యేష్ఠశుక్ల తృతీయానాం రంభా	46	లలితావ్రతం	98
వ్రతం	46	కపిలావస్త్రీ	98
స్వర్ణకారీషోడశకారీవ్రతే	47	సోదవస్త్రీ, చంపావస్త్రీ	98
తత్రైవాప్యంతరనామా వర్షి	47	అథ సప్తమీవ్రతాని	100
స్వర్ణకారీవ్రతకథా	49	గంగోత్పత్తిః	103
తత్రైవస్వర్ణకారీవ్రతోద్యాపనం	51	శీతలావ్రతం	104
అథ చతుర్థీవ్రతారంభః	52	ముక్తాధరణావ్రతం	105
సంకష్టహరణచతుర్థీవ్రతం	56	తత్కథా	107
తత్రైవ తద్గణపతివ్రతకథా	56	మూలగో సరస్వతీసాపనం	108
మార్వాగణపతివ్రతకథోద్యాప	58	రథసప్తమీ సాపనవిధిః	109
నం చ	58	తత్కథాచాచలాసప్తమీచ	109
భాద్రపదే సిద్ధివిద్యావ్రతం	60	అష్టమీవ్రతారంభః	107
తత్కథా	65	భవానీయాత్రా	107
చతుర్థీచంద్రదర్శనదోషః	67	అశోకాష్టమీ	107
స్వమంత్రకోసాఖ్యానం	67	దశఫలవ్రతం	107
అథ పంచమీవ్రతారంభః	74	కృష్ణజన్మాష్టమీజయంతీనిర్ణయః	108
నాగపంచమీవ్రతం	75	శ్రీకృష్ణాష్టమీవ్రతకథా	419
నాగదష్టవ్రతం	75	మధ్వైష్ణవానాం శ్రీజయంతీ	109
ఋషిపంచమీవ్రతం	76	తత్రైవ జయంతీసాధకాని	109

	పృష్ఠా.		పృష్ఠా.
తత్రైవ పారణనిర్ణయ సదుపరి		గోపద్యోద్యాపనవిధి	155
జన్మాప్తమీ పూజావిధి	110	తత్రా భా	157
జ్యేష్ఠావ్రతం	116	పురుషోత్తమ శాదశీ	160
అథ దూర్వాప్తమీవ్రతం	117	కాశీ శుక్ల శాదశ్యాం ప్రబోధన	
మహాలక్ష్మీవ్రతం, అశోకా		విధి	160
ప్రమీ	118	భీష్మపూజనవ్రతం	161
శ్రీరామనామనిర్ణయః		తులసీవ్రతం, వివాహా; బోధనకాద	
శ్రీరామనామనిర్ణయవ్రతవిధినిర్ణయః	119	శ్రీరామ; ఉద్వాహనం	164
అథ రామనామనిర్ణయ	128	మార్గశీరమాదశీవిధి, కథా	165
అథ రామనామ లేఖనవ్రతముద్యా		పాదశీనమాత్రవ్రతం	167
పనం కథాచ	"	వైతరణివ్రతం	170
దేవీవ్రతం, భద్రకాలీపూజాచ	131	వైతరణివ్రతోద్యాపనం	171
సంస్కృతీ పుస్తకమండలపూజా	"	ద్వాదశీవ్రతోద్యాపనం	173
అక్షయినవమీవ్రతం, తులసీ	"	శ్రీనామనపూజా	177
నివాహాదికథా	135	క్షీరాబిశయనవ్రతం కథా	
దశమీవ్రతేషుదశవారదశమీ	139	సహితం	180
ఆమాధిశుక్లనవమీ, ద్విగ్దవతా		అథ త్రయోదశీవ్రతాని	184
వ్రతం	140	శనిత్రయోదశీవ్రతం	190
దశావతారవ్రతం, విజయ		పక్షపదోపవ్రతకథా	192
దశమీ	141	చతుర్దశీవ్రతాని	206
తతో విజయదశమీవ్రతం	"	శ్రీనృసింహజయంతి	207
ఏకాదశీనిర్ణయః	142	తత్రా భా	"
శుక్లకృష్ణకాదశ్యధికార		అనంతచతుర్దశీనిర్ణయః పూజా	
నిర్ణయః	145	విధిశ్చ	213
కామ్యవ్రతవిధి, ఏకాదశీశ్రాద్ధ		తత్రా భా	222
విషయః, వ్రతధర్మాశ్చ	"	లద్వితోద్యాపనం	229
పంజాగైకాదశ్యాదిః	146	దోరే సప్త కర్తవ్యం	232
శుక్ల కాదశ్యద్వాపనవిధి	152	కదశీవ్రతం	"

	పృష్ఠా.		పృష్ఠా.
నరక చతుర్థీ	232	తత్త్విరశనారక-వారవ్రతం; అరుణ	
తత్త్-థా	233	సూర్యపూజా నమస్కారస్తోత్ర	
వైకుంఠచతుర్థీకథాసహితం	236	కథాకలితం	298
అథ మహాశివరాత్రివ్రతం;		నిర్వరవివారవ్రతం	313
పూజా విధి కథోద్యా		తత్త్-థా	314
పనసులితం	240	సోమవారవ్రతంకథాకలితం	318
అథ పౌర్ణమాసీవ్రతేషు సావి		మంగళశక్తివ్రతం; పూజామితరశత	
త్రీవ్రతం	260	నామావళీకథోద్యాపనాది	
రత్నాబుధనం	261	భరితం	325
ఉమామహేశ్వరవ్రతం	,,	మంగళగ్రహవ్రతం	336
తత్త్-థా	265	బుధవారవ్రతం	342
కముదీజాగరవ్రతం	267	గురువారవ్రతం	347
త్రీపురోత్సవః	,,	వరలక్ష్మీవ్రతం కథోద్యాపనాది	
భక్తేశ్వర వ్రతపూజావిధానం		రమణీయం	349
కథాసహితం	268	శనైశ్చరవ్రతం కథాయుతం	356
అమావాస్యవ్రతాని	275	శ్రీపంక తీర్థవ్రతం	359
కేదారేశ్వరవ్రతం	276	ఏకభక్తేశనివారపూజా	,,
తత్త్-థా	278	తత్త్-థా	360
లక్ష్మీవ్రతం	283	వ్యతీపాతవ్రతం	361
గౌరీవ్రతం	,,	మాసోపవాసః	364
సోమవత్యమావాస్యవ్రతం	,,	సంక్రాంతివ్రతోద్యాపనాదీని	,,
తత్త్-థా	286	లవణసంక్రాంతిః	365
తద్వ్రతోద్యాపనం	292	భోగసంక్రాంతిః	,,
అహోదయవ్రతం	293	రూపసంక్రాంతిః	366
స్వస్తి కవ్రతం	295	తీజస్సంక్రాంతిః	,,
ఉత్తరభాగ ఆదావ్రతనిర్ణయః		సౌభాగ్యసంక్రాంతిః	,,
అథ వారవ్రతేషు రవివార		తాంబూలసంక్రాంతిః	367
వ్రతం	298	మనోరథసంక్రాంతివ్రతం	,,
		అశోకసంక్రాంతిః	,,

	పృష్ఠము.		పృష్ఠము.
అథాయస్సంక్రాంతిః	368	తులసీలక్ష్మి ప్రసాదవిధిః	391
ధనసంక్రాంతిః	„	గోక్షాంత్యాగ్నిసాసమత్సర	
అథ సర్వసంక్రాంత్యుద్వాపనం	369	దక్షిణవిధిః	393
ఘృతకంబళదానం	370	అథ లక్ష్మవిల్వవత్త్రీపూజా	394
దధిమంధదానం	371	శివస్య సానాలక్షపుష్పపూజా	398
తాంబూలవృత్తోద్వాపనం	„	అథ తులసీపూజా	400
మహానవోత్సాహద్యాపనం	372	విష్ణులక్షపుష్పపూజావిధిః	401
అథ ప్రసాదావిధానం	373	ప్రాతఃస్నానవ్రతం	402
లక్ష్మపద్మవిధిః	374	అథ కావేరీపూజా	407
అథ లక్ష్మదీపదానవిధిః	„	మాలాపితృసేవనం	413
అథ లక్ష్మదూర్వాపూజావిధిః	376	పతిసేవన వ్రతం	414
శివలక్ష్మప్రదక్షిణవిధిః	381	పతిసంజీవనవ్రతం	415
అశ్వత్థప్రదక్షిణవిధిః	384	ముక్తి సోపానన ప్రతివ్రతరాజిః	419
అథవిష్ణులక్ష్మప్రదక్షిణవిధిః	389	అథ గ్రంథవిషయానుక్రమణిక	425

శ్రీగణేశ కారదా గురుభ్యో నమః.

వ్రత చూడామణిః

పూర్వ భాగః.

సీ తి కా.

హరిః ఓం. ఓం కారవిఘ్నే శగురునా సరస్వతీం శారీశసూర్యా
 చ హరిం చ భైరవమ్, ప్రణమ్య దేవా ను యతే హి గ్రంథం దైవజ్ఞ
 శర్తా జగతో హితాయ. ౧. విష్ణ్వర్చనం దానశినార్చనం చ ఉత్త్యక్త
 ధర్మవ్రతనిర్ణయం చ, నేదాత్పురాణాన్ స్మృతితత్వ తద్వద్యతోక్త
 సిద్ధాంతవిధం విధత్తే. ౨. సంగమస్యా సర్వస్య మతం పురాణసిద్ధాంత
 వాక్యం మునిభిః ప్రవీతమ్, లోకాపకారాయ కృతో నిబన్ధో(వ్రతప)
 కాశస్సుధియం ముదే స్యాత్. 3. యావన్తే బ్రాహ్మణా లోకే ధర్మ
 శాస్త్రవిశారదాః, తావన్తే కృపయా యుక్తాః కుర్వన్తు గ్రంథవిధానమ్.
 ౪. విష్ణోవ్యస్తే మయా సర్వే హృతే గుణమణ్ణితాః, ప్రచారణీయో
 గ్రంథోఽయం బాలవద్బాలకస్య మే. ౫. విలోక్య వివిధాన్ గ్రంథాన్
 లిఖ్యే సుజనాయన, తన్ని బ్రాహ్మణే మయాఽరమ్భః కమన్యతా మసీసి
 ణః. ౬. చిత్తపావనజాతీయ శాస్త్రల్యగులమృతం, గోపాలాత్కృతం వల్లభ
 సంగమీశ్వరసంక్షితం. ౭. గుర్భాఘ్నై వసనా శ్యాం సుత్యా కిత్తపితా
 మహానీ, కుర్వేత్ విశ్వవాహినీయం వ్రతరాజం సువిస్తర మితి. ౮.
 తత్ర...

శ్రీమద్వ్యాసమహర్షి రగృహిత రాణ్యణా పురాణాద్ధర్మయా
 న్యాహ వ్రతసంపాదో భగవద్భూతాదర్శిణ్యానీ, తా న్యాదాయ
 విదేశశిష్టచరితా న్యకప్ర సంగమాజ్ఞా మిదప్రకీర్తి ద్వితీరాజ మిత్వ
 భినవం శ్రీవిశ్వనాథాదిపతి. ౧. ౨. స్మన్మత్పగులాభిజాతశశినా యో మా
 తులే నాస్యహంపిద్యాసితపి వక వృత్తిభరపి ప్రాచీణసంవర్ధతః, నోఽయం

వ్రతచూడామణి:

శ్రీవ్రతరాజమాదరతయా కర్ణాటదేశాదృతా న్యుద్ధృత్యైవ లిలేఖ
సజ్జనము కీ పుట్టయ్యనామా ద్విజః. ౨ కోటయం న్వల్పమతిః కిమస్య
విదితం చేత్యాగ్రహం మాకృధాః పూర్వైర్విరాచరితం మయా పరిచితం
సంలేఖితం నాన్యథా, త్సత్త్వం విబుధా స్సుగంధమగుత స్సంవాన్తిచే
తు, త్రచి త్సారగ్రాహివిశుద్ధబుద్ధిసహితో నాస్మాతికో వా జనః. ౩.
శ్రీరామనాథపురవాసపవిత్రితాజ్ఞః శ్రీరామదేవచరణాబ్జకృతా స్పర్శః,
శ్రీభూసురేన్ద్రో పదపజః జనుత్తభృగః శ్రీమా న్సుఖే వసతి సత్సుకృ
తానుషజ్ఞః. ౪. కర్ణాటదేశీయజనార్థనాథి స్సంక్షిప్త్య పూర్వవ్రతరాజ
మత్ర, ప్రాయేణ యద్య త్రుక్కుతోచితం తత్తే నోద్ధృతం ప్రాక్షవ
సూక్త మేవ. ౫. వ్రతచూడా మణినామ్నా గ్రంథో వ్రతరాజతో
జయతి, అమృతప్రదాచ్చ సిన్ధోర్నిస్తు ర్విబుధా న్యథా ధిన్వన్. ౬.

అథ వ్రతచూడామణి ప్రారంభః.

వ్రతస్వరూపమ్.

అత్ర చ స్వకర్తవ్యవిషయే నియతః సంకల్పో వ్రతమితి. తత్ర
అగ్నిహోత్రసంధ్యావందనాదివిషయే సంకల్పే అతిప్రసక్తి కిం త్వభి
యుక్తవ్రతప్రసిద్ధివిషయః సంకల్పవిశేషః సవచవ్రతమ్. న చ వ్రతం
సంకల్పయే ది త్యసన్వయ ఇది వాచ్యమ్; చాకిం పచతి దానం దద్యా
దితివ త్రుత్యమానుగ్రహార్థం ప్రయోగోత్పత్తి రితి వక్తవ్యః.

వ్రతకాలః.

అత్ర వ్రతకాల మాహ. హేమాద్రా గార్గ్యః అస్తగే చ గు
రో శుక్రే బాల్యే వృద్ధే మలిష్టుచే, ఉద్యాపన ముపారంభం వ్రతా
నాం నైవ కారయేత్. ౧. తత్రైవ వృద్ధమను బృహస్పతి. అగ్న్య
ధానం ప్రతిష్ఠాం చ యజ్ఞదానవ్రతాని చ, మాంగల్య మభిషేకం చ
మలమాసే వివర్జయేత్.

గురా సింహస్థితే వర్జ్యాని.

బాలే వా యది వా వృద్ధే శుక్రే చాస్తంగతేగురౌ, మలమాసే
చ వ్రతాని వర్జయే ద్వేవదర్శనమ్, లల్లః-నీచస్థే వక్రసంస్థేఽపృథిచరణగతే

బాలవృద్ధాస్తగే వా సన్న్యాసో దేవయాత్రావ్రతనియమవిధిః కర్ణ వేదః
స్తు దీక్షా, మాంబిబన్ధోఽథ చూడాపరిణయనవిధిర్వాస్తుదేవప్రతిష్ఠా
వర్జ్యా సుద్భిః ప్రయత్నా త్రిదశపతిగురౌ సింహరాశిస్థేతే చేతి. (నీచ
స్థి=మకరస్థి.) కల్పతరౌ దేవీపురాణే. సింహసంస్థం గురుం శుక్రం
సర్వారమ్భేషు వర్జయేత్. ప్రారబ్ధం న చ సిద్ధ్యేత మహాభయకరం
భవేత్, పుత్రమిత్రకలత్రాణి హన్యాచ్ఛిమం స సంశయః. దేవారా
మతటాకేషు వ్రతోద్ధానగృహేషు చ, సింహస్థం మకరస్థం చ
గురుం యత్నేన వర్జయేత్, వసిష్ఠః—సింహస్థే తు మహాసంస్థం
గురుం యత్నేన వర్జయేత్, అన్యత్ర సింహభాగే తు సింహస్థోఽపి
న నష్టతి. సింహస్థగురో ర్వర్జనీయత్వం నర్మదోత్తరభాగ ఏవ,
అన్యత్ర తు సింహంశ ఏవ వర్జ్యః. తథాచ మదనరత్నాది ధృత కాల
విధానే. సింహస్థితుస్సురగురుర్వది సర్మదాయాస్తం వర్జయేత్సకలకర్మ
సు సామ్యభాగే, వింధ్యస్య దక్షిణదిశి ప్రవదంతి చార్యాః సింహం
శగే మృగపతావపి వర్జనీయః. ౧. సింహంశస్తు పూర్వఫల్గున్యః
ప్రథమః పాదః. మృగపతౌ మకరస్థేగురౌ దేశ ఏకేషమాహ లల్లః—
నర్మదాపూర్వభాగే తు శోణస్యోత్తరదక్షిణే, గండకాః దక్షిణే
భాగే మకరస్థా న దోషభాక్.

స్త్రీణాం వ్రతాదో అగస్త్యదయః.

కేషాంచిత్ స్త్రీకిర్తృకాణామస్వేషాం చ వ్రతానామగస్త్య
దయే ప్రారంభనిషేధ ఇతి. హేమాద్రా తాగాక్షిః. ఉద్యానికా శివ
పవిత్రక మేఘపూజా మార్వాష్టమీ ఫలవిసూఢకజాగరాణి, స్త్రీణాం
వ్రతాని నిఖిలాన్యపి వార్షికాణి కుర్యాదగస్త్య ఉదితేన శుభాని
లిపున్. ఇతి. ఉద్యానికా=వ్రతవి శేషః. శివపవిత్రకం=ఆషాఢ్యామధువా
మౌఖ్యం విహితం శివపవిత్రారోపణం. మేఘపూజా=వ్రతవి శేషః.
మార్వాష్టమీ=భాద్రశుక్లాష్టమీ. ఫలవిసూఢకం=భాద్రపదశుక్ల చతు
ర్దిశ్యం పాలీవ్రతం (కదలీవ్రతాపరనామకమ్). జాగరం=ఆశ్వినపౌ
ర్ణిమాస్యాం కౌముదీ జాగరవ్రతం, కార్తికశుక్లచతుర్దశ్యం విహి

వ్రత చూడ మఱి

తం జంగరవ్రతం వా. అత్రోభయత్రాగస్త్యదయస్యావశ్యంభావిత్వేన
విధేనవకాశాపజ్ఞేవైకల్పోజ్ఞేయః. నార్జికాణీత్యత్ర వన్నాసు భవాని
వార్జికాణి ఇత్యేవ వ్యుత్పత్తి ర్భతు వన్నే భవానీతి. తథా సతి శర
దాది గ్రీష్మపర్యంతం అగస్త్యదయానువృత్తే స్తన్నధ్యే విహితానాం
స్త్రీవ్రతానాం సర్వథా నారంభ ఏవాపద్యత ఇతి. అగస్త్యదయకాల
శ్చ దివోదాసీయే, ఉదేతి యామ్యాం హరిసంక్రమాదవే రేకాభి కే
వింశతిమేహ్యగస్త్యః, స సప్తమేస్తం వృషసంక్రమాచ్చ ప్రయాతి
గర్గాదిభిరిత్యభాణి.

ఖండాఖండతిథ్యాదిః.

వ్రతారంభసమాప్త్యస్తి ఖం విశిష్టః. హేమాద్రా సత్సవ్రతః.
ఉదయస్థా తిథిర్యా హి న భవేద్దినమధ్యభాకే, సా ఖండా స వ్రతా
నాం స్యా దారంభశ్చ సమాపనం. సతద్యతితిక్తాయా మఖండా
యాం ప్రారంభమాహ. తత్రైవ వృద్ధివసన్యః. ఖఖండావ్యాపిమా
ర్తాండా యద్యఖండా భవేత్తిథిః, వ్రతప్రారంభణం తస్యామసస్తగురు
శుక్రయుగితి. అనస్తమితగురుశుక్రాయాం తిథే వ్రతమారంభణీయ
మిత్యర్థః. రత్నమాలాయాం. సోమసౌమ్యగురుశుక్రవాసరాః సర్వ
కర్మను భవంతి సిద్ధిదాః, భానుశోమశనివాసశేషు న ప్రోక్తమేవ
ఖలు కర్మ సిధ్యతి. విరుధసంజ్ఞా ఇహ యే చ యోగాస్తేషామనిష్ఠః
ఖలు పాద అద్యః, స వైధ్యతీస్తు వ్యతిపాతనాయా సర్వోపవృన్దిష్ఠః
పరిఘస్య చార్ధం. తిస్రస్తు యోగే ప్రథమే సవక్రే వ్యాఘాతసంక్లి
సవపంచశూలే, గండేతిగండే చ వడేవ నాడ్యః శుభేషు కాగ్యేషు
వివర్జనీయాః. దర్శం సంక్రాంతిపాతో పరిఘముఖదళం వైధ్యతీం పాత
యోగం విమంభేద్య త్రినాడ్యః శుభ కృత్రిషు చ వడండయోః
పంచశూలే, వ్యాఘాతే వజ్రకేఽంకాః పితృ మృతిదినో నాధిమా
సాన్ కుహారాం జహ్యజ్జన్మోత్థమాసోడుతిథిఖలతిథిం పున్ద్రమాంహ్వ
ర్దమాంచ. బ్రహ్మయామళే. దినభద్రా యదారా త్రో రాత్రిభద్రా య
దా దివా, న త్యాజ్యా శుభకార్యేషు ప్రాహురేవం పురాతనా ఇతి.

వ్రతయోగ్యతేః.

అథ వేదవ్యాసః—సర్వే శిలోచ్చయః పుణ్యాః సంగరా స్స
రితస్తథా, అరణ్యాని చ పుణ్యాని విశేషాన్నైమిశం తథా. జీవ

పురాణే. దేశో నదీ గయా శైలో గంగావర్గదపుష్కరం, వారాణసీ కురుక్షేత్రం ప్రయాగం జమ్బుకేశ్వరం. కేదారం వానుపాదంచ కుడవేం పుష్కరాహ్వయం, సోమేశ్వరం మహాపుణ్యం తథా చామరకణ్ణం. కాలజ్వరం తథా విష్ణుం యత్ర వాసో గుహస్యచ, గుహః=స్వామీకాన్తికేయుః. మహః సరస్వతీదృవద్వతోస్సరేవనద్వోర్వదంతరిమే. తం బ్రహ్మనిర్మితం దేశం బ్రహ్మవర్తం ప్రచక్షతే యస్మిన్ దేశేయాచారః పారంపర్యక్రమాగతః, వర్ణానాం సాంతరాళానాం స సదాచార ఉచ్యతే. కురుక్షేత్రం చ మత్స్యేశ్వ పాశ్చాలాః శూరసైనికాః, ఏష బ్రహ్మర్షిదేశో వై బ్రహ్మవర్తాదనస్తరః (మత్స్యః=పిరాటః పాంచాలః=కాన్యకుబ్జః, శూరసైనికాః=మధురా దేశాః. అనంతరః=సమః) హిమవద్వింశ్యయోర్గర్భే యత్సృగ్వీశనాదపి, ప్రత్యగేవ ప్రయాగాచ్చ మధ్యదేశ ఉదాహృతః. విశతనం=కురుక్షేత్రం. ఆసముద్రాత్తు వై పూర్వా దాసముద్రాత్తు పశ్చిమాత్, తయోరేవాంతరం గిర్వో రాగ్యావర్తం విదుర్బుధాః, సింధునదీపశ్చిమతీరవ్యాప్తత్ర్యం మిత్యాహ. కృష్ణసారస్సు చరతి మృగో యత్ర స్వభావతః, స క్షయో యజ్ఞయో దేశో మేచ్ఛ దేశ స్తతః పరః. ఏతాన్ ద్విజాతయో దేశాన్ సంశ్రయేరస్మయత్సతః యజ్ఞవల్క్యోఽపి—యస్మిన్ దేశే మృగః కృష్ణస్తస్మిన్ ధర్మాన్నిబోధత.

అథ వ్రతాధికారిణః.

సాంబందపురాణే—నిజవర్ణాశ్రమాచారినిరతిః శుద్ధమానసః, అలుబ్ధసత్వవాదీ చ సర్వభూతహితేరతః. వ్రతేష్వధిక్వతో రాజన్నాన్యథా విఫలః శ్రమః, శ్రద్ధావా న్నావభీరుశ్చే మదదంభవివర్జితః. పూర్వం నిశ్చయమాశ్రిత్య యథావత్కర్మకారకః, అనేదనిందకో ధిమానధికారి వ్రతాధికుః. నిజవర్ణాశ్రమాచారే త్యసేన చతుర్వర్ణానా మధికారో గమ్యతే. అతి ఏవ కార్మక—బ్రాహ్మణాక్షత్రియా వై శ్యోహ్యుద్వాశ్చైవద్విజాతీయ, అర్చయంతి మహాదేవం యజ్ఞదాన సమాధిభిః. వ్రతాపవాసనియంత్యుమిస్వాధ్యాయతర్పణైః, తేషాం వై రుద్రసాయజ్యం సామీప్యం చాతినిర్మలం సలోకతా చ సారూప్యం జాయతే తత్ప్రసాదతః. దేవలోఽపి—వ్రతాపవాసనియమైశ్చ

గీరోత్తాప నైస్తభా, వర్ణాస్పద్యే మిశుచ్యంతే పాత కీర్త్య స సంశయః, తత్ర అధికారివిశేషణస్య పుంస్తవిస్యనివక్షితవాత్. స్త్రీణామ ప్యధికారః.

స్త్రీణాం వ్రతాధికారః.

భారతే — మాంహి సార్థ వ్యపాశిత్య మేఽపిన్సుగ పాపయో నియసి, స్త్రీయో నైశ్శాస్త్రా తూద్రాస్తేఽపి యాంతి పరాం గతిం. క్వచిత్తు స్తద్వాచామప్యధికారో హేమాద్రా, దేవపురాణే. స్వాత్మక ప్రముదితహృత్ప్రసారాప్రసాదాః పుత్రీయర్పణి, వృత్తేః శోదై రభక్తి ముక్తై ర్గోచరవైశ్చ ముహుర్తే స్త్రీభిశ్చ కురుశార్దూల తద్విధానమిదం శృణు వైశ్యతూద్రయోస్తు ద్వీరాత్రాధికోపవాసా నభవతి. వైశ్యః తూద్రాశ్చ యే మహానాచారసం ప్రకరవృత్తే, త్రిరాత్రం పంచరాత్రం వా తేషాం వ్యష్టిర్న విద్యతే. ప్రాచ్యలిఖిత నిషేధాత్. (వ్యష్టిః ఫలం.) సభర్తృకాణాం స్త్రీణాం భర్తృజ్ఞాం వినా నాధికారః తథా చ మదనరత్నే మారిక ణ్డముపురాణే యా నారీ ఖల్వినాజ్ఞాతా భర్తృ పిత్ర సుతీచ వా, సిన్సురిం తు భవేత్ స్యా యత్రోతి వ్రతాదికం భర్తృజ్ఞాయా సంప్రవేశవ్యధికారః భార్యాభర్తృర్మతేనైవ వ్రతాదీనాచ రత్నవా. ఇతి కాత్యాయనోక్తిః. తథాచ. పత్యే జీవతి యా నారీ హ్యుపవాసవ్రతం చరేత్, ఆయు వ్యం హరతే భర్తు సా నారీ సరకం వ్రజేత్. ఇతి విష్ణువచనాదికం చ భర్తరనుజ్ఞాపరం యత్తు కిచ్చితి — నాస్తి స్త్రీణాం పృథగ్యజ్ఞా న వ్రతం నాపుష్పోషణం, భర్తుః శుశ్రూషయైవత్యై కాసిన్సుస్విజంతి తాః. యద్దేవభ్యో యచ్చ పిత్రాదికీభ్యః కుర్వాద్యర్థే భర్తృసం సత్తిగ్ధాయాం చ, తస్య హ్యర్థం సా ఫలం నాస్యచిత్ నారీ భుక్త్యా భర్తృశుశ్రూషయైవ. ఇతి స్కాందే. తస్మిన్నభర్తృకాణామేకాద శ్యా ద్యుపవాసాదావసాధికార ఇతి, తస్మి. తస్యాపి పృథక్ స్వాతంత్ర్యేణ భర్తృననుజ్ఞాపరత్వాత్. అతఏవ వ్యాసః. కామం భర్తృరను జ్ఞాతా వ్రతాదివ్యధికారిణీ ఇతి. శంఖోఽపి. కామం భర్తృరనుజ్ఞాయా వ్రతోపవాసనియమాః స్త్రీధర్మా ఇతి. న చానుజ్ఞయా వ్రతేష్యివ

యజ్ఞేఽపి పృథగధికారాపత్తిరితి శబ్దాన్యం, తస్యాః శ్రుత్యధ్యయనా నధికారాత్. యద్యా సాంబంధే. భర్తృశ్చుశ్రూపాయా స్తావకన్యేనా పుష్పపన్న త్వాదితి. నచ భర్తృరనుజ్ఞానైవాధికారస్థితీ విధవాయాః వ్రజే అనధికారాపత్తిరితి వాచ్యం. నారీ ఖల్వననుజ్ఞానా భర్తృపితౄ సుజేన వా, విఫల తద్భవేత్తస్యా యత్సారో త్యాగ్యవైదహికం. ఇతి మారంబంధేయోక్తేః. పిత్రాద్యాజ్ఞయా తస్యా అధికార ఇతి హేమా దిః స్త్రీణాం వ్రతగ్రహణే విశేషో హేమాగ్రహ సారివంశే, స్వానంత కార్యం శిరస సతః ఫలనవాప్పుయాత్, స్వాత్వా స్త్రీ ప్రాతరుజ్ఞాయ వతిం విజ్ఞాపయేత్సతీ.

అథ వ్రతధర్మః.

వ్రతసంకల్పవిధిర్భాగతే. గృహీత్యేనుంబరం పాత్రం వారి పూర్ణముదబ్బుఖి, ఉపవాసంతు గృహీత్యాద్యద్వా సంకల్పయేచ్ఛుః, (బౌదుంబరం=తామ్రచయం.) “బౌదుంబరం స్మృతం తామ్రమ్” ఇతి విశ్వోక్తేః. యద్యావ్యన్న క్షవ్రతాదికం కల్పయేదితి కల్పతరుః. శ్రీద త్తస్తు కల్పతరుమతే వాకారణ్యాత్. తేనాయమర్థః, యస్తు నత్తాది కర్తుమిచ్ఛేత్తదపి ఉత్తవిధినైవ గృహీయాదితి. తస్మాత్తం పరిమిత్య వాకారణ్యపవాసవదస్య చ వైయ్యర్థ్యావశేః. యత్సంకల్పయేత్త ద్గృహీయాదిత్యనేనైవోపపత్తేత్తత్సమాచయాత్. తామ్రపాత్రాద్యభా వేనాస్తేనాపి జలం గృహీత్యా సంకల్పయేదిత్యుక్తమ్. అతఏవానంత భట్టా వ్రతేఽవధారయే దితి పాఠః. మదనరత్నే దేవలనా స్థితం యథా సంకల్పయే దితి పాఠః. యథాకామం ఫలముచ్ఛేదిత్యర్థః. అతఏవ మారంబంధేయః. సంకల్పం చ యథా కుర్యాత్ స్వానదానవ్రతాదికే.

వ్రతేషు నియమాః.

అనంతరకృత్యమాహ. మదనరత్నే దేవల. అభ్యుక్త్య ప్రాతరా హారం స్వాత్వాఽఽచమ్య సమ హితః, సూర్యాయ దేవతాభ్యశ్చ నివేద్య వ్రతమాచరేత్. అత్ర ప్రాతర్వ్రతమాచరేదిత్యేవాన్వయః. ప్రధానక్రియాన్వయస్యాభ్యర్చితత్వాత్. అభ్యుక్తి తు అశక్తస్యా భ్యసుజ్ఞాతేక్ష్యాదిభిక్షణాపవాదః. కేచిత్తు వ్రతమనే వ్రత గాహారం అ భ్యుక్త్య వ్రతమాచరేదిత్యాహుః. అత్ర ఉపవాసో వ్రతే కార్య ఇత్యనే

నైవాభుక్తవతోఽధికారస్య ప్రాప్తత్వాదేతస్యనైయథ్యావప్తేః. అన్యే
తు పూర్వదినే వ్రతరాహర మభుక్త్వా అథాదేకభుక్తం కృత్వా స్నా
త్వాఽఽచమ్య వ్రతాదికం కుర్యాదిత్వాహుః. పరే తు సర్వత్ర పూ
ర్వేద్యరేవ సాయంసంధ్యోత్తరం వ్రతం గ్రాహ్యం వారవ్రతానా
బహుశస్తథా దృష్టత్వాత్. వ్రతం స్నాత్యేతి చాన్వయ ఇత్యాహుః.

వ్రతేషు సామాన్యసర్వాః.

సామాన్యధర్మా హేమాగ్రా భవిష్యే. తుమా సత్త్వం దయా
దానం శౌచమింద్రియనిగ్రహః, దేవపూజా, స్నిహావనం సంతోషః
స్తేయవర్జనమ్ సర్వవ్రతేష్వయం ధర్మః సామాన్యో దశధాఽర్థః. (దేవ
పూజా=యదైవత్యం వ్రతం తస్య పూజా. అస్నిహావనం=పూజ్యదేవతో
ద్భేషేష హోమః.) ఉపక్రమాదేతస్య సప్తమీవ్రతే సూర్యపూజా, స్ని
హావనం. నవమీవ్రతే దానపూజా అనుక్తదేవతావ్రతే ఇష్టదేవతా
పూజా మావనం వ్యాహృతిహోమ ఇతి కీచిత్. అత్ర తుమాదీనాం
స్వతంత్రతయా చతుర్వర్గసాధనత్వేన విహితానాం వ్రతాంగతయూ
విధానమ్, భూభరం వీర్యకామస్య యూహం కుర్యాదివత్సంయోగ
వృత్త్యావ్యసనపన్నమితి హేమాగ్రిః. సర్వవ్రతేష్వీశ్వర సర్వవ్రతప
దం భవిష్యపురాణోక్తిం, సర్వవ్రతకరమతే వ్రతాంతరే విధ్యుతర
సత్త్వ ఏవ హోమాదీనామంగత్యం నాన్యథా, అతపవ హోదశీవ్రతా
నా శిష్టినాం హోమాద్యనాచరమితి కీచిత్. యేషేష పురా
ణాస్త్రోక్తవ్రతేషు హేమాగ్రివిధిరస్తి తద్విషయం మేవ సర్వపదమ
న్యథా తదితరకరత్వేన సంగోదాపయ్యతి. వృద్ధ్యచంగ్రోదయోఽగ్నిపు
రాణే. స్నాత్వా వ్రతవ్రతా సర్వవ్రతేషు వ్రతమూర్తి హః, పూజ్య
సువర్ణమయ్యాద్యాః శక్త్యా వై భవేయశాంసా. ఇతి హోమశ్చ
సామాన్యం వ్రతాంతే దానమేవ చ, చతుర్వింశో ద్వానశో మా పంచ
వా త్రయ ఏవవా, వివ్రాః పూజ్య యథాశక్తీతేభ్యోదద్యాచ్చ దత్తే
ణాం. (వ్రతమూర్తయః=తద్దేవప్రతిమాః)దేవలః. బ్రహ్మచర్యమహింసా
చ సత్యమామిషవర్జనం, వ్రతేష్వీతాని చత్వారి చరిత్రాని నిత్యశః.
స్త్రీణాం తు ప్రేక్షణాత్ సుర్వాత్సాధిసంగననాదపి, శిశ్యుని బ్రహ్మ
చర్యం తు న దాశేష్వపుతుసజ్జమాత్. స్వదాశేష్వపుతుసంగమాదితి

కవచితామరః. (ఆమిషం-మాంసం-ఆమిషం చాతిపానీయం గోవర్జక్షిర
మామిషమ్, మనుగమామిషం సస్యే ఫలే జంబీరమామిషం. ఆమిషం
శుక్తి కామూర్ణ మారనాశం తథాఽమిషం ఇతి స్మృత్యంతరోక్తమ్.)

వ్రతారంభే వృద్ధిశ్రాద్ధం.

వ్రతాద్యారంభే వృద్ధిశ్రాద్ధం కార్యం తదాహ శాతాతపః.
నానిష్ఠ్వా తు పిశ్యన్ శ్రాద్ధే కర్మసింభిత్సమారభేత్.

వ్రతపరిత్యాగే దోషః.

గృహీతవ్రతానాచరణే నుదనరత్నే ఛాగలే యః పూర్వంవ్రతం
గృహీత్వా యో నాచరేత్తా మమోహితః; జీవన్ముత్య చండాలో
మృతశ్చైవ వాభిజాయతే. కామమోహిత ఇతి నిశేషణాద్వాప్యధ్యాదినా
అనాచరణే న దోషః.

అవ్రతఘ్నాని.

తథా చ హేమాద్రాసాః ందే. సర్వభూతభయం వ్యాధిః
ప్రమాదో గురుశాసనం, అవ్రతఘ్నాని పత్యంతే సకృదేతాని శాస్త్రతః
స ర్వేభ్యో భూతేభ్యస్త కాశాద్వితకస్తర్భయాదితి హేమాద్రిః. నుదన
రత్నే తు. సర్వభూతభయం వ్యాధిరపచితత్వా ద్వాప్యభ్యాతః. సర్వ
భూతభయం భూతేభ్యః సర్వాదిభ్యో భయాశ్చవ్రతాంగం నైకల్యతే.
వ్రతహనిర్భవతీత్యర్థః. గురుశాసనం=గురోరాజ్ఞా. సకృదుక్తిః-సకృ
త్యైగే ప్రాయశ్చిత్తం.

వ్రతభంగే కర్తవ్యనియమః.

తనుక్తం సాందగారుడయోః. క్రోధాత్ప్రమాదాల్లోభాద్వా
వ్రతభంగో భవేద్దది, దినవ్రతయం న భుంజిత ముండసం శిరసోఽథవా.
నచాత్ర ప్రాయశ్చిత్తోక్తి రతిక్రాంస్తవ్రతానాచరణమితి వాచ్యంప్రాయ
శ్చిత్తమిదం కృత్వా పునరేవ వ్రతే భవేత్ ఇతిసాందాహ్.

అథోపవాసధర్మాః.

తస్మాదపవాసస్యసూపం కాత్యాయనవృద్ధవస్తిష్ఠాభ్యాం దర్శితం.
ఉపావృత్తస్య పాపేభ్యో దస్తు వాసోగుణైస్సహ, ఉపవాసస్య విజ్ఞేయః
సర్వభోగవివర్జితః. స్మృత్యంత్యాయసంభాషితతాదాశ్రవణాదిభిః.
ఉపవాసస్య తామేతే గుణాఃప్రసాదమిహిభిః, దయా చ సర్వభూతేషు
క్షాంతి రసమాయా శౌచమనాయాసోఽకార్యణ్యం చ మాంగల్యమ

స్పృహతి విష్ణుధర్మోత్తరే గౌతమాది ప్రతిపాదితైతచ్ఛబ్దేనోపాస్యదే
వతా ప్రతదేవతా వా. ఏవం చ పాపనివృత్త్యా గుణానుష్ఠానసహితో
నిరాహారస్య వాసోఽవస్థానముపహస ఇత్యుక్తం భవతి ఏవంచ ఫల
సాధనస్యోపవాసస్యస్వరూపముక్తమ్. ఉపవాసపదార్థస్తున్నతౌపురా
ణేష్వవహారే రూఢ్యా నిరాహారావస్థానమాత్రిమ. వృద్ధవశిష్టః. ఉప
వాసే తథా శ్రాద్ధేన కుర్యాద్దస్తస్తథావనమ్. క్వాప్సీనేతి శేషః. అతఏవ
తన్నిందతి. దస్తానాం కాష్ఠసంయోగో హంతి సప్త కులాని చ. ఇతి
వాక్యశేషాద్విధేయ నిషేధస్యాపి విశేషపరతా యుక్త్యవ. తేషాం అలా
భేవా నిషేధే వా కాష్ఠానాం దంతధావనే, క్లృద్ధానాం విశుద్ధ్యేత
జహ్నోల్లేఖః సదైవ హి. ఇతి ప్రేతీనసవచనాత్. అలాభే దంత
కాష్ఠానాం నిషిద్ధాయాం తథా తిథౌ, అపాం ద్వాదశగంఢాన్ ద్విద
ధ్యాద్దస్తథావనమ్. ఇతి వ్యాసవచనమ్.

ప్రతవర్ణాః.

దేవతాః అసకృజ్జలపానాచ్చ సకృత్తామ్బులచర్యణాత్, ఉప
వాసః ప్రణశ్యేత దివాస్వాపాచ్చమైథునాత్. అశక్తౌ తేనైవజలపాన
మభ్యుచ్యతే. అత్యయే చాంబుపానేన నోపవాసః ప్రణశ్యతి.
అత్యయే జలపానం వినా ప్రాణాత్యయే విష్ణుధర్మే. అసకృజ్జలపానం చ
దివాస్వాపం చ మైథునం, తాంబూలచర్యణం మాంసం వర్జయేద్వ్రత
వాసరే. అసకృగుక్త్యా సకృజ్జలపానేన దోషః. అత్ర. పారణాంతప్రతం
జ్ఞేయం వ్రతాంతే విప్రభోజనమ్, అసమాప్తే వ్రతే పూర్వే కుర్యా
న్నైవ వ్రతాంతరమితి. తస్యాపి వ్రతివాసగత్వాన్గాసని షేధః. పారణ
దినే ఏవ ఉపవాసప్రసక్త్యభావాత్. అత ఏవ నిర్ణయామృతే. వ్యాసః.
వర్జయేత్పరణే మాంసం వ్రతాహేఽప్యౌషధం సదా, అప్ప్రియస్యవ్రత
ఘ్నని ఆపోమూలం ఫలం పయః, హవిర్రాబ్ధాన్మృణాకామ్యా చ గురో
ర్వచనమాషధమ్. ఇతి సాగ్రందవచనాత్. ప్రసక్తమాషధసూపమపి
మాంసం వ్రతాహే వర్జయేదితర్థః. విష్ణుపురాణే స్మృత్యాలోకనగం
ధాదిస్వాదనం పరికిర్రం, అన్నస్య వర్జయేత్సర్వం గ్రాసానాం చాభి
కాంక్షణమ్. గాత్రాభ్యంగం శిరోభ్యంగం తామ్బూలం చానులేపనం,
వ్రతస్థో వర్జయేత్సర్వం యచ్ఛాన్యద్భలరాగకృత్. ఇతి హరితః. ఫతిత

పాపండాది నాస్తి కాదిసంభావనా సృతాశీలాదిక ముపవాసాదిషు వర్జః
యేత్. అన్నాదిపదేన యత్ పురుషార్థతయా సర్వదా నిషిద్ధం, తదపి
క్రత్వర్థతయా సంగృహ్యతే. అతఏవ వ్రతాధికారే సుమంతుః. విహిత
తస్యాననుష్ఠానమింద్రియాణామనిగ్రహః, నిషిద్ధసేవనం నిత్యం వర్జ
నీయం ప్రయత్నతః.

వ్రతధర్మభంగప్రాయశ్చిత్తాని.

పతితాదేర్వర్జనే తు విష్ణుపురాణే. తస్యావలోకనాత్సూర్యం
పశ్యేత మతిమాన్సురః, సుర్యాదా విష్ణుధర్మే - సంస్మర్యే చ నర
స్సన్నిత్వా శుచి రాదిత్యదర్శనాత్. సంభాష్యతాన్ శుచిపదం చిం
తయే దయతం బుధః. యోగయాజ్ఞవల్క్యః యది వాగ్యమలోప
స్సన్యద్యోతదానక్రియాదిషు, వ్యాహరేదై వ్విష్ణవం మంత్రం స్మరేద్వా
విష్ణుమ వ్యయమ్. యమః. మాససే నియమే లుప్తే స్మరేద్విష్ణుమ
నామయమ్. బృహన్నారదీయే. రజస్వలాం చ చండాలం మహాపాత
కినం తథా, సూతికాం పతితం పైవ ఉచ్చిష్టం రజకాదికమ్. వ్రతాది
మధ్యే శృణుయాద్యద్యేషాం ధ్వనిముత్తమః, అష్టోత్తరసంస్రంతు
జపేద్వై వేదమతరమ్. (వేదమతా = గాయత్రీ.) మితాక్షరాయాం
దక్షః. సంధ్యాహీనోఽశుచిత్వమనర్హః సర్వకర్మసు, యదన్యత్కు
రుతే కించిన్న తస్య ఫల మశ్నుతే.

ఉదయాదివ్రతకాలః.

అత్ర వ్రతసంధ్యైవ అస్యాంగమిత్యాహుః. అవిశేషా త్తత
త్సంధ్యోత్తరభావిని కర్మాకా సాక్షమితి యుక్తమాహుః ప్రాజ్ఞా
వ్రతాదికాలః. సంకల్పస్తు వ్రతసంధ్యాంకృత్యైవ కార్యః. వ్రతసం
ధ్యాంబుధః కృత్వా సంకల్పం తత ఆచ రేత్. ఇతి గౌడనిబంధే ధ్రువ
స్మృతేః. మార్కండేయపురాణే సూర్యోదయం వినా నైవ వ్రత
దానా దికక్రమ ఇతి (క్రమః = ఉపక్రమః.) స్నానదానాదికాః క్రియాః,
సూర్యోదయశబ్దేన ఉపకాలః ప్రశస్యతే. తం వినా రాత్రౌ స్నానా
దికం న కార్యమితి కల్పతరం. ఛందోగపరిశిష్టే. సదోపవీతినా శుభ్యం
సదాబధిశిఖేన చ, విశిఖోఽప్యపవీతిశ్చ యత్కరోతి నతత్కారం.
పితృమన్త్రాను ద్రవణే ఆత్మాలక్ష్మి అవేక్షణే, అథోవాయుసముత్పన్నే

ప్రహసేనై నృతభావణే. మార్జాలమూషకస్త్వగ్నే ఆక్రోశే క్రోధసంభవే
నిమిత్తే ష్వేషు సర్వత్ర కర్మ కుర్వన్నపగ స్పృశేత్. మారింధేయ
పురాణే. అశుచిర్న చ కుర్వీత ద్రవం పిత్త్యమథాపి వా. వరాహ
పురాణే. స్నానం సంధ్యా తర్పణాది జపహోమసురార్చనం, ఉపవాస
వతా కార్యం సాయంసభ్యాహుతీర్హితా. భగవద్భక్తాయాం. తస్మాదో
మిత్యుదాహృత్యయజ్ఞ దానతపఃక్రియాః, ప్రవర్తంతే విధానోక్తాః సత
తం బ్రహ్మవాదినామి. తత్త్వరయే త్రిమాత్రస్సు ప్రాయోక్తి వ్యః కిర్మా
రంభేషు సర్వశః. ఇతి సామాన్యకరభావో. పిన్ద్రుతా చేయం సామాన్య
పరిభావో ఆచారమయూభి ద్రిష్టవ్యా అత్ర స్త్రీణాం విశేషో హీ
మాద్రావాద్యే. గర్భణీ సూతకాదిశ్చ కుమారి చాఫి గోగణే, యదా
ఽశుద్ధాతదాన్యేన కారయేత్ప్రయతా స్వయమి, ప్రయతా శుద్ధా
స్వయం కుర్యాదిత్యర్థః. పునోఽప్యేష విధర్లంగస్యావివక్షితత్వాదితి
హేమాద్రగః. ఏవం స్త్రీభిః రజోదర్శనేఽపి కార్యం. తథాచ సత్య
వ్రతః. వ్రాతబ్ధి దీర్ఘతపసాం నారీణాం యద్రజో భవేత్, స చ తత్ర
వ్రతస్య న్యాయపరోధక కథంచన. వ్రతస్య ఉపవాసస్యేత్యర్థః. పుంజ
దికిం తు అన్యేనకారయేత్. తథాచ మదినరి త్నై మాత్స్యే. అంతరా
తు రజస్సర్వే పుంజామన్యేన కారయేత్. సూత కేఽప్యేవం తథాచ
తత్ర/వ. పూర్వం సంకల్పితం యచ్చ వ్రతం సునియతేవ్రతగ, తత్క
ర్తవ్యం నరైః శుద్ధం దానార్చనవివర్జితమి. అన్యేన కారయేదిత్యపేక్షా
యాం తత్ర/వ ప్రతీనసః. భార్యా పత్యుర్వ్రతం కుర్యా ద్భార్యా
యాశ్చ పత్యుర్వ్రతం, అసామర్థ్యే పరస్తాభ్యాం వ్రతభంగో న జాయతే.
తత్ర/వ వాయుపురాణ. ఉపవాసే త్వశక్తిస్సు ఆహుతాగ్నిరభావవా,
పుత్రోద్భవ కారయేద న్యాద్భావ్యాణాద్భవో కారయేత్. ఉప
వాసం ప్రశుర్వాణః పుణ్యం శిలగుణం భవేత్, నారీ చ పతిముద్భవ్య
ఏకాదశ్యాముపాషేత. పుణ్యం శిలగుణం బ్రాక్తి మిత్యాచే గాలవ
ముని మూతామహాదీనుద్భవ్య ఏకాదశ్యాముపాషేత, క్షితచ భక్తతా
విప్రసైవమగ్రఫలమాపున్నయి. ముక్తివ్రత ప్రతినిధిః. తథా చ
మండినః. కామ్యే ప్రతినిధిర్నాస్తి నిత్యేన మిత్ర కే న చ, కామ్యేఽప్యు
పక్రిమాదూర్ధ్వం కేచిత్ప్రతినిధిం విదుః. న న్యాయప్రతినిధిర్నాస్తి

స్వామిదేవాగ్నికర్మసు, సుదేశకాలయోః శబ్దే నారణేః పుత్రభార్యః
యోః, నాపి ప్రతినిధాతవ్యం నిషిద్ధం వస్తు కుత్రచిత్.

ప్రతేహనిష్ఠాని.

అథ ప్రతే హనిష్ఠాని హేమాద్రా ఛందోగపరిశిష్టే కాత్యాయనః హనిష్ఠా యవా ముఖ్యాస్తదను ప్రహయశి స్మృతాః, మాషకోద్రవగోరాదీన్ సర్వాభావేపి వర్జయేత్ . తత్త్ర వలగ్నిపురాణే. ప్రహిశ్చణకముక్తా చ కలాపాః సలిలం పయః, శ్యామాకాశ్చైవ నీవారా గోధూమాద్యా ప్రతే హితాః. కూశ్మాండాలాబు క్షంతాక పాలకృజ్యోత్స్నికాస్త్యజిత , చతుర్భుక్త్యం సక్తుగణాన శాకిందధి ఘృతం మధు. శ్యామాకాశ్చాలినివారా యావకిం మూలతండులం, హవిష్యం వ్రతసక్తాదా వగ్నికార్యాదికే హితం. మధు మాంసం విహితవ్యం సర్వత్రచ తథోతం, పాలకే = పాధరీ; జ్యోత్స్నికా = కోశాతకే. తత్త్ర వ భిషిష్యే హైమంతికం సితా స్వీన్నం ధాన్యం ముద్గాయవా స్తిలాః, కలాపకింగునీవారా వస్తుకిం హలమోచికా. మష్టికాకాల శాకిం చ మూలకిం కేముకేతంత, కందః సైంధవసాముద్రే గవ్యే చ దధిసర్పిషే. వయో దధి ఘృతం చైవ పనసామ్న హరితకే, పిప్పలీ జీరకిం చైవ నాగరంగకితింత్రీణే. కిదళి లవలీ ధాత్రీ ఫలాన్యగుడమైత్యవం, అత్తై లపక్వం మనయా హవిష్యాణి ప్రచక్షితే. లవణే మధుసర్పిషే ఇతిక్విచిత్పాతః. హైమంతికం = ధాన్యం. తిలాః = తిదపే సితం. అస్వీన్నం = హవిష్యం. కలాపాః = సతీనాపరపర్యాయాః మఠరఇతిప్రసిద్ధాః. పటాని ఇతిదక్షిణే ప్రసిద్ధాః వాస్తుకిం = బంధువా ఇతిఖ్యుతిః శాకిః. హిలం శుక్రంమోచయతితిక్షరన్వామీ. శుక్రాసారో హిల్లసార ఇతి ప్రసిద్ధః శాకిః = జలోద్భవః. గోడద శే హిలాంచ తేఇతి ప్రసిద్ధాకాలశాకింత్రీర దేశే కాలికేత ప్రసిద్ధం. కేముకిం కేవనత్రాఇతి పూర్వదేశే ప్రసిద్ధం. నాగరం = నారిగం. విరావతో నాగరంగో నాదేయీ భూమిజంబు కేత్య మరాత్ . నాగరం చైవ తిహితే నాగరం = శుంఠి. లవలీ = రాయతివళి ఇతి మహారాష్ట్రభాషయోచ్యమానం ఫలం. అత్తై లపక్వం ఇత్యేతత్కథితం హవిష్యాణామేవవిశేషణమ మనుః. ముస్యన్నాని యయః సోమోమాంసం యచ్చానుపసక్తం. అక్షారలవణం చైవ ప్రకృత్యా హవిరుచ్యతే. అనుపసక్తమివక్యం. అథ వ్రతాద్యుపయుక్తాని వస్తుని. తత్త్ర

పంచరత్నాని. ఆదిత్యపురాణే సువర్ణం రజతం ముక్తా రాజవర్తం ప్రవా
 శకం, రత్న పంచకమాఖ్యాతం శేషం వస్తు బ్రహ్మహామ కనకం కులిశం
 సిలం పద్మరాగం చ మాక్తికమ్, ఏతాని పంచరత్నాని రత్న శాస్త్రవిదో
 విదూః. ఇతి మేఘప్రదీపధృతి కాలికాపురాణోక్తాని వా. కులిశం
 హీరం. స్ఫోట్యంతరే. అభావే సర్వరత్నానాం హేమ సర్వత్ర
 యోజయేత్. విష్ణుధర్మోత్తరే. ముక్తాఫలం హిరణ్యం చ వైడూర్యం
 పద్మరాగం, పుష్కరాగం చ గోమేధం సిలం గారుత్మతం తథా.
 ప్రవాళయశ్చాన్యశ్చాని మహారత్నాని వై సవ. హేమాద్రా,
 బ్రహ్మాండపురాణే. అశ్వత్థోదంబరస్థామ మాలేన్యగ్రోధవల్లవాః,
 పంచభంగా ఇతి ఖ్యాతాః సర్వకర్మసు శోభనాః. (పంచభంగాః పంచ
 వల్లవాః.) పంచగవ్యం చ తత్ప్రవ సాగిందే. గోమూత్రం గోమయం
 క్షీరం దధిస్పర్శభాక్రమం, విష్ణుధర్మే. గోమూత్రం భాగతశ్చార్ధం
 సకృత్ క్షీరస్య చ త్రియం. ద్వయం దధోఽఘృతస్యైకమేకశ్చ కుశ
 వారిణః. గోమూత్రప్రమాణం తు ప్రాయశ్చిత్తమయూర్ధ్వార్థమం. విష్ణు
 ధర్మే. గాయత్ర్యాఽఽదాయ గోమూత్రం గంధద్వా గీతి గోమయం,
 ఆప్యాయస్వేతి చ క్షీరం దధిక్రవణోఽఽనన్త దధి. శుక్రమసీతి ఆజ్యం
 చ దేవస్యత్వా కుశోదకం, ఏభిశ్చ మంత్రరాజీస్తు పంచగవ్యం ప్రచ
 త్తతే. పంచామృతం తు హేమాద్రా శివధర్మే. పంచామృతం దధి
 క్షీరం సితా మధు ఘృతం స్ఫోటం అన్యత్ర. పయో దధి ఘృతం
 చైవ శరీరా మధు సంయుతం, పంచామృతమితి ఖ్యాతం భాషితం
 మునయో విదుఃమదనరత్నే కాల్యాయనః. ఆజ్యం క్షీరం మధు తథా
 మధురత్రయముచ్యతే, మధురోఽన్లుశ్చ లవణక కషాయస్తక్తిప్రవచ.
 కటుకశ్చేతి రాజేంద్రసమటకముదావృతమ్. చందనం తు గారుడే.
 కస్తూరికాయా ద్వా భాగౌ చత్వార శ్చందనస్య చ, కుంకుమస్య త్రి
 యశ్చైవ శశినస్సాస్యచ్చతుస్సమం. కుంకుమం కేసరమ్, శశి కర్పూర,
 కర్పూరం చందనందర్పం కుంకుమంచ సమాంశకం, సర్వగంధమితి ప్రోక్తం
 సమస్తసురభూషణం. దర్పః కస్తూరికా. జఘా. కస్తూరివ్యాగరుశ్చైవ
 కర్పూరంశ్చందనం తథా, కంకోలం చ భవేదేభిః పంచభిర్యక్షిర్దమః -
 అథసర్వాషధిః - కుష్మం మాంసీ హరిద్రే ద్వే సురా శ్చ లేయచన్దనమ్,
 పంచాచంపకముస్తం చ సర్వాషధోదశ స్ఫూతాః. పాద్యే. ఇత్యవస్తూణా

రాజంచ నిష్పావాజాజిధాన్యకం, ఏకారవచ్చగోక్షీరం కుసుమం కుంకుమం తథా లవణం చాప్యమం తత్రసాభాగ్యాచ్చకముచ్చపే తృణరాజని తాళని, అజాజీ=నీరకం. ఆపః క్షీరం కుశాగ్రాణి దధ్యతుతతిలార్తథా, యవాస్నిధార్థకాశ్చేతి హ్యన్యోన్యస్థాంగః ప్రకీర్తితః. పాంచరాత్రే. రజాంసి పంచవర్ణాని మండలార్థం హి కారయేత్, శాలితండులచూరేన శుక్లంవా యదసంభవమ్. రజం కుసుంభ సింధూర్గ్లరికాదిసముద్భవం, హరితాళోద్భవం పీతం (రజనీసంభవం తథా కృష్ణం దద్ధంచ హరితం పీతకృష్ణవిమిశ్రితం. (రజనీ=హరిద్రా.) కౌతుకసంజ్ఞాని భవిష్యే దూర్వాయవాంకు గాశ్చైవ వాలకం చూతపల్లవాః, హరిద్రాద్యయ సిద్ధార్థ శిఖపత్రోరగత్వచః. కంకణావధయశ్చైతత్కౌతుకాఖ్యా దశ స్మృతాః, అథ సప్తమృదో మాత్యేన్య గజాశ్వరథవల్గ్రికసంగమాద్ధృదగోకులాత్, మృదమానీయ కుంభేషు ప్రక్షిపేచ్చత్పరాత్తథా గోకులావధిసప్త. చత్వరేణ సహస్లే మృదో భవేయితి. హేమాద్రా భవిష్యే. సువర్ణం రజతం తామ్రమారకూటం తథైవచ, లోహం త్రపు తథాసీసం ధాతవసప్త కీర్తితాః, ఆరకూటం=పిత్తశం. తప్త్రీవ షట్ త్రింశన్నతే. యవగోఘృమధాన్యాని తిలాః కంగుశ్చముద్గళాః, శ్యామాకం చీనకం చైవ సప్తధాన్యసముదాహృతమ్.

సప్తదశ ధాన్యాని. నూగు-ండే మపురాణే. వ్రీహయశ్చయవా శ్చైవ గోఘృమాః కంగుశ్చాస్త్రీలాగ, త్రిసుంగవః కోవిందారాః కోరదూషాః సతీనకాః. మాషా ముద్గా మసూరాశ్చ నిష్పావాస్సకుభుత్తకాః, అథకృష్ణణాశ్చైవ యావనాళా సప్తధాన్యైతాః. క్రిమాదేవం విజానీయూద్ధాన్యాః సప్తదశ స్మృతాః. కోరదూషాః కోద్రవాః, సతీనకః=కాలాపాః. మాతరా ఇత్యష్టాదశధాన్యాని సాంధే వ్రీహిర్యవాస్తిలాశ్చైవ యావనాళాశ్చ మాతరాః, సతీనకాః కుభుత్తాశ్చ కంగుకాఃకోరదూషకాః మాషా ముద్గామసూరాశ్చ నిష్పావాః శ్యామసర్పపాః, గోఘృమాశ్చణకాశ్చైవ నీవారాధక్యేనవచ. ఏవం క్రమేణ బానీయాధాన్యాన్యష్టాదశ క్రిమాత్. హేమాద్రాక్షీరస్వామీమూలపత్రకరీ రాగ్రఫలకాండాదిహాథకాః, త్వక్కుష్పంకవచం చేతిశాకం దశవిధం స్మృతమ్. కరీరం=వంశాంకురః. అగ్రం=పల్లవః. కాండం=నాళంకవచం=

చిత్రాకం. కలశా ఉక్తా విష్ణుధర్మే. సౌమరాజతత్రా మాశ్చ మృగ్గయా
లవణాన్వితాః, యాహోద్యానా పత్నికా కుంభస్సురభిషేచనే.
పంచాశాంగుళ్యే పుల్లూ ఉత్పేధే షోడశాంగుళాః, ద్వాదశాంగుళ
మూలాస్సురగుళు మష్టింగుళం భవేత్. పంచ చ ఆశాశ్చ పంచాశాః.
(ఆశా=దశ) పంచాశం అంగుళ్యే పుల్లూః సేషం తే పంచాశదంగు
ళాని పై పుల్లూనిత్వై. కేచిత్తు, పంచదశాంగుళ్యే పుల్లూనిత్వాహుః.

ప్రతిమాద్రవ్యయోః పరిమాణం ఏమాదా భవిష్యే అనుక్త
ద్రవ్యతత్సంఖ్యాదేవతా ప్రతిమా వృష, సౌవ్య రాజతీ తామ్రావృక్షా
మాగ్నీతీతా. చిత్రజాపిష్ట లేపోత్థా నిజనిష్టానుసూపతః, ఆచూషాశ్చల
పర్యంతం కర్తవ్యా శక్తి సంభవే. అంగుష్ఠపర్యాదారభ్యవితస్య వధికా
స్సతాః. మాత్స్యేతువిశేషం. అంగుష్ఠపర్యాదారభ్యవితస్య వధిదేవతాః
గృహేతు ప్రతిమా కార్యా నాధికా శస్యతే బుధేః. అషోడశాత్మ
ప్రాసాదేకర్తవ్యా నాధికా తత ఇతి. అధికం కల్పతరా ప్రతిష్ఠాకాండే
క్షేమం. తథా. అనుక్త సంఖ్యాహోమేస్యా చ్చతస్త్రితరం స్పృతమ్.
మాత్స్యే. హోమో గ్రహాదిపూజాయాం శతమస్త్రీతరం భవేత్,
అష్టావింశతి రస్త్రో వా యథాశక్తి విధీయతే. మదనరత్నే బ్రాహ్మీ.
యథోక్త వత్ససంపత్తే గ్రాహ్యంత నమకారి యతః, యవాభావే చ
గోధూమా వీహ్యభావే చ తంచులాః. ఆజ్యం ద్రవ్యమనాదేశే జామల
యాచ్చయథావిధి, మృతస్య దేవతాయాశ్చ ప్రజాపతి నితి స్థితిః. మం
త్రస్య దేవతాయాశ్చ విధానేన ప్రజాపతి దేవతా, సమస్త వ్యాహృతిర్గం
త్రః. స్పృత్యంతరేక్షి స వ్యాహృత్యా సమం చ తత ఇతి. గారుడే.
ప్రణవాది సమోంతం చ నతుర్గ్యంతం చ సత్తమ, దేవతాయాః స్వకం
నామ మూలమస్త్రీం ప్రక్షిప్తితః. ద్రవ్యాభావే ప్రతిష్ఠితిః. దగ్ధలాభే
పయో గ్రాహ్యం మధ్యలాభే తథా గుడః, ఘృతే ప్రతిష్ఠితిః కార్య
పయో వా దధి వా సృపతత్త్రివ మైత్రాయణీ మహాశిష్టే దర్భాభావే
కౌశకి పైతినసిః. సర్వాభావే యవాః ఆజ్య హోమేషు సర్వేషు గవ్య
మేవ భవేద్భూతం, తదభావే మహిష్మాస్తు ఆజ్యమావికమేనతు. తద
భావే తు త్రలం స్యాత్తదభావే తు జుర్తిలం, తదభావేతు కౌసుమ్భం
తదభావే తు సార్వపం. అథ పవిత్రం. అనన్తగర్భితం సాగ్రం కౌశం ఓ

దళమేవచ, ప్రాచేశమాత్రం విజ్ఞేయం పవిత్రం యత్రకుత్రచిత్.

అథేద్వా. పలాశాశ్వత్థఖదిరవటోనుంబరజశ్శుభః. అథ ధూపాః. అగరుశ్చందనం ముస్తాస్థిల్లకం వృషణం తథా, సమభాగంతు కర్తవ్యం ధూపోఽయమమృతాహ్వాయః. స్థిల్లకం=స్థిల్లాద ఇతిప్రసిద్ధః. వృషణం=కస్తూరీ. వడ్భాగకుష్ఠం ద్వీగుణోఽగరుశ్చ లాక్షాత్రయం పంచ శఖస్య భాగాః, హరీతకీ సర్జరసః సమాంశీ భాగైకమేకం త్రిఫలం శిలాజం, ఘృనస్య చత్వారి పరస్య చైకో ధూపో దశాంగః కథితో మునీందైః. సర్జరసః=రాశ ఇతి. మాంసీ=జటామాంసీ. త్రిఫలం=త్రిభాగం. ఘృనః=కరుష్పరః. పరం=గుగ్గుళుః. సువర్ణమానం. యజ్ఞపల్కయః. జాలసూర్య మరీచిస్తం త్రస రేణురజః స్మృతః, తేఽష్టౌ లిక్షాస్తు తాస్మిన్ప్రారాతనర్త ప డ్యతే. గౌరస్తు తే త్రియః వప్తే యవో మధ్యస్తు తే త్రయః, కృష్ణలూ పంచతే మామస్తే సువర్ణస్తు షోడశ. పలం సువర్ణాశ్చ త్వారిః పంచవాపి ప్రకీర్తితం రజతమానమాహ. ద్వే కృష్ణతే రూప్యమాజో ధరణం షోడశైవ తే, శతమానంతు దశభిర్ధరణైః ఫలమేనతు. నిమగ్నస్య సువర్ణా శ్చ త్వారి ఇతి. తా మ్రమానమాహ. కార్నికః తామ్రమికః పణ ఇతి. పలచతు ర్థాంశేన కర్ణిణాన్వితః కార్నికః తామ్రసంబంధివణో భవతి. కర్ణ సంజ్ఞశ్చ నిఘంటుః—“తేషోడశాక్షుః కర్ణోస్త్రీ పలంకర్ణ చతుష్టయః”మితి. తేషోడశ మాపాః అక్షుః హేమాక్రమో నారదః అక్షుః సచ కర్ణ ఇత్యర్థః. ధరణాన్వైవ పురాణే సంజ్ఞాంతే, తే షోడశ స్వాధరణం పురాణాన్వైవ రాజతమితి మితాక్షురాయాన్వృతే. శతమానే పలే పర్యాయః సువర్ణ చతుష్టయం. సమతోలితం రూప్యం రాజతో నిమగ్న ఇత్యర్థః, సువర్ణనిమగ్నస్తు. చతుస్సౌప్త్యకో నిమో, విజ్ఞేయస్తు ప్రమాణాత ఇతి, సచ పణస మాన ఏవ. కోఽత్ర కార్నికం ఇత్యపేక్షాయాం దేశభేదే కార్ణ పణో భిన్న ఇత్యాహ, హేమాక్రమోనారదః కార్ణ పణో దక్షిణాస్యాం దిశి తాప్యః ప్రస్తుతే. పర్ణద్విబధః పూర్వశ్శ్యాం దిశి షోడశభిః. పర్ణ. అష్టా డబ్బుకాః కార్ని పణః పూర్వస్యామిత్యర్థః తావతా లభ్యం రూప్యం దక్షిణాస్యాం స ఇతి ద్వైతసిద్ధయే పితామహచరణః లీలావత్యాం. వరాటి కానాం దశకన్వయం యత్సా కాశి తాశ్చ పణశ్చతస్రః, తేషోడశ ద్రమ్మ ఇహోవగమ్య ద్రమ్మ సైథా షోడశభిశ్చ నిమగ్నః. అథ ధాన్య

మానం భవిష్యే. పలద్యయం తు ప్రస్థతం ద్విగుణం కుడవం మతం,
చతుర్వి కుడవైః ప్రస్థః ప్రస్థాశ్చ త్వానర ఆశకః. ఆశ్చ త్వాశ్చ ప్రస్థో మన్త
కథితస్సర్వతో బుధైః, కుంభో ద్రోణద్యయం శూన్యః ఖాళీ ద్రోణాన్తు
పోడశ. ద్రోణద్యయస్యైవ శూన్య ఇతి సంస్థా. పలుం చ కుడవః ప్రస్థ
ఆశశో ద్రోణ ఏవచ, ధాన్యమా నేషు బోధ్యవ్యాః క్రమతో మి చతు
ర్గుణాః. ద్రోణస్థూడశభిః ఖాళీ వింశత్యా కుంభశ్చ ద్విశే. ముఖ్యస్తు దశ
భిర్యానాం ధాన్యసంఖ్యాః ప్రక్షిప్తాః. వింశత్యే త్యతాశి ద్రో
ణిసంబధ్యతే. తథాచ. కుంభో ద్రోణద్యయం చతు ర్దశాద్వింశతిద్రోణ
మితః కుంభ ఇతి పతాంతరం. ద్రోణానామోషా పరిమాణాంతరమున్నం.
పరాశరేణ. వేదవేదాంగవిద్వి. వైకధర్మశాస్త్రానుపారంభి, ప్రస్థవాన్
త్రింశతిద్రోణమితో ద్విప్రస్థానక ఇతి. వేదేషు సూర్యానానక పతానాం
శక్తిదేవకాలాద్యపేక్షయా వ్యవస్థా స్థానా.

అథ హోమద్రవ్యమానం సిద్ధాంత శేఖరే హోమద్రవ్యప్రమా
ణాని వక్ష్యంతే తు శుభాశ్రమం, కర్మప్రమాణ చూజ్యం స్యాన్నధు
క్షీరం చ తత్సమం. తండులానాం శుక్తిమాత్రం సామసం ప్రస్థత్ర
స్సమం. కర్మమాత్రాణి భక్త్యాణి లాభా ముష్టిమితా మితాః. అన్నం
గ్రాససం గ్రాహ్యం శాకం గ్రాహ్యమాశ్రికం, మూలానాం తు
త్రిభాగం స్యాశ్రికదానా వస్తమోఽంశాః ఇత్యుగి. పర్వప్రమాణం
స్వాదంగుళద్వితయం లతా, ప్రాదేశమాత్రాణ సముష్టి ప్రేసీణాం
చాంజలిం నమగి. తిలసక్తుకణాదీనాం మృగీమద్రప్రమాణానక, పత్రపుష్ప
ఫలాదీనాం ప్రమాణామతిరివ్యతే చంద్ర శ్రీభూషణస్తోత్రసుగు
మాగరుకిర్ణమాన, హరిమంగళసమాప్తిక్షా గుణ్ణుబుద్ధిగోపమగి. హరి
మంగళశ్చణకః ఆహుతీనామిదం మానం కథితం వేదవేదిభిః, స్యాత్ప్ర
ముద్రా మృగముద్రాహోమే సర్వఫలప్రదా. మానాంతరం శాండా
తిలకటికాయాం పదార్థాదర్శే కర్మ మాత్రమిదం హోమే శుక్తిమాత్రం
పయః స్మృతం. ఉక్తాని పంచగవ్యాని శుక్తిమాత్రాణి సానుభిః.
తత్సమం మధు దుగ్ధాన్నగ్రాసమాత్రముదాహృతం, దధి ప్రస్థతి
మాత్రం స్యాల్లాజాగి స్యుర్ముష్టిసంమితాగి. పృథుకా స్త్రుప్రమాణా
స్సుస్సక్తవోఽపి తథావిధాః, పలార్థ గుంజమానం చ శరణరాపి
తథావిధా. గ్రాహ్యమాత్రమన్నానామిక్షుః పర్వప్రమాణతః, ఏకం

స్వాత్మత్రపుష్పం చ తథా పాకాది కల్పయేత్. మాతులుంగం చతుః
ఖండం పనసం దశదాకృతం, అష్టథా నారికేళంచ చతుర్థా కదళీఫలమ్.
త్రిధాకృతఫలం బైల్వం కపిత్థం ఖండితం బిడ్డా, వ్రీహియో ముష్టి
మానాః స్యుర్ముద్గా మాషా యవాస్తథా. తండులాసుస్సుస్తదర్దాంశాః
కోద్రవా ముష్టిసంమితాః, లవణం శుక్తిమాత్రం స్యాన్మృతీచా ఏక
వింశతిః ఘృతస్య కార్షి కోహణోమః క్షీరస్య మధునస్తథా, తుక్తిమానా
హుతిర్దధ్నః ప్రసృతిః పాయసస్య చ ఖండత్రయం తు మూలానాం
ఫలనాం స్వప్రమాణతః గ్రాసమాత్రం తు హోతవ్యా ఇతరేషాం చ
తండులాః అక్షతాస్తు యవాః ప్రోక్తా అభావే వ్రీహియః స్మృతాః,
తదభావే చ గోధూమా నతు ఖండిత తండులాః యేషాం కేషాంచి
ద న్యేషాం ద్రవ్యాణామప్యసంభవే, సర్వత్రాజ్యముపాదేయం భర
ద్వాజము నేర్మతాత్ పర్వప్రమాణమాహుత్యా పంచాగుళ్యగృహిత
యేతి సంపూర్ణాని చ సర్వత్ర సూక్ష్మాని పంచ పంచ చ, ఇక్షుసాణాం
పర్వకం మాసం లతానామంగుళద్వయం చంద్రచందన కాశ్మీరకస్తూరి
యక్షకర్దమాన్, కలాపసమ్మితా నేతాన్ గుగ్గుళం బదరాస్థవత్. ద్రవః
స్రువేణ హోతవ్యః పాణినా కఠినంహవిగ, స్రువపూర్ణా ద్రవాః ప్రోక్తాః
కఠినా గ్రాసమాత్రకాః. వ్రీహియో యనగోధుమాగ ప్రియంగు
తిలశాలయః, స్వరూపేష్టవ హోతవ్యా ఇతరేషాం చ తండులాః,

అథ ఋత్విగ్వరణం. హేమద్రా పాద్యే. బాలాగ్ని హోత్రీణం
విప్రం సురూపం చగుణాన్వితం సపత్నీ కంచసంపూజ్యభూషణితాప్తచ
భూషణైః పురోహితం ముఖ్యతమం కృత్వాఽన్యాంశ్చైతథ ర్వజగ, చతు
ర్వింశద్గుణోపేతా సపత్నీ కాన్నిమంత్రితాన్. అవాతాంబరసంభన్నాన్
స్రగ్వీణాః శుచిభూషితాన్, అంగుళీయాని చ తథా కర్ణిభూషాస్త్రదాప
యేత్. తత్రైవ త్రంగే వస్త్రయుక్తం తథాష్టమం కుండితే కింఠభూ
షణం, అంగుళీభూషణం చైవ మణిబంధస్య భూషణమ్. ఏతాని చైవ
సర్వాణిప్రార భేదర్మకర్మణాం, పురోహితాయద తాప్తచఋత్విగ్భ్యస్సం
ప్రదాపయేత్. పూర్వాప్తకభూషణం సర్వం నోష్టమం వస్త్రసంయుతం,
దద్యాదేతత్ప్రయోక్తభ్య ఆచ్ఛాదనపదం తథా. ప్రతానాం
మధుపరమాహ విశ్వమిత్రః సంపూజ్య మధుపరేణ ఋత్విజః

కర్మ కారయేత్, అపూజ్య కారయేత్-ర్మ కిల్బి పేణ యుజ్యతే ఋత్విజాం సంఖ్యామాహ సాంఖ్యే. మాతేస్య. హేమా లంకా దణః కార్యాః పంచవింశతి ఋత్విజః, తోషయేచ్ఛ సమం సర్వానాచార్యే ద్విగుణం భవేత్. దక్షిణయా తోషయేదిత్యర్థః.

సర్వతో భద్రమండలము.

అథ సర్వతో భద్రమండలం హేమాద్రా. సాగ రదే. ప్రాగ్నాదీ చ్యాగతా లేఖాః కుర్యాదేకోన వింశతిమ్, ఖండేనాస్త్రీపదః కోనే శృంఖలాపంచభిః పద్దైః. ఏకాదశనదా వల్లి భద్రం తు నవభిః పద్దైః చతుర్వింశత్పదా వాపి వింశత్యా పరిభిః పద్దైః మధ్యే యోడశేభిః కోన్తైః పద్మమష్టదశం సృతమ్, శ్వేతేన శృంఖలా కృష్ణా వల్లిన్ని లేన పూరయేత్. భద్రాఽరుణా సితా వాపి ఐరభిః పీతవర్ణకః బాహ్యంతరదళా శ్వేతకర్ణికా పీతవర్ణికా, పరిధ్యా వేష్టితం పద్మం బాహ్యే సత్త్విం రజస్తమః తన్మధ్యే స్థాపయేద్దేవాన్. బ్రహ్మద్యాశ్చ సురాన్వితాన్. ఇతి సర్వతో భద్రపీఠః.

అష్టలింగతో భద్రమండలవిధానము.

అథాష్టలింగతో భద్రం. చతుర్వింశతిరా లేఖ్యా రేఖాః ప్రాగ్నా దక్షిణాయతాః, కోణేషు శృంఖలాః పంచ పదావల్యస్తు పార్శ్వతః. సాదైర్నవభిరా లేఖ్యా శ్చతుర్భిర్లఘుశృంఖలాః, లఘురల్పపద్దైః పద్భిః సర్వతోఽష్టాదశభిః పద్దైః కృత్వా లింగాని వాప్యస్య త్రయోదశభిరంతరా, తతో విశిద్వయేనై న పీఠం కుర్యాద్విచక్షణా తస్య సాదాః పంచ పదా ద్వారణ్యపి తక్తావచ, ఏకాశీతిపదం మధ్యేపదం స్వస్తికముచ్యతే. కోణేషు శృంఖలాః కార్యాః పద్దస్త్రీభిరంతరమ్, పద్దశ్చతుర్భిర్నిక్షు స్యుర్భద్రాణేహం సమంతతః ఏకాదశపదావల్యో మధ్యేఽష్టదశ మాళిఖేత్, పదం నవపదం హేమలింగతో భద్రముచ్యతే. శృంఖలాః కృష్ణవర్ణై న వల్లిం నీలేన పూరయేత్, రక్తేన శృంఖలా లక్ష్మీర్వల్లిఖ పీతేన పూరయేత్. లింగాని కృష్ణవర్ణాని శ్వేతేనాప్యథా వాపికా పీఠం ససాదం శ్వేతేన పీతేన ద్వారపూరణమ్. మధ్యే స్యుః శృంఖలాః రక్తా వల్లిన్ని లేన పూరయేత్, భద్రాని పీతవర్ణాని పీతాపంకజకర్ణికా

దళాని శ్వేతవర్ణాని యద్వా చిత్రాణి కల్పయేత్, త్రిస్రో రేఖా బహిః
కార్యాః సితారక్తాసితకర్మాత్.

చతుర్లింగతోభద్రమండలమ్.

అథ చతుర్లింగోద్భవం త్రైంగే-రేఖా స్వప్రొదశ ప్రోక్తాశ్చతుర్లింగసముద్భవే, కోణేందుస్త్రిపదః శ్వేత స్త్రిపదః కృష్ణశృంఖలాః. వల్లీ సప్తపదా సీలాభద్రం రక్తం చతుష్పదమ్, భద్రం పార్శ్వమహారుద్రం కృష్ణమప్రాదశైః. పదైః శివస్య పార్శ్వతో వాపీ కుర్యాత్పంచపదం సితమ్, పదమేకం తథా పీతం భద్రవాప్యేస్తు మధ్యతః. శిరసి శృంఖలాయాశ్చ కుర్యాత్పీతం పదత్రయమ్, లింగాని సుంధతః కోష్ఠా వింశతీ రక్తవర్ణ కాః. పరిధిః పీతవర్ణైస్తు పదైః షోడశభిః స్మృతాః, పదైస్తు నవభిః పశ్చాద్భద్రం పద్మం సకర్ణకమ్.

ద్వాదశలింగతోభద్రమండలమ్.

అథ ద్వాదశలింగోద్భవమ్. ప్రాగుదీచ్యానుతా రేఖాః షట్త్రింశద్ధి ప్రకల్పయేత్. పదాని ద్వాదశ శతం పంచవింశతి రేవ చ. ఖండేందుస్త్రిపదః కోణేశృంఖలాః షట్పదైః స్మృతాః, త్రయోదశపదా వల్లీ భద్రం తు నవభిః. పదైః. త్రయోదశపదా వాపి లింగమప్రాదశం స్మృతమ్, లింగత్రయస్యపంక్తు తు శోభాః కోష్ఠాశ్చతుర్దశ. తేషాముపరి పంక్తు తు కోష్ఠాస్సప్తపదశ్చ వతు, పూజాపంక్తిస్తు విజ్ఞయౌ పరితః పరి కేర్తితా. పూజాపంక్తుంతరాపంక్తు- కోష్ఠా స్వశీతసంఖ్యయా, పరిధిః స చ విజ్ఞయౌ మండలే త్వంతరా తయాః. పరిధ్యంతర కోష్ఠేషు సర్వతోభద్ర మాలిఖత, పి శేషశ్చత్ర విజ్ఞయౌ శృంఖలా షట్పదా భవేత్. త్రయోదశ పదా వల్లీ భద్రం తు నవభిః పదైః, పంచవింశత్పదా వాపిపరిధిః షోడశాత్మకాః. మధ్యేనవపదం పద్మంకర్ణ కా కేసరాస్వతమ్, సత్త్వం రజస్తమోవర్ణాః పరితో మండలస్యతు త్రియః పరిధయః కార్యాస్తత్ర ద్వాదశాణి కారియేత్, సితేందుశృంఖలాకృష్ణా వల్లీ సీలా ప్రకేర్తితా. భద్రం చ నారుణం జ్ఞయం వాపి స్యాచ్ఛేవతి కర్ణకా, లింగాని కృష్ణవర్ణాని పార్శ్వతో ద్వాదశశ్చ వతు. పరిధిః పీతవర్ణా స్యాత్క మలం పంచవర్ణకమ్. ఇతి సర్వతో భద్రలింగతో భద్రాది మండలాని.

సర్వతోభద్రవినియోగః.

అభి సర్వతోభద్రమండలవిధి రుచ్యతే. శివవ్రతం వినా సర్వ ప్రతోద్యాపనేషు సర్వతోభద్రమండలం కారయేత్. శత్రు కారకా. బాహుమాత్రం యదా వేదిం గుర్యా చ్చుద్ధం మృదా ముగళి, నాద్య ద్యాం సర్వతోభద్రం మండలం పఠిన్నత్రైతి. పఠిన్నత్సర్వతోభద్రం వేదికాయాం తు సుందరమ్, తస్మిన్ శ్రీ పూజయే స్థవాన్ బ్రహ్మ ద్యాంశ్చ సు రీశ్వరాన్.

మండలరేఖతోసమంత్రకప్రాయాగః.

తస్మిన్ శ్రీ బ్రహ్మాంశం. బ్రహ్మజ్ఞానం గతమేనామ. నేనోబ్రహ్మ త్రిష్టప - మధ్యబ్రహ్మవాహనే వినియోగః. ఓం. బ్రహ్మజ్ఞానం ప్రథమం పురస్తాద్విసమతస్సురువో వే స ఆవః, సబుద్ధియా ఉపమా అస్య విష్ణుసతత్త్వే యోనిమసతత్త్వపివః. భోబ్రహ్మన్! ఇహాగచ్ఛ, ఇహా తిష్ఠ, పూజాం గృహాణ, మమ సమ్ముఖః పిప్రసన్నో వరిదో భవ. ఇత్యే వంప్రకారేణ సర్వత్ర దేవతానాం జ్ఞయిషు. ౧. తతి ఉదీప్తమరభ్య వాయవ్యపర్యంతం సోమాదయా వాయవంతా అష్ట లోకపాలాన్భావ సీయా. తత్ర ఆప్యాయస్వ రాహుగణా గౌతమసోమం గాయత్రీ. ఉత్తరే సోమావాహనే వినియోగః. ఆప్యాయస్వ సమతు తే పితృత సోమవృష్టయిషు. భవా వాజస్య సంగ ధ. ౨. అభిత్వా దిగర్భస్థున శ్చేన ఈశానో గాయత్రీ. ఈశాన్యాం ఈశానావాహనే వినియోగః. అభిత్వా దేవ సవితరిశానం వార్యాణాం, సదావన్ భాగమీమహే. ౩. ఇంద్రంవోమధుశ్చందా ఇంద్రోగాయత్రీ. పూర్వేఇంద్రంవాహనే వినియోగః ఓం. ఇంద్రంవో విశ్వేతస్సరి హవామహే జనేభ్యః. అన్తః మస్తు. కేవలి. ౪. అగ్నిం దూతం కాణ్వా మేధాతిభర్గ్ని యత్ర ఆగ్నియ్యాం అగ్నివాహనే వినియోగః. ఓం. అగ్నిం దూతం వృణీమహే హోతారిం పశ్యేవదసం, అస్య యజ్ఞస్య సుక్రితుం. ౫. యమాయ సోమం వే వస్వతో యమోఽనుష్టుప్, దక్షిణే యమా వాహనే వినియోగః. ఓం యమాయ సోమగోసునుతి యమాయ జహుతాహవి, యమగోం హయజ్ఞో గచ్ఛత్యగ్నిదూతోఅరంభిత్. ౬. మోషుణో ఘోరకణ్వానిర్ముర్త్యాయత్రీ, నిర్ముత్యాం నిర్ము

త్యావాహనే వినియోగః. ఓం. మోక్షణః పరావరానిర్ముత్తిర్నర్మ
 కావధీత్. పృతీష్ఠ తృప్తయా సహ. 2. తత్త్వాయామి శునశ్చేహోవరుణ
 స్త్రిష్టవ్. పశ్చిమే వరుణావాహనే వినియోగః. ఓం తత్త్వాయామి
 బ్రహ్మణా వందమానస్సదాశాస్త్రి యజమానో హవిర్భిః, అహేడ
 మానో వరుణో హబోధ్యురుశగ్ంసమాన ఆయుః ప్రమోషీ. ౩.
 వాయోశతం నామదేవో వాయురనుష్ఠవ్, వాయువ్యాం వాయో
 వాహనే వినియోగః. ఓం. వాయో శతం హరిణాం యవస్య
 పోష్యాణాం, ఉవాతే సహస్రిణో రథ అయాతు సాజసా. ౪. వాయు
 సోమయోర్నధ్యే, అష్టోవసవః, జ్వయా అత్ర తావరుణో వసవస్త్రి
 ష్టవ్, వాయుసోమయోర్నధ్యే వస్వావాహనే వినియోగః. ఓం.
 జ్వయా అత్ర వసవోరంతిదేవా ఉరావంతరితే నుష్టయంత శుభాః,
 అర్వాక్ పథ ఉరుజయః, కృణుధ్యం శ్రోతా దూతస్య జగ్ముహో నో
 అస్య. ౫. ఆరుద్రాపశ్చాద్వావాశ్య ఏకాదశ రుద్రా జగతీ, సోమేశాన
 యోర్నధ్యే ఏకాదశ రుద్రావాహనే వినియోగః. ఓం ఆరుద్రాన
 ఇందవతః సజోవసో హిరణ్యరథాస్సువితాయ గంతన, ఇయం వో
 అస్మత్ప్రతి హర్యతే మతిస్తస్త్వచేన దివ ఉత్పాదదన్యవే. ౬. త్యాం
 ను మత్స్యగి సాంసుదోద్వాదశాదిత్యా గామత్రీ. ఈశాంబదద్యయో
 ర్నధ్యే ద్వాదశాదిత్యావాహనేవినియోగః. ఓం. త్యాం ను త్కృతియాగం
 అవ ఆదిత్యాన్యాదిసానుహే, సుమృధికా మభిష్టయే. ౭. అశ్వినా
 వర్తిరాహుగణోశాశమోశ్వినాప్రక్, ఇంద్రానోర్నధ్యే అశ్వినా
 వాహనే వినియోగః. ఓం. అశ్వినావర్తిరస్సదాగోమృతాహిరణ్యవత్.
 అర్వాగంసంసనునసానిరుచ్ఛత. ౮. ఓమాసో మధుచ్ఛందా విశ్వే
 దేవా గామత్రీ, అగ్నియనుయోర్నధ్యే విశ్వేదేవావాహనే విని
 యోగః. ఓం. ఓమాసశ్చర్మణీధృణో విశ్వేదేవాన ఆగత, దాశ్వాగ్ంసో
 దాశుషస్సుగమ్. ౯. అభిత్వం దేవం గతమో వామదేవస్సప్తయతూ
 అప్తిగి. సుమనిక్ముఖోర్నధ్యే సప్తయతూవాహనే. ఓం. అభిత్వం దేవ
 గ్ం సవితారమోణ్యోగి కవిక్రతునుర్పామి సత్యసవసగ్ం రత్నథామభి
 ప్రీయం మతిమూర్ధ్వా యస్యానుతిర్భా అదిన్యతత్సవీనునిహిరణ్య
 పాణిరమిమీత సుక్రతుః కృపాసువః. ౧౦. ఆయం గౌసార్పరాజీ

సర్వాగాయత్రీ, నిర్ఋతివరుణయోర్నధ్యే సర్వావాహనే. ఓం. ఆయన్
 గౌరవ్యశ్చిరక్రమీ దసనన్ మాతరం పురః, పితరం చ ప్రయన్
 తుమ్. ౧౬. అపరస్యాతశఋష్యశ్చంద్రోగంధర్వాప్రసాదా నుష్టమ్.
 వరుణవాయోర్నధ్యే గంధర్వాప్రసాదావాహనే వివియోగః. ఓం. అప
 రసాం గంధర్వాం మృగాం చరన్ చరన్. కేశిశీతస్య విదూన్
 సఖాస్యానుర్మదితమః. ౧౭. యదక్రందభాచగ్ధోద్భిత్తమానుందప్రి
 ష్టమ్, బ్రహ్మసోమయోర్నధ్యే సుంధావాహనే. ఓం. యదక్రందః
 ప్రగమం జాయమాన ఉద్భన్తముద్రానుత వా పులీషాన్, శ్వేనస్య
 పక్షా హరిణస్యభాహూ ఉపమాత్సరం మహిజాతం శే అర్హన్. ౧౮.
 తస్మాద్భివృద్ధభుష్పవభోజ్యైరాజోనందీశ్వరో నుష్టమ్, బ్రహ్మసోమయో
 ర్నధ్యేనందీశ్వరావాహనే వివియోగః. ఓం ఋషభం మాసమానానాం
 సపత్నానాం వృషానాం, హంసీరం శ్రమాం కృధి విరాజం
 గోపతింగవాన్. ౧౯. కన్దుప్రదాయ ధౌరగి కన్దుత్పూజో గాయత్రీ.
 తస్మైవ శూలావాహనే వివియోగః, కన్దుప్రదాయ ప్రచేశసే మీధుష్ట
 మాయతవ్యసే, వోచేమ శంతమగ్ంహృదే. ౨౦. కుమారం కుమారో
 మహాకాల్పిన్ష్టమ్, తస్మైవ, మహాకాలావాహనే వివియోగః. ఓం.
 కుమారంమాతా యువతిస్సముద్గం, గుహాభిభృతదదాతి పితే, అనీక
 మస్య నమిష్టనాసః, పురగి పశ్యంతి నిహితమరతో. ౨౧. అదిత్తికోస్య
 బృహస్పతి ర్గర్భో నుష్టమ్, బ్రహ్మశాసనయోర్నధ్యేనతావాహనే వివి
 యోగః. ఓం. అదిత్తిర్వ్యజ్విష్ట దక్షయా నుహిత తవ, తాం దేవా
 అవ్యజాయంత భద్రా అమృతబంధవః, భో దక్షాదిస్తగ్గం. ౨౨.
 తామగ్నివర్ణాం సౌభరీ దుర్గా త్రిష్టమ్, బ్రహ్మాండయోర్నధ్యే దుర్గా
 వాహనేవి. తామగ్నివర్ణాం తపసా జ్వలన్తి సై రోచనం కర్మసలేషు
 జుష్టామ్, దుర్గాం దేవీం శరణమహం ప్రపద్యే సుతరసి తరసే సమః.
 ౨౩. ఇదంవిష్ణుకణోపేషాతిధిన్విష్టుర్గాయత్రీ, బ్రహ్మాండయోర్నధ్యే
 విష్ణోవాహనే వివియోగః. ఓం. ఇదం విష్ణుచక్రమే త్రేధా నిదధే
 పదం, సమూశమస్య పాగంసురే. ౨౪. ఉదీరతామవరశ్శంఖః స్వధా
 పితరప్రిష్టమ్, బ్రహ్మోష్ఠీర్నధ్యే స్వధావాహనే. ఓం. ఉదీరతామవర
 ఉత్పరాస ఉన్మధ్యమః పితరస్సామ్యాసః, అనుయ శుయురవృకాబుత

జ్ఞానేనోఽవంతు పితరో హవేషు. ౨౧. పరం మృత్యోః సంకుశకో
మృత్యురోగాప్రిన్ధువ్. బ్రహ్మయమయోర్భ ధ్యేమృత్యురోగావాహనే
వి. ఓం. పరం మృత్యో అనువరేహిహుధాం చుస్తే స్వ ఇతరో దేవయా
నాత్, చతుష్కతే శృణ్వతే తేబ్రవీమి, మానః ప్రజాగ్ం రీరిహోమోత
వీరాన్. ౨౨. గణానాం త్వా శౌనకో గృత్సమదో గణపతిగతి,
బ్రహ్మనిర్ బుత్యోర్భధ్యే గణపత్యావాహనే వినియోగ౪. ఓం. గణా
నాం త్వా గణపతిగ్ం హవామహే కవిం కవీనాముపమశ్రవస్తనుం,
జ్యేష్ఠరాజం బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్తత ఆనశ్శృన్వాన్నుతిభిస్సేదపాద
నమ్. ౨౩. శం నో దేవి రాంబరీషఃసింధుద్వీప ఆపో గాయత్రీ, బ్రహ్మ
వరుణయో ర్భధ్యే అపా మావాహనే వి. ఓం. శన్నో దేవీ రభిష్టయ
ఆపో భవంతువీతయే. శంయో రభిస్రవంతు నః. ౨౪. మరుతో యస్య
రాహుగణో గౌతమో మరుతో గాయత్రీ, బ్రహ్మవాయోర్భధ్యే
మరుదావాహనే వి ఓం. మరుతో యస్య హి, క్షయే పాథాదిహో విమ
హనః, ససుగోపాతమో జనః. ౨౫. సోనాపృథివీ కణ్వో మేఘాతిథి
ర్భూమిగ్గాయత్రీ. బ్రహ్మణః పాదమూలే కర్ణికాధః పృథివ్యావాహనే.
ఓం. సోనా పృథివి భవాస్పృక్షరా నివేశనీ, యచ్ఛానస్సర్క సప్రథః.
౩౦. ఇమం మే గంగే సింధుక్షీత్రోయ్యమేఘోగంగాది నద్యో బగతీ,
తత్రైవ గంగాది నద్యావాహనే వి. ఓం ఇమం మే గంగే యమునే సర
స్వతిశుత్రుదిన్ధిమగ్ం సచ తాఽరుష్ణయా, అసిక్ష్వా మరుద్వృధ్ విత
స్తయాబ్ధీ కీయే శ్రుహ్యసుహోమయా. ౩౧. ధామ్నో గౌతమోవామ
దేవస్సప్తసాగరాన్మృత్యు, తత్రైవసప్తసాగరావాహనే వి. ఓం. ధామ్నో
ధామ్నో రాజన్నితో వరుణో ముంచ యదాహో ఆస్మ్యు వరుణేతి
శవామహేతతో వరుణో ముంచ. మయిచాపా మోష్యోగ్ంసీత్యో
విశ్వవ్యచా భూస్త్వేతో వరుణో ముంచ. ౩౨. తనువరి మేసు నామ
మంత్రేణ పూజయేత్. మేరవే నమః మేరుయావాహయామి. తతో
మండలాద్భూమిః సోమాదిసన్నిధౌ ఆయుధాన్యాచాహయేత్. సోమ
సమీపే గదాం. ఈశానసమీపే త్రిశూలం, ఇంద్రసమీపే వజ్రం, అగ్ని
సమీపే శక్తిం, యమసమీపే దండం, నిర్ బుతీసమీపే ఖడ్గం, వరుణ
సమీపే పాశం, వాయుసమీపే అంకుశం, తద్భాష్యే ఉత్తరే, గౌత
మాయ నమః గౌతమమావాహయామి, ఈశాన్యాం భరద్వాజం

పూర్వే వివాహితం, ఆగ్నేయ్యాం కశ్యపం, దక్షిణే జమదగ్నిం,
 నైరృత్యాం వసిష్ఠం, పశ్చిమే అత్రిం, వాయవ్యాం అనుభుమ్ గౌతమీ
 హ్యే పూర్వాదిక్ మేణ నింద్రీం, కొమారీం, బ్రాహ్మిణీం, వారాహీం
 చాముండాం, నైష్ఠవీం, మానీశ్వరీం. ఇతా నాచరీం. ఇత్యుష్ణీ శక్తిః
 ప్రతిస్థాప్య ప్రత్యేకం సహ వా పూజ్యామిత్ ఇతి మంథలదేవతాః.

లక్ష పూజనోద్యాపనవిధిః.

అథ లక్షపూజనోద్యాపనవిధిరుచ్యతే. అధ్యేత్యాది పూజనో
 ద్యుత ఏవంగుణవిశేషణవిశిష్టానాం గుణవిధానమునా అముక దేవతా
 ప్రీత్యర్థం కృతస్య లక్షసంఖ్యానునిపుంజనకర్మాణాం సాధనతాపద్యర్థం
 తదుద్యాపనం కరిష్యే తదింగత్యేన స్వస్తివాచనం ఆచార్యవర
 ణంచ కరిష్యే. తత్రాదా నివృత్తు తాపిద్యర్థం గణపతిపుజాం కరిష్యే.
 అస్య లక్షపూజనోద్యాపనకర్మాణాం పుణ్యాహం భవతో బ్రువతు.
 పుణ్యాహం కృత్వా. అముకశర్కా అహం యజమానః అముక
 గౌత్రం అముకశర్కాణం స్వశాఖాధ్యాయనం బ్రహ్మకాం అస్మిన్ లక్ష
 పూజనోద్యాపనాభ్యో కర్మణి ఆచార్యం త్వం వృణే. ఆచార్యస్యేవ
 వృణోఽస్మియాథాక్షాణం కర్మ కరిష్యామి ఆచార్యస్తు యథా స్వగ్రీ
 శక్రాదీనాం బ్రహ్మస్పతిః, తథా త్వం మమ యజ్ఞేఽస్మిన్నాచార్యో భవ
 సువ్రత. ౧. గంధాదినా ఆచార్యపూజనమ్. తత్తవ బ్రహ్మకాం వృణు
 యాత్. యథా చతుర్ముఖో బ్రహ్మ స్వగ్రీవో కేపితానుహః, తథాశ్వం
 మమ యజ్ఞేఽస్మిన్ బ్రహ్మ భవ ద్విహోత్రమ. అస్య యాగస్యనిష్ఠుః
 ఆచమ్య ప్రాణానాయమ్య అముకకర్మ కరిష్యే. కర్మాధికారార్థం ఆశ్చ
 సత్కుద్ధ్యర్థం చపురుషసూక్తజపమహం కరిష్యే. పృథ్వీశ్వస్య మంత్రస్య,
 మేరుప్రుష్ఠ ఋషిః, కూర్మోదేవతా, సుకలం ఛందః ఆననోపవేశ జీవిని
 యోగః. పృథ్విత్వయా ధృతాలోకా...పురుషసూక్తజపాంతే కలశ
 పూజనం, సర్వతో భద్రలింగతో భద్రే బ్రహ్మాదీనావాహ్యపూజయేత్

ప్రతిమాశుద్ధిరగ్నిమాత్రం చ.

తతో మూర్తా అగ్న్యైత్యారణం, అస్యాం ముర్తౌ అవఘో
తాది దోషపరిహారార్థం అగ్న్యైత్యారణం దేవతాసాన్నిధ్యార్థం
ప్రాణప్రతిష్ఠాం చ కరిష్యే. అగ్నిసప్తిమితీనూత్రం అగ్నిపదరహితం
సహితం చ పఠేత్. ఓం అగ్ని సప్తి వాజంభరం దదాత్యగ్ని ర్వీరం
శ్రుత్యం కర్మనిష్ఠా. అగ్నిరోదనీ విచరిత్యమజన్నగ్ని ర్నారిం వీరకుక్షిం
పురంధిం, అగ్నేరష్టసస్పృధస్తు భద్రా అగ్నిర్మహీ రోదనీ ఆవివేశ,
అగ్ని రేకం చోదయ త్నమత్సగ్నిర్వృత్రాణి దయతే పుమాణి, అగ్ని
ర్హత్యం జరత్యం జరతః కర్ణమావాగ్ని రదోభ్య నిరదహజ్జహాధం,
అగ్నిరత్రిం ఘర్మ ఉరుష్య దంతర్నర్నమేళం ప్రజయాఽస్మజత్నం,
అగ్నిర్దాద్రవిణింవీరపేశా అగ్ని ఋషిం యః సహస్రాసనోతి, అగ్నిర్ద్వివి
హవ్యమాతతాగ్నేర్ధామానిభిభృతాపురుత్రా, అగ్నిముక్తక ఋషయో
విహ్వయంతేఽగ్నిం నరో యామనిబాధితాసః అగ్నిం పయో
అంతరిక్షే పఠంతోఽగ్ని ససహస్రా పరియాతి గోనాం, అగ్నిం విశ
ఈశతే మానుషీర్యా అగ్నిం మానుషో నహుషో విజాతః అగ్ని
గ్రాంధరీం పథ్యామృతస్యా గ్నేర్నిపుత్యత్థిత ఆనిషత్తా అగ్నయే
బ్రహ్మర్షభవస్తతక్షురగ్నిం మహామహాచాయా సువృక్షం, అగ్నే
పావజరితారం యవిష్టాగ్నే మహిద్రవిణమాయజస్వ. ఇతి అగ్న్యై
త్యారణమ్.

అథ పోదశోపచారపూజనమ్.

సహస్రశీర్షేత్యాది యజ్ఞేనేతి పర్యంతం కుర్యాత్. వీహ్యది
థాన్య యవతిలైః త్రికూటం కృత్వా, త్రి మహిద్యారిత్యాదినా
అవ్రణం కలశం సంస్థాప్య, కలశోపరి ఉపపాత్రం సంస్థాప్య, తపో
పరి త్ర్యంబకమంత్రేణ ఉమయా సహ త్ర్యంబకం, విష్ణుమంత్రేణ
లక్ష్మ్యై సహ విష్ణుం, సిద్ధిబుద్ధి సహితం గణేశం, అథవా పత్న్యై
సహితం సూర్యం వా భవానిం, తత్తత్త్ర్యంత్త్రేణ ఆవాహ్య. శివస్య
దక్షిణే లక్ష్మ్యై సహ విష్ణుం అనావామేత్. శివస్య ఉత్తరే సావిత్ర్యా
సహ బ్రహ్మణం ఏవం విష్ణవదీనామపి.

ప్రాణ ప్రతిష్ఠా

దేవప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. అస్య శ్రీప్రాణప్రతిష్ఠామంత్రస్య

బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరా ఋషయః ఋగ్యజుర్సామాధర్వాణి ఛందాంసీ
క్రియామయవపుః ప్రాణాభ్యా దేవతా, ఆం బీజం, ప్రాణ శక్తిః,
క్రోం కీలకం, అస్యాం మూర్తా ప్రాణప్రతిష్ఠాపనే వినియాగః ఓం
ఆం హ్రీం క్రోం అం యం రం లం వం శం మం సం హం శం తుం
అః క్రోం హ్రీం ఆం హం సః సోఽహం అస్యాం మూర్తా ప్రాణ
ఇహప్రాణః తిష్ఠంతు పునః ఓం ఆం హ్రీం ఇత్యాది షతిత్వా
అస్యాం మూర్తాదేవ ఇహస్థితాః - పునః ఓం ఇత్యేది షతిత్వా అస్యాం
మూర్తా సర్వేంద్రియాణి వాఙ్మనస్తక్ - చక్షుశ్రోత్రజిహ్వప్రాణ
పాణిపాదపాయూపస్థాసీ హస్తాభ్య స్వస్తి సుఖం దుఃఖం తిష్ఠంతు
స్వాహా, అనుసీతే పునరస్మాను స్వస్తి గర్భాధానానామ చదశేసంసార్-
రార్థం, పంచదశ ప్రణవావృత్తిం కరిష్యే - కృత్వా ధ్యానం. రక్షం
భోధన్యపూర్తోల్లసదరుణసరోజాధిపాథాకిరాజః పాశం కోదండి

మిథూన్భవగుణ మథ చాప్యంకుశం పంచ బీజాన్, బిభ్రాణాస్మకా
పాలంత్రిణయనదియతా పీనవక్షోరుహాధ్యాదేవీ బీలంక వర్ణాభవతు
సుఖకరీ ప్రాణశక్తిః పరా సః షోడశోపచారైః కంచామృతశ్చైవ దిక
మన్తైః పురాణోక్తమంత్రస్సంపూజ్య, రాత్రో జగరణం కుర్యాత్.
ప్రాతః నిత్యకృత్యం విధాయ - తస్య లక్షపూజనస్య వా వ్రతాచరి
తస్య సాంగతాసిద్ధ్యర్థం పూజనదశాంశేన తిలయవప్రహీభిః పాయ
సాదిభిర్వా హోమం కరిష్యే - హోమస్తు, వేదేక్తేన మూలమంత్రేణ
పురాణోక్తేన వా కుర్యాత్, ఆధాగ్నిముఖం కృత్వా, తత్రాదా
ఆచమ్య తిథ్యాది సంకల్ప్య, అముకిర్మాంగతయా పహితం అముక
హవనమహం కరిష్యే, ఇతి తత్రదాచారసాఖ్యాగతవిధినా అగ్నిముఖం
కృత్వా హవనం కుర్యాత్. పూర్ణాహుత్యవధి.

అథ ముద్రాలక్షణం ముద్రావినియోగస్థానసంఖ్యాదిః.

హేమాద్రా సంముఖీకృతహస్తా ద్వా కించిత్సంకుంచితాంగులీ,
ముకుళీ తు సమాఖ్యాతా పంకిజప్రస్ఫుతవ సా. పూర్వోక్తముకు
ళీయా చ ప్రాదేశ్యోనిస్సృతాంగులీ, వ్యాకంచముద్రా ముకుళా
పద్మముద్రాం ప్రదర్శయేత్. అంగుష్ఠో కుంచితంతో తు స్వకయా
గులీచేష్ఠితో, ఉచ్చో వాభిముఖో హస్తాయో జయిత్వా తు సింహురా

తజ్జన్యా కుంచితే కృత్యావతైవచ కనీ మనీ, అథోమః శుద్ధప్రసాసితా
మధ్యే కరస్యతు. చతస్రశోఽస్థితావిపృష్టే అంగుష్ఠావేకతః కుసు. తత్రోం
తరే సర్వదేవతాపూజనసాధారణ్యేన మణ్మదా ఉచ్యంతే. దేవతానన
సంతుష్టా సర్వదాసమ్ముఖిభవేత్, అంగుష్ఠా నిక్షిపేత్సేయం ముద్రాత్వా
వాహినీ మతా. సంగ్రధ్య నిక్షిపేత్సేయం ముద్రాత్వావాహినీ
స్మృతా, అథోమః శుద్ధియం చేతస్యేత్ స్థాపనీ ముద్రికా మతా.
ఉచ్చితానుచ్ఛితౌ కుర్యాత్సంముఖికరణీభవేత్, ప్రస్ఫుతాంగులికౌ
హస్తా మిథః శ్లిష్టౌ తు సంముఖా. కుర్యాత్సహృదయం సేయం
ముద్రాప్రార్థనసంజ్ఞికా, ఇత్యేవం సర్వదేవానాం పూజనేషట్ప్రదర్శ
యేత్. శివపూజనే లింగముద్రా, ఉచ్చితం దక్షిణాంగుష్ఠం వామాం
గుష్ఠేన బంధయేత్, వామాంగులీ ర్దక్షిణాభి రంగులిభిశ్చ వేష్టయేత్,
లింగముద్రేతి విఖ్యాతా శివసాన్నిధ్యకారణీ. శ్రీకామశిష్టి కుర్వీత
రాజ్యకామస్సు సేత్రయోః, ముఖే త్వన్నాద్యకామస్తు గ్రీవాయాం
రోగశాంతికృత్. హృదయే సర్వకామీ చ జ్ఞానార్థీ నాభిమండలే,
రాజ్యకామస్సు గుహ్యే చ రాష్ట్రకామస్సు పాదయోః. రాజపూజనే
సప్తదశముద్రాః. తథాచ రామార్చన చంద్రికాయాం అగస్త్యః. ఆవా
హినీ స్థాపనీ చ సన్నిధీకరణీ తథా. సుసన్నిరోధినీ ముద్రా సంముఖ
కరణీతథా, సంకలీకరణీ ప్రవ మహాముద్రా తక్షవచ, శంఖచక్రగదా
పద్మధేనుకాస్త్రుభగారుడాః శ్రీవత్సవనమాలే చ యోనిముద్రాం
ప్రదర్శయేత్, ఏతాభిస్సప్తదశభి ర్ముద్రాభిస్తు విచక్షణః. యో రామ
మర్చయేన్నిత్యం మోదయేత్స సురేశ్వరమ్, ద్రావయేదపి వీరేంద్రతః
ప్రార్థితమాపుయేత్. మూలాధారాద్వాదశాంతమాసితః కుసుమాం
జలిః, త్రిసానగతతేజఃభర్వసీతః ప్రతిమాదిషు, ఆవాహనీ చ ముద్రా
స్యా దైవార్చనవిధౌ మునీ. ఏషువాథోముఖి ముద్రాస్థాపనే శస్యతే
పునః. ఉన్నతాగుంధయోగేన ముష్టికృతికరదవ్యయమ్, సన్నిధీకరణీ
ముద్రాదేవార్చనవిధౌ మునీ. అంగుష్ఠగర్భణీ సైవ ముద్రా స్వాత్సం
నిరోధనీ, ఉత్తానముష్టియుగళా సమ్ముఖిః కరణీ మతా. అంగై రేవాంగ
విన్యాసః సంకలీకరణీ భవేత్. అన్యన్యాంగుష్ఠసంలగ్న విస్తారితకర
దవ్యయా, మహాముద్రేయమాఖ్యాతా న్యూనాథిక సమాపనీక నిష్ఠానామి
కామధ్యాంతస్థాంగుష్ఠా తదగ్రతః. కోపితాంగుష్ఠమూలేన సన్నద్ధా

మృత్యువు, కరద్యయేన ముద్రా స్వాచ్ఛాభివృద్ధి ను సురార్చనే. అన్యోన్యభిముఖస్పర్శ వ్యత్యయేన తు వేష్టయేత్, అంబుభిః ప్రమ తేన్న మండలికరణం మునే. చక్రముద్రేణ ముఖ్యతా గవాముద్రా తతఃపరమ్, అన్యోన్యభిముఖాభివృద్ధి తతః కస్త్యుధ సుభక్తిః. నిష్ఠస్థైర్యం న్యోన్యసంలగ్నైః భిముఖం హేమస్పర్శమ్. వామస్వత్వస్థిమధ్య మధ్యా నామిక మూరపి వామనామిక సంస్పృష్టా ద్వయూ కస్త్యుధరక్షణ, నిస్థాన్యోన్యసంలగ్నం వివరీతంతు యోనితః. అభివృత్తాపితాంగుష్ఠా ముద్రా గమకసంభృతా, కర్ణస్యానుష్ఠమభ్యంత్ర మస్యమానామికా ద్వయా. కనిష్ఠానామికా మధ్యతర్జ్వస్యగ్రాగిరద్వయా, మునే శ్రీవత్స ముద్రేయం వఃపూలాభివేష్టతః. నిష్ఠానామికా మధ్యామూర్ధ్వమస్తత త్జన్తి, పరిజాంతా శిరస్సుచ్చుత్తస్థిభ్యం దివగిస్తః. యోనిముద్రా సమాఖ్యాతా పేద్యతతః రయుగాశ్రితా, త్జన్త్యాకృష్టమధ్యాంతోఽభి తానామికయుగ్మికా, మధ్యస్థసంస్థితాంగుష్ఠా సేమం శస్తాముసేర్చనే.

ఇతి ముద్రాలక్షణం.

అథ పునః పంచసంఖ్యానామ్.

పంచాంశదగ్ధే జ్ఞానమాలయామి దావ్తరింశదగ్ధే షోడశపా దశపంచోపచారికః, అన్విభజ్య ప్రవక్ష్యామి కేతేతశ్చ కృతశ్చకేం. అర్చ్యం పాద్యం చాచమనం మధుపరం, ముపస్పృశేమి, స్నానం నీరా జనం వస్త్రమాచామంచోపవీతకమ్. పున రాచమభూషే చ దర్పణా లోకనం తతః, గంధపుష్పే భూషదీపీ నైవేద్యం చ తతః క్రమాత్. పానీయతోయమాచామవాస్తవాసస్తతః పరిమ. (వాస్తవాసః పరిరో ద్వర్తనమ్) తాంబూలమచుతేపం చ పుష్పం నానం తతః పునః, గీతం పాద్యం తథానృత్యం స్తుతీశ్చైవ ప్రవక్షేమి. పుష్పంబలినమన్కా. కా దావ్తరింశదుపచారికాన్. ఇతి దావ్తరింశదుపచారికః. అన్యచ్చ ఆసనం స్వాగతంచార్ఘ్యం పాద్యమచమసియికిం, మధుపరం ససన్నివసనా భరణాని చ సుగంధస్పృశనోఽనుపి దీపమన్నేనభోజనమ్, మాల్యాను లేపనేచైవ నమస్కారవిసర్జనే. ఇతి షోడశోపచారికా. అత్ర ఆసనగంధ పుష్పాణాం ద్వీరావృత్త్యా ఏకోనవింశతి భవంతి. అర్చ్యం పాద్యం చాచ మనం స్నానం వస్త్రసమర్పణం, గంధాదయో నైవేద్యంతా ఉప చార దశ క్రమాత్.

ఉపచారమాలమ్.

ఉపచారదర్శనమునవిదులకచారై ర్వస్వగర్భభూతగుహశయమ్,
వ్యాపకం స్యాత్మనైతస్య బింబే సంభావ్యం భక్తితః పూజయేత్తత్స
భావేన పుణ్యం లబ్ధ్యాప తద్భూత్, కృతస్య కోటిగుణైరుపచారై
స్సుగోచితైః పూజ్యతే ణోప మాసన్నీతి కాన్యకగృహరామః,
వైరాగ్యేణ ఫలం యస్తు దేవతాపూజనోద్భవమ్. కుర్యాద్భుక్తిర్మృణం
తస్య ముక్తిరేవ ఫలం భవేత్, తస్మాత్కుర్యాద్యథాశక్తిస్వేష్టేదేవో
పచారక్తః. దేవతాపూజనం తత్ర భక్తిశ్రద్ధా గరిమసీ.

ఉపచారగ్రంథః.

ఏకం పంచ చ మట్నామౌ దశ ద్వాదశ షోడశ, చతుర్వింశతి
సంఖ్యాకా ద్వాత్రింశద్వా త్షోఽధికాః షష్ఠ్వింశచ్చ చతుష్షవిదుప
చారాః ప్రకీర్తితాః, తత్త్వాదిసంఖ్యాయా తార్యాప్తేషు సాధారణా
ఇమే ధ్యానమావాహనం చైవ స్వాగతాదిప్రదర్శనమ్, ఆసనం పాద్య
మర్చ్యం చ తతస్త్వాచమనీయకమ్. మధుపర్యం తస్య స్నానం వస్త్రా
గంధ సభాక్షతాః భూషణ చోపవీతం చ పుష్పం ఘాహణ ప్రదీపకః
భోజనం చైవ పానీయం దక్షిణారాత్రికం తథా, తతః పుష్పాంజలిః
ప్రోక్తా ప్రదక్షిణసమన్వృతీ. చతుర్వింశతినంబూజైః శేష్తే దేవోపచా
రక్తైః, మధ్యే మధ్యేచ పానీయం పునరాచమనాదికమ్. పునఃపూజాచ
తత్రేచ్ఛావికల్పేన విధీయత, ఇతి శారదాతిలకిణిశతోపచారా ఉక్తాః.
తథాచ. ఆసనస్నానవస్త్రాభిభూషణం చ విమలమౌ, రాత్రౌదేవగర్భ
నేత్రిచ్చ పరాశక్తిర్వానప్తః క్రమాత్. పూజనం గతిరేనోక్తం తత్సర్వం
చ విస్తృతమ్, గంధ ప్రదక్షిణాదద్వాదశస్వాత్రిమం తతః దూర్వాచ
విష్ణురాయం చ శ్యామాగం పద్మమేవ చ, పాద్యాగనిచ చత్వారి
కిణితాని సమాసతః. కర్పూరమగయః పుష్పం ద్రవ్యాణ్యచమనీయకే,
సింధూభుజితంజ్వలదూర్వా చ తిలమేవ చ. యవగంధం ఫలం పుష్పం
అష్టాంగం శిష్టియముచ్యతే, స్నానే వస్త్రేతథా భక్ష్యే దద్యాదాచమ
నీయకమ్ ఉద్యర్తన మపి తత్రైవ. రజసి సుసాదేని చ శిరీషం లక్షణా
పిచ, సహభద్రా కుళాగ్రాణ ఉద్యర్తనమిహోచ్యతే. మంత్రతంత్ర
ప్రకారే. అక్షతా గంధపుష్పాణి స్నానపాత్రే తథా త్రయం. ద్రవ్యా
భావే ప్రదాతవ్యాః క్షాళితా స్తండలాశ్శుభాః.

ఉపచారవిధానము.

తత్తైవోక్త మగ స్వసంహితాయామ్. తథాచమనపాత్రేపి దద్యాజ్జాతీఫలం చూనే, లవంగమపి కంకోలం శస్త్రచూననానీ మకమ్. ద్రవ్యాభావే తంత్రాంతరే ఉక్తం. తామలాన్త్రీపేక్ష్యం ద్రవ్యాభావే తు తత్ స్మగన్. ప్రయోగచరిత్రానీ వ్యాసః. ప్రతిమావలయాంత్రాణాం నిత్యం స్నానం న కారయేత్, కారయేత్సర్వదివసే యదా వామలధారణమ్. జ్ఞానమాలాయామ్. నాక్షత్రరస్యయేద్విష్ణుం న తుశస్యా గణాధిపం, న దూర్యయా యజ్ఞేష్టాంబిల్వప్తృశ్చ భానురమ్. ఉన్నతమరగ పుష్పం న విష్ణోర్వర్ణ్యం సదా బుధః, న లక్ష్మీం ద్రోణకుసుమై ర్మ తమాత్రై స్సరస్వతీమ్. స జ్ఞరమ చల్లి కాభి ర్మనే తక్యా సదాశివ మితి అక్షతాస్తు మహా బ్రహ్మ జితి హద్ధాధిదేవీ ఉక్తత్వాద్యనానామేవాయం ప్రతిపేక్ష్యే తామలానామ తస్మాత్తనే మహాభిషేకం సర్వత్ర శంభోజవ పరివృత్యేత్, సర్వత్రివ ప్రశస్తోఽబ్జ శ్శివసూర్యార్చనం వినా.

ప్రత్యోగ్యపవానక్తా దానాని.

పృథ్వీచంద్రోదగోచరదిపురానికుర్యాదుద్యాపనంశస్వసమాప్తియగుచీతం, ఉద్యాపనం వినా యత్తు తద్వ్యతానిష్ఠ్యం భవేత్. యత్ర తోద్యాపనం నోక్తం ప్రతానగుతశ్చ గో, విత్తీనుసారణో దద్యాదనుక్తోద్యాపనే ప్రతే గాం శ్చైవ కాంచనో దద్యాత్ ప్రతస్య పరిపుర్యే, సమాప్తపుద్యాపనమనుక్తోద్యాపనమేవ చ. ఉక్తోద్యాపనేతు ఆదౌ మధ్యేభ్యం వాప్యంతే ప్రతిపేక్ష్యంత్యంభం భవేత్ తద్వ్యతోద్యాపనం కార్యం సంపుష్టః పుమాపు యోత్.

ప్రతర్థితే సంపూర్ణ తామం విధి.

పేమాత్రా భవిష్యే. యుధిష్ఠిర ఉవాచ. సంపూర్ణతామనుషానే ప్రతానాం సందనన్దన, గురుప్రసాదగుశ్శిష్టమేత న్నీ వక్తుమగ్నసి. శ్రీకృష్ణఉవాచ. సాధు సాధు మహాబాహోకురు తాతయుధిష్ఠిర, రహస్యానాం రహస్యం తే కథయామి ప్రతేతవ. సంపుష్టతాకృతాయత తత్ర సహ్యక్ ఫలప్రదమ్. యచ్ఛీర్ణం వరనారీభి ర్భవేత్సంపుష్టకారకమ్. అవశ్యం తచ్చ కర్తవ్యం సంపుష్టఫలకాంక్షిభిః, కించ భగ్నం

ప్రమాదేన యద్వృతం వ్రతినాస్థితమ్. తత్సంపూర్ణం భవేత్సర్వం ప్రణే
నానేన భారత, ఉపద్రవైర్భహువిదైర్మహామోహాచ్చ పాండవ యద్భ
గ్నం కించిదేవ స్వాద్యృతం విఘ్నవిनाశితమ్, తత్సంపూర్ణం భవేత్సర్వం
సత్సం సత్సం స సంశయః. కాంచనం రూప్యకం రూపం శిల్పినాతుచ
కారయేత్, భగ్నవ్రతస్య యో దేవ స్తస్య రూపం వినిర్దిశేత్. వ్రతం
స్త్రీపుంసయోః పార్థవరబం యద్వృతం కిల, నచ నిష్పాదితం కించి
దైవాత్సర్వం తథా స్థితమ్. ద్విభుజం పంకజరూఢం సౌమ్యం ప్రహ
సితాననమ్, నిష్పాదితం శిల్పినా చ తస్మిన్నేవ దినేపునః. తస్మాసేతు
పునః ప్రాప్తే బ్రాహ్మణైర్విధినా గృహే, స్నానయేత్సయసా దధ్వా
ఘృతక్షౌద్రరసాంబుభిః వస్త్రుచందనపుష్పైశ్చ పూజాం కుర్యాత్సమా
హితః, తోమపూర్ణస్య కుంభస్య ముఖే వినస్య దేవతామ్ ధూపదీ
పాక్షతైర్వస్త్రైః రత్నైర్భహువిదైరపి, అర్ఘ్యం ప్రదద్యాత్సన్నామ్నా
మంత్రేణానేన పాండవ. ఉపవాసస్య దానస్య ప్రాయశ్చిత్తకృతం జలే,
శరణం వగ ప్రసన్నాస్మిని కురుష్యాద్య దయాం మయి. వ్రతచ్ఛిద్రం
తపశ్శిద్రంయచ్ఛిద్రం వ్రతకర్మణి, తత్సర్వం తృప్తిసాదేన సంపూర్ణం
జాయతాం మమ. కురు ప్రసాదం సంపూర్ణమితి సంప్రార్థనీద్యృతి
పూర్వకక్షీణయోః పశ్చాదుత్తరే చ బలిం హరేత్. ఉపర్యగస్తాత్స
రేభ్యోదిక్పలేభ్యో నమోనమః, ఇదమర్ఘ్యమిదం పాద్యం తేభ్య
స్తేభ్యోనమోనమః. పాదౌ చ జానుసీ చైవ కటిశీర్షకవక్షసీ, కుక్షీం
తుహ్వాదయం పృథ్వం వాక్ష్మణుశ్చ శిరోరుహాన్ పూజయిత్వాతుదేవస్య
తతః పశ్చాత్సమావసేత్, పూజిత స్త్యం యథాశక్త్యా నమస్తేఽస్తు
సురోత్తమ. ఏహి కాముస్మికిం దేవ కార్యసిద్ధిం దిశస్వ మే, ఏవంక్షమా
పయిత్వా తు ప్రణమేచ్చ ప్రయత్నతః. తన్మూర్తిం చ ద్విజాతిభ్యోవిభ
వత్ప్రతిపాదయేత్, స్థిత్యాపూర్వముఖో విప్రోగృహ్స్థీయూద్ధక్షపాణినా.
విప్రహస్తే ప్రయచ్ఛేచ్చ దాతా చైవోత్తరాముఖి, మంత్రేణానేన
కాంతేయ సోపవాసః ప్రయత్నతః. ఇదం వ్రతం మయాఽఖ్యాదం కృత
మాసీత్పురా ద్విజ, తత్సర్వం పూర్ణమీనాస్తు తవ మూర్తిప్రదానతః
బ్రాహ్మణోఽపి ప్రయచ్ఛేత మంత్రేణానేన తద్వృతం వాక్యం పూర్ణ

మతః పూజా వ్రతేనానేన తే పురా, చంపూర్ణం స్వాత్మసాదేన తవ
 పూర్ణా మనోరథాః, బ్రాహ్మణాయస్సభావంతే తస్మిన్వర్జితాకస్య,
 సర్వదేవమయా విపా స తద్వచనమన్యథా జలభిః తూరతాం నీళః
 పావకస్సర్వభక్షతామ్. సమా సన్నేతశ్శక్రీః విక్రమో విప్రైర్గృహీత్యుభిః,
 బ్రాహ్మణానాం తు వచనాత్ బ్రహ్మచార్యా వివస్వతి. అశ్వమీధుఫలం
 సాగ్రం లభతే నాత్ర సుశయః, వ్యాసచాల్సీకివచనా త్పురాశర
 వసిష్ఠయోః. గర్గశాతను ధామ్యానాం మానదేవపున్యయోః, వచ
 నాన్నారదాదీనాం పూర్ణంభవతు మే ప్రతమ. ఏవం విధివిధానేన
 గృహీత్వా బ్రాహ్మణో వ్రజీత్, దాతా తత్రేవయేత్సర్వం బ్రాహ్మణస్య
 గృహం స్వయమ్. తతః పంచ మహాయజ్ఞాన్ కృత్వా స్వప్రభోజనాదికం,
 ఏవం యః కురుతే భక్త్యా వ్రతమీతన్నగో త్తమ. తస్య సంపూర్ణ
 తాం యాతి తద్వతం యత్పురా కృతం, భండం సంపూర్ణ తాం చూడి
 ప్రసన్నే వ్రతదైవతే. భగ్నాని యాని మదమహావజ్ఞా గృహీత్వా
 జన్తాన్తరేష్యపి నారేణసమత్పరేణ, సంపూర్ణ పూజనపరస్యపునోభవంతి
 సర్వవ్రతాని పరిపూర్ణ ఫలప్రదాని.

సర్వవ్రతేషు సామాన్యేషు పునఃపూర్ణ పూజా.

సమాసశీర్షిత్యానాహవమ్. ఆగచ్ఛాగచ్ఛ దేవేశ తేజోరాశీ
 జగత్పతే, క్రియమాణం మయా పూజం గృహీణా మరసత్తమ.
 పురుష ఏవేదమిత్యాసమ్ నానారన్న సమాయుక్తం శార్తస్యరవిభూ
 షితమ్, ఆససం దేవదేవేశ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతిమ్. ఏతా వాసస్యే
 తిపాద్యమ్. గంగాదిసర్వతీర్థభ్య మయా వ్రత్యమయాహృతం, తోయ
 మేత త్సుఖస్పర్శం సౌఖ్యార్థం ప్రతిగృహ్యతిమ్. ప్రీతాదూర్భవ
 ఇత్స్యస్మిమ్. నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే ధరణీధర, నమస్తే నమలాకాంత
 గృహాణార్ఘ్యం నమోస్తుతే. తస్మాద్విరాడిత్యాచమనీయమ్. కనుష్ఠర
 వాసితం తోయం మందాకిన్యా సమాహృతమ్, ఆచమ్యతిమ్
 జగన్నాథ మయా దత్తం హి భక్తితః. యత్పునఃపీనీతి స్నానమ్.
 గంగా చ యమునా చైవ సర్వదా చ సరస్వతీ, కృష్ణా చ శతమీ
 వేణీ క్షిప్రాసింధుస్తథైవ చ. తాపీ పయోష్ణీ రేరా చ తాభ్యః
 స్నానార్థమాహృతమ్, తోయమేతత్సుఖస్పర్శం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్య

తామ్. శబ్దామృతస్నానమ్. పంచ మంత్రైః పృథక్ కుర్యాత్. సప్తాన్య సన్నితి వస్త్రమ్. సర్వభూషాధికే సామ్యే లోకలజ్ఞానివారణే, వాససే ప్రతిగృహ్యేతాం మయా తుభ్యం సమర్పితే. వస్త్రం చ సోమదై వత్సం లజ్ఞాయాస్తునివారకం, వాససే ప్రతిగృహ్యేతాం మయా తుభ్యం సమర్పితే. తం యజ్ఞ మితి యజ్ఞోపవీతమ్. దామోదర సమస్తేస్తు త్రాహి మాం భవసాగరాత్, బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహాణ పురు షోత్తమ. తస్మాద్యజ్ఞాదితి గన్ధమ్. శ్రీఖండం చందసం దివ్యం గంధాభ్యం సుమనోహరం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ ప్రిత్యర్థం ప్రతిగృహ్యేతామ్. తస్మాద్యజ్ఞాత్సర్వ ఇతి అక్షతాన్. అక్షతాంశ్చ సురశ్రేష్ఠ కుజు- మాక్షాన్ సుశోభనాన్, మయా నివేషితాన్ భక్త్యా గృహాణ పరమేశ్వర. తస్మాదశ్వా ఇతి పుష్పమ్. మాల్యాని చ సుగంధిని మాలత్యాదీని చ ప్రభా, మయా హృతాని పూజార్థం పుష్పాణి ప్రతిగృహ్యేతామ్. ఇతి పుష్పమ్.

అథ హరిహ రాష్ట్రతరశతనామాని.

ఓం గోవిందాయనమః	అంధకరిపవే	గౌరీపతయే
మాధనాయ	హరాయ	గిరీశాయ
ముకుందాయ	నీలకంఠాయ	శంకరాయ
హరయే	వైకుంఠాయ	చంద్రచూడాయ
మూరారయే	కైటభరిపవే	నారాయణాయ
శంభవే	కమఠాయ	అసురబర్హణాయ
శివాయ	అబ్జపాణయే	శార్ఙ్గపాణయే
ఈశాయ	భూతేశాయ	మృత్యుంజయాయ
శశిశేఖరాయ	ఖండపరశవే	ఉగ్రాయ
శూలపాణేయ	మృదాయ	విషమేక్షణాయ
దామోదరాయ	చండికేశాయ	కామశత్రవే
అచ్యుతాయ	విష్ణవే	శ్రీకాంఠాయ
జనార్దనాయ	నృసింహాయ	పీఠివసనాయ
వాసుదేవాయ	మధుసూదనాయ	అంబుదనీలాయ
గంగాధరాయ	చక్రపాణేయ	

శౌరయే	త్రినేత్రాయ	శాలిమృగాంశమూళ
కృత్తివాససే	భవాయ	గోపీహతయే [యే
త్రిదశైకనాథాయే	భూతపతయే	యనువతయే
లక్ష్మీపతయే	పురారయే	వసుదేవసూనవే
మధురిపవే	శ్రీరామాను	శంకరగంగానా
పురుషోత్తమాయ	రామనాయ	వృషభధ్వజాయ
ఆద్యాయ	పరమేష్వరాయ	సాలినేత్రాయ
శ్రీకంఠాయ	రావణరాయ	గోవర్ధనగిరినాయ
దిగ్విసనాయ	భూవేశాయ	ధర్మధురగానా
శాంతయ	ప్రమథాభినాథాయ	గోపాయ
పినాకపాణయే	చాణూరమగ్ధనాయ	స్థానవే
ఆనందకందాయ	హృషీకేశాయ	త్రిలోచనాయ
ధరణీధరాయ	మూరారయే	పినాకధరాయ
పద్మనాభాయ	సర్వేశ్వరాయ	స్మరారయే
శూలినే	త్రిపురనూదనాయ	కృష్ణాయ
గిరిశాయ	దేవసేనాయ	అనిరుద్ధాయ
రజనీశకలావంతంసాయ	బ్రహ్మణ్యదేవాయ	కరుణాకరాయ
సంప్రాణేశనాయ	గరుడధ్వజాయ	కల్కనారయే
కేశినాథాయ	శంఖపాణయే	విశ్వేశ్వరాయ
సనాతనాయ	తృతాయ	త్రోపభగర్షిజటాయ
భర్గాయ	ఉరగాభగణాయ	కలాపాయ నమః

ఇతి హరిహరాష్టోత్తరశతనామని.

యత్పురుషమితి ధూపమ్. వసస్పతిరసోద్భూతః గంధాఘ్నీ గంధ ఉత్తమః, ఆఘ్రేయస్సర్వదేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామి. బ్రాహ్మణోఽస్యేతి దీపమ్ సాజ్యం త్రివర్తిసుయక్తం విహీనా యో జితం మయా, దీపం గృహణ దేవేశ శ్రీలోక్యతిమిరాపహ. చంద్రమా ఇతి నైవేద్యమ్. అన్నం చతుర్విధం స్వాదు రసైః వడ్భస్సమన్వితం, భక్షిభోజ్యసమాయక్తం నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామి. ఇదం ఫలమితి ఫలసమర్పణమ్. నాభ్య ఆరీదితి తాంబూలమ్. పూగీఫలసమా

యుక్తం నాగవల్లీదత్తై ర్యుతం, కర్పూరచూర్ణ సంయుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్. వేదాహుతి నీరాజనమ్. చంద్రాదిత్యౌ చ ధరణీ విద్యుదగ్నిస్తమేవ చ, త్వమేవ సర్వజ్యోతింషి ఆదిత్యం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఇతి నీరాజనమ్. ధాతేతి వ్రదిక్షణమ్ యాని కానిచేతి నమస్కారః. నమస్కర్వహితార్థాయ జగదాధారరూపిణే, సాస్తాంగోఽయం ప్రణామోఽస్తు మహాదేవ మయాకృతః ఇతి స సుస్కారో యజ్ఞేనేతి మంత్రపుష్పమ్ వందారనీలోత్పలకుందజాతీపున్నాగమల్లీకరవీరపంకజైః పుష్పాంజలిం బిల్వదలైస్తులస్యా దేవ త్వదంధ్రా వినివేశయామి ఇతి మంత్రపుష్పమ్ హిరణ్యగర్భేతి యథాశక్తిమంత్రపుష్పమ్. తతః ఛత్రచామరేత్యాద్య నేకోపచారై రర్చయిత్వా. యస్య స్మృత్యేతిపూజాం సమర్పయేత్. ఇతి సర్వవ్రతసామాన్యపూజావిధిః

అథ వ్రతాని.

ఓం అథ తిథివ్రతాన్యుచ్యంతేతత్ర వ్రథమావ్రతాని.

నవరాత్రప్రారంభః

తత్ర ప్రతిపత్ పరివిధా గ్రాహ్య. తదుక్తం గోవిందార్ణవే, మార్కండేయపురాణ దేవీపురాణయోః. పూర్వవిధా తు యాశుక్లా భవేత్ప్రతిపదాశ్వినీ, నవరాత్రవ్రతం తస్యాంన కార్యం శుభమిచ్చతా. దేశభంగో భవేత్తత్ర దుర్భుక్షం చోపజాయతే, సందాయాం దర్శయిత్వా యాం యత్ర స్యాన్మంత్రపూజనమ్. తథా దేవీపురాణే. న దర్శకలయాయుక్తాప్రతిపచ్చండికార్చనే, ఉదయే ద్విముహూర్తాపి గ్రాహ్య సోదయకారణి. యదా పూర్వదినే శుక్లా భూత్వా పరదినేఽపిచ, వర్ధతే చ తథా భూత్వా సంపూర్ణ త్వదమాంవి నా. యాని తుద్వితీయా యోగనిపేధపరాణివచనానిశ్రుతానితాని శాద్ధాదిపరాణ్యేవపరదినే ప్రతిపదోఽనత్యేతు అమాయుక్తాపిగ్రాహ్య. అమాయుక్తాపి వరవ్యేతి స్మరింహప్రసాదోదాహృతవచనాన్యేతద్విషయాగ్యవ్రత దేవీపూజా ప్రాధాన్యేన తిథివ్రథానమ్. అష్టమ్యాం చ నవమ్యాం చ జగన్మాతర మంబికాం, పూజయిత్వాశ్వినీ మాసి పిశోకో జాయతే సరః యతి చ బ్రహ్మచారి చ విధవా చ రిజశ్వలా, నవరాత్రంచోపవాసమేతభి కమయాచితమ్. చిత్రవైధృతియుక్తా చేత్ ప్రతిపచ్చండికార్చనే, తయో

రంతే విధాతవ్యం కలశస్థాపనం ప్రసవమ్. ప్రతిపద్యశ్చిన్తనీ మానిభవే
 ద్వైపుత్రచిత్రయాః, అద్యపానం మత్స్యజ్య ప్రారంభావదాత్రకమ్.
 చిత్రావైధ్యలిసంయుక్తం వ్రతే ప్రతిపద్యమితి, ప్రతిపద్య వాపి
 యుక్తా స్యాత్తదా మధ్యందినే రవః. త్యాగ్య "అంశ" ప్రాయశ్చిద్యా
 తురియాంశేతు పూజనమ్.

బలిపూజాప్రసవతః.

వాలఖిల్యా (ఊయః పూర్వవిధ్య) ప్రతిపద్య ప్రతిపద్యలిప్తాజనీ,
 వర్ధమానా తిథిగ్నంబా యనా పుష్కరత్రయాత్మికా. ద్వైపుత్రా వృద్ధి
 గామిత్యాత్మికా చిత్రరాత్ర చిత్రచ్యుతే, బలిపూజాభ్యం ప్రతిపద్య ప్రతిపద్య
 పంచరంగైః గృహమధ్యమశాలామూల మిధ్యావ్యాస సహసితం.
 జహ్వచార్యయస్సత్రాంతే కిరయోః పదయోస్థితే రక్షవర్జనాస్య
 కేశకృష్ణేనైవ సమాభిభృత్, సర్వాజ్ఞం వీరవర్జితే ప్రాప్త్యంసీలవర్ణకమ్.
 వస్త్రాద్యం శ్వేతవర్ణేన యథాశోభం ప్రకల్పయత్, సర్వాభరణ
 శోభాభ్యం ద్వైపుత్రం సృజయిష్యత్. లోకం లిఖ్యమాన్యాంత,
 శయ్యాయాం శుక్లతండులైః మంత్రేణానేన సంపూజ్య మిదృశరూప
 చారకైః బలిరాజ సమస్తుభ్యం ద్రవ్యదానవపూజితః, ఇంద్రప్రభోఽ
 మరారాతే విష్ణుసాన్నిధ్యదో భవ. బలిముద్భవ్య దీపం తే మునిదానాని
 పుంగవాః యాస్యపాన్యత్రయాణ్యపయ ర్మయతెన్నప్రదగ్భతమ్.
 కౌముదీతిర్భలేర్యస్మాద్దీపతేఽస్యాం యుభయైర, పార్థవేంద్రద్వినివరా
 స్తేనేయం కౌముదీస్మృతా. యా యాదృశేన భావేన తిష్ఠత్యస్యాం
 యుభయైర, వార్షద్రవ్యాదిరూపేణ తస్య పుష్కం ప్రయాతివత్.

గోక్షేదనపరిపత్.

బలిపూజాం విధాయవ పశుద్వై క్షేదనం చరతే గవాంక్రీడా
 దినేయత్ర రాత్రౌ దృశ్యేతి చంద్రమాః సోమం రాజపశుంసే వాంతి
 సురభిః పూజకాం సైభా, ప్రతిపద్యసంయాగ్రిత్రాసం చగవాంమతిమ
 పరవిద్దేతు యః కుర్యాత్పుత్రదారధనక్షయః అలంకార్యాస్థాగా
 వా గ్రాసాద్యైశ్చ సమర్పతా. గీతవాచిత్రనిర్మలం యేన్నగరభా
 వ్యాతః ఆనీయచ గృహంపశుతే కుర్యాన్నిరంజనాదికమలభచేత్సి
 తిపత్స్వల్పా నారీసీరాజనం చరతే, ద్వితీయాయాం తథా కుర్యాత్

సాయం కమలమాలికామ్ ఏవం నీరాజనం క్రిత్యా సర్వపాపైః ప్రము
చ్యతే, ప్రతిపత్సూర్యవిభైవ దృష్టికా కర్షణీభవేత్ కుశకాశమయం
కుర్యాత్ దృష్టికాం సుదృఢాం ననాం, దేవద్యారే నృపద్యారే తథా
యానే చతుష్పథే. తా మేకణో రాజపుత్రా హి-వర్ణాస్సృజితః,
గృహీత్వా కర్షయేముస్తాం తదాసాద్య ముహుర్ముహుః. సమసభ్యా
ద్వయోః కార్యా సర్వేఽసి బలనత్తః, జయోఽత్ర హీనజాతీనా
జయో రాజ్యస్తు వత్సరమ్. ఉభయోః పృష్ఠతః కార్యా కేభా స్వాత్మకరో
పరి, కేభా తు యా నయే తస్య జయో భవతి నాస్యథా. జయచిహ్న
విదం రాజా విదధీత ప్రయత్నతః. సనతు-మారసంహితాయాం వాల
ఖల్వా ఊర్ము కారికస్య నితే పక్షే అన్నకూటం సమాచరేత్, గోవ
ర్ధనోత్సవశ్చైవ శ్రీవిష్ణుః ప్రియతా మితి. పృతిపత, పృథ్వీ.

అథ ద్వితీయావతాన.

తత్ర) కారికశుక్ల ద్వితీయా యమద్వితీయా. సా అపరాహ్ణవ్యా
పిసి గ్రాహ్య. ఊర్జీ శుక్ల ద్వితీయా యానుకరాష్ట్రోఽర్చయేన్యమం,
స్నానం కృత్వా భానుజాయాం యమలోకం స పశ్యతి, ఊర్జీ శుక్ల
ద్వితీయా యాం పూజిత స్తర్జితో యమః, వేస్థితః కిన్నరైర్వృష్టస్తస్మై
యచ్ఛతి వాంఛితమ్. ఇతి సాంబాహ్. దినద్వయే అపరాహ్ణవ్యాస్తా
వా పర్వ వేతి యుగ్మనాక్యాత్. ప్రథమే శ్రావణే మాసి తథా భాద్ర
పదే పగా, తృతీయాశ్వయుజే మాసి చతుర్థి కార్తికీ భవేత్. శ్రావణే
కలుషా నామ్నా తథా భాద్రే చనిర్మలా, ఆశ్వినే ప్రేతసంచారాణాం క్రి
యామ్యతా మితేతి. చతుస్రో ద్వితీయం ఉపక్రమ్య ప్రథమాయాం చే
తాప్రియాశ్చిత్రమ్. ద్వితీయా యాం సరిస్వతిపూజా, తృతీయా యాం
శ్రాద్ధం కర్తవ్యమ్. చతుర్థ్యాం చ యమపూజనమ్. కార్తికీ శుక్లపక్షే
తు ద్వితీయా యాం యుధిష్ఠిర, యమోఽయమనయా పూర్వం పూజయ
స్వగృహేఽర్చితః. అత్యయమద్వితీయాయాం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతా,
అస్యాం నిజగృహే పార్థ స భోక్తవ్యమతో పర్వః. యత్నేన భగినీ
నాస్తాత్ భోక్తవ్యం పుష్టవర్ధనం, దానాని చ ప్రదేయాని భగినీభ్య
విశేషతః స్వర్ణాలంకారవస్త్రాన్పుపూజాసత్కారభోజనైః, సర్వాభగిన్య
స్సంపూజ్యా అభావే ప్రతిపన్నకాః. తన్ స్థానేన మాతా. పితృవ్యభగినీ

హస్తాత్పరీక్షమాయాం తు ధర్మజ, మాతులస్య సుతాహస్తా ద్ద్వితీయా
యాం యుధిష్ఠిర. పితౄ రాత్రుస్సవస్త్యున శ్చౌహీయాయాం తయోః
కరాణ్, భోజనస్యం సహజాయాం చ భగిన్యా హస్తతః పరమ సర్వా
సు భగినీహస్తో ద్భోజనస్యం బలవర్ధనం, ధన్యం యశస్యమాయుష్యం
ధర్మకామార్థసాధకమ్. తస్యాం తిథౌ యమునయా యమరాజదేవ
సంభోజితో నిజకరాశ్చ సృష్టసౌహృదేన, తస్యాం న్యసానరథలాదిహయో
భుక్తి ప్రాప్నోతి రత్నధనసాన్వితమస్తమం సః. ఇతి సీమాశా
భవిష్యే యమద్వితీయావిధిః.

“ధ యమద్వితీయా కథా.

వాలఖిల్యా ఊహ్య కార్తకస్య సితే పతే ద్వితీయా యమసం
జ్ఞితా, తత్రాపరాష్టే కర్తవ్యం సర్వక్షయ యమార్పణమ్. శ్రుత్యహం
యమునాగత్య యమం సంప్రార్థయత్సృగా, బ్రాతర్మమగృహీయాహి
భోజనార్థం గణావృతః. అద్య శోవోవా పుశ్యే వేత్తువాచ శ్రుత్య
హం యమః, కార్యవ్యాకులచిత్తత్వో వచనోహో న విద్యతే, తత్తకదా
యమునయా బలాత్సారాన్నివన్త్రిత్య సుగళా కార్తకీ మాసి ద్వితీ
యాయాం మనీష్యరాజ నారకీయజనాన్ముక్త్యై గృహ ససహ రవేసుతః,
కృతాతిథ్యో యమునయా నానాపాకాన్ కృతీ స్తథా కృతీభ్యంగో
యమునయా త్తత్రగంధమనోహర్త్య ఉద్వర్తనం ప్రావయత్వా స్నాపి
తస్సూర్యనందనః తతోఽలంకారికం దత్తం నానావస్త్రాణి చందనమ్,
మాల్యాని చ ప్రదత్తాని ముచోహి ఉపానితేన్. పశ్యాన్నాని విచిత్రాణి
కృత్వా సా స్వర్ణ భోజనీ, యమం చ భోజయమాస యమునాశ్రీత
మానసా. భుక్త్వా యమోఽపి భగినీ మరంకార్త ససమర్చయత్, నానా
వస్త్రైస్తతః ప్రాహ వరం వరయ భాగిం. ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా
యమునా వాక్యమబ్రవీత్ యమునోవాచ శ్రుతివర్షం సమాగచ్ఛన్ భ
నార్థం తు మద్గృహే, అద్య సర్వే మోచసియాః పాపినో సరకాద్యమ
యేచైవ భగినీహస్తాతః-రివ్యూతి చ భోజయమ, తేషాం సౌఖ్యప్రదో
హి త్వమేతదేవ వృణోమ్యహమ్. యమ ఉవాచ. యమునాయాం
తు యః స్నాత్వా సంతర్ప్య పితృదేవతాః, భునక్తి భగినీగోపే భగి
నీం పూజయేదపి, కదాచిదపి మద్దావరం న న పశ్యతి భానుజే, ఏగే

చైతానదిగ్భాగే యమతీర్థమ్ ప్రకీర్తయే. తత స్నాత్వా చ విధివ
త్పంతుర్వ్య పితృదేవతాః, పతేదేతాని నామాని ఆమధ్యాహ్నం సగో
త్రమగి. సూర్యస్వాభిముఖో మాసీ దృశచి శ్శ్చిరాననః. * ఓమ్.
యమో నిహంతా పితృధర్మరాజో నై వస్వతో దండగరశ్చ కాలః,
భూతాధిపో దక్షకృతానుసారీ కృతాంత మేతద్దశభి ర్జపతి.
ఏతాని దశశక్తైః నామదశకేన. తతో యమేశ్వరం పూజ్య భగినీగృ
హమావ్రజేత్, మంత్రేణానేన చ తథా భోజితః పూర్ణమాదరాత్.
బ్రాతస్తవానుజాతాహం భుంక్త్య భుక్తమిదం శుభమ్, ప్రీతయే యమ
రాజస్యయమునాయా విశేషతః. తతస్సంతోష్యభగినీం వస్త్రాలంకరణా
దిభిః, స్వప్నేఽపి యమలోకస్య భవిష్యతి న దర్శయే. స్వప్నేః కారాగ్న
హేయే చ ఫాపితా మమ వాసరే, అవశ్యంతే ప్రేషణీయా భోజనా
ర్థం స్వస్మగృహే. విమోక్షవ్యామయా పాపా సరకేభ్యోఽద్యవాసరే
యద్యేవం ధిక్కరిష్యంతి తే దండ్యా మమ సర్వదా. కనీయస్యనుజా
నాస్తి తదా క్షేప్తాగృహం వ్రజేత్, తదభావే సవత్సాయాః పైత్వు
వ్యాస్తదభావతః. తదభావే మాతృశీలా. మాతృసమశీలాయాః పోష
ణ్యాస్తదభావతః. మాతృర్మాతుర్భగిన్యా వా మాతులస్యాగవా తథా,
సావత్స్యగోత్రసంబంధైః కల్పయేద్వా యథాక్రమమ్. సర్వాభావే
మానసీయాభగినీ కాచిదేవ హి, గోనద్యాద్యదివా తస్యా అభావే సతి
కారయేత్. తదభావేఽస్యరణ్యాది కల్పయిత్వా సనశోదరీమ్, అస్యాగ
నిజగృహే. దేవి న భోక్తవ్యం దాచన. యే భుంజంతి సురాచారాః సర
కేనిపతన్తి చ, స్నేహేన భగినీహస్తాశ్చ క్తవ్యం పుష్పవర్జనం. దానాని
చ ప్రదేయూని భగినీభ్యో విశేషతః, శ్రావణేతు పితృవ్యస్య కన్యాహ
స్తేన భోజయేత్, మాతులస్య సుతాహ స్తాన్భూజీయాద్భాదమాస
కే, పితృర్మాతుః స్వసుఖ కన్యే ఆశ్వినేతు తయోః కరాత్. పితృవ్యసే
యీ మాతృవ్యసేయీ చ. ఆవశ్యం కార్తికే మాసీ భోక్తవ్యం భగి
నీకరాత్, ఏవముక్త్యా ధర్మరాజో యమా సంయమినీ తతః. తస్మా
దపి నరాస్సర్వే కార్తికవ్రతకారకాః, భుంజన్తు భగినీహస్తా త్సత్యం
సత్యం న సంశయః. యమద్వితీయాం యః ప్రాప్యభగినీగృహభోజనం, న
కుర్యాద్విషయంపుణ్యం సత్యతీతి రవేత్సుతమ్. యాతుభోజయతే నారీ

భ్రాతరం యుగ్మకే తిథౌ, అర్చయేచ్ఛాపి తాంబూలైర్న సావైధవ్య
మాఘయాత్. భ్రాతురాయుష్యయోనూనం న భవేత్తతకన్యచిత్,
అపరాహ్ణవ్యాపినీ స్వాద్వితియా బ్రాతృభోజనే. అర్హానాద్యది వా
మోహం న భుక్తంభగినీగృహే, ప్రవాసినా వా భోవాద్వా ద్యదితే
నాథ బంధినా. ఏతదాఖ్యానకం శ్రుత్వా భోజనస్య ఫలం లభేత్. ఇతి
సనత్కుమారసంహితాయాం యనుద్వితియా ఖ్యానం సంపూర్ణమ్.

భ్రాతృద్వితియా.

అజైవ బ్రాతృద్వితియావిధిః పితృత్వీయమం చ చిత్రగుప్తం చ
యమదూతాంశ్చ పూజయేత్, అర్హ్యాశ్చాత్ర ప్రసక్తవ్యా యమాయ
సహజద్వయై. బ్రాతృభగినీభిస్సహ అర్చనమగ్రహు. ఏవేన్వహి
మార్తాంధజ పాశహస్త యమాస్త్రం నోపిరా సుకే, బ్రాతృద్వితి
యాం కృతదేవపూజాం గృహాగ చార్హిక్షంభాగినీవన్నమస్తే. కర్మరాజ
సమస్తుభ్యం సమస్తే యమునాగ్రజ, త్రాహి మాం కింధిత్తస్మాన్
సూర్యపుత్రసమోఽస్తుతే. తం గోయాతు భోజయత్ నాగీ భ్రాతరం
యుగ్మకే తిథౌ, అర్చయేచ్ఛాపి తాంబూలైర్న సావైధవ్యమాఘ
యాత్. సాంధే. కాగ్నికేతు ద్వితియాయాం శుద్ధియాం బ్రాతృభోజ
నం, యా న కుర్యాద్విసత్సన్ని బ్రాతరస్స సజన్మను పాద్యే ఉత్తరభాగే.
భద్రే భాగినిభో భాషే త్వదప్లిసరసీనుహం, శ్రేయసేఽగ్ర సమస్తుభ్య
మాగతోఽహం తనాలయమ్. మృదువాన్యం తతస్సుత్వా సత్వరం
క్రియతే తదా, అద్యబ్రాతృవతీ భ్రాతస్య యాగన్యాస్య మానవభోక్త
వ్యం తేఽద్య యద్దోహే సాయుషే మమ సోదర, కాగ్నికే శుక్లవక్షస్య
ద్వితియాయాం సహోదరః. యమో యమసమోఽపురస్య భోజనస్య
గృహేఽర్చితః, యస్మిన్దివే యమే నాత్ర నాగీ వా పురుషోఽపివా.
అపివిద్ధా కర్మపాతైరస్వతంత్రాశ్చపాచితాః, పాపేభ్యో నిరయోభ్యశ్చ
మోచితాః కర్మబంధనాత్. తేహం మహోన్నయో వృత్తౌ యమ
రాష్ట్రే సుఖావహా, తస్మాద్బంధోఽత్ర మద్దోహే భోజనం కురు కా
ర్తికే. ఆశిషః ప్రతిగృహ్యథ సమస్తాత్మ్య సమర్చయేత్, సర్వాభి
న్యసంపూజ్యా జ్యేష్ఠా చ భవతస్సృతాః. వస్త్రాదినా సమస్తాన్సర్వా
న్నిజవిత్రానుసారతః, భ్రాతురాయుష్యవృద్ధ్యర్థం భగినీభిర్యమస్య వై.

పూజనీయాః ప్రయత్నేన ప్రతిమాశ్చ విధానతః, మార్గంఙ్డేయో బలిర్యస్యో హనుమాంశ్చ విధీషణః. కృపాద్రాణిః పరశురామ అష్టైతే చిరజీవినః, మార్గంఙ్డేయ మహాభాగ సప్తకల్పాంతజీవిత. చిరంజీవి యథా త్వం హి తథా మే భ్రాతరం కురు. ఇతి భ్రాతృద్వితీయా.

అథ తృతీయావ్రతాని.

అథ వై శాఖశుక్ల తృతీయాయాం ధవిష్యేత్త రోక్త మక్ష మతృతీ యావ్రతమ్. తిథి వా తద్దినే స్నానం తిలైశ్చ పితృతర్పణమ్, చానం ధర్మఘటాదీనాం మధుసూదనపూజనమ్. మాధవే మాసి కుర్వీత మధు సూదనతుష్టిదమ్, తులామకరమేషేషు ప్రాతః స్నానం విధీయతే. హవిష్యం బ్రహ్మచర్యం చ మహాపాతకనాశనమ్, వై శాఖస్నాన నియమం బ్రాహ్మణానామనుజ్ఞయా. మధుసూదనమభ్యర్చ్య కుర్యాత్సం కల్పపూర్వకమ్, వై శాఖం సంలం మాసం మేషసంక్రమణే రవేః. ప్రాతస్సన్నియమస్యాథ ప్రీయతాం మధుసూదనః, మధుసూదన సంతోషా ద్బ్రాహ్మణానామనుగ్రహత్. నిర్విఘ్నమస్తు మే పుణ్యం వై శాఖస్నానసంభవమ్, మాధవే మేషగే భానా మురారే మధు సూదన. ప్రాతస్నాన సేవమే నాథ ఫలదః పాపహాభవ, యదా నజ్ఞాయతే నామ తస్య తీర్థస్య భో ద్విజాః. తత్ర ఉచ్చారణం కార్యం విష్ణుతీర్థ మిదం త్వతి, అపి సమ్యగ్విధానేన నారీ వా పురుషోఽపి వా. ప్రాతః స్నాతః సన్నియమః సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే, వై శాఖే విధివ త్సాన్నిత్యా భోజయేద్బ్రాహ్మణాన్ దత. కృత్స్నతః సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. ఇతి వై శాఖస్నానవిధిర్భవిష్యే.

పరశురామజయంతీ.

ఇయమేవ తృతీయా పరశురామజయంతీ. సాచ ప్రదోషవా. పీనీగ్రాహ్య. తదుక్తం భార్గవార్చనదీపికాయాం, సాందభవిష్యయోః వై శాఖస్య సితే పక్షే తృతీయాయాం పునర్వసా, నిశాయాః ప్రథమే యామే రామాఖ్యస్తాపసో హరిః. రేణుకాయాస్తు యో గర్భా దవతీర్ణో విభుస్స్వయమ్, దినద్వయే తథా వ్యాప్తా అంశతః సమవ్యా ప్తౌచ పరా. శుక్లతృతీయా వై శాఖే శుద్ధోబోష్యా దినద్వయే, నిశాయాం పూర్వయామే చే దుత్తరా న్యత్రపూర్వికా.

అక్షయతృతీయా.

తత్ప్రతివస్తే శాఖసంక్లతృతీయం అక్షయతృతీయం. సాచ పురావ్యహావాసిని గ్రాహ్య దినదవయే తదావ్యవృత్తి తు వృద్ధి నతి. ఇయం యుగాదిరపి.

శుక్లకృష్ణదురుముగాదయః.

యా మనావద్యా యుగాద్యాశ్చ తిథియస్తీను మూసవః, స్నాత్వా హుత్వా చ జప్తాచ దత్వాఽనంతఃఫలం లభతీ. బ్రాహ్మేఽపి పురావ్యహావాసిని గ్రాహ్య. పురావ్యస్తీ తు సహ నిర్యా శ్శుక్లా మనుయుగాదయః, ప్రవక్తర్భవే ప్రత్యచ శ్శుక్లా చవాపరాష్టాకా. ప్రశాఖసృతృతీయం యః పుర్వవిధం కరితీ ప్ర, మాప్యం ప్రవాన గృహ్లాని కవ్యం చ పితరస్తథా ఇతి. ప్రశాఖసృతృతీయం శ్రీ సమేతం జగద్గురుమ్, నారాయణం పూజయేద్ధృపుష్పగుణవిలేపనైః. యోఽస్యాం దదాతి కరిణాన్వాదివ్యజనసంయుతానీ, స యాతి పురుషో పీఠ లోకాన్వై హేమమాలినః. ప్రశాఖసృక్లపక్షే తు తృతీ యాయాం తథావచ, గంగాతోయే నర సన్నితివ ముచ్యతే సర్వ కల్పిషు. (శ్రీకృష్ణ ఉవాచ. బహునాత) కిముద్దీన కం బహ్వాక్షరమా లయా, ప్రశాఖసృ సిత మేకాం తృతీయా మక్షియాం శృణు. తస్యాం స్నానం లభి హోమః స్వాధ్యాయః పితృత్పరీణమ, దానం చ క్రయతే యచ్చ తత్సర్వం స్యాదిహోక్షయమ్. అడికృతేయగస్త్యేయం యుగాదిస్తేన కథ్యతే, సర్వపాపప్రశమసి సర్వసాఖ్యప్రదాయసి. పురా మహోదయే పార్థ వణిగాసేతుస్సర్ధినః, ప్రియంవదస్సత్యవతో దేవ బ్రాహ్మణపూజకః. పుణ్యాఖ్యై కచిత్రోఽభూతుః టుంబో వ్యాకు లోఽపి సన్, తేన శ్రుతా వాచ్యమానా తృతీయా రోహిణీయుతా. యది స్యాద్బుధసంయుక్తా తదా నా తు మహాఫలా, అన్యాం యద్దీ యతే కించి దక్షయం న్యాత్తథైవహి ఇతి శ్రుత్వా చ గంగాయాం సంతర్ప్య పితృదేవతాః, గృహమాగత్య కరిణాన్ నానాచౌదక సంయుతాన్ అన్నపూర్ణాన్ బృహత్కంభాన్ జలేన పమితేన చ, యవగోధూమలవణానీ సక్తుదధ్యాదనం తథా ఇక్షుక్షరపికా రాంశ్చ సహరిణ్యాంశ్చ శక్తితః, సుదిశ్శుద్ధన మనసా బ్రాహ్మణేభ్యో దదా నణిక్. భార్యయా వార్యమాణోఽపి కంటుంబో

స కచి త్రయా. తావత్తస్థాస్థిరే సత్తే మత్వా సర్వం వినశ్యరమ్. ధర్మాసక్తమతిః పార్థ కాలేన బహునా తతః, జగము పంచత్వమసౌ వాసుదేవ మనుస్మరన్. తతస్సక్షత్రియో జాతః కుశవత్త్వాం యుధిష్ఠిర బభూవ చాక్షయా తస్య సమృద్ధిర్ధర్మసంయుతా. ఈజే స చ మహా యజ్ఞే సమాప్తవరదక్షిణైః, స దదౌ గోహిరణ్యాని దానాన్యన్యాన్య హర్షిశమ్. బుభుజే కామతో భోగాన్ దీనాన్ధాం స్తర్పయన్ ధన్వైః, తథాఽప్యక్షయమేవాసీత్ క్షయం యాతి తద్ధనమ్. శ్రద్ధాపూర్వం తృతీయాయాం యద్దత్తం విభవం వినా, ఇత్యేతచ్ఛ సమాఖ్యాతం శ్రూయతామత్ర యో విధిః. తృతీయాయాం సమాఖ్యాతం స్నాత్వా సంతర్ప్వ దేవతాః, ఏకభుక్తం తదా కుర్యా ద్వాసుదేవం ప్రపూజ యేత్. తస్యాం కార్యో యవైర్హోమో యవైర్విష్ణుం సమర్చయేత్, యవాన్ దద్యాద్విజాతిభ్యః ప్రయతః ప్రార్థయేద్వవాన్. ఉదకుం భాన్ సకరకాన్ సాన్నాన్ సర్వరస్రస్సహ, యవగోభూమచణకాన్ సక్తుదధ్యోదనం తథా. క్రైష్ణకం సర్వమవాత్రి సమ్యక్ దానే ప్రశస్యతే, తృతీయాయాం తు వై శాఖే రోహిణ్యక్షైః ప్రపూజ్య చ. ఉదకుంభ ప్రదానేన శివలో కే మహీయతే. తత్ర మంత్రః. ఏష ధర్మ ఘటో దత్తో బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః, అస్య ప్రదానాత్త్రప్యంతు పితరోఽథ పితామహాః. గంధోదకతిలైర్మిత్రం స్నానకుంభం సదక్షిణం, పితృభ్యస్సంప్రదాన్యామి అక్షయముపతిష్ఠతు. ఛత్రోవానత్ ప్రదానం చ గోభూకాంచనవాససాం, యద్యదిష్టం కేశేవస్య తద్దేయ మవిశంకయా. ఏతత్తే సర్వమాఖ్యాతం కిమన్యచ్ఛోతుమిచ్ఛసి, అనాఖ్యేయం స మే కించిదపి స్వల్పం తు తేఽనఘ. నాస్యాం అథౌ క్షయముపైతి హుతంచ దత్తం తేనాక్షయేతికథితా మునిభిస్తృతీయా ఉద్దిశ్య దైవతపితౄణాం క్రియతే మనుష్య సత్త్వాక్షయం భవతి భారతి సత్య మేవ. ఇతి భవిష్యే. అస్యామేవ ప్రిష్ఠాధిరోత్తరేషూ కమ్. వై శాఖశుక్లపక్షే తు తృతీయాయాముపిషేతి, రాత్రౌ భుజ్జేహ వత్సరే తు మన్వాదిషు యుగాదిషు. అభిస్సవృష్ట్యం మంత్రం చ అబ్జు తర శితిం జపేత్, కృతోపవాసాస్సలిలం యే యుగాదిదినేషు చ. నాశ్చ స్త్యన్నాదిసహితం తేషాం లోకో మహోదయ, అక్షయం ఫలమా

సౌతి సర్వస్వ సుకృతస్వ చ. తథా సా కృత్తికా వేదా విశేషేణ చ పూజితా, తత్ర జప్తం హుతం దత్తం సర్వమమాయా ముచ్యతే. అక్షయ్యా సా తిథిస్తస్మాత్తస్యాం సుకృతమమాయాహ, అక్షయ్యే పూజ్యతే విష్ణుస్తేన సావ్యత్యయా స్మృతా. అక్షయ్యస్తు పరః స్వాహా విష్ణుర్నత్వా తథాక్షతాన్, సస్తుంశ్వ సంసృతం తద్దేవ హుత్వాన భుగ్గుణందన. ఏకాక్షయ్యతృతీయాయాం సర్వాసాం తు ఫలం లభతే. అత్రైవ పరశురామజయంతీ డోహోత్సవశ్చ ఇతి అక్షయ్యతృతీయావ్రతం సంప్రదీయే.

అథ తృప్తపక్షిన్వతీనామారంభవ్రతం.

తదంతంత్రాధిపతీయభవేన్య. శ్రీభగవతే నమః. భద్రే కురుష్వయత్నేన రంభాభ్యం వ్రతముత్తమం, తృప్తపక్షిన్వతీతీయాయాం స్నాత్వా నిమమతేత్పరా. పుష్టిం పథా శ్రిష్టాం హ్యత్య తత్త్రైవ వ్రతమాచరేత్, బృహత్తయో తథా రంభా సావిత్రీవటస్తత్పకే. కృష్ణాష్టమీ చ భూతా చ కర్తవ్య సుముఖ త్సా ఇతి రంభావ్రతసిద్ధియే.

స్వర్ణగోరిషాదిశగోరివ్రతం.

అథాచారవ్రతం శ్రావణశుక్ల తృతీయాయాం స్వర్ణగోరివ్రతం తచ్చ కర్నాటదేశే భద్రపక్షశుక్ల తృతీయాయాం ప్రసిద్ధమ్. తత్ర సంకల్పః. మమ ఇహ జన్మని జన్మాంతరే చ అమాయసాభాగ్య ప్రాప్తికా మాయాః పుత్రివత్ప్రదిగసథాన్యశివ్యప్రప్త్యర్థం శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం స్వర్ణగోరివ్రతమహం కరిష్యే. తత్రపూజా. దేవి దేవి సమాగచ్ఛ ప్రార్థయేహం జగన్మయే, ఇమాం మయీ కృతాం పూజాం గృహాణ సుంసత్తమే. ఆవాహనము భవసి త్వమహం దేవి సర్వసాభాగ్య దాయని, అనేకింతు సయుక్త మాసనం ప్రత్యగృహ్యతామి. ఆసనమ్. గుహారు శీతలం దివ్యం నానాగుంధసువాసలము, పాద్యం గృహాణ దేవేశీ మహాదేవి సమాస్తుతే. పాద్యమ్. శ్రీపరస్వతి మహాభాగే శంకిరప్రియవాదిని, అర్ఘ్యం గృహాణ కల్యాణి భద్రా సహ బుధవ్రతే. అర్ఘ్యమ్. గంగాతీయం సమాసితం సువర్ణకలశస్థితం, ఆచమ్యతాం మహాభాగే రుద్రణ సహితేనశ్చే. ఆచమనము. గంగాసరస్వతీ రేవా కా వేరీనర్మదాదితః, న్నాపితాసమయూ దేవి తథాశాంతం కురుష్వమే.

స్నానమ్. సర్వభూషాధికే సౌమ్యే లోకలజ్జానివారణే, వాససీ | పతి
గృహ్యేతాం మయాతుభ్యం సమర్పితే. వస్త్రమ్. కంచుకం చ. తథా
చమనీయమ్. కర్పూరకుంకుమైర్యుక్తం హరిద్రాదిసమనిశ్రమ్. కస్తూరి
కాసమాయుక్తం చందనం | పతిగృహ్యేతామ్. చందనమ్. హరిద్రాకుం
కుమం చైవ సిందూరం కజ్జలం తథా, సౌభాగ్యద్రవ్యసంయుక్తం
గృహణ పరమేశ్వరి. సౌభాగ్యద్రవ్యమ్. మాల్యాని చ సుగంధీని మాల
త్యాదీని చాంబికే, మయా హృతాని పుష్పాణి | పతిగృహ్యేతామ్
శాంకరి. పుష్పమ్.

అథ గార్యష్టోత్తరశతనామావలిః.

ఓం అగస్త్య ఉవాచ.

ఓం గౌరైస్సనమః	మంజుభాషితైస్య	కన్యకాయై
గణేశజననైస్సనమః	మహేశ్వరైస్య	దుర్గాయై
గిరిరాజతనూభవాయై	మహామాయాయై	కలిదోషనిషూదినై
గుహాంబికాయై	మంత్రరాధాయై	కాత్యాయనైస్య
జగన్నాత్రే సమః	మహాబలాయై	కృపాపూర్ణాయై
గంగాధరకుటుంబినైస్య	హేమాద్రిజాయై	కల్యాణైస్య
వీరభద్రక్రసువే సమః	హేమవత్యైస్య	కమలాద్భితాయై
విశ్వవ్యాపినైస్సనమః	పార్వత్యైస్య	సత్యైస్య
విశ్వరూపినైస్సనమః	పాపనాశిన్యైస్య	సర్వమైస్య
అష్టమూర్త్యాత్మికాయై	నారాయణాంశజాయై	సౌభాగ్యదాయై
కష్టదారిద్ర్యశమనైస్య	నిత్యాయై	సరస్వత్యైస్య
శివాయై	నిరీశాయై	అమలాద్యై
శాంభవ్యైస్య	నిర్మలాయై	అమరసంసేవ్యాయై
శంకర్యైస్య	అంబికాయై	అన్నపూర్ణాయై
బాలాయై	మృదానైస్య	అమృతేశ్వర్యైస్య
భవాయై	మునిసంసేవ్యాయై	అఖిలాగమసంస్తుతా
భద్రదాయనైస్య	మానినైస్య	దైవసమగి
మాంగళ్యదాయనైస్య	మేనకాత్మజాయై	సుఖసచ్చిత్సుధారసా
సర్వమంగళాయై	కుమార్యైస్య	యై సమః

బాల్యరాగితభూత	చిదంబరశరీరశ్చైవ	విరజాన్మయ
బాన్ధు సమః	శ్రీచక్రవాన్విత్	స్వాహాన్మయ
భానుకోటిసమద్యుత	దేవ్యనమః	స్వధాన్మయ
బాన్ధు సమః	కామేశ్వరపత్ని	ప్రవక్ష్యంతిరాంబికాన్మయ
హిరణ్మయ	కల్యాణనమః	ఆరాధ్యమయ
పరాన్మయ	మారాని ప్రాప్నుమాం	దామోదయశ్చైవ నమః
సూక్ష్మాన్మయ	మార్గంజేయ పరప్ర	దీప్తాన్మయ నమః
శీతాంశుకృతశ్శేరాన్మయ	దాన్మయ	సర్వవస్తువశ్చ మోక్ష
నమః	పుష్పిస్తోత్రవరప్రదా	మాన్మయ నమః
హరిదానుంకుమారా	పుణ్యాన్మయ నమః	శివాభిధాన్మయ
ధ్యాన్మయ నమః	పురుషార్థప్రదాన్మయ	శ్రీనివాస్యన్మయ
సర్వకాలసుమంగళ్యైవ	సత్వధర్మరత్నాన్మయ	ప్రణవాన్మయ సహపి
సర్వభోగప్రదాన్మయ	సర్వసాక్ష్యాన్మయ	హిరణ్మయ శ్చైవ
సామశిఖాన్మయ	శతశబ్దాంబికాన్మయ	నానాపాన్మయ
వేదాంతలక్షణాన్మయ	శ్యామలాన్మయ	తిరురాన్మయ
కర్కబిహ్మనున్మయ	బగళాన్మయ	తిరుగుణాన్మయ
కామకలనాన్మయ	చంద్రాన్మయ	సుందర్యాన్మయ
కాంతీకాన్మయ	మాతృకాన్మయ	స్వస్తికాన్మయ
చంద్రారాగియిత	భగవాన్మయ	మహాశక్తిరదేవత
టంకాన్మయ	సూరియాన్మయ	న్మయ నమః. ౧౦౮

వస్త్రాన్ని మువ్వవస్త్రాన్ని గొట్టువస్త్రాన్ని గొట్టి, కుర్మానీ
 పోడశభిర్వస్త్రైర్దీరకగ్రంథపుంజనయ దేవహిమిరతిమృత్యునాంబుగును
 సమన్వితః, అఘోరయతామయంఘ్రావీధవానిఘోరతర్వణాఃఘోరపమ్.
 సాజ్యం త్రివర్తిసంయుక్తం వహ్నినా దోహితం మునుః, గృహాణ
 మంగళం దీపం త్రిలోక్యతిమరాపహమ్. దీపమ్. అన్నం చతుర్విధం
 స్వాకు రనైః వడ్డిపునున్వితం, భక్ష్యభోజ్యసహాయుక్తం నైవేద్యం
 ప్రతిగృహ్యతామ్. నైవేద్యమ్. తథాచమనమ్. కర్పూరీలాలవమగాది
 తాంబూలీదళసాయతమ్, క్రిముకాదిఫలం నైవ తాంబూలం ప్రతి
 గృహ్యతామ్. తాంబూలమ్.

ఇదంధలం మయాదేవి స్థాపితం పురత స్తవ, తేనమే నుఫలావాప్తిర్యవే
జ్జన్మని జన్మని. పూర్ణ ఫలసమర్పణమ్. హిరణ్యగర్భగర్భస్థం హేమబీజం
విభావసోః, అనంతపుణ్యఫలదమతశ్చాన్తిం ప్రయచ్ఛ మే. ఇదం సదక్షి
ణాకం సతామూర్ఖం స్వర్ణ గారీప్రీతిం కామయమానస్తుభ్యమహం సు
ప్రదదేఇతి దక్షిణాం వేదాహమితి నీరాజనం. నమస్కారః. యాని కాసి
తిపదక్షిణం తథాపుష్పాంజలిం. పుత్రాన్ దేహిధనం దేహిసాభాగ్నం
దేహి సువతే, అన్యాయేన సర్వకామాంశ్చ దేహి దేవినమోఽస్తుతే.
ఇతిప్రాధనా భవాన్యాశ్చ మహాదేవ్యావ్రతసంపూర్ణ హేతవే, ప్రీతయే
ద్విజవర్యాయ వాణకం ప్రదదామ్యహం ఇతి వాయనం. సహ షోడశ
పక్వానైర్వేణుపాత్రాది షోడశ, శర్కరాఘృతసంయుక్తాన్యాహూయ
ద్విజదంపతీ. వ్రతోద్ధావనస్థిర్ధ్యం బ్రాహ్మణేభ్యో దదామ్యహం,
స్వలంకితాన్సువాసిన్స్య పాతివ్రత్యేన భూషితాః. మమ కామసమృ
ద్ధ్యగ్గం వ్రతిగృహ్ణాంతు భూషితాః. ఇతి స్వర్ణ గారీపూజా.

స్వర్ణ గారీవ్రతకథా.

సూత ఉవాచ. పురాకైలాసశిఖరే సిద్ధగంధర్వసేవితే, ఉమయా
సహితం సగంధః పప్రచ్ఛ శివమద్వయం. సగంధః. కరుణాసాగరేశాన
లోకానాం హితకాంక్షయా, వ్రతం కథయ దేవేశ పుత్రప్రాత్రప్రవర్ధ
నమ్ శంకరః. సాధు పృష్టం మహాభాగ కథయామి షడానన, పర్వ
గారీవ్రతం నామ సర్వసంపత్కరం నృణాం. పురా సరస్వతీతీరే లిమ
లాభ్యా మహాపురీ, తత్ర చంద్రప్రభో నామ రాజాభూద్ధనదోపమః.
తస్య దేవ్యా విశాలాఙ్ఘ్ర్య భార్యే బాలయృగేక్షుణీ, తయోఽప్రియతరా
జ్యేష్ఠా తస్యాసీన్నృపతేర్మతా స కదాచిద్వసం భేజీ మృగయాసక్త
మానసః, తత్ర శాన్దూలవారాహవనమాహిషకుంజరాన్. హత్వా
బ్రభామ తృష్ణారో విచిన్వన్ ససరో మహత్, చకోరచక్రకారణ్ణ ఖడ్గా
రీటశతాకులం. ఉత్ఫుల్లహల్లకోద్దామ కుముదోత్పలమణ్ణితమ్, అపూర్వ
మవనీశోఽసౌదదర్శాప్సరసాంగణాన్. దీక్షితాంశ్చ వ్రతేనాథ దేవా
ర్చనపరాయణాన్, కిమేతదితిప్రచ్ఛ రాజా రాజీవలోచనః. స్వర్ణ గారీ
వ్రతమిదం క్రియతేఽస్మాభిరుత్తమమ్, సర్వసంపత్కరం నృణాం

తత్తురుష్య నృసోత్తమ. రాజోవాచ. విధానం కీదృశం బ్రూహ కిం
 ఫలం ప్రథమధారణాత్, తాఢుచుర్నోషితస్సర్వానభోమాసి త్వతీయకే.
 ప్రార్థవ్యం ప్రథమిదం గౌర్యాః సోడశవత్సరాన్, శత్యుత్వాసోఽపి
 జగ్రాహ ప్రతం నియతమానసః. క్లుప్తః సోడశ భిన్న క్షం దోరకం
 దక్షిణే కనే, బబంధానేన మంత్రేణ కరిష్యేహం ప్రథం తవ. తతః
 కృత్వా ప్రతం దేవ్యా ఆగమ్య నిజమందిరం, హస్తే భూం తస్య మాచక్షే
 రాజా గౌర్యాః ప్రపూజనమ్. బద్ధం తస్మోరకం హస్తే దృష్ట్వా భిర్యాతి
 కోపనా, తస్మై త్రుటిత్వా చిత్తేన నాహ్వాసుమ్ తస్మాపరి. స కర్త
 వ్యం సకర్తవ్యమితి రాజ్ఞో వదత్సపి, దోరసంస్పర్శమాత్రేణ తయః పల్ల
 వితోఽభవత్. తద్వీతీయా తతో దృష్ట్వా విస్మయా త్తాతాభవత్,
 తన్నూలే దోరకం ఛిన్నం గృహీత్వా సా బబాధవా. తతస్తద్వ్యత
 మాహత్త్వా త్పతిప్రియతరాభవత్, తస్మై దృష్టావదాహేణ పతి
 త్యక్తాతిహాళితా. ప్రయయా సా పనం దేహి ధ్యాయంతీ నిత్య
 మన్వితా, మనీనా మాత్రేణ పుణ్య నివసంతీ ద్విచిత్రా చిత్రితీ.
 నిమగ్నా సితా చ నిర్లయం గచ్ఛ సాచే సుఖానుభూ, భావస్తే
 విపినం ఘోరం గణాభ్యక్షం దదర్శ మా. తేం దృష్ట్వా సా గౌరీ
 ద్రక్ష్యామ్యహముసోషితా, ఇతి గౌరీ దదర్శాగ్రే తదం చాభ సరో
 వరమ్. తతో వనశ్రియం చాగ్రే సర్వాభరణభూషితామ, పశ్యంతీ
 శనతైస్తద్వద్వీజంతీ సైవ మానుషీ. తస్మై స్తైర్ని రాకృతా దృష్ట్వా నివృట్టా
 నిషసాదహ, తతస్తుకృపయా గౌరీ ప్రానుగాసీత్పురస్సితా. తాం దృష్ట్వా
 దండపద్భూమా సత్వా తుష్టివ సా శివామ్, జయదేవి నమస్తుభ్యం
 జయ భక్తవరప్రదే. జయ శబరవామాంగి మన్మథః సర్వమంగళీ,
 తతో లభ్యా వరం భక్తా గౌరీమభ్యర్చ తద్వ్యతం. చక్రే దేహి వరం
 తస్యై దదా సాభాగ్యసముదః, ఇతి గౌరీ ప్రసాదేన సర్వాన్ భోగాన
 వాప సా. భక్త్రాసపత్నీచాన్యైశ్చ నిదుఃఖా బహువత్సరాన్, అంతే
 శివపురం ప్రాప కాంతాభిస్సహితో సృపః. యచ్ఛోభనం ప్రథమిదం
 కథితం శివాయాః కుర్యాన్నరః ప్రియతరో భవిత చ గౌర్యాః,
 ప్రాప్య శ్రియం సుఖమవాప్య చ శత్రుసంఘాన్నిర్జిత్య నిర్మలపదంసహ
 సా ప్రయాతి ఇతి శ్రీసూందపురాణే గౌరీఖండే స్వర్ణగౌరీవ్రతకథా.

అథ స్వర్ణగారీవ్రతోద్యాపనమ్.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. ఉద్యాపనవిధిం బ్రూహి తృతీయాయా
 సురేశ్వర, భక్తితః శ్రోతుమిచ్ఛామి వ్రతసంపూర్తి హేతవే. కృష్ణ
 ఉవాచ. ఉద్యాపనవిధిం వక్ష్యే సావధానేన వై శృణు, త్రిశదృణ
 ప్రమాణేన ప్రమితం దక్షిణోత్తరేప్రత్యక్ష్పాగపి రాజేన్ద్రమండపాజ్ఞాన
 మిష్యతే, గోచర్మమాత్రం సంలిప్య గోమయేన విచక్షణః. మణ్డపం
 కాయేత్తత్ర నానావర్ణం సుశోభనం, గ్రహమణ్డలపార్శ్వం తు పద్మ
 మష్టదళం లిఖేత్. తన్మధ్యే స్థాపయేత్కుమ్భమవ్రణం మృణ్మయం
 శుభం, తామ్రపాత్రం ప్రకుర్వీత ఫలైః షోడశభిస్తథా తదర్ధార్ధేన
 వాకుర్యా ద్విత్తశాశ్వం వివర్జయేత్, కర్షమాత్రసువర్ణేన ప్రతిమాం
 కారయేద్భుధిః. తదర్ధం మధ్యమం పోక్తం తదర్ధం తు కనిష్ఠకం, కృత్వా
 రూపం ప్రయత్నేన పార్వత్యాశ్చ హరస్య చ. అథ తామ్రమయేపాత్రే
 ప్రతిమాం తత్ర విన్యసేత్, శ్వేతవస్త్రయుగచ్ఛన్నం శ్వేతయజ్ఞోపవీతి
 నమ్. భాజనం చ తిలైః పూర్ణం కలశోపరి విన్యసేత్, పార్వత్యాస్తు
 యుగం దద్యాత్ స్థాపయిత్వా విధానతః. వేదోక్తేన ప్రతిష్ఠా చ
 కర్తవ్యా తు యథావిధి, పంచామృతేన స్నపనం కృత్వా దేవస్య
 చోత్తమమ్. స్నానం చ కారయేత్పశ్చాత్తతః పూజాం సమాచరేత్,
 చందనేన సుగంధేన సుపుష్పైశ్చ ప్రపూజయేత్. ధూపం చ కల్ప
 యేద్గంధంచందనాగురుసుంయుతం, నానాప్రకారైర్నైవేద్యంతథాదీపం
 చ కారయేత్. అర్చయేత్పూజయేద్భుక్త్యా గంధపుష్పైః ఫలాక్షతైః,
 ఆవాహనాది కర్తవ్యం పురాణాన్తసముద్భవైః. కార్యా విధానతః
 పూజాభక్తిశ్రద్ధాసమన్వితైః, దేవదేవ సమాగచ్ఛప్రార్థయేత్సహం జగ
 త్పితే. ఇమాం మయా కృతాం పూజాం గృహాణ సురసత్తమ, ఏవం
 పూజాప్రకర్తవ్యారాత్రో జాగరణం తతః. గీతవృత్తాదిసంయుక్తం కథా
 శ్రవణపూర్వకమి, అర్చయేత్పూర్వవద్దేవిం పశ్చాద్దోమం సమాచరేత్.
 స్వగృహ్యాకి ఏథా నేన కృత్వాఽగ్నిస్థాపనం తతః, ప్రారభేచ్ఛతతో
 హోమం నవగ్రహపురస్సరమ్. తిలాశ్చ యవసంకుశ్రానాజ్యేన చ
 పరిపుతాన్, సంక్లింబేన మంత్రేణ గౌరిమంత్రేణ వా శివామ్, ఏవం
 సమాప్య జహుయాత్తత్రాచార్యం ప్రపూజయేత్, అర్ఘ్యపుష్ప

ప్రదానైశ్చ వస్త్రాలంకారభూషణైః శక్త్యా చ దక్షిణం దద్యాత్సహ
 గోధూమలఙ్ఘికైః, భేనుం సదక్షిణం దద్యాత్సుశీలాం చ పయస్వినిమ్.
 స్వర్ణ శృంగం రోప్యఖిలీం కాంస్యదోహసభాజనాం, రత్నపుచ్ఛాం వస్త్ర
 యుతాం తామ్రపృష్ఠా మలంకితామ్. సవత్సానువ్రణం భద్రాం
 గాస్తథాన్యాః ప్రయత్నతః, సువర్ణేన సహాపేతాః సప్తచారాయాం చ
 సాధవే. ఋత్విజః షోడశావ్యవం వక్వాన్తః ప్రితయన్విదా, షోడశ
 ప్రమితం దద్యాద్బ్రాహ్మణైః భిక్ష్య వాయునమ్. పంచేవాత్సన్తః పశ్యా
 తక్వాన్తం వాయునైశ్చభిః, అన్యేభ్యో బ్రాహ్మణైః భిక్ష్య దక్షిణం
 చ ప్రయత్నతః. షోడశాపి సువాసన్యః పూజయేద్భిక్ష్య పూర్వకమ్,
 బంధుభిస్సహ భుజ్జాత నియతశ్చ పరేహని. ఏవం కృత్వా భివత్పర్శ
 పరిపూర్ణవ్రతీ నరః.

ఇతి శ్రీస్కంధపురాణే స్వర్ణగోరీవ్రతోద్దేశము.

అథ చతుర్థీవ్రతంబంధం.

అథ చతుర్థీవ్రతాని లిఖ్యంతే, తత్త్ర శ్రావణకృష్ణచతుర్థ్యాం
 సంకష్టహరచతుర్థీవ్రతమ్. తత్తు చంద్రోదయవ్యవస్థానాం కార్యమ్.
 శ్రావణే బహుళ పక్షే చతుర్థ్యాం తు విధుదయ, గణేశం పూజ
 యిత్వా తు చస్త్రాయార్థ్యం ప్రదాపయేత్. దినద్వయే తద్వ్యప్తి
 పూర్తవ. మాతృవిధో గణేశ్వర ఇతివచనాత్. దినద్వయే అవ్యప్తి
 పరైవ. హేమాద్రా చంద్రోదయాభావే చతుర్థినిశి షట్ ఘటికా
 వ్యాప్తా పరైవ వ్రతే, ఇతి.

సంకష్టహరచతుర్థీవ్రతమ్.

మోసపక్షాద్యుల్లిఖ్య శుభతిథిం, మమ పితృభిస్సమపుత్ర పితృ
 ప్రాప్త్యర్థం సమస్త రోగముక్తకామః శ్రుగణైః ప్రీత్యర్థం సంకష్టహరిణ
 చతుర్థీవ్రతమహం కరిష్యే. తత్రాదౌ స్వస్తి వాచనం గణపతీపూజనం
 కలశార్చనంచ కరిషే. తామ్రమృణ్మయాదన్యతమాం గణపతీమూర్తిం
 కృత్వా. జలపూర్ణ వస్త్రయుతం కుంభం తస్యాగ్రగణపయిత్వా, షోడ
 శోపచారైః పూజయిత్, అథ భ్యానమ్. లంబోదరిం చతుర్బాహుం
 త్రిణేత్రం రక్తవర్ణకమ్, నానారత్న సుసేషాభ్యం ప్రసన్నాస్యం
 విచింతయేత్. భ్యాయేద్గజాననం దేవం రిప్తకాంచనసుప్రభమ్, చతు

రూపము మహాకాయం. సూర్యకోటిసమప్రభమ్. ఇతి ధ్యానమ్.
 ఆగచ్ఛ త్వం జగన్నాథ సురాసురనమస్కృత, అనాథనాథ సర్వజ్ఞః
 విఘ్నరాజకృపాం కురు. సహస్రశీరేత్యావాహనమ్. గజాస్థాయ నమః
 ఆవాహయామి. గోప్తాత్వంసర్వలోకానాం ఇంద్రాదీనాం విశేషతః, భక్త
 దారిద్ర్యవిచ్ఛేదా వకదంతసమోస్తు తే. పురుష ఏవేదమిత్యాసనమ్.
 విఘ్న రాజాయ ఆసనమ్. మోదకాన్ ధారయన్ హస్తే భక్తానాం
 వరదాయక, దేవదేవ నమస్తేస్తు భక్తానాం ఫలదో భవ. ఏతావాన
 స్త్యేతి పాద్యమ్. మహాకాయ మహాయూప అనస్త ఫలదాయక, దేవ
 దేవ నమస్తేస్తు సర్వేషాం పాపనాశన. త్రిపాదూర్ధ్వ ఇత్సర్ఘ్యమ్.
 శంకర సూనవే ఇత్సర్ఘ్యమ్. కురుష్వాచమనం దేవ సురవంద్యభి
 వాహన, సర్వాఘదశిన స్వామిన్ నీలకణ్ఠాత్మజ ప్రభో. తస్మాద్విరాడి
 త్యాచమనమ్. ఉమాసుతాయ ఆచమనీయమి. స్నానంపంచామృతేనైవ
 గృహాణ గణనాయక, అనాథనాథ సర్వజ్ఞ నమో మూషకవాహన.
 ఐయోదధిఘృతం చైవ శరీర రామధునంయుతమ్, ఐచ్ఛామృతేనన్నపనం
 క్రియతాం గణనాయక. ఎక్రతుణ్ణాయ ఐచ్ఛామృతస్నానమ్. గంగా
 గోదావరి కృష్ణా తుజ్జభద్రా సమన్వితమ్, కావేరి కపిలా సింధుజలం
 స్నానాయ కల్ప్యతామ్. యత్పురుషేణేతి స్నానమ్. హేరంబాయ
 స్నానమ్ రక్తవస్త్రయుగం దివ్యం దేవానామపి దుర్లభమ్, గృహాణ
 మంగళకరం లంబోదర వారాత్మజ. సప్తాస్థానన్నితి వస్త్రమ్. శూర్ప
 కర్ణాయ వస్త్రమ్. బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహాణ గణనాయక,
 ఆరక్తం బ్రహ్మసూత్రం చ కనక స్తోత్ర రీయకమ్, తం యజ్ఞమితి యజ్ఞో
 పవీతమ్. కుబ్జాయ యజ్ఞోపవీతమ్. గృహాణేశ్వర సర్వజ్ఞ దివ్యచంద్ర
 ముత్రమమ, కరుణాకర పఘ్నేశ గౌరీసుతి నమోస్తుత. తస్మాద్విజ్ఞా
 దితి గచ్ఛమి. గౌరీపుత్రాయ గణేశ్వరాయ గనమ్. అక్షతాశ్చ సుంశ్రేష్ఠ
 కుంజుమాకృతాస్సుశోభితః, మాయాసవేదతో భక్త్యస్త్యకార్యా గణ
 నాయక. పనాయక సమస్తుభ్యం శివసూనో నమోస్తుతే మాలామ
 శివసూనవే మాలికామ. మాల్యాని చ సుగంధిని మాలత్యా
 దీని చ ప్రభో, మయా హృతాని పుష్పాణి ప్రతిగృహ్లాష్ట శాంకిర.
 తస్మాద్ దిశ్యతి పుష్పం. విఘ్ననాశనే నమః పుష్పాణి.

అథాంగపూజ.

గోవిందాయ నమః పాదాపూజయా స్థూలశరీరాయ నమః కంఠం
 విఘ్నరాజాయ నమః జూనునీ మ్రీ ఘ్నందాగ్రజాయనమః స్రోత్రం
 ఆఘవాహనాయ నమః ఉర్యు పాదపూస్తాయ నమః హస్తం
 హేరంబాయ నమః కటిం గజవక్త్రాయ నమః విశ్రాంతం
 కామారసూనవే నమః నాభిం విఘ్నవిక్రంతే నమః లలాటం మ్రీ
 లంబోదరాయ నమః ఉదరం సర్వేశ్వరాయనమః శిరశ్చూజయా
 గౌరీసుతాయ నమః స్తనం గణాధిపాయ నమః సర్వాంగం
 గణనాయకాయనమః హృదయం పుజయామి

దశాంగం గుగ్గుళం ఖిపముత్తమం గంధాదుక, గృహణ
 దేవదేవేశ ఉమాసుత నమోఽస్తు తే. యత్పునుష్యతి ఖిపమ్.
 వికటాయ నమః ఖిపమ్. సర్వజ్ఞ సర్వరత్నాభ్య సర్వేశవిబుధప్రియ,
 గృహణ మంగళం దీపం ఘృతవర్తి సమన్వితమ్. బ్రహ్మణోఽస్మేతి
 దీపమ్. వామనాయ నమః దీపమ్. నైవేద్యం గృహ్యతాం దేవ
 నానామోదకసంయుతమ్, సర్వాన్నఫలసంయుక్తం మద్యస్తశ్చ సమ
 న్వితమ్. చంద్రమా ఇతి నైవేద్యమ్. శిర్షాయ నైవేద్యమ్. శృంగే వేణీ
 గోతమీనాం గంగాదీనాం శుభర్జితా, ఆచమ్యతాం గణాధ్యక్ష
 ప్రసన్నో భవ సర్వదా. ఆచమనమ్. ఫలాన్యమృతకీల్పాని సుగంధ
 న్యఘనాశన, అనితాని యథాశక్తి గృహణ గణనాయక. సర్వార్థ
 నాశినే ఫలం సమర్పయామి. తాంబూలం గృహ్యతాం దేవనాగవల్క్యా
 దళై ర్యుతం, కర్పూరేలాసమాయుక్తం సుగంధం ముఖభూషణమ్,
 నాభ్యాసీదితి తాంబూలమ్. విఘ్నవిక్రంతే తాంబూలమ్. సర్వదేవదే
 వాయ సర్వసిద్ధిప్రదాయ చ, భక్త్య దత్తం మయా తుభ్యం గృహణ
 స్వర్ణదక్షిణమ్. సర్వేశ్వరాయ దక్షిణమ్. పంచాంశుపంచవర్తి భి
 ర్పహ్నానా యోజితం మయా, గృహణ మంగళం దీపం విఘ్నరాజ
 నమోఽస్తు తే. వేదాహమితి. గణానాం త్వేతి నిరాజనమ్. విఘ్ననా
 శినే నమః. నీరాజనమ్. యాని కాని చ పాపాని జన్మాస్తంకితాని చ
 తాని తాని విసృజ్యతి ప్రదక్షిణపదేపదే ధాతేత చ ప్రదక్షిణమ్.
 నమోఽ స్తవ్వంతాయ సహస్రముర్తయే సహస్రపదాక్షిణికు
 బాహవే, సహస్రనామ్న పురుషాయశాశ్వతే సహస్రకోటియుగధారిణి

నము. ఇత్యనేనసా తేణననుసా రాన్. యజ్ఞేనేతిమంత్రపుష్పాంజలిహ
 ఏహ పూజా ప్రకర్తవ్యా షోడశై రుపచారైః, మోదకాన్
 కారయే దేవ మేకవింశతిసంఖ్యాయా. తేహం మధ్యే ప్రదాతవ్యా
 దశసంఖ్యాశ్చ సారస్వతి, దేవాగ్రే స్థాపయేత్పుష్పాంజలిని సాయ
 కల్పయేత్. పూజయిత్యా తు తం విప్రం భక్తిభావేన దేవతే,
 దక్షిణాం చ యథాశక్త్యా దత్వా నై పంచ్యమోదకాన్. పూజయే
 న్నిశీ చంద్రం చ అష్టమిం దత్వా యథావిధి, క్షీరసాగర సముత్ప
 సుధాయాప నిశాకర గృహణార్హ్యం మయా దత్తం రోహిణ్యా
 సహిత ప్రభో. రోహిణీచంద్రమసే ఇద మర్ఘమ్. క్షీరో
 దాగ్ధవసంభూత సుధాయాపనిశాకర, గృహణార్హ్యం మయా దత్తం
 రోహిణ్యా సహిత ప్రభో. రోహిణీసహితచంద్రాయ ఇద మర్ఘమ్
 గణేశాయ సమస్తుభ్యం సర్వసిద్ధిప్రదాయక, సంకల్పసహరమేదేవగృహ
 ణార్హ్యం నమోఽస్తు తే అర్ఘ్యమ్ కృష్ణపక్షే చతుర్థ్యాస్తు పూజ
 తస్య విధూదయే, క్షీప్రం ప్రసాదితో దేవ గృహణార్హ్య
 నమోఽస్తు తే. సంకల్పహరగణేశాయ ఇదమర్ఘమ్. తిగ్ధినాముత్తమే
 దేవి గణేశ ప్రియవల్లభే, సర్వసంకల్పనాశాయ చతుర్థ్యస్యం నమోఽస్తు
 తే. ఇదమర్ఘమ్. వాయనమంత్రః విప్రవర్య సమస్తుభ్యం మోద
 కాన్వై దదామ్యహమ్, మోదకాన్ సఫలా నృజ్ఞు దక్షిణాభిస్సమ
 న్వితాన్. ఆపదాధ్ధరణాగ్ధాయ గృహణద్విజసత్తమ ప్రార్థనమ్. అబుద్ధ
 మతిరిక్తం వా ద్రవ్యహీనం మయా కృతమ్, తత్సర్వంపూర్ణ తాయాతు
 విప్రయాప గణేశ్వర. ఇతి నతిః బ్రాహ్మణాన్ భోజయేదేవం యథా
 సంఖ్యం యథాసుఖం, స్వయంభుజీత మా నేన మోదకాన్ బ్రాహ్మణై
 స్సహ. అశక్తశ్చైకమన్నంచ భుంజీతి దధిసంయుతం, అభవా భోజనం
 కాగ్యమేకవారం హిమాద్రిజే. ప్రతిమాం గురవే దద్యా దాచా
 ర్యాయ సదక్షిణాం, వస్త్రగుంభసమాయుక్తా మాణా మస్త్రీమిమం
 జపేత్ ఓం నమో హేరంబ సంకల్పం నివారయ నివారయ. ఇతి
 మూలమంత్రం ఏకవింశతివారం జపేత్. విసర్జనమంత్రః గచ్చ గచ్చ
 సురశ్రేష్ఠ స్వస్థానం త్వం గణేశ్వర, వ్రతేనా నేన దేవేశ యగ్ కృఫలదో
 భవ. ఇతి పూజవిధిః

సంకననాగణగణపతివరకథా.

ఋషయః — దాగి ద్వితీయకర్తృత్వమునఁ జూపిరి, రాజ
శ్రేష్ఠార్థస్యై స్సర్వైః క్రియతే కిం శుభార్థైః ధనహీనైః సుఖం
సర్వోపద్రవశీర్షిః, విద్యాపూర్ణిగ్మచాభ్యుక్తిః గోగయైః శుభార్థైః
కర్తవ్యం కిం వదోపాయం పునః శ్రేయాస్మిన్నే సుఖం ఉవాచ
శృణుధ్వం నువయన్తురే వతానామైవం వతం, సంకల్పమరణం
నామ సంపత్తిసుఖదాయకమ్. దేవనోపాయేన సంకల్పం తరంతి భువి
దేహినః, యద్యతం దేవగీర్ష్యశ్చ కన్యకాధర్మా చ దత్తవాన్. అరణ్యే
క్షిత్వమానాయ పునః శ్రేయాస్మిన్నే, యథా కథితవాన్ పూర్వం
గణేశో మాతరం వతి, కథాకథితవాన్ శ్రీ శో దానిపదేపాంశవాన్
వతి ఋషయః ఊహ, కథం కథితవానమ్మౌ పూర్వకం శ్రీగణేశ్వరః
తథా పృచ్ఛన్తి మువయో శోకానుగ్రహకాంక్షిణి సుఖైః పురా
కృతయుగే పుణ్యే హిమాచలసుతా సతీ, తపస్సవతీ భూరి నానా
లబ్ధపతిం శివమ్. తదా సవత్సా పే రంబా గణేశం పూర్వజం సుతం
తత్ క్షణాదాగతం దృష్ట్వా గణేశం కర్మపృచ్ఛత, పూర్వత్యువాచతప
స్సత్యం మయా ఘోరం దుశ్శరం గోమహర్షణం వృషాన్తస్య మయా
కాన్యోగిశో మమవల్లభః సంకల్పతరణం తివ్యం వ్రతం నారదశిక్షవాన్
త్వదీయం యద్యతం తావత్ కథయస్య పురాణమమ్. తచ్చుత్వా
పూర్వతీవాక్యం సంకల్పతరణవ్రతం, వ్రత్యా కథితవాన్ దేవతాశో
క్తానస్మిదః గణేశః వ్రాతానీ బహుభే మన్తే చతుర్థ్యాంతు
విభూదయే, గణేశం పూజయిత్వాతు చచ్చియాస్యం ప్రదాపయేత్.
పూర్వత్యువాచ. క్రియతే కిం విధినా కిం కాన్యం కిం చ పూజనం,
ఉద్యాపనా కదా కార్యం మస్త్రాగ కే న్యున్న పూజనే. కిం ధ్యానం
శ్రీగణేశశ్చ గణేశ వద విస్తరాత్. గణేశః. చతుర్థ్యాం ప్రాతరుత్తాయ
దస్తభావసపూర్వకమ్, గ్రాహ్యం వ్రతమిదం పుణ్యం సంకల్పతరణం
శుభమ్, కర్తవ్యమితి సంకల్ప్య వ్రతేఽస్మిన్ గణపం స్మరేత్ స్వీకార
మంత్రః. నిరాహారోఽస్మి దేవేశ యావచ్చంద్రోదయో భవేత్,
భోక్త్యామి పూజయిత్వాహం సంకల్పతరాయస్య మామ్. ఏవంసజు
ల్వ్య రాజేన్ద్రీ సా త్వ కృష్ణతిలశ్శుభ్రాః ఆహ్నికంతు విభాజయ

పశ్చాత్తుజ్జో గణాధిపః. త్రిభిర్గామై సదధీన త్పయాంశేన
 వాపునః, యథాశక్తి తు వా హైమి ప్రతిమాక్రియతే మమ. మాన్
 మాత్రాత్తదధీన త్పతీయాంశేన వా పునః, యథాశక్తి తు వా హైమి
 తామ్రస్యాపి యథాసుఖం. సర్వదైవ దరిద్రేణ క్రియతే మృణ్మయీ
 శుభా, విశ్వాతస్యం న కర్తవ్యం కృతే కార్యం వినశ్యతి. జలపూర్ణం
 వస్త్రముతం కుంభం తస్మాగ్తో న్యసేత్, పద్మచుష్పదశంకార్యం
 గంధపుష్పైః పపూజయేత్. ఏవం వ్రతం ప్రకర్తవ్యం చతుర్థ్యాం
 శ్రావణేనైతి, స్వీకార్యశ్చ తథాచార్యః సంకష్టహరణే తిథా. గణా
 ధీశం తథా చార్యం సర్వశాస్త్రవిశారదం, శ్రద్ధయా ప్రాగ్ధ్యేవాదా
 తేనోక్త విధిమాచరేత్. ఏకవింశతివిప్రాంశ్చ వస్త్రలంకారభూషణైః,
 పూజయేద్గోహిరణ్యాదైన్ముత్వాగ్నా విధిపూర్వకం. హోమద్రవ్యం
 మోదకాంశ్చ తిలయుక్తాన్ ఘృతపుతాన్, అష్టాక్షరసహస్రం వా నోచే
 దట్టోత్తరం శతం. అష్టవింశతిసంఖ్యాకై ర్గోదకైర్వా సశర్కరైః, అశ
 క్తోఽష్టశుభాన్ స్థూలాన్ జహుయాజ్జాతవేదసి. వైదికేన చ వంశేణ
 ఆగమోక్తేన వా తథా, అథ వా నామమంత్రేణ హోమం కుర్వాద్యథా
 విధి. పుష్పమండపికా కార్యా గణేశాహ్లాదకారిణీ, పూజయేత్తత్ర
 గణపం భక్తసంకష్టనాశనం. గీతవాదిత్రినదై ర్భక్తిభావపురస్కృతైః,
 పురాణవేదనిర్ఘోషై స్తోషయేచ్ఛ గణేశ్వరం. ఏవం జాగరణంకార్యం
 శక్త్యా దానాదికం తథా, సపత్నీకం తథాచార్యం తోషయేద్వస్త్ర
 భూషణైః. ఉపాసచ్ఛత్రగోస్వర్ణకమండలుజలాదికం. యథాశక్తిప్రదా
 తవ్యం దారిద్ర్యాభావమిచ్ఛతా. ఏకవింశతివిప్రాంశ్చ భోజయేన్నామభి
 ర్మమ, గజాస్వీ విఘ్న రాజశ్చ లమ్బోదరశివాత్మకౌ. వక్రతుష్టశూర్ప
 కర్ణః కుబ్జశ్చైవ వినాయకః, విఘ్న నాశోహివికటో వామనస్సర్వదైవతమ్.
 సర్వార్చనాశీ భగవాన్ విఘ్నహర్తా చఘామ్రకః, సర్వదేవాదిదేవశ్చ
 సర్వేషోదశ వై స్మృతాః. ఏకదంతశూర్పకర్ణో బాలచన్ద్రోగణేశ్వరః,
 గణపశ్చైకవింశశ్చ సర్వ ఏతే గణేశ్వరాః. దుగ్ధోపేంద్రశ్చ రుద్రశ్చ
 కులదేవ్యాదికం భవేత్, విశేషేణాష్టసంఖ్యాకై ర్గోదకైర్వ్రవనం
 స్మృతం. ఏవం కృతం విధానేన ప్రసన్నోఽచూం ససంశయః, దదామి
 వాఙ్మితానామూన్ తద్రవ్యతం మత్ప్రియం కురు శ్రీకృష్ణః ఏవం తు
 కథితం సర్వం గణేశేన స్వయంస్మప, పార్వత్యా తత్కృతం రాజన్

ప్రతం సంకష్టనాశనమ్. ప్రతేనానేన సాధ్యతే ప్రాత శంభుంపతిం
 స్వతః, తత్తు-రుష్య మహారాజ ప్రతం సంకష్టనాశనం. చతుస్సంకటా
 నామ సంధేన కథితా ఋషీన్. ఋషిభిః కథితా సాధ్యతే కథితం
 ప్రతం. సూత ఉవాచ. కృతం యుద్ధి శేష తన్ గాజ్యకామేన నై
 ద్విజాః, తేన శత్రూన్నిహత్యాజ్ఞా స్వరాజ్యం ప్రాప్నోతాన్ స్వయం
 తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన ప్రతం కార్యం విచక్షుః, దేవేన ధర్మాశ్చ
 కామాశ్చ మోక్షశ్చాపి భవేతి, ల. యాకరోతి ప్రతం విప్ర స్వర్య
 కామార్థస్థిదం, స వాఙ్మితఫలం ప్రాప్నోతి పశ్యంతాపతిం ప్రవోత్.
 యదా యదా ప్రతం విప్రా నరః ప్రాప్నోతి సంకటా, తదా తదా
 ప్రకర్తవ్యం ప్రతం సంకష్టనాశనం. త్రిపురం మాంతుకామేన కృతం
 దేవేన శూలినా, త్రైలోక్యభృతి కామేన మహేంద్రేణ తదా కృతం.
 రావణేన కృతం పూర్వం బలిబంధనసంకటే. స్వకీయం ప్రాప్నోతాన్
 రాజ్యం గణేశస్య ప్రసాదతః సీతా నేమణికామేన కృతం వాయుసుతేన
 చ, సంకల్ప్స్య దృష్టవాన్ సోఽయం సీతాం రామప్రియాంపురా. దమ
 యన్త్యా కృతం పూర్వం సలా నేమణికారణాత్, సావత్సరమధం లేభీ
 పుణ్యశ్లోకం ద్విజోత్తమాః. అహల్యాపి పతిం లేభీ శశమం ప్రాణ
 వల్లభం, విద్యాధీ లభతేవిద్యాం ధన్యా ధనమాఘ్నయాత్. పుత్రాధీ
 పుత్రీమాప్నోతి రోగీ రోగా త్ప్రముచ్యతే. ఇతి శ్రీహరి ఉదే మహా
 పురాణే శ్రావణే సంకష్టహరచతుష్టివ్రతోద్ఘాపనం సంపూర్ణం.

దూర్వాగణపతివ్రతం కథోద్ఘాపనం చ.

అథ శ్రావణే కార్తికేవా శుక్ల చతుర్థ్యాం దూర్వాగణపతివ్రతం
 మదనరత్నే సారపురాణే. సంధ ఉవాచ కేన వ్రతేన భగవన్
 సాభాగ్యమతులంభవేత్, పుత్రప్రాప్తిర్ధనైశ్వర్యైర్మమజస్సుభుమిస్సు
 తే. తస్మై వద మహాదేవ వ్రతానాముత్తమం వ్రతం, అస్తి దూర్వా
 గణపతి వ్రతం త్రైలోక్యవిశ్రుతం. భగవత్యాపురా చిత్తం పార్వత్యా
 శ్రద్ధయా సహ, సరస్వత్యా చ చంద్రేణ విష్ణునా ధనదేవ చ. అన్విశ్వ
 దేవైర్మునిభిర్గంధర్వైః కిన్నరై స్తథా, చిల్లమీతద్వ్రతం సర్వైః
 పురాకల్పే షడానన. చతుర్థీ యాధవేచ్ఛక్తా నభోమానస్యప్రయదా.

తస్యాం వ్రతమిదం కార్యం కార్తిక్యాం వా షడానన, కార్తికే శుక్ల
 పక్షేతు చతుర్థ్యాముత్తమం వ్రతం. గజాననం చతుర్బాహు మేక
 దంతం విపాటితం, విధాయ హేమ్నా విఘ్నేశం హేమపీతాననస్థితం.
 తథా హేమమయీం దూర్వాం తదాధారే వ్యవస్థితామ్, సంస్థాప్య
 కరారం కలశే తామ్రభాజనే వేష్టితం రక్తవస్త్రేణ సర్వతో భద్ర
 మండలే, పూజయేద్రక్తకుసుమైః పత్రికాభిశ్చిపంచభిః. బిల్వపత్ర మపా
 మార్గశ్శమీదూర్వాహరిప్రియాగ, గంధమస్తైశ్చ ఘృపైశ్చ కుసుం
 బైశ్చ సుగంధభిః. ఫలైశ్చ మోదకైః పశ్చాదుపహారం ప్రకల్పయేత్
 ఉపహరైస్తు విధినా పూజయేద్ధిరిజానుతం. ఉమాసుత నమస్తుభ్యం విశ్వ
 వ్యాపిన్ సనాతన, విఘ్నోఘాన్ చింధి సకలాన్ సర్వ మాద్యం
 వదామి తే. గణేశ్వరాయ దేవాయ ఉమాపుత్రాయ వేధసే, పూజ
 యేచ్ఛ మహాదేవి గృహాణ భగవన్మమ. వినాయకాయ శూరాయ వర
 దాయ గజానన, ఉమాసుతాయ దేవాయ సర్వవిఘ్నోఘహరిణే.
 ఉమాంగమలసంభూతో దానవానాం వధాయ వై, అనుగ్రహాయ
 లోకానాం స దేవః పాతు విశ్వధృత్. పరంజ్యోతిఃప్రకాశాయ సర్వ
 సిద్ధిప్రదాయ చ, దీపం తుభ్యం ప్రదాస్యామి మహాదేవాయ తేనమః.
 గణేశ్వర గణాధ్యక్ష శారీపుత్ర గజానన, వ్రతం సంపూర్ణతాం యాతు
 త్వత్ప్రసాదాదిభానన. ఏవం సంపూజ్య విఘ్నేశ యథావిధవ
 విసరైః, సోపసూరం గణాధ్యక్షమాచార్యాయ నివేదయేత్. గృహాణ
 భగవన్ బ్రహ్మన్ గణరాజం సదక్షిణం, వ్రతం త్వద్వచనాదద్య
 సంపూర్ణం మేఽస్తు సువ్రత. దానం. శ్రావణ. శుక్లపక్షస్య చతు
 ర్థ్యాంతు జితేంద్రియః, కుర్యాద్వర్తయం త్వేవం సంప్రసద్ధిప్రదా
 యకిం. ఏవం యః పశ్చాత్పరాణి కృత్వా ద్యాపన మాచరేత్,
 ఈఘ్నితాన్ లభ త్రికామాన్ దేహాన్తే శాంకిరంపదం. ఉద్యాపనం వినా
 యస్సుకిరోతి వ్రతము త్తమమ్, తేన శుక్లతిలగ కార్యం ప్రాతసాన్నిహం
 షడానన, హేమ్నా వా రాజతేనాపి కృత్వా గణపతీం బుధః, పశ్చా
 దావ్రతస్య సంస్థాప్య దూర్వాభిసంప్రపూజయేత్. మన్తేస్తుదశభి
 ర్భక్త్యా దూర్వాయుక్తశ్శేఖర్ద్యుజ, దూర్వాయుగ్ధా పంచగవ్యైః పూజ
 నం దశమంత్రకైః. గణాదిపనమన్తేస్తు ఉమాపుత్రాఘనాశన, ఏకదంతే

భవక్రీతి తథా మూషకవాహన. వినాయకేతపుక్రీతి సర్వసిద్ధిప్రదా
యక, కుమారగురవే తుభ్యం గణేశాయ ప్రపూజయత్ . ఇష్ట్యేవంక
ధితం సమ్యక్ సర్వసిద్ధిప్రదం శుభం, వ్రతం దూర్వాగణపణే కమన్య
ప్రార్థతుమిచ్ఛసి. ఇతిసారపురాణోక్తి దూర్వాగణపతివ్రతోద్యాపనం
సంపూర్ణం.

భాద్రపద సిద్ధివినాయక వ్రతం.

అథ భాద్రపదశుక్ల చతుర్థ్యాం సిద్ధివినాయకవ్రతం హేమాశ్రా
సాన్దే. తచ్చ మధ్యాహ్న వ్యాపిన్యాం కార్యం ప్రాతస్మ్యుక్తి తిలకాన్ని
త్యా మధ్యాహ్న పూజయేన్నృప, పార్థవస్య గణేశస్మృతిక్రీవం
పూజనం చరేత్ . దినద్వయేతద్వీత్యస్తోత్రవిధో వ్యాప్తా. ఏ పూర్వా,
అస్యథా పరా. చతుర్థిగణనాథస్య మాతృవిధా ప్రతిస్మయే, మధ్యాహ్న
వ్యాపి నా తు పరతశ్చేత్పరేఽహని. ఇతి బృహస్పత్యుక్తిః. అథ
వ్రతవిధిః. మాసపక్షాద్యుల్లిఖ్య.

వినాయకపూజావిధిః.

ఇహ జన్మనిపుత్రప్రప్తధనవిద్యాజయయశః శ్రీకామాయ
ప్రభివృద్ధ్యర్థంసిద్ధివినాయకప్రీత్యర్థం యథాజ్ఞానేన పురుషసూక్తపురా
ణోక్తమంత్రైర్ధ్యానావాహనాదిబోధశోపచారైః పంచామృతస్సహ
పార్థివగణేశపూజనంకరిష్యేతథాచ. మూర్తప్రాణప్రతిష్ఠాంకరితసనాది
కలశారాధనం పురుషసూక్తన్యాసాంశ్చ కరిష్యే. పార్థవమూర్తజీవ
స్థాపనం. హేరంబాయ మృదాహరణం సుముఖాయ సంఘట్టనం. గౌరీ
సుతాయస్థాపనం అథ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్. అస్య శ్రీప్రాణప్ర
తిష్ఠామంత్రస్య బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరా ఋషయః, ఋగ్యజుస్సామాధ
ర్వాణి ఛందాసి, క్రియామయవపుక ప్రాణాఖ్యా దవతా, ఆం బీజం,
హ్రీం శక్తిః, క్రోం కీలకం. అస్మా మూర్త ప్రాణప్రతిష్ఠాపనే విని
యోగః. ఓం ఆం హ్రీం క్రోం ఆం యం రం లం వం శం మం సం హం
శం. ఉం అస్మాం మూర్తా ప్రాణా సిష్టస్తు పునః ఓం ఆం ఇత్యాదినా,
అస్మాం మూర్తా జీవ ఇహ స్థితి. పునః ఓం ఆం ఇత్యాదినా అస్మాం

మూర్తా సర్వేంద్రియాణి శ్రోత్రత్విక్ చక్షుర్జిహ్వః ప్రాణవాక్పాణిపాద
 పాయాపస్థాని ఇంద్రావాగత్య సుఖించిరిం తిష్ఠంతు స్వాహా. అనుసీతే
 పునరితి ఋచం పఠిత్వా గర్భాధానాదిపంచదశసంసాగ రసిద్ధర్థం పంచ
 దశప్రణవావృత్తిం కరిష్యే. ౧౧ తచ్ఛ్రుత్వా దైవహితం, దేవస్వాజ్యేన
 నేత్రాస్మీలనం కృత్వా పంచోపచారపూజనమ్. అథ ధ్యానం ఏకదంతం
 శూర్పకర్ణం గజవక్త్రం చతుర్భుజం, పాశాంకుశధరం దేవం ధ్యాయే
 త్సిద్ధివినాయకం. సప్రాసశీర్షాఇత్యావాహనం. పురుష ఏవేదమిత్యాసనం
 సర్వతీర్థసముద్భూతం పాద్యం గంధాదిసంయుతం, విఘ్నరాజ
 గృహణేదం భగవన్భక్తవత్సల. ఏతావానస్యేతి పాద్యమ్. అర్ఘ్యం చ
 ఫలసంయుక్తం గంధపుష్పాక్షతైర్యుతమ్, గణాధ్యక్షనమస్తేస్తుగృహ
 ణకరుణానిధే. త్రిపాదూర్ధ్వ ఇత్యర్ఘ్యం. దధ్యాజ్యమధుసంయుక్తం
 మధుపరగమయాఽఽహృతమ్ గృహణసర్వలోకేశగణాధనమోఽ
 స్తుతే. మధుపరగం. వినాయక నమస్తుభ్యం త్రిదశై రభివన్దిత, గంగోద
 కేన శుద్ధిన శీఘ్ర మాచమనం కరు. తస్మాద్విరాడిత్యాచమనీయం.
 పయో దధి ఘృతం చైవ శరగరా మఘసంయుతం, పఞ్చమృతేన
 స్నాపనం క్రియతాం గణనాయక. పఞ్చమృతస్నానం. గంగా చ
 యమునా తుక్తా గోదావరి సరస్వతి, గంధతోయ ముమాపుత్రి
 స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషేణేతి స్నానమ్. రక్తవస్త్ర
 మిదం దేవ దివ్యకాఞ్చనసన్నిభమ్, సర్వప్రద గృహణేదం లంబోదర
 వారాత్మజ సప్తస్యాసన్నితివస్త్రం. రాజతంబ్రహ్మసూత్రం చ కాంచనం
 చోత్త రియకమ్, గృహణీచారు సర్వజ్ఞ భక్తానాం వరదో భవ.
 తంయజ్ఞ మితీయజ్ఞ పవిత్రం. ఉద్యద్భాసగరసజ్గాశం సంధ్యావదిరుణం
 ప్రభా, విరాలంకిరణం దివ్యసందూరం ప్రతిగృహ్యతామ్. సందూరం.
 నానావిధాని దివ్యాని నానారత్నోజ్జ్వలాని చ, భూషణాని గృహ
 ñేషి పార్వతీప్రియనందన ఆధరణి. కస్తూరచందనం చైవ కేస
 రేణ సమన్వితం, పితృపనం సురశ్రేష్ఠ చందనం ప్రతిగృహ్యతామ్.
 తస్మాద్భజాదితగ్ధం. రక్తాక్షతాంశ్చ దేవేషి గృహణ ద్విరదానన, లలాట
 ఫల క చంద్రిక సోమ్యపర్యవధార్యతామ్. తస్మాద్భజా దిత్పీఠాన్,
 మాల్యాదీని సుగంధాని మాలత్యాదీని వైప్రభౌ, మయావృతాని

సర్వసిద్ధిపదాయకా	చండాయ	త్రయోక్తే	ప్ర
శర్వతనయాను	య గుణాతీతాయ	సామసౌమ్యపియా	
శర్వపియాయ	విరంజనాయ	పురుషోత్తమాయ	
సర్వాత్మకాయ	అకల్మషాయ	హృదయదాయ	
స్వస్తికారే	స్వయంసింహాయ	అగ్రగణ్యాయ	
దేవానీకార్పితాయ	సింహార్పితపదాంబుజా	గానుజ్యే	
శివాయ	య నమః	గణపాయ	
శుభాయ	బీజపూరకాయ	స్థిరాయ	
శుద్ధిపియాయ	అవ్యక్తాయ	వృద్ధిదాయ	
శాంతాయ	వరదాయ	సుభగాయ	
బ్రహ్మచారిణే	శాశ్వతాయ	శూరాయ	
గజాననాయ	కృతినే	వాగీశాయ	
ద్వైమాత్యురాయ	విద్యత్ప్రియాయ	స్థిరదాయ	
మునిస్తుత్యాయ	వీరభయాయ	దూర్వాబిలప్రియా	
భక్తవిఘ్నవిनाశినే	గదినే	కాంతాయ	ప్ర
ఏకదంతాయ	చక్రిణే	పాపహరిణే	
చతుర్బాహవే	ఇత్యుచాపధృతే	కృతాగమాయ	
శక్తిసంయుతాయ	అజ్ఞోత్పలకరాయ	సమాహితాయ	
చతురాయ	శ్రీశాయ	వక్రతుండాయ	
లంబోదరాయ	శ్రీపతయే	శ్రీప్రదాయ	
శూర్పకర్ణాయ	స్తుతిహర్షితాయ	సౌమ్యాయ	
హేరంబాయ	కులాద్రిభృతే	భక్తకాంక్షితదాయ	
బ్రహ్మవిత్తమాయ	ఋతినే	అచ్యుతాయ	
కాలాయ	చంద్రచూడాయ	కేవలాయ	
గ్రహపతయే	అమరేశ్వరాయ	సిద్ధాయ	
కామినే	నాగయజ్ఞోపవీతినే	జ్ఞానినే	
సోమసూర్యాగ్నిలోచ	శ్రీకంఠాయ	మాయాయుక్తాయ	
నాయ నమః	వ్రతినే	కాంతాయ	
పాశాంకుశధరాయ	స్థూలకంఠాయ	బ్రహ్మిష్ఠాయ	

భయవస్తాతాయ య పారితోశంకరోత్సంగ హృష్టస్తుతాయ
 ప్రమత్తైత్తథయా శేలనోత్సవలాలనాయ ప్రసన్నాత్మనే
 వ్యక్తమూర్తయే సమస్తజగదాహారాయ సర్వస్థిప్రదాయకా
 అమూర్తకాయ వరమూషకవాహనాయ య సమః

ఇతి. ఇహోఽపి సహస్రనామాదిపూజా చ యథాభక్తి కర్తవ్యా.

దశాంగం గుర్గులం భూపం సుగంధం చ మనోహరం, గృహాణ
 సర్వదేవేశ ఉమాపుత్రి నమోఽస్తుతే. యత్పురుషమితి గూఢం. సర్వజ్ఞ
 సర్వలోకేశ శ్చోలోక్యతిమిరాపహ, గృహాణ మృత్తం దీపం చంద్రప్రియ
 నమోఽస్తు తే. బ్రాహ్మణోఽస్యేతి దీపం. నైవేద్యం గృహ్యతాం
 దేవభక్తిం మే హ్నాచలాంకురు, ఈప్సిశు మేవరం దేహి పరత్రచపరాం
 గతిం. చంద్రమా ఇతి నైవేద్యం. నానాభావ్యుదయం దివ్యం తుష్ట్యర్థం తే
 నివేదితమ్, మయా భక్త్యా శివాపుత్ర గృహాణ గణానామక మధ్యే
 పానీయం. ఉత్తరాపోశనమ్. ముఖప్రత్యాశనమ్. మలయాచలసంభూ
 తకర్పూరేణ విమిశ్రితమ్, కరోద్వర్తనం చాను గృహ్యతాం
 జగతః పతే. కరోద్వర్తనం బీజపూరామ్రపవనస్ఫుర్జితదీపిధిమమ్. ఏక
 వింశతిసంఖ్యాకాన్ మోదకాన్ స్ఫుటపాచితాన్, నైవేద్యం సఫలం
 దద్యాం నమస్తే విఘ్న నాశినే. గణేశాయ మోదకార్పణమ్, పూగీఫలం
 మహద్దివ్యం నాగవల్ల్యాదభైరవ్యతమ్, కింబ్రలూనమాయుక్తం తాం
 బూలం ప్రతిగృహ్యతామ్. తాంబూలమ్. హిరణ్యగర్భతిదక్షిణామ్.
 వజ్రయాణిక్లవైః షూర్యముక్తావిద్రుమిమన్జుశయ, పుష్కరాగసమా
 యుక్తం భూషణం ప్రతిగృహ్యతామ్ భూషణాని. దూర్వాయుగ్మం
 గృహాణేదంగంధపుష్పక్షుత్తైర్యతమ్, పూజయేత్స్థివిఘ్నశం ప్రశ్నేకం
 పూర్వనామభిః గణాధిప నమస్తేఽస్తు ఉమాపుత్రి ఘనాశన, ఏకదంతే
 భవక్రేతి తథా మూషకవాహన వినాయకేశ పుత్తేతి సర్వస్థి
 ప్రదాయక, కుమారగురువే తుభ్యం పూజనీయం ప్రహతులక ఇతి
 దూర్వార్పణమ్. చంద్రాదిత్యోచధరణీ విద్యుదగ్ని సైధవచ, త్వమేవ
 సర్వతేజాంసి ఆర్తిక్యం ప్రతిగృహ్యతామ్. గణానాం త్వేతి నీరాజనమ్
 విఘ్నేశ్వర విశాలాక్ష సర్వాభీష్ట ఫలప్రద, ప్రదక్షిణం కరోమి త్వాం

సర్వానామాన్త్రయచ్చ మే నాభ్యా ఆసీదితి ప్రదక్షిణమ్. నమస్తే విఘ్న సంహరత్రే సమోభక్తేష్విశ్రవద, నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే గణ నాయక. సప్తాస్యాసన్నితి నమస్కారాన్. వినాయ కేశపుత్రేతి గణరాజ సురోత్తమ, దేహి మే సకలానోగాన్ వందే స్థివి నాయక యజ్ఞనేతి మంత్రపుష్పమ్. అదై కవిశతిం గృహ్య మోదకాన్ ఘృతపాచితాన్, ఘృతపయిత్యా గణాధ్యక్షసమీపే కురునన్దన. దశ విప్రాయదాతవ్యం ఘృతయేద్దశ ఆత్మనే, ఏకం గణాధిపే దద్వాత్పుష్పతం మోదకం శుభమ్. దశానాం మోదకానాం చ ఫలదక్షిణాయా యతం, విప్రాయ తవ తుష్ట్యర్థం వాయసం ప్రదదామ్యహం. వాయనమస్త్యః. వినాయ కస్య ప్రతిమాం వస్త్రయుగ్గేన వేష్టితాం, తుభ్యం సంపదదేవిప్ర ప్రియతాం మే జనార్దనః. వినాయక గణేశాన సర్వదేవనమస్కృత. పార్వతీప్రియ విఘ్నేశ మమ విఘ్నం వినాశయ. ఇతి ప్రాశ్ననమ్, ఇతి సిద్ధివినాయకపూజావిధానం సంపూర్ణమ్.

సిద్ధి వినాయక వ్రత కథా.

శౌనకాద్యై ఋషిగణా నైమిశారణ్య వాసిన్, సూతం పౌరాణిక శ్రేష్ఠమిదమూచు ర్వచస్తథా ఋషయః. నిర్విఘ్నేనతు కార్యాణి కథం సిద్ధ్యన్తి సూతజ, అర్థసిద్ధిః కథం నృణాం పుత్రీపౌత్రాగ్న్య సంపదః దంపత్యో కలహేచైవ బంధుభేదే తథానృణాం, ఉదాసీనేషు లోకేషు కథం సుముఖతా భవేత్. విద్వారంభే తదా నృణాం వాణిజ్యే చ కృషౌ తథా, నృపతేః పరచక్రస్వజయసిద్ధిః కథంభవేత్. కాం దేవతాం నమస్కృత్యకార్యసిద్ధిర్భవేన్నృణాం, ఏకత్వమస్తం విస్తార్య బ్రూహి మే సూత పృచ్ఛతః సూత ఉవాచ. సన్మథయోః పురా విప్రాః కురుపాండవసేనయోః, పృష్ఠనాన్ దేవకీపుత్రం నుతీ పుత్రో యుధిష్ఠిరః. ఉవాచ నిర్విఘ్నేన జయం మహ్యం వదత్వం దేవకీసుత, కాం దేవతాం నమస్కృత్య సమ్యగ్రాజంభేనుహి. కృష్ణ ఉవాచ. పూజయస్వగణాధ్యక్ష ముమామలసముద్భవం, తస్మిన్ సంపూజితే దేవే ధ్రువం రాజ్యమవాప్నుసి. యుధిష్ఠిర ఉవాచ. కథం కేన విధానేన పూజనీయో గణాధిపః కిం దానం కిం వ్రతే కార్యం కదాబ్రూహిజగత్పతే శ్రీకృష్ణఉవాచ. మాసిభాద్రపదేశుక్లేశాగుర్ధ్యం

గణనాయకం, మధ్యాహ్నం శ్రావణే వాసిమార్గశీర్షే ధర్మవాచకం. గజ
వక్త్రంతు శుక్లాయాం చతుర్థ్యాం సర్వదాఽర్చయేత్, యథాచోక్త
ద్యతే భక్తిస్తథా పూజ్యో గణాధిపః. పాతశ్చుక్తిస్సాత్వాను
భ్యాహ్నం పూజయేన్నృప, నిమగ్నాత్రసువర్ణేన తదర్చయేత్ నాపునః
స్వశక్త్యా గణనాథస్య స్వగృహావస్థాయాం కృతం. అభివాద్యుక్తాయాం
కుర్వాద్విత్తశాత్రం నకారయేత్. ఏకదంశం శూర్యగర్భం గజవక్త్రం
చతుర్భుజం, పాశాంకుశధరం దేవం భూదేవీర్చివినియోగమ్ కృత్వా
పూజాం ప్రయత్నేన స్నాప్యం పంచామృతం పృశేత్, గణాధ్యక్షేతి
నామ్నా వై గంధందద్యాచ్చ భక్తితః. ఆవాహనాన్యసాద్యం చ దత్వా
పశ్చాత్ప్రయేత్తుతః, రక్తవత్ప్రయుగం దద్యాద్దేవాను భక్తితః.
వినాయకేతి పుష్పాణి ధూపం చోమానుజాన్యత, దీపం గుప్తపియా
యేతి వై వేద్యం విఘ్ననాశినే. కించిత్పుష్పపూజాం చ తౌంజూలం చ
సమర్పయేత్, తతో దూర్యాయుగం గ్రాహ్యం వింశతిర్దశకమేవ హి.
పూజనీయః ప్రయత్నేన ఏభిర్వామహ్యై స్సహ, గణాధిప
నమస్తేఽస్తు ఉమాపుత్రాః పునాశన. వినాయకేశ పుష్పేతి సర్వస్థి
ప్రదాయక, ఏకదంతేభవ క్షేతి తథా మూషకవాహనం. కుమారగురవే
తుభ్యం పూజనీయః ప్రయత్నతః, దూర్యాయుగ్గో గృహీత్వాతు
గంధపుష్పాత్సైర్యుతమ్. ఏతా కేన తు నామ్నా స్మ దత్త్వైకం సర్వ
నామభిః, అథైకవింశతి భక్త్యా మోదకాన్ ఘృతపాచితాన్. భావ
యిత్యాగణాధ్యక్షసమీపే కురునందన, దశవిప్రాయ దాతవ్యాప్యయం
గ్రాహ్యస్తథా దశ ఏకం గణాధిపే దద్యాత్పుస్తవేర్కం స్పృశిత్తిమ,
వినాయకస్య ప్రతిమాం బ్రాహ్మణాయ సమర్పయేత్. తుభ్యం
సంప్రదదే దేవప్రియతాం మే గజానన, వినాయక గణేశాన సర్వదేవ
నమస్తోత. పార్వతీప్రియ విఘ్నేశ మమ విఘ్నం వినాశయ, గణేశ
ప్రతిగృహ్లాతి గణేశోవై దదాతి చ. గణేశస్తరకోభాభ్యాం గణేశాయ
సమోనమః, కృత్యానై మిత్రికంకర్మపూజయేద్విష్టదేవతామ్ బ్రాహ్మణాన్
భోజయేత్పశ్చాద్భుంజీయాశ్చైలవర్జితః, ఏవం కృతే ధర్మరాజ
గణనాథస్య పూజనే. విజయస్తే భవేనూన్నం సత్యం సత్యం మయో
దితమ్, వైష్ణవాద్యాసు దీక్షాసు ఆనా పూజ్యో గణాధిపః. తస్మిన్

సంపూజితే విష్ణు రిశో భాను స్రభా హ్యుమా, హవ్యవాహముఖా
దేవాః పూజితాః స్యుర్న సంశయః చండికాద్యా మాతృగణాః పరీ
తుష్టా భవన్తి చ. తస్మిన్ సంపూజితే విపా భక్త్యా సిద్ధివినాయకే.
య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం శ్రావయేద్వాసమాహితః, సిద్ధ్యన్తి సర్వ
కార్యాణి విఘ్నేశస్య ప్రసాదతః. ఇతి వినాయకవ్రతం భవిష్యత్కం
సంపూర్ణమ్.

చతుర్థిచంద్రదర్శనదోషః.

మాసి భాద్రపదే శుక్లే శివలోకే ప్రపూజితా, తస్మాన్మానం
తథా దాన ముపవాసోఽర్చనం తథా. క్రియమాణాం శతగుణాం పసా
దాద్యాతి కో నృప. చతుర్థిత్వముం గా అస్యామేవ చంద్రదర్శనదోష
మాహ. పరాశరః కన్యాదిత్యే చతుర్థ్యాం చ శుక్లే చంద్రస్య దర్శనం,
మిథ్యాభిదూషణం కుర్యాత్తస్మాత్ప శ్యేన్నతం తదా. తద్దోషశాంతయే
జాప్యం విష్ణునోక్తం స్యమంతకం, సింహః ప్రసేన మవధీత్సింహకోజాంబ
వతా హతః సుకుమారక మాహోదీస్తవ హ్యేష స్యమంతకః.

స్తాండే స్యమంతకోపాఖ్యానమ్.

నందికేశ్వర ఉవాచ. శృణుష్వైకాగ్రచిత్తస్పనీ. వ్రతం గాణే
శ్వరం మహాత్, చతుర్థ్యాం శుక్లపక్షే తు సదా కార్యం ప్రయత్నతః
సనత్కుమార యోగీంద్ర యుదిచ్ఛేచ్ఛుభమాత్మనః, నారీ వా పురుషో
వాపి యః కుర్యాద్విధివద్వ్రతమ్. మోచయత్యాశు విపేంద్ర సంకష్టా
ద్వ్రతీనం మతం, అపవాదహరం చైవ సర్వవిఘ్నప్రణాశనమ్ కాంతారే
విషమి వాపి రణే రాజకులేఽథవా, సర్వసిద్ధికరం దివ్యం వ్రతానా
ముత్తమం వ్రతమ్. గజాననప్రియం చాథ త్రిషు లోకేషు విశ్రుతం,
అతః న విద్యతే బ్రహ్మాన్ సర్వసంకష్టనాశనమ్.

సనత్కుమార ఉవాచ. కేన చాదా పురాచ్ఛ్రిం మర్త్యలోకే
కథం గతం, ఏతత్సమస్తం వినార్య బ్రూహి గాణేశ్వరం మహాత్. నంది
గేశ్వర ఉవాచ. చక్ర వ్రతం జగన్నాథో వాసుదేవః వ్రతాపవాన్.
ఆదిత్యో నారదేనైవ వృథాలాఙ్ఘనముక్తయే. సనత్కుమారః షడ్గు
ణైశ్చైవ్యసంపన్నః సృష్టసంహరకారకః, వాసుదేవో జగద్వృష్ట

ప్రాపవాన్ లాఙ్ఘ్యం కథమ్ ఏతదాశ్చర్యమాఖ్యానం బ్రూహి త్వం
 నందికేశ్వర. నందికేశ్వర ఉవాచ. భూమభారనివృత్తిర్థం నానుదేవ
 సుతావ్రభౌ, రామకృష్ణో సముత్పన్నో పద్మనాభశిష్యః. జరాసన్ధ
 భయోత్కృష్టో ద్వారకాం సమకల్పయత్, విశ్వసి ర్మాణమా నూయ
 పురీం హటకినిర్మితామ్, తత్ర షోడశసాహస్రం స్త్రీణాం ప్రవ శతాధి
 కమ్, భవనాని మనోజ్ఞాని తేషాం మధ్యేఽప్యకల్పయత్. పారిజాత
 తరుం మధ్యే తాసాం భోగాయ కల్పయత్, యాదవానాం గృహా
 స్తత్ర షట్పంచశతకోటయః అన్యేఽపి బహూ లోకా వసంతి విగత
 జ్వరాః, యత్కించి త్రిషు లోకేషు సుస్థిరం తత్ర దృశ్యతే. సత్రా
 జితపానాభ్యా పుత్రై పుగ్రస్య విసుత్తం, అమ్బుధతీరమాసాద్య
 తన్మనసా తయాచ నః. సత్రాజిత సప్తస్తేపేసూర్యమద్భ్యు బుద్ధిమాన్
 వృతం నిరశనం గృహ్య సూర్యసంబుద్ధిలోచనమ్. తతః పునన్నో
 భగవాన్ సత్రాజితపురస్థితః, సత్రాజితోఽపి తుష్టావ దృష్ట్వా దేవం
 దివాకరమ్. తేజోరాశే నమస్తేఽస్తు హరిదశ్వ నమస్తేఽస్తు తే, గ్రహ
 రాజ నమస్తేఽస్తు నమస్తే చంద్రరోచిషే. వేదత్రయ నమస్తేఽస్త్య
 దేవనమోఽస్తు తే, వ్రసిద పాహ దేవశే సుదృష్ట్యా మాం దివాకర.
 ఇతం సంస్థాయమానోఽసౌ దేవదేవో దివాకరః, స్మిగ్ధం గంభీర
 మధురం సత్రాజిత మువాచ హ. సూర్య.వరం బ్రూహి ప్రదాన్యామి
 యత్రే మనసవంత్రే, సత్రాజిత మహాభాగ తుష్టాఽహం తన సశ్చి
 యాత. సత్రాజితః స్యమంతికమణిం దేహి యది తుష్టాఽసి భాసకర
 దదౌ తస్య చ అద్రత్నం స్వకింఠాదవతార్యసః. భాసకరః. భారాష్టకం
 శాలమంభం సువతేఽసౌ మహామణిః శుచిమ్నోతో సదా ధార్యం
 రిత్ని మేతన్మహాత్మమమ్. సత్రాజిత యజ్ఞేనైతి దశుధిం హంతి
 మానవాః ఇత్యుక్తాంతర్ధి దేవ సేజోరాస ర్దవాకిరః తత్కరిత్య
 బ్బలమానరూపే పురంస కృష్ణస్య వివేశే సత్పరిం, దృష్ట్వాతులోకా
 మననాదవాకిరం సంచితయన్తోఽసమితస్పదృష్టయా సమాగతోఽయం
 హరిదశ్వదీధిత్తర్దనార్దినంద్రమ్మమసంశయేన, నాయంసహస్రాంశుంతిహ
 లోకాకాత్రాజితోఽయంమణికంఠ భాన్వాన్ స్యమంతికం మహాంత్యం
 దృష్ట్వా తత్కింఠముదలే, స్పృహం చక్రే జగన్నాథో న జహర

మణిం తతః. సత్రాజిత్ జాతభయో య చయిష్యతి మాం హరిః, ప్రసేనాయ దదౌ భ్రాత్రే ధార్యోఽయం శుచినా త్వయా. ఏకదా కంఠదేశేఽసౌ క్షిప్తాస్తం మణిమత్తమం, మృగయాక్రీడనార్థాయ యయా కృష్ణేన సంయుతః. అశ్వారూఢ శ్శుచిశ్చాసౌ హతః సింహేన తత్క్షణాత్, రత్నమాదాయ సంహోఽపి గచ్ఛన్ జాంబవతా హతః సత్వా స వివరే రత్నం దదౌ పుత్రాయ జాంబవాన్, పురీం వివేశకృష్ణోఽపి స్వకైస్సరైః సమావృతః. ప్రసేనోఽద్యాపి నాయాతి హతః. కృష్ణేన నిశ్చితమ్, మణిలోభేన హా కష్టం బాంధవః పాపినా హతః. ద్వారకావాసినస్సర్వే జనా ఊచుః పరస్పరం, వృథాపవాద సంతప్తః కృష్ణోఽపి నిరగాచ్ఛనైః. సహౌవ త్రైవధారిణ్యే దృష్ట్వా సింహేన హతలిమ్, ప్రసేనం వాహనయుతం తత్పదానుచర్చ్ఛింమ్. ఋక్షేణ నిహతం దృష్ట్వా కృష్ణశ్చర బిలం గతః, ఏవేశ యోజనశతం అంధకారిం స్వతేజసా. నివారయన్ దదర్శాగ్రే వ్రాసాదం బద్ధభూమి కమ్, తం కుమారం జాంబవతో షోలాయాముత్తమ్యతిమ్. మాణిక్యం లంబమానం చ దదర్శ భగవాన్ హరిః, రూపయావనసంపన్నాం కన్యాం జాంబవతీం పునః. షోలాం షోలయమానాం చ దదర్శ కిమ లేక్షణః, మహాన్తం విస్మితం చక్రే దృష్ట్వా తాం చారుహసిసిమ్. షోలాం షోలాయమానాం చ జగో గీతమిదం ముహుగ్గి. సింహాగ ప్రసేన మవధత్సింహో జాంబవతా హతగ్గి. సుకుమారకి మారోదీస్త వ హ్యేష స్యమంతకగ్గి, మదనజ్వరదాహారా దృష్ట్వా తం కిమ లేక్షణమ్. ఉవాచ లలితం బాలా గమ్యతాం గమ్యతామిత, రత్నం గృహీత్వా వేగేన తవచ్ఛేత్రా స జాంబవాన్. ఇత్యౌక్త్యహసన్ శేంఖ శంఖం దధ్మౌ ప్రతాపవాన్, ఆకర్ష్య సహసోత్థాయ యుయుధే ఋక్షరాట్ తతః. తయోర్యుద్ధమభూద్దూరం హరిజాంబవతోస్తదా, ద్వారకావాసినస్సర్వే గతా సై సప్తమిదసే మృతగ్గి కృష్ణో నిరక్షంతో సస్సందిగ్గం పిచా ర్యచ, పరలోకక్రయాం చక్రగ పర తస్య తు తే తదా. ఏకవింశ ద్దినం యావద్బాహుప్రహరణో పిభుగ్గి, యుయుధే తేన ఋక్షేణ యుద్ధ కింకణ తోషితగ్గి. జాంబవాన్ వ్రాకన్తం స్మృత్వా దృష్ట్వా దేవ బలం మహతః. జాంబవానువాచ. అజయ్యోఽహం సురై స్సరై ర్మక్ష

రాక్షసదానవైగ, త్వయాజితోఽహం దేవేశదేవస్త్వమసినిశ్చితమ్. జానే
 త్వం వైష్ణవం తేజో నాన్యథా బలమీదృశం, ఇతి ప్రసాద్య గోవిం
 దం దదామాణిక్యమత్రమమ్. సుతాం జాంబవతీం నామ భిర్యార్థం
 వరివరిసిం, పాణిం వై గ్రాహయామాస దేవదేవం చ జాంబవాన్.
 మణిమాదాయ దేవోఽపి జాంబవత్యపి సంయుతః, తద్వృత్తంతం
 సమాచక్షే ద్ద్వారకావాసినాం స్వయమ్. సత్రాజితస్య మాణిక్యం దత్త
 వాన్ సంపదిస్థితః. మిథ్యాపవాదసంశుద్ధిప్రాప్తవాన్ మధుసూదనః.
 సత్రాజితోఽపి సంత్రస్తః కృష్ణాయ ప్రదదౌ సుతం, సత్యభామాం
 మహాబుధిం దదౌ సర్వగుణాన్వితమ్. శతధన్వాక్రురముఖాయదూ
 నాం దుష్టమానసాః, సత్రాజితేన తేజరం చక్రు రత్నాభిలాషిణః.
 దురాత్మశతధన్వాపి గతే కృష్ణేఽథ హంఠవాన్, సత్రాజితం నిహ
 త్యాశు మణింజగ్రాహ పాపధిః. కృష్ణస్య పురతస్సత్య సమాచక్షే
 విచక్షేతి, అంతర్హృద్ బహగోపి కృష్ణః కపటనాటకీ బలదేవపురో
 వాక్యమువాచధరణీధర, హత్వా సత్రాజితం దుష్ట మణిమాదాయ
 గచ్ఛతి. నిహత్య శతధన్వానం గృహీత్వ రత్నమావయో, నిత్యభోగ్యం
 చ తద్రత్నం కంఠ్యావోఽద్య నిశ్చితమ్. ఏతద్భుత్వాభయత్రస్తశ్చత
 ధన్వాపి యాదవః, ఆహూయాత్మూరనామానం మాణిక్యం ప్రదదాచ
 సః. ఆరుహ్య బడబాం వేగాన్నిరతౌ దక్షిణం దశిం, రథసమనుగచ్ఛ
 తాం తదా రామజనార్దనౌ. శితయాజనమాత్రేణ మమూర బడబా
 తదా, పలాయమాన్ నిహతః స కృష్ణేన పదాతినా. రథస్థో బలదేవస్తు
 హతే రత్నస్య లోభాః, స దృష్టంతస్య తద్రత్న మిత్థ్యాచ హరిగ్ర
 జమ్. తదా కర్ణ్య మహారోహ దువాచ విచనం బలః, కపటిత్వం సదా
 కృష్ణ లోభి పాపి సునిశ్చితమ్. అరాయ స్వదనం హంసీకస్తావంభుస్స
 మాశ్రయేత్, అనేకశపథః కృష్ణే బలదేవం ప్రసాదియత్. సతా
 ధికిగ్ధ మిత్థుక్తావయయావదర్భమణ్డలం, కృష్ణోఽపరథమూర్ధ్వహస్య
 ద్ద్వారకాం ప్రయయా పునః. తత్తవో ముర్ధనాస్సర్వ స సాధయానియం
 హరిః, నిహాసితో రత్నలోభిత జ్యష్ఠాభితా బల బల. తద్భుత్వా
 దినివదనః పాపియానివ సంసరితః, పృథాభిశా త్సంతత బభూవ స
 జగత్పతిః. అక్రూరోఽపి వినిష్క్రమ్య తీర్థయాత్రానిమిత్తతః, కాశిం

గత్సా నుగోనాసా యజన్ సమస్తపతిం ప్రభుమ్. ణోవముత్సాదయా
 మాసతేనదవేణ బుద్ధిమాన్, సురాలగుగ్నవైశ్చిప్తై ర్న గరం సమ
 కల్పగణ్. న దుష్టికం న నై గోగా ఉతయో నచ విద్వరం, శుచి
 న్ధామతే తత్ర మణిస్సార్వస్వ విశ్చితమ్. జానన్యపి హితత్పరం
 మానుషం భావమాశ్రితః, ణోకాచారం తథా మాయామజ్ఞానం
 చాశ్రిణో యథా. బంధునై రసముత్సన్న లాంఛనం సముపస్థితం, వృథా
 పవాదం బహుళం జాయామానం కథం భవేత్. ఇతి చింతాతురం
 కృష్ణం నారదస్సముపస్థితః, గృహీత్వా తత్ప్రతాపం పూజాం సుహ
 సన గత్తోబ్రవీత్. నారద ఉవాచ. కిమర్థం ఖడ్వసే దేవకిం వా తే
 శోకకారణమ్, యథా వృక్షం సమాచక్షే. నారదా గు న కేళవః.
 జానామి కారణం దేవ యదర్థం లాఙ్ఘనం తవ, తేయా భాద్రపదే
 శుక్లే చతుర్థ్యాం చంద్రదర్శనమ్. కృతం తేన సమ త్సన్నం లాఙ్ఘనం తు
 వృధై వ హి. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ. వద నారద మే శీఘ్రం కో దోష
 శ్చందదర్శనే కిమర్థం తు ద్వితీయాయాం తస్య కుర్వన్తి దర్శనమ్.
 నారదః. గణనాథే సంశ త్తత్సంద్రమా యాపగర్వితః, తద్దర్శనే నరా
 ణాం హి వృథా నిదా భవిష్యతి. శ్రీకృష్ణః కిమర్థం గణనాథేన
 శ త్తత్సప్తస్సుధామయః ఇదమాఖ్యానకం శ్రేష్ఠం యథావద్వక్తుమ
 స్మసి. నారద ఉవాచ. గణనామాధినత్యై చ రుదో విహితః పురా,
 అణమా మహిమా చైవ లఘిమా గరిమా తథా. ప్రాప్తిః ప్రాకా
 మ్యమీశత్యం వశిత్యం చాప్తసిద్ధయః, భార్యార్థం ప్రవక్తా దేవో గణే
 శస్వప్రజాపతిః. పూజయిత్వా గణాధ్యక్షం స్తుతిం కర్తుం ప్రచక్రమే.
 బ్రహ్మోవాచ. గజవక్త్ర గణాధ్యక్ష లంబోదర వరప్రద, విఘ్నాధిరాజ
 దేవేశ స్మప్తిసంహరకారక. సంపూజయే గణాధ్యక్షం మోదకాద్యైః
 ప్రయత్నతః, తేషాం ప్రజాయతే సిద్ధిర్విధిష్యేన న సంశయః. అసం
 పూజ్య గణాధ్యక్షం యే వాఙ్మతి సురాసురాః, న తేషాం జాయతే
 సిద్ధిః కల్పకోటిత తైరపి. త్వద్భక్త్యా తు గణాధ్యక్షం విష్ణుః పాలయతే
 సదా, రుద్రోఽపి సంహరత్యాశు త్వద్భక్త్యైవ కరోమ్యహమ్. ఇథం
 సంస్తూయమానోఽసౌ దేవ దేవో గజాననః, ఉవాచ షరమప్రీతో
 బ్రహ్మణం జగతాం పతిః, శ్రీగణేశ ఉవాచ. వరం బ్రూహి ప్రదా
 న్యామి యత్తే మనసి వర్తతే. బ్రహ్మ క్రియమాణా హి మే సృష్టి

ర్విరిష్టుం జాయతాం | ప్రభో, ఏవమన్యతి దేవోఽసౌ గృహీతా
 మోదకాన్ కరే. సన్తలోకా న్న గూగత్స స్వేచ్ఛయా గగనేశ్వరి
 చంద్రలోకం సమాసాద్వ చరితో గణనాయకః. అపహసం తదా
 చకేసోమో రూపనదాన్వితః, తం దృష్ట్వా కోపమన్యతి తే గణ
 నాథ శ్శశాప హ దర్శనీయః సురూపోఽహంసుందరశ్శామామిశ్శనః,
 గరిత్రోఽసి శశాంక త్వం ఫలం పాపిష్ఠసి సత్వరమ్ అద్రుప్తభృతి
 లోకాత్త్వం నహి పశ్యన్తి. పాపినః. యేవశ్వన్తి. పాపినః దేవ
 సరా మృగలాఙ్ఘనమ్. మిథ్యాభిశాపసంయుక్తం భవిష్యన్తి. మాతే
 దుఃఖం, హాహాకారో మహాన్ జాతః సుత్యాపాపం చ భీషణమ్
 అత్తన్త మానవదన శ్శన్తో జలమథావిశత్, కుముదం కౌముదీనాథః,
 తస్మాత్తే కృతాలయ, తతో దేవ్స్ గంధర్వా స్సన్యాశోద్విగ్నమా
 నస్సా, తురాసాహం పురోధాయ జగ్ముస్తే తం పితా మహామ్ దేవం
 శశంసుశ్చంద్రోగ్గ గణేశస్య చ చ్ఛేతం, దత్త శ్శాపోగగనేన కథయా
 మాసు రాదరాత్. విచార్య భగవాన్ బ్రహ్మ తాస్సురానిదమబ్ర
 వీత్, గణేశశాపో దేవేంద శక్యనే కేన నాన్యథా. కన్తుం గుప్తేన
 మయా విష్ణునా చాపి నిశ్చితం, తమేవ దేవదేవేశం ప్రజగ్ధ్యం శరణం
 సురాః స ఏవ శాపమోక్షం చ కరిష్యతి న సంగయః. దేవా
 డాచుః. కేనోపాయేన వరదో గజవక్త్రో గజేశ్వరః, పితామహ మహా
 ప్రాజ్ఞ తదస్మాకం వద ప్రభో. పితామహ ఉవాచ. చతుర్థ్యాం దేవ
 దేవోఽసౌ పూజనీయస్తతైవ హి, కృష్ణవత్సే విశేషేణ సత్తం
 కుర్యాచ్చ తద్వృతమ్ అపూర్వైర్మతసంయుక్తైర్దైవైః పరిణోపయోగో
 మధురాన్నం హవిష్యం చ న్యయం భుంజితే వాగ్యతః. స్వర్ణసూపం
 గణేశస్య దాతవ్యం బ్రాహ్మణాయ చ, భక్త్యై చ, దక్షిణం దద్యా
 ద్విత్తశాత్యం స కారయేత్, ఏవం శ్రుత్వైవ తే సర్వే హైమయన్
 గీష్పతింసురాః, స గత్వా కథయామాస చంద్రాయ బ్రహ్మణోదితమ్.
 ప్రతం చక్రే తతశ్చంద్రో యథోక్తం బ్రహ్మణా పురా, అవిర్భభావ
 భగవాన్ గణేశో ప్రతతోషితః. తం క్రీడామానం గణనాయకం చ
 దృష్ట్వా తు తుష్టావ కళానిధానః, త్వం కారణం కారణకారణానాం
 వేత్తాసి వేద్యం చ విభో ప్రసిద. ప్రసిద దేవేశ గగన్నివాస గణేశ

లమ్మోదర వక్రతుల్లు, విరిళ్ళి నారాయణపూజ్యమాన క్షుచుస్య మే గర్వ
 కృతం చ హస్యమ్. యే త్యాచుపంపూజ్య గణేశ మానం వాఙ్మంతి
 మూఢాః సుకృతాః ప్రసిద్ధిమ్, తే దైవస్యాశ్చ భవన్తి తస్య జ్ఞాతో
 భవాన్ తే సకలః ప్రభావః. యే చాప్యదాసీతరాస్తు పాపా స్తే
 యాన్తి నానం నరకే సదైవ, హేరమ్బు లమ్మోదర మే క్షుచుస్య దుశ్చే
 స్థితం తిత్కరుణాసముద్రీ. ఏవం సంస్తూయమానోఽపౌ చస్త్రీణాథ
 గజానన్ గణేశః. తుష్టోఽహం తవ దాస్యామి యథేచ్ఛసి వరం
 తవ, తతో బ్రహ్మదయస్సుర్యే సమాజగుర్భ య్యాద్ధితాః. విశాపం
 కురు దేవేన్ద్రం ప్రార్థయామో వయం తవ, విశాపమకరోచ్ఛస్యం కమ
 లాసనగారవాన్. శుక్లపక్షే చతుర్థ్యాం తు యే పశ్యన్తి సదైవ హి
 మిథ్యాపవాదమావర్షం ప్రాప్యన్తి హ న సంశయః. మాసాదౌ పూర్వ
 మేవ త్వాం యే పశ్యన్తి సదా జన్మాః, చతుర్థ్యాం శుక్లపక్షస్య
 తేషాం జోషో న జాయతే. తదాప్రభృతి లోకోఽయం ద్వితీ
 యాయాం కృతాదరః, పునరేవ తు పప్రచ్ఛ కలాపాన్ గణనాయ
 కమ్. కేనోపాయేన దేవేశ పూజ్యో భవసి తద్వద. గణేశ ఉవాచ. సదా
 కృష్ణ చతుర్థ్యాం తు మోదకాదైః ప్రపూజ్య మామ్, రోహిణ్యా
 సహితం త్వాం చ సభ్యర్చ్య విధానతః తదా తస్య కరిష్యామి
 సంకష్టస్య నివారణమ్, భాద్రశుక్లచతుర్థ్యాం తు మృణ్మయా
 ప్రతిమా శుభా. హేమభావే తు కర్తవ్యా నానాపుష్పైః ప్రపూజ
 యేత్, బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చ జ్ఞాగరం చ విశేషతః స్థాపయే
 దవ్రణం కుంభం ధాన్యసోపరి శోభితం, యథా శక్త్యా చ మద్రూపం
 శాతకుంభేన నిర్మితమ్. వస్త్రద్వయసమాచ్ఛనం మోదకాదైః
 ప్రపూజ్య మామ్, రక్తాంబరధరో మర్మోబ్రహ్మచర్యవ్రత శ్శుచిః. రాజ
 తస్య తు రూపం మే యథా శక్త్యా వినిర్మితమ్, వస్త్రం శివప్రియాయేతి
 గణేశాయోపవస్త్రకమ్. గంధం లంబోదరాయేతి పుష్పం సిద్ధిప్రదా
 యినే, ధూపం గజముఖాయేతి దీపం మూషక గామినే. విఘ్న నాథాయ
 నైవేద్యం ఫలం సర్వార్థదాయినే, తాంబూలం కామరూపాయ
 దక్షిణాం ధనదాయ చ. ఇత్సుదంతైర్మోదకైశ్చ హోమం కుర్యాచ్చ
 నామభిః విసర్జనం తతః కుర్యాత్ సర్వసిద్ధిప్రదాయకమ్, ఏవం సం

పూజ విధేయశంకరాం శుభా విధానము, మంజునాథేన తత్సర్వం బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్. దానేనానేన సర్వేశ ప్రీతో భవ గణేశ్వర, సర్వత్ర సర్వదా దేవ నిర్విఘ్నం కురు సర్వదా. మమోన్నతిం చ రాజ్య చ పుష్కలిపాత్రాన్నిదేహి మే, గాత్రా నానం చ వాసాంసి దదాత్సర్వం సృత క్షేమ దత్తాత్ర బ్రాహ్మణస్సర్వస్యాయం భుజ్జీవ వాగ్మతః, మోదకాఘాపమధురం లవణాకారవృక్షమ్ ఏనం కరోతి య శ్చంద్ర తస్మాహం సర్వదా జయం, సిద్ధిం చ ధనదానే చ దదామి విఘ్నం ప్రజామ్. ఇత్సుక్తాంతర్గతే దేవో విఘ్నరాజో వినాయకః, తద్వీతం కురు కృష్ణ త్వం తతస్సిద్ధిమవాప్సుసి నారదేశ్వర ముక్తశ్చ వ్రతం చక్రే హరిస్వయమ్, మిథ్యాపవాదసంశుద్ధి స్థితియం కృష్ణ యాచితమ్. యే శృణ్వంతి త్రైవిధాఖ్యానం స్యమంతకమణీయకం. చంద్రస్య చరితం సర్వం తేహం దోషో న జాయతే. భాద్రశుక్ల చతుర్థ్యాంతు క్వచిచ్ఛందోస్య దర్శనం, జాతం తత్పరిహారార్థం శ్రోతవ్యం సర్వమేవహి. యదా యదా మనఃకష్టం సందేహ ఉపజాయతే, తదాతదా చ శ్రోతవ్య మాఖ్యానం కష్టనాశనమ్. ఏవముక్త్యా గతో దేవో గణేశః కృష్ణ తోషితః యదాయదా శ్రేయసి శౌర్య ఉద్ధితో నారి నరశ్చౌరకరోతి తద్వీతం, సిద్ధ్యన్తి కార్యాణి తథేషిలాని కిం మర్గభం విఘ్నహరే వ్రతసన్నే.

ఇతి శ్రీసాగందపురాణే నందికేశ్వరసనత్కుమార సంవాదే

స్యమంతకోపాఖ్యానం సంపూర్ణమ్.

అథ పంచమీవ్రతారంభః

చైత్రశుక్లపక్షమీ కల్పాదిః చైత్రమాసి సితేపక్షే పంచమ్యాం పూజయేద్ధరిం, తత్ర షోలోత్సవం కుర్యాత్పుష్పధూపైశ్చ పూజయేత్. నారీనరోవా రాజేంద్ర సంతర్ప్వ్య పితృదేవతాః స్రక్కుంధన సమాయుక్తాన్ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః ఇతి హేమద్రాభవిష్యే.

నాగపక్షమీవ్రతమ్.

అథ శ్రావణశుక్ల పక్షమీ నాగపూజాయాం పరా. పక్షమీ నాగ పూజాయాం కార్య మష్టేనమన్వితా. తస్మాంతు తుషితా నాగా ఇతరే సచతుర్థికాం అథనాగపక్షమీ వ్రతం హేమద్రావ్రభాసఖణ్డే.

ఈశ్వర ఉవాచ. శ్రావణే మాసి పంచమ్యాం శుక్లపక్షే తు పార్వతి,
ద్వారస్యభయతో లేఖ్యా గోమయేన విషోల్బణాః. సా తు పుణ్యత
మాప్రోక్తా దేవానామపిదుర్లభా, కుర్యాద్ద్వాదశవర్షేషుపంచమ్యాంచ
వరాననే. చతుర్థ్యామేకభుక్తం తు తస్యాం నక్తం ప్రకీర్తితం, భూరి
చంద్రమయం నాగమథవా కలధాతజమ్. కృత్వా దారుమయంవాపి
అథవా మృణ్మయంప్రియే, హరిద్రాచందనేనైవ పంచ సప్త చ లేఖ
యేత్. పంచమ్యామర్చయే దృక్త్యానాగాన్ పంచఫణాస్తథా, పూజ
యేన్విధివద్దీర లాఙ్ఘ్య పంచామృతస్సహ. కంపీరైశ్చంపేకైశ్చ జాతీ
పుష్పైశ్చ పద్మకైః, తతోగంధాదిదూపైశ్చపూజయేన్నాగపంచకమ్.
బ్రాహ్మణాన్ భూజయేత్పశ్చాద్ద్వుతిపాయసమోదకైః, అనంతం
వాసుకిం శేషం పద్మకంబళకౌతికా. తథా కరోతకం నాగం భుజంగ
శ్వేతికౌతికా, ధృతరాష్ట్రం శంఖపాలం కాళీయం తక్షకం తథా.
పింగళంచ మహానాగం మాసి మాసి ప్రపూజయేత్, వ్రతస్యాంతే
పారణం స్యాత్ షీర్రాబ్ధహ్ణభోజనమ్. సువర్ణం భారనిష్పన్నం
నాగం దద్యాచ్ఛ గాం తథా, తథా వస్త్రాణి దేయాని వాసాయామితి
తేజసే. ఏవం సంపూజయేన్నాగాన్ సదా భక్త్యా సమన్వితః, విశేష
తస్మై పంచమ్యాం పయసా పాయసేన చ. దివారాత్రం నరైస్తత్ర
మేదినిఖననం నహి. ఇతి నాగదేవప్రభాసఖంతే నాగపంచమీవ్రతమ్.

నాగదష్టత్రయమ్.

హేమాద్రాభవిష్యే సుమంతురువాచ. నాగదష్టానరో రాజన్
ప్రాప్య మృత్యుం వ్రజత్యథః, అథో గత్యా భవేత్సరో నిర్విహ్తో
నాత్ర సంశయః. శతాపీకః. నాగదష్టః పితా యస్య భ్రాతరో దుహి
రాపి చ, మాతా పుత్రైరథ వా భార్యా కుర్యాత్కైం తద్వదస్స మే.
మోక్షాయ తస్య ఏప్రేన్ద్రదానం వ్రతముపాషణమ్, బ్రూహ మే ద్విజ
శార్దూల యద్భవేత్తితిరోమ్యహమ్. సుమంతుక. ఉపాస్యా పంచమీ
సమ్యక్ నాగానాం బలవర్ధిని, సమక్తిమేకం యావచ్ఛ విధానం శృణు
భారతి. సమైకం వత్సరమ్. ఉపాష్టేతి దివాభోజనాభావః. తస్యాంనక్త
మిత్మగే నక్తకైః. శ్రావణే మాసి పంచమ్యాం శుక్లపక్షే నతాథు,
సాపి పుణ్యతిమా ప్రోక్తా గ్రాహ్య సా గతికామ్యయా చతుర్థ్యా

మేకభుక్తంఁచ పంచమ్యాం సక్తమాచరేత్, కుర్యా చ్చాప్తమిసం
 నాగమధవా కలధాతజమ్. అథ దారుమయం భిష్కృ మృణ్మయం
 వాప్యశక్తితః, షడ్భామ్యా మర్చయేద్భక్త్యా నాగం పంచఫణం తథా
 కరవీరై స్తథాపద్మైః జాజీపుష్పై స్సుగంధభిః, గంధధూపై శ్చైవ పేత్త్య
 స్నాప్య షీరాదభిర్నృప. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాద్భృత
 పాయసమోదకైః, అసంతం వాసుకం శంఖం పద్మం కింబళమేవ చ.
 తథా కరోగటకం నాగం నాగమశ్వేతరం నృప, ధృతరాష్ట్రం శంఖ
 పాలం కాళీయం తక్షకం తథా. పింగళం చ తథా నాగం మోసి
 మాసి క్రమాద్యజేత్, పూజయిత్వా ప్రయత్నేన పంచమ్యాం సక్త
 భుగ్భవేత్. ఏవం ద్వాదశకృత్తో వై శ్రావణే తు సితే నృప, వత్స
 రాంతే యథాశక్త్యా అన్నదానం చ కారయేత్. బ్రాహ్మణానాం
 యతినాం చ నాగానుద్దిశ్య భక్తితః, ఇతిహాసవిదే నాగం కాంచనం
 రత్నచిత్రితమ్ గాం చ దద్యాత్సవత్సం వై సర్వోపసంరసంయుతం,
 దానకాలేపరేదేతత్ స్మరన్నారాయణం విభుమ్. సర్వగం సర్వధాకార
 మనంతమపరాజితం, యే కేచిన్మే కులే సర్వర్షష్టాః ప్రాప్తాః ప్యాథో
 గతిమ్. వ్రతేనానేన గోవిందముక్తిభాజో భవంతు తే, ఇత్యుచ్చార్యాత్
 తైర్భుక్తం సితచందనమీశ్రితమ్. వాసువాగ్రతో భూప తోయం తో
 యేఽథ నిషీచేత్, అనేన విధినా సర్వే యే మరిత్యంతి వా మృతాః.
 సర్వపసేఽభియాస్యన్ ని స్వర్గతిం నృపసత్తమ, కృత్వా సర్వాన్ సము
 ద్భృత్యకులజాన్ కురుసద్దన. ప్రయాతివిష్ణుసాన్నిధ్యం సేవ్యమానోఽపు
 రోగశైః, విత్తశాశ్వవిహీనో యస్సర్వమేతత్ఫలం లభేత్. సక్తేనభక్తి
 సహితాస్థితిపంచమీషుయే పూజయంతిసుభగాన్ కుసుమోపహారైః,
 తేషాం గృహేష్వభయదా హి భవన్తి సర్వా అర్చాన్వితా మణి
 మయూఖవిభాసితాంగాః. యే తస్యాం పూజయన్తిహ నాగాన్ భక్తి
 పురస్కరాః, స తేషాం సర్వతో విర భయం భవతి కించన.

ఇతి నాగదష్టపంచమీవ్రతం భవిష్యోక్తిమ్.

ఋషిపంచమీవ్రతమ్.

అథ భాద్రపదపంచమ్యా మృషిపంచమీవ్రతమ్. తిచ్చమభ్యాన్నా
 ష్టాపిన్యాంకార్యం. తథాచమాధవీయేహారితః పూజావ్రతేషుసర్వేషు

మధ్యాహ్నా వ్యాపిని తిథిః. దినద్వయే తద్వాప్తౌవా పూర్వవిధాయాం
కార్యమ్. ఇతి మదనరత్నాత్. ప్రాప్య భాద్రపదే మాసి శుక్లక్షుస్య
పంచమీం, తస్యాం మధ్యాహ్నసమయే నద్యాదౌ విమలే జలే.
కృత్వాపామార్గసమిధ అప్టోత్తరిశతాధికాః, అథవా కారయేత్సప్త
దస్తధావనసమాదితగి వనస్పతిప్రార్థనమ్. ఆయుర్బలం యశో వర్చః
ప్రజాః పశువసూని చ, బ్రహ్మప్రజ్ఞాం చ మేధాం చ త్వ వోదేహివన
స్పతే. సంప్రార్థ్యానేన మస్త్రేణ కుర్యాద్ద్వి దస్తధావనమ్.

దస్తధావనమంత్రః.

ముఖదుర్గంధనాశాయ దంతానాం చ విశుద్ధయే. ప్రివనాయ చ
గాత్రాణాం కుర్వేహం దస్తధావనమ్. అనేన దంతాన్ సంశోధ్య
స్నాయాన్నుతానపూర్వకమ్.

పంచగవ్యః.

తత్ర మస్త్రే. దేశకాలా సంకీర్త్య. అముకస్య కాయశుద్ధ్యర్థం
ఋక్షగవ్యమహం కిరిష్యే. గాయత్ర్యాగృహ్యా గోమూత్రం గంధిద్వా
రేతి గోమయమ్, ఆప్యాయస్వేతి చ క్షీరం దధి క్రావణోఽథవై
దధి. శుక్రమసి జ్యోతిరసి అమృతమసి నామ ధామాసి ప్రియందేవా
నామనాజుష్టం దేవయజనమసి. ఇత్యాజ్యం. దేవస్వత్వేతి కుశోదకమ్.
ఆపోహిషేతి మంత్రయేత్. తస్య చతుర్భాగం హుత్వా. సప్తపత్రా
శ్శుభా దర్భా అక్షతాశ్చైవ సంయుతాః, తనైవోద్ధృత్య హోతవ్యం.
అగ్నయే న్వాహా సోమాయ న్వాహా. ఇరావతిధేనుమతీ, ఇదం
విష్ణుగి, బ్రహ్మజ్జానం, గాయత్ర్యా విష్ణవే, బ్రహ్మణే, రుద్రాయ,
సూర్యాయ న్వా హేతి హోమం కుర్యాజ్జలమధ్యే వాప్రణవేన, అథ
చ కేశి వేతి నామ మస్త్రేణ స్త్రీణాం పంచగవ్యం కుర్యాత్. ప్రాశయే
దితి. నద్యాది కే తదా న్నాత్వ కృత్వానియమమేవ చ, బ్రాహ్మణాః
క్షత్రియా వైశ్యాః శూద్రా వాపి శిరాసినే. కృత్వా నైమిత్తికంకర్మ
గత్వా నిజగృహం పునః, వేదిం సమ్యక్పర్యవృత్తి గోమయేనోపలిప్య
తామ్. ఇతి హిమాద్రౌ రంగవల్లీసమాయుక్తే సర్వతో భద్రమండలే,
అవ్రణం సజలం కుంభం తామ్రం మృణ్మయేమేవ చ, సంస్తాప్య
వస్త్రసంయుక్తం కంఠదేశే సుశోభితమ్, పంచరత్నసమాయుక్తం ఫల

గంధాక్షతైర్ద్యుతమ్. సహిరణ్యం సమాసాద్య తామ్రేణ వటలేన వా, వంశమృగ్యాయపాత్రేణ యవపూర్ణేన చైవహి. ఆచ్ఛాదయేత్తం చేలేన లిఖదప్తదళం తతః, తత్ర సప్త ఋషిక్ దవ్యాన్ భక్తియైశ్చిన్ద్రప్రపూజయేత్.

ఋషిపూజార్థం యమనాపూజా.

అథ సంకల్పః. మాసపక్షాద్వ్యభిషేక మమ ఋతుసంపర, జనిత దోషపరిహారార్థం అరుంధతీసహిత కిశ్వపాదసప్తఋషిప్రీత్యర్థం ఋషి పూజనం కరిష్యే. తదంగయమునాపూజాం కరిష్యే. పాత్రం ప్రత్యోశ్య, శుద్ధోదకంపూరయిత్వాత్రతమాంశాప్యకలశపంపుష్పమాల్యాదినా అలంకృత్య, తమపరిరసాలపర్ణాన్యాస్త్రస్త్ర్య, పూర్ణిథిలకుంకుమాక్షం వస్త్రయజ్ఞపవీతద్వయేనాలంకృత్య, గణపతీపూజాం కృత్వా యము సంప్రసమి. క్షీరోష్ణార్ణవసంభూతే క్షీరవర్షసమప్రళే, ప్రసాదం కురు మేదేవ యమునే తే నమో నమః. ఇత భ్యసమి. పష్టుపాదసముమ్ముళితే సర్వకామప్రదాయని, సర్వసౌభాగ్యదేదవి యమునాయ నమోఽస్తు తే. ఆవాహనమ్. సూర్యపాదాబ్జసంభూతే సర్వలోకహితప్రియ, సర్వపాపవినిర్మూకే తుంగాయ తే నమోఽస్తు తే అసనమ్. గరుడా సనసంభూతే స్వలక్షణ సంయుత, సర్వవ్రతే మహాదేవ భద్రాయ తే నమోఽస్తు తే. పాద్యమ్. కిష్టవేద్య నమస్తుభ్యం కిష్టవేద్యే సులక్షణే, పిష్టుప్రియే మహాదేవ కిష్టవేద్యే నమో నమః మధుపరమ్. నందిపాదే నమస్తుభ్యం శంకిరార్ధశరణ, సర్వలోక హితే దేవి భీమరథై నమోఽస్తు తే పశ్చాత్తులసన్నానమ్. సంవాపాదే నమస్తుభ్యం నరసింహ నమస్త్వతే, సర్వలక్షణసంపుర్ణధివ నాశని తే నమః శుద్ధోదకీ న్నానమ్. పిష్టుపాదోద్భవే దేవ గంగా త్రి కథగామిని, జటాజూటగతశంభూర్భాగింధ్ర నమోఽస్తు తే. వస్త్రము. గూడావర నమస్తుభ్యం సర్వాభిషేకదాయని, సర్వపాపవినిర్మూకవృద్ధ గజేనమో నమగకిశ్చుకిమి, రాజలింబ్రహ్మసూత్రంచ కాశ్చసం చోత రియః, అహం దాస్యమిదేవేశి యమునాయ నమోఽస్తు తే, యజ్ఞోప వితిమ్, మాణిక్యముకౌశలపద్రుమృగోమేధవైడూర్యసుపుష్పరాగైః జేవాంగనాభిశ్చక్రితంగృహాణదివ్యానిరత్నాభరాణానిదేవి ఆధరణమ్.

చందనాగరుకస్తూరి గోరోచననకుజుగ్దైః, హిమనాలుకపంయుక్తం
 శ్రీగంధం పత్తిగృహ్యణమ్. గంధమ్. శాలేయాంశ్చ వల్లభాన్
 హరిదాచూర్ణ సంయుతాన్, అక్షతాంశ్చ ప్రయచ్ఛామి యమునే
 తేనమోనమః. అక్షతాన్ మద్దాదైః సరిజాశ్చ పాటలాశోకచమ్యకైః.
 తాగ్ని పూజయామి దేవేభి వరదామై నమోఽస్తు తే. పుష్పాశి.
 అథాంగపూజా. ఓంచంచలామై నమః పాదాపూజయామి, చవలామై
 నమః జానునీ, కనులవాసిన్వై నమః కటిం, ధాన్వై నమః నాభిం,
 మన్మథవాసిన్వై నమః స్తనౌ, లలితాయై నమః భుజౌ, కంబుగీవామై
 నమః కంఠం, మాయాయై నమః ముఖం, శ్రియై నమః లలాటం, భాగీ
 రథ్యై నమః శిరః, యమునాయై నమః సర్వాంగం పూజయామి.

దశాజ్ఞం గుగ్గులం ధూపం సుగంధం చ మనోహరమ్, గృహాణ
 సర్వదేవ్యై తే భాగీరథి నమోఽస్తు తే. ధూపమాఘాపయామి.
 సాజ్యం త్రివర్తి సంయుక్తం వహ్నినా యోజితం మయా, గృహాణ
 మంగళం దీపం త్రైలోక్యతిమిరాపహమ్. దీపం దర్శయామి. సర్వ
 భక్ష్యైశ్చ భోజ్యైశ్చ రసైః షడ్భిస్తుచన్వితం, నైవేద్యం స్వాదుచానీతం
 ప్రీత్యర్థం దేవి గృహ్యతామ్. నైవేద్యం. పానీయం పావనం శ్రేష్ఠం
 గంగాదిసరిదుద్భృతం, నీరీకురువ్య మహాదేవి యమునాయై నమోఽస్తు
 తే స్వాదూదకం. హస్తప్రత్యూశనమ్. వాదప్రత్యూశనమ్. పూగీఫలమితి
 తాంబూలమ్. అజ్ఞానధ్వాంత విధ్వంసి కర్షదత్తే సుకేశ్వరి, నీరాజ
 యామి దేవేభి యమునాయై నమోఽస్తు తే. వేదామామితి నీరాజనమ్.
 కరిష్యామి వ్రతం దేవి యమునాయై నమోఽస్తు తే. ప్రార్థనా త్రాహి
 త్రాహి మహాదేవి సర్వపాపహరే శుభే, నమామిశిరసా దేవి శరణం
 త్వం వ్రజామ్యహమ్. నమసాగరః. ఛత్రచామరాద్యుపచారేణ
 యస్యస్మృత్యేతి.

ఋషిపూజా.

ఋషే మంత్రకృతామిత్యస్య మంత్రస్య కశ్యప ఋషిః, కశ్యపా
 దేవతా, పంక్తిశ్చందః, కశ్యపానాహనే వినియోగః ఋషే మంత్ర
 కృతాం సోమైః కశ్యపోద్వర్ధయం గిరః, స్తోమం నమస్య రాజానం
 యోజ్యజ్ఞే వీరుధాంఽతిరింద్రాదోపనిస్రవజటిలం భస్మదిగ్దాంగం సాక్ష
 సూత్రకమండలుమ్, వల్కలం లాజినకౌపీనం సాతపత్రం సదండకమ్. సకుశం

చో వ్రతీయంచ సపత్నీకం | ప్రపూజయేత్. ఇత్యమేవ | వ్రతకల్పే | ప్రజ్ఞేకం | ప్రజ్ఞేకం ఋషిపూజావిధి రుక్మా తత్రాగా | ప్రజ్ఞేకమ్మఘ్ని వానాహ్ని సాపూజ్య చ తదనంతరం సమ్మి పూజా కుర్యాత్.

కశ్యపాది ప్రజ్ఞేకపూజా.

ఏవంగుజేతాది సుకల్ప్య. కశ్యపస్మర్యలోకాధ్యస్మర్యశాస్త్రాగ్రాహణోవిదః, ఆత్మయోగబలైశ్చైవ స్పృష్టిత్యంతకారకః కశ్యపాయ నమః. ధ్యానమ్. అగ్ని హోత్రతంత్రం శాస్త్రం సదా వ్రతపగాయణమ్, సత్కర్మ నిరతం శాస్త్ర మర్చయే ద్దత్తినువదయన్. అత్రయే నమః ధ్యానమ్. జటిలం తపసాస్థిరం యజ్ఞసూత్రాక్షధారిణమ్, కమండలుధరం నిత్యం భరదవాజం సతోఽస్త్వహమ్. భరదవాజాయధ్యానమ్. కృష్ణాజనధరం దేవం సదండపరిధానకమ్, దర్భపాణిం జటాజూటా విశ్వామిత్రం సనాతనమ్. విశ్వామిత్రాయ నమః ధ్యానమ్. యోగాధ్యస్మర్య భూతానామన్న దానరత సుదా, అహల్యాయాః పతిశ్శ్రీమాన్ శాతమ స్సగ్వ పావనః. శాతమాయ నమః. ధ్యానమ్. అక్షరూతధరం దేవ మృషీణామధిపం ప్రభుం, దర్భపాణిం జటాజూటా మహాశేషస్వినం భగవీ. జమ దగ్నయే నమః ధ్యానమ్. శివధ్యానరతిం శాంతం | శివస్త్వ రభిపూజితమ్, బ్రహ్మసూనుం మహాత్మానం వసిష్ఠం పూజయేత్సదా. వసిష్ఠాయ నమః ధ్యానమ్. జటిలం భస్మదిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమండలుం, వల్గిలాజనకాపీనం సాతపత్రం సదండకమ్. సనుశం చో వ్రతీయంచ సపత్నీకం | ప్రపూజయేత్, ధ్యాయేన్మరీచితన ముజటావల్గిలధారిణమ్. దండాక్ష స్రగ్ధరం పత్నీసహితం మునిపుజవమ్.

ఋషే మంత్రకృతామిత్యన్య కశ్యప ఋషిః కశ్యపోదేవతా, పక్షిశ్చందః, కశ్యపావాహనే వినియోగః. ఋషేమంత్రకృతాంత్యఋషిః కశ్యపోద్వర్ధయన్ గిరః, స్తోమం నమస్య రాజానం యో యతేవీరుధాం పతి. రింద్రాయేదో పరివ్రత. ఓంభూః అదితిసహితకశ్యపమావాహయామి ఓం భువ ఇత్యాదికశ్యపాయ ఆసనమ్. మరీచి పుత్రాయ పాద్యమ్. సూర్యజనకాయ అర్చ్యమ్. ఇంద్రతాతాయనమః ఆచమనమ్, వామగురవే నమః మధుపరామ్, అదితిధరే నమః పశ్చాత్పూజమ్. బ్రహ్మనేత్రే శుద్ధోదకమ్, దేవప్రియాయ వస్త్రధ్వయమ్. సువర్చసే యజ్ఞోపవీతమ్ విశాలాక్షాయ ఆధరణాని, సర్వవిదే గంధమ్, మహాతే

అక్షతాన్, విమలాయ పుష్పాణి. కశ్యపాయ నమః, మరీచిపుత్రాయ
నమః, రవిజనకాయ నమః, ఇంద్రతాతాయ నమః, నామనగురవేనమః,
అదితిభర్త్రేనమః, దేవప్రియాన్తాయ నమః, సువర్చసేనమః, విశాలాక్షాయ
నమః, సర్వవిదే నమః, సుహతే నమః, విమలాయ నమః ఇతిపుష్పాణి.
ధీమతే ధూళమ్ అకల్మషాయ దీపమ్. మనోరథాయ నై వేద్యమ్. జటిలే
తాంబూలమ్. దీప్తజేజసే నమః, నీరాజనమ్. దండినే మంత్రపుష్పాణి.

అథ అతిపూజా — మరీచితనయం దేవం సాక్షసూత్రకమండలం
అనసూయాపతిం శాస్త్రమత్రం నిష్కల్మషం మునిమ్. జటిలం భస్మ
ద్ధిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమండలం, వల్కలాజనకౌపీనం సాతపత్రం సదంజకమ్,
సకుశం చోత్తరీయం చ సపత్నికం ప్రపూజయేత్. స్వర్భానోరిత్యస్య మంత్రస్య, మరీచిపుత్రోఽతిఋషిః, అత్తిగ్ధేవతా,
త్రిష్టుప్తఛందః, అత్ర్యావహనే వినియోగః. స్వర్భానోరథ యదింద్ర
యామా ఆభూదివా వర్తమానా ఆవహన్, గుత్తం సూర్య తమసా
పన్నతేన తురీయేణ బ్రహ్మణా విందదత్తిః. ఓం భూరనసూయాసమేత
మత్రిమావాహయామి. అత్రయే ఆసనమ్ ధీమతే పాద్యమ్. యోగీం
ద్రాయ అర్ఘ్యమ్. దత్తాత్రేయపిరూయ ఆచమనమ్. చంద్రతాతాయ
మధుపర్కమ్ అనసూయాపతయేశుద్ధోదకమ్. వల్కలధారణేగంధాన్.
త్రిమూర్తిజనకాయ అక్షతాన్. ఊర్ధ్వరేతసే పుష్పాణి. అత్రయే నమః,
ధీమతే నమః, యోగీంద్రాయ నమః, దత్తాత్రేయపిరూయ నమః,
చంద్రతాతాయ నమః, అనసూయ పతయేనమః, దీప్తిమతే నమః, దండ
ధరాయ నమః, జటిలాయ నమః, ద్యుతిమతే నమః, త్రిమూర్తిజన
కాయ నమః, మరీచిపుత్రాయ నమః, ఇతి పుష్పాణి. సుగంధదేహాయ
ధూళమ్, ద్యుతిమతే దీపమ్, నిత్యతృప్తాయ నై వేద్యమ్, విరాగిణే
తాంబూలమ్, అర్చిష్టతే నీరాజనమ్. బ్రాహ్మణే మంత్రపుష్పమ్, సంయ
మినే ప్రదక్షిణమ్, దమినే నమస్కారం, కల్మషఘ్నాయ పుష్కరస్యం,
అత్రయే సగోపచారపూజా.

అథ భరద్వాజపూజా — భరద్వాజం మహాశాస్త్రం సుశీలాపతి
మూర్జితమ్, అశ్వప్రెక్ష్యం హస్తంచ మునిమాంగిరసంభజే. జటిలం భస్మ
ద్ధిగ్ధాంగం సాక్షసూత్రకమణ్డలమ్, వల్కలాజనకౌపీనం సాతపత్రం సదంజకమ్,

కన సకుశం చోత్తరీయం చ సవత్తికం | ప్రపూజయేత్. అనింద
నిత్యస్య మంత్రస్య సౌజీకో భారదాజః ఋషిః | త్రిష్టవ్ ఛందః. భార
దాజో దేవతా. భరదాజానాహనేనివియోగః అనిందస్థితి విహితం
యదాసీద్వజ్రస్య ధాను సరసుం గుహాయాం దాతుస్య నాత్మవితుశ్చ
నిష్టాశ్చరదాజో బ్రహ్మదానకే అప్యే. ఓంభూం సుఖీణానహితం భర
దాజ మావాహయామి. భరదాజాను ఆసనమ్. భాజిష్ట వేసాద్యన్
విహుషే అక్షయమ్. అకల్మషాయ ఆచమనమ్. వల్కలధారిణే మధు
పరమ్ పవిత్రదేహాయ శంచాన్యుతమ్ పరిశుద్ధాయ శుద్ధోదకస్నానమ్.
జ్ఞానినే వస్త్రమ్. మునయే యజ్ఞోపవీతమ్. బ్రహ్మచారిణే ఆభరణమ్.
త్రికాలజ్ఞానినే గంధమ్. మునయే అక్షతాన్. ప్రసిద్ధాయ పుష్పాణి.
భరదాజాయ నమః, భాజిష్ట వేనమగి, విహుషేనమగి, అకల్మషాయ
నమః, వల్కలధారిణేనమః, పవిత్రదేహాయ నమః, పరిశుద్ధాయ నమగి,
జ్ఞానినే నమః, మునయే నమగి, బ్రహ్మచారిణే నమః, త్రికాలజ్ఞాయ
నమః, సుప్రసిద్ధాయ నమః, ఇతి పుష్పాణి. సునాసికాయ ధూపమ్.
జ్ఞానినే దీపమ్. అవాప్త సకలకామాయ నైవేద్యమ్ సుమనస్కాయ
తాంబూలమ్. సుతేజసే నీరాజనమ్. భాజిష్ట వే మంత్రపుష్పమ్. జిత
క్రోధాయ ప్రదక్షిణమ్. ఆనందినే నమస్కారమ్. ముముక్షువే పున
ర్ఘ్నం. భరదాజాయ సర్వోపచారాన్.

అథ విశ్వామిత్రపూజా—హిరణ్యగర్భసంభూతం జటాయకుట
ధారిణమ్, కుముద్వతీపతిం శాన్తం విశ్వామిత్రమహాం భవే. జటిలం
భస్మద్విగ్ధం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం, వల్కలాజినక్రోపీనం సాతపత్రం
సదణ్డకమ్. సకుశం చోత్తరీయం చ సవత్తికం | ప్రపూజయేత్.
ఇమేభోజా ఇత్యస్య మంత్రస్య, ప్రగాఢో విశ్వామిత్ర ఋషిః
త్రిష్టవ్ ఛందః. గాథిపుత్రో విశ్వామిత్రో దేవతా. విశ్వామిత్రా
వాహనే వినియోగః. ఇమే భోజా అంగిరసో విరూపా దివ
స్సుత్రాసో అసురస్య వీరాః, విశ్వామిత్రాయ దదత్తో మఘాని
సహస్రసావే ప్రతిరంత ఆయుః. ఓంభూం కుముద్వతీ సహితం
విశ్వామిత్ర మావాహయామి. విశ్వామిత్రాయ ఆసనమ్. దగ్ధకల్మ
షాయ పాద్యమ్. శుద్ధబద్ధయే అర్ఘ్యమ్. ఉగ్రతపసే ఆచమనమ్
అవ్యగ్రాయ మధుపరమ్ దండపాణయే శంచాన్యుతమ్. కమండలు

ధరాయ శుద్ధోదకమ్. అజినాంబరాయ వస్త్రం తేజస్వినే యజ్ఞోప
వీతమ్. రమ్యాయ ఆభరణమ్ కుశికపౌత్రాయ గంధమ్. వరదాయ
అక్షతానీ. గాధతనూభవాయ పుష్పాణి. గాయత్రీప్రియాయ నమః,
వేదశాస్త్రార్థతత్త్వాయ నమః, అమాయినే నమః, బహ్మార్థయే నమః,
ముముక్షువేనమగి, వీరాయ నమః, దగ్ధకల్మషాయ నమః, అనేక తేజసే
నమః, బుద్ధిప్రదాయనమః, ఉగ్రతపసేనమః, అవ్యగ్రాయనమః, దండ
పాణయే నమః, కమండలుధరాయ నమః, అజినాంబరాయ నమః, తేజ
స్వినేనమః, రమ్యాయ నమః, కుశికపౌత్రాయ నమః, వరదాయనమః,
గాధతనూభవాయ నమః, ఇతిపుష్పాణి. కమండలుధరాయ ధూపమ్.
తేజసే దీపమ్. రమ్యాయ నైవేద్యమ్. కౌశికాయ తాంబూలమ్. వర
దాయ నీరాజనమ్, గాధతనూయ మంత్రపుష్పమ్ రుద్రప్రియాయ
ప్రదక్షిణమ్. గాయత్రీజపనిరతాయ నమస్కారమ్. వేదశాస్త్రార్థత్వ
జ్ఞాయ పునర్వ్రతమ్, విశ్వమిత్రాయ సర్వోపచారాన్.

గౌతమపూజా.—రహోగతాత్మజం శాస్త్రంతిపుణ్ణాంకతమస్తకం,
అక్షస్రకుండాల్లే దిణ్డాన్ దధానంగౌతమం భజే. జటిలం భస్మదిగ్ధాణ్ణం
సాక్షసూత్రకమణ్డలుమ్, వల్కలాజీనకౌపినం సాతపత్రం సదణ్డకమ్,
సకుశం చోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్. అభిత్వా గౌతమ
ఇతి మన్తస్య గౌతమఋషిః, గాయత్రీ ఛందగి, గౌతమో దేవతా,
గౌతమావాహనే వినియోగః. అభిత్వా గౌతమా గిరా జాతవేదో
విచర్షణే, ద్యుమ్నై రభిప్రణో నమః. ఓంభూః అహల్యాపతిం గౌతమ
మావాహయామి. గౌతమాయ ఆసనమ్. భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ
పాద్యమ్. రుద్రాక్షమాలినే అర్ఘ్యమ్. రుద్రప్రియాయ ఆచమనమ్.
దేవపూజానిరతాయ మధుపర్కమ్. అహల్యాపతయే పంచామృతమ్.
ధ్వస్తపాపాయశుద్ధోదకీన్నానమ్. కమండలుధరాయవస్త్రమ్. సువర్చసే
యజ్ఞోపవీతమ్. నిష్కల్మషాయ ఆభరణాని. నిరుపద్రవాయగంధాన్.
నిరహంకారాయ అక్షతానీ. నిర్మోహాయపుష్పాణి. గౌతమాయనమః,
భస్మోద్ధూళితవిగ్రహాయ నమః, రుద్రాక్షమాలినే నమః, శివలింగాభ్య
కాయ నమః, అహల్యాపతయే నమః, ధ్వస్తపాపాయ నమః, సువర్చసే
నమః, నిష్కల్మషాయ నమః, నిరుపద్రవాయ నమః, నిరహంకారాయ

నమః, వల్కలాంబరాయ నమః, నిత్యశృప్తాయ నమః ఇతి పుష్పాణి.
విమదాయ ధూపమ్. ద్యుతిమితే దీపమ్. నిత్యతృప్తాయ నైవేద్యమ్.
అక్లేశాయ తాంబూలమ్. వరదాయ నీరాజనమ్. జటి నేమంత్రపుష్పమ్.
సంశయమితే వ్రదక్షిణమ్. ముముక్షువే నమస్కారమ్. గౌతమాయ పున
రర్ఘ్యమ్. గౌతమాయ సర్వోపచారాన్.

మదగ్నిపూజా.—దాంతం జితానిషద్వర్గం భృగుపుత్రం నమః
ద్యుతిమ్ దక్షాక్ష సూత్రపాణిం చ జమదగ్నిం నమామ్యహమ్. జటిలం
భస్మద్విగ్ధాణ్ణం సాక్షసూత్రకమణ్డలుం, వల్కలాంబరకౌశీనం సాతపత్రం
సదణ్డకమ్ సకుశం చోత్తరీయంచ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్. ప్రసూతో
భక్షమిత్త్యస్య మన్తస్య, వ్రగాధో జమదగ్ని ఋషిః, జగతీ ఛందః,
జమదగ్ని ర్దేవతా, జమదగ్నివాహనే వినియోగః, ప్రసూతో భక్ష
మకరిం చరామస్తామం చేమం ప్రథమస్సూరిమస్మృజే స్రుతే సాతేన
యద్యాగమం వాం ప్రతివిశ్వామిత్రజమదగ్నిదమే ఓంభూః. రేణుకా
పతిం జమదగ్నిమావాహయామి. జమదగ్నయే ఆసనమ్. నిర్మదాయ
పాద్యమ్. పీతరాగాయ అర్ఘ్యమ్. కాన్తిమితే ఆచమనమ్. శాస్త్రాయ
మధుపానమ్. దాంతాయ పంచామృతమ్. శుచయే శుద్ధోదకమ్. రామ
ప్రియాయ వస్త్రం. అకామాయ యజ్ఞోపరేతమ్. భక్తిప్రియాయ ఆభర
ణమ్ దండీనే గంధాన్. చండాయ అక్షతాన్. త్వగంబరాయ పుష్పాణి.
కమండలుధరాయ నమః, సాక్షవ్రజే నమః, దయాళవే నమః, దోష
వర్జితాయ నమః, జ్ఞానినే నమః, విమలాయ నమః, కల్మషాయ
నమః, ఇష్టప్రదాయ నమః, ఇష్టాయ నమః, పుష్టాయ నమః, తుష్టాయ
నమః, జమదగ్నయే నమః. ఇతి పుష్పాణి దోషవర్జితాయ ధూపమ్.
జ్ఞానినే దీపమ్. విమలాయ నైవేద్యమ్. కల్మషాపహాయ తాంబూలమ్.
ఇష్టప్రదాయ నమః నీరాజనమ్. ఇష్టాయ మంత్రపుష్పమ్. శ్రేష్ఠాయ
వ్రదక్షిణమ్. పుష్టాయ నమస్కారమ్. విశిష్టాయ పునరర్ఘ్యమ్. జమ
దగ్నయే సర్వోపచారపూజామ్.

అథ వశిష్టపూజా—తపోనీధిం దయాసింఘ బ్రహ్మణ్యం బ్రహ్మ
సేమ్భవమ్, స్రగ్ధండపాణిం నరదం వసిష్ఠం వ్రణమామ్యహమ్. జటిలం
భస్మద్విగ్ధాణ్ణం సాక్షసూత్రకమణ్డలుమ్, వల్కలాంబరకౌశీనం సాతపత్రం

సదణ్ణకమ్. సకుశం చోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్. స్వీత్యం
చోమా ఇత్యస్య మంత్రస్య, మైత్రావరుణో వసిష్ఠఋషిః, త్రిష్టం
ఛందః, వసిష్ఠో దేవతా. వసిష్ఠావాహనే ఏనియోగః. స్వీత్యంచో
మాదక్షిణతః కపర్దాధియం జన్వాసో అభిహీప్రమంఘః. ఉత్తిష్ఠ
న్తోచే పరిబర్హిషో ర్మూమిరురాదమితవే వసిస్థః. ఓం భూః,
అరుంధతీపతిం వసిష్ఠమావాహయామీత్యాది. వసిష్ఠాయ ఆసనమ్.
వశిష్ఠాయ పాద్యమ్. గర్విషాయ ఆచమనమ్ అరుంధతీపతయే మధు
పర్కమ్. దీప్తిమతే పంచామృతమ్. త్రికాలజ్ఞాయ శుద్ధోదకమ్.
యోగినే వస్త్రమ్. రామప్రియాయ యజ్ఞోపవీతమ్. శరణాగతవత్స
లాయ ఆధరణమ్. మనోరథఫలప్రదాయ గంధమ్. భక్తాభీష్టఫల
ప్రదాయఅక్షతాన్. వసిష్ఠాయ పుష్పాణి. వర్విషాయ నమః, ధర్మిషాయ,
అరుంధతీపతయే, దీప్తిమతే, త్రికాలజ్ఞాయ, యోగినే, రామప్రియాయ,
శరణాగతవత్సలాయ, మనోరథఫలప్రదాయ, భక్తాభీష్టఫలప్రదాయ,
ఇతిపుష్పాణి. నిష్కల్మషాయ ధూపమ్. మైత్రావరుణాయ దీపమ్. బ్రహ్మ
చారిణే నైవేద్యమ్. విరాగిణే తాంబూలమ్. జ్ఞానినే నీరాజనమ్.
జటినే పునరర్ఘ్యమ్. వేదవిదే మంత్రపుష్పమ్. దాస్తాయ ప్రదక్షిణమ్.
శాస్తాయ నమస్కారమ్. బ్రహ్మిషాయ పునరర్ఘ్యమ్. వసిష్ఠాయ సర్వోప
చారపూజా.

అథ అగస్త్యపూజా.—లోహముద్రాపతిం దేవమగస్త్యమృషే
సత్తమం, దక్షిణాశాపతిం రామతారకప్రియమూర్జితమ్. జటిలం భస్మ
దిగ్దాజ్ఞంసాక్షిసూత్రకమండలం, వల్క-లాజనకౌపీనం సాతపత్రంసదండ
కమ్. సకుశం చోత్తరీయం చ సపత్నీకం ప్రపూజయేత్. అగస్త్యఖన
మాన ఇతి మంత్రస్య, అగస్త్యఋషిః, త్రిష్టంఛందః, అగస్త్యో దేవతా,
అగస్త్యావాహనే ఏనియోగః. అగస్త్యఖనమానః ఖనిత్రీః ప్రజామప్యం
తం బలమిచ్ఛమానాః. ఉభావర్ణావృషిరుగ్రః పుషోవ సత్యాదేవేష్వా
శిషోజగాయ. ఓంభూః లోహముద్రాసమేతమగస్త్య మావాహయామి.
లోహముద్రాపతయే ఆసనమ్. ఆత్మవతే అర్ఘ్యమ్. ఇచ్ఛాసృష్టయే
పాద్యమ్. ఈషణత్రియవర్జితాయ ఆచమనమ్. ఉత్తమాయ మధు
పర్కమ్. ఉద్బితలపశుపంచామృతమ్. ఋగ్యజుస్సామపాఠిగాయ శుద్ధో
దకమ్. ఋణమోచనాయ వస్త్రమ్. లుప్తపాపాయ యజ్ఞోపవీతమ్.

లూనలంపటాయ గంధమ్. ఏధసే అక్షతాన్. విశ్వరూప్రదాయ
పుష్పాణి. ఓంకారప్రియాయ ఆభరిణాని. ఉదారాయ మాలికా. అగ
స్త్యాయ, లోకపూజితాయ, లోహముద్రాపతయే, కుంభసంభవాయ,
సముద్రపానీనే, సాక్షిణే, సనాతనాయ, రామప్రియాయ, రంజితపనే,
తారకాయ, తరాయ, తాపసప్రియాయ, వింధ్యగుంపే, వీతరాగాయ,
ఓష్ఠరతాయ నమః, విశ్వత్తనే ఖతి పుష్పాణి. గంధజ్ఞానాయథూపమ్.
జ్యోతిష్మతే దీపమ్. సారగ్రాహణే నైవేద్యమ్. శుచయే తాంబూలమ్.
ప్రక శిరూపాయ నిరాజనమ్. ధనదాయ దక్షిణమ్. సువర్చసేమంత్ర
పుష్పమ్. సురేంద్రవందితాయ ప్రదక్షిణమ్. ఋషివర్యాయ నమనాగ
రమ్. ప్రసన్నాయ పునర్ఘ్నం. శ్రీఅగస్త్యాయ సర్వోపచారపుజాన
సమర్పయామి.

అథఅరుంధతీపూజా—ఓం అరుంధత్యై నమః ధ్యానమ్. వసిష్ఠ
వత్స్యై నమః ఆవాహనమ్. సత్యై నమః ఆననమ్. పతివ్రతాయనమః
పాద్యమ్. సౌమంగల్యై పే తివే నమః అర్ఘ్యమ్ తపస్విన్యై నమః ఆచ
మనమ్. మునిధర్మప్రవర్తిన్యై నమః మధుపర్కమ్. నిత్యసింధులాయై
నమః న్నానమ్. మానిన్యై నమః వస్త్రమ్. గోప్త్యై నమః కించుకిమ్.
ధర్మరతాయై నమః గంధమ్. అక్షతవ్రతాయై అక్షతాన్ సుమంగల్యై
హరిద్రాచూర్ణమ్. వసిష్ఠప్రియాయై కుంకుమమ్. సుగుణోజ్వలాయై
ఆభరిణమ్. వావన్యై పుష్పమ్ హరింధ్రప్రియాయథూపమ్, జ్యోతిర్క
యాయై దీపమ్. ధర్మబ్రహ్మసందపత్నయై నైవేద్యమ్. సర్వభూతాను
రాగిత్యై తాంబూలమ్. క్రితుదక్షిణాయ దక్షిణమ్. ఋషిపత్నీసమా
శ్రితాయై నిరాజనమ్. మంత్రజ్ఞాయై మంత్రపుష్పమ్. శంశుమా రగతియై
ప్రదక్షిణమ్. సర్వలోకనమస్కృతాయై నమనాగరం. వసిష్ఠకుటుంబిన్యై
నమః పునర్ఘ్నం స్మృతిమాత్రణభక్తానాం సర్వపాపాపనోదని, సూక్ష్మా
త్సూక్ష్మీతరే మాత్స్ర్యేనా అపవిత్రాయసి పతివ్రత గ్రాణ్యత్వం
సౌమంగల్యసుఖప్రదే, అరుంధతీ మహాదేవి బ్రహ్మశక్తి చిరస్య. జయ
త్వం నిత్యకిల్బాణి వసిష్ఠకకుటుంబిని, వావనత్వంచ సౌభాగ్యం సుఖం
కౌశ్మిలమివ చ. మమ దేహ జగద్వస్త్వై వ్రతసంపూర్ణ తాంకురు. ఖతి
సంవ్రార్థ.

అథ సమస్తమహర్షి నమస్కర్తే మగస్త్యమృషివత్త్రిశ్చ సమస్తాన్
యథావిధవ మర్చయేత్.

సమస్తమహర్షి పూజా. — మూర్తిబ్రహ్మణ్యదేవనః బ్రహ్మణం
జేజ ఉత్తమం, సూర్యకోటివహీశాశ మ్నసిరూపం విచిశయేష్.
ధారణం ఆగచ్ఛను మహాభాగాశ్చతుర్వేదవరాయణాః. సూర్యదేశ
మిదం కుశే కృపయా భవణానుచమ్. ఆవాహనాని. ఋగ్వజు
స్సామవేదానాం స్వరూపేభ్యో నమోనమః, పురాణపురుషేభ్యో హి
దేవ్విభ్యో నమోనమః. ఆననమ్ గండపుష్పాత్కైరుక్తం పాద్యం
గృహ్లాంతృనై దివిజాః, ప్రసాదం కురుత ప్రీతాస్తుస్సాస్త్రస్థ సదా మమ.
పాద్యమ్. సభస్యే శుక్లపంచమ్యా మర్చితా ఋషిసత్తమాః, దహంత
పాపం మే సర్వం గృహ్లాంత్యుగం నమోనమః. అగ్న్యమ్. లోకానాం
తుష్టికర్తారో యూయం సర్వే తపోధనాః, నమో వో ధర్మవిజ్ఞేభ్యో
మహర్షిభ్యో నమోనమః. ఆచమనీయమ్. పయో దధి ఘృతం చైవ
శరకరామధుసగయుతం, పంచామృతేనస్స పనం కరోమిఋషిసత్తమాః.
పక్ష్యామృతస్నానమ్. మందాకిన్యాస్సమానీతాయమునాగౌతమీజలం,
కృష్ణా మరుద్వృధానర్మదాభ్యః స్నానాస్థమాహృతమ్. స్నానమ్. సర్వే
నిత్యం తపోనిష్ఠా బ్రహ్మజ్ఞా సుత్యవాదినః, వస్త్రాణి ప్రతిగృహ్లాన్తు
ముక్తిదా సస్తు మే సదా. వస్త్రమ్. నానామంత్రై స్సముద్భూతం
త్రివృతం బ్రహ్మసూత్రకం ప్రత్యేకం చ ప్రయచ్ఛామి ఋషయః ప్రతి
గృహ్యతామ్. ఉపవీతాని. కుంకుమాగరుకర్పూరసుగంధైర్నిశ్రితం
శుభం, గంధాభ్యం చందనం దివ్యం గృహ్లాన్తు ఋషిసత్తమాః, గంధం.
శుబ్రాక్షతాశ్చ సంపూర్ణాః ప్రత్యాల్య చ నియోజితాః. శోభాయై వో
మయాదత్తాః గృహ్యంతాం మానిసత్తమాః అక్షతాన్, మాలతీచంపకా
మల్లీమాలత్యాదీని వై దివిజాః, సమర్పయామి పుష్పాణి పూజార్థం వః
పదాంబుజే. పుష్పాణి.

అథ ఋష్యస్తోత్ర రశతనామావలి.

ఓం బ్రహ్మర్షిభ్యో నమః	మహాత్మభ్యో నమః	సిద్ధేభ్యో నమః
వేదవిద్భ్యో	మానేభ్యో	కర్మశేభ్యో
తపస్విభ్యో	బ్రహ్మచర్యరతేభ్యో	యోగిభ్యో

అగ్ని హోతవరాయ

జేభో నమః

సత్సవతేభో

ధర్మాత్మభో

నియతాశిభో

బ్రాహ్మజేభో

బ్రహ్మత్పరిదో

బ్రహ్మదండధర్మేభో

బ్రహ్మశ్శీఁ విదో

గాయత్రీస్థేభో

సావిత్రిస్థేభో

సరస్వతీస్థేభో

యజమానేభో

యాజకేభో

ఋత్విగ్భో

అధ్వర్యుభో

యజ్విభో

యజ్ఞదీప్తితేభో

పూతేభో

పురాతనేభో

సృష్టికర్తృభో

స్థితికర్తృభో

లయకర్తృభో

జడకర్తృభో

హోతృభో

ప్రస్తోతృభో

ప్రతిహర్తృభో

ఉద్గాతృభో

ధర్మప్రవర్తకేభో

ఆచారపవర్తకేభో

సంపదాయపవర్తకే

అనుశాసిత్మభో

నేదనేహస్పాదకేభో

నేద్యాహారకేభో

లోకశిక్షకేభో

శాపానుగహవర్తకేభో

సరితతశక్తేభో

స్వాధీనచిహ్నేభో

స్వరూపముభో

ప్రవృత్తిధర్మపాలకేభో

నివృత్తిధర్మదర్శకేభో

భగవత్పూజిభో

దేవగురుభో

లోకగురుభో

సర్వవంద్యేభో

సర్వపూజ్యేభో

గృహిభో

సూత్రకృద్యో

బాప్యకృద్యో

మహిమ సిద్ధేభో

జ్ఞానసిద్ధేభో

నిర్దుష్టేభో

శమదనేభో

తపోధనేభో

శాపకేభో

మంత్రమూర్తిభో

అష్టాంగయోగిభో

అణిమాదిసిద్ధేభో

జీవన్ముక్తేభో

శివపూజారతేభో

వత్తిభో

మునిముఖేభో

అశేషదియేభో

శాస్త్రభో

దాస్తేభో

తితిముఖేభో

ఉపరతేభో

శక్త్యభ్యుభో

విష్ణుబ్రహ్మిభో

వివేకిభో

విష్ణోత్పభో

బ్రహ్మిస్థేభో

బ్రహ్మనిస్థేభో

భగవద్యో

భక్త్యధారిభో

రుదాక్షధారిభో

సాక్షాత్కృత్యో

తీర్థేభో

శుద్ధేభో

అస్తికేభో

విప్రేభో

ద్విజేభో

బ్రాహ్మజేభో

ఉపవీతిభో

మేధావిభో

కవిప్రవాణిభో

సంస్కృతేభో

సత్కృతేభ్యో	జటిలేభ్యో	స్పృతికర్తృభ్యో
సుకృతిభ్యో	కమండలుధారిభ్యో	శ్రీకళ్యాపాదిసర్వమహ
సుముఖేభ్యో	సపత్నీకేభ్యో	ర్షిభ్యో
వలగలాజినధారిభ్యో	సాంకేభ్యో	అరుంధత్వాదిసర్వర్షి
బృసీవిష్టేభ్యో	వేదవేద్యేభ్యో	పత్నీభ్యో నమః

నానావిధ పరిమళపత్ర పుష్పాణి పూజయామి.

వనస్పతిరసాద్భూతో గంధాఢ్యస్సుమనోహరః, ఆఘేయస్సర్వ
దేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. ధూపమ్. సాజ్యం త్రివర్తి
సంయుక్తమితిదీపమ్. నానాపక్వాన్న సంయుక్తం రనైఃషడ్భిస్సుమన్వితం,
గృహ్లాంతు ఋషయస్సర్వే నైవేద్యం వసుదాయకాః. నైవేద్యమ్.
మధ్యేపానీయమ్. ఉత్తరాసోశనమ్. కరోద్వర్తనమ్. కరే చక్రనమ్.
నమో వేదవిదాం శ్రేష్ఠాఋషయస్సూర్యసన్నిభాః, గృహ్లాంత్యిదం ఫలం
తుష్టా మయా దత్తం హి భక్తితః. ఫలమ్. పూగీఫలమితి తామ్బూ
లమ్. హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణామ్ మంత్రబ్రాహ్మణాది వేదపారాయణేన
మంత్రపుష్పాంజ్ఞలిమ్. యానికాని చ పాపాని బ్రహ్మహత్యాసమాని చ,
తానితాని వినశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే. ప్రదక్షిణాని. నమో మహర్షి
బృందేభ్యో దేవర్షిభ్యో నమోనమః, సర్వపాపహరేభ్యోఽస్తు వేద
విద్యోనమోనమః నమసాకరమ్. ఏతే సప్తర్షయస్సర్వే భక్త్యాసంపూ
జితా మయా, సర్వేపాపం వ్యసోహన్తు జ్ఞానతోఽజ్ఞానతః కృతమ్. ఇతి
ప్రార్థనా. అథ వాయునదానమ్. కృతాయాః పూజాయాస్సాంజ్ఞతా
సిద్ధ్యర్థం బ్రాహ్మణాయ ప్రత్యేకం వాయునప్రదానం కరిష్యే. తథా చ
బ్రాహ్మణం సంపూజ్య. వాయునం ఫలసంయుక్తం సమృతం దక్షిణాన్వి
తమ్, ద్విజవర్యాయ దాస్యామి వ్రతసంపూర్తిహేతవే. భవంతః ప్రతి
గృహ్లాన్తు తేజోరూపాస్తపోధనాః, ఉభయో స్తారకాస్సున్తు వాయు
నస్య ప్రదానతః. వాయునమ్. న్యూనాతిరిక్తకర్మాణి మయా యాని
కృతాని చ, తమధ్వం తాని సర్వాణి యూయం సర్వే తపోధనాః.
ఇత్యుపచారాన్. ఏవంసంపూజ్య విధివద్భక్తియక్తేన చేతసా, శ్రోతవ్య
మగ్రతస్తేషాం శుభం పూర్వకథాదికమ్. ఇతి ముషిపూజావిధిః. ఏవం
ప్రతియామం పుష్పాంజ్ఞత్వా వాయునాం దత్వా కథాం శ్రుత్యాతః

పరేద్యునిత్యకర్మసమాప్త్య స్వగృహావ్యక్తవిధి నాన్నిం కఠిస్తాప్యఋసి
 పజ్జుమి వ్రతోద్యాపనహోమం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. సప్తస్వక్త
 మంత్రేణ పరమాన్నద్రవ్యేణ సమిద్యాన్వై రప్యో వ్రతశతసంఖ్యాయా అస్థా
 వింశత్యా వా జుహుయాత్. అనంతరం సహస్రశేన వా, దేనా
 వ్రతస్య ఇతి మంత్రేణ వా. సప్తతే అగ్నే ఇతి వా వసేమాం మధ్యే
 వకేనమంత్రేణ అస్థావింశతినారం జుహుయాత్. పూర్ణాహుతిం సహో
 హుత్యాహోమశేదం సమావయేత్ తతః పునఃస్పృశల్ప కలశం పున
 స్సంపూజ్య వ్రతసాజ్ఞానిధ్యర్థం. హధానశలశవస్త్రా పతియాది దివ్యాణి
 తత్తదృత్విజే దానమస్త్రేణ దత్వా ఆచార్యం దమ్పతిసూత్రానా
 సత్కృత్య, తదనంతరం నానాగోత్రేభ్యః విబుధవర్షేభ్యః హోహిణ్యా
 వస్త్రాభరణ చిత్రచామరశయ్యావ్యజనపాళి గ్రామ దధ్యన్న దీపపానుకా
 ఆజ్ఞకన్యాదానాదిమహాదానాని సశక్త్యా విస్తారతః కృత్వా భూరి
 దక్షిణం దత్వా, బ్రాహ్మణసువాసినిభ్యః నాయనదానాని చ దత్వా
 బ్రాహ్మణాన్ పూజయిత్వా తాంబూలానంతరం ఆశిషః ప్రాప్య. వ్ర
 తనుష్ఠాతః పుత్రమిత్రకళతాద్యైస్సవ్యం భూజిత. ఇతి బ్రహ్మండపురా
 ణోక్త ఋషిపంచమీవ్రతో ద్యాపనవిధి స్సూపూర్ణా.

ఋషిపజ్జుమి వ్రతకథా.

హేమాద్రా బ్రహ్మండే—శ్రుతాని దేవదేవేశ వ్రతాని సుబ
 హూని చ, సాంప్రతం మే సమాచక్ష్య వ్రతం పాపప్రణాశనమ్.
 బ్రహ్మోవాచ శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి వ్రతానామత్రయం వ్రతం,
 ఋషిపంచమీతి విఖ్యాతం సర్వపాపహరం వరమ్. యేన చ రేనరాజేన్ద్ర
 నరకం నైవ పశ్యతి, అత్రైవోదాహరంతిమ మితిహసం పురాతనమ్.
 వైదర్భే చ ద్విజవర ఉదంకో నామ నామతః, తస్య భార్యా సుశీలేతి
 పతివ్రతాపరాయణా. తస్య అపత్యయుగళం పుత్రో హి సువిభీషణః,
 అధితవాన్ సుతస్తస్య వేదాన్ సాంగపదక్రమాన్. సమానేన కులీ
 నేన సుతాచాపి వివాహితా, మోహాత్పైపి సా దైవాత్ వైధవ్యం
 ప్రాపనత్రమా. సతీత్యం పాలయన్తి సా ఆస్తే నిజపితృర్గృహే, తస్య
 దుఃఖేన సంతప్తః సుతం సంస్థాప్య వేశ్మని గంగాతీరే వసం ప్రాప్తః
 కదాచిత్తు తయా సహ, స తత్రాథ్యాపయామాస శిష్యాన్ వేదం

ద్విజోత్తమః సుతాచ కురుతే తస్య పితుః శుశ్రూషణం పరం, పితృ
శుశ్రూషణం కృత్వా పరిశ్రాంతా కదాచన. నిశీధే కిల సుప్తాయాం
క్రిమిరాశిరజాయత, శిష్యాస్తథావిధాం దృష్ట్వా వివస్తాం ప్రస్థరే
స్థితామ్. గత్వానివేదయామాసుస్తన్మాతుఃకరుణాంగతాః, నజానీమో
వయం కించిద్దేవి సాధ్యితథావిదాం క్రిమిరాశిమయీజాలామాత స్సం
ప్రతిదృశ్యతే, వజ్రపాతసమంశ్రుత్వా యచ్ఛిష్యైస్సముదాహృతం. సా
శ్రాంతమానసా శీఘ్రం తత్సమీప ముపాగమత్, సుతాంతథావిధాం
దృష్ట్వా విలలాప సుదుఃఖతా. ఉరశ్చ తాడయామాస సుతరాంమోహ
మాప చ, క్షణేనప్రాప్యచైతన్యముత్థాప్య పరమృజ్య చ. సమాలింగ్యచ
బాహుభ్యాం నిన్యే తత్పితృ రన్తికమ్, స్వామిన్ కథయ మే సాధ్వీ కేన
దుష్కృతకర్మణా. నిశీధే చ ప్రసుప్తేయం జాయంతే క్రిమిసంజులా,
ఏవం శ్రుత్వా తతో వాక్యమృషి ధ్యానపరాయణః. జ్ఞాత్వా నివేదయా
మాస తస్యాప్రాగ్జన్మచేష్టితమ్. ఋషిరువాచ. ప్రాగియంసప్త మేఽతీతే
జన్మని బ్రాహ్మణీ వ్యాభూత్, రజస్వలా చ సంజాతా భాండాదీనస్పృశ
త్తదా. అస్యాస్తు పాపమనా తేన జాయతే క్రిమివద్వపుః, రజస్వలాయాశి
పాపేన యుక్తాభవతి సానఘే. ప్రథమేఽహనిచండాల్లి ద్వితీయే బ్రహ్మ
ఘాతినీ, తృతీయే రజకీ ప్రోక్తాచతుర్థేఽహని శుద్ధ్యతి. తదా తయా
సఖిసంఘాద్రవ్యతందృష్ట్యావమానితం, దృష్టప్రభావేనజాతాబాలా ద్విజ
కులేఽమతే. అవమానాద్రవ్యతస్యాస్య క్రిమిరాశిరివాధునా, ఏతత్తే
కథితంసర్వం కారణం దుష్కృతస్యచ. సుశీలోవాచ. దర్శనాదపి జంతోః
స్వాద్విప్రాణాం నిర్మలే కులే, జన్మయుష్మద్విధానాం హి జాయతే
బ్రహ్మతేజసాం. అవజ్ఞయా ప్రజాయంతే నిశీధే క్రిమిరాశయశి, మహా
శ్చర్యం కథం నాథ తద్రవ్యతం కథయస్వ మే. ఉదంకశి. సుశీలే శృణు
తత్సమ్యక్ వ్రతానా ముత్తమం వ్రతం, యేన చీర్ణేన సహసా సాహ
దస్మాత్ప్రముచ్యతే. దుఃఖిత్రయాచ్ఛ ముచ్యేత నారీ సాభాగ్యమాప్ను
యాత్, కల్యాణాని వివర్ధంతే సంపదశ్చ నిరాపదశి. యుధిష్ఠిర ఉవాచ.
శ్రుతాని దేవదేవేశ వ్రతాని సుబహూని చ, సాంప్రతం త్వన్యదా
చక్ష్యే వ్రతం సాపరణాశనం, శ్రీకృష్ణశి. అథాన్యదపి రాజేన్ద్ర పంచ
మ్యా మృషిపూజనమ్, కథయిన్యామి యత్కృత్వా నారీ పాపాత్ప్ర

ముచ్యతే. యుధిష్ఠిర ఉవాచ. కీదృశీ పంచమీ కృష్ణ కథం తదృషి
 పూజనమ్, పాతకాన్ముచ్యతే కస్మాన్నారీ యమగుణోద్భవ. పాపానిచ
 బహుశ్యత్ర విద్యస్తే కిల కేశవ, కథం నా ఋషిపల్కమ్యం నారీ
 తస్మాత్ప్రముచ్యతే. కృష్ణః. అజ్ఞానాత్ జ్ఞానతో వాపి యా స్త్రీ జాతా
 రజస్వలా, దృష్ట్యా స్పృశతి భాణ్ణాని గృహకర్మణి సంస్థితా. ప్రాప్నోతి
 సా మహాపాపం సర్వా నార్యో రజస్వలాః, శృణు తతా రణం యస్మా
 ద్వర్జనీయా రజస్వలాః. ప్రోతాస్య గృహతో దూరం చాతుర్వర్ణ్యేన
 భారత, బ్రహ్మహత్యాం పురా శక్రో వృత్రం హత్వా హ్యవాప చ.
 తయా వై రాజశార్దూల పీడితో వృత్రసూదనః, బ్రహ్మణం సముపా
 గచ్ఛ దాత్మనశ్శుద్ధి కారణాత్. శుద్ధిం శక్రిస్య రామస్య ప్రహృష్టే
 నాన్తరాత్మనా, విభజ్య బ్రహ్మహత్యాంతు చకార స చతుర్ముఖః. ప్రాక్షి
 పద్రాజశార్దూల చతుస్థానేషు వై తదా, వహ్నిః ప్రథమజహ్వసు
 నదీనాం ప్రథమోదకే. గిరివృక్షాదిభూమా చ నారీరజసి పార్థివ, తతో
 రజస్వలా నారీ ప్రోతాస్యా చ ప్రయత్నతః. బ్రహ్మణ శ్శాసనాత్పార్థ
 చాతుర్వర్ణ్యే చ సర్వదా, ప్రథమేహని చణ్డాలీ ద్వితీయే బ్రహ్మ
 ఘాతుకీ, తృతీయే రజకి ప్రోక్తా చతుర్థేహని శుద్ధ్యతి, అజ్ఞానాత్
 జ్ఞానతో వాపి జాతం సంపర్క పాతకమ్. తత్ప్రపసంక్షయార్థే వై
 కార్యేయమృషి పంచమీ, సర్వపాపప్రశమనీ సర్వోపద్రవనాశినీ. బ్రహ్మ
 త్మత్రయవిత్ శూద్రస్త్రీభిః కార్యా విశేషతః. కృష్ణః. అత్రార్థే
 యత్సురావృతం ప్రవక్ష్యామి తదాత్మికం, పురా కృతయుగే రాజా
 విదర్భాణాం బభూవ హ. శ్యేనజన్నామ రాజర్షి శ్చతుర్వర్ణ్యాను
 పాలకః, తస్య దేశేవసద్విప్రో వేదవేదాఙ్గపారగః. సుమిత్రో నామ
 రాజేంద్రసర్వభూతహితే రతిః, కృషివృత్త్యాసదా యుక్తః కుటుంబపరి
 పాలకః. తస్య భార్యా సుసాధ్వీ చ పతిశుశ్రూషణే రతా, జయశ్రీర్నామ
 విఖ్యాతా బహుభృత్యసుహృజ్ఞానా. అతిచింతాన్వితా నాచ ప్రాప్నోత్
 కాలే సుమధ్యమా, తేత్రాదిషు రతా సాధ్వీ వ్యాకులీకృతమానసా.
 ఏకదా సాత్మనః ప్రాప్త మృతుకాలం వ్యలోకియతి, రజస్వలాసి సా
 రాజన్ గృహకర్మ చకార హ. భాండాదీన్యస్పృశద్రాజన్ ప్రాప్త
 కపి భామిని, కాలేన బహునా సాధ్వీ పంచర్షిమగమత్తదా, తస్మా

భర్తాపి విప్రోఽసా కాలధర్మము పేయివాన్, ఏవం తౌ దంపతీ రాజన్
 స్వకర్మనశగౌ తథా. భార్యాతిస్య జయశ్రీస్సా ఋతుసంపర్క దోషతః.
 శునీయోనిసముత్పన్నా శునీ చాభున్న రేశ్వర. తస్యా సంపర్క
 దోషేణ బలీవర్తో బభూవ సః, ఏవం తౌ దంపతీ రాజన్ స్వకర్మవశ
 గౌతదా ఋతుసంపర్క దోషేణ తిర్క్యగ్యోనిముపాగతో, స్వధర్మాచరణా
 జ్ఞాతా పుభౌ జాతిస్మృతో తథా సుతస్యైవ గృహే రాజన్ స్మరంతౌ
 పూర్వపాతకమ్, సుమిత్ర స్వ చ పుత్రో) భూ ద్ధరు శుశ్రూణే రతః.
 సుమతిర్నామ ధర్మజ్ఞో దేవతాతిథిపూజకః, అథ క్షయాహ సంప్రాప్తే
 పితుస్తు సుమతీస్తదా. భార్యాం చంద్రమతీం ప్రాహ ప్రేతృకశ్రద్ధయా
 నివృతః, అద్య సాంవత్సరదినం పితుర్వై చారుహసిని. పూజనీయా
 ద్విజా భీరు పాకశుద్ధిర్వధీయతామ్, తయా కృతా పాకశుద్ధిః సుమతే
 శ్శాసనాద్భవే. యుక్తం పాయసభాణ్ణే వై సర్వేణ గరళం తతః,
 దృష్ట్వా బ్రహ్మవధాద్భీతా శునీ భాండానిసాఽస్పృశత్. ద్విజభార్యా
 చ తాం దృష్ట్వా ఉల్లుకేన జఘాన హ, భాండాదీని చ ప్రక్షాళ్య
 త్యక్త్వాపాకం సుమధ్యమా పునః పాకం చ కృత్వా తు శ్రాద్ధం కృత్వా
 విధానతః, తతో భుక్తేషు విప్రేషు నోచ్ఛిష్టం చ దదా బహిః. భూమా
 క్షిప్తం తయా శూన్యే ఉపవాసస్తతో) భవత్, తతో రాత్ర్యాం
 ప్రవృత్తాయాం సాశునీ క్షుధితా భృశమ్. బలీవర్దముపాగత్య భర్తార
 మిదమబ్రవీత్, బుభుక్షితా గృహే భర్తర్న దత్తం భోజనాదికమ్.
 గ్రాసాదికం చ స ప్రాప్తం క్షుధా మాం బాధతే భృశం, అన్యస్మిన్
 దివసే పుత్రో) మమ లేహ్యం దదాత్యసా. అద్య మహ్యం కిమిచ్ఛేష
 ఉచ్ఛిష్టమపి నో దదా, పాయసాన్నే పపాతాద్య గరళం సర్పసంభ
 వమ్. మయా విచిన్త్య మనసా మరిష్యన్తి ద్విజోత్తమాః, సంస్పృష్టం
 పాయసం గత్వాత్రాహం తాడితాభృశమ్. దుఃఖితం తేన మేగాత్రం
 కటిర్భగ్నా కరోమి కిమ్, పతః ప్రాహ సచానడ్వాన్ భద్రే తే పాపజం
 ఫలమ్. కంకరోమి హ్యుక్తో) హం భారవాహో) ద్యసుస్థితః, అద్యాహ
 మాత్మజక్షేత్రే వాహిక స్సకలం దినమ్. మారితశ్చాత్మజేనాహంముఖం
 బధ్వా బుభుక్షితః, వృధాశ్రాద్ధం కృతం తేన జాతాద్య మమ కష్టతా.
 కృష్ణ ఉవాచ. తయోస్సంవదతో) రేవం మాలాపిత్రో) శ్చ భారతి,
 శ్రుత్వా పుత్ర)స్తదా వాక్యం యదుక్తంచ తదోభయో. తతో

రజన్యం తత్తాలం దదౌ తస్యైవ పూజనమ్, పితరౌ తౌ విదిత్వా
 తు దత్తవా న్సుమతిస్తద. తతోఽసౌ దుఃఖితః పునః^{సౌ}జ్ఞాత్వాఽ
 వస్థాం తదా తయోః, మాతాపిత్రోస్తు రాజన్య^{సౌ} దుఃఖార్తః ప్రస్థితో
 వనమ్. జ్ఞాతుమిచ్ఛామి కష్టం నై మాతాపిత్రోశ్చ భారతి, తత్ర
 గత్వా జ్ఞానవృద్ధా నృషీన్ సప్త వనాశ్రితాన్ ప్రణిపత్య^{సౌ}బ్రహ్మ
 ద్వాక్యం హేతిం చైవ తదౌ తయోః సుమతిః. కథయత్వం విప్రవర్యాః
 ప్రశ్నమేకం సమాహితాః, కేన కర్మవిపాకేన పితరౌ మే తప్తధనాః.
 ఇమామవస్థాం సంప్రాప్తౌ ముచ్చ్యతే పాతకాత్రిభుః. శ్రీకృష్ణః. తథా
 కర్ణ్య వచస్తస్య సుమతేర్దుఃఖతస్య చ, ఋషిస్సర్వ తపినామ సర్వజ్ఞః
 కరుణాన్వితః సుమతిం ప్రత్యువాచేదం తత్పిత్రోర్ముక్తయే తదా,
 ఋషయః ఊచుః. తవ మాతా పురా విప్రస్యగృహం బాలభవతః,
 ఋతుం ప్రాప్తం విదిత్వా తు సంపరకామకరోద్విజ. తేన కర్మవిపా
 కేన శునియోనిముపాగతా, పితాపిస్సర్పదోషేణ బలీవర్త^{సౌ} బభూవ
 హ. ఏతయోర్ముక్తికామార్గం కురుత్వమృషపశ్చమీమ, భార్యాయా
 స్సహ విప్రేన్ద్రఋషిన్ సమూజ్యయత్నతః. ఆచరిన్య వ్రతం తత్ర
 నప్తవర్షం ద్విజోత్తమ, అంతే చోద్యాపనం కుర్వా ద్విత్తశాశ్వ
 వివర్జితః. శాకాహారస్తు కర్తవ్య నివార శ్యామకస్తథా,
 కథం వాథ ఫలం మూలం హలకృష్ణం న భక్షయేత్. పాప్య
 భాద్రపదే మాసి శుక్లపక్షస్య పశ్చమీమ, తస్యా మధ్యాహ్న
 సమయే నద్యాదౌ విమలే జలే, కృత్వాపామార్గసమిథా దస్త
 థావనమాదితః, ఆయుర్బలం యశోవర్చక ప్రజాః పశువనూని చ.
 బ్రహ్మప్రజ్ఞాం చ మేధాం చ త్వన్నోదహి వనస్పతే, సంప్రార్థ్యానేన
 మన్తేణ కుర్వాద్వేదంతథావనమ్. ముఖదురస్సనాశాయ దస్తానాం
 చ విశుద్ధయే, స్త్రీవనాయ చ గాత్రాణాం కుర్వేహం దస్తథావనమ్.
 అనేన దస్తానీ సంశోధ్య స్నాయాన్మృతస్నానపూర్వకం, తిలామలక
 కేతాన కేళాన్ సంశోధ్య యత్నతః. పరధాయ నవం శుద్ధం వాససీ
 యుక్తమాహితః, విధాయ నిత్యకర్మాణి గత్వా ద్వారవతిమృషిన్.
 ద్వారవతిం = అగ్నిహోత్రశాలామ్. స్థాపయేద్విభవదభ్యుత్థయ పశ్చా
 మృతంనై శ్శుభ్రైః. చస్తనాగరుకర్పూరై ర్వలిప్య చ సుగంధిభిః.
 పూజయే ద్విపథైః పుష్పైః గన్ధధూపాదిపుష్పకైః, సమాచ్ఛాద్య

శుభైర్వస్త్యైః సోపవీతైరణావిధి తతో నైవేద్యసంపన్నై రగ్న్యం
 దద్యాచ్చభైః పల్లైః, పూజయన్య ఋషీన్ దివ్యానరుంధత్వా సమన్వి
 తాన్. కన్యసోఽత్రిభిరదాజో విశ్వామిత్రోఽథ శాతమ, జమదగ్ని
 రగస్త్యశః సాగ్ధీ చై వాపరగుభతీ. మగ్ తేనానేన సప్తర్షీన్ పూజయే
 తుసమాహితః. వజీన ఋషిపంచమూ కృతేనై వ దిజ్యోష్ణ ము ఋతు
 సంకర్గిజో దోమః క్షుద్రం యాశి న సుశయః. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ
 తచ్చుితా సుమతిరాకర్ణం కరచుం ఋషిభాషితమ్, గృహమేత్య
 వ్రతం చ కే సభార్వశ్చక్రియాన్విత్. వ్రతం తు ఋషిపంచమూ సుగర్
 పాపవనాశనం, కృత్యా సర్వం యదోక్తంచ మాతామితో, ఫలం
 దనా. వ్రతపుణ్యవభావేన మాతా తస్య శరయోనితః, ముక్తా నృపతి
 శాస్త్రాల విమానవరమాస్థితా. దివ్యాంబరభరాభూత్వా గతా స్వర్గం
 చ భారత, పితాఽపి సమృతోఽగచ్ఛత్ సుమతేపశుయోనితః. సర్వం
 ప్రాప్తో మహారాజ వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః, దివ్యాంబరధరో భూత్వా
 గతస్వర్గం స భారత. కాయకం వాచికం వాపి మానసం యచ్ఛ
 దుష్కృతం, తత్సర్వం నిలయం యాతి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః. తస్య
 యజ్ఞాయతే పుణ్యం తచ్చుణుష్య నృపొత్తమ, సర్వవ్రతేషు యత్సు
 ణ్యం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలమ్. సర్వదానేషు దత్తేషు తదేతద్వ్రతచార
 ణాత్, కురుతే యా వ్రతం నారీ సా భ వేత్సుఖభాగినీ, రూపలావణ్య
 యుక్తాచ పుత్రపౌత్రాదిసంయుతా, ఇహలోకేసుఖం యాయాత్ పర
 త్రచ పరాంగతిమ్. ఏతత్తే కథితం రాజన్ వ్రతానాముత్తమం వ్రతం,
 సర్వసంపత్ప్రదం చైవ నారీనాం పాపనాశనమ్. ధనం యశశ్చ సర్వంచ
 పుత్రప్రదపి యుధిష్ఠిర, పతతాం శృణ్వతాం చాపిదద్వాత్పాపప్రణాశ
 నమ్. ఇతి శ్రీభవిష్యత్పరశురాణే ఋషిపంచమీవ్రతకథా సంపూర్ణా.

ఋషిపంచమీవ్రతోద్దేశనమ్.

యుధిష్ఠిరః.—కిమస్యోద్భావనం ప్రోక్తం వ్రతపూర్ణఫలప్రదం,
 సుమతిః కేనవిధినా చకార వద తత్త్వః. శ్రీకృష్ణః. పూర్వస్మిన్ దివసే
 కుర్యా దేకభుక్తం సమాహితః, ప్రాతరుత్థాయ సున్నతస్త్రతో గురు
 గృహం వ్రజేత్. ప్రార్థయేత్తం మమాచార్యో భవోద్భావనకర్మణి,
 పూర్వోక్తేనైవ విధినా స్నాత్వా భక్త్యా సమాహితః. శుచౌ దేశే

సమాలిప్య సర్వతో భద్రమండలే, అవణం సజలం కుంభం తామ్రం
 మృణ్మయమేవ చ. సంస్థాప్య వస్త్రసంవీతం కండదే శే సుశోభనం, పంచ
 రత్న సమాయుక్తం ఫలగంధాత్మ ప్రభుతమ్. సహిరణ్యం సమాసాద్య
 తామ్రేణ పటలేన వా, వంశమృగ్మయపాత్రేణ యవపూర్ణేన వైవహి.
 ఆచ్ఛాదయేత్తచ్చేలేన లిఖేనృద్వదళం తతః, సావర్ణ్యపత్తిమ్యా శూర్యా
 ఋషీణాం భావితాత్మనామ్ పలేన వా తదర్థేన తదగ్ధార్థేన వా పునః,
 శక్త్యా వా కారయేత్తత్ర విత్రశాత్సనివర్జితః. విశానం పంచవర్ణం చ
 ఫలపుష్పసమన్వితం, బద్ధియానుపరి శ్రీమత్యంభారాన్ సంవిధాయచ.
 మధ్యాహ్న పూజయేద్దృక్పాత్ర ఋషీన్ శ్రద్ధాసహన్వితః, కశ్యపోఅత్రి
 ర్భరద్వాజో విశ్వమిత్రోఽశ కౌతమః. జనుదగ్నిర్వసిష్ఠశ్చ సాధ్వీచై
 వాప్యరుంధతి, గృహ్హవస్థస్థుగ్ని మమూ దత్తా తుస్త్వా భవతు మే
 సదా. ఏవం పూజాం చ నిర్వర్త్య ఋషీన్ భాగ్యతా సమాహితః,
 అనేనవిధివా సప్తవర్షాణి వ్రతమాచరేత్. ఆహా మధ్యే తథా చాస్తే
 కుర్యాదుద్యాపనం బుధిః, ఆచార్యాణి వరయేత్సుప్త పదవేదాజ్ఞ
 పారగాన్. వ్రతిమాస్సుప్త మధ్యేత సువర్ణేన స్యశక్తతః, బుధిలాస్సాత్మ
 సూత్రాశ్చకమణ్డలుసమన్వితాః. సంస్థాప్యకల శేష్వేతాన్ మృత్సమేష్వ
 వ్రణేషు చ, స్నానయేద్విధివద్దృక్పాత్ర పంచామృతరసాదిభిః పూర్వోక్త
 విధినా రాజన్ కృత్వా పూజాం సమాహితః, రాత్రోజాగరణంకుర్యా
 త్పుగాణశ్రవణాదిభిః కృతనిత్యక్రియః ప్రాతర్బుధుపయూర్జితస్సహ,
 వైదికో వాధ పారాణ అధికారో మనుస్మృతేః సహస్తామీ సహ
 వాధ నామమంత్రేస్తునా పథక, అష్టోత్తంసహస్రంసహితమంత్రతరం
 తు వా. పునఃపూజాం తతః కృత్వా గురు సాపూజయేద్వ్రతీ,
 స్వర్ణాజ్ఞళీయవాసోభిః కుండలామృష్టతాజస్తే. సప్తగాస్త్రవదా
 తవ్యా వస్త్రాలంకారసంయుతాః, దద్యాదేకాం సవత్సాం చ గురవే
 గాం పయస్వినీమ్. పూజయే దృత్విజస్సప్త వాసోభిర్దక్షిణాదిభిః, కల
 శానుపవీతాం శ్చ దద్యాత్తేభ్య స్సుభక్తితః. ఆచార్యం చ సపత్నీకం
 ప్రణిపత్య తమూపయేత్, పూజయేద్బ్రాహ్మణాన్ భక్త్యా దీనా
 నాథాన్ ప్రతర్ప్య చ. సోపసక రాస్తాః వ్రతిమా ఆచార్యాయ నివేద
 యేత్, లభ్యానుజ్ఞాం తు భుజ్జీత ఇష్టై ర్బుద్ధజనైస్సహ. ఉద్యాపనవిధిః

ప్రోక్షసర్వతాయం ఫలాన్నినామ్, అనేక విధినా సమ్మగ్ వ్రతమేత
త్సమాచరేత్. సర్వవ్రతేషు యత్పూర్ణం సర్వతీర్థేషు యత్ఫలం, సర్వ
దానేషు దత్తేషు తదేతద్విశ్రచారిణామ్. ఏవం యా కురుతే భూప
ఉద్వాపనవిధిం పరం, సర్వపాపవినిర్ముక్తా స్వర్గలోకే మహీయతే. ఇహ
లోకే చిరం కాలం జర్తాయా నహ శుచిస్థితా, పుత్రపౌత్రైః పరివృతా
భుక్త్వాభోగ్యాన్ననోహరాన్. నిష్పాపా సుభగా నిత్యం లభతే చాక్ష
యాం గతిమ్. ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే ఋషిపంచమీవ్రతో ద్వాప
నవిధి స్సంపూర్ణా.

మాఘశుక్లపంచమ్యాం వసన్తపవృత్తిః.

సా మధ్యాహ్నా వ్యాపిని కార్యా. ముహూర్తమాత్రసత్వేఽపి
పరా గ్రాహ్య. తత్ర విష్ణోః పూజా కార్యా. మాఘమాసి సితే పక్షే
పృథ్వీమ్యాం పూజయేద్ధరిమ్, పూర్వవిధ్వా క్షకర్తవ్యా వసంతాదా
తద్దేవచ. చైత్రశుక్ల పృథ్వీమీవత్ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేదిత్ ప్రసంగః

వ్యక్తివ్రతారంభః లలితావ్రతమ్.

తత్ర భాద్రపదశుక్లవస్త్యాం లలితావ్రతమ్. సా మధ్యాహ్నా
వ్యాపిని గ్రాహ్య. ఇదం ఘూర్జరదేవే ప్రసిద్ధమ్. అత్ర భాద్రపదకృష్ణ
వస్త్యాం కపిలావస్తీవ్రతం. తత్ర యోగవిశేషేన పూర్వస్యాం వా
కార్యమ్ భాద్రే మాస్యసితే పక్షే భానా చైవ కరేన్ధితే, సాతే శుజే
చ రోహిణ్యాం సా వస్తీ కపిలా స్మృతా. సంయోగే తు చతుర్థాంచ
నిర్దిష్టాపరమేష్ఠినా. తత్ర సూర్యదేవతాప్రార్థన తత్పూజన తర్పణ హవ
నాదికం కృత్యాకపిలాం గాం దద్వాదితి వ్రతవిధిః.

కపిలావస్తీ.

కపిలాం పూజయేద్దేవీ సనత్కూపాపనాశినీ, వస్త్రయుక్తాం
సఘటాం చ స్వర్ణశృంగవిభూషితామ్. తామ్రపృష్ఠీం రాప్యఋరీం
కాంస్యదోహసమన్వితామ్, మంత్రేణానేన తాం దద్యాత్ బ్రాహ్మ
ణాయేతి శక్తితః. కపిలే సర్వభూతానాం పూజనీయాసి రోహిణి,
సర్వతీర్థమయీ యస్మాద్దతశ్శాన్తి ప్రయచ్ఛ మే కపిలే పుణ్యకర్తాసి

నిష్పాపే పుణ్యకర్షణి, మాముద్ధరయ పాపాత్తు దదతో హ్యత్తు
యం కురు. ఇతి | పార్థ్వ గోదానము క్షమ్.

కార్తికే సుగ్రదవస్థీవతమ్. తత్ర సుబ్రహ్మణ్యపుంగవః కార్య
మార్గశీష శుక్తే భాద్రపదే నా చమ్పావస్థీవతమ్.

అథ సప్తమీత్రాని.

చైత్రశుక్ల సప్తమ్యాం గర్జోష్ణతిః తత్ర గంగాపుంజా విశేష
ఫలదా. శ్రావణశుక్ల సప్తమ్యాం శీతలావతమ్.

భాద్రపదశుక్ల సప్తమ్యాం మమకూభరణావతమ్.

స్నాత్యా. ఆచమ్య. సంకల్ప్య. ఉమాశోభితనామాంగం శుద్ధ
స్ఫటికసన్నిభం, బాహుభి శ్శూలడమరుకపాలాభయశోభితైః. చతుర్భు
స్సహితం హస్తైశ్చంకరం లోకశబ్దరం. ఉమాను హీశ్వరాయ నమః.
ధ్యాయామి. ఆవాహయామి దేవేశం భవంతం భక్తవత్సలం, గృహాణ
మత్కృతాం పూజాం పార్వతీసహిత ప్రభో. ఆవాహనమ్. మూర్తిక్షే
పుష్కరాగైశ్చ నానారత్నైశ్చ శోభితం, దివ్యం సింహాసనం చారు
ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఆసనమ్. సర్వసాత్త్వికవివస్వంజాహ్నునీజల
శోభితం, గంధపుష్పక్షతైస్సార్ధం పాద్యం స్వీకురు శబ్దరం. పాద్యమ్.
పవిత్రోదకసంయుక్తం సువర్ణకలశస్థితమ్, అర్ఘ్యం గృహాణ దేవేశ శూ
లపాణే నమోఽస్తుతే అర్ఘ్యమ్. ఆచమ్యతాం మహాదేవమయా భక్త్యా
ప్రకల్పితైః, సర్వతీర్థాహృతైః స్వచ్ఛైశ్చ సర్వసాత్త్వికైరత్నైః. ఆచ
మనమ్. గంధైః పంచామృతైశ్చుద్ధైః పంచకంబూదైశ్చుద్ధైః, స్నాప
యామి మహాదేవ భవంతం నిత్యనిర్మలమ్. పంచామృతస్నాపనమ్. త్ర్యమ్బ
కాయ చ శర్వాయ సర్వభూతప్రియాయ చ, స్నా నేనానేన దేవేశ సుప్రీ
తో భవ శబ్దరం. ఆపోహిష్ఠేతి మంత్రేణ. శుద్ధోదకస్నానమ్ గజాజన
పరీవీత వ్యాఘ్రచర్మాంబరప్రియ, దుకూలవస్త్రయుగళం గృహ్యతాం
పార్వతీపతే. వస్త్రమ్. ఉపవీతం గృహాణేశ ఫణిరాజవిభూషిత, బ్రహ్మ
సూత్రం చోత్తరీయం సువర్ణపరికల్పితమ్. యజ్ఞోపవీతమ్. నానాభరణ
నాగేంద్రకంకణాంతవైభవి, నానావిభాసలంకారాన్ గృహాణ పరమే
శ్వర. ఆభరణాని, విభూతిభూషణ శ్రీమన్ విభూతిభం వాసిత, సుగంధం

చందనంచారు గృహ్యతా మనులేపమ్. గంధమ్. సుగంధీనిసపుష్పాణి
 నానాగంధాక్షతాని చ, సంపాదితాని రమ్యాణి, గృహజేష్ఠఫలప్రద.
 తిలాక్షతపుష్పాణి, అథాంగపూజా, శంకరాయనమహాపాదా పూజాయా
 మి. గౌరై. పా...మి. శర్వాయనమహజానునీ శర్వాణ్యై నమః జాను...
 మి. ఆనందాయనమః జంఘే. శోకి వి నాశినై న్యజంఘే. శివాయ ఊరూ.
 శుభాయై ఊరూ. ఆనందాయనమః కటిం. ఆనందిన్యై నమః కటిం. భవాయ
 నాభిం. భవాన్యై నాభిం. శంకరాయ హస్తా ఆనందకారణ్యై హస్తా.
 నీలకంఠాయ కంఠం. ఉత్కంఠినై నమః కంఠం. రుద్రాయ కరౌ. నృత
 శీలయై కరౌ. నృతశీలాయ బాహూన్. లలితాయై బాహూన్. వృష
 శాయ ముఖమ్. విలాసిన్యై ముఖం విశ్వచక్రాయస్మృతమ్. విశ్వచక్రాయై
 స్మృతమ్. త్రినేత్రాయ నేత్రాణి. త్రినేత్రాయై నేత్రే. తాండవేశాయ
 భ్రువౌ. నృతప్రియాయై భ్రువౌ. హవ్యవాహనాయ లలాటం. ఇంద్రా
 న్యై లలాటమ్. గంగాధరాయ మకుటమ్. స్వాహాయై మకుటమ్. సర్వే
 శాయ శిరః. సర్వేశ్వర్యై శిరః. మహాదేవాయ సర్వాంగాని. పార్వ
 త్యై నమః సిర్వాంగాని. అథ దోరగ్రంథిపూజా. కామరూపాయ నమః
 ప్రథమగ్రంథిం పూజయామి. ఆద్యంతిరహితాయ ద్వి. గ్రం. వారాయ
 త్రి, గ్రం. చంద్రచూడాయ నమః చ. గ్రం. స్మరివారాయ పం. గ్రం.
 పార్వతీప్రియాయ వష్ట. గ్రం. మదనమథనాయ సప్త. గ్రం. సోమసూ
 ర్యాగ్నిలోచనాయ ఆ. గ్రం. ప్రమథాధిపతయే న. గ్రం. బ్రహ్మాండా
 ర్చితాయ ద. గ్రం. అర్ధనారీశ్వరాయ నమః ఏ. గ్రం. ఉమామహేశ్వ
 రాభ్యం. ద్వాదశగ్రంథిం. నమస్తే దక్షయజ్ఞస్ను సర్వలోకపితామహ,
 దేవ్యా సహ మహాదేవ ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. వనస్పత్యు
 ద్భవైర్హారసతి ధూపః. నమస్తే లోక్యనాథాయ నమస్తే త్రిపురాంతక,
 గృహాణ దివకం దేవ త్రైలోక్యతిమిరాపహ. సాజ్యం త్రివర్తిదీపమ్.
 దివ్యాన్నం వక్షసోపేతం నానాభిక్ష్యసమన్వితం, నైవేద్యం గృహ్య
 తం దేవ భుక్తిముక్తప్రదాయక. నైవేద్యమ్. సురాసురార్చిత విభా
 కర్పూరేణ చ సంయుతమ్, తాంబూలముత్తమం దేవ దేవేశ ప్రతిగృ
 హ్యతామ్ తాంబూలమ్. హిరణ్యరూప ఇతి సువర్ణపుష్పమ్ సోమో
 నా ఏతిస్మృతి నీరాజనమ్. త్ర్యంబకేతి మంత్రపుష్పమ్. ఉమాపతే వశు

పతేత్రైలోక్యాధిపతేవ్రభో, ప్రదక్షిణంకరోమి త్వాం మమపుత్రఫల
ప్రద ప్రదక్షిణమ్. విశ్వనాయా విశ్వముఖా విశ్వపాతకర శివా,
ప్రసన్నవదనో వందే పార్వతీపరమేశ్వరం. సమసాగరః. ఉమామహేశ్వర
శివా దేవా సర్వలోకపితామహా, వ్రతేనానేన సుప్రీతో భవతాం
మమ సర్వదా. ఇతి ప్రార్థనా. వంధ్యాత్వనాశనాథాయపుత్రప్రాప్త్యాభి
వృద్ధయే, మాహేశ్వర మిదం సూత్రం ధారయామి మహేశ్వర.
దోరగ్రహణమ్. నమః ప్రమథనాథాయ నమః కైలాసవాసి నే, సమో
గ్రంధిషాసంస్థాయ నమస్సూత్రస్వరూపిణే. సంతానసాఖ్యముపలబ్ధమతీ
వ్రహ్మహ్మ వాఙ్మన్త్రి నిర్మలగుణా వసుదేవముఖ్యాగ, సంపూజ్యశైల
తనయాపతిమాదిదేవం బధ్నన్తి దక్షిణాకరే వరదోరకం తే. దోరబధ్న
నమ్. గోత్రజాపతయే తుభ్యం నేత్రత్రయసుశోభిత, విస్ఫుజామి మహా
దేవ జ్ఞేయదోరం శివాజ్ఞయా. జ్ఞేయదోరవిస్మయమ్ ఆది త్యతీజసోత్పన్నా
రాత్రింకరవినిర్మితాః ఎటకాః కామదా సిత్యం శాస్త్రం యచ్ఛస్తదా
నతిః. వాయనదానం. ఉమేశః వ్రతిగృహ్లాతు ఉమేశో వై దదాతి చ,
ఉమేశస్తారకోభాభ్యాం ఉమేశాయ నమో నమః. ఇతి పూజావిధానమ్.

అథ కథా.

ఋషయః. పురా సూతం మహాత్మానం దృష్ట్వా సత్కార పూ
ర్వకం, శత్రు మునయస్సర్వే వంధ్యాత్వహరముత్రమమ్. వదనశ్రోతు
మిచ్ఛాగి వ్రతం సంపత్కరం శుభమ్. సూరక. పురా కృష్ణంమహాత్మా
నం ధర్మపుత్రో యుధిష్ఠిరః, వంధ్యాత్వనాశనం బ్రూహి వ్రతంకృష్ణ
మహామతే. కృష్ణః. మునీంద్రో రోమశో నామ మధురాఖ్యాం పురీం
గతిః, అర్హితో వసుదేవేన దేవక్యా చ యుధిష్ఠిరః. ఉపవిష్టః కథాః
పుణ్యాః కథయిత్వా మనోరమాగ, తతః కథయితుం భూయక కథామే
తాం ప్రచక్రమే. కంసేన తేహతాఃపుత్రాః జాతాస్సర్వే పునఃపునః,
మృతవత్సా దేవకి త్వం పుత్రదుఃఖేన దుఃఖతా. యథా చంద్రముఖి
దీనా బభూవ నహుషప్రియా, పశ్చాచ్ఛీర్షవ్రతా చైవ బభూవ ధృత
వత్సకా. త్వం చాపి దేవకిదేవి భవిష్యసి న సంశయః. దేవ్యువాచ.
కథం చంద్రముఖి బ్రహ్మన్ బభూవ నహుషప్రియా, కిం వా శీర్షంవ్రతం
పుణ్యం తయా సంతతివర్ధనమ్. సుపత్నిదర్పదలనం నాభాగ్యరోగ్యదం

ప్రభో, ఏతత్సమస్తం విస్తార్య బ్రూహి మే మునిపుంజ్ఞవ. రోమ్న ఉవాచ. అయోధ్యాయాం పురా రాజా నహుషో నామ విశ్రుతః, తస్యాసీద్దూప్యసంపన్నా దేవీ చంద్రముఖీ ప్రియా. తథా తస్యైవ నగరే విష్ణుగుప్తోఽభవద్విజః, ఆసీన్యణవతీ తస్య పత్నీ భద్రముఖీ ప్రియా. తయోరాసీ ద్దృఢా ప్రీతిః స్పృహణీయా పరిస్పరం, అథ తే ద్వే చ సఖ్యాచ న్నా నార్థం సరయూజలే. ప్రాప్తే ప్రాప్తాశ్చ తత్త్రైవ బ్రాహ్మణ్యో నాగరాంగనాః, స్నాత్వా తాం మండలం చక్రు సన్మధ్యేఽవృత్తయాపిణమ్. తేఖయిత్వా శివం శాస్త్రం ఉమయా సహ శజరం, గంధపుష్పాక్షతై ర్భక్త్యా పూజయిత్వా యథావిధి. ప్రణమ్య గన్తు మనసో వ్రతమూచచ్ఛి తాః స్త్రీయః, ఊచత్సంకరోఽస్మాభిః సార్వత్వ సహ పూజితః. బద్ధా సూత్రమయం తంతుం శివన్యాత్మా నివేదితః, ధారణీయ మిదం తావద్యావత్ప్రాణావధారణమ్. తాసాం తద్వచనం శ్రుత్వా సఖ్యా తచ్ఛక్రతుర్వతం, కృత్వా తన్మమయం తత్ర బద్ధా దోర్భాసం సుదోరకమ్. తతస్తా స్వగృహం జగ్ముః స్వసఖిభిస్స మావృతాః, కాలేన మహతా తాభ్యాం విస్మృతం తద్రవతం శుభమ్. ప్రమత్తయా చంద్రముఖ్యా విస్మృతం చ సుదోరకమ్, భద్రముఖ్యా తథా భద్రం విస్మృతం సంప్రేమేవ తత్. మృతే కైశ్చిదహారాత్త్రేః సా బభూవ ప్లవంగమా, భద్రాఖ్యా కుకులజా జాతా వ్రతభక్త్యా చ్ఛుభాననే. కాలేన పశ్చతాం ప్రాప్తే సఖిభావాత్స హేవ తే, తథైవ మాధురే దేశే జాతే గోకులసంకులే. బ్రాహ్మణా బ్రాహ్మణీ జాతా క్షత్రియా క్షత్రియా తథా, రాజ్ఞో జాయా బభూ వాథ లక్ష్మీనాథస్య వల్లభా. ఈశ్వరీనామ విఖ్యాతా యా సా చంద్ర ముఖీ పురా, నామ్నా భద్రముఖీ యాసీ ద్దూభషణా నామ సాభవత్. అగ్నిమిశస్య యాదత్తా పిత్రా తస్య పురోధసః, అతివ వల్లభా చాసి ద్దూభషణా భూషణప్రియా. భూషితా భూషణవరై రూపేణాలంకృతా స్వయం, పుత్రా బభూవు ర్భవావో భూషణయా సత్తవచ, మాత్మ వద్దూప్యసంపన్నాః పిత్రివద్ధర్మశాలినః, సఖ్యా బభూవతు సద్వజ్ఞా తే జాతిస్మరే కిల. పునర్నిరంతరా ప్రీతి సయారాసీ ద్దృఢా పురా, కాల బహుతిథౌ యా తే త్యక్తాశా త్యక్తయావనా. మధ్యే వయసి సా రాజీ వరం పుత్రమజీజనత్, ఈశ్వరీ రోగిణం మూకం ప్రజ్ఞాహిసం

చ నిస్సవమ్. తాదృశోఽపి మహాభాగో మృతోఽసౌ నవవార్షికః,
 తతస్తాం భూషణా ద్రష్టుం ఈశ్వరీం పుత్రా)సభితామ్. సభిభావా దతి
 స్నేహాత్ పుత్రోః సైవః పరివారతా, అముక్తాభరణా భద్రస్వరూపే
 చైవ శోభితా. తాం దృష్ట్వా తాదృశీం భవన్య ప్రజజ్ఞాత్తేశ్వరీ
 రుమా. తతో గృహం ప్రేమయిత్య బ్రాహ్మణేం తప్రమత్నరా. చింత
 య మాస సా రాజ్యే తస్యః పుత్ర)పథం ప్రతి, సిశ్చిత్త్య చితనా క్రూరా
 ఘాతయామాస తస్మాతాన్. హతా హతాశ్చ తే పుత్రః పునర్జీవంత్య
 నామయాః, తదద్భుతతరం దృష్ట్వా సభిమూహూము భూషణామ్.
 ఉపవేశ్యాస సే శ్లేష్టే బహుమానపుంససరం, అపృచ్ఛ ద్విసయావిష్టా
 రాజ్య సా భృశివిస్మితా. బ్రూహి తథ్యం మహాభాగీ కం త్వయా
 సుకృతం కృతం, దానం వ్రతం తపః పాపి శుశ్రూషణముపాషే
 తమ్. యేన తే నిహతాః పుత్రాః పునర్జీవం త్యనానుయాః, స్వతంత్రా
 బహుపుత్రా) సా జీవవత్సా సుశోభ సే. అముక్తాభరణా సత్యం
 భర్తు శ్చేలస్య ఐస్థితా. అతవ శోభ సే భద్ర యథార్థం వస్తు మర్హసి.
 భూషణా శృణు దేవ ప్రవక్ష్యామి జన్మాస్తం విచేష్టతమ, కం తచ్చ పిన్ద్రుతం
 సర్వ మయోధ్యాయాం కృతం చ యత. ఆవాభ్యం వ్రతవ్రతల్యం
 ప్రవృత్తాభ్యాం వరానసే, యేన త్వం ప్లవగీ జాతా జాతాహం
 కుకుటా తథా. తథాపి వ్రతవ్రతల్యం త్వయా చావశ్యతః కృతమ్,
 మయా తు సర్వభావేన చేతన్యాధాయ శంకింమ. తర్యగ్యన్యనుసా
 రేణ మనోవృత్త్యా ప్యనుష్ఠితమ్, ఏతద్ధి కారణం భద్ర నాన్యత్కంచి
 త్కరోమ్యహమ్. రోమశః ఇత్యాక్లిప్త చ సంస్కృత్య పూర్వజన్మ
 విచేష్టతమ్, ఈశ్వరీ చ తయా నార్థం పునశ్చైక వ్రతం శుభమ్. వ్రత
 న్యాన్యప్రభావేన పుత్ర)పౌత్ర)దిసంపదమ్. భుక్త్వా సౌభాగ్యమతులం
 మృతా శివపురం గతా, తస్మాత్త్వ మపి కల్యాణ వ్రత మేతత్సమాచర,
 కృతేచాస్మిన్ వ్రతేది వ్యజివపుత్ర)భవన్య. దేవ. బ్రహ్మన్నాభ్యహ
 మే సమ్యగ్గి వ్రతమేతత్సుఖప్రదం, సంకంపద్ధి కరిణం శివలోకప్రదం
 నృణామ్. రోమశః. భద్ర భాద్రపద శు కసప మ్యాంసలలాశయ, స్నా
 త్వాతు మండలంకృత్యావిభతార్పితం శివమ్. భక్త్యసంపూజ్య విధ
 వ్రతా)రే బద్ధానుదోరకం, యావజ్జీవం మయా త్థాతు శివస్య వినివేదితః.

ఇశ్వేవం సమయం కృత్యా తతః పభృతిదోరకం, సావగం రాజతంవాపి
 నూతనం వాధారయేత్. వటకాన్నిష్కకాన్ దద్వాత్ శ్లోతియాయ
 కుటుంబినే, భుంజిత స్వయమప్యేవం మహాదేవ మనుస్మరన్. ఏనం
 ద్వాదశవర్షాణి వ్రతం కుర్వాద్యథాక్రమం, ఆచామధ్యే తథాచాంతే
 కుర్వానుద్వాపనమహత్. ఆచార్యం వరయిత్యాతు శివభ క్తంసుఖా
 ర్చికం, విపాన్ ద్వాదశసంఖ్యాకాన్ వేదశాస్త్రవిశారదాన్. తేషాం
 చవరణంకృత్వా బ్రాహ్మణాన్ వృణుయాత్తతః. ఏషం వస్త్రాణిప్రతిమాః
 కలశాన్ ద్వాదశాన్ శుభాన్. ప్రతిమావస్త్రసంయుక్తాః పూజయిత్యా
 యథావిధి, త్వంబకేతి మంత్రేణ ఉపచారాన్ యథాక్రమం. రాత్రౌ
 జాగరణంకృత్వా ఉమాపతిమనుస్మరన్, గృహమాగత్యమేథావీపూజ
 యిత్యా సదాశివం స్వగృహోక్తప్రకారేణహోమంకుర్వాద్యిచక్షణాః
 తిలాక్షతాజ్యసహితం మూలమగ్రేణ హవయేత్. ప్రతిమావస్త్రసం
 యుక్తాబ్రాహ్మణేభ్యో నివేదయేత్, బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాద్దక్షి
 ణాభిశ్చ తోషయేత్. బంధుబిస్సహ, భుంజిత సదా ప్రీతికరో భవేత్,
 ఏతత్తే కథితం దేవిత్యం కురు వ్రత ముత్తమమ్. వ్రతస్వాస్య ప్రభావేన
 జీవపుత్రా భవిష్యసి, తచ్చుిత్యా దేవకీదేవీ చకార వ్రతముత్తమమ్.
 శివపసాదాద్దేవక్యా జాతోఽహం పాండవాగ్రజ, ఇదం వ్రతం తు
 సర్వేషాం వంశ్యాత్యవినివృత్తయే. ఇదం తు ధర్మరాజస్య వాసుదేవే,
 న చోదితం, ఏతద్యః కథితం సర్వం శృణుధ్వం ఋనిపుంగవాః. ఇదం
 సత్యమిదం సత్యం రోమశేన సుభాషితమ్. యే పతన్ద్రమాఖ్యానం
 శృణ్వన్తి శ్రద్ధయాఽన్వితాః. తే సర్వే పాపనిర్ముక్తాస్తే యాంతి శివ
 మవ్యయమ్. ఇతి సాక్షిస్తపురాణే అముక్తాధరణసప్తమీవ్రతమ్.

మూలక్షే సరస్వతీస్థాపనమ్.

అథాశ్వేజశుక్లసప్తమ్యాం సరస్వతీపూజా ఉదయవ్యాపిని
 గ్రాహ్యాయుగాద్యావర్షవృద్ధిశ్చ సప్తమీ పార్వతీప్రియా, రవేరుదయ
 మీక్షుస్తే లతాసు తిథియుగ్మకే ఇతి ప్రతాపసూర్యాంజే భవిష్యత్కే.
 వర్షవృద్ధిర్జ్యోతిః, తత్రైవ మూలాసక్షత్రేపు స్తకస్థాపనముక్తమ్. రుద్ర
 యామశే. మూలముక్షౌ సురాధీశ పూజనీయా సరస్వతీ, పూజయేత్పు
 త్యహం యావత్ శ్రవణంతే విసర్జయేత్. నాధ్యాపయేన్న చ లిఖేత్

నాథీయాత కదాచన, పుస్తకే స్థాపితే దేవాం విద్వాశామో ద్విజా-
త్తమః అహం భద్రా చ భద్రాహం నావ యోరంతరం కర్వచిత్.
సరస్వతీ. మూలేనావాహయేద్దీనిం శ్రవణేన విస్మయేత్. ఇతి సరస్వతీ
స్థాపనమ్.

రథసప్తమి స్థానవిధిః.

అథ మాఘశుక సప్తమ్యాం రథసప్తమి వతమ్ అస్థాన స్థాన
విధిరుక్తా. తచ్చ అరుణోదయవ్యాపిన్యాం రార్థం. తదుక్తం మదన
రత్నే స్మృతిసంగ్రహే. సూర్యగ్రహణతుల్య సా శుక్లా మాఘస్య
సప్తమి, అరుణోదయవేళాయాం స్థానం తత్ర మహాఫలమ్. మాఘ
మాసి సితేపక్షే సప్తమి కోటిపుణ్యదా, కుర్వాత్సు నాగ్నాదానా
భ్యామాయురారోగ్యసంపదః. దినద్వయే అరుణోదయవ్యాపివ్యే పూ-
ర్వైవ. సావణీరాజతే తామ్రే భిక్ష్యాహోహనయే తథా, పూర్వేన వర్షి-
ద్ధాతవ్యామహాత్రే తురజ్జిహ్వ సమాహితనానా భూత్యాదీపంశిరసి
ధారయేత్, భాస్కరం హృదయే ధ్యాత్వా ఇవం హంతముదీరయేత్.
సమస్తే దుద్రూపాయ రసానాం పతయే సమః అరుణాంబు- సమ
స్తేఽస్తు హరిదశ్వ నమోఽస్తు తే జలేపదీపాన్సంప్లావ్య సమర్ప్య
పితృదేవతాః, లోలారాగ-రథసప్తమ్యాం స్థాత్వా గర్జితస్థామే. సప్త
జన్మకృతైకి పాపైః ముక్తిర్భవతి తత్ క్షణాత్. ఇతి గర్జిత. వస్త్రే సప్తమి
యోగే వా రథారూఢాంశుమాలినః, యోగోఽయం వద్భుకోనామ
సహస్రారా గ్రహైస్సమః. ఏతచ్చ స్థానదానాదిస్మరణానంతరం శిష్టా-
చారాత్. సప్తారా-పర్ణాని సప్తబదరీపత్రాణి వా శివసినిధాయ తంత్ర
మంత్రకే. మద్యత-ర్క కృతం పాపం మయా సప్తమి జన్మమ, తస్మై
రోగం చ శోకం చ మాకరీ హస్తు సప్తమి. స్థానానంతరం మర్శ్యం చ
దాతవ్యం మంత్రపూర్వకం, సప్తసప్తవహ ప్రీత సప్తలోకప్రదీపన.
సప్తమ్యాసహితో దేవ గృహాణార్ఘ్యం దివాకర, సప్తసప్త మహాసప్త
సప్తదీపా వసుంధరా. సప్తారా-పర్ణాన్వాదాయ సప్తమ్యాం స్థాన
మాచరేత్. అర్ఘ్యం. జననీ త్వం హి భూతానాం సప్తమి సప్త
సప్తికే, సప్తవ్యాహృతికే దేవి నమస్తే సూర్యమాత్యకే ప్రార్థనా. ఇతి
స్థానవిధిః. అనేనైవ తు మన్తేణ పూజయే చ్చ దివాకరమ్, కృత్వా
జోడశధారాజన్ సప్తశ్వరథమండలే,

రథసప్తమీవ్రతకథా.

యుధిష్ఠిరఉవాచ కథం సాక్రియతే కృష్ణమనుష్యై రథసప్తమీ,
చక్రవర్తిత్వఫలదా యా హి ఖ్యాతా త్వయా మమ. కష్ట ఉవాచ.
ఆసీత్సాంభోజవిషయే యో వర్మానరాధిపః, వృద్ధే వయసి తస్యాసీ
త్సర్వవ్యాధియుతస్సుతః. తతర్క సావం సోఽపృచ్ఛ ద్విసీతం ద్విజ
పుంగవమ్, సప్రాహ రాజన్ వైశ్యోఽయం కృపణః పూర్వజన్మవి.
దదర్శ రథసప్తమ్యాః క్రియమాణం వ్రతం నృప, వ్రతదర్శనమా
హస్యాదుత్పన్నో జతరే తవ. అదాతా విభవే యస్మాత్సస్మాత్స
వ్యాధితో భవేత్, తతస్మ రాజా కృపచ్ఛ కిమేతస్య విధీయతామ్.
యస్య సందర్శనాత్పాస్తో లోభే స్థానమనుత్తమమ్, తదేవ క్రియతాం
రాజన్ రథసప్తమిసంజ్ఞితమ్. వ్రతం సావహరం యేన చక్రవర్తిత్వ
మాప్యతే. రాజోవాచ. బ్రూహి విప్ర వ్రతం కృత్నం సవిధానం
సమన్త్రీకమ్, రోగిణాం చ దరిద్రాణాం సర్వసంపత్ప్రదాయకమ్.
ద్విజ ఉవాచ. శుక్లపక్షే తు మాఘశ్యషష్ఠ్యామామన్త్రీ యేద్వృహీ,
స్నానం శుక్లతిలైః కార్యం నద్యాదా విమలే జలే. వాపీకూప
తటాకేషు విధివద్వర్ణధర్మతః, దేవాదీన్ పూజయిత్వా తు గత్వా
సూర్యాలయం తతః. సూర్యం సమ్యజ్ఞ మస్మృత్వ పుష్పధూపాక్షతై
శ్శుభైః, ఆగత్య భద్రం పశ్యాత్పుష్పయజ్ఞాంశ్చ నిర్వపేత్. సంభోజ్యా
తిథిబృందాంశ్చ బాలకానాశ్రితాన్ స్వయం, విద్యమానే దినేఽశ్నీ
యాత్ వాగ్యతస్మైలవర్జితమ్. రాత్రౌ విప్రాన్ సమాహూయ సర్వజ్ఞా
న్వేదపారగాన్, సంపూజ్య నియమం కుర్యాత్సూర్యమాదాయ చేతసి.
సప్తమ్యాం తు నిరాహారో భుక్త్వా భోగవివర్జితః, భోక్ష్యేఽష్టమ్యాం
జగన్నాథ నిర్విఘ్నం తత్ర మే కురు. ఇత్యుచ్చార్య సృపక్రేష్టతోయం
తోయేషు నిక్షిపేత్, తతో విసృజ్య తం విప్రం స్వపేద్భూమా
జితేంద్రియః. తతః ప్రాత స్సముత్థాయ కృత్వా శౌచం శుచి
ర్నరః, కారయిత్వా రథం దివ్యం కింకిణీశాలమాలినమ్. సర్వోపసౌర
సంయుక్తం రత్నైస్సర్వాంగచిత్రితం, కాఞ్చనం రాజతం వాఢి హ
యసారధినం యుతమ్. తతో మధ్యాహ్నసమయే కృతస్నానా
దికా వ్రతీ, అతిర్కగ్వీక్షమాణస్త పాపంఢాలాపవర్జితః. సౌరసూక్తం

జపేత్వాఞ్జ ఆగచ్ఛేన సమాలయమ్, నివృత్తనిశ్చయార్థస్సు కృత్వా
 బ్రాహ్మణవాచనమ్. వస్త్రమంటశికామధ్యేష్ఠాపయేత్తం రథోత్తమం,
 కుంకుమేనసుగంధేన చర్మయిత్యా సమతతః. మాలాభిః పుష్పదీపైశ్చ
 సమస్తాత్పరిశేష్ఠిత్వమ్, ధూపేనాగరువిశిష్టేణ ధూపయిత్యా తతః పరమ్.
 రథస్థం పూజయేద్భావనం సర్వసంపూర్ణలక్షణమ్, విత్తానుసారం
 హైమం చ విత్తశాత్యవివజ్జతః. శాత్యాద్యజతిదైకలగ్నం వైకల్యాద్య
 భవం భవేత్, తతో దేవం సమభ్యర్చ్య సరథం సవాసారథిమ్. పుష్పై
 ర్దూపైస్తథా గంధై ర్వస్త్రాలంకారభూషణైః, ఫలైర్నానావిధైర్భ
 త్కైర్వైరై వేద్యైర్ఘృతపాచితైః. పూజయేద్భావనం భక్త్యా మంత్రై
 రేభిఃప్రిభిః క్రమాత్, భానో దివాక రాదిత్య మార్తాణ్ణ జగతాంపతే.
 అపానిధే జగద్రక్ష భూతభావన భానగర, ప్రణాతాహ్వానాచిత్త్య
 విశ్వచింతామణే విభో. విష్ణోఽనాంసాదిభూతేశ్చ ఆదినుద్యాంతభానగ
 ర, భక్తిహీనం క్రియాహీనం మంత్రహీనం జగత్పతే ప్రసాదాత్తవ
 సమ్పూర్ణమర్చనం యదిహస్తు మే, ఏవం సంపూజయేద్దేవ ప్రార్థయే
 త్సమనోగతమ్. దదాత్ప్రార్థితం భానుర్భక్త్యా సంజోషితం నరైః, విత్త
 హీనోఽపి విధివత్సర్వమేతత్ప్రకల్పయేత్. రథం ససారథిః సాశ్వోవర్ణ
 కైర్భిన్నైః శేఖతం, ప్రాగుక్తేనవిధానేన పూజయిత్యా నువిస్తరమ్. జగ
 రం కారయేద్రాత్రోగీతవాదిత్రనిస్సనైః, ప్రేక్షణీయైఃచిత్రైశ్చపుణ్య
 ఖ్యానకథాదిభిః. రథయాత్రాం ప్రవశ్యేత భానోరాయతనం శ్రియా,
 అనిమిలితసేత్రస్తు నయేత్తాం రజనీం బుధః. ప్రభాతే వినుతే స్నాత్వా
 కృతకృత్యస్తతో ద్విజాన్, తర్పయేద్వివిధైరన్నైర్ధాన్యైః నాసోవిభూ
 షణైః. అశ్వమేధేన తుల్యం తదిదం బ్రహ్మవిదో విధుః, తతో దేమాని
 దానాని యథాశక్త్యా విచక్షణైః. రథస్తుగురవే దేయో యథోపసగర
 సంయుతః, సరక్తవస్త్రయుగళో రక్త దేవసమన్వితః. ఏవం చీర్ణవ్రతో
 రాజన్ కిం వాప్నోతి జగత్ప్రయే, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన కురు త్వం
 రథసప్తమీమ్. యో వా రోగీ భవేత్పుత్రస్త్యదేయో నృప
 సత్తమ, వ్రతస్యాస్య ప్రభావేన ప్రసాదాద్భాసగరస్య చ. భవిష్యతి
 మహాతేజా మహాబలవరాక్రమగ్న, భోగాన్ సువిపులాన్ రాజన్ భుక్త్యా
 రాజ్యమకంటకమ్. దత్వాఽసౌ రథసప్తమ్యాం జాయత్ మానవో

తమన, లభతే పుత్రపౌత్రాంత్యం సూర్యలోకం స పశ్యతి. తత్ర స్థిత్యా కల్పమేకం చక్రవర్తిభవిష్యతి. కృష్ణ ఉవాచ ఇతి సర్వం సమాఖ్యాం తపో యుక్తో ద్విజో తమః, యథాగతం జగామాసా నృపసర్వం చకార హ. యథాకిమం ద్విజేంద్రేణ తత్తత్సర్వం బభూవహ. ఏవం స చక్రవర్తిత్వం ప్రాప్తవాన్ నృపనందనః. శూయతే యస్తుమాంధా తా పురాణేషు పరంతపః, య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా శ్రావయేచ్ఛ యథావిధి. తస్యైవ తువ్యతే భానుర్యచ్ఛ త్యేవం సుసంపదః ఏవంవిధం రథవరం రథవాజియుక్తం హైమం చ హైమశతదీధితివా సమేతమ్, దద్యాచ్ఛ మాఘసితసప్తమివాసరే యోఽసౌ సర్వచక్రగతి రేవ మహీం భువక్తి. ఇతి రథసప్తమీ వ్రతకథా సమాప్త. అత్యైవాచలా సప్తమీవ్రతం చ.

అష్టమీవ్రతారంభః.

చైత్రశుక్లాష్టమ్యాం భవాన్యత్పత్తిః. తత్ర యుగ్మరాక్యాత్పు రా గ్రాహ్య, అథ భవానీయాత్రోక్తా కాకీఘండే.

భవానీం యస్తు పశ్యేత శుక్లాష్టమ్యాం మథా నరః, న జాతు శోకం లభతే సదానందమయో భవేత్.

అశోకాష్టమీ.

అశోకకలికా శ్చాష్టమే పిబంతి పునర్వసా, చైత్రే మాసి సితాష్టమ్యాం న తే శోకమవాప్నుయః. తామశోకహరాభీష్టం మధు మాససముద్భవమ్, పిబామి శోకసంతప్తో మామశోకం సదా కురు. పునర్వసుబుధోపేతాం చైత్రమాసి సితాష్టమీం, ప్రాతస్తు విధివత్ స్నాత్వా వాజపేయఫలం లభేత్. చైత్రే మాసి చ సంధ్యాయాం ప్రసుప్తే చ జనార్దనే, బుధాష్టమీ న కర్తవ్యా హన్తి పుణ్యం పురా కృతమ్. శుక్ల పక్షేఽష్టమీ చైవ శుక్ల పక్షే చతుర్దశీ, పూర్వవిధా న కర్తవ్యా కర్తవ్యా పరసంయుతా. దినద్వయే తద్వాప్తిస్తా వవ్యాప్తాహి పూర్వా. ముహూర్తమాత్రసత్త్వేఽపి పరా. అత్రవ్రతవిధిః ఔత్తరీ యేషు వ్రతస్తతయా క్రియతే.

దశఫలవ్రతమ్.

అథ శ్రావణకృష్ణాష్టమ్యాం దశఫలవ్రతమ్. తచ్ఛార్ధరాత్ర వ్యాపిన్యాం కార్యం. రోహిణీసహితా కృష్ణా మాసి భాద్రపదేఽ

ప్రమా, అర్ధరాత్రేతు యోగోఽయం తులావత్సుదయే తథా. నియతాత్మా శుచిస్సమ్యక్ పూజాతంత్రం ప్రవర్తయేత్. విష్ణుధర్మోత్తరే తస్య పూజాకాలత్వోక్తే. దినద్వయే అర్ధరాత్రవ్యాప్తిః వా పరైవ, ప్రాతస్సంకల్పకాలసత్త్వాత్, దివారాత్రియోగాచ్చ వర్జసి యా ప్రయత్నేన సప్రమా సంయుతాప్రమా. ఇతి బ్రహ్మకైవర్తే సప్రమాయాక్తా నిషేధాచ్చ. యదా పూర్వేద్భ్యుర్నిశీధే కేవలాప్రమా ఉత్తరే దుర్నిశీధాస్పర్శినీ అప్రమారోహిణీయుక్తా తదా పూర్వైవ గ్రాహ్యే అప్రమ్యాకర్మకాలసత్త్వాత్. రోహిణీయోగస్తునవమీబుధాదియోగవత్ సావకః కతు నిర్ణాయకః. ఇతరథా. ప్రేతయోనిగతానాంతు ప్రేతత్వం వాశితం నరైః, యైః కృతా శ్రావణే మాసి అప్రమారోహిణీయుతా. కింపునర్బుధవారేణ సోమేనాపి విశేషతః, కింపునర్నవమీయుక్తా కులకోట్యాస్తు ముక్తిదా ఇతి పాద్యవచనాత్. సరోహిణీమప్యప్రమీం విహాయ బుధనవమీయుతా కార్యా స్యాత్, విశేషావాప్తో రోహిణీయోగాదివతీ స్వల్పార్ధరాత్రవ్యాపినీ గ్రాహ్యే. యథాకథంచిదపి అప్రమ్యైవ ప్రధానం జన్మాప్రమావ్రతే.

కృష్ణజన్మాప్రమాజయన్తీ నిర్ణయః.

జయన్త్యాఖ్యం వ్రతం భిన్నం కృష్ణజన్మాప్రమావ్రతాత్. ఇతి మాధవోక్తస్యాప్రమావ్రతాపేక్షయా భిన్నస్య జయన్తీ వ్రతస్య తు రోహిణీనక్షత్రం ప్రధానమ్. యథా తు ఏకస్మిన్నేవ దినే అప్రమారోహిణ్యోర్నిశీధయోగః తదానుష్ఠానం తస్మాదేక రవ్యమ్. ద్రవత్తక్యాత్. యదా తు భిన్నభిన్నదినే కేవలాప్రమా నిశీధయోగః ఉత్తరదినే తదా ఉభయం పృథక రవ్యమ్. ఉభయకరణాశక్తౌ తు జయంతి వ్రతమేవ రవ్యమ్. జన్మాప్రమీం పరిత్యజ్య జయన్తీం సముపోషయేదితి మాధవేయే దంబనాత్. ఈషదప్రమా సకలనవమీబుధవారే రోహిణీయుతా చేదితి జయన్తీ వ్రతం ప్రథగేవ. ఉదయే చాప్రమీం కించిన్నవమీ సకలాయదిభవేతుబుధసంయుక్తా ప్రాజాపత్యర్థ సంయుతా. అపి వర్షశతేనాపి లభ్యతే యది వా నవా, ప్రాజాపత్యర్థ సంయుక్తా కృష్ణా నభసి చాప్రమీ. ముహూర్తమపి లభ్యతే సోపా

ష్యా సా మహాఫలా. ఇతి విష్ణురహస్యాదా రహస్యాత్, యదా తు హ్రాసవృద్ధివశాత్ జన్మాష్టమీవ్రతం కర్మబంధే రవా భవతి జయస్త్రీ యోగః, తదా ప్రాయేణ సింహస్థే రవా భవత్యేవ, తదా ఉభయ ప్రతినా ముభయక ఉభయమాసే కర్తవ్యమ్. యదాసింహస్థేరవావపి జయస్త్రీయోగో న ఘటతే తదా స్కార్తజయస్త్రీవ్రతలోప ఏవ. ఇతి ప్రామాణికాః.

అస్మేతువైష్ణవజయస్త్రీవ్రతదినే వాస్కార్తజయస్త్రీవ్రతినోఽపి కుర్యుః, అకరణాదస్య కరణం శ్రేయ ఇతి న్యాయాత్.

మాఘవైష్ణవానాం శ్రీజయస్త్రీ.

వైష్ణవజయస్త్రీనిర్ణయస్తు తదీయాగమబలాత్ అష్టమ్యారభ్య దశమీపర్యంతం సంభవతితి తత ఏవం జ్ఞాతవ్యః. అత్ర మాఘమతే ఇమాని సాధకాని తథా భాద్రపదే మాసి కృష్ణాష్టమ్యాం కలా యుగే, అష్టావింశతి మే జాతాః కృష్ణోఽసా దేవకీసుతః. ఇతి కల్పతరా బ్రహ్మోక్తిః. యే న కుర్వన్తి జానన్తః కృష్ణజన్మాష్టమీవ్రతమ్, తే భవంతి నరాః ప్రాజ్ఞ వ్యాళ వ్యాఘ్రాశ్చ కాననై. ఇతి సాంధే దివా వా యదివా రాత్రౌ నాస్తి చెద్రోహణీఃలా, రాత్రియుక్తాం ప్రకు ర్వీత విశేషేణేందుసంయుతామ్. ఇతిపురాణాంతరమ్. శ్రావణే బహుళే పక్షే కృష్ణజన్మాష్టమీవ్రతం, న కరోతి నరో యస్తు భవతి క్రూర రాక్షసః. ఇతి భవిష్యే అథ జయస్త్రీసాధకాని. కృష్ణాష్టమ్యాం భవే ద్యత్రకలై కా రోహిణీయది, జయస్త్రీనామ సా ప్రోక్తా ఉపోష్యా సా ప్రయత్నతః. ఇతి వహ్నిపురాణే అష్టమీకృష్ణపక్షస్య రోహిణీఋక్ష సంయుతా, భవేత్ప్రేక్షపదేమాసి జయస్త్రీనామ సా స్మృతా. ఇతివిష్ణు రహస్యే. ఇయం చాస్త్రశ్రావణే యదా న ఘటతే తదా సారశ్రావణే కర్తవ్యేత్యస్య సాధకాని. మాసి భాద్రపదేఽష్టమ్యాం నిశిధేఽకృష్ణ పక్షకే, శశాంకే వృషరాశిసే ఋక్ష రోహిణీసంజ్ఞితే. యోగేఽస్మిన్ వసుదేవాచ్చ దేవకీమామజజనత్, భగవత్యాశ్చలైత్రేవ క్రియతేసుమ హోతృనః. యోగేఽస్మిన్ కథితేఽష్టమ్యాం సింహరాశిగతే రవా. సప్తమ్యాం లఘుభుకుర్యాదితి యుధిష్ఠిరం ప్రతిధగవదుక్తిః. శ్రావణేవా నభస్యేవా రోహిణీసహితాఽష్టమీ, జన్మాష్టమీ జయంతిచ

సింహరాశిగతే రవా. యదాకృష్ణానరైర్లభ్యా సా జయస్తీ శక్తితా,
శ్రావణేన భవేద్వ్యోగః సభస్యే తు భవేద్భవ మితి వసిష్ఠసంహితా.
జన్మాష్టమీ జయస్తీ చ శివరాత్రి స్తవచ, పూర్వవిధేవ కర్తవ్యా
తిథిభాంతే చ పాఠణమ్. ఇది పృథ్వీశాస్త్రంబు భద్రాచ్యుతభద్ర
స్వరసతః సిద్ధ ఇతి ప్రబలమిదం మతమ్.

పారణనిర్ణయః.

జయస్తీవ్రతే ఉభయస్తే ముఖ్యమ్. శిఖరష్టగుణం హన్తి నక్ష
త్రం చతుర్థణమ్, తస్మాత్ప్రయత్నతః కుర్యాత్ప్రతిభాంతే చ పా
ణమ్. ఇతి బ్రహ్మకై వర్తాత్. మహానిశాయాః ప్రాగ్రాత్రా వపి ఉభ
యాస్తసంభవే ఉభయాస్తే ఏవ కర్తవ్యా. అష్టమముహూర్తాత్మక
మహానిశాయా ముభయాస్తసంభవే తృతీయదినే కర్తవ్యేతి స్మార్త
గౌడనాం మతమ్. తిథ్యర్థయోర్యదా చ్ఛేదోనక్షత్రాస్తమథాపివా,
అర్ధరాత్ర వవాక్కుర్యాత్పూరణం తు పరేఽహని. న రాత్రే పారణం
కుర్యాత్ ఋతే వై రోహిణీవ్రతాత్, తత్ర నిత్యపి తిత్తుర్యాత్
వర్జయిత్వా మహానిశామ్. ఇతి హేమ ద్రో బ్రహ్మాండపురాణే దర్శ
నాత్. సర్వేష్యే వోపవాసేను దినా పారణమివ్యత ఇతి బ్రహ్మకై
వర్తాత్. ఉభయాస్తః అన్యతరానో వాదివైవ గ్రావ్యాః. రాత్రిపారణ
విధాయకస్య స్తాపకపరత్వాత్. గౌణమాహ వహ్నిపురాణే. భాస్తే
కుర్యాత్తిథేర్వాపిశస్తం భారత పారణమ్. ఇతి గారుడేఽపి. జయన్త్యాం
పూర్వవిధాయా ముపవాసం సమాచరేత్, తిథ్యంతే వోత్సవాస్తవా
వ్రతికుర్వీత పారణమ్ సర్వవిశేషాణాం అపవాదమాహ. తిథ్యస్తే తిథి
భాంతే వా పారణం యత్ర చోదితమ్, యామత్రయోర్ధ్వగామన్త్యాం
ప్రాతరేవ హి పారణమ్. అయమేవ ఉత్సవాస్తక కాలః. తిథ్యస్తే
వోత్సవాంతే వా వ్రతి కుర్వీత పారణమ్ ఇతి కాలాదర్శాచ్చ. ఇతి
సాంక్షేపః.

జన్మాష్టమీ పూజావిధిః.

సప్తమ్యాం దస్తభావనపూర్వకం ఏకభుక్తం కృత్వా రాత్రౌ
జితేంద్రియః ఉత్సవ ఉపవాసదినే వ్రాతక నిత్యనే మిత్రకం కృత్వా.
సూర్యస్సమాయముః కారకసంధ్యే భూతానన్యాయా, క్షుపా, పవనోదిక్ష్వా

తిర్బుమి రాకాశం ఖేచరా చరాశ, బాహ్మం శాసనమాస్థాయ కల్ప
 ధ్వమిహ సన్నిధిమ్. ఇతి వ్రాథ్య. సఫలపుష్పక్షతం జలపూర్ణం
 తామ్రపాత్రిమాదాయ మాసపక్షాద్వ్యుల్లిఖ్య సకల పాపక్షయద్వారా
 అముకకామోఽహం శ్రీకృష్ణప్రీతయే అముకవతం కరిష్య ఇత్యుక్తా
 తథా. వాసుదేవ సముద్దిశ్య సర్వపాపపశాన్తయే ఉపవాసం కరిష్యామి
 కృష్ణాష్టమ్యాం నభస్సహమ్. అర్హ్య కృష్ణాష్టమీదేవ త్యాచ. చంద్రం
 చ గోహిణీమ్. అర్చయిత్వోపవాసేన భోక్త్యేఽహం తు పశేఽహని.
 ఏనసో మోక్షకామోఽస్మి యద్గోవింద ప్రియోఽనిశం. తస్మై
 ముంచతు మాం త్రాహి పతితం శోకపాగరే ఆజన్మసురణం యావ
 న్మయా యద్దష్కృతం కృతా, తత్ప్రణాశయ గోవింద ప్రసీద పురుషో
 త్తమ. ఇతి చోక్త్యా సాత్రస్థం జలం భూమా జలే నానిక్షిపేత్. తతః
 కదళీ స్తంభవాస్తూభిః తామ్రపల్లవయుత జలపూర్ణ నానావర్జనూతన
 కలశైర్దిపైః పుష్పమాలైశ్చ యుతం మజ్జభోపేతం, వృష్ణా దేవ్యా
 అధిష్ఠితం, దేవక్యాః సూతికాగృహం నిర్భాయ - తస్య సమన్వాద్భి
 త్తిషు సకుసుమాజ్జలీన్ దేవగంధర్వాదీన్ ఖడ్గచర్మఫరపదేవ
 దేవకీసన్దన యశోదాగర్భగోపీగోపాలాన్ కంసనియుక్తాన్ గోధేను
 కుజ్జరాన్ యమునాంతన్మధ్యే కాలీయం అన్యచ్ఛతా తాత్కాలికం గోకుల
 చరితం యథాసంభవం విలిఖ్య; సూతికాగృహమధ్యే ప్రచ్ఛాద్యకటా
 వృతం మంచకం ఫాపయిత్యా; కలశార్చనం శంఖార్చనం చ
 కుర్యాత్. పురుషసూక్తేన న్యాసం కుర్యాత్. రంగవల్లీసమాయుక్తే
 సర్వతో భద్రమండలే, అవణం సజలం కుంభం తామ్రం
 మృణ్మయమేవ వా. సంస్థాప్య వస్త్రా సంవీతా కణ్ఠదేశే సుశో
 భితం, పంచరత్నసమాయుక్తం ఫలగంధాక్షతైర్యుతమ్. సహిరణ్యం
 సమాచ్ఛాద్య తామ్రేణ పటలేన వా, వంశమృణ్మయపాత్రేణ యవ
 పూర్ణేన చైవ హి. ఆచ్ఛాదయేచ్ఛ చేలేన లిఖేదప్తదళం తతః, కాం
 చనీ రాజతి తామ్రా పైత్తలీమృణ్మయాయాచ వా. వారీ మణిమయీ
 చైవ వర్ణకైర్దిభితాఽథ వా. ఇత్యుక్తాన్యతమేన ప్రతిమాం విధాయ,
 అగ్నుత్తారణం కృత్వా, ప్రతిమాకపోతా స్పృష్ట్యా, తత్తద్దేవతా
 నామ మూలమంత్రం ప్రణవాదిచతుర్వ్యస్తన్నామ “అస్మై దైవత్వ
 సంస్థాయై నామ్” హేతి మన్తం పఠన్ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్యాత్.

అస్మాదృత్యస్య స్థానే తత్తద్దేవతానామ గ్రాహ్యమ్. గాయద్భిః కిన్నరా
 ద్వైః సతతపరివృతా వేణువీణానివాదైః శృంగారాదర్శకుంతప్రవరకృత
 కన్యైః కిన్నరైః స్వేచ్ఛమానా, పర్వంకే స్వాస్థ్యైతా యా ముదితతర
 ముఖి పుష్పిణీ సమ్మగాస్తే సా దేవీ దేవసూతాజయతి సువదనా దేవకీ
 దివ్యరూపా. ఇతి దేవకీం మంచకే బాలకం సుప్తం మాత్రజ్ఞేస్తన
 పాయినమ్, శ్రీవత్సవత్సం తాస్తం నీలోత్పలదళచ్ఛవిమ్. ఏవం దేవక్యా
 సహ శ్రీకృష్ణం ధ్యాత్వా ఓం నమో దేవ్యై శ్రీమై ఇతి శ్రియం,
 దేవకీ సహితం వసుదేవం, యశోదాసహితం నన్దం, శ్రీకృష్ణసహితం
 బలదేవం, చండికాం చ, తత్తన్నామమస్త్రీణ ధ్యాత్వాఽఽవాహ్య
 పూజాం కుర్వాత్, తతో గవ్యఘృతేన అగ్నౌ వసోర్ధారాం జహు
 యాత్. తతో జాతకర్మనాశచ్ఛేదనవష్టిపూజానామకకర్త్యాణి కుర్వాత్
 తతశ్చన్ద్రోదయే రోహిణీసహితం చన్ద్రం స్థండిలే ప్రతిమాయాం వా
 వక్ష్యమాణమంత్రైః సుంపూజయేత్, సోమాయ సోమేశ్వరా
 యేతి చన్ద్రపూజాయామ్ ధ్యాత్వా చతుర్భుజం దేవం శంఖచక్ర
 గదాధరమ్. పీతాంబరం గోపయతం లక్ష్మీయుక్తం విభూషితమ్. లన
 తోస్తుభశోభాధ్యం మేఘశ్యామం సులోచనమ్. ఇతి ధ్యానమ్.
 ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ జగద్గోనే రమావతే, కలశేఽస్మిన్నధిస్థానే
 సన్నిధేహి కృపాం కురు. ఆవాహనమ్ దేవదేవ జగన్నాథ గరుడాసన
 సంస్థిత, గృహాణాసనకం దివ్యం జగద్ధాతర్షమోఽస్తు తే. ఆసనమ్
 నానాతీర్థాహృతం శుద్ధం నిర్మలం పుష్పమిశ్రితమ్, పాద్యం గృహాణ
 దైత్యా రేవిశ్వరూప నమోఽస్తు తే. పాద్యమ్. గంగాదిసర్వతీర్థభ్యో
 మయానీతం సుశీతలం, గృహాణాచమనం కృష్ణ విశ్వపాయ
 నమోఽస్తు తే. ఆచమనమ్. గంధపుష్పాక్షతోపేతం ఫలేన చ సమ
 నితమ్, అర్ఘ్యం గృహాణ దేవేశ మయా దత్తం హి భక్తితః.
 అర్ఘ్యమ్. దధిక్షౌద్రం ఘృతం శుద్ధంకపిలాయాసుగంధిమత్, సుస్వాదు
 మధురం శౌరే మధుపరకం గృహాణమే మధుపరకమ్ పంచామృతేన
 స్నవనం కరిష్యామి సురోత్తమ, షీరోదధినివాసాయ లక్ష్మీకాంతాయ
 తే నమః. పంచామృతమ్. మూదాకినీ శౌతమీ చ తామువాచ సర
 స్వతి, తాభ్యాం స్నానార్థమానీతం గృహాణ శిశిరం జలమ్. స్నానమ్.
 శుద్ధజాంబూనదప్రఖ్యం తటిద్భానురరోచిషే, మయోపపాదితేతుభ్యం

వాసనీ చ గృహాణ భో. వస్త్రం. యజ్ఞోపవీతమితి యజ్ఞోపవీతం. కిరీట కుండలాదీని కాంచీవలయు యుగ్మకం, కౌస్తుభం వనమాలాం చ భూషణాని భజస్య భో ఇత్వాభరణాని మలయాచల సంభూతం గంధసారం మనోహరం, హృదయానాదనం చారు ప్రీతర్థం వ్రతగృహ్యతామ్. చూదనమ్. మూలతీచంపకాదీని యూధికావకులాని చ. తులసీపత్ర మ్మిశ్రాణి గృహాణ సురసత్తమ. ఇతి పుష్పాణి. అథాంగపూజా. అనఘాయనము; పాదా. వామనాయ గుల్ఫా. శౌరయే జంఘే. వైకుంఠ వాసినీ ఉరూ. పురుషోత్తమాయ మేధ్రమ్. వాసుదేవాయ కటిం. హృషీకేశాయ నాభిమ్ మాధవాయ హృదయమ్. మధుసూదనాయ కంఠం. వరాహాయ బాహూ నృసింహాయ హస్తా. దైత్యసూదనాయ మఖం దామోదరాయ నాసికాం. పుండరీకాక్షాయ నేత్రే. గరుడ ధ్వజాయ శ్రోత్రే. గోవిందాయలలాటం. అచ్యుతాయ శిరః కృష్ణాయ సర్వాంగం దేవకీం వసుదేవం చ రోహిణీం సబలాం తథాః, సాత్యకిం చోద్ధవా క్రూరపుగ్రసేనాథ యూదవాన్. నందం యశోదాం తతాశ్చ లే ప్రసూతాగోపనోపికాః, కాళిన్దీం కాలియం చైవ పూజయేన్నామ మంత్రతః. ఉగ్రసేన ఇత్యాదిపదేన కంసప్రహిత దానవాదికానాం గ్రహణం చకారేణ యోగమాయాయాః దారికాయాః గవాం చ గ్రహణం పరివారదేవతాః సాత్యక్యాదయః దేవక్యాదయో నందా దయశ్చాంగదేవతాః.

ఆథ కృష్ణోష్ఠోత్తరశతనామనః.

శ్రీకృష్ణాయ నమః	యశోదావత్సలాయ	బలభద్ర ప్రియానుజా
కమలానాథాయ	హరయే	య నమః
వాసుదేవాయ	చతుర్భుజా త్తచక్రాని	పూతనా జీవిత హరా
సనాతనాయ	గదాసంఖాద్యా	శకటాసురమర్దనాయ
వసుదేవాత్మజాయ	యు ధాయ	నందప్రజజ్జనానన్ది నేః
పుణ్యాయ	[య దేవకీనందనాయ	సచ్చిదానందవిగ్రహ
లీలామానుషవిగ్రహ	శ్రీశాయ	య నమః
శ్రీవత్సకౌస్తుభ ధరా	నందగోపప్రియాత్మజాయ	నవనీతవిలిప్తాంగా
య నమః	యమునావేగసంహరిణే	నవనీతనటాయ

అనఘాయ నమశ్చ	గోపాలాయ	దుర్వోధనకులాంత
నవనీతనవాహరిణే	సర్వపాలకాయ	కాయ [య
మంచుకుండ ప్రసాదకా	అజాయ	విదూరాక్షుర వరదా
య [య	నిరంజనాయ	విశ్వరూప ప్రదర్శకా
షోడశస్త్రీ సహస్రేశా	కామజనాయ	సత్వవాచే (య
త్రిధంగినే	కంజలోచనాయ	సత్వసంకల్పాయ
లలితాకృతయే	మధుఘ్నే	సత్వభామూరతాయ
శుకవాగమృతాబ్ధినవే	మధురానాథాయ	జయినే
గోవిందాయ	ద్వారకానాయకాయ	సుభద్రాపూర్వజాయ
యోగినాంపతియే	బలినే	జన్మనే [కాయ
వత్సవాటచరాయ	బృహదవాస్తవసంచారిణే	భీష్మముక్తిప్రదాయ
అనంతాయ	తులసీ దామభోమణా	జగత్కరవే
ధేనుకాసురభజ్జనాయ	య	జగన్నాథాయ
తృణీకృత తృణావర్తా	స్వమంతకమణేర్హరే	వేణునాదవిశారదాయ
య [య	నరనారాయణాత్మకా	వృషభాసురవిధ్వంసినే
యమభార్జున భంజనా	య [య	బాణాసుర కరాంతకా
ఉత్తాలతాళభేత్తే	[యే కుబ్జాకృష్ణస్థాంబరధరా	య
తమాలశ్యామలాకృత	మాయినే	యుద్ధిష్ఠిరప్రతిష్ఠాత్రే
గోపగోపీశ్వరాయ	పరమపురుషాయ	బృహద్రూపశంసకాయ
యోగినే [య	ముష్టికాసురచామూర	పార్థసారథయే
కోటిసూర్యసమప్రభా	మల్లయుద్ధవిశార	అవ్యక్తగీతాయ
ఇలాపతయే	దాయ	అమృతమనోదధయే
పరస్తైజ్యోతిషే	సంసారవైరిణే	కాశీయ ఫణిమాత్య
యాదవేంద్రాయ	కంసారయే	రంజిత శ్రీప్రదాంబు
యదూద్వహాయ	మురారయే	జాయ
వనమాలినే	నరకాంతకాయ	దామోదరాయ
పీతవాససే	అనాదిబ్రహ్మచారిణే	యజ్ఞభోక్తే
పారిజాతాపహరకాయ	కృష్ణావ్యసనకర్మకాయ	దానవేంద్రావినాశకా
గోవర్ధనాచలోద్ధరే	శిశుపాలశిరశ్చేత్తే	నారాయణాయ [య

పరబ్రహ్మణే	[య	పుణ్యశోకాయ	సర్వతీర్థాత్మకాయ
పన్నగాశన	వాహనా	తీర్థపాదాయ	సర్వగ్రహరూపిణే
జలక్రీడాసమాసక్త	గోపీ	వేదవేద్యాయ	పరాత్పరాయ
వస్త్రా	పహారకాయ	దయానిధయే	

అథ సహస్రనామాదినా చ యథాశక్తి భక్తా విధివదర్శయేత్.

వసస్పతిరసోద్భూతం కాలాగరుసమన్వితమ్, ధూపం గృహాణ
గోపస్త గుణానాగరి గోపతే. ఇతి ధూపం. సాజ్యం త్రివర్తి సంయుక్తం
వహ్నినా యీజితం మయా, దీపం గృహాణ దేవేశ త్రైలోక్యతిమిరా
పహ. ఇతి దీపం. శాలోదనం పాయసం చ సితాఘృతవిమిశ్రితమ్,
నానాపక్వాన్నసంయుక్తం నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఇతి
నైవేద్యమ్. ఉత్తరాపొశనమ్. పూగిఫలమితి తాంబూలం. ఇదం ఫల
మితి ఫలం. హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణామ్. నీరాజయేత్తో భక్త్యా
మంగళం సముదీరయన్, జయమగ్గలనిర్దోషై ర్దేవదేవం సమర్చ
యేత్. వేదాహమితి నీరాజనమి. దత్వా పుష్పాంజలిం చైవ ప్రదక్షిణ
పురస్కరమ్, ప్రణామే ద్దండవద్భూమా భక్తిప్రహ్వం పునఃపునః.
స్తుత్వా నానావిధైః స్తోత్రైః ప్రార్థయేత్ జగత్పతిం, సమస్తుభ్యం జగ
న్నాథ దేవకితనయ ప్రభో. వసుదేవాత్మజానంత యశోదానందవర్ధన,
గోవింద గోకులాధార గోపికాంత సమోఽస్తు తే.

కృష్ణార్ఘ్యమంత్రాః.

తతస్తు దాపయేద్ధర్మ మిన్దోరుద మతి శ్శుచిః, కృష్ణాయ ప్రథమం
దద్యాద్దేవకిసహితాయ చ. నారికేళేన శుద్ధేన దద్యాద్ధర్మ్యం విచక్షణః,
కృష్ణాయ పరయా భక్త్యా శయే కృత్వా విధానతః. మంత్రః. జాతక
కింసవధార్థాయ భూభారోత్తరణాయ చ, పాండవానాం హితార్థాయ
ధర్మసంస్థాపనాయ చ. కౌరవాణాం వినా శాయ దైత్యానాం సిధనాయ
చ, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం దేవకిజనితప్రభో. దేవకిసహితాయ
కృష్ణాయ ఇదమర్ఘ్యం పూజితేభ్యస్సర్వేభ్యో దేవేభ్యస్తత్త్నామ
మంత్రేణార్ఘ్యం దద్యాత్. తిత్తు రోహణీయుక్తం చంద్రం సంపూజ్య
భక్తితః, స్తుత్వా తు స్తోత్రమస్త్రేణ చంద్రాయార్ఘ్యం ప్రదాపయేత్,
చంద్రస్తోత్రమ్. జ్యోతాన్నిపతే సమస్తుభ్యం సమస్తే జ్యోతిషాంపతే,

నమస్తే రోహిణీకాంత నమస్తే జనమోహన. శింగభీ కృతా తిలస్తాయం
సపుష్పఫలచంద్రనమ్, జానుభ్యా మవసీం గత్యా చంద్రాయాన్యం నివేద
యేత్. చంద్రార్ఘ్యమంతరి. క్షీరోద్ధార వసంభూత అత్రిగోతసముద్భవ,
రోహిణీశ గృహాణార్ఘ్యం రమాభార్యమే ౨స్తు తే. ఇతి మర్ఘ్యమ్.

కృష్ణజయస్తోత్రోద్యాపః.

ఇత్యం సందర్శ్య దేవం చ రాత్రౌ జాగరణం చరేత్, గీతవృతా
దినా చైవ పురాణశ్రవణాదిభిః. హిర్యాషే వినులసాన్నిత్యా పూజ
యిత్యా జగద్గురుమ్, పాయసేన తిలాదై శ్చ మూలమస్తు గణ భక్తిః.
అష్టోత్తరశతం హుత్వా తతః పురుషనూక్తతః, ఇదం విష్ణురతి
బ్రౌచ్య జహుయాద్యై మృతాహుతీ హోమ శేషం సమాప్యభ
ఘార్ణాహుతిపురస్సరమ్, ఆచార్యం పూజయేద్భక్త్యా భూషణాచ్ఛా
దనాదిభిః. గామేకాం కపిలాం దద్యా ద్వితసంపూర్తిహేతవే,
పయస్విసీం సుశిలాం చ సవత్సాం సగుణాంతథా. స్వర్ణశృంగీం రావ్య
ఖరీం కాంస్యదోహనికాయుతామ్, రక్తపుచ్ఛాం తామ్రపృష్ఠీం
కణ్ఠే ఘట్టాసమన్వితామ్. వస్త్రుచ్ఛన్నాం దక్షిణాధ్యామేవం సంపూ
ర్ణతాం భవేత్, కపిలాయా అభావే తు గంగాస్యాపి ప్రతీయతే.
తతో దద్యాచ్ఛుత్పిగృహ్యశ్చ న్యేభ్యశ్చ యథార్హతః, బ్రాహ్మణాన్
భోజయేత్పశుచ్ఛ దష్టే తేభ్యశ్చ దక్షిణం. కలశాం సక్రసంపూర్ణాన్
దద్యాచ్చైవ సమాహితః, ప్రాప్యనుజ్ఞాం తత సభ్యో భుంజీత సహ
బంధుభిః. ఏవం కృతే మహారాజ వ్రతోద్యాపనకర్మణి, నిష్పాపస్త
తణాదేవ జాయతేవిభుధోత్రమః. పుత్రప్రాప్తీసమాయుక్తోధనదాన్య
సమన్వితః, భుక్త్వా భోగాంశ్చిరం కాల మస్తే మమ పురం వ్రజేత్.
ఇతి భవిష్యోత్తరే కృష్ణ యుధిష్ఠిరసంవాదే జయస్తవత ముద్యాపనం
చ సంపూర్ణం.

శ్వేతావతః.

అథ భాద్రపదశుక్లాష్టమ్యాం శ్వేతావతం. ఇదం చ శ్వేతా
యోగవశేన పూర్వవిధాయాం పరవిధాయాం వా కార్యం. శ్వేతా
పూజనం లైంగే కన్యాస్థాచాష్టమ్యా శుక్లా శ్వేతౌ మహతి స్సృతా,
లలిత్పరిహారాయ శ్వేతాంతరిప్రపూజయేత్. కన్యారూపయోగో ౨త్రి

కేవలం స్తాపకపవ. మాసస్తు భాద్రపదశ్చాస్త్రం ఏవ గ్రాహ్యః. మాసి భాద్రపదే శుక్లే పక్షే జ్యేష్ఠర్ష సంయుతే, యస్మిన్ కిస్మిన్ దినే వాపి జ్యేష్ఠాదేవీం ప్రపూజయేత్. హేమాద్రా నవమ్యా సహ కార్యా స్యాదష్టమీ నాత్ర సంశయః, మాసి భాద్రపదే శుక్లే పక్షే జ్యేష్ఠర్ష సంయుతా. రాత్రౌ యస్మిన్ దినే కుర్యా జ్యేష్ఠాయాః పరిపూజనమ్, యస్మిన్ దినే భవేజ్యేష్ఠా మధ్యాహ్నదూర్ధ్వ మప్యణుః తస్మిన్ హవిష్యం పూజా చ న్యూనా చేత్పుర్వవాసరే. పూజాది పూర్వదినే అనూరాధాయా మావాహనముత్తరదినే పూజనం మూలే చ విసర్జయేత్. తథాచ సాకం దే మైత్రేణానాహయే దేవీం జ్యేష్ఠాయాం తు. ప్రపూజయేత్, మూలే విసర్జయే దేవీం త్రిదినం వ్రత ముత్తమం. ఇతి నియమః. కర్తవ్యయోగ్యతా. మృతవన్ధ్యాతు యానారీకాకవన్ధ్యా తథా పరా, గర్భస్రావీ తృతీయా చ నానాతోషైస్తు దూషితా. కర్తవ్యేతి. అలక్ష్మీవినాశాయ చ పూజయేత్.

అథ దూర్వాష్టమీవ్రతమ్.

హేమాద్రా భవిష్యే. బ్రహ్మన్ భాద్రపదే మాసిశుక్లాష్టమ్యా ముపోషితః, పూజయేచ్ఛజరం భక్త్యా యో నరః శ్రద్ధయాన్వితః. స యాతి పరమం స్థానం యత్ర దేవప్రియోచనః, గణేశం పూజయేద్దస్తు దూర్వయా సహితం మునే. గణేశగిరివహః. ఫలానాం శతలైర్దివైర్వి ర్గంధపుష్పైర్విలేపనైః, దూర్వాభిః పూజయేచ్ఛంభుం ముచ్యతే నర్వ పాతకైః. దూర్వాప్రార్థనా. త్వం దూర్వేఽమృతజన్తాఽసి వందితాఽసి సురైరపి, సాభాగ్యం నస్తతిం దేహి స్వకార్యకరీ భవ. యథా శాఖా ప్రశాఖాభి ర్విస్త్రుతాసి మహీతలే, తథా విస్త్రుతసంతానం దేహి త్వమజరామరే. ఇతి మస్త్రముచ్చార్య శివలింగపూజా కార్యేతి. తద్దినే ఏకభుక్తనియమేన ఫలాహారేణ బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా స్వయమపి ఫలహారేణైవ వస్తవ్యం. అక్షరలవణం బ్రహ్మన్నశ్చీయాన్మధురాన్ని తమ్, దద్యాత్ఫలాని విలేపేషు ఫలాహార స్వసంభవ ఇత్యుక్తత్యైత్. దూర్వా ప్రశస్తా సుశ్వేతా హ్యుత్తరాశాభగామినీ, పూజయేద్గృహ మాసీయ గర్భమాల్యాసులేపనైః. అన్నిపకం యత్సర్వం నైవేద్యం చ కథంచన, భోక్తవ్యం చ తథా బ్రహ్మ న్నుగ్నిపకం విసర్జయేత్.

దూర్వాష్టమివ్రతం పుణ్యం యగి కరోతిహ మానవః, స తస్య క్షయ మాప్నోతి సంతతిస్తప్త పౌరుషే. నస్తతే వర్ధతే నిత్యం యథాదూర్వా తథా కులమ్. ఇతి భవిష్యత్తరే దూర్వాష్టమివ్రతమ్.

మహాలక్ష్మీవ్రతం అశోకాష్టమి.

అథ భాద్రపదశుక్లాష్టమిమారభ్య సోడశేదినపర్యంతం మహాలక్ష్మీవ్రతమ్. ఆర్ధరాత్రమతీక్రమ్య వర్తతే యోతరా తిథిః, తస్యాం జ్యేష్ఠాయుతాయాం తు కర్తవ్యం వ్రతముత్తమమితి. చంద్రప్రకాశే స్థిత్యనరోక్తం స్త్రీకర్తవ్యపరపతి చ.

అథాశ్వీజశుక్లాష్టమి మహాష్టమి. తతాష్టమ్యాం భద్రకాళీ దక్షయజ్ఞవినాశినీ, పౌదుర్భూతా మహాఘోరా యాగినీకోటిభి ర్వృతా. ఇదం సప్తమివేధిరహితం కార్యమితి చ బుద్ధిరయే జనే వసిద్ధమ్. అథ ఆశ్వీజకృష్ణాష్టమ్యాం అశోకాష్టమివ్రతమ్ హేమాద్రా ఆదిత్యపురాణే. అథ మార్గశీరషకృష్ణాష్టమ్యాం కాళిఖండే కాలభైరవస్య పూజోక్తా. ఇత్యష్టమివ్రతాని.

అథ నవమివ్రతాని.

శ్రీరామనవమినిర్ణయః.

తతః చైత్రశుక్ల నవమ్యాం రామనవమివ్రతమ్. ఇదం చ పర విద్ధాయాం మధ్యాహ్న వ్యాపిన్యాం కార్యమ్. తకుక్షి మగస్త్యసంహితాయామ్. చైత్రశుద్ధ తు నవమి పునర్వసుయుతాయది, సైవ మధ్యాహ్న యోగేన మహాపుణ్యతమా భవేత్. దినద్వయే ఋతు యోగే మధ్యాహ్న వ్యాప్త వేదికావ్యాప్తవాపరాన్యథాపుర్వా తదుక్తం తత్రైవ నవమి చాష్టమివిద్ధా త్యాజ్యా విష్ణుపరాయణైః, ఉపోషణం నవమ్యాం వై దశమ్యాం పారణం భవేత్, చైత్రమాసే నవమ్యాం తు జాతో రామస్త్వయం హరిః, పునర్వస్పృశ్యసంయుక్తా సా తిథి స్సర్వకామదా. శ్రీరామనవమి పోక్తా కోటిసూర్యగ్రహా ధికా, కేవలాపి సదోపోష్యానవమిశబ్దసంగ్రహాత్. తస్మాత్సర్వాత్మనా సర్వైః కార్యం వై నవమివ్రతమ్. అథాగస్త్యసంహితాయాం. చైత్రే నవమ్యాం పౌర్ణమిక్షే దివా పుణ్యే పునర్వసౌ, ఉదయే గురు గౌరాంశే సోపచ్యుప్తగ్రహపంచకే, మేషం పూషణి సంహృష్టే లగ్నైః కిరీటకావ్యయే, ఆదిరాశీర్నకలయాం కౌసల్యాంయాంపరః పుమాన్

ప్రాక్ పక్షే = శుక్లపక్షే ఉదయే = ఉదయలగ్నే. గురుకారాంశే = గురన
వాంశే. తస్మిన్ దినేతు కర్తవ్యము పవాసవ్రతం సదా. తత్రజాగరణం
కుర్యా ద్రఘనాథపరో భువి. ఇతి ఖట్యాదివ్యావృత్తిగ్గమ్.

శ్రీరామనవమీవ్రతవిస్తరః

ప్రాతర్దశమ్యాం కృత్వా తు, సాధ్యాద్యాః కాలిక్లా క్రియాః,
సంఘాజ్య విధివద్రామం భక్త్యా విత్తానుసారతః. | గాన్ధూకాన్ భోజయే
దృక్త్వా దక్షిణాభి శ్చ గోపయేత్, గోభూతిలహిరణ్మయై రస్త్రా
లంకారభూషణైః. రామం భక్త్యా ప్రయత్నేన పూజయేత్పరయా
ముదా, ఏవం యః కురుతే భక్త్యా శ్రీరామనవమీవ్రతమ్. అనేకజన్మ
సిద్ధాని పాతకాని బహూన్యపి, భస్మీకృత్వా వ్రజత్వేన తద్విష్ణుః
పరమం పదం సర్వేషామప్యయం ధర్మో భుక్తిముక్త్యేకపాదనః, అశు
చిర్వాపి పాపిష్ఠః కృత్యేదం వ్రతముత్తమమ్ పూజ్యస్సాన్య తస్య
భూతానాం యథారామస్తథైవ సః, యస్తు రామనవమ్యాం వై
భుంక్తే సచ నరాధమః. కుంభీపా కేషు ఘోరేషుచన్యతేనాత్రసంశయః,
అకృత్వా రామనవమీవ్రతం సర్వవ్రతోత్తమమ్ వ్రతాన్యన్యాని
కురుతే స తస్య ఫలభాగ్భవేత్, రహస్యకృతపాపాని ప్రఖ్యాతాని
బహూన్యపి మహాన్తి చ ప్రణశ్యన్తి శ్రీరామనవమీవ్రతాత్. ఏకా
క్షపి నరో భక్త్యా శ్రీరామనవమీం మునే. ఉపోష్య కృతకృత్య
స్సాన్యతస్యపాపైః ప్రముచ్యతే, నరో రామనవమ్యాం తు శ్రీరామ
వ్రతిమావ్రతః. ప్రధానేన మునిశ్రేష్ఠ స ముక్తోనాత్ర సంశయః.
సుతీర్ణ ఉవాచ. శ్రీరామవ్రతిమాదానం విధానం వా కథం మునే,
కథయస్య మునిశ్రేష్ఠ భక్తస్య మమ విస్తరాత్. అగస్త్యః. కథ
యిష్యామి తద్విద్వన్ వ్రతిమాదానముత్తమమ్, విధానం చాపి
యత్సైవ యత స్త్యం వైష్ణవోత్తమః. అష్టమ్యాం చైత్రమాసే తు శుక్ల
పక్షే జితేంద్రియం, దంతధావనపూర్వం తు వ్రతః స్నాయూద్యభావిధి.
నద్యాం తటాకే కూపే వా హ్రదే ప్రసవణేఽపి వా, తతస్సంధ్యాది
కాఃకార్యాః సంస్కారనాఘవం హృది. గృహమాసాద్య విపేంద్రకుర్యా
త్పూజాం జపం పఠం, దా నంకుటూబినం విప్రం వేదాశాస్త్రపఠంసదా.
శ్రీరామపూజానిరతం సుశీలం దమ్భవర్జితమ్, విధిజ్ఞం రామమంత్రాణాం

రామమం త్రైకసాదనమ్ ఆహూయ భక్త్యా సంఘాజ్య వృణుయా
 త్సృగ్ధయన్తితి. శ్రీరామకథిచూదానం కరిష్యేహం ద్విజో నను
 భక్త్యాచార్యోభవ పీతమ్ శ్రీరామోఽసిత్యమేవచ, ఇత్సుక్త్యాపూజ్య
 విప్రేంద్రం స్నాపయిత్వా తక్ష్మ పరం. త్రైలేనాభ్యజ్య చ స్నాయా
 చ్చింతయ నాఘవం హృది. త్రై లేన స్నాపయిశ్చేత్యన్యయః. శ్వేతాం
 బరధరశ్వేతగంధమాల్యాని ధారయన్, అచ్చితో భూషితశ్చైవం కృత
 మాధ్యాహ్నిక క్రియః. అర్చితః=కృతార్చనం ఆచార్యసహోజయేద్భక్త్యా
 సాత్త్వికాన్వై సువిస్తరం, భుంజీత స్వయమప్యేవం హృది రామమను
 స్మరన్. ఏకభుక్తం వ్రతీ తత్ర సహాచార్యోజితేంద్రియః, శృణ్వినామ
 కథాం దివ్యామహాశ్వేపం నయేన్మునే. సాయంసంధ్యాదికాః కుర్యాత్
 క్రియా రామమనుస్మరన్, ఆచార్యసహితో రాత్రావధశ్చాయాజితేం
 ద్రియః. వసేత్స్వయం నచైకాంతే శ్రీరామార్చితమానసః, తతః ప్రాతః
 సమత్థాయ స్నాత్వా సద్ధ్యాయథావిధి. ప్రాతస్సర్వాణి కర్మాణి శీఘ్ర
 మేవ సమాపయేత్, తతస్సస్థమనా భూత్వా విద్వద్భిః సహితోఽఽఘ.
 స్వగృహస్యాత్తత్ర రమండపం, స్వగృహస్యసమీపే. చతుర్ద్వారంపతా
 కాఢ్యం సువితానం సుతోరణం, మనోహరం మహోత్సేధం పుష్పద్వైః
 సమలంకృతమ్. శంఖచక్రహనూమద్భిః ప్రాద్వారే సమలంకృతమ్,
 గరుత్మచ్ఛార్ఙ్గపాణేశ్వ దక్షిణే సమలంకృతం. గదాఖడ్గం గద్దైశ్చైవ
 వశ్చమే సువిభూషితం, పద్మస్పృశికనీలైశ్చ కౌబేరే సమలంకృతం.
 మధ్యే హస్తచతుర్మాఢ్యవేదికాయుక్తమాయతం, ప్రదిశ్య స్ఫుత
 గీతైశ్చ. వాద్వైశ్చాపి సుసంయుతం. పుణ్యాహం వాచయేత్తత్ర
 విద్వద్భిః పీతమానసః, తతస్సంకల్పయేద్దేవం రామమేవ స్మరన్ మునే.
 అస్యాం రామనవమ్యాం చ రామారాధనతత్పరః, ఉపామ్యాప్తమ
 యామేషు పూజయిత్వా యథావిధి ఇమాం స్వర్ణమయీం రామప్రతి
 మాం చ ప్రయత్నతః, శ్రీరామప్రీతయే దాస్యే రామభక్తాయ
 ధీమతే ప్రీతో రామో హరత్యాశు పాపాని సుబహూని మే, అనేక
 జన్మసిద్ధాని లభ్యస్తాని మహంతి చ విలేఖేత్సరగతోభద్రం వేదికోపరి
 సుందరం, మధ్యేతీర్థోదకై ర్ముక్తంపాత్రం సంస్థాప్యచర్చితం సావణే
 రాజతే తామ్రే పాత్రే షటోఽణమాలిఖేత్, తత్ర స్వర్ణమయీం

రామప్రతిమాం పలమాత్రతః. నిర్మితాం ద్విభుజాం దివ్యాం వామాజు-
స్థితజానకీం, బిభ్రతీం దక్షిణకరే జ్ఞానముదాం మహామునే. వామే
నాభఃకరేణేశాం దేవీమాలింగ్య సౌఖ్యతాం, సింహాసనే రాజతేత్ర పల
ద్యయవినిర్మితే. పంచామృతస్నానపూర్ణం సంహజ్య విధివత్తతః,
మూలమంత్రేణ నియతో న్వాసపూర్వమతంత్రాదితః దివైవం విధి
వత్సత్తా రాతౌ జాగరణం చరేత్. దివ్యాం రామకథాం శ్రుత్వా
రామభక్తిసమన్వితః. స్వతఃగీతాదిభిశ్చైవ రామస్తోత్రైరనేకథా,
రామాష్టకైస్తథా పూజా గంధపుష్పాక్షతాదిభిః కర్పూరాగరుకస్తూరి
కల్పారాద్యైరనేకథా, పూజయన్ వివిధం భక్త్వా దివారాత్రం నయే
ద్భుజః. తతః ప్రాతఃసముత్థాయ స్నానసంధ్యాదికాః క్రియాః, సమాప్య
విధివద్రామం పూజయే దివిధివన్నునే. తతో హోమం ప్రకుర్వీత మూల
మస్త్రేణ మస్త్రీవిత్, పూర్వోక్తం పద్మకుండే వా స్థండిలే వా సమా
హితః. తాకికాగ్నౌ విధానేన శతమష్టోత్తరం తతః, అప్సేన పాయసే
నైవ స్మరన్ రామమనన్యధీగి. తతో భక్త్వా సుసంతోష్య స్వాచార్యం
పూజయన్నునే, కుండలాభాసరత్నా భ్యా మంగుళీయైరనేకథా. గంధ
పుష్పాక్షతైర్వస్త్రై ర్విచిత్రైస్తుమనోహరైః, తతో రామం స్మరన్
దద్యాదేవం మంత్రముదీరయేత్. ఇమాం స్వర్ణమయీం రామ ప్రతి
మాం సమలంకృతామ్, చిత్రవస్త్రయుగచ్ఛన్నాం రామోఽయం రాఘ
వాయతే. శ్రీరామప్రీతయే దాస్యే తుష్టే భవతు రాఘవః, ఇతి దత్వా
విధానేన దద్యాద్వై దక్షిణాం పునః. అన్యేభ్యశ్చ యథాన్యాయ్యం
గోహిరణ్యాది శక్తి తః, దద్యాద్వాసియుగం ధాన్యం యథావిభవమా
దృతః బ్రాహ్మణైస్సహ భుంజతే తేభ్యో దద్యాచ్చ దక్షిణాం, బ్రహ్మ
హత్యాదిపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః. తులాపురుషదానాది
ఫలం ప్రాప్నోతి సువ్రతః, అనేకజన్మసంసిద్ధపాపేభ్యో ముచ్యతే
ద్రువమ్. బహునా కిమిహోక్తేన ముక్తిస్తస్య కిరే స్థితా, కురుక్షేత్రే
మహాపుణ్యే సూర్యపర్వణ్యే శేషతః. తులాపురుషదానాద్యైః కృతైర్వల్ల
భ్యతే ఫలం, తత్ఫలం లభతే మర్త్యో దానేనానేన సద్వృత్తి. ఇతి రామ
ప్రతిమాదానోద్యాపనవిధిః.

అథ శ్రీరామనవమీవ్రతపూజావిధిః.

అచ్యుతప్రాణానామ్య, మాసపక్షాన్యల్లిఖ్య, సకలపాప

క్షయకామః, శ్రీరామప్రీతయే శ్రీరామనవమీవ్రతం కరిష్యే. తదంగ
 త్వేన శ్రీరామపూజాం కరిష్యే. తథా రామమంగళేషామడుగన్నానం
 కలశార్చనం చ కరిష్యే. ఫలపుష్పాక్షుగసహితం జలపూర్ణతామ్ర
 పాత్రం గృహీత్వా ఉపోష్యే నవమీం త్వద్యయా సేష్యస్యను రామ
 తే, తేన ప్రీతో భవత్వం మే సుసారా త్రాహి మాం సాగే. ఇతి
 మంత్రేణ పాత్రస్థజలం క్షిపేత్. తతశ్చ క్రిత్య హ్రీమిం రామప్రతి
 మాం కృత్వా, అగ్నుజ్వాలారణపూర్వకం కపోతా స్పృశ్యన్, మూల
 మంత్రం ప్రణవాదిచతుర్థ్యంతం నామ రామాయ దేవత్యం సంఖ్యాయ
 స్వాహేతి మంత్రం పఠన్ ప్రాణప్రతిష్ఠాం కుర్వాత్. తతః-కోమ
 లాంగం విశాలాక్ష మింద్రసీలనమప్రభమ్, దక్షిణాంగే దశరథం
 పుత్రప్రవేక్షణతత్పరమ్. పృష్ఠతోలక్ష్మణం దేవం సచ్చత్రం కనకప్రభమ్,
 పార్శ్వే భరతిశత్రుఘ్నా తాళవృంతకరాపుభః. అగ్రేవ్యగ్రం హనూ
 మంతం రామానుగహకాంక్షీణమ్. ఇతి ధ్యాయేత్. అథ పోడశోప
 చారైః పూజయేత్. ఆనాహయామి విశ్వేశం జానకీవల్లభం ప్రభుమ్,
 కౌసల్యతనయం విష్ణుం శ్రీరామం వ్రకృతేః పరమ్. సహస్రశీరేత్వా
 వాహనమ్. శ్రీరామాగచ్ఛ భగవన్ రఘునాథ నృసింహమ్, జానక్యా
 సహ రాజేంద్ర సుస్థిరో భవ సర్వదా. రామభద్ర మహేష్వాన
 రావణాంతక రాఘవ, యావత్పూజాం సమాప్యేషాం తావత్సన్ని
 హితో భవ. సన్నిధానం. రఘునాయక రాజర్షే నమోరాజీవలోచన,
 రఘునందనమే దేవశ్రీరామాభిముఖో భవ. ఇతి సమ్మృశికరణమ్. రాజాధి
 రాజ రాజేంద్ర రామచంద్ర మహీపతే, రత్నసింహాసనం తుభ్యం
 దాస్వామి స్వీకురు ప్రభో. పురుష ఏవేద మిత్యాననమ్. త్రైలోక్యపావ
 నానస్త నమస్తే రఘునాయక, పాద్యం గృహీణ యజ్ఞార్చే నమోరాజీవ
 లోచన ఏతావానస్యేతి పాద్యమ్. పరిపూర్ణ పరానంద నమోరామాయ
 వేదకే, గృహాణార్ఘ్యం మయా దత్తం కృష్ణ విష్ణో జనార్దన. త్రిపా
 దిత్యర్ఘ్యమ్. నమస్త్యైత్యయ శుద్ధాయ నిత్యాయ జ్ఞానరూపిణే, గృహ
 ణాచమనం నాథ సర్వలోకైకనాయక తస్మాద్విరాడిత్యాచమనమ్.
 నమశ్శ్రీవాసుదేవాయ తత్త్వజ్ఞానస్వరూపిణే, మధుపరకం గృహాణేదం
 జానకీపతయేనమః. మధుపరకమ్. పశ్చాత్తులం మయాసీతం పయో దపి

ఘృతం మధు, శర్కరాజలసంయుక్తం రామ త్వం ప్రతిగృహ్యతామ్.
 షడ్భామృతస్నానమ్, శుద్ధోదకమ్, యత్పురుషేణేతి స్నానమ్. తతో
 లఘుతంత్రేణ సర్వోపచారాన్ కుర్యాత్. సప్తాస్యాసన్నితి వస్త్రమ్.
 తం యజ్ఞమితి యజ్ఞోపవీతమ్ తస్మాద్యజ్ఞ ఇతి గంధమ్. తస్మాద్యజ్ఞాదిత్య
 ఊతాన్. తస్మాదగ్రేణ పుష్పమ్. యత్పురుషమితి ధూపమ్ బ్రాహ్మ
 ణోఽస్యేతి దీపమ్, చంద్రమా ఇతి నివేదనమ్ నాభ్యా ఆసీదితి తాం
 బూలమ్, వేదాహమితి నీరాజనమ్. ధాతేతి ప్రదక్షిణమ్. యజ్ఞేనేతి
 మంత్రపుష్పమ్. యస్యస్మృత్యేతి పూజాసమర్పణమితి. మధుపరకానం
 తరోపార్శ్వనమ్. తతఃనిర్మాల్యంవిస్మజ్య. రామతాపిన్యాపురుషసూక్తేన
 నారాయణాద్యైరభిషిచ్య. బ్రహ్మాండోదరమధ్యనైస్తీర్థైశ్చ రఘునం
 దన, స్నాపయిష్యామ్యహం భక్త్యా త్వం గృహాణ జనార్దన. స్నానమ్.
 తప్తకాఞ్చనసంకాశం పీతాంబరమిదం హరే, సంగృహాణ జగన్నాథ
 రామచంద్ర సమోఽస్తు తే. తం యజ్ఞమితి వస్త్రమ్. శ్రీరామాచ్యుత
 యజ్ఞేశ శ్రీధరానస్త రాఘవ, బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహాణ రఘు
 నందన. యజ్ఞోపవీతమ్. కుంకుమాగరుకస్తూరికర్పూరం చందనం తథా,
 తుభ్యం దాస్యామి రాజేన్ద్ర శ్రీరామ స్వీకురు ప్రభో. తస్మాద్యజ్ఞ ఇతి
 గంధమ్. అక్షతాగి పరమాదివ్యాః కుంకుమాగరుభూషితాగి మయాఽఽ
 హృతాశ్చ పూజార్థం స్వీకార్యా రఘునాథుక. అక్షతాన్. తులసీకుండ
 మందార జాజిపున్నాగ చంపకైః, కదంబకరవీరైశ్చ కుసుమైశ్చ త
 పత్రకైః నీలాంబుజైర్బిల్వదలై రర్చయేద్రాఘవం విభుం, పూజయిష్యా
 మ్యహంభక్త్యాసంగృహాణ జనార్దన. పుష్పాణి అథాంగపూజా. శ్రీరామ
 చంద్రాయ పాదా, రాజీవలోచనాయ గుత్ఫా. రావణాంతకాయ
 జానునీ వాచస్పతియే ఉరూ. విశ్వరూపాయ జంఘే. లక్ష్మణాగ్రజాయ
 కటిమ్. విశ్వమూర్తయే మేఢమ్. విశ్వామిత్రప్రియాయ నాభిమ్.
 పరమాత్మనే హృదయమ్. శ్రీకంఠాయ కంఠమ్. సర్వాస్త్రధారిణే
 భాహూః. రఘూద్వహాయ ముఖమ్ పద్మనాభాయ జిహ్వమ్. దామో
 దరాయ దంతాన్. సీతాపతయే లలాటమ్ జ్ఞానగమ్యాయ శిరః సర్వా
 త్థనే సర్వాంగం పూజయామి.

అథ రామాష్టోత్తరశతనామవర్ణి.

ఓం శ్రీ రామాయ నమః	సప్తతాళస్రభేత్తే	చిత్రకూట సమాశ్ర
రామభద్రాయ	హరకోదండఖండన	యాయ
రామచంద్రాయ	య	జయంతితా) వరదా
శాశ్వతాయ	జామగ్న్యమహాదిర్ప	య
రాజీవలోచనాయ	దళనాయ	సుమిత్రా) పుత్ర సేవి
శ్రీమతే	తాటకాస్తకాయ	తాయ
రాజేంద్రాయ	వేదాస్తసారాయ	సర్వదేవాదిదేవాయ
రఘుపుత్రవాయ	వేదాత్మనే	మృతవాసరజీవదాయ
జానకీవల్లభాయ	భవరోగకభేషజాయ	మాయామూర్తీచసంహ
జైత్రే	దూషణ త్రిశిరారాత	ర్తే)
జితామిత్రాయ	యే	మహాభోగాయ
జనార్దనాయ	త్రిమూర్తయే	మహాభుజాయ
విశ్వామిత్రప్రియాయ	త్రిగుణాత్మికాయ	సర్వదేవస్తుతాయ
దాంతయా	త్రివిక్రమాయ	స్వామ్యాయ
శరణత్రాణతత్పరాయ	త్రిలోకాత్మనే	బ్రహ్మణ్యాయ
వాల్మీకీప్రమథనాయ	పుణ్యచారిత్రికీర్తనాయ	మునిసత్తమాయ
వాగ్మినే	త్రిలోకరిక్షకాయ	మహాయోగినే
సత్యవాచే	ధన్వినే	మహాదారాయ
సత్యవిక్రమాయ	దండకారణ్య పుణ్యకృ	సుగ్రీవరాజ్యదాయకా
సత్యవ్రతాయ	తే	య
వ్రతధరాయ	అహల్యాపావనాయ	సర్వపుణ్యాదిఫలదాయ
సదా హనుమ దాశ్ర పీతృభక్తాయ		స్మృతి నిర్వఘనాశనా
యాయ	వరప్రదాయ	య
కోసలేయ	జితేంద్రియాయ	ఆదిదేవాయ
ఖరధ్వంసినే	జితక్రోధాయ	మహాదేవాయ
పిరాధపథపండితాయ	జితామిత్రాయ	పురాణపురుషోత్తమా
విభీషణపరిత్రాతే	జగద్గురువే	య
దక్షిణీవశిరోహరాయ	ముక్తవాసరసంఘాత	పుణ్యోదయాయ

దయాసారాయ	జితవారాశయే	పరమాత్మనే
పుణ్యశ్రవణకీర్తనాయ	సర్వతీర్థమయాయ	పరబ్రహ్మణే
స్మితవక్త్రాయ	హరయే	సచ్చిదానందవిగ్రహః
మితభాషణే	శ్యామాంగాయ	య నమః
రాఘవాయ	సుందరాయ	పరస్మై జ్యోతిషే
అనంతగుణగంభీరాయ	శూరాయ	పరస్మై ధామ్యే
ధీరోదాత్త గుణోత్త	వీరవాససే	పరాకాశాయ
మాయ నమః	ధనుర్ధరాయ	పరాత్పరాయ
మాయామానుషచా	సర్వయజ్ఞాధిపాయ	పరేశాయ
రిత్రాయ నమః	యజ్వసే	పారగాయ
మహాదేవాదిపూజితా	జరామరణవర్జితాయ	సర్వదేవాత్మకాయ
య నమః	శివలింగప్రతిష్ఠాత్రే	శివాయ
సేతుకృతే	సర్వాపగుణవర్జితాయ	

వనస్పతి రసోద్భూతో గంధాఙ్గో గంధ ఉత్తమః, రామచంద్రో
మహీపాల ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషమితిధూపమ్.
జ్యోతిషాంపతయే తుభ్యం నమో రామాయ వేదసే, గృహాణ దీపకం
చైవ త్రైలోక్యతమిరాపహ. బ్రాహ్మణోఽస్యేతి దీపమ్. ఇదం దివ్యాన్న
మమృతం రసైష్షడ్భిస్సమన్వితం, రామచంద్రేశ నై వేద్యం సీతేశ ప్రతి
గృహ్యతామ్. చంద్రమా ఇతి నై వేద్యమ్. తతః ఆచమనం. ఇదం ఫల
మితి ఫలమ్. నాగవల్లీదళైర్మృతం పూగేఫలసమన్వితమ్. తాంబూలం
గృహ్యతాం రామ కర్పూరాదిసమన్వితమ్. నాభ్యాం ఆసీదితి తాంబూ
లమ్. హిరణ్యగర్భేతిదక్షిణమ్. రాజాధిరాజాయేతిసీరాజనమ్. నృత్యై
ర్గీతైశ్చ వాద్యైశ్చపురాణవతనాదిభిః, రాజోపచారై రఖిలైస్సంతుష్టో
భవ రాఘవ మజ్గళార్థం మహీపాల సీరాజనమిదం హరే, సంగృహాణ
జగన్నాథ రామచంద్ర నమోఽస్తు తే. కర్పూరసీరాజనమ్. నమో
దేవాది దేవాయ రఘునాథాయ శార్దూలే, చిన్మయానన్దరూపాయ సీతా
యః పతయే నమః. సప్తస్యాసన్నితి నమసాకరః. సర్వలోకశరణ్యాయ
రామచంద్రాయ వేదసే, బ్రహ్మనందై కిరూపాయసీతాయః పతయే నమః.

యజ్ఞదేవతీ పుష్పాంజలిః. యాని కాని చ పాపాని బ్రహ్మహత్యాసమాని
చ, తాని తాని వినశ్యంతి ప్రదక్షిణపదేపదే. ఇతి ప్రదక్షిణం. అశోక
కుసుమైర్ముక్తం రామాయార్ఘ్యం నివేదయేత్, దళాననవహారాయ
ధర్మసంస్థాపనాయ చ. రాక్షసానాం వినాశాయ దైత్యానాం నిధనా
య చ, పరిత్రాణాయ సాధూనాం జాతౌ రామస్త్వయం హరిః.
గృహణార్ఘ్యం మయా దత్తం భ్రాతృభిస్సహితోఽనఘః. ఇత్యర్ఘ్యమ్.
ఇతి పూజావిధిః.

అగస్త్యుడనాచ. రహస్యం కథయిష్యామి సుతీష్ట మునిసతతః,
చైత్రమాసే నవమ్యాం తు శుక్లపక్షే రఘూత్తమః. ప్రాచురాసీ
త్తోబ్రహ్మబ్రహ్మనందైక కేవలం, తత్రిజాగరణం కుర్వాద్రామస్య
పురతో బుధః. ప్రతిమాయాం యథాశక్తి పూజా కార్యాయథావిధి,
ప్రాతర్దశమ్యాం స్నాత్వైవ కృత్వా సంధ్యానికాః క్రియాః. సంపూ
జ్య విధివద్రామం భక్తివిత్రానుసారతః, బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్సమ్యక్
దక్షిణాభిశ్చ తోషయేత్. గోభూతిలహిరణ్యద్వైర్యస్త్రాలంకారభూ
షణైః, రామభక్త్యా ప్రయజ్ఞేన ప్రేణయేత్పరయా ముదా. ఏవం యః
కురుతే భక్త్యా శ్రీరామనవమీవ్రతమ్, అనేకజన్మజాతాని పాపాని
సుబాహూని చ. జ్ఞానేన భస్మసాత్కృత్వా యాతి విష్ణుః, పరం పదమ్,
సర్వేషామ్యయం ధర్మో భక్తిముక్త్యైకసాధనః. అశుచిర్వాపి పాపిషః
కృత్వేదం వ్రతముత్తమమ్, పూజ్యస్యాస్మిన్సర్వభూతానాం యథారా
మస్తథైవ సః. యస్తు రామనవమ్యాం వై భుజ్జీ- సతు నరాధమః,
కుంభీపాకేషు ఘోరేషు పతత్యేవ నసంశయః. అకృత్వా రామనవమీ
వ్రతం సర్వోత్తమోత్తమమ్, వ్రతాన్యన్యాని కురుతే న తస్య ఫలభాగ్భ
వేత్. మహాన్త్యపి ఫణశ్యంతి పాపాని నవమీవ్రతాత్, ఏకామపితతో
భక్త్యా శ్రీరామనవమీంవ్రతీ. ఉపోష్య కృతకృత్యస్యాస్మిన్సర్వపాపైః
ప్రముత్యతే, తతో రామనవమ్యాంతు శ్రీరామప్రతిమాపరః. విధానేన
నరశ్రేష్ఠ సముక్తో నాత్ర సంశయః. సుతీష్ట. ప్రాయేణ హి నరాః
సర్వే దరిద్రాః కృపణా మునే, కథం కుర్వంతి విస్తార్య శ్రీరామనవమీ
వ్రతమ్. అగస్త్యః. దురద్రశ్యమహాభాగస్వస్య విత్రానుసారతః, ఫలాధే
న తదర్థేన తదర్థార్థేన వా పునః, విత్తశాశ్వమకృత్వైవ కుర్యాదేవం

వీతం మునే, యది ఘోరతరం దుష్టం పాతకం రహసి క్వచిత్. అకిం
 చనోఽపి యశ్చేన ఉగ్రవ్య నవమీదినే, ఏకచిహ్తోఽతియశ్చేన సర్వ
 పాపైః ప్రముచ్యతే పాపే శ్రీరామనవమీదినే మర్త్యో విమూఢభీః,
 ఉపావణం న కురుతే కుంభీపాకేషు పచ్యతే. యతిః చిదామముద్దిశ్య
 క్రియతే న స్వశక్తితః, రారవే న తు మూఢాత్నా పచ్యతే నాత్ర
 సగళయః సుశీఘ్రః యామాప్తకేషు పూజా వై తత్ర చోక్తా మహా
 మునే, మూలమస్త్రేణ సంయుక్తాం తాం కథాం వద స్మవ్రత. అగస్త్యః.
 సర్వేషాం రామమస్త్రాణాం మస్త్రరాజం వడక్షరమ్. ఇదం తు సాగ్రద్దే,
 మోక్షఖండే, రుద్రగీతాయాం, శ్రీరామంప్రతి రుద్రవాక్యమ్. ము
 మూర్ఖోర్మణికర్ణాన్ తే అఘోదకనివాసిన్, అహం దిశామి కేమంత్రం
 తారకస్యోపదేశతః. శ్రీరామ రామ రామేతి ఏకతారకముచ్యతే, అత
 స్త్వం జానకీనాథ సరం బ్రహ్మభిధీయతే తారకం బ్రహ్మ చేత్సుక్తం
 తేన పూజా ప్రశస్యతే, పీతాబ్జదేవతానాం తు ఆచ్యుతీనాం త్థైవ చ,
 ఆదావేవ ప్రకుర్వీత దేవస్య ప్రతిమార్చనమ్, ఉపచారైః షోడశభిః
 పూజా కార్య యథావిధి ఆవాహనం స్థాపనం చ సమ్ముఖీకరణం
 తథా, ఏవం ముద్రాప్రార్థనాం చ పూజాముద్రాం ప్రయత్నతః శంఖ
 పూజాం ప్రకుర్వీత పూర్వోక్తవిధినా తతః కలశం వామభాగే చ పూజా
 ద్రవ్యాణి చాదర్యాత్, పీతే సంపూజ్యయత్నై స ఆత్మానామంత్రము
 చ్చరేత్, పాత్రాసాదనమప్యేవ కుర్యాద్వామేష్వద్విత్యం, పీతాంబ
 రాణి దేవాయ ప్రార్థయన్నర్చయేత్సుధీః, స్వర్ణయజ్ఞోపవీతాని దద్యా
 ద్దేవాయ భక్తితః. నానారత్నవిచిత్రాణి దద్యాదాభరణాని చ,
 హిమాంబుశ్చస్త్రదుచిరం ఘనసారం మనోహరం క్రమాత్తు మూలమ
 స్త్రేణ ఉపచారా స్పృశల్పయేత్, కల్పారైః కేతకైర్జాతపున్యాగాద్యైః
 పుపూజయేత్. చంద్రశ్శతపత్త్రైశ్చ సుగంధైస్సుమనోహరైః పాద్య
 చందనభూపైశ్చ తతస్మస్త్రైః పుపూజయేత్. భక్త్యుభోజ్యాదికం భ
 క్త్యాదేవాయ విధినాఽర్చయేత్, యేన సోపసకరం దేహుండత్వాపాపైః
 ప్రిముచ్యతే. జన్మకోటికృతైర్హోర నానాయాపైశ్చ దారుణైః, విముక్తా
 స్యాత్ క్షణాదేం రామఏవభవేన్నునే శ్రద్ధభావస్య చాతవ్యం శ్రీరామ
 నవమీవ్రతమ్, సర్వలోకహితాయేదంపవిత్రం పాపనాశనమ్. లో హీ

న నిర్మితం వాపి శిలయా దారుణాపివా, ఏకేనై వ ప్రకారేణ యస్యై
 కష్టై తథా మునే. కృతం సర్వం ప్రయత్నేన యత్నించదపి భక్తితః,
 జపేదేకాంతమాసీనో యావత్స దశమాదినమ్. అనేనస్యాత్మనః పూజా
 దశమాం భోజయేన్ద్రిజాన్, భక్ష్యా భోగైర్భూమిర్భగ్దాచ్చ
 క్ష్యా చ దక్షిణామ్, కృతకృత్యో భవేత్తేన సద్యో రామః ప్రసీదతి,
 తుష్టిం తిష్ఠన్నరో వాపి పునరావృత్తివల్లతః ద్వాదశాబ్దైః కృతేనాపి
 యత్సావం చావిమున్యతే, విల గుం యాతి తత్సర్వం శ్రీరామనవమీ
 వ్రతాత్. జపశ్చ రామమంత్రాణాం యో న జానాతి తస్యనై, ఉపావ్య
 సంస్మరేద్రామం న్వాసపూర్వమతర్గితః. గురులక్ష్మీ తు మంత్రస్తు న్యసే
 న్వాసపురస్కరః, యామే యామే చ విధినా కుర్వాన్పూజాం సమా
 హితః ముమత్సుశ్చ సదాకుర్యాత్ శ్రీరామనవమీవ్రతమ్, ముచ్యతే
 సర్వపాపేభ్యో యాతి బ్రహ్మ సనాతనమ్. ఇతి శ్రీసంకషాపురాణే అగ
 స్త్యసంహితాయా మగస్త్యసుతీశ్ఠసంవాదే శ్రీరామనవమీవ్రతో
 ద్వాపసం సంపూర్ణమ్.

అథ రామానామవ్రతమ్

తత్త్రైవ రామనవమీ మారభ్య అథ చ సర్వకాలేపి రామ
 నామజపలేఖనం కుర్యాత్. ఆచమ్య ప్రాణనాయమ్య మాసపతా
 ద్మ్యల్లిఖ్య. సకలపాపక్షయకామో వా విష్ణునోకప్రాప్తికామో వా
 శ్రీరామప్రీతయే రామనామజపలేఖనం కరిష్యే ఇతి సంగీతం.

అథ రామనామపూజా.

రామమస్త్రీణ షోడశోపచారైః పూజయేత్.

అథ రామనామలేఖనవ్రతముద్యాపనం కథాచ

పార్వత్యువాచ. ధన్యాస్మ్యనుగృహిణీతాస్మి కృతార్థాస్మి జగ
 త్ప్రభో, విచ్చిన్నో మేత్ర సుదేహగ్రంధిర్భవదనుగ్రహిత్. త్వమ్మహా
 ద్గతీతం రామతత్త్వామృతరసాయనం, పిబతో మేమనో వేద స త్పివృతి
 భవాపహమ్. శ్రీరామస్యామృతం నామ శృతం సంక్షేపతో మయా
 ఇవాసి శ్రోతుమిచ్ఛామి విస్తరేణ స్మృతాక్షరమ్. శ్రీమహాదేవః
 శృణు దేవీ ప్రవక్ష్యామి గుహ్యద్గుహ్యతరం మహత్, ప్రాప్నోతి పర
 మాం సిద్ధిం దీర్ఘాయుగి పుత్రసంపదమ్. రామనామ లిఖేద్యస్తలక్షకో

కోటిశతావధి. ఏకైకమక్షరం పుంసాం మహాపాతకనాశనమ్, సకామో
 ౭పి లిఖేద్వస్తు నిష్కామేన తు కింపునః. ఇహైవ ముఖహాస్సోతి
 లంతే చ పరమం పదం, ఆదావత్తే చ మధ్యే చ వ్రతస్యోద్వాహనం
 చరేత్. ఉద్వాహనం వినా నైవ ఫలస్థినివాప్పుయాత్, తస్మాత్సర్వ
 ప్రయత్నేన నామ్న ఉద్వాహనం కురు. పార్వత్యువాచ నతాస్మి దేవ
 దేవేశ భక్తానుగహకారక, నామ్నా ముద్వాహనం బ్రూహి విస్తరేణ
 మమ ప్రభో. శ్రీశివః. శ్శబ్దం దేవి ప్రవత్త్వామి విస్తరేణ యథావిధి,
 నామ్నా ముద్వాహనం చాత్ర భక్త్యా రామప్రసాదతః. సౌవర్ణం
 సుందరం కుర్వా త్పీతారామం సలక్ష్మణమ్, హనూమత్ప్రతిమాం శత్ర
 చతుర్థాంశేన హుంతుః. సువర్ణస్య ప్రమాణం తు పల్కాప్తకముదీరితం,
 అశక్తశ్చేత్సలేనైవ తదధార్ధేన వా పునః శ్రీరామప్రతిమాం కృత్వా
 విశ్రాంత్యంన కారయేత్, రాజతేనాపనం కుర్వాన్తామైషోడశసంమితైః.
 పీతవస్త్రేన సంవేష్ట్య స్థాపయేత్త్వలోపరి, తండులానాం ప్రమాణం తు
 భవేద్దోణచతుష్టయమ్. శుచా దేశే గృహే స్థితే మంటపం కారయే
 త్సుధీః, తోరణాని చతుర్ద్వారే బంధయే దామ్రపల్లవైః. భూమా
 గోమయలిప్తాయాం సర్వతో భద్రసంజ్ఞకం, రచయేత్సప్తధాన్యేన
 నానారత్నైస్సుశోభనమ్. కుంభానమ్నో చ పూర్వాదిస్థాపయేద్దవణాన్
 శుభాన్, కుంభమేకం మధ్యదేశే స్థాపయేత్త్వలోపరి గంగాజలేన
 సంపూర్వ పంచరత్నైస్సపల్లవైః, నారికేళఫలాన్యస్తే ఏకం రామాయ
 దాపయేత్. ఆచార్యం వరయేత్తత్ర వేదశాస్త్రవిశారదమ్, బ్రహ్మది
 ఋత్విజాం తత్ర వరణం కారయేత్తతః మధుపరేణ సంపూజ్యవస్త్రా
 లంకారభూషణైః, ఋత్విజః షోడశాప్యస్తౌ వరయేద్వేదపారగాన్.
 స్నాత్వా నిత్యం విధాయాదౌ పూజయేద్దణనాయకమ్, పుణ్యాహం
 వాచయిత్వా తు పూజయేద్దామవం తతః, తతోఽగ్నించప్రతిష్ఠాప్య
 స్వశాఖోక్తవిధానతః, విష్ణుసూక్తేన హోతవ్యం మూలమంత్రేణ వా
 పునః నవగ్రహంశ్చదిక్పాలానత్రాసుక్తాంశ్చహోమయేత్, హోమాస్తే
 పూజనం కుర్వా ద్రామచంద్రాదిదేవతాః. పూజయిత్వా తతో
 హుత్వా బలిం పూర్ణాహుతిం తతః, శ్రేయస్సంపాద్య దానం చ అభి
 షేకం సమాపయేత్. రామం సర్వార్చయిత్వా చ ప్రార్థయిత్వాపునః

పునః, ఆచార్యం యోజయేత్పశ్చ తువన్దైర్వస్త్రచేమభిః. ప్రతిమాం
రామమస్త్రేణ ఆచార్యాయ నివేదయేత్, నహోఽస్మి దేవదేవేశబహు
బుద్ధిమహాత్మభిః. యశ్చిన్ద్రతే కర్మసాశాన్తిని నిత్యం ముముక్షుభిః,
మాయయా గుణమయ్యా త్వం నృజన్యవసి లూపసి తతస్త్వత్పాద
కమలే భక్తిరేవ సదాఽస్తు మే, సగసారామయశ్చానాం భేవజం భక్తి
రేవ తే. సీతాసామిత్రిహనుమద్భక్తియాన్త న శేష్యర, దానేనానేన
మే రామ భక్తిముక్తిప్రదో భవ ప్రణిమాదానస్త్విన్ద్యం శక్త్యా
స్వర్ణంతు దాపయేత్, దానం యద్దక్షిణాహీనం తత్పర్యం నివృణం
భవేత్. బ్రహ్మణాన్ శతసాహస్రం భోజయేత్సగుసన్నిహితాపకారైః
పాయసైస్సావైర్లక్ష్యైశ్చ శృంగారాన్వితైః. ఋషిస్సోభ్య దక్షిణం
దద్యాద్భూయసి దక్షిణం చరేత్, తదర్హస్యపాత్రం చ తిల
పాత్రం చ దాపయేత్. శయ్యాం చ రథదానాని నగదానానిశక్తితః,
అశక్తశ్చేత్స్వర్ణమేకం దత్వా రామం నమేత్పునః. తిలకం కారయే
త్పశ్చాదభిషేచేత్సవల్లవైః, ద్విత్వస్తు ఆశిషో దేయా నత్వా స్తుత్వా
విస్మయేత్. ఉమామహేశ్వరా పూజ్యై భోజయేద్దక్షిణం తథా,
కుమారీణాం శతం భోజ్యం యోగిరాజం చ భోజయేత్. ష్టోత్రపాల
బలిం దత్వా ధ్యాత్వా రామం సదాజపేత్, బ్రహ్మనిభిస్తుతత్పుణ్యం
వక్త్రం శక్యం న కించన. అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపేయశశాని చ,
ఏకేన రామనామ్నా తు తత్పలం లభతే నరః నారీ సా పురుషో
వాపి శూద్రో వాప్యధమో నరః, రామనామ్నా తు ముక్తాస్తేనత్యం
సత్యం వరాననే. మూలేకల్పద్రుమస్యాఖిలమణివిలసద్రత్నసింహాసనస్థం
కోదణ్డం ధారయంతం లలితకరయుగే నార్చితం లక్ష్మణేన, వామాంక
స్యస్తసీతం భరతధృతమహామాక్తికచ్చత్రకాంతం శత్రుఘ్నం చామ
రాభ్యాం విలసితమనిశం రామచంద్రం భజేహమ్. వందామహే
మహేశానచండకోదణ్డఖణ్డానమ్, జానకీహృదయానస్తచస్తనం రఘు
నస్తనమ్. చరితం రఘునాథస్య శతకోటిప్రవిస్తరం, ఏకైకమక్షరం
పుంసాం మహాపాతకనాశనమ్. ఇతి శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే ఉమా
మహేశ్వరసంవాదే రామలేఖనోద్భావనం సంపూర్ణమ్.

భాద్రపదశుక్ల నవమ్యాం ముహూర్తమాత్రసత్వేఽపిపరయు
తాయాం కార్యమ్. తత్ర గౌరీముద్దిశ్య పూజనముక్తమ్. అథాశ్విని
శుక్ల నవమ్యాం దేవీవ్రతం హేమద్రా విష్ణుధర్మే. భద్రకాలీపూజా
ఔత్తరీయేషు ప్రసిద్ధా.

సరస్వతీపుస్తకమండలపూజా.

అత్తైవాశ్వినిశుక్ల నవమ్యాం సరస్వతీపూజా. మూలే త్వావా
హయే ద్వేపిం పూర్వాషాఢేతు పూజయేత్, ఉత్రాషాఢేబలిం దద్యా
చ్చ)వణాంశే విసర్జయే దిత్పుక్త వచనరీత్యా ఉత్రాషాఢయుక్తనవ
మ్యాం కల్పితవిధినా వాణీపూజనం దాక్షిణ్యేషు ప్రసిద్ధమ్. తచ్చ
నవమీపూజావిశేషాత్ కేవలనవమ్యామపి పూజ్యా. నమస్కృత్య
జగత్పూజ్యాం శారదాం విశదప్రభాం, సితపద్మాసనాం దేవీం త్ర్యంబకీం
శశిభూషణామ్. ఇతి ధ్యానమ్. అథాతః సంప్రవక్ష్యామి దేవ్యా
పూజామ్మహోత్తమాం, సర్వదా పూజయేద్దేవీం నవమ్యాం తు ప్రయ
త్నతః మాసి చాశ్వియుజే ప్రాప్తే శుక్లపక్షే సమాగతే, యా తిథి
ర్నవమీ సద్భిః సా మహానవమీస్మృతా. ఉషస్సుతాయ సంకల్ప
మాచరతి తథాసుధీః, అర్చయిష్యే జగత్పూజ్యాం శారదాం విశద
ప్రభామ్. సితపద్మాసనాం దేవీం త్ర్యంబకీం శశిభూషణామ్. ఇతి
సంకల్ప్య. ఆవాహ్య పూజయేద్దేవీం విద్యాపుస్తకమండలే, రుచిరం
మండలం కృత్వా విశాలం లిప్తభూమికమ్. తత్ర నిక్షిప్త్య పీఠం తు
ఛన్నం విశదవాససం, గ్రంథజాలమశేషం తు విన్యస్య పరిపూజయేత్.
గంధపుష్ప రలంకృత్య వాణీమూవాహయేత్తతః. ధ్యానమ్. విద్యా
త్మానమశేషలోకిజననిం దేవీమిమామిష్టదా మిచ్ఛాకల్పితభూషణాం
త్రణయనాం వందేఽనవద్యాంసదా, భక్త్యానమ్రసురాసు రేంద్రమకుట
ప్రత్యగ్రతాంఘ్రిచ్ఛాయారంజితపాదపతయుగలా ముష్టార్ఘసంపాది
నిమి. ఆవాహనమ్. సంహాసనే కుసుమగంధమనోహరేఽస్మిన్విద్యాభి
రాభిరఖిలాభి రుపాస్యమానే, మూర్తిర్నమోద సహ శక్తిభరద్భిస్తస్వం
వాణి ప్రసేద మమ దేహాచ మానసేష్టమి. త్వత్పాదపద్మయుగళే పరి
దత్తమితి త్వాద్యం పయస్సకలసంపదవాప్త హేతుః సంభావితం శిరిసి
మే చిరపుణ్యయోగా ద్వాకాయమానసకృతం దురీతం హానసి

పాద్యమ్. పుష్పాక్షతాది ఫలమిశ్రితమర్ఘ్యమేతద్దత్తం మయా భువన
మాతరిదం గృహాణ, సంరక్షితం సమభివీక్ష్య జగత్ప్రతీక్ష్య కుందావ
దాతహాసితే సుఖునేనవద్యే, అర్ఘ్యమ్. మయా దత్తమిదం దేవి
గృహాణాచమనీయకమ్, శారదేశరదభ్రాతృసర్వవిద్యాధిదేవతే ఆచమ
నీయమ్. త్వద్ధాత్రసంగపరిపూతతమైరజస్ర మంభోభిరుల్ల సితపద్మసు
గంధిపత్రైః. స్నానేన తే విలసిత్తరపి కామమస్తు మూర్ధ్నా ధృతేన
పయసా పరిశుద్ధిరేషా. స్నానమ్. ఇదమంబరమంబ భాసమానం రుచిరం
సూక్ష్మతరం విచిత్రచిత్రం, పరిధత్స్వ సమస్తలోక సేవ్య సలీలానామది
దేవతే కలానామ్. వస్త్రమ్ బ్రహ్మసూత్ర మిదం బ్రాహ్మీత్రగుణీకృత
ముజ్జ్వలమ్, ఆసీతం నియతాం వక్షస్త్యదీయం విశదప్రభే. ఉపవీ
తమ్ సర్వలోకస్య సిద్ధ్యర్థం సర్వసన్నిధికారణీ, మయా దత్తమిదం
దేవి గృహాణాభరణం నవమ్. ఆభరణమ్. సరసమంబ సరస్వతి చందనం
సురభిగంధ మనిన్ద్య మనిద్దితే, ఇదమనేన విలింప శరీరికిం విశదమాశు
విధేస్తు తనుప్రియే. గంధమ్. హరిద్రాకుజుగ్మామౌపేతౌ నక్షితాన్
శాలిసంభవాన్, మయా దత్తాననైకాంశ్చ స్వేకురుష్వ మహేశ్వరీ
లక్షితాన్. కుసుమాని సుగంధిని నవాని విశదాని చ, అజస్రం చ
స్రజం చిత్రం గృహీష్టాస్య భువనప్రియే. పుష్పమాలామ.

ఆథాష్టపుష్పాఙ్గి.

సరస్వత్యై నమః, భారత్యై నమః, వాగ్దేవతాయై నమః, మాతృ
కాయై నమః, హంసాసనాయై నమః, చతుర్ముఖప్రియాయై, వేదశాస్త్రార్థ
తత్త్వజ్ఞాయై, సకలవిద్యాధిదేవతాయై నమః అథాష్టపూజా. సర
స్వత్యై నమః పాదౌ పూజయామి, భారత్యై గుల్ఫౌ, వాగ్దేవతాయై
కానునీ, మాతృకాయై ఉరూ, హంసాసనాయై కటిం, చతుర్ముఖ
ప్రియాయై నాభిం, వేదశాస్త్రార్థతత్త్వజ్ఞాయై హృదయం, సకల
విద్యాధిదేవతాయై సనా, వాశిపుస్తకధిరాయై వాస్తవీ, సకలమంగ
ళాయై కంఠం, శుద్ధస్ఫటికసంకాశాయై ముఖం, కామరూపాయై నాసి
కాం, తుహనాభాయై నేత్రే, ఆదిశక్తయై నమః లలాటం, సురాసుర
వందితాయై శిరః, సర్వకార్యనియామకాయై నమః సర్వాంగం పూజ
యామి.

ఓం సరస్వత్యై నమః	విశ్వామయై	సువాసాయై
మహాభద్రాయై	విద్యున్నాళయై	వినిద్రాయై
మహామాయాయై	వైష్ణవ్యై	పద్మలోచనాయై
వరప్రదాయై	చంద్రికాయై	విద్యారూపాయై
శ్రీప్రదాయై	చంద్రలేఖా విభూషి	విశాలాక్ష్యై
పద్మనిలయాయై	సావిత్రియై	బ్రహ్మజాయాయై
పద్మాక్ష్యై	సురసాయై	మహాఫలయై
పద్మవక్త్రాయై	దేవ్యై	త్రయీమూర్తయై
శివానుజాయై	దివ్యాలంకారభూషి	శాస్త్రరూపిణ్యై
పుస్తకహస్తాయై	వాగ్దేవ్యై	సుమ్నాసురప్రమథిన్యై
జ్ఞానముద్రాయై	వసుధాయై	శుభధాయై
రమాయై	తీవ్రాయై	సర్వాత్మకాయై
కామరూపిణ్యై	మహాభద్రాయై	రక్తబీజనిహంత్ర్యై
మహావిద్యాయై	భాగధాయై	చాముండాయై
మహాపాతకనాశిన్యై	భారత్యై	లంబికాయై
మహాశ్రయాయై	భామాయై	ముండకాయై
మాలిన్యై	గోవిందాయై	ప్రహరణాయై
మహాభాగాయై	గోమత్యై	ధూమ్రలోచనమర్దనాయై
మహాభుజాయై	జటిలాయై	
మహాభాయై	వింధ్యవాసాయై	సర్వదేవస్తుతాయై
మహాత్సాహాయై	చండికాయై	సామ్యాయై
దివ్యాంగాయై	వైష్ణవ్యై	సురాసురనిమగ్నతా
సురవందితాయై	బ్రహ్మ్యై	కాళరాత్ర్యై
మహాకాశ్యై	బ్రహ్మజ్ఞానైక సాధనా	కలాధారాయై
మహాపాశాయై	సాదామిన్యై	వాగ్దేవ్యై
మహాకారాయై	సుధామూర్తయై	వరారోహయై
మహాబుగ్గళాయై	సుధద్రాయై	వారాహ్యై
పీతాయై	సురపూజితాయై	వారిజాసనాయై
విమలాయై	సువాసిన్యై	చిత్రాంబరాయై

చిత్రగర్భాయైత్రాయై శ్వేతాసనాయై చతురాసనసామ్రాజ్య
 చిత్రమాల్య విభూషే నీలభుజాయై
 కాంతాయై సుపుష్పతాయై చతుర్వర్ణఫలవదాయై
 కామప్రదాయై రక్తమధ్యాయై మాంసాసనాయై
 వంద్యాయై [నై] నీలజంఘాయై బ్రహ్మవిష్ణు శివాత్మికా
 రూపసౌభాగ్యదాయై నిరంజనాయై

ధూళముద్గ్రస్థముదూభతమిద మోగరవం వగం, గృహీతాఖిలవి
 కృతకే గృహాణ త్రక్షణీ శుభే. ధూపమ్. అక్షాసధావైప్రవిభవంసకర్మ
 దక్షే సంస్వతి, సన్నేవావర్తసంయుక్త దీపింతుం ప్రతిగృహ్యతామ్.
 ధీపమ్. నానారత్నసమాయుక్తం నానాఫలసమన్వితం, అపూర్వపుత్ర
 పక్వాన్నం పాయసాదిసుపూజితమ్ స్వాధూపదంశిసంయుక్తం నైవేద్య
 మిదమూర్జితం, దత్తం జపస్వ వాగ్దేవ ప్రసీద మమనర్వదా. నైవేద్యం.
 పూగీఫలసమాయుక్తం నాగవల్లదళర్యుతమ్, కింబురచూర్ణసం
 యుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ తామ్బూలమ్. వేదాహమితి
 నీరాజనమ్. యజ్ఞే నీతి మంత్రపుష్పమ్. అంతిరావ్యవృత్త బహుశ్చ పిశ్య
 మనిశం లోకే స్వశక్త్యా స్థితం ఆపర్యుత సమస్తలోకజననిత్రాణక్షమా
 ప్రక్రియాం, దేవీం వాచముపాస్మ హేత్రణయనామామ్నాయపారే
 స్థితాం భాస్వంతా కింహరరాజితకుచాభాగశ్రియాం సంతతమ్. ఇతి
 ప్రదక్షిణమ్. సమో విధానలంపః ర్నైవేద్యమౌళికటిభి ర్నమస్కృ
 తాం సురాసురై ర్నమామి భారతీమమాం, సమ సజంతుజవనప్రదా
 యినీ యతశ్చివా సమస్తవాఙ్మయా గత్తుగ త్రయస్యభారతీ. సమసాగ
 రమ్. భువనాధిప నిస్సంస్వతయం భువనానామనిశంస పేవలయా, విద
 థాతు సమగ్రమగ్ర్యమిష్టం ఫలమక్లిష్ట మశేషలోక సేవ్యా. యా
 కుండేందుతుమారహరధివళా యా శుభ్రవస్త్రావృతా యా విణావర
 దండమండితకరా యా శ్వేతపద్మాసనా, యా బ్రహ్మచ్యుతి శంకర
 ప్రభృతిభి ర్దేవై సుదా పూజితా నా మాం పాతు సంస్వత భగవతి
 నిశ్చేషజాత్యపహ. దోర్భిర్యుక్తా చతుర్భుః స్ఫటికమణిమయీ మక్ష
 మాలాం దధానా హస్తే నై కేన పద్మం సితముప చ శుకిం పుస్తకం
 చాపరేణ, భానా కుండేందుశంఖస్ఫటికమణినిభా భాసమానాసమానా

సా మే వాద్వేవతేయం నివసతు వదనే సర్వదా సుప్రసన్నా. కవిలోక
చకోరబృందశేవ్యాం నిఖిలానామనిశం నిషేవణీయా, విద హతు ముదం
సరస్వతీ నః సకలానాం జననీ సురాసురాణామ్. ఇతి వ్రాథనా. ఛత
చామరాందోళనా ద్గుప్రచారా. యస్య స్మృత్యేతి పూజాసమర్పణమ్.
ఇతి సరస్వతీపూజా విధిః.

అక్షయవర్మనవం, తులసీవివాహవికథా

వాలఖిల్యసి. కార్తికే శుక్ల నవమీ తత్రా భూద్వాపరం యుగం,
పూర్వాపరాణ్ణాగా గ్రాహ్య క్రమాద్దానోపవాసయోః. అ త కూశ్లాం
డకోనామ హతో దైత్యస్తు విష్ణునా, తదోమభిప్రమద్యూతా వల్యః
కూశ్లాండసోభనః. తస్మాత్కూశ్లాండదానేన ఫలమాప్నోతి నిశ్చితం
కూశ్లాండం బహు బీజాధ్యం బ్రహ్మణా నిశ్చితం పురా. దాస్యామి విష్ణవే
తు భక్తిం పితౄణాం తారణాయ చ. కూశ్లాండం పూజయేత్తై చైవ గన్ధ
పుష్పాక్షతాదిసా. పంచరత్నై స్సమాయుక్తం గోఘృతేన సమన్వితమ్,
ఫలాన్నదక్షిణాయుక్తం బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్. దేవస్య త్యేతి
మన్తేణ పితౄణాం దత్తమక్షయమ్, అస్యా మేవ నవమ్నాం తు కుర్యా
తప్తప్లేనయోనరి. స్వశాఖోక్తేన విధినాతులసాగి కరపీడనమ్, కన్యా
దానఫలం తస్య జాయతే నాత్ర సంతయః హరిం విధాయ సావర్ణం
తులసా సహితం శుభం, పూజయేద్విధివద్భక్త్యా వ్రతీ తత్ర దిన
త్రయమ్. ఏవం యథోక్తవిధినా కుర్యాద్వైవాహికం విధిమ్, గ్రాహ్యం
త్రిరాత్రమత్రైవ నవమ్నా మనురోధతః మధ్యాహ్నవ్యాపిసీ
గ్రాహ్య నవమీ పూర్వవేధితా, ధాతృశ్వత్థౌచ ఏకత్ర రోపయిత్వా
సముద్వహేత్. న సశ్యతే తస్య పుణ్యం కల్పకోటి శతై రపి, అత్రై
వోదాహరంతీను మితిహాసం పురాతనమ్. బభావ విష్ణుకాంచ్యాం తు
క్షుత్త్రియః కనకాభిద, ధనాఢ్యో వై శ్యవృత్తిశ్చవైష్ణవోదారపూజితః
బహుకాలో గత సైస్య వినాఽపత్యం మునీశ్వరా, తతో నానావ్రతై
ర్జాతా కన్యా కమలలోలనా సురూపా లక్షణోపేతా నానాగుణసమ
న్వితా, పితౄ తస్యా నామ చక్రే కిశోరీ తి చ విశ్రుతమ్. ఏకదా
తద్గృహం యాతో జన్మపత్రనిరీక్షకః, దర్శయిత్వా జన్మపత్రం కథం
కన్యా భవేదియమ్. తతస్తేన క్షణం ధ్యాత్వా కనక శ్మణు మే వచగి,

యది బ్రహ్మ సత్త్వం చేత్తవ దుఃఖం భవిష్యతి. యద్యసత్త్వ మహం
 బ్రూయాం మిథ్యాత్వం మమ కాయతే, తస్మాత్సత్త్వం వదిష్యామి రోచనే
 యత్తథా కురు. అస్మాక కర్మగమం కుర్వాద్యోః సా వజ్రాన్మరిష్యతి,
 ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా కనకో దుఃఖాంతో భవతి. స చకార వివాహం
 చ సా తు బ్రాహ్మణపూజనే, నియుక్త సాధ్వీహం దత్తం నానేయా
 మన్ముఖాగతః. దృష్టేమాం యావసంపన్నాం దుఃఖం మే బాధకం
 భవేత్, స్థిత్యాన్యస్థిన్ గృహే సా తు దివిభాగివర్ణమధేవరత్. కదా
 చిద్దైవయోగేన తత్సాగార్ధివిజపుంగవః, యాత్రాగ్ధం విష్ణుకాంచాన్యం
 తు వైశాఖే మాసి శజ్యరగి. కనకో విప్రశుశ్రూషు శాశ్వతైవ
 సమాగతః, అగత్యాజ్ఞామధ్యే తు ఉపవిష్టో ద్విష్టోన్మయః. కిశోర్యా
 గత్వ చాతిథ్యం శంకరస్వాకరోత్తదా, దృష్ట్యా తాం తగుణీం సమాం
 సువేషాం విసయాన్వితామ్. అజాతకరపీడాంచ సఖీం దృష్ట్యాభ్యువాచ
 సః, శంకరః. చన్దనే వద శీఘ్రం త్వం కిశోరి న వివాహితా, కిమత్ర
 కారణం జాతం తరుణీ కామరూపిణీ. ఇతి తద్వచనం శ్రుత్వా చన్దనా
 సర్వమబ్రవీత్, తదా కృపాళునా తేన తత్త్రితీయే నివేదితమ్. అస్యై
 మంత్రం ప్రయచ్ఛామి శ్రీవిష్ణోర్ద్వాదశాక్షరమ్, కరోతు వర్షత్రయం
 జపమస్య సులోచనా. ప్రాతస్సానవతీ చాస్తు తులసిమణిమాలయా,
 కార్తికస్య సితేపక్షే సవమ్యాం విష్ణునా సహ. సావజ్ఞేన తులస్యాశ్చ
 వివాహం కారయత్వియమ్, తేన వ్రతపథావేన విధవా స భవిష్యతి.
 తత్ప్రతాపి తథేత్యుక్తం వాయశ్చిత్తం న దత్తహీన్, కిశోర్యై
 వైష్ణవం ధర్మం సమగం చాదిదేశ సః ద్విజేన తేన యత్ప్రేక్ష్యం
 కిశోర్యపి తథాకరోత్, వర్షత్రయం యథాశాస్త్రం కిశోర్యా తద్వీతం
 కృతమ్. చతుర్థే కార్తికే మాసి కిశోరి స్సపనాయ చ, ప్రాతఃకాలే
 గతా బాలా సరోమాగ్నే సులోచనా. తత్త్రియేణ యదా దృష్టా
 ప్రాప మోహం జడాత్మకః, పృష్ఠే తస్మాస్తు సంలగ్నీ భావయన్స్తామ
 నిందితామ్. కేచిత్తాం దదృశుర్దూరా తేచిత్తశ్శంతి గుప్తతః,
 శ్రీయోఽపి యం ప్రపశ్యన్తి పురుషాణాం తు కా కథా. యథా
 ద్విదీయా చంద్రస్య దర్శనే చేత్సుఖా జనాః, తథా రాత్రౌ పృథీ

క్షుద్రే తద్వారే సకలా జనాః నిమేషమాత్రమరేణ దృష్వా స్థిత్యా
తు బాలికా, అధికం కిం వల్లనీయం తత్సందర్శనం మునీశ్వరాః. కేచిద్య
దన్తి దేవీయం నాగకన్నేతి చానరే, రుదసంమోహనాథాయ జాతౌ
సా విశ్వమోహినీ సా న పశ్యతి లోకాంశ్చ స మూగం స సఖిగణమ్,
ధ్వానునీ హృదయే విష్ణు తులసీం దేవరూపిణీమ్. తాం గృహీతుం
మనశ్చ కే విలేశీ | ద్రవ్యవాన్ బలీ, నానాభేదాః కృతాస్తేన న లేభే
చాంతరం కదచిత్. మాలాకారగృహం గత్వా తస్యై ద్రవ్య మయచ్ఛ
త, యేన కేనచకారేణ కిశోర్యా సహ సక్తమమ్. యథా స్వాతిగ్రియ
తాం భద్రే దేయచుస్మాచ్ఛతుస్సామ్. ప్రతిమాసం కిశోర్యా దీయ
మానాత్ ద్రవ్యాత్ అధికం దదామితి. తయాలోచ్ఛ బహూపా
యా కృతా స్తద్గ్రహణాయ చ, న దదర్శ హితో పాయమవదత్సా
విలేపనమ్. న దృశ్యతేమయోపాయ స్త్వయా యతోచ్ఛితేఽధునా,
మయా తదేవ కర్తవ్యం ద్రవ్యగహణసిద్ధయే. విలేపు వా చ. తవ
కన్యా తు భూత్యాహం నయామి కుసుమాని చ, అగ్రే యద్భవి
భవతు గృహణాస్మి శతం శతమ్. తయాపి చ తథేత్యుక్తం సప్తమ్యాం
నిశ్చయః కృతః, అష్టమ్యాం సా గతా తత్ర కిశోరీ తామవాచ
హ. మాలాకారే శ్వో నవమీ తులస్యాః పాణిపీడనం, తిష్ఠత్వత
స్త్వయా నేయా ముకురాః పుష్పసంభవాః. మాలిన్యవాచ.
మత్యన్యా సంగతా గ్రామాన్నా నాకౌతుకకారిణీ, యద్యతోచ్ఛిక్తం
త్వయా బాలే సా సమానయతి తరరా. తయాపి చ తథేత్యుక్తామాలినీ
స్వగృహం యయా, కథితస్సర్వవృత్తాంశో విలేన్యగ్రే తతోఽభవత్.
ప్రాప్తా మహేంద్రపదవితేజోవం సుఖమవాప సఖ, మాలిన్యా రచితా
రాత్రౌ ముకురా వివిధా స్తదా. విష్ణుకాళ్ళాం తదా రాజా జను
నేనో బభూవహ, తస్య ఛాత్రో ముకుందోఽభూ త్సూర్యభక్తిపరా
యణః. కిశోర్యాస్తు శ్రుతా తేన వార్తేయమతిసుందరీ, తదానేన ముకుం
దేన సంకల్పః కృత ఏవ హి. కిశోరీ యది భార్యా మే భవిష్యతి
దివాకర, తదాన్న మహామత్నామి అన్యథా స్యాన్మృతిర్భయం. కృత్యే
త్థం సతు సంకల్ప ముపవాసాన్సచక్రమే, సప్తమేఽహని సూర్యోఽసా
స్వప్నే వచనమబ్రవీత్. సూర్యః. కిశోర్యా విభవామోగో వర్తతేఽ

సా కథం భవేత్, అన్యాయం వత్సం ప్రదాస్యామి తవ పద్మాయతేక్షణమ్. ముకుందః. యది దేవ ప్రసన్నోఽసి విశ్వం సృజసి యంకసి, గాలవైధవ్యయోగం చ హస్తుం త్వం హి త్మమో హ్వసి. ఇతి తస్య వచస్సృతిర్వా సాంత్యనా బహుళాకృతా, న మన్యతే మాకుందోఽసా తథేత్సుక్త్వా గతో రవిః తులసీవ్రతమాహత్యా తస్యిహోఽభూత్. న కన్య తు, ఇయం కన్యా త్వయా దేయా ముకుందా ను మహామతే తులస్యద్వాహమాహత్యాద్విధవాత్వం గమిష్యతి, గాత్రో స్యష్ణుః కిశోర్యాశ్చ తస్యా మేవాప్యజాయత. ఆగతా కన్యకా కాచిద్భర్తా స హ సమున్వితా, భర్తారం వదతి స్వప్నే మమ మాతా కిశోరికా. తద్భర్తాసి తథేత్సుక్త్వా ప్రదాస్యో బలిముత్తమం, ఏతద్ధస్తేన పశ్చాత్తేవివాహోఽస్యా భవిష్యతి. శ్రుత్వా బలిప్రదానం సా స్వప్నే చింతాతు రాభవత్, క్వ ద్వాదశాక్షరీ విద్యా క్షేదం నిష్ఠుసహర్షసమ్. నరక ద్వారములం క్వ మద్ధస్తాత్మశుమారణం, ఏవం సా తు సమంతాయ స్వహోఽయమితి నిశ్చితం. భావయిత్వా సమాహూయ చంద్రనాచాక్య మబ్రవీత్, నివేద్య కృష్ణం స్యష్ణుం తు కేదృగస్య ఫలం వద. చందనో వాచ. ఫలం తు సమ్యక్-ల్యాణి అవానిష్టం వినశ్యతి, వివాహో భవితా శీఘ్రం తులసీవ్రతకారణాత్. ఇత్థం స్యష్ణు ఫలం శ్రుత్వా తతః కుకుటశబ్దితమ్, శ్రుత్వా సా సహసోత్థాయ స్నాతోఽఽఽగమచీకరత్. యావదాయాతి సా స్నానం కృత్వా గేహే కిశోరికా, తాపద్విలేపీ మాలిన్యాః పుత్త్రీ భూత్వా సమాయయా. కృత్వా కేశాంశ్చ గోవుచైచ శ్మశ్రు చోద్ధాటితం బలాత్, ఇతరే శాటకే గృహ్యనింబాభ్యాం చ స్తనౌ కృతా. సర్వాలంకారశోభాఘ్నా కటాక్షయతి చాపరాన్, న జ్ఞాతా సా తు కేనాపి పుమాన్. స్త్రీయాపధారకః. ధ్యానం ధృత్వా తయా హస్తా ప్రసార్యేతే యదాతదా, దత్తే విలేపీ పుష్పాణి విలోకయతి సర్వతః. కథమస్యా మమ స్పర్శో భవిష్యతి విచింతయన్, ఏవం దినత్రయం తస్యప్రయాతంతు మునీశ్వరాః తస్మిన్నహనిసంజాతో కనక శ్లోకపీఠిక, కిం కార్యమధునాఽస్మాభి రాజపుత్రో వరిష్యతి. ఏవం చింతయత స్తస్య ప్రాతఃకాలో బభూవ హ, రాజలోకాస్సమాయాతా గృహీత్వా వస్త్రవాహనమ్. అభ్యంతరే సమాగత్య మస్త్రీ

వచనమబ్రవీత్, గృహేఽస్తివకన్వైకా ముకుందార్థేప్రదీయతాం.
 మా విచారోఽస్తు భవతాం సృషాజ్ఞా పరిపాల్యతాం, కనకేన
 తథేశ్వక్తం మమ భాగ్యముపస్థితమ్. మహారాజకుమారస్య వధూః
 కన్యా భవిష్యతి, తతః ప్రోవాచ మస్త్రీ తం ద్వాదశ్యాం లగ్నముత
 మమ రాత్రౌ తీప్తతి యుగ్గాఖ్యం రవిః వషే విధుశ్చ ఫే, భవే
 ద్భామో గురుర్భిర్మే పంచమే బుధభాగ్గవా. శనిస్తృతీయే రాహుశ్చ
 వివాహసమయస్స తు, ఉభా సంభృతసంభారాపుభావసి ధవాన్వితౌ.
 ద్వాదశ్యానూయయా నాయం రాజపుత్రస్సనైనికః, అబ్రవీత్తత్రకన
 కం తేకే రాజపురోహితః. తేకేః అథో నిరోధః క్రియతాం కిశోర్యాశ్చ
 సృషాజ్ఞయా, భవిష్యతి మహాదేవీ నోద్భవ్య పురుషైః క్వచిత్. ఇతి
 తద్వచనం శ్రుత్వా పురుషాస్తు నిరాకృతాః, జాయారూపో విలేపీతు
 దైవాత్తత్ర)వ సంస్థితః తతోఽర్ధరాత్రి వేశాయాం ముకుందోఽభ్య
 స్తరం యయా, తులస్యగ్రేస్థితా బాలా కిశోరి సంస్మరద్ధరం తతో
 ఘటఘటాశబ్దస్తుములస్సమపద్యత, మహావాయుర్వవో తత్ర ప్రళాం
 తాస్సంవిదీపికాః. విద్యుల్లతాశ్చ క్రిమితా అంధీభూతోఽఖిలోజనః,
 మిథ్యా న భాసు-రవచో ముకుందోఽచిన్తయద్భది. అన్వైఃప్రకీర్తితిం
 లోకే వైధివ్యస్య తు కారణం, భీతో ముకుందో హృదయే యావద్ధ్యా
 యతి భాసు-రమ్. తస్యాం సంధౌ ధృతం తస్యాః కరపద్మం విలే
 పినా, తస్యాః కరస్య సంస్కాత స్విర్గాద్వజ్రం పవత మా. సీతస్తేన
 విలేపీతు తత్తాలం యమమస్థిరం, బావ్యా ఆసితకలకలో ముకుందోఽ
 యం మృతస్త్వతి. క్షణాదేవ తతో జ్ఞానం మాలాకారసుతా మృతా,
 తతస్సయోర్వవహోఽభూ ద్రాజ్యం ప్రాపకీశోరికా కిశోర్యాశ్చ సము
 ల్పన్నా భ్రాతర స్తులసీవ్రతాత్, ఆదాశాస్త్రం సత్యమాసి తతో దేవో
 దివాకరః తులసీవ్రతమాహత్త్యా త్రింధం న స్యుర్మనారథాః, సాభా
 గ్యార్థం ధనార్థం వా విద్యార్థం రుజ్జువృత్తయే, సంలత్యర్థం ప్రకరవ్యం
 తులస్యాః పాణిపిడినమ్. ఇతి సనత్కుమారసంహితాయాం అక్షయ
 నవమీవ్రతం సంపూర్ణమ్.

దశమీవ్రతాని దశవారదశమీ.

జ్యేష్ఠశుకదశమ్యాం దశమారాఖ్యం వ్రతం స్నానదానాదికం

తత్ర. సాగిందే. జ్యేష్ఠస్య శుక్లదశమీ సంవత్సరముఖా స్ఫుటా, తస్యాం సానం ప్రకుర్విత దానం చైవ విశేవతః. యాం కాంచీర్నితం ప్రాప్య ప్రదద్యాచ్చ తిలోదకం, ముచ్యతే దశభిః పాపైర్విష్ణులోకం స గచ్ఛతి జ్యేష్ఠశుక్ల దశమ్యాం తు భవేత్సమృదితం యది, జగూహ నిర సంయుక్తా సర్వపాపహరాతిథిః. దశమీ శుక్లపక్షే తు జ్యేష్ఠ మాసే బుధౌహని, అవతీర్ణా యతః స్వర్గాధస్తస్మై చ సరిద్వరా హరతే దశ పాపాని తస్మాద్దశహరా స్ఫుటా, జ్యేష్ఠమాసి సితేపక్షే దశమ్యాం బుధహస్తయోః గరానందే వ్యతిపాతేకన్యాచంద్రే వృషే రవా, దశయోగే నరసాన్ని త్వసర్వపాపైః ప్రమోచ్యతే ఇతి. తత్ర గంగాస్తోత్రం గంగాపూజా చోక్తా.

ఆషాఢశుక్లపమీ - ద్విదశత్రయతం చ.

అథ ఆషాఢశుక్ల నవమీ మన్వాదిః. సా పూర్వాష్టమ్యాసినీ గ్రాహ్య. తత్ర శుక్లదశమ్యాం ఆషాఢదశమీ వత్రముక్తం. హేమా ద్రా భవిష్యే. తత్ర దిక్పాలకదేవతాపూజోక్తా. సావర్ణిః కారయే దాశా రాప్యశిష్టతకేన వా, జ్ఞాతిబంధుజనై స్సార్థం తతస్సమ్య గలంకృతః పూజ్యాశ్చ క్రమయోగేన మంత్రై రేభర్తృహంగణే, త్వయి సన్నిహితః శక్రస్సురాసురనచస్పృతః. పూర్వా త్వం భువనస్యాస్య ఐంద్రీ దిగ్దేవతే నమః, అగ్నేః పరిగ్రహదాశు త్వమాగ్నే యాతి షత్యసే. తేజోరూపా పరా శక్తి రాగ్నే యా వరదా భవ. ధర్మరాజం సమాశ్రిత్య లోకాన్ సంయమయస్యమూన్, తేన సంయమిని చాసి యామ్యే సత్తామదా భవ. భిద్రహస్తాపి వికృతా నిర్ముతిస్థాన మాశ్రితా, తేన నిర్ముతినామాసి త్వమాశాం పూరయస్వ మే. త్వయ్యాస్తే భువనాథారో వరుణో యాదసాంపతిః, కామార్థం మమ ధర్మార్థం వారుణీప్రవణాభవలధిష్ఠితాసి యస్మాత్త్వం వాయునాజగదా యుషా, వాయవ్యే త్వమతి. శాన్తిం నిత్యం యచ్చ మమాలయే. ధన దేనాశ్రితా త్వంహిప్రఖ్యాతా త్వమిహోత్తరానిరుత్తరాభవాస్మాసు దత్వా సద్యోమనోరథమి. ఐశాని జగదీశేన శంభునా త్వమలం కృతా, పూరయశ్వాశు మే దేవి వాఙ్మితాని నమోనమః. భుజంగాష్ట కులేన త్వం సేవితాసి యతో హ్యథా, నాగాంగనాభిస్సహితా సుఖే

భవ మమాద్య వై. సర్వలోకే పరిగతా సర్వదాత్వం శివాయ చ, సన
కాద్యైః సరిష్వతా బ్రాహ్మణాం పాహి సర్వదా. నక్షత్రాణి చ
సర్వాణి గ్రహస్తారాగణస్తథా, నక్షత్రమాతరో యాశ్చ భూత
ప్రేతవివాశకాః సర్వ మమేష్టసిద్ధ్యర్థం భవన్తు ప్రవణాస్సదా, ఏభి
ర్భూతైః సుసుభిర్భూతైః పుష్పభూపాదినా తతః. నాసోభిరభిషేకాద్యైః
ఫలాని వినివేదయేత్, శత్రో ఘోరీనినాశేన గీతవాదిత్రయంగలైః,
నృత్యస్త్రీభిర్వరస్త్రీభిర్బాగత్య చ నిశాం నయేత్, కుంకుమాక్షత
తాంబూలం దానమానాదిః స్సుఖమ్. ప్రభాతే వేదవిదుషే బ్రాహ్మ
ణాయ నివేదయేత్, అనేన విధినా సర్వం సమాప్య ప్రణిపత్య చ.
భుంజీత మిత్త)సహితః సుహృద్భంధుజనేన చ, ఏవం యః కురుతే
పార్థ దశమోవతమాదరాత్. సర్వాన్ కామా నవాప్నోతి మనోభిల
షితాన్ సరః, స్త్రీభిర్విశేషతః కార్యం వ్రతమేతద్యుధిష్ఠిర ప్రాణివర్గే
యతో నార్యః శ్రద్ధాకామపరాయణ, ధన్యం యశస్య మాయుష్యం
సర్వకామఫలప్రదమ్. కిథితి తే మహారాజ మయా వ్రత మనుత్ర
మమ్. యే మానవా మనుజపుంగవ కామకామాః సంపూజయంతి దశ
మీషు సదా దశాశాః, తేషాం విశేషవిహితాన్ హృదయేఽపి
కామా నాశాః ఫలంత్యలమలం బహునోదితేన. ఇతి భవిష్యోత్తరే
దశహరవ్రతమ్.

దశావతారవ్రతం విజయదశమి.

అథ భాద్రపదశుక్ల దశమ్యాం దశావతారవ్రతం భవిష్యోత్తరే.
తత్ర దశావతారసువర్ణవ్రతీమాః కృత్వా షోడశోపచారైః పూజయే
దిత్యుక్తమ్.

అథ ఆశ్వయుజశుక్లదశమ్యాం విజయదశమోవ్రతమ్.

సా తు తారకోదయవ్యాపిని గ్రాహ్య. తమిక్తం చింతామణౌ.
ఆశ్వినస్య సితే పక్షే దశమ్యాం తారకోదయే, స కాలో విజయో నామ
సర్వకామార్థసాధకః. రత్నకోశే. ఈషత్సంధ్యామతిక్రాంతః కించి
దుద్ధిన్న తారకః, విజయో నామ కాలోఽయం సర్వకామస్య సాధకః.
దినిద్వయే తద్వ్యాప్తౌ వా అపరా. అపరాజితపూజాయాం పూర్వైవ.
తదుక్తం హేమాద్రా సాగందే. దశమ్యాం తు నరై స్సమ్యక్
పూజనీయా విరాజితా, విశాసీం దిశమాశ్రిత్య అపరాఙ్లాహే ప్రయ

తన. యా పూర్ణా నవమీయుక్తా తస్యాం పూజ్యాఽపరాజితా,
క్షేమార్థం విజయార్థం చ పూర్వోక్తవిధివా నరైః. నవమీశేషసం
యుక్తదశమ్యా మపరాజితా, దశాతీ విజయం దేవీపూజితం జయవ
ర్ధినీ. ఆశ్వీజశుక్లపక్షే తు దశమ్యాం పూజయేన్నరః, ఏకాదశ్యాం న
కుర్వీత పూజనం చాపరాజితమ్. ఆశ్వినస్య సితే పక్షే దశమీ సర్వరా
శిషు, సాయంకాలే శుభాయాత్రా దివా చ విజయక్షణే. ఏకాదశము
హూర్తో యో విజయః సంప్రకీర్తితః, తస్మిన్ సర్వధాతీవ్యా
యాత్రా విజయకాంక్షభిః. దినద్వయే ఏకాదశః హూర్తోవ్యాప్తా
వవ్యాప్తా వాశ్రవణయుక్తా గ్రాహ్య. తథాచ పే మాద్రా మదనరత్న
కశ్యపః. ఉదయే దశమీ కించిత్సంపూర్ణైకాదశి యది, శ్రవణార్థే
పూర్ణాయాం కాకుత్స్థః ప్రస్థితో యతః. ఉల్లంఘయేయుః సేమానం తద్ది
నరే తతో నరాః. అత్ర కృత్యం భవిష్యే. శమీం సులక్షణోపేతా
మీశాన్యాశావ్రతపీతాం, సంప్రార్థ్య తాం చ సంపూజ్య త్వీశానీం సం
ముఖో భవేత్. శమీపూజా. శమీ శమయతి పాపం శమీ శత్రుప
నాశనీ, అర్జునస్య ధనుర్ధాతీ రామస్య ప్రియవాదినీ. శమీ శమయతే
పాపం శమీ లోహితకంటకా, ధారిణ్యర్జునబాణానాం రామస్యప్రియ
వాదినీ కరిష్యమాణయాత్రాయాం యథాకాలం సుఖం మయా,
తత్ర నిర్విఘ్నకర్తృ త్వం భవ శ్రీరామపూజితే. గృహీత్వా సాక్షాత్
మార్దాంగం శమీమూలగతాం మృదమ్, గీతవాదిత్రనిర్ఘోషైరానయే
త్సగృహం ప్రతి. తతో భూషణ వస్త్రాది ధారయేత్ స్వజనైః
సహ. శమ్యభావే వనరాజపూజా. తత్ర మంత్రః. ఆదిరాజ మహారాజ
వనరాజ వనస్సతే, ఇష్టం దర్శయ మృష్టాన్నం కురు శత్రోః పలాయ
నమ్. రాజ్ఞాం విశేషేణ లక్ష్మీపూజాక్తా. ఇతి దశమీవ్రతాని.

ఏకాదశీనిర్ణయః.

తత్రైకాదశ్యాముపవాస ఉక్తః. నిషేధపరిపాలనాత్మకో వ్రత
రూపశ్చ సా చ ద్వివిధా శుద్ధా దశమీవిధా చ, వేధోఽపి ద్వివిధః,
అరుణోదయే దశమీసంబంధాత్సూర్యోదయే చ తత్రాద్యో వైషవై
స్త్యజ్యస్తథా భవిష్యే అరుణోదయకాలే తుదశమీ యది దృశ్యతే,

సా విద్యైకాదశీతత్రీ సాకమూలముపోషణమ్. తథా. దశమీ శేషసం
యుక్తోయది స్వాదరుణోదయః. నైవోసోష్యం నైష్టవేన తస్య నైకా
దశీవ్రతమ్. అరుణోదయస్వరూపగుతు హేయశ్చాస్పృశ్యంతరే దగ్ని
తమ్. నిశి సాస్తేతు గూమాంశ్చ దేవవాదిత్రీనిస్సనే, సారస్వతే అధ్య
యనే అరుణోదయ ఉచ్యతే. యామార్దం ముహూర్తద్వయలక్షణమ్.
అత ఏవ సారధర్మే. ఆదిత్యోదయవేళాయాం యాముహూర్తద్వయా
న్వితా, నైకాదశీతు సంపూర్ణా విష్ణాన్యాపరిక్షితా. యచ్ఛమాధవీయే
సాగ్ధే. ఉదయాత్పాక్ చతస్రస్త్తు ఘటికా అరుణోదయః తదపి
ద్వాతీంశద్వటికా గాత్రీమాసపక్షే ముహూర్తద్వయస్య తావత్పరి
మాణముక్త మితి ద్వైతనిర్ణయః. బ్రహ్మనైవర్తం. చతస్రీ ఘటికా
పాత్ర రరుణోదయనిశ్చయః, చతుస్థయవిభాగోఽత్ర వేధాదీనాంకిలో
దితః. అరుణోదయవేధ స్నాన్విత్సార్ధం తు ఘటికాత్రీయమ్, అతివేధో
ద్విఘటికః పృథాతం దర్శనాదగ్రీవే. మహావేధోఽపి తత్రైవదృశ్యతేఽ
రోగన దృశ్యతే, తురీయ స్తత్రీ విహితో యోగస్సూర్యోదయే సతి.
అన్యచ్ఛ పంచ పంచ ఉష్యకాః సప్తపంచారుణోదయః, అప్తపంచభవే
త్పాత్రః శేషస్సూర్యోదయః స్మృతః.

వైష్ణవలక్షణమ్ శుద్ధా విద్ధా చ ఏకాదశీ చతుర్థా.

వైష్ణవలక్షణం తు సాగ్ధే పరమాపదమాపన్నో హర్షేవా
సముపస్థితే, నైకాదశీం త్యజేద్యస్త తస్య దీక్షా తు వైష్ణవి. భవిష్యే.
యథా శుద్ధా తథా కృష్ణా యథా కృష్ణా లింగోత్తరా, తుల్యే తే
మన్యతే. యస్త సహి వైష్ణవ ఉచ్యతే. అతివేధాదయ స్సర్వేయే వేధా
స్తిథిషు స్మృతాః. సర్వేఽస్య వేధా విజ్ఞేయా వేధస్సూర్యోదయః
స్మృతః. తత్ర శుద్ధా విద్ధా ఏకాదశీ చతుర్థా. అధికా ఏకాదశీ చ, అధి
కాద్వాదశీ, ఉభయాధికా, అనుభయాధికాచ శుద్ధాయాం ఏకాదశ్యా
ధిక్యేపరేద్వరుపవాసమాహ. నారదః సంపూర్ణైకాదశీ యంత్రద్వాదశీ
వృద్ధిగామినీ, ద్వాదశ్యాం లంఘనం కార్యం త్రయోదశ్యాం తు
సాగణమ్. వృద్ధవస్తిష్ఠః. ఏకాదశీయదాఽలుప్తాపరతోద్వాదశీభవేత్,
ఉపోష్యా ద్వాదశీ తత్ర యదీచ్ఛేత్పరమాం గతిమ్. భృగుః. సం

పూర్ణకాదశీ యత్ర పృథాతే పునరేవ సా, తతోహోషోష్యాద్విత్తీయాతు
 పగతో ద్వాదశీ యది పృథమేహని సంపూర్ణా వ్యాస్తాహోరాత్ర
 సాయతా, ద్వాదశ్యాం తు తదోహోష్యా దృశ్యతే పునరేవ సా.
 పూర్వా కార్యా గృహస్థేషు యతిభిశ్చోత్తరా విభా. మారగం డేయః.
 సంపూర్ణకాదశీ యత్ర పరత్ర పునరేవ చ, పూర్వాముపవసేత్తామీ
 నిమామస్తు పరాం వసేత్. హేమాశా. అవిధాపి చ విధా స్యాత్
 పగతో ద్వాదశీ యది, ఏకాదశీ విష్ణుదా చేన్ శుక్లే కృష్ణే విశేషతః.
 ఉత్తరాం తు యతిః కుర్వాత్ పూర్వా ముపవసేద్గృహీ. సనతు-
 మారః. న కరోతి హి యో మూఢ ఏకాదశ్యాముపవసేత్, సనరోనర
 కం యాతి కారవే తమసావ్యతే. యదీచ్ఛేద్విపులాన్ భోగాన్ ముక్తిం
 చాత్సన్తదుర్లభం, ఉపోష్యేకాదశీ నిత్యం పక్షయోరుభయోరపి.
 మాధవీమేఽపుష్కమ్. ఏకాదశీ ద్వాదశీ చేత్యుభయం వర్ధతేయదా,
 తదా పూర్వదినం త్యాజ్యం స్మారైర్గ్రాహ్యం పరం దినమ్. త్రయోద
 శ్యాం న లభ్యేత ద్వాదశీ యది కించన, ఉపోష్యేకాదశీ శత్రదశమీ
 మిశ్రితా యది. ఇతిసాగందాత్. హేమాద్రిమతే. శుద్ధావిశుద్ధాద్యే
 నందా త్రిధా న్వానసమాధికైః షట్పుకారాపునస్త్రేణా ద్వాదశ్యాయ
 నసమాధికైః. ఇత్యుష్టేకాదశీభేదాః పాద్యే సంపూర్ణకాదశీ త్యాజ్యా
 పగతో ద్వాదశీ యది, ఉపోష్యా ద్వాదశీ శుద్ధా ద్వాదశ్యామేవ
 పారణమ్. పారణేన న లభ్యేత ద్వాదశీ కలయాపి చేత్, తదాసి
 దశమీవిధా ఉపోష్యేకాదశీ తిథిః. బాగువాక్యవిరోధేన సంజేహో
 జాయతే యదా, ద్వాదశీ తు తదా గ్రాహ్య ప్రయోదశ్యాం తు
 పారణ మితి మారగం డేయోక్తే. కాత్యాయనస్తు. అష్టవర్షాధికో
 మర్త్యోఽశీతిన్యానవయో నరః, ఏకాదశ్యాముపవసేత్ పక్షయోరుభ
 యోరపి. భవిష్యే బ్రహ్మచారి చ నారీ చ శుక్లా మేవ తదా గృహీ,
 విభవాయాస్తు భద్రాజ్ఞయావినా అసకారః. శత్యో జీవతయానారీఉగో
 వ్యవ్రతమూచరేత్, ఆయుష్యంహరతే భర్తుః సా నారీ నరకంప్రజేత్.
 కూర్మే తదుక్తమ్. మదనరత్నే స్మృత్యంతరే. శయనీబోధినీమధ్యయా

కృష్ణైకాదశీ భవేత్. సైవోపాష్యా గృహస్థేన నాన్యా కృష్ణా కదా
చన. నాన్యా కృష్ణేతి న నిషేధః.

శుక్లకృష్ణైకాదశ్యధికారిర్ణయః.

సంక్రాంత్యాముపవాసం చ కృష్ణైకాదశివాసరే, చంద్రసూర్య
గ్రహే చైవ న కుర్యాత్పుత్రివాన్ గృహీ. నారదః. ఆదిత్యేహని
సంక్రాంతౌ గ్రహణే చంద్రసూర్యయోః, పారణం చోపవాసం చ న
కుర్యాత్పుత్రివాన్ గృహీ. మాధవీయే కాత్యాయనః. అరేః పర్వ
ద్వయే రాత్రౌ కల్వప్తమ్యోర్దివాపి చ, ఏకాదశ్యామహోరాత్రం
భుక్త్యా చాంద్రాయణం చరేత్.

కామ్యవ్రతవిధిః, ఏకాదశీబ్రాధవిషయః, వ్రతధర్మాశ్చ.

కామ్యం మాంసం మసూరాంశ్చ చణకాన్ కోరమాషణాన్,
శాకం మధు పరాన్నం చ త్యజేదుపవసన్ స్త్రియమ్. శాకం మాషం
మసూరాంశ్చ పునరోభజనమైదునే, ద్యూతం మద్యం చ మాంసం చ
దశమ్యాం వైష్ణవ స్త్యజేత్. మదనరత్నే నారదీయే. అక్షరలవణా
స్సర్వే హవిష్యాన్న నిషేవణాః, అవసీతల్పశయనాః ప్రియాసజ్జవివర్జితాః,
హేమాద్రా దేవలగ. అనకృజ్జలపానాచ్చ సకృత్తాంబూలచర్వణాత్,
ఉపవాసః ప్రణశ్యేత దివాస్వాపాచ్చ మైధునాత్. అశక్తౌ మదన
రత్నే దేవలగ. అత్యయే. చాంబూసానేచ నోపవాసః ప్రణస్యతి. అత్యయే =
కష్టే. విష్ణురహస్యే. గాత్రాభ్యంగం శిరోభ్యంగం తాంబూలం చాను
లేపనమ్, వ్రతస్థో వర్జయేత్సర్వం యచ్చాన్యచ్చ నిరాకృతమ్. శేషు
ప్రాయశ్చిత్తమాహ. ప్రాయశ్చిత్తం వ్రతీ కుర్యాత్ జపేన్నామశత
త్రయమ్, మిథ్యావాదే దివాస్వాపే బహుశోఽంబునిషేవణే. అష్టా
క్షరం జపేన్నస్త్రం శతమష్టోత్తరం శుచి. హేమాద్రా వసిష్ఠః ఉపవాసే
తథా శ్రాద్ధే న కుర్యాద్దస్తధావనమ్, దంతానాం కాష్ఠసంయోగే
దహత్యాసప్తమం కులమ్. ఏకాదశ్యాం శ్రాద్ధే ప్రాప్తే. మాధవీయే
కాత్యాయనః. ఉపవాసో యదా నిత్యః శ్రాద్ధం నైమిత్తికం భవేత్,
ఉపవాసం తదా కుర్యాద్దామ్రాయ పితృసేవితమ్. మాతాపితృక్షయే
ప్రాప్తే భవే దేకాదశీ యది, అభ్యర్చ్య పితృదేవాంశ్చ ఆజిగ్రే త్పితృ

సేవితమ్. ప్రాప్తే హరిదినే సమ్యగ్విధాయ నియమం నిశి, దశమ్యా ముపవాసం చ ప్రకుర్యాద్వైష్ణవం వ్రతమ్.

పంజులై కాదశ్యాది.

దేవలః తజ్జైకాదశ్యాం సంకల్పః. గృహీత్యైనుంబగం పాత్రం వారిపూర్ణముదబ్బుఖి, ఉపవాసం తు గృహీత్యాయా ద్యథా సంకల్పయే ద్బుద్ధః. జౌదుంబరీం=తామం. మంతః. ఏకాదశ్యాం నిరాహారః స్థిత్యా హమవశేహని, భోక్త్యామి పుండరీకాక్ష శరణా మే భవాచ్యుత. శైవాదీనాం తు హేమాద్రా సారపురాణే సావిత్రియా ఛాధవా నామ్నా సంకల్పం తు సమాచరేత్. వారాహే ఇత్యుచ్చార్షత్యో త్యో విద్వాన్ పుష్పాంజలిమహార్పయేత్, అస్థాక్షరేణమంత్రేణ తిర్జితేనాభి మంత్రితమ్. ఉపవాసఫలం ప్రేపునః పిబేత్పాత్రగతం జలమ్. ఇతికాత్యా యనోక్తేః. మధ్యరాత్రే ఉదయే వా దశమివేధే రాత్రౌ సంకల్ప ఇతి మాధవః విద్ధోపవాసో నశ్యేత దినం త్యక్త్వా సమాహితః, రాత్రౌ సంపూజయేద్విష్ణుం సంకల్పం చ తదాచరేత్. దేవలః. దేవస్య పురతః కుర్యా జ్జగరం నియతో వ్రతీ, అజ్ఞానతమిరాంధస్య వ్రతేనా నేన కేశవ. వ్రసీద సుముఖో నాథ జ్ఞానదృష్టిప్రదోభవ, దివానిదాం పరాన్నం చ పునరోజనమైఘసమ్. తౌద్రం కాంస్యం మాషత్తలం ద్వాదశ్యామష్ట వర్జయేత్, పునరోజనమధ్యాయో భార ఆయాస మైఘనే. ఉపవాసఫలం హన్యు ర్దివానిదా చ పంచమీ. సాందే. అసంభాష్యాన్విసంభాష్యతులస్యాశ్చార్పితం దళమ్, ఆనులక్ష్యా ఫలం వాపి సారణేభక్త్యశుద్ధ్యతి. భోజనానంతరం నిష్కారర్పితం తులశీదళమ్, భక్షణతాపనిర్ముక్తి శ్చాంద్రాయణశతాధికమ్ ఇతి విష్ణునాక్తేః. సూత కాస్తే సరః స్నా త్యా పూజయిత్వా జనార్ధనమ్, దానం దత్వా విధా నేన వ్రతస్య ఫలమశ్నుతే. స్త్రీభిస్తు రజోదర్శనేపి కార్యమ్, ఏకా దశ్యాం న భుంజీత నారీ దృష్టే రజస్యపి ఇతి మాత్స్యేనాక్తేః. యదా ద్వాదశ్యాం శ్రవణం తదా శుద్ధామప్యేకాదశీం త్యక్త్వా ద్వాదశీ ముపవసేత్. శుక్లావా యదివా కృష్ణా ద్వాదశీ శ్రవణాన్వితా, తయో రేవోపవాసశ్చ త్రయోదశ్యాం తు సారణమ్. ఇతి నారదోక్తేః. తత్ర శుద్ధాధికై కాదశీయతా ద్వాదశీ. ఉన్మీలిసి ద్వాదశీ వర్ధతే చేతాన్

వ్యంజులీ. వాసరత్రయస్పర్శినీ త్రిస్పృశా, అగ్రేపర్వణః సంపూర్ణాధి
కత్యే పక్షవర్ధనీ, పుష్యర్ యుతా జయూ, శ్రవణయుతా విజయూ, పున
ర్వసు యుక్తా జయస్తీ, రోహిణీయుతా పాపనాశినీ, ఏతా అష్టమహా
ద్వాదశ్యః ఏతాః సాపక్షయూ ముక్తికామ ఉపవసేత్. అత్రమూలం
హేమద్రౌణ్యముమ్. ద్వాదశ్యాః స్రవణము పాదోహరివాసరసంజ్ఞితః,
తనుతిక్రమ్య కుర్వీత పారణం విష్ణుతత్పరః. ఆన్యత్ర. సర్వేషాముప
వాసానాం వ్రాత రేవ హి పారణమ్. ఇతి ఏకాదశీ నిర్ణయః.

అథ శుక్లకృష్ణైకాదశ్యద్యాపనమ్.

మార్గశీర్షీ శుక్లపక్షే కార్తికే వా తదైవచ, శుభమాసే తు
కార్యా సా శుక్లకృష్ణ ఉభే తయోః. వ్రతవిధిః. దశమ్యామేకభుక్తం
తు దంతధావనపూర్వకమ్, ఏకాదశ్యాం శుచిర్భూత్వా ఆచార్యం వర
యేత్తతః. తత్ర సుకల్పః. గణేశస్మరణపూర్వకం మాసపక్షామృత్తిఖ్య
తిథ్యాది సంకీర్త్యమయా ఆచరితస్య ఆచరిష్యమాణస్యచశుక్లకృష్ణైకా
దశీవ్రతస్య సాధ్యతాసిద్ధ్యర్థం సంపూర్ణఫలప్రాప్త్యర్థం దేశ కాలాద్యను
సారతః యథాజ్ఞానేన శుక్లకృష్ణైకాదశీవ్రతోద్యాపన మహం కరిష్యే.
తదంగ త్వేన గణపతిపూజనం పుణ్యాహవాచనం ఆచార్యవరణం చ
కరిష్యే. తతో గణేశం షోడశోపచారైః పూజయేత్. తతః కరిష్య
మాణ శుక్లకృష్ణైకాదశీవ్రతోద్యాపనకర్మణః పుణ్యాహం భవంతో
బు/వంతు అస్తు పుణ్యాహః స్వస్తి భవతో బ్రువంతు. ఆయుష్మతే
స్వస్తిబుద్ధిభివంతో బ్రువంతు. కర్మ ఋష్యతామ్ శ్రీరస్తితిభవంతో
బ్రువంతు. అస్తు శ్రీః. వర్షశతం పూర్ణమస్తు. శివం కర్మాస్తు. గోత్రాభి
వృద్ధిరస్తు. ప్రజాపతిః ప్రీయతాం ఉద్యాపనకర్మణి ఆచార్యం వరయేత్.
శ్రుతాధ్యయనసంపన్నా క్రోధిలోధవివర్దితౌ, ఆచార్యవరయేత్పశ్చా
ద్భృహ్మజ్ఞానసమన్వితౌ. అస్మిన్ కర్మణి ఆచార్యో భవ. యథాజ్ఞానేన
కర్మ కరిష్యామి. ఉపేష్య సముతో రాజా ఆచార్యసహితో బ్రతీ,
కుర్యాదారాధనం విష్ణో ర్యథా శక్త్యా జగద్గురోః. దేవాలయే వసే
గోషే శుచౌ దేశేఽథవా గృహే, అష్టాంగుళోచ్ఛ్రితాం వేదిం చతు

రక్షాం ప్రకల్పయేత్. వితస్తిద్వయవిస్తీర్ణం తిలైః కృష్ణైః ప్రపూర
యేత్, తస్మాం షోడశవత్త్రం చ కమలం పరికల్పయేత్. తస్మిన్ ధ్యేష్ఠాపయే
తుంభం నవీనం చా వ్రణం శుభం, కృష్ణైస్తైశ్చ సుపూర్ణం కృష్ణ
వస్త్రోపశోభితమ్. అశ్వత్థపర్ణయ్యగ్నేన పంచరత్నైః సమన్వితం, సమంతా
దన్దికం చైవ నామ సజ్జ్వణాధిభిః. ఉపచారైః షోడశభిః పూజయే
త్ప్రేమతో నరః, ఆగ్నేయాదిచతుష్పత్తేః పూజయేద్దణమాత్మకాః.
గణేశం మాతృకాం చైవ దుర్గాం ఔత్తాధిపం తథా, సమాహితమనాః
కోణేష్వాగ్నేయాదిషువిన్యసేత్. శుక్లమేకాదశీం తద్వత్తిలైః శుక్లేశ్చ
పూరయేత్, శుక్లవస్త్రేణ సంవేష్ట్య పూజయేత్పరయముదా సమంతా
దన్దికాచైవ నామభిః కేశవాదిభిః గణేశం మాతృకాం చైవ దుర్గాం
ఔత్తాధిపం తథా. సమాహితమనాః కోణేష్వాగ్నేయాదిషువిన్యసేత్.
తదగ్రే సర్వతోభద్రం లిఖేత్. దేవతా సాన్నిధ్యార్థం సువర్ణమూర్తా
అగ్నితూరణం కరిష్యే. తతో దేవం చ సావర్ణం సౌప్య పంచా
మృతాదిభిః, గంధపుష్పాక్షతోపేత మథ పుణ్యజలైః శుభైః
గృహీత్వా వాహయేతుంభే రమాయుక్తం చతుర్భుజం. ఏవం
జిష్టు మావాహయేత్. ఓం నమో విష్ణవే తుభ్యం భగవన్పరమాత్మనే,
కృష్ణోఽసి దేవకీపుత్ర పరమేశ ఉత్తమ. అజోఽనాదిశ్చ విశ్వత్తా
సర్వలోకపితామహః, ఔత్రజ్ఞః శాశ్వతో విష్ణుః శ్రీమన్నారాయణో
పరః త్వమేన పురుష స్సత్యోఽతీంద్రియోఽసి జగత్పతే, యత్రే తేజః
పరం సూక్ష్మం తేనే మాం వేదికాం విశి. ఓం భూః పురుషమావాహ
యామి, ఓం భువః పురుషం, ఓం సువశి పురుషం, ఓం భూర్భువః స్వః
పురుషమావాహయామి, విష్ణోఽహగచ్ఛ ఇహ తిష్ఠ పూజాం గృహేణ,
సుప్రసన్నో భవ. వరదో భవ. రుక్మిణీం జాంబవతీం సత్యభామాం
శ్రీయం చ పూర్వపశ్చిమదశాభ్యంతరేషు షోడశస్త్రీసహస్రాణి కల్ప
యేత్. శంఖం చక్రం గదాంపద్మం ఈశానాదీషు కల్పయేత్, తద్బహిః
పూర్వపత్రాద్రిష్టపవత్రేష్వనుక్రమాత్. ఏమలో ౧ తార్క్షణి ౨ జ్ఞాన
౩ క్రియా ౪ యోగా ౫ సత్తైవ చ, ప్రహ్వ ౬ సత్యా ౭ తథా
౮ నుగ్రహః పద్మమధ్యగాః. దేవస్యాగ్రే రితః కృత్వా వేది
కాయాం ఖగేశ్వరమ్, ఆవాహ్య లోకపాలంశ్చ స్థాప్య పూర్వాదిషు

క్రమాత్. అతో దేవా ఇత్యాది షోడశమంత్రై షోడశోపచారైః
 పూజయేత్. తతః పూర్వాదిద్వాదశపద్మపత్రైశ్చ కేశవాదీనావాహ్యః.
 అతోదేవా ౧ ఇదంవిష్ణు ౨ విష్ణోః కర్మాణిపశ్యతః ౩ త్రీణి పదా ౪
 తద్విష్ణోః ౫ తద్విప్రాసో విచక్రమే ౬ విష్ణోర్నుకం ౭ విష్ణోరరాటం ౮
 ప్రతద్విష్ణు ౯ న తే విష్ణోః ౧౦ ప్రవిష్ణవే ౧౧ తదస్యే ౧౨ ఇరావతీ
 ౧౩ తావాం ౧౪ వషట్తు ౧౫ విష్ణవే ౧౬ ఇతి క్రమేణ, ప్రదద్యా
 దాసనం పాద్య మర్చ్యమూచమనీయకమ్, స్నానం వస్త్రం చోపవీతం
 గంధపుష్పాణివై తతః ధూపం దీపంచ నైవేద్యం నీరాజనప్రదక్షిణే.
 కేశవాయ, నారాయణాయ, మాధవాయ, గోవిందాయ, విష్ణవే, మధు
 సూదనాయ, త్రివిక్రమాయ, వామనాయ, శ్రీధరాయ, హృషీకేశాయ
 పద్మనాభాయ, దామోదరాయ, ఏతాః శుక్లైకాదశ్యాం మండల
 దేవతాః. ఏవమేవ కృష్ణైకాదశీమండలే. సంకర్షణ, వాసుదేవ,
 ప్రద్యుమ్న, అనిరుద్ధ, పురుషోత్తమ, అధోక్షజ, నారసింహ, అచ్యుత,
 జనార్దన, ఉపేంద్ర, హరే శ్రీకృష్ణ. ఇతి కృష్ణైకాదశ్యాం. ఉభయైకా
 దశ్యాం యదా ఏక ఆచార్యః తదా ద్వాదశదశ పద్మైశ్చ పూర్వాది
 క్రమేణ ఏకత్రదేవతాః స్థాప్య పూజయేత్. స్నానం విష్ణుసూక్తైశ్చ
 పరిచర్యాం చ నామభిః, సమస్తైఃవైష్ణవైర్మంత్రైస్తస్మాత్తైః పూజయే
 తుంధీం. అతోదేవాదయోభూమా సర్వతో భద్రమండలే, బ్రహ్మద్యా
 దేవతాస్సర్వాః పూజనియా అనుక్రమాత్. ఉపచారాదిం కుర్యాత్
 నైవ కార్యం విసర్జనమ్, గీతివాద్యస్తథాన్మత్యైరితిహాసైర్మనోరమైః
 పురాణై స్సతీ-భాభిశ్చ రాత్రీశేషం నయేత్సుధీం, ప్రభాతే విమలే
 స్నాత్వా కృత్వాశౌచాదికాః క్రియాః. చతుర్వింశతి సంఖ్యాకాన్
 ఏస్తానాగమదర్శనాః, ఆకారయేత్తితిగమశ్చత్పూజయేచ్ఛసమాగతాన్.
 ఆచార్యేణ సమంకుర్యాదుపచారాదికంతిత్తం, హోమసంఖ్యానుసారేణ
 స్థండిలం కారయేత్తతి. ఉల్లేఖనాదిం కృత్వా ప్రణీతాస్థాపనం చరేత్.
 అస్మిన్ శుక్లకృష్ణైకాదశీవ్రతోద్వాపనహోమే దేవతాపరగ్రహార్థమ
 న్యాధానం కరిష్యే. చక్షుషే ఆజ్యేన్ద్రేత్యంతముక్త్యా అత్రప్రధానమ.
 అగ్నిం, ఇంద్రం, ప్రజాపతిం, విశ్వం, దేవాన్, బ్రహ్మణం, పురుషం,

నారాయణం, ప్రత్యుచం ఆజ్ఞేన, వాసుదేవం. బలదేవం, శ్రీవిష్ణుం, సప్తవారమ్. అగ్నిం నాయం, సూర్యం ప్రజాపతిం ఏతాః ప్రధాన దేవతాః పాయసద్రవ్యేణ కేశవాది ద్వాదశదేవతాః. ఆజ్యమిశిత పాయసద్రవ్యేణ విష్ణుం అష్టోత్తరశతామూర్త్యా వా, పాయసద్రవ్యేణ, బ్రహ్మాదిదేవతాశ్చ ఏకైకతయా ఆహూత్యా శేషేణ స్విష్టకృతమిత్యాది ప్రణీతప్రణయంతం కృత్వా అన్వాహనసమిధం జహుయాత్. పాయసం శ్రవయిత్వాఽధి చిరోప్రాపణమధ్య రేణ, పవిత్రంతే ఇతి మంత్రం జపన్ పాయస ముద్ధరేత్. పాయసాదుద్భవంకించిత్ ప్రాపణం తత్ప్రకీర్తితమ్, అన్వాహనాదికం కుర్యాదాజ్యభాగాంతమేవచ. ఆజ్య సంసారాదికం ఆజ్యభాగాంతం కృత్వా ఇదం ఉపస్థుప్తం హవసీయ ద్రవ్యం యథాదైవతమస్తు. ఆనాదేశాహుతిః పంచ హోతవ్యాః సర్పిషా తితి, పారుషేణాథ సూక్తేన ప్రత్యుచం జహుయాద్భుతమ్. పాయసం సఘృతం చైవ హువేదష్టోత్తరం శతం, ఘృతాక్తతలపాలాశ సమిద్భి ర్బహు యాత్పుథక్. అష్టోత్తరాహుతీనాం చ విష్ణుమంత్రేణ కారయేత్, ఇదం విష్ణ్వీతి సూక్తేన జహుయాత్తలసర్పిషా. వాసు దేవాయ స్వాహా, బలదేవాయ స్వాహా, శ్రియై, విష్ణవే, విష్ణోర్ముకం ఋక్, తదన్యప్రియం, ప్రతద్విష్ణుగ, పరోమాత్రయా, ఇదం విష్ణు ర్విచక్రమే, త్రిణిపదా ఋచా, వ్యాపౌతిభి శ్చేతి జహుయాత్. కేశ వాది ద్వాదశనామభిః పాయసం హుల్వ విష్ణవష్టోత్తరశతం పాయసేన జహుయాత్. కృష్ణైకాదశ్యాం తు సంకిర్ణాదిద్వాదశనామభి రేవం శుక్లకృష్ణైకాదశ్యోః ఏకాచార్య ఏకం స్థండిలమితి పక్షే చతుర్వంశతి నామభిర్ద్వైత్వా, ముఖ్యదేవతాం అష్టోత్తరశతం హూత్వా, బ్రహ్మాది దేవతా ఏకైకయా ఆజ్యాహూత్యా హువేత్. తదిగ ప్రాపణం భగవత్స్వార్థనా త్వామేకమాద్యం పురుషం పురాణం నారాయణం విశ్వసృజం భజామగి, మయైకిభాగో ఏహత్రా ఏధేయో గృహాణ హవ్యం జగతామధిశ. ఇతి ప్రాపణం సవేద్య, ఉపతిష్ఠేతి త్రిచతురో వా ప్రదక్షిణమగ్నివేదికాం చంద్రక్రమ్య ఇతి భింబ విశ్వాఇతిజానునీ నిపాత్య ధ్రువసూక్తం జపేత్. పురుష సూక్తంవా. అష్టాపదాని ప్రతి

దిశం ఏతైర్కం తైర్జపన్ వ్రజేత్. కృష్ణాయ వాసుదేవాయ హరయే పర
మాత్మనే, శరణ్యా యా పమేయాయ గోవిందాయ నమో నమః. నమః
స్థూలాయ సూక్ష్మాయ వ్యాపకాయావ్యయాయ చ, అనంతాయ జగ
ద్ధాతే బ్రహ్మణే నంశమూర్తయే. అథ తం నివేదితం ప్రాపణం మూర్ధ్ని
కృత్వా ఘోషయేత్. కే వైష్ణవాః ఇతి ఉచ్చైర్వదేత్. వయం వైష్ణవా
వయం వైష్ణవా ఇతి ప్రతివదేత్, తేభ్యః సమానేభ్యో హవిర్దేయం
ద్వాదశాక్షరమున్నే, ఓం నమో వాసుదేవాయేతి, ఇదమమృతం
ప్రాశ్నామి ఇతి ప్రాశ్న. ఆచమ్య గృహమాగత్య సిద్ధయే స్వా హేతి
జపముయాత్. స్విష్టకృదాది హోమశేషం సమాప్య ఉత్తరపూజాం
కృత్వా విష్ణుసూక్తాని జప్త్యా. అతో దేవా ఇతి. ఓంభూః పురుషం
ఉద్వాసయామి, ఇతి శ్రమేణ ఉద్వాసయేత్. తతో హోమావసానేచ
గామరోగాం కయస్యిసిం, సవత్సాం కృష్ణవర్ణాం చ సవత్త్రాం కాంస్య
దోహిసిం. దద్వాద్యత్రసమాప్త్యర్థమాచార్యాయ సదక్షిణం, భూష
ణాని విచిత్రాణి వాసాంసి వివిధాని చ. చతుర్వింశతీసంఖ్యాని పక్వా
న్నాని చ దాపయేత్, ఆచార్య యైవ దేయాని దక్షిణా భూయసీ
తథా. యదిచ్ఛేదాత్మనః శ్రేయో వ్రతస్యోద్వాపనం చరేత్, విప్రాన్
ద్వాదశసంఖ్యాకాన్ నామభిః పృథగర్చయేత్. ఉపవీతాని తేభ్యోవై
దద్వాతులంబాన్ సదక్షిణాన్, పక్వాన్నఫలసంయుక్తాన్ వస్త్రయుక్తాం
స్తు దాపయేత్. భోజయిత్వా తతో విప్రాన్ పక్వాన్నేన చ భక్తితః,
అన్యానపి యథాశక్తి బ్రాహ్మణాన్ భోజయేద్వృత్తి. వ్రతం మమాస్తు
సంపూర్ణమిత్యక్తే పూజితైర్దిజైః, అస్తు సంపూర్ణ మిత్యక్త్యా
ఆచార్యసహితో వ్రతీ. జప్త్యా వైష్ణవసూక్తాని ప్రణమేచ్ఛ పునః
పునః. ఓంభూః పురుషముద్వాసయామి. ఇతి శ్రమేణోద్వాసయేత్.
ఇదం విష్ణురితి పీఠం ఆచార్యాయ తుభ్యమహం సంప్రదదే. దేవస్య
త్వేతి మంత్రేణ వ్రతిగృహ్యతాం వ్రతిగృహ్యమి. అస్య మయా కృతస్య
శుక్లకృష్ణైకాదశీవ్రతోద్వాపనకర్మణః సాంగతాసిద్ధ్యర్థం చతుర్వింశతీ
బ్రాహ్మణాన్ భోజయిష్యే. న మమ. తతో బంధుజనైస్సార్థం శిష్టై
రిష్టైశ్చ భోజయేత్. ఇత్యాహ భగవాన్ బోధాయనః. ఇతి బోధాయ

నోక్త శుక్ల కృష్ణైకాదశీవ్రతోద్వాపనం సంపూర్ణమ్. అథ పూజావిధి
 రాబ్ధి హేమ ఏకాదశ్యా ముభేపక్షే నిరాహారస్సమాహితః, నానాపుష్పై
 ర్మృనిశ్రేష్ఠ విచిత్రం మంటపం శుభమ్ స్నాత్వా సమ్యగ్విధానేన సోప
 వాసో జితేంద్రియః, సంపూజ్య విధివద్విష్ణుం శ్రద్ధయా సుసమాహితః.
 గంధపుష్పైస్తథా ధూపై ద్దీపనై వేద్యజ్ఞైః పరైః, ఉపచారైర్బహు
 విధైర్జవహూమైః (కదమ్బైః, స్తోత్రైర్)న్నానావిధైర్భవ్యైః గీతవాద్యై
 ర్మనోహరైః, దండవత్ప్రణిపాతైశ్చ జయశబ్దైస్తథోత్తముః. ఏవం
 సంపూజ్య విధివద్రాత్రౌ కృత్వా వ్రజాగరం, యాతి విష్ణోః పరం స్థానం
 నరో నాస్త్యత్ర సంశయః. పంచామృతేన సంస్నాప్య ఏకాదశ్యాం
 జనార్దనం, ద్వాదశ్యాం పయసా ప్నాప్య హరిసాయాప్యమగ్నుతే. ఇతి
 పూజావిధిః.

అథ శుక్లైకాదశ్యుద్వాపనవిధిః.

అర్జున ఉవాచ. కీద్దుగ్రస్తవిసర్గోఽత్ర విధానంచాత్ర కీద్దుశం,
 సంపూర్ణంహి భవేద్యేన తస్మేవదకృపానిధే. శ్రీకృష్ణః. శృణు పాండవ
 యత్యేన వ్రవత్కామి తదవ్యయమ్, శక్తః సర్వ సమాసం తు అశక్తః
 కాకిణీం తదా, దదాతి శ్రద్ధయా పార్థ సమం స్వానుభయోరసి, శక్త
 శ్చేద్ద్విగుణం దద్యాద్ద్యథోక్తోమధ్యమోవిధిః ఉక్తార్థమప్యశక్తశ్చదానం
 పూర్ణ ఫలప్రదం, తద్రూపవిధిమప్యేకం కథయామి తవాగ్రతః. యాని
 కష్టేన చీర్జాని వ్రతాని కురుసత్తమ, విఫలాన్యేవ సర్వాణి ఉద్వాపన
 విధి వినా. ప్రబోధసమయే పార్థ కుర్వానుద్వాపనక్రియామ్, మార్గ
 శీర్షే విశేషేణ ఉద్వాపనవిధిం చరేత్. దశమ్యాం దినషేషేణరాత్రౌ
 గురుగృహం వ్రజేత్, ఏకాదశీదినే ప్రాప్తే గురుమభ్యర్చ్య శక్తితః
 ప్రిణమేచ్ఛరణౌ మూర్ధ్నా తదర్థం చ విచక్షణః, పుణ్యదేశోద్భవం
 విప్రం శాంతం సర్వగుణాన్వితమ్ సదాచారరతం పార్థ వేదవేదాంగ
 పారగం, అస్మదీయవ్రతం విప్రవిష్ణువాసరసంభవం సంపూర్ణం తు భవే
 ద్యేన తత్కురుష్వద్విజోత్తమ, తస్మాగ్గే నియమః కార్యోద్దపథావన
 పూర్వకః. ఏకాదశ్యాం నిరాహారః స్థిత్యాచైవ పరేఽహని, భోక్త్యామి
 పుండరీకాక్ష శరణం మే భవాచ్యుత. ఏవం వ్రభాతసమయే శుచి

ద్యౌత్యా సమాహితః, పావండినాం చ సర్వేషాం పతితానాంచ సం
గమం. కామం దురూదరం చార్థ దూరతః పరివర్జయేత్, స్నానం కృత్యా
మంత్రపూర్యం సద్యాగా వినుతే జలే. తగ్మయిత్యా పితౄన్ దేవాన్
పూజయేత్ స్వధునూదనం, ఉపవిశ్య శుచౌ దేశే కీట కేశాసివజ్జితే.
వర్జ్యే సర్వతోభద్రం నీలపీఠసితాస్త్రిణైః, మండలం చోద్ధరే ద్యౌప
సర్వకర్షణు పూజితమ్. అస్థాంగుళోచ్ఛ్రితాం వేదిం చతురశ్రాం పృక
ల్పయేత్, తన్మధ్యే స్థాపయేత్కుంభం నవీనం సుశిరం శుభమ్. అథవా
శండులానాం చ అష్టపత్తాంబుజం చరేత్, వారిపూర్ణం ఘటంతామ్రం
పాత్రం రాక్షసముద్భవమ్. జాతరూపమయం దేవం లక్ష్మ్యాయుక్తం
జనార్దనం, పల్లవైశ్చ సమాయుక్తం సహిరణ్యం సవాసనమ్. అక్ష
మాలాసమాయుక్తం శంఖచక్రగదాదరమ్ ఓం భూః పురుషమా
వాహయామి ఓం భువః పురుషమా ఓం సువః పురుషమా. ఓం భూర్భు
వస్సువః పురుషమా. రుక్మిణీం, జాంబవతీం, సత్యభామాం, శత్రో
త్తరహృదశసహస్రైః సహ శ్రియా సహ తత్పద్యే కల్పయేత్. బ్రహ్మది
దేవతా సూర్యాః పూజనీయా అనుక్రిమాత్, శక్త్యాసువర్ణపుష్పైశ్చ
పూజనం పుష్టివర్ధనమ్. అన్యైః ఋతూద్భవైః పుష్పై రర్చయేద్విధి
వన్నరః, నైవేద్యాంశ్చ చతుర్వింశత్యథ ఉద్వాపనం క్రిమాత్ భక్త్యా
చతుర్వింశతిషు తిథివ్యసి పరంతప, ఇచ్ఛయా వా తథా దద్వాద్వదై
వోద్వాపనం భవేత్. మోదకాన్ గుడపంపూర్ణాన్ ఘృతపూరకమం
డకాన్, సోహాళికాదికం సారం సర్వాభ్యుక్తవ ఏవచ. వటకం పాయ
సం బుద్ధం శాలిదధోదనం తథా, ఇడ్డికాన్ మృజ్జితా న్నార్థ అపూ
పాన్ గుడమోదకాన్. తిలకిష్టం మాషకిష్టం శాలికిష్టం సశర్కరమ్
రంభాఫలం చ సఘృతం ముద్గచూర్ణం గుడోదనమ్. ఏవం క్రిమేణ
నైవేద్యం పృథగ్వా చరమేహని, దామోదరాయ పాదౌ తు
జానునీ మాధవాయ చ గుహ్యం వై కామపతయే కటిం వామన
మూర్తయే పద్మనాభాయ నాభిం తు ఉదరం విశ్వమూర్తయే హృద
యం జ్ఞానగమ్యాయ కంఠం శ్రీకంఠనంగినే, సహస్రబాహవే బాహూ
చక్షుషీ యోగయోగినే. లలాట మురుగా యేతి నాసాం నాకసురే
శ్వర, శ్రీవశౌ శ్రీవజ్రేశాయ శిఖాయాం సర్వకామదమ్. సహస్రశీర్షాయ

శిరః సర్వాంగం సర్వరూపితే, శుభేన నారికేళేన బీజపూరణవాపునః
 హృది ధ్యాత్యా జగన్నాథం దద్యాదర్హుః విధానతః సాక్షతం చ స
 పుష్పం చ సజలం చందనాన్వితం. రాతౌజాగరణం కుర్వాన్తీతశాస్త్ర
 వినోదతః, ఇష్టం దత్తం ధరా దత్తా పిండో ద్భక్తో గమ్యాశిశే. కృశం
 దానం కురుతే తేయైః కృతం జాగరంహ రేగి, న్నత్తం గీతం పశుకర్మంతి
 వీణావాద్యం తదైవచ. యే పఠన్తి పురాణానితే న రాగి కృష్ణవల్లభాః,
 శాస్త్రైర్యాష్యధవా భక్త్యా శుచిర్వాష్యధవా శుచిః కృత్యా జాగ
 రణం విష్ణోః ముచ్యతే పాపకోటిభిః, భుక్తో వావ్యథవా భుక్తో హగరే
 సముపస్థితః. ముచ్యతే సర్వపాపేభ్యోవిష్ణులోకం సగచ్ఛతి. యావత్ప్ర
 యాతి స్వగృహాత్ కేశవాయతనం పృథి. అన్యమేధసమానిన్య
 ర్జాగరాథం పగచ్ఛతః, పాదయోగి పాంసుకణికా ధరణ్యాం నిపతంతి
 యాః. తావదర్హ సహసాగి జాగరాద్యసతే దివి, బహులన్యపి చ
 పాపాని కృతం జాగరణం హరేః. నిర్దహే నేర్మరుతుల్లాని యుగకోటి
 కృతాన్యపి మనసా సంస్కరేతేవం తాం రాత్రిమితి నాహ్వాచ. ప్రభాతే
 విమలే స్నాత్వా విపా నాకారయేత్సుధీః, చతుర్వింశతిసంఖ్యాకాన్
 విపానాగమదర్శకాన్. సర్వం కుర్వాద్విధానేన జపహోమార్చనా
 దికమ్, స్వగృహ్యాక్రేన విధినా కృత్వాగ్నిస్థాపనం తతః ఉల్లేఖనాది
 కం కుర్యాత్ప్రణీతాస్థాపనాదికం, తతాగ్ని చ చరుం కృత్వాచరోః
 పాపణముద్వహేత్. పవిత్రం తే నిత్యమిత్స్యచం స చరణం పతీత్,
 అన్వాధానాదికం కుర్యా దాజ్యభాగం సమాచరేత్. లిఖజ్యపాయ
 సాద్యైశ్చ సమిద్భిర్జుహుయాత్ కృధక్, శతమష్టోత్తరం హోమః సర్వ
 స్వాపి ప్రశస్యతే. ఇదం విష్ణుర్విజాతీనాం హోమః సంతోగి ప్రకీర్తితః,
 శూద్రాణాం చైవ సర్వేషాం మంత్రమష్టాక్షరం వినుః, వివిదైరిపి
 వస్త్రైశ్చ భాజనై రాసనైస్సహ, ఛత్రోపాసహగోభిశ్చ దద్యా
 త్పార్థ కృతకృతక. ద్వాదశైవాధవా శక్త్యా వస్త్రాలంకారభూషణైః,
 పూజయేత్సుప్తమాలాభిః సపత్నీకాన్ ద్విజోత్తమాన్. కుంభా
 ద్వాదశ దాతవ్యాః పత్నీన్న జలపూరితాః, భోజయిత్వా తతో
 విపాన్ శక్తితో విచరేద్భుధః. ఏకా హి కపిలా దేయా సర్వకామ
 ఫలప్రదా, యథా స్వర్గశ్చ మోక్షశ్చ ఇహ సంపూర్ణదా ప్రతే.

సమస్తే కపిలే దేవి సంసారవతానికి, మయాదత్తా ద్విజేంద్రాయ
ప్రీయతాం మే జనార్దనః. సపత్నీకో గురుః పూజ్యో మండలే హం
సన్నిదా, భూషణాచ్ఛాదనైరోభిజ్ఞైః ప్రశామైః పరితోషయేత్.
సమాప్య వైష్ణవం ధర్మం దద్యాత్సర్వం ధనంజయ, ఇష్టం చాన్య
ద్యథాశక్తి విత్తశాత్సవివర్జితః. జలదానం విశేషేణ భూమిదానమతః
పరమ్, ప్రార్థయేత్సుగుహాధీశం తతో భక్త్యా కృతాజ్ఞులిః మయా
ద్యాస్మిన్వైతే దేవ యదపూర్ణం కృతం విభో, సర్వం భవతు సంపూ
ర్ణం త్వత్ప్రసాదా జ్ఞనార్దన త్వయి భక్తిశుద్ధైవాస్తు మమ దామో
దర ప్రభో, పుణ్యేబుద్ధిః సతాం సేవాసర్వధర్మఫలం చ మీ జపచ్ఛిద్రం
తపశ్శిద్రం యచ్ఛిద్రం వ్రతకర్మణి, సర్వం సంపూర్ణతాం యాతు
త్వత్ప్రసాదాద్రమాపతే. ప్రదక్షిణంతతః కృత్వా దండవత్ప్రణివృత్తచ,
మండలం మోర్తీసంయుక్తం సోపహారం సదక్షిణమ్. ప్రీయతాం
విష్ణుతిత్వత్వా ఆచార్యాయ నివేదయేత్, సర్వం విసర్జయేత్పశ్చాత్
సంతోష్య పరభోజ్య చ. తదాజ్ఞయా తతః కుర్యాత్పరణం బంధు
భిస్సహ, ఏకాదశీ వ్రతం చైవ యథావిధి కృతం పురా. యశావనాశ్వేన
భూషేన కథితం పురితస్తవ, ధనంజయ తవ ప్రీత్యా భక్తానుగ్రహ
కారణాత్. యః కరోతి నరో భక్త్యావ్రతమేతద్భయపహం, స యాతి
వైష్ణవం స్థానం దాహస్రలయవర్జితమ్. ఉక్తముద్యాపనం చైవ
ముఖయోః కురుసత్తమ, కిమన్వైర్బహుభిర్వాక్యైః ప్రశంసాపరమా
భువి. ఏకాదశ్యాపరతరం త్రైలోక్యే నహి విద్యతే, కృతమవ్రత
గోదానం భూమిదానమథాపివా. గోలోమబీజమూలాలానాం నవసంఖ్యా
యుగాని హి, దాతరో విష్ణుభవనే ఏకాదశ్యాం వసంతి హి. యేఽపి
శృణ్వంతి సతతం కథ్యమానాం కథామిమామ్, తేఽపి సాపవినర్తుక్తాః
స్వర్గం యాన్తి న సంశయః. ఇత్యాకర్ణాబ్జినో వాక్యం కృష్ణస్య
పరమాచ్ఛుతమ్, ఆనందం పరమం ప్రాప సౌఖ్యం చాపి నిరంతరమ్.
ఇతి సాధారణైకాదశీ వ్రతోద్యాపనం సంపూర్ణమ్.

అథ గోపద్మవ్రతోద్యాపనపూజావిధిః.

తత్ర పూజావిధిః. చతుర్భుజం మహాకాయం జాంబూనదసమ
ప్రభం, శంఖచక్రగదాపద్మరమాగరుడశోభితమ్ సేవితం మునిభి

ధేవైర్యక్షగంధర్వకిన్నరైః, ఏవం విధం హరిం ధ్యాత్వా తతో యజన
 మారభేత్. ధ్యానమ్. ఆవాహయామి దేవేశ భక్తానా మక్షుపద,
 సువర్ణ మణిభిర్ద్రివైః, ఖచితే దేవనిర్మితే. దివ్యసింహాసనే స్నిహ్యే ప్రవిశ
 త్వం సురాధిప. ఆసనమ్. గంగోదకం సురశ్రేష్ఠ సువర్ణ కలశే స్థితమ్,
 గంధపుష్పాక్షతైర్వృక్షం గృహణ రమయా సహ. పాద్యమ్ అష్ట
 గంధసమాయుక్తం స్వర్ణ పాత్రే స్థితం జలమ్, అర్ఘ్యం గృహణ భో
 దేవ భక్తానామభయప్రద. అర్ఘ్యమ్. దేవదేవ సమస్తుభ్యం పురాణ
 పురుషోత్తమ, మయా దత్తమిదం నోయం గృహీష్వాచమనీయ
 కమ్ ఆచమనమ్. పయోదధిఘృతైః స్నానం మధుశర్కర యాయుతైః,
 మధ్యే మధ్యే చ పూజా చ కర్తవ్యా పత్రిభిస్సహ. పంచామృతమ్.
 నదీనాం చైవ సరిసాం మయాఽఽనీతం జలంశుభం, అనేనకురు సుస్నా
 నం మంత్రైర్వారూణసంభవైః శుద్ధోదకస్నానమ్. వస్త్రయుగ్మం సమా
 నీతం వట్సుత్రేణ వినిర్మితం, సూక్ష్మం కార్పాసతంతూనాం సువర్ణేన
 విరాజితమ్. వస్త్రమ్. నారాయణ నమస్తేఽస్తు త్రాహి మాంభవ
 సాగరాత్, బ్రహ్మసూత్రం చోత్తరీయం గృహణ పురుషోత్తమ.
 యజ్ఞోపవీతమ్. కేయూరమకుటైశ్చైవ నూపురై రంగుళీయశ్చైః,
 పూజితోఽసి ప్రయత్నేన రత్నైశ్చాభరణైశ్చైర్విభో. ఆభరణమ్ చంద
 నం మలయోద్భుతం కస్తూర్యగరుసంయుతమ్, కిర్పూరేణ చ సం
 మిశ్రం స్వీకురుష్యానులేపపమ్. చందనమ్. శిలపత్రిక కర్ణికారై
 శ్చృంపకై ర్మల్లికాదిభిః పుష్పై ర్నానావిధైశ్చైవ పూజయామి
 సురేశ్వర. పుష్పాణి. అథవిష్ణో రష్టోత్తరనామాదిపూజాం కృత్వా.
 దశాంగగుగ్గళోద్భూతః సుగంధశ్చమనోహరః, ఆఘ్రేయోదేవదేవేశ
 ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్ ధూపమ్. ఏకార్తికం గురుశ్రేష్ఠ
 గోఘృతేన సువర్తినా, సంయుక్తం తేజసా కృష్ణ గృహణాదిత్య
 దీపక. దీపమ్. అన్నం చ పాయసం భక్ష్యం సితా లేహ్యసమన్వితం,
 దధక్షీరఘృతైర్వృక్షం గృహణ సురపూజిత వైవేద్యమ్. నాగవల్లీ
 దళైర్వృక్షం పూగీఫలసమన్వితమ్, ఏలాకర్పూరసంయుక్తం తాం
 బూలం ప్రతిగృహ్యతామ్ తాంబూలమ్, హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణమ్.
 వీరాజనం గృహణేశ పంచవర్తిభిరావృతం, తేజోరాశే మయా
 దత్తం లోకానందకర ప్రభో వీరాజనమ్. అంజలిస్థాని పుష్పాణి

అర్పయామి జగత్పతే, గృహాణ సుముఖో భూత్వాజగదానందకారక.
 పుష్పాజ్జలిమ్. యాని కానీతి ఒదయీణమ్. నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే
 గరుడధ్వజ, నమస్తే విష్ణువేతుభ్యం వ్రతస్య ఫలదాయక. నమస్కారాన్.
 మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం సురేశ్వర, వ్రతేనానేన
 సుప్రీత స్సంపూర్ణఫలదో భవ. ఇతి ప్రార్థనా. అథ కృతవ్రతసాంగతా
 సిద్ధ్యర్థం వాయనక్రదానం కరిష్యే. పరమాన్నమిదం దివ్యం కాంస్య
 పాత్రేణ సంయుతం, వాయనం ద్విజవర్యాయ సహిరణ్యం దదామ్య
 హమి. ఇతి పూజావిధి స్సమాప్తః.

అథ గోపద్యవ్రతకథా.

వ్యాసం వసిష్ఠనప్తారం శక్తేః పాత్రమకల్మషమ్, పరాశరాత్మజం
 వందే శుకతాతం తపోనిధిమ్. సౌతిః. ద్వాపరే ద్వారవత్త్వాంచ నారదః
 కృష్ణదర్శనే, ఉత్తాపేనాభ్యగాత్తత్ర దదర్శ యదునందనమ్. పూజిత
 శ్చైవ కృష్ణేన విష్ణురాదిభిరాదరాత్, తతః ప్రోవాచ తం విష్ణుర్నా
 రదం లోకపూజితః. శ్రీకృష్ణః. శ్రుణు లోకజ్ఞ దేవరే భువనే విచరన్
 సదా, లోకాంతరేషు చరితం యద్విశేషం వదస్వమే నారదః. భగవన్
 దేవదేవేశ భక్తోఽస్మితవచాంతికం, తత్రాశ్చర్యమిదం వత్సే ధర్మస్య
 సదసి స్థితమ్. తత్ర సర్వే సమాసీనాః సురా ఇంద్రాశ్చతుర్దశ, ఆహు
 శ్చైకాదశా రుద్రా ఆదిత్యా ద్వాదశ స్మృతాః. వసవోఽష్టౌ తథా
 నాగా యక్షరాక్షసపన్నగాః, తే సర్వే యమమహుశ్చ స్థితం సింహ
 సనే శుభే మానుషం దుందుభేశ్చర్మ ఛాదనార్థం దదస్వ నః. యమః.
 చాతుర్మాస్యవ్రతం చైకం సంక్రాంతివ్రతమేవ చ, న కుర్వంతి చ యా
 నార్యస్తాసామాచ్ఛాదనం త్విదమ్. కుర్వంతు దుందుభేశ్చాస్య విచా
 ర్యభ్యం మహాభటాః, తే తస్య వచనం శ్రుత్వా భటాః ప్రవివిశుర్భు
 వమ్ స్వామిన్నిదం మహాశ్చర్యమతస్తాస్యం ప్రవవామి చ, తచ్చుత్వా
 త్వరితం కృష్ణః ప్రాహ లోకాస్సురస్థితాన్. తథా కుర్వంతు లోకాశ్చ
 నార్యః పుర్యాం వసంతియాః, యథానయమదాతాస్సస్య శ్చాతుర్త్వాస్య
 వ్రతం పరిమ్. కృష్ణాజ్జయా కృష్ణదూతాః ప్రోచుర్దే సర్వయోషితః,
 పత్రివ్రతాః ప్రశ్నాంతు నగరస్తా శ్చ యోషితః. అన్యత్ర యత్ర కు
 త్రాపి ఘోషయన్తో వ్రతోత్తమం, కురుభ్య మన్యథా యుష్మాన్

యమదూతా హరంతి హి. న కాంచన స్త్రీయం దృష్ట్వా ఊచుస్తే యను
 నందనం, త్వహోద్ధరిం వినా స్వామిన్నాన్యాయా ర్యోఽత్ర సంతి హి.
 తచ్చుత్త్యా భయసంతప్తః సోదరిం ప్రత్యభావత. శ్రీకృష్ణః. సుభద్రే
 కింకరోషీహ ఆగతా యమ సేవకాః, వ్రతం త్వయా కృతం భద్రే పురా
 పుణ్యోచ్చితం కిము. సుభద్రోవాచ. సర్వవశాని హి కృష్ణ కృతా
 న్యదన్య న సంశయః, నో చేత్త్వహోద్ధరిం న స్వాం యోషిచ్చాప్యర్జున
 న్య చ. న స్వాం మాతాభిమన్యోరైవ యమదూతాః కథం విభో.
 శ్రీకృష్ణః సుభద్రే తాని తిష్ఠంతు ప్రకృతే యమసేవకాః, ఏతద్వ్రత
 విహీనానాం చర్మహర్తుం సమాగతాః కురుత్వం భగవీ మేద్య వ్రత
 మేకం శుభప్రదమ్, గోపద్గమితి విఖ్యాతం వ్రతం లోకేషు విశ్రుతమ్.
 సూతేన కథితంపూర్వ మృషీణాం హితమిచ్చతా, నైమిషో హిమవ
 త్పార్శ్వే సిద్ధాశ్రమమనుత్తమమ్ తత్ర సూతోఽగమద్ద్రష్టుం మునీ
 నాం యజ్ఞముత్తమమ్, తం దృష్ట్వా మునయః సర్వే హర్షితాశ్చ
 ముహుర్ముహుః. అర్చితశ్చ తతస్సర్వైరర్హ్యైర్దైస్స యథావిధి, అభ్య
 ర్చ్యతం మునిం వివాఙ్మయస్తే పీతపూర్వకము. ఋషయః ఊచుః.
 భవాన్ లోకస్య ధర్మజ్ఞో భక్తానాం జ్ఞానసాధనః, సమర్థం సర్వముక్తి
 నాం సర్వసాభాగ్యకారకమ్. కృతయా మునిశాస్త్రాల కిథయస్వోత్తమ
 వ్రతమ్. సూత ఉవాచ. శృణుధ్వమృషయస్సర్వే ప్రతానాముత్తమం
 వ్రతమ్, గోపద్గమితి విఖ్యాతం సర్వపాపహరం పరమ్ సర్వదుఃఖోప
 శమనం సర్వసూక్ష్మదాయకమ్, యమస్య దండనం యస్మాద్ధూరి
 కృత మనుత్తమమ్. సువాసిన్యాస్తుసాభాగ్యంపుత్రప్రాప్తిప్రవర్ధనమ్.
 ఋషయః ఊచుః. కస్మిన్ మాసి కథం కృత్వా కిం ఫలం కస్య
 పూజనం, కేన చీర్ణం పురా సాధో తత్సర్వం కిథయస్వ నః సూతః.
 ఆషాఢశుక్లపక్షస్య ఏకాదశ్యాం ఏశేషతః, తదాదిత్య కార్తికస్య
 ద్వాదశ్యంత వ్రతం చరేత్. గోష్ఠే చ శుద్ధగోస్థానే గోమయేన
 విలిప్య చ, త్రయస్త్రీంశచ్చ ఏద్యాని కారయేద్విహిష్టైశ్చ,
 శోభయే త్పంచవర్ణైశ్చ గంధపుష్పైశ్చ ప్రపూజయేత్. తస్మింభ్య
 యా హ్యపూపాంశ్చ బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్ నాయనం ద్విజవ
 ర్ణాయ పృథమే వత్సరే శుభం, ద్వితియే వత్సరే దద్యాత్పూయసం

స్వేననిర్మితమ్. తృతీయే మండకాన్ దద్వా చ్చతుర్థే పూర్ణమిశ్రితాన్,
 పంచమే ఘృరికా దద్వాత్సుగ్నే ఉద్వాపనం చరేత్. ఏకాదశ్యాముప
 వసే ద్దంతధావనపూర్వకమ్, మంటపం కారయేత్. త కదళీస్థంభమండి
 తమ్. నానాపుష్పైశ్చ శోభాధ్వం ముకురం తత కారయేత్, శన్నభ్యే
 సర్వతోభద్రం పంచరంగైః సమన్వితమ్. పుణ్యాహం వాచయిత్వాతు
 ప్రతిమాయా, యజేద్ధరిం, కర్మమాత్రసువశేన తదగ్రాగేన వా పున్య.
 అచార్యం వరయిత్వా చ కలశం స్థాపయేత్తతః, లక్ష్మీనారాయణం
 స్థాప్య సావగ్నేన ప్రకల్పితమ్. బ్రహ్మద్వావాహనం తత పూజయే
 ద్ధూపదీపకైః, ద్వాదశైవతు నామాని ప్రత్యేకం పూజయేద్వ్యతిరా
 త్రోజాగరణం కృత్వా గీతవాద్వాదిమంగళైః, తతః, ప్రభాత ఉత్థాయ
 స్నాత్వా హోమం తు కారయేత్ సతిలాజ్యసమిద్ధివ్యం హువే
 ద్వాదశినామభిః. పాయసం చ శతం చాష్టే హుత్వా పూర్ణాహుతిం
 చరేత్. వత్సేన సహితాం ధేనుం స్వాచార్యాయ నివేదయేత్,
 విప్రాన్ పంచ సపత్నీ కాన్ భోజయేత్ వడ్రనైర్వ్రతీ. భుంజీత బంధు
 భిస్సార్థ మేకాగ్రకృతమానసః, అన్యానసి యథాశక్త్యా బ్రాహ్మణానపి
 భోజయేత్. కృత్వాచేదం వ్రతం పుణ్యం పాపై స్సర్వైః ప్రముచ్యతే,
 పతివ్రతాభి స్సర్వాభి రిద మాచరితం పురా. యాశ్చైతద్వ్రతహీనాః
 స్మర్న్తుంతి తా యమసేచకాః, యశ్చైతత్తుల్యతే భక్త్యా సర్వా
 నా మానవాఘ్నయాత్. అంతే సర్గపదం గచ్ఛేత్సర్వపాపవిమర్జితః,
 సూతస్సోక్తి మితి శ్రుత్వా ఋషిపత్నీభి రాచితమ్. ఇదానీం సహి నా
 గ్యోత్ర త్వం సుభద్రే కురు వ్రతం, త్వయైకనూ కృతేనాపి సర్వా
 సాం రక్షణం భవేత్. కష్టస్య వచనం శ్రుత్వా సుభద్రా తత్తదా
 కరోత్, పంచాబ్రవతమేతస్య రాత్రౌ యామచతుష్టయే గోపదానిచ
 సంపూజ్య పాతన్యుత్వా హుతాశనం, ఏవం వ్రతేకృతే పశ్చాత్పుర్యాం
 గామభటా విశేన్, యమభటా ఊచుః. సుభద్రేతివదేహస్య చర్మాధే
 చాగతా వయమ్. సుభద్రోవాచ. గోషే పద్మాని చాన్యత్ర సర్వం
 పశ్యంతు హేభటాః, అన్యోన్యవాదసమయే విష్ణుదూతాస్సమాగతాః.
 తాన్ దృష్ట్వా తాడయామాసు ర్వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః, పలాయితా
 మహాభీదా స్మరంతో యమశాసనమ్. తాన్ దృష్ట్వా రక్తదిగ్ధంగా

స్వమో భయసమన్వితః, కస్యేదం కృత్యమితి చ జ్ఞాత్వాఽతీంద్రియదర్శనాత్. ఉవాచ మాతాః శృణుత యత్ర సుపూజ్యతే హరిః, న గన్తవ్యం భవద్భిశ్చ సత్సం సత్సం వదామ్యహమ్. హర్షగో వా నో యత్ర పూజ్యతే తత్ర గమ్యతామ్, నైవాదృశా ఇతః పశ్యన్ గచ్ఛధ్వం భటా మమ. ఇత్సుక్త్వా ధర్మ రాజోఽసౌ శాలాయాంతర్వివేశహ, తేనైవర్షివరస్యాదా కథితం వ్రతమీదృశమ్. దమయన్త్యా తథాబాత్స్య రాజ్యభంశాత్కృతం వ్రతం, వ్రతస్యాస్య ప్రభావేన ప్రాప్య సౌభాగ్య సంపదః. పుత్రప్రాప్తిదిసౌభాగ్యం భక్త్యా మోక్షమవాప్నుయాత్. ఋషయః ఊహుః, త్వత్పునానాత్మతార్థా భో గచ్ఛామః స్వాశ్రయాలయం, ప్రణమ్య మునిభిస్సాకం సూతశ్చాంతస్త్వతోఽభవత్. మునిభిస్సర్వలోకేషు కథితం వ్రతముత్తమమ్, నాతఃపరతరం పుణ్యం త్రిషు లోకేషు విశ్రుతమ్. ఇతీదం సౌతినా ప్రోక్తం శ్రుత్వా సర్వైః కృతం భువి, య ఇదం శృణుయాద్భక్త్యా సర్వమృత్యుభయం త్యజేత్. ఇతి శ్రీపద్మపురాణే గోపద్మవ్రతోద్వాపనం సంపూర్ణమ్.

అథాదిమాసే శుక్లైకాదశీ పురుషోత్తమసంజ్ఞికా

తత్ర లక్ష్మీ పూజోక్తా.

అథ కార్తికశుక్లకాదశ్యాం ప్రబోధసవిధిః.

హేమాక్రాంత్రాబాష్టమికాదశ్యాంతుశుక్లాయాంకార్తి కేమాసి కేశవం, ప్రసుప్తం బోధయేద్రాత్రో శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః. నృజైర్జితైస్తథావేదైః ఋగ్యజుస్సామయగైః, వీణాపణవశబ్దైశ్చపురాణశ్రవణేన చ. వాసుదేవకథాభిశ్చ స్తోత్రైరన్యైశ్చ వైష్ణవైః, సుభాషితైరింద్రజాలైర్భూరిశోభాభిరేవ చ. పుష్పైర్భూషైశ్చ నైవేద్యైర్దీపమాలాసుశోభనైః. హోమైర్భక్ష్యైరపూజైశ్చ ఫలైః శర్కురపామృతైః. ఇక్షోర్యకారైర్మధురైర్ద్రాక్షాద్యైః సహ దాడిమైః, కుశురకన్యమంజర్యామాలత్యా కమలేన చ. కుశైరకః=వర్ణశరః. కృష్ణతుంగసీతి కేచిత్. హృతాభ్యాంశ్వేతరక్తాభ్యాంచందనాభ్యాంచసర్వదా, కుంకుమరక్తకాభ్యాంచ రక్తసుతైర్నుకంజునైః. తథా నానావిదైర్ధూపైర్ద్రివ్యవీరక్రియాహృతైః, క్రియమాణక్రయో వీరః దత్వా మూల్యం క్రయే హితమ్.

తస్యాం రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాం ద్వాదశ్యా మరుణోదయే. ఆదా
ఘృతే నైక్షవేణ మధునా స్నాపయేత్తతః. దధ్నా క్షీరేణ చ తథా
పంచగవ్యేన పూజయేత్, ఉద్వర్తయేన్యావచూర్ణ శర్కరామలకీస్తథా
సర్వపాంశ్చ ప్రియజ్ఞాంశ్చ మాతులుంగరసాం స్తథా, సర్వావధీః
సర్వగంధాన్ సర్వబీజాని కాంచనమ్ మంగళాని యథాకామం రత్నాని
చ కుశోదకం, ఏవం సంశోధ్య దేవేశం దద్యాద్గోరోచనం శుభమ్.
తతస్తు కలశాన్ స్థాప్య యథాప్రాప్తాన్ స్వలంకృతాన్, జాతీపల్లవ
సంయుక్తాన్ సఫలాంశ్చ సకాఞ్చనాన్. పుణ్యాహం వేదశబ్దేన వీణావేణు
రవేణ చ, ఏవం సంస్నాప్య గోవిందం స్వనులిప్తం స్వలంకృతమ్. సువాసి
సీంతు సంపూజ్య సుమనోభి సుకుఙ్కుమైః, భూవైర్దీపైర్మనోజ్ఞైశ్చ
పాయసేన చ భూరిణా. హవిష్ట్యేశ్చాన్న దానైశ్చ హోమైః పుష్పైస్స
దక్షిణైః, వాసోభిరూభవణైర్నైర్వరోభిర్వైర్వరనోజనైః, బ్రాహ్మణాః
పూజనీయాశ్చ విష్ణ్వరీడాశ్చ మూర్తయః, యత్తు శిష్టామృతం వశ్చ
దోభక్తవ్యం బ్రాహ్మణై స్సహ. ఇతి ఉత్తాపన ఉత్సవవిధిః.

అథ కార్తికశుక్లకాదశ్యాం భీష్మపంచకవ్రతమ్.

హేమాద్రా నారదీయే. నారదః. యదేతదచలం పుణ్యం వ్రతా
నాముత్తమం వ్రతం, కర్తవ్యం కార్తికే మాసే వ్రయత్నాద్భీష్మ
పంచకమ్ విజ్ఞానం తస్య విస్మయం ఫలం చాపి తతో వరం, కథయస్వ
ప్రసాదేన మనీనాం హితకామ్యయా. బ్రహ్మోవాచ. ప్రవక్ష్యామి
మహాపుణ్యం వ్రతం వ్రతవిదాం వర, భీష్మేనైవ చ సంప్రాప్తం వ్రతం
పంచదినాత్మకమ్. సకాశాద్వాసుదేవస్య కేనోక్తం భీష్మపంచకమ్, వ్రత
స్యాస్య గుణాన్వయం ఈ శక్త్య కేశవాద్భుతే. వ్రతం చైతన్మహాపుణ్యం
మహాపాతకనాశనమ్, అతో వ్రతం ప్రయత్నేన కర్తవ్యం భీష్మపంచకమ్.
వాలఖిల్యా ఊచుః. కార్తికస్య సితే పక్షే స్నాత్వా సమ్యగ్యత
వ్రతం, ఏకాదశ్యాంతు గృహ్స్థీయా ద్వారం పంచదినాత్మకమ్. శరపంజర
సుప్తేన భీష్మేన తు మహాత్మనా, రాజధర్తా దానధర్తా మోక్షధర్తా
స్తతఃపరమ్. కథితాః పాండుదాయాదాత్ కృష్ణేనాపి శ్రుతా స్తదా,
తతః ప్రితేన మనసా వాసుదేవేన భాషితమ్. ధన్య ధన్యోఽస్మి భీష్మ

త్వం ధర్మ సుంశ్రావితస్త్వయా, ఏకాదశ్యాం కార్తికస్య యాచితం
 చ జలం త్వయా. అర్జునేన సమానీతం గాంగం బాణస్య వేగతః,
 తుష్టాని తవ గాత్రాణి తస్మాదద్య దినావధి. పూర్ణిమాంతం సర్వలోకా
 స్తర్పయం త్వర్హ్వదాసతః, తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన మమ సంతృప్తికార
 కమ్. ఏతద్వీతం ప్రకుర్వంతు భీష్మపంచకసంజ్ఞకమ్, కార్తికస్య వ్రతం
 కృత్వా న కుర్వా ద్భీష్మపంచకమ్. సమగ్రం కార్తికవ్రతం వృథా
 తస్యభవిష్యతి, అశక్తః ప్రేన్నరో భూయా దసమర్థశ్చ కార్తికే. భీష్మస్య
 పంచకం కృత్వా కార్తికస్య ఫలం లభేత్, సత్సవతాయ శుచయే
 గాంగేయాయ మహాత్మనే. భీష్మాయైతద్దదామ్యర్ఘ్య మాజన్మబ్రహ్మ
 చారిణే, సవ్యేనానేన మంత్రేణ తర్పణం సార్వవల్లికమ్ వ్రతాంగత్వా
 త్పూర్ణిమాయాం ప్రదేయః పాపపూరుషః, అపుత్రేణ ప్రకర్తవ్యం
 సర్వదాభీష్మపంచకమ్. ప్రదత్వా పాపపురుషం వర్ష మధ్యేసుతం లభేత్,
 అవశ్యమేవ కర్తవ్యం తస్మాద్భీష్మస్య పంచకమ్ విష్ణుప్రీతికరం ప్రోక్తం
 మయా భీష్మస్య పంచకమ్. ఇతి భీష్మపంచక విధిః. అత్రైవ హి
 ప్రకర్తవ్యః ప్రబోధస్తు హరేః ఖగ, హతః శంఖాసురో దైత్యో న
 భసఃశుక్లపక్షికే. ఏకాదశ్యాం తతో విష్ణుశ్చాతుర్మాసేషు సుప్తవాన్,
 ఊరోదధౌ జాగ్రతోఽసా వేకాదశ్యాం తు కార్తికే. అతః ప్రబోధనం
 కార్య మేకాదశ్యాం తు వైష్ణవః. మంత్రః. ఉత్తిష్టోత్తిష్ట శంఖఘ్న
 ఉత్తిష్ట శ్రుతిసాధక, ఉత్తిష్ట జగదాధార త్రైలోక్యం మంగళం కురు.
 ఉత్తిష్టధరణీధార మంథానగిరిధారక, కూర్మరూపధనోత్తిష్ట త్రైలోక్యం
 మంగళం కురు. ఉత్తిష్టోత్తిష్ట వారాహ దంష్ట్రోద్ధృతవసుంధర, హిరణ్యాక్ష
 ప్రాణఘాతీన్ త్రైలోక్యం మంగళం కురు. హిరణ్యకశిపుఘ్న త్వం
 ప్రహ్లాదానందదాయక, లక్ష్మీపతే సముత్తిష్ట త్రైలోక్యం మంగళం
 కురు. ఉత్తిష్ట బలిదర్పఘ్న దేవేంద్రపదదాయక, ఉత్తిష్టాదితిపుత్రత్వం
 త్రైలోక్యం మంగళం కురు ఉత్తిష్ట హైహయాధీశ సమస్తకులనాశన,
 రేణుకాఘ్న త్వముత్తిష్ట త్రైలోక్యం మంగళం కురు. ఉత్తిష్ట రక్షోదళన
 అయోధ్యాస్వర్గదాయక, సముద్రసేతుకర్త స్త్వం త్రైలోక్యం
 మంగళం కురు ఉత్తిష్ట కంసహరణ మదఘూర్ణితలోచన, ఉత్తిష్ట
 హలవాణే త్వం త్రైలోక్యం మంగళం కురు. ఉత్తిష్ట త్వం లయా

హాసిన త్యక్త తాకికవృత్తిక, ఉత్తిష్ట ఉద్దాసనగ త్రైలోక్యం మంగళం
కురు. ఉత్తిష్ట మేచ్ఛనివహా ఖడ్గసంహారకారక, అశ్వవాహాయు
గాంత త్వం త్రైలోక్యం మంగళం కురు. ఉత్తిష్టోత్తిష్ట గోవింద
ఉత్తిష్ట గరుడధ్వజ, ఉత్తిష్ట కమలాకాంత త్రైలోక్యం మంగళం
కురు. ఇత్యుక్త్వా శంఖభేర్యాది పాత్రకాలే తు నాదయేత్, వీణా
వేణుమృదంగాది నృతగీతాది కారయేత్. ఉత్థాపయిత్వా దేవేశం
పూజాం తస్య విధాయ చ, సాయంకాలే ప్రకర్తవ్యం స్తులస్యద్వా
హజో విధిః. అవశ్యమేవ కర్తవ్యః ప్రతివర్షం తు వైభవైః, విధిం తస్య
ప్రవక్ష్యామి యథా సాంగాక్రియా భవేత్. విష్ణో స్తు ప్రతిమాం
కుర్యాత్ఫలస్య స్వర్ణజాం శుభాం, తదర్ధార్ధం తదర్ధార్ధం యథాశక్త్యా
ప్రకల్పయేత్. వ్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా చ తులసీవిష్ణురూపయోః, తతః
ఉత్థాపయేద్దేవం పూర్వోక్తైశ్చ స్తవాదిభిః. ఉపచారైః పోడశభిః
పురుషసూక్తేన పూజయేత్, దేశకాలా తతఃస్మృత్వా గణేశం తత్ర
పూజయేత్. పుణ్యాహం వాచయిత్వాఽఘనాందీశ్రాద్ధం సమాచరేత్,
వేదవాద్యాది నిర్ఘోషైర్విష్ణుమూర్తిం సమానయేత్ తులస్యా నికటేనా
తు సాప్త్య చాంతర్హితా పత్యైః, ఆగచ్ఛ భగవన్ దేవలర్చయిష్యామి
కేశవ తుభ్యం దదామి తులసీం సర్వకామప్రదో భవ, దద్యాత్త్రి
వారమర్ఘ్యంచ పాద్యం విష్ణుర మేవ చ. తతశ్చాచమనీయం చ త్రిరుక్త్వా
చ ప్రదాపయేత్, తతో దధి ఘృతం ఔద్రం కాంస్యసాత్రపుటే
ధృతమ్. మధుపర్యం గృహాణ త్వం వాసుదేవ నమోఽస్తు తే,
తతో యే స్వకులాచారగ కర్తవ్యా విష్ణుతుష్టయే. హరిద్రాలేపనా
భ్యంగక కార్యస్మర్యం విధాయ చ, గోధూళిసమయే పూజ్యా తులసీ
కేశవా పునః పృథక్ పృథక్ తతః కార్యాసుముఖం మంగళం పఠేత్,
ఇష్టదేశే భాస్వరేతు సంకల్పంతు సమర్పయేత్, స్వగోత్రప్రవరానుక్త్వా
తథా త్రిపురుషాదికమ్, అనాదిమధ్యనిధన త్రైలోక్యప్రతిపాలక.
ఇమాం గృహాణ తులసిం వివాహవిధి నేత్యర, వార్వతిబీజసంభూతాం
బృందాభస్మని సుస్థితామ్. అనాదిమధ్యనిధనాం వల్లభాం తే దదామ్య
హమ్, పయోఘృతైశ్చ సేవాభిః కన్యావద్వర్జితామయా. త్వత్ప్రియాం
తులసీం తుభ్యం దాస్యామి త్వం గృహాణ భో, ఏవం దత్వా తు తుల

సీం పశ్చాత్తాం పూజయేత్తతః. రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్కారిత
వ్రతసిద్ధయే. ఇతి సనత్కుమారసంహితాయాం కాంతకృష్ణకాదశ్యాం
ద్వాదశ్యాం వా తులసీవివాహవిధిః.

తులసీ విష్ణువివాహః బోధనైకాదశికథా; ఉన్యాసం చ.

వాలఖిల్యా ఊఁచును. తతః ప్రభాతసమయే తులసీం విష్ణుం సమర్ప
యేత్, వహ్నిసంస్థాపనం కృత్వా ద్వాదశాక్షరవిద్యాయా. పాయసాజ్య
క్షౌద్రతిలైర్హువే దప్తోత్తరం శతమ్, తతః స్విష్టకృతు హున్వా దద్యా
త్పూర్ణాహేతి తతః ఆచార్యం చ సమభ్యర్చ్య హోమశేషం సమాప
యేత్, చతురో వార్షికా న్నాసాన్నియమం యస్య యత్కృతమ్.
కథయిత్వా ద్విజేభ్యస్తత్తథాన్యత్పరిపూజయేత్, ఇదం వ్రతం మయా
దేవ కృతం ప్రీత్యై తవ ప్రభో. న్యూనం సంపూర్ణాతాంయతుత్పత్తి
సాదాజ్ఞనార్దన, రేవతీతుర్యచరణే ద్వాదశీసంయుతే నరః. న కుర్యా
త్పారణం కుర్వన్ వ్రతం నిష్ఫలతాం వ్రజేత్, తత ఏహం పదార్థానాం
వర్జనంతు కృతం భవేత్. చాతుర్తాస్యైకవా తూర్ణే బ్రాహ్మణేభ్య
సమర్పయేత్, తతస్సర్వం సమశ్చియాత్ యద్యనుక్తం వ్రతే స్థితః.
దంపతిభ్యాం సహౌవాత్ర భోక్తవ్యం వా ద్విజైస్సహ, తతో
భుక్తోత్తరం యాని గళితాని దళాని చ. తులస్యాస్తాని భుక్త్వా తు
సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే, భోజనానంతరం విష్ణోర్విరూపం తులసీదళమ్.
భక్షణాత్పాపనిర్ముక్తిశ్చాం ద్రాయణశతాధికమ్, ఇక్షుకంబంతభాధాత్రీ
ఫలంపూగీఫలం తథా. భుక్త్వాతు భోజనస్యాంతే తస్యోచ్ఛిష్టంవినశ్యతి,
ఏషు త్రిషు న భుక్తంచే దేతైకకమపియేన తు. జ్ఞేయ ఉచ్ఛిష్ట ఆవర్షం
నరోఽసౌ నాత్ర సంశయః, తతస్సాయం పునః పూజ్యై ఇక్షువంతైశ్చ
మండితౌ. తులసీవాసుదేవౌ చ కృతకృత్యో భవేత్తతః, తతో
విసర్జనంకుర్యాద్దత్వా దేయాదికం హరే. వైకుంఠం గచ్ఛ భగవన్
తులస్యా సహిత ప్రభో, మత్కృతం పూజనం గృహ్య సంతుష్టో భవ
స్వదా. గచ్ఛ గచ్ఛ సురక్రేష్ట స్వస్థానం పరమేశ్వర, యత్ర బ్రహ్మాదయో
దేవాస్తత్ర గచ్ఛ జనార్దన. ఏవం విసర్జ్య దేవేశ మాచార్యాయ ప్రదాప
యేత్, మూర్త్యాదికం సర్వమేవ కృతకృత్యో భవేన్నరః. ప్రతివర్షం

కరోత్యేవ తులస్యద్వాహనం శుభమ్, ఇహలోకే పరత్యాపి విపులం
సద్భుతో భవేత్. పృతివర్షం తు యః కుర్యాత్తులసీకరపీడనమ్, భక్తి
మాన్ ధనదానైశ్చ యుక్తోభవతి నిశ్చితమ్. ఇతి శ్రీసనత్కుమార
సంహితాయాం కార్తికశుక్ల కాదశీవ్రతమ్.

మార్గశీరై కాదశీతిథిః, కథా చ.

అర్జున ఉవాచ. ఓం నమో నారాయణాయావ్యక్తాయాత్మస్వ
రూపిణే, స్పృష్టిస్తృప్తంతకరే) చ కేశవాయ నమోస్తుతే. త్వమేవ జగ
తాం నాథ అంతర్యామీ త్వమేవ చ, శాస్త్రాణాం చ కవీశ్చ వక్తా
తత్త్వం జగత్పతే. ఏకాదశీ కథం స్వామిన్నుత్పన్నేతి పృగీయతే, ఏతం
హి సంశయం మహ్యం ఛేత్తుమర్హసి మే పృభో. బ్రాహ్మ్యః స్నిగ్ధస్య
శిష్యస్య గురవో గుర్యా మప్యుత, మమోపరి కృపాం కృత్వా ఇదానిం
వక్తుమర్హసి. మార్గశీరై కృష్ణపక్షే కిన్నామైకాదశీ భవేత్, కిం నామ
కోవిధిస్తస్యాః కో దేవస్తత్ర పూజ్యతే. కృతా కేన పురా దేవ ఏత
ద్విస్తరతో వద. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ. శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి కథాం
పాతకనాశినిం, పృష్టా చ యా త్వయా రాజన్ లోకానం హితకా
మ్యయా. మార్గశీరై కృష్ణపక్షే చోత్పత్తిర్నామ నామతః, తస్యాముపా
షణ్ణేనైవ ధార్మికజాయతే నరః. ధర్మాదృఢవతి సత్యంవై లక్ష్మీసంత్యాను
సారిణీ, పురా వై మురనాశాయ ఉత్పన్నాం మమ వల్లభామ్. యే
కుర్వంతి నరా రాజన్ తేహం సౌఖ్యం భవేద్భవమ్, తథా పాపాని
నశ్యంతి స యాన్తి హి యమాలయమ్. అర్జున ఉవాచ. ఉత్పన్నా సా
కథం దేవ కథం పుణ్యాధికా శుభా, కథం దేవ పవిత్రావై కథం సా
దేవతాప్రియా. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ. పురా కృతయుగే పార్థ మురనామక
దానవః, అత్యద్భుతో మహారాద్రః సర్వలోకభయంకరః. ఇంద్ర
ఉచ్చేదితస్తేన హ్యద్యో దేవః పురందరః, ఆదిత్యశ్చ శివో బ్రహ్మ
వాయుర్గిస్తదైవ చ. నవం పృతిష్ఠితం తేన ఏవమాది ధనంజయ,
దేవతా నిర్జితాస్తేన అత్యుగ్రేణ తు పాండవ. స్వర్గాన్ని రాకృతా
దేవా విచరన్తి మహీతలే, సాశంకాభయభీతాస్తే గతాస్సర్వే మహే
శ్వరమ్. ఇంద్రేణ కధితం సర్వ మీశ్వరస్యాపి చాగ్రతః, స్వర్గలోకం

పరిత్యజ్య విచరంతి మహితలే. మర్త్యేషు సంస్థితా దేవా న శోభంతే
మహేశ్వర, ఉపాయం బ్రాహ్మి మే దేవ అమరాణాం తు కా గతిః.
శివః గచ్ఛ గచ్ఛ సురశ్రేష్ఠ యత్రాస్తే గరుడధ్వజః, శరణాగతదీనార్త
పరిత్రాణపరాయణః. ఈశ్వరస్య వచశ్శ్రుత్వా దేవరాజో మహామతిః,
త్రిదశై స్సహిత స్సర్వైర్గతస్తత్ర ధనంజయ. అప్పరోగణ గంధర్వై
స్సిద్ధవిద్యాధరోరగైః, యత్రైవ న జగన్నాథః సుప్తిః సచ జనార్దనః
కృతాంజలిపుటో భూత్వా ఇదం స్తోత్రముదీరయత్, ఓం నమో దేవ
దేవేశ దేవానామపి వందిత. దైత్యా రే పుండరీకాక్ష త్రాహి మాం
మధుసూదన, నమస్తే స్థితిమూలాయ నమస్తేస్తు జగత్పతే నమో
దైత్యవినాశాయ త్రాహి మాం మధుసూదన, సురాస్సర్వే సమా
యుక్తా భయభీతాస్సమాగతాః. శరణం త్వం జగన్నాథ త్రాహి
మాం భయవిహ్వలం, త్రాహి మాం దేవదేవేశ త్రాహి మాం త్వం
జనార్దన. త్రాహి మాం త్వం సురానంద దానవానాం వినాశక,
త్వం గతిస్త్వం మతిర్దేవ త్వం కర్తా త్వం పరాయణమ్ త్వం మాతా
సర్వగోఽసి త్వం త్వమేవ హి జగత్పితా, అత్యుగ్రం తు దైత్యేన
నిర్జితా ప్రౌఢశాః పృథ్వీ. స్వర్గం త్యక్త్య జగన్నాథ విచరన్తి
మహతలే, ఇంద్రస్య వచసం శ్రుత్వా విష్ణుర్వచసమబ్రవీత్. కేదృశో
వో భవచ్ఛత్రుః కేన్నామా కేదృశం బలం, కిం స్థానం తస్య దుష్టస్య
కిం వీర్యం ః పరాక్రమః. ఇంద్రః. బభూవ పూర్వం దేవేశాసురో
బ్రహ్మసముద్భవః, తాలజంఘ ఇతి ఖ్యాత అత్యుగ్రోఽసౌ మహా
బల. తస్య పుత్రోఽతివిఖ్యాతో ముంనామకదాసవః, ఉతకటశ్చ
మహావీర్యో బ్రహ్మలబ్ధవరో మహాన్. పురిచంద్రవతీనామ తత్ర స్థానే
వసత్యసా, నిర్జితా దేవతా స్సర్వాః స్వర్గాచ్చైవ నిరాకృతాః. ఇంద్రో
ఽన్యశ్చ కృతస్తేన అన్యో దేవో హుతాశనః, చంద్రసూర్యా కృతౌ
చాన్యౌ యమోవరుణ ఏవచ. సంహతీకృతం తేన సత్యం సత్యం
జనార్దన, తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా కోపావిప్లవో జగత్పతిః. హనిష్యే
దానవం దుష్ట మిత్యావా భగవాన్ వారిః, త్రిదశైస్సహిత
స్తత్ర గలశ్చంద్రవతిం పురిమ. దృష్త్వా దేవాన్ సంయుయుధే
దానవో బలదర్శహా, అసంఖ్యాతైశ్చ శస్త్రాస్త్రై ర్వివృషహరణా
ముధా. హన్యమానాస్తు తైర్దేవా అసురైశ్చ పునః పునః,

త్రస్తా దేవాస్తతః సర్వే గతాస్తత్ర దిశో దశ. హరిం నిరీక్ష్య తతస్థం
 తిష్ఠ తిష్ఠాబ్రవీద్వచః, సత్సం నిరీక్ష్య ప్రోవాచ అసురం మధుసూదనః.
 రే దానవ దురాచార మమ బాహుం నిరీక్ష్య చ, చక్రం చైవ సహా
 యాతం స । కోఢో రక్షలోచనః. తతస్త్రి సముఖాస్సరే విష్ణునా
 దానవా మాతాః, హతో బాణైఃపునర్ద్వైర్వృజూవాసౌ తు విహ్వలః.
 చక్రం ముఖం తు కృష్ణేన దైత్యనైస్సేచ పాండవ, తేనైవ చ్ఛిన్న
 శిరసో బహవో నిధనం గతాః. ఏకాంగో దానవ స్తత్ర యుధ్య
 మానో ముహుగ్గుహుః, నష్టాస్సరే సురాస్తే న నిర్జితో మధుసూదనః.
 విజ్జితేన చ దైత్యేన బాహుయుద్ధం చ యాచితం, బాహుయుద్ధం
 కృతం తేన దివ్యం వర్ష సహస్రకమ్. విష్ణుశ్చింతాం ప్రపన్న శ్చ నష్టాః
 సర్వే దివాకసః, విష్ణుః పరాజితస్తే న గతో బదరికాశ్రమమ్. గుహం
 సింహవతీం నాను తత్ర స్తు జనార్దనః, దానవః పృథ్వీ లగ్నః
 ప్రవిష్టస్తాం గుహోత్తమామ్. ప్రస్తుతం తత్ర మాం దృష్ట్వా దాన
 వేన తు భాసితం, హనిష్యామి న సందేహ అసురాణాం భయంకర,
 ఇత్యేవముక్తే వచనే దైత్యేనామితకర్చన, నిగతా కన్యకా చైకా
 జనార్గనశరీరతః. రూపేణాశిస్వరూపాధ్యా దివ్యప్రహరణాయుధా,
 విష్ణుతేజఃసముద్భూతా మహాబలపరాక్రమా. మోహితో దానవ
 స్తత్ర మురనానూ తు పాండవ. సా కన్యా యయుధే తేన సర్వయుద్ధ
 విశారదా. నిహతో దానవస్తత్ర తథా దేవః పృబుద్ధవాన్, పతితం
 దానవం దృష్ట్వా తతో విస్మయమాగతః కేనేత్యం నిహతో రాద్రో
 మమ శత్రుర్భయంకరః, న దేవో నచ గంధర్వో న సమోఽస్మాస్మి
 భూతతే. ఏవం పార్థ తదా జాతో విస్మితో మధుసూదనః, అకస్మా
 దేవ సోవాచ వాచా దివ్యశరీరిణీ.

ఏకాదశీసముత్పత్తిః.

ఏకాదశ్యువాచ. మయా చ నిహతో దుష్టో దేవాసురభయంక
 రః, జితా యేన సురాస్సరే స్వర్గాచ్చైవ నిరాకృతాః తస్మాన్తద్వచ
 సం శ్రుత్వా విష్ణుర్వచన మబ్రవీత్. విష్ణుః. ఉపకారస్త్యయా భద్రే
 మమ కారుణ్యభావతః, దానవో నిహతో దుష్టః సురాణాం చ భయం
 కరః. సోఽహం విస్మితో యేన కంసో యేనాతితాతితః, విష్ణోస్తద్వచ

నం శ్రుత్యా దేవీ వచనమబ్రవీత్. ఏకాదశీ ఇయం విష్ణో సర్వశక్తు
 వినాశినీ, మయా చ నీహణో దైత్యః సురాణాం తాపకారకః. ఇత్యేత
 ద్వచనం శ్రుత్యా దేవదేవో జనార్ధనః, సాహ తుష్టోఽస్మి భద్రం తే
 వరంచరయ వాంఛితమ్ నిహతేదానవేందేచ సంతుష్టా స్మత దేవతాః,
 హ్నుష్టపుష్టా స్తతో గత్యా ఆనందం చ సమాగతాః. ఆనందప్రియ
 లోకేషుతదారభ్యప్రకాశతే, బ్రూహి తం వచనం భద్రే యత్ర మనసి
 వృత్తే, దదామి చ న సందేహః సురాణా మపి దుర్లభమ్. ఏకాదశ్యు
 వాచ. యది తుష్టోఽసి మే దేవ సత్యముక్తం జన్మాన, యది సత్యం
 జగన్నాథ తిస్రో వాచో దదస్య మే శ్రీభగవానువాచ. సత్యమేతన్న
 యా ప్రోక్త మవశ్యం తవ సువ్రతే, తిస్రో వాచో మయా దత్తాసద
 వశ్యం భవేదితి. ఏకాదశ్యువాచ శ్రీలోకేశ్యుదదేవేశ మన్వంతరయ
 గేవ్యపి, అహం చ త్వత్ప్రియా నిత్యం యథాస్యాతు, రు మేవరమ్.
 తిథిప్రధానమేవైషానర్వవిఘ్నవివాశినీ, సర్వపాపాపహర్త్రీ చ ఆయుర్బల
 వివర్ధినీ. యే ఉపోష్యంతి మే మర్హా మహాభక్త్యా జనార్దన, సర్వసిద్ధి
 ర్భవేత్తేషాం యది తుష్టోఽసిమాధవ. శ్రీకృష్ణఉవాచ. యత్త్వం వదసి
 కల్యాణీ తత్సర్వం చ భవిష్యతి, ధర్మాగ్రకామమోక్షం చ యస్తాప్నోమహం
 కరిష్యతి. మమ భక్తాశ్చ యే లోకా యే చ భక్తాస్తనాసి చ, చతుర్భు
 గేషు విఖ్యాతా ప్రీయ లోకేషు నై పరమ్. త్వం చ భక్తామహం
 మన్యే ఏకాదశవ్రతే స్థితాః, మమ పూజాం కరిష్యన్తి ఏకాదశ్యాం న
 సంశయః. సర్వతిథ్యుత్తమా త్వం చ మత్ప్రసాదా ద్భవిష్యసి, ఏవ
 ముక్త్యా తతస్తాం తు తత్రై వాంతరధీయత. పురాకైకకేదేశే కర్ణికనగ
 రేషు చ, కర్ణ సేనాఖ్య రాజర్షిర్నృపసద్వృద్ధిమత్ప్రజః. బ్రాహ్మణైః శ్రు త్రి
 యైర్వైశ్యైః శూద్రైశ్చైవానుమోదితః, స దుర్భిక్షం న దారిద్ర్యం
 తస్మిన్ రాజ్ఞి స్థితే తదా, ఆకాలవృష్టిర్న వ్యాధిర్నైవ తస్మిన్ రతాపిచ,
 రాజ్ఞిః పుత్రప్రసాదోవా కోపితత్ర సవిద్యతే పుత్రదుఃఖం పితా క్వాపి
 న షశ్యతి న కుత్రచిత్, ఏతాద్భుతే మహారాజే ప్రశాసతి ప్రజాప్రభౌ.
 ధనహీనో ద్విజః కోఽపి క్షుత్ తామో విపదం గతః. కుటుంబధర
 ణాశక్తః కృచ్ఛాంతయనువర్తతే. భర్తృశ్రుశూషణే సక్తా సదా
 చారాగృహే స్థితా, సుదామానామ విప్రర్షి భార్యా సాధ్వీ చ సత్తమ.

రహః పృచ్ఛతి భర్తారం మూనా తు వదనేనసా, స్వామిన్ పాపేకృతే
 పూర్వం ధర్మహీనసు జాయతే. ధర్మహీనే ధనం నాస్తి ధనహీనే
 క్రియా నహి, తస్మాత్తేనాపుష్పాయేన ధర్మస్యజననం కురు. ఏతస్మిన్నం
 తరే స్వర్గాద్వేష్మి స్సముపాగతః, దంపతీ చోభితౌ తత్ర మధువరం
 గృహాణ భో. ఆసనే తిష్ఠ భో స్వామిన్ అర్ఘ్యం గృహ్ణీష్వ తే నమః,
 అద్య మే సఫలం జన్మ అద్య మే సఫలాః క్రియాః. అద్య మే సఫలం
 సర్వం భవతో దర్శనేన చ, అస్మిన్ పురే తు యే స్వామిన్ సర్వే తే
 నుఖినో జనాః. అహం తు ధనహీనత్వాస్సహద్దుఃఖేన పీడితః, కథయస్య
 ప్రిసాదేన ధనాభ్యస్సాన్యమహం కథం. ధనహీనస్య లోకేఽస్మి స్వృథా
 జన్మ మనోరథాః, ఏవం శ్రుత్వా తు రాజేంద్ర వచనం నారదోఽబ్ర
 వీత్. నారదః. మార్గశీరేసి తే పక్షే ఉత్పత్తి ర్నామ నామతః, తస్యా
 ముపోషణేనైవ ధనాభ్యో జాయతే ద్రివమ్. తథా పాపాని నశ్యంతి
 ఏతత్సత్యం వదామి తే, సర్వసౌఖ్యకరం నృణాం హరివాసరముత
 మమ్ గతేతు నారదే కళాచంద్రితా కృత్వా ప్రియత్నతః. తస్యా హోత
 వ్రభావేననుప్రిసన్న జనార్దనః స్వయమేవాశ్రితా లక్ష్మీర్నత్యాసీ
 ద్విజమందిరం, భోగాంతువిపులాన్ లబ్ధ్వాగతో వైకుంఠసన్నిధిమ్.
 ఏతస్మాత్కారణద్రాజ నరరత్నం హరివాసరమ్, అంతరం నైవ
 కర్తవ్యం పశ్యంతప్రతకారిభిః. తిథిరేకా భవేత్సర్వా పక్షయో రుధ
 యోరపి, ఉదయైకాదశీ స్వల్పా అంతరే చ త్రియోదశీ మధ్యే చ
 ద్వాదశీ పూర్ణాతిస్పృష్టాసాహస్రియా, ఏకా ఉపోషితా చైవసహ
 స్రైకాదశీఫలమ్. సహస్రగుణితం దానం ఏకాదశ్యాం తు పారతే,
 ఉష్ణమ్యేకాదశీ షష్ఠీ తృతీయా చ చతుర్దశీ. పూర్వవిధా న కర్తవ్యా
 కర్తవ్యా పరసంయుతా, ఏకాముపోషయేత్తాం తు ద్వాదశీం విష్ణువల్ల
 భామ్. దశమూపేధసంయుక్తాహ నిపుణ్యంపురాతనం, ఏకాదశీ అహో
 రాత్రీం వ్రభాతే ఘటికా భవేత్. సా తిథిః పరిహర్తవ్యా ఉపోష్యా
 ద్వాదశీయుతా, ఏనంవిధా మయా ప్రోక్తా పక్షయో రుధయోరపి.
 ఏకాదశ్యాం ప్రకుర్వీత ఉపవాసం న సంశయః, సయాతి పరమం స్థానం
 యత్రాస్తే గరుడధ్వజః ధన్యాస్తే మానవాగోకే విష్ణుభక్తిపరాయణాః,
 ఏకాదశ్యాశ్చ మాహత్మ్యం పర్యకాలే తు యః పఠేత్ తస్య గోదాన
 సాహస్రపుణ్యం భవతి భారత, దివా వా యదివా రాత్రౌ యః

శృంగారాది హి భక్తిరతి. కులకోటిసమాయుక్తో విష్ణులోకే వస్తేన్ద్రావం,
ఏకాదశ్యాశ్చ మాహాత్మ్యం పర్వమానం శృంగారాదియః బ్రహ్మహత్యాది
పాపాని నశ్యంతే నాత్ర సంశయః, ఏకాదశీసమా నాస్తి సర్వపాతక
నాశిని. ఇది శ్రీభవిష్యోత్తరపురాణే మార్గశీర్ష కృష్ణాదశ్యుత్పత్తి
ర్నామ మాహాత్మ్యం సమాప్తమ్.

చైతన్యవృత్తి.

అథ మార్గశీర్ష శుక్లా కాదశ్యాం వైతరణీవృత్తిమ్ హేమాద్రా
భవిష్యే. కృష్ణ ఉవాచ శరతర్పగతం భీష్మం పర్వపుచ్చన్యధిష్ఠిరః,
వృతేన యేన పుణ్యేన యమలోకం న దృశ్యతే. నారీ వా పురుషో
వాపి యమలోకం న పశ్యతి, తత్సమాచక్ష్య ధర్మజ్ఞపితామహకృపాం
కురు. భీష్మ ఉవాచ. ఏకాదశీం వైతరణీం నా కృత్వా చ విముచ్యతే,
యమలోకం న పశ్యేచ్ఛ శోకంచైవ న విందతి యుధిష్ఠిరః. కేన తాత
విధానేన కర్తవ్యా సా మహాఫలా, పితామహ సమాఖ్యాహి తద్వి
ధానం మమ ప్రభో. భీష్మః. ఏకాదశీతిథిం కృత్వా మార్గశీర్ష గతాం
శుభాం, తామాసాద్య నరస్సమ్యక్ గృహ్ణీయాన్నియమం శుచిః ఏకా
దశీతిథిః శుక్లా నామ్నా వైతరణీ శుభా, సా వ్రతేన త్వయా కార్యా
వర్ష సక్తోపవాసినా. మధ్యాహ్నే తు నరః స్నాత్యానిత్యా నిర్వర్త్య
సత్కరియాః, రాత్రౌ సురభిమానియ కృష్ణామర్చేద్యధావిధి. సా
పూర్వాభిముఖీ కార్యా కృష్ణా గౌరి కిల భూతతే, అగ్రసాదాత్సమా
రభ్య పశ్చాత్పాదద్యయావధి. గోపుచ్చంతు సమాసాద్య కుర్యాద్వా
పితృతర్పణమ్, తతః పూజా ప్రకర్తవ్యా శాస్త్రదృష్టవిధానతః. గాం
చైవ శృద్ధయా యుక్త శృందనేనానులేపితామ్, గర్భతోయేన చరణౌ
శృంగే ప్రక్షాళ్య శక్తిరతి. తతోను పూజయేద్భక్త్యా పుష్పైర్గంధాది
వాసితైః, మంత్రైః పురాణసంప్రొక్తైర్యథాస్థానం యథావిధి. తతో
గోరగ్రసాదాభ్యాం గోరాస్యాం నమోఽస్తు తే గోశృంగాభ్యాం చ
సంపూజ్య గోసంధాభ్యాం తథైవచ. గోపుచ్చాయ నమస్తేఽస్తుగోః
పశ్చాత్పాదయోస్తథా, గో సుర్వాంగేషు సంపూజ్య స్థానే స్థానేషు
దేవతాః స్థానేష్వేతేషు గంధాంశ్చ ప్రక్షిప్తేచ్ఛుద్ధమానసః, పశ్చా

త్రోదావయేద్ధూపం గార్దీపః ప్రతిగృహ్యతామ్. అసిపత్రాదికం ఘోరం నదీం వై తరణీం తథా, ప్రసాదాత్తే తరిష్యామి శౌర్యాతస్తే నమోనమః. యజ్ఞ సాధనభూతా యా విశ్వస్యాఘాఘనాశినీ, విశ్వరూపధరో దేవః ప్రియతామనయా గవా. సుఖేన తార్యతే తస్మాన్నదీం వై తరణీం ధ్రువమ్, తస్మాదేకాదశీం కృత్వా నామ్నా వై తరణీం నరః. హైమ శృంగీం రాఘ్నఖురీం సఘంటాభరణాంబరాం, తామ్రపృష్ఠీం కాంస్య దోగ్ధీం సువర్ణోత్తరదక్షిణామ్ సవత్సాం ద్విజముఖ్యాయ పూజయిత్వా సమర్పయేత్, ఆనందకృత్సర్వలోకే దేవానాం హి సదాప్రియా. గౌస్త్యం పాహి జగన్నాథే దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతాం, ఆచ్ఛాదనం గవే దద్యాత్సమ్యక్కుంభం సునిర్మలమ్. సురభిర్వస్త్రదానేన ప్రియతాం పరమేశ్వరీ, మార్గశీర్వాదికే భక్త్యా వర్ష మేకం తు పూజయేత్. మాసి మాసి ప్రకుర్వీత మాసద్వాదశకవ్రతమ్.

తైత్తిరణీప్రతోద్యాపనం.

ఉద్యాపనం తతః కుర్యాత్పూర్ణే సంవత్సరే తథా. యుధిష్ఠిర ఉవాచ. మార్గశీర్షే సితే పక్షే ఉద్యాపనవిధిం వద. శ్రీకృష్ణః. య ఇచ్ఛేత్సఫలం జన్మ జీవితం చ సుజీవితం, వినాశం సర్వపాపానాం స కుర్యాద్వాదశీమమామ్. యుధిష్ఠిర కిమేప్తేన శిష్టైరన్యైరనుష్ఠితైః, దుష్టానీతర మార్గాణి దోషయస్య చ కేశవమ్. మార్గశీర్షే సితే పక్షే ద్వాదశ్యాం కారయేదిదమ్, యదా వా భక్తి రుత్పన్నా దేవదేవం జనార్దనమ్. ఏకాదశ్యాం నిరాహారో మాసి మాస్యర్చయేద్ధరిమ్, ద్వాదశ్యాం ద్వాదశై తాని నామాని పరికీర్తయేత్. కేశవం మార్గశీర్షే చ పాషే నారాయణం విదుః, మాధవం మాఘమాసే తు గోవిందమథ ఛాల్లునే. చైత్రే విష్ణుం తథా వింద్యా ద్వైశాఖే మధుసూదనం, త్రివిక్రమం తథా జ్యేష్ఠే ఆషాఢే వామనం విదుః. శ్రావణే శ్రీధరం విద్ధి హృషీ కేశం తు భాద్ర కే, ఆశ్వినే పద్మనాభం చ ఊర్జై దామోదరం విదుః. కృష్ణోఽనంతోఽత్యుతశ్చక్రే వై కుంఠోఽథ జనార్దనః, ఉపేంద్రో య జ పురుషో వాసుదేవస్తథా హరిః. యోగీశః పుండరీకాక్షో మాసనా మాస్యనుక్రమాత్, ఏతాని ప్రాతరుత్థాయ యః పఠేత్పురుషస్సదా. అపి

దుర్గతిగ న్స్వ పితరగి స్వర్గమాపుయ్యుగ, తిలపాత్రద్వాదశకం యో
 దద్వా త్రిత్యహం ద్విజే. ఏవం ద్వాదశభిర్భాసై ర్వ్రతం పారం గమి
 వ్యతి, వ్రతాస్తే బ్రాహ్మణాన్ శాస్తాన్ ద్వాదశైవ నిమంత్రయేత్.
 ద్వాదశాశ్వత్థపాత్రేషు స్థాపయేచ్ఛక్ల తండులైః, ఓం తస్మై నమః ఆయాతు
 ఇతి ఆవాహయేత్స్పృథక్. సంస్థాప్యాగ్నిం తతః ప్రాచ్యాం ధ్యాయేత్తాం
 శ్చాత్మసమ్ముఖాన్, ఆసనం పాద్యమర్ఘ్యం చ గంధపుష్పాదినా తథా.
 ధూపదీపాంశ్చ వాసాంసి హోమశేషం సమాపయేత్, దత్వా చాచ
 మనం పశ్చాద్ధోమశేషం నివేదయేత్. అష్టాష్టసమిధో హోమే
 హుత్యాష్టాష్ట ఘృతాహుతీః, అగ్నే ప్రత్నితే హోమం దేవేభ్యశ్చ
 నివేదయేత్. పూర్ణాహుతో భవేన్మస్త్రస్తద్విజ్ఞాః పరమం పదం, ఏవం
 కృతే తు హోమాస్తే గాః కృష్ణా ద్వాదశాష్ట వా. షట్ చతస్రోఽపి
 వాదేయా ఏకావాపి పయస్వినీ, శయ్యా సతులికా కార్యా దంపత్యోః
 పరిధానతామ్. సవతాన్ కృష్ణవర్ణా తు ధేనుర్దేయా తపస్వినే, సావరీం
 సురభిం కృత్యా స్థాపయేత్పాలికోపరి. సురభిం పూజయేన్మంత్రేణ
 పూర్వోక్తై ర్భక్తిసంయుతః, తతస్తు గురవే దద్వా త్సర్వం తత్ర
 సమాపయేత్. కృష్ణభక్తాయ శాస్తాయ విధిజ్ఞాయ మహాత్మనే, తే
 ప్రయంతామితి ప్రోక్తా దేవ ద్వాదశ మాసికాః. వ్రతినం చోద్ధరేయుస్తే
 భక్తితుష్టే హరివ్రతే, మమైవముద్ధరస్వేతి గవా వాచ్యపరిగ్రహః.
 మాసిమాసి భవేత్తేషు తిలపాత్రేషు వర్ధనం, తస్మిన్కాలే ప్రదాతవ్యా
 ఘంటాస్తే మాసనామభిః. సమాప్య తు వ్రతం పుణ్యం తస్మాదర్ఘ్యం
 ప్రదాపయేత్, ఉద్ధారయేత్పితృగణాన్ దశ పూర్వాన్ దశాపరాన్.
 ఆత్మానమేకవింశం చ కృష్ణైకాదశ్యుపోషణాత్, భారో లోహస్య
 దాతవ్యః కార్పణో ద్రోణసంయుతః. వైతరిణ్యః సమాప్త్యర్థం బ్రాహ్మ
 ణాయ కుటుంబినే, నారీ వా పురుషో వాపి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః
 రాజ్యం బహుధనంభుక్త్యా స్వర్గలోకే మహీయతే. ఇతి శ్రీభవిష్యత్పర
 పురాణే మార్గశీర్షే కృష్ణైకాదశ్యాం వైతరణీవ్రతోద్వాపనం సరి
 పూర్ణమ్ ఇత్యేకాదశీ వ్రతాని సమాప్తాని.

ద్వాదశీవ్రతాద్వాదశీ.

అథ ద్వాదశీ వ్రతాని లిఖ్యంతే. తత్రైవ చైత్రశుక్ల ద్వాదశ్యాం దమనోత్సవః. ద్వాదశ్యాం చైత్రమాసస్య శుక్లాయాం దమనోత్సవః, బోధాయనాదిభిః పోక్తం కర్తవ్యం పఠితవత్సర. మితి రామార్చన చంద్రికోక్తేః. ఊర్జే వ్రతం మథా డోలాం శ్రావణే తంతుపూజనమ్, చైత్రే తు దమనారోప మకుర్వాణో వ్రజత్సభః. ఇదం శుక్రాస్తాదావపి కార్యమ్. ఉపాకర్మోత్సర్జనం చ పవిత్రం దమనార్పణం, ఈశానస్య బలిం విష్ణోః శయనం పరివర నమ్. కుర్యాచ్చుక్తే గుర్భా మూఢే వృద్ధగార్హణ ఉచ్యతే. ఇతి చైత్రశుక్ల ద్వాదశీ.

వైశాఖశుక్ల ద్వాదశ్యాం యోగః శేషో హేమాద్రా పంచా ననస్థా గురుభూమిపుత్రే మేషే రషిః స్యాద్యది శుక్లపక్షే. పాశాభి ధానాకరభేణ యుక్తా తిథిర్వృషాత ఇతిహ యోగః అత్ర. స్నాన దానాదికం కుర్యా ద్గోభూవస్త్రహిరణ్యకైః, నరైః పాపం ప్రముచ్యేత మాధవస్య తు పూజనాత్ పంచాననః సింహరాశిః. పాశాభిధానా= ద్వాదశీ. కరభో=హస్తః. ఇతి వైశాఖద్వాదశీ.

ఆషాఢశుక్ల ద్వాదశ్యాం అనూరాధాయోగరహితాయాం పార ణంకుర్యాత్. తథాచ హేమాద్రాధవిష్యే. ఆషాఢాసితపక్షేషు మైత్ర శ్రవణరేవతీ, సంగమన హి భోక్తవ్యం ద్వాదశ ద్వాదశీ వారేత. ఆషాఢభాద్రపదకార్తిక శుక్ల ద్వాదశీషు అనూరాధాశ్రవణ రేవతీ యోగే పారణం న కుర్యాత్. అత్ర విష్ణుధర్మే. మైత్రాద్యపాదే నృసి తీహ విష్ణుః పాష్టాంత్యపాదే పృథిబోధమేతి, శ్రుతేస్తు మధ్యే పరివృత్తి మేతి స్యాత్పారణం వర్జమిహ త్రయేఽపి. ఇతి ఆషాఢశుక్ల ద్వాదశీ.

శ్రావణశుక్ల ద్వాదశ్యాం దధివ్రతమ్. తక్రాదీనాం ననిషేధః తత్ర దధివ్యవహారాత్తత్రైవ ద్వాదశ్యాం విష్ణోః పవిత్రారోపణముక్తమ్. హేమాద్రా విష్ణురహస్యే. శ్రావణస్య సితే పక్షే కర్కటశ్ఛేదివాకరే, ద్వాదశ్యాం వాసుదేవాయ పవిత్రారోపణం స్మృతమ్. ద్వాదశ్యాం శ్రవిణే వాపి పంచమ్యా మథవా ద్విజః, అనుకూల్యేషు కర్తవ్యం పంచ దశ్యా మథాపి వా. పవిత్రారోపణం విఘ్నాత్ శ్రావణే న భ వేద్యది, కార్తిక్యవధి శుక్రాస్తే కర్తవ్యమితి నారదః. హేమకావ్యత్రయమైవ సూక్తైః, కాశ్యపదృష్టైః, కుశైః కాశైశ్చ కార్యమైః బ్రహ్మణ్య

కారితైశ్శుభైః. శృత్వా త్రిగుణితంసూత్రం త్రిగుణీకృత్య శోధయేత్, తత్రోత్తమం పవిత్రం తు వష్ట్యా సహ శత్రైస్త్రైభిః. సప్త త్వా సహితం ద్వాభ్యాం శతాభ్యాం మధ్యమం స్మృతం, సాశీతినా శతేనైవ కనిష్ఠం తత్ప్రకీర్తితమ్. సాధారణపవిత్రాణి త్రిభిన్నాశ్చై స్సమాచరేత్, ఉత్తమం తు శతగ్రంథి ఐంచాశద్గ్రంథి మధ్యమమ్. కనిష్ఠం తు పవిత్రం స్యాత్ ప్రతిగ్రంథింధిశోభితం, ఐత్తగ్రంథిచ్చ చతుర్వంశ ద్వాత్రింశదితి కేచన. చతుర్వంశద్వాదశాష్టా విత్తేకే మునయో వినుః. శివపవిత్రం తు తత్రైవ. సూత్రైస్తథైకాదశభి స్త్రైశ్చితా వాష్టయుక్తయా, పంచాశతావా కర్తవ్యం తుల్యం గ్రంథ్యంతిరాశికమ. ద్వాదశాంగుళ మానాని వ్యాసాదష్టాంగుళాని చ, లింగవిస్తారమానాని చతురంగుళ కాని చ నకరోతి విధానేన పవిత్రారోపణం తు యః, తస్యసాంవత్సరి పూజా నిష్ఫలామునిసత్తమ. తస్మాద్భక్త సమాయుక్త ర్నరైర్విష్ణుపరాయణైః, వర్షేవర్షే ప్రకర్తవ్యంపవిత్రారోపణంహ రే. ఇతిభవిష్యత్ స శ్రావణశుక్లద్వాదశీయోగే కార్యమ్. తథాచ మాత్స్యే. ద్వాదశీ శ్రవణస్పృష్టా స్పృశేదేకాదశీం యది, స ఏవ వైష్ణవో యోగో విష్ణు శృంఖలసంజ్ఞితః. తస్మిన్ను పోష్య విధివ న్నరఃసంక్షీణకల్పవహః, ప్రాప్నోత్య నుత్తమాం సిద్ధిం పునరావృత్తిదుర్లభామ్. విష్ణుధర్మే. ఏకాదశీ ద్వాదశీ చ విష్ణ్వర్ మపేయత్ర చ, తద్విష్ణుశృంఖలం నామ విష్ణుసాయుజ్య కృద్భవేత్. అస్యామేవ వామనజయంతివ్రతమ్. హేమాద్రా భవిష్యే. శ్రీకృష్ణః. ద్వాదశ్యాం తే విధిః ప్రోక్తః శ్రవణేన యుధిష్ఠిర, సర్వ సాపప్రళమనః సర్వసాఖ్యప్రదాయకః. ఏకాదశీ యదా సా స్యాచ్ఛ్రవణేన సమన్వితా, ఏజయా సా తిధిః ప్రోక్తా వ్రతినామభయపదా. పురా దేవగణై స్సర్వై స్సమేత్య చ యుధిష్ఠిర, వరదః ప్రార్థితో విష్ణు రండ్రాగ్న్యనిలసంయుతైః. బలవానజతో దైత్యౌ బలిర్నామ మహా బలః, తేన దేవగణాస్సర్వ సాతితా నిజమందిరమ్ త్వం గతిః సర్వ దేవానాం శీఘ్రం ఐష్ట్యాముద్ధర, దైత్యం జహి మహాబాహూ బలిం బలవతాం వర. శ్రుత్వా విష్ణుస్తదా వాక్యం దేవానాం కరుణోదయం, ఉవాచ వాక్యం వాక్యజ్ఞో దేవానాం హితకామ్యయా. విష్ణురువాచ. జాత్యా వైరోచనేః పుత్రిం బలిం త్రైలోక్య శంకితం, తపసా భావి

తాత్పర్యం శాస్త్రం దాస్తం జిహ్వానియమ్. మద్భక్తం మగ్రత, పాణం సత్వ
సంధం మహాబలం, పరిజాపతిసనుం స్వాత్మపరిజానాం పీయకారణమ్.
స గుణాస్తతః శకలంతే వక్తుం కేనాపి భూతలే. అవశలం తపసోపేక్షై
ర్భోక్తవ్యం తపసః ఫలమ్ తపసోఽస్తస్తు బహునా కాలేనాస్య భవి
ష్యతి, యదా చ విజయం దైత్యం జ్ఞాస్యే కాలేన కేనచిత్. సమా
హృత్య శ్రియం తస్య తదా దాన్యే దివౌకసాం, అదితిర్నాం పార్థివే
ఽద్య పుత్రాగ్ధే పుత్రగంధినీ తస్మా హనీషితుం దేవ్యాః కారణం విష్ణురి
తీరయన్. స చిహ్నుత్వా సుచిరం దేవ్యాం గర్భావధారణమ్ అదితిం
వర్తమానాన వాఙ్మితం నే భవిష్యతి, అథ కాలే బహుతిథౌ గతే
సా గర్భిణీ హ్యభూత్. సుశుప్తే నవమే మాసి పుత్రం సా హనునం
హరిం, హస్యపాదం హస్యకాయం మహాశిరసమర్చకమ్. పాణిపాదో
దరక్పశం హస్యజంఘాదు కేసరం, దృష్ట్వా తు వామనంజాత మదితి
ర్దేవమాపస్త. భయం బభూవ దైత్యానాం దేవానాం తోష ఆగ
మత్, జాతకాదీన్ శుభకరాన్ సంపాకరాన్ స్వయమేవహి. చకార
కశ్యపో ధీమాన్ ప్రజాపతి సమన్వితః, ఆబద్ధమేఖలో దండీ జటీ
యజ్ఞోపవీతవాన్. కుశచర్మాజనధరః, కమండలువిభూషితః, బలేర్బల
వతో యజ్ఞం జగామ బహువిస్తరమ్. దృష్ట్వా దైత్యబలం సర్వం
వామనస్తు జగాద హ, అర్ధయేఽహం యజ్ఞవతే దీమతాం మమ
మేదిసి. పదత్రయప్రమాణో హి పతన్ధో హతో మమ, దత్తా దత్తా
తవ తథా బలిః ప్రాహ ద్విజోత్తమమ్. తతో వర్ధితుమారభ్యో వామనో
ఽనంతవిక్రమః, పాదౌ భూమా ప్రతిష్ఠాప్య శిరసాఽఽవృత్య రోదసి.
తాభ్యాం స్వర్గాదికాన్ లోకాన్ లలాటే బ్రహ్మణః పదం, సత్పతీయం
పదం లేభే కిం మే దాస్యసి తద్వద. తద్దృష్ట్వా మహదాశ్చర్యం సిద్ధా
దేవర్షయస్తథా, సాధు సాధ్యితి దేవేశం ప్రశశంసు ర్ముదాన్వితాః.
తతో దైత్యగణాన్ సర్వాన్ జత్వా త్రిభువనం వశి, బలిం ప్రాహ చ
భో గచ్ఛ పాతాళం స్వబలానుగః. తత్ర త్వయాప్సితాన్ భోగాన్
భుక్త్వా మద్బాహుపాలితః, అస్మింద్రస్యవసానే తు త్వమే వేగ్రజో
భవిష్యసి. ఏవముక్తో బలిః ప్రాయా స్మమస్కృత్య సురోత్తమమ్,
విస్మయ్య చ బలిం దేవో లోకపాలానువాచ హ. స్వాని ధిష్ఠ్యానిగచ్ఛ

ధ్వం తిష్ఠద్వం విగతజ్వరా, దేవేనోక్తా గతా దేవా, పరీహృష్టాః
 పూజ్య వామనమ్. దేవః కృత్వా జగత్కార్యం తప్తైవారతరథీయత.
 ఏతత్సర్వం సమభవ దేకాదశ్యాం నరాధిప. సేనోక్తా దేవదేవస్ససర్వదా
 విజయా తిధి, మాసి భాద్రపదే శుక్లే ద్వాదశీ శ్రవణాన్వితా. విజయా
 పోచ్యతే సద్భిః కోటికోటిగుణోత్తరా, ఏకాదశ్యాం సోపవాస్వా
 రాత్రౌ సుపూజయేద్ధరిమ్. రావ్యే సువర్ణపాణేనా దారువంశమయే
 ౭పివా, సౌవర్ణం వామనం కుర్వాత్సర్వవిత్సన్యానుసారతః, శిఖాకమం
 డలుధరం ఛత్రోచ్ఛోపవీతకమ్, ఏవం లక్షణసూపన్నం వామనం పూజ
 యేద్ధరిమ్ ఆచ్ఛాద్య పాత్రం వాసోభరహస్తైః, ఫలనంయుక్తైః, మార్గేణ
 చర్మణా కుర్వాద్భక్త్యా వా శక్త్యపేక్షయా, తిలాఢకేన సంపూర్ణం
 పక్షిన కుడపేన చ, అలాభే యవగోధూమైః ఫలైః శుక్లతిలైర్భవేత్.
 అతసీచుష్పసంకాశం తిలకృష్ణాజినోపరి, పుష్పింగదైః ఫలైర్ధూమైః
 కాలోక్తై రర్చయేద్ధరిమ్. నానావిదైశ్చ నైవేద్యై ర్భక్ష్యభోజ్యైర్గుడో
 దనైః, స్వస్య విత్తానుసారేణ సహిరణ్యం చ కారయేత్ ఏభిర్మంత్ర
 పదైస్తత్ర పూజయేద్గుడధ్వజమ్, ఉపహారైర్నరశ్రేష్ఠ శుచిర్భూత్వా
 సమాహితః. ధృత్వా బాలయం దేవం దేవదేవం తు చక్రిణం
 బ్రహ్మాండముదరే యస్య మహద్భూతై రధిష్ఠితమ్. మాయావీవామనః,
 శ్రీశః సమాయాతు జగత్పతిః. యుధిష్ఠిర ఉవాచ. ఉపవాసాసమ
 థానాం యాచేయం పురుషోత్తమ, ఏకాం చ ద్వాదశీం పుణ్యాం వదస్య
 వదతాంవర. శ్రీకృష్ణః. మాసి భాద్రపదే శుక్లే ద్వాదశీ శ్రవణాన్వితా,
 సర్వకామప్రదా పార్థ ఉపోష్యా నియమా త్సదా. సరితాం సంగమ
 స్నాత్వా ద్వాదశీ సముపోషయేత్, సమగ్రం ఫలమూర్షితి ద్వా
 దశ్యాం యత్కృతం పరమ్ శ్రవణేన సమాయుక్తాం ద్వాదశీం
 సముపోషయేత్, స్నానం దానం జపో హోమః స్వాఘ్నాయః పితృ
 తర్పణమ్. తస్యాం యత్క్రియతే పార్థ తదనంతఫలం భవేత్ యుధి
 ష్ఠిరః. త్వత్ప్రసాదా చ్ఛృతం కృష్ణ మయా యద్వామనవ్రతం,
 ఇదానీం బ్రూహి మే విస్వత్ వ్రతోద్వాపనముత్తమమ్. శ్రీకృష్ణః.
 శృణు సాంఘవ వత్సామి వ్రతోద్వాపనకర్మ యత్, కృతేన సఫలం

సార్థ వ్రతం భవతి నిశ్చితమ్, ఆణా మధ్యే తథాంతే చ వ్రతస్యా
ద్వాపనం భవేత్.

శ్రీవామనపూజా.

మమ ఇహ జన్మని జన్మాంతరే చ కృతదోషపాయశ్చిత్తానం
పుత్రపౌత్రాద్యభివృద్ధ్యర్థం చ వామనజయంతీ వ్రతమహం కరిష్యే.
వశస్య సంపూర్ణతాసిద్ధ్యర్థం ఉద్వాపనం చ కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య,
శ్రీవణద్వాదశీవ్రతాద్ధ్యేన పురుషసూక్తేన షోడశోపచారై ర్వామన
పూజనం కరిష్యే. ద్వాదశీ శ్రీవణోపేతా యదా భవతి భారత, సరి
తాం సంగమే స్నాత్వా హృదే వాపి యథాకృమాత్. పితృదేవా
ర్చనం కృత్వా ధ్యాయేచ్ఛ పరమేశ్వరమ్, జలేన పూరయేత్కుమ్భం
స్థాపయిత్వా విచక్షణః. పంచరత్నమయోపేతం తిలతాడులపూరితమ్,
తస్మిన్ సమాత్రేఘటితే స్థాపయిత్వా చ వామనమ్ సావర్ణం చ యథా
శక్త్యా శంఖశార్ఙ్గవిభూషితమ్, సుభగం వస్త్రసంయుక్తం ద్వాదశాంగుళ
ముచ్చితమ్. పీతవస్త్రే శ్శుభై ర్వేష్ట్య అజనం చ కమండలమ్, అత్రసీ
పుష్పసంకాశం తిలకృష్ణాజినోపరి. స్థాపయిత్వా విధానేన చందనేనాను
లేపయేత్, ధృత్వా బాలమయం రూపం దేవదేవస్య చక్రిణః.
బ్రహ్మాండముదరేయస్య మహద్భూతై రధిష్ఠితమ్, మాయావీ వామనః
శ్రీశో సమాయాతు జగత్పతిః. ఆవాహనం అజేయాయ మహేశాయ
జలజాస్థాయ శాఖినే, నమస్తే కేశవానంత వాసుదేవ సమోఽస్తుతే.
ధ్యానం. కమణ్డలుశిఖాధారీ కుబ్జరూపోఽసి వామన, ఛత్రదండధరో
దేవ పాద్యం స్వీకురు తే నమః. పాద్యం సహస్రశీర్షస్త్వం దేవశ్రవణ
ర్సహనిర్మితః, అర్ఘ్యం గృహణ దేవేశ ద్వాదశా సహితో హరే.
అర్ఘ్యం. కమణ్డలుస్థితం చారు గంగోదకసమన్వితమ్, దేవేశాచమనార్థం
చ తోయం మే ప్రతిగృహ్యతాం. ఆచమనీయం. గంగాసరస్వతీ రేవా
పయోష్ణీయమునాజలైః, స్నాపితోఽసి మయా దేవ తథా శాంతిం
ప్రియచ్ఛ మే. స్నానం అత్రసీపుష్పసంకాశం తిలకృష్ణాజినోపరి, కురు
క్షేత్రే ప్రతిష్ఠాప్య వామన, స్థాపయామ్యహమ్ ప్రతిష్ఠాపనం. ప్రసీద
దేవదేవేశ నమస్తే స్వస్తి వామన, నమస్తే బ్రహ్మరూపాయ పితనిర్మల
వాసినే. వస్త్రం. శ్రీఖండచందనం దివ్యం గంధాభ్యం సుమనోహరం,

విలేపనం సురశ్రీష్ట చందనం పృతిగృహ్యతాం. చందనం. మలికాశత
 పత్త్రం చజాజీపుష్పానుగంధికమ్, చంపకైర్జలజైర్మృత్యుంఘృష్ణంస్రీకురు
 తే నమః. పుష్పం. నమః కమలకిజ్జల-సీతినిగ్నలవాసనే. మహాహవరిపు
 సుంధ దృష్టచక్రాయ చక్రిణే. ఇతి పూజామంత్రః. మత్స్యం సుర్యం
 వరాహం చ నారసింహం చ వామనమ్, రామం రామం రామకృష్ణం
 జాద్ధం కలికం నమామ్యహం. పాదాద్వేదకమస్వాంగం పూజయే
 చ్చీర్ణమంతతః, పాదా మత్స్యాయ చ నమోనమః సుర్యాయ బాను
 నీ. వరాహాయ నమో గుహ్యం నృసింహాయేతి నాభితః, ఉరస్తే వామ
 నాయేతి భుజౌ రామాయ నై నమః. కర్ణౌ రామాయ చ నమః
 కృష్ణాయ చ నమో ముఖం, జాద్ధాయ చ నమో నేత్రే కలి, నేచ
 నమశ్శిరః. ఇత్యంజనా. అథాష్టోత్రరాది కార్యం అథ కేశవాదిచ
 తుర్వింశతినామభిః సంపూజ్య. తతః షోడశపుష్పాని దదాతి. ఓ నామ
 నాయ నమః, కశ్యపాత్మజాయ నమః, ఆది తేయాయ నమః, బ్రహ్మ
 చారిణే నమః, బలిభిక్షాటనాయ నమః, పృతిగ్రహీతే నమః, త్రివిక్ర
 మాయ నమః, ఉపేంద్రాయ నమః, బలిబంధకాయ నమః, బ్రహ్మబంధనే
 నమః, ధర్మస్థాపనాయ నమః, బ్రహ్మజ్యోతిషే నమః, గాయత్రీపల్ల
 భాయ నమః, మేధావినే నమః, సర్వజ్ఞాయ నమః, విష్ణవే నమః, ఇతి
 సంపూజ్య ధూపోఽయం దేవదేవేశశంఖచక్రగదాధర, అచ్యుతానంత
 గోవింద వాసుదేవ నమోఽస్తు తే ధూపం. త్వమేవ పృథివీ జ్యోతి
 ర్వాయరాకాశమేవ చ, త్వమేవ జ్యోతిషాం జ్యోతిర్ద్దిపోఽయం పృతి
 గృహ్యతాం. అన్నం చతుర్విధం స్వాదు రసైః షడ్భిస్సమన్వితం,
 మయా నివేదితం దేవ పశీద పరమేశ్వర. నైవేద్యం. అగ్నిర్వమో
 నై శ్రీవరాహ పాపం మే హన్తు చావ్యయగి. నైవేద్యం ఆచమనం కరోద్వ
 ర్తనం ఫలం తాంబూలం. దక్షిణం. నీరాజనం, మంత్రపుష్పం
 జలిం. పదక్షిణసమస్కారాన్. పార్థనాంజగదాదిర్జగద్రూపలనాది
 ర్జగదంతకృత్, జలాశయో జగద్యోనిః ప్రియతాం మే జనార్దనః. అనేక
 కర్మనిర్బంధధ్వంసినంజలశాయినం, సతోఽస్మి మధురావాసంమాధవం
 మధుసూదనం, నమో వామనరూపాయ నమస్తేఽస్తు త్రివిక్రమ.
 నమస్తే బలిబంధాయ వాసుదేవ నమోఽస్తు తే, ఇత్యుక్త్యాఽథ గురుం

నత్యా పూజయిత్వా జనార్దనం. భూమా జపేజ్జితక్రోధః శబ్దాదివిషయా
జితః, ఉద్యాపనం తతః కుర్యా ద్ద్వాదశైర్వత్సరైస్తథా. సావర్ణిం
రాజతీం తామ్రీం మూర్తిం కృత్వా చతుర్భుజం, ద్వాదశశాస్త్రుడినే
ప్రాప్తే గురుమభ్యర్చ్య శక్తితః. సదాచారరతం పార్థ వేదవేదాంగ
పారగం, అస్మదీయం వ్రతం విప్ర విష్ణువాసరసంభవం. సంపూర్ణం తు
భవేద్యేన తత్కరుష్య ద్విజోత్తమ, తస్మాగ్నే నియమః కార్యో దంత
ధావనపూర్వకమ్. స్నానం కృత్వా మస్త్రీపూర్వం నద్యాదా విమలే
జలే, తర్పయిత్వా పితౄణాం దేవాన్ పూజయే న్మధుసూదనం. ఏవం
సంపూజ్య విధివద్రాత్రౌ జాగరణం చరేత్, తతః ప్రభాతసమయే
స్నాత్వాఽచార్యాదిభిస్సహ. వామనం పూజయేత్సాగ్వత్ హోమం
కుర్యాద్విధానశః, మంత్రజేదం విష్ణురితి సమిదాజ్యతిలోదనైః.
వ్రతిద్రవ్యం సహస్రం వా శతమష్టోత్తరం హువేత్, బ్రాహ్మణాన్
భోజయిత్వా తు ద్వాదశాష్టవ్రతీ నృప. వ్రతిమాం చ తథా ధేను
మాచార్యాయ నివేదయేత్, ఏవం కృతే తు రాజేంద్ర గాః కృష్ణాః
ద్వాదశాష్ట వా. షట్ చతస్రోఽథ వా దేయా ఏకా వాపి పయ
స్యిని, వామనః వ్రతిగృహ్లాతి వామనో వై దదాతి చ వామనస్తార
కోభాభ్యాం వామనాయ నమోనమః, ఏవం దత్వా తతః ప్రాతర్భోజనం
పృషదాజ్యకమ్. పూర్వం దద్వాద్రాబ్ధిహృద్యేభ్యః పశ్చాద్భుంజిత
వాగ్యతః, వ్రత్యేకం బ్రాహ్మణాన్ కుంభదక్షిణాద్యైశ్చ లోషయేత్.
భూయో యథేచ్ఛయా రాజన్ సర్వత్రైష విధిః స్మృతః, ఏవం వ్రతే
కృతే బ్రహ్మన్ యత్పుణ్యం తన్నిబోధత. యావత్కల్ప శతం పూర్ణ మేక
సప్తతిసంఖ్యయా, ప్రాప్యవిష్ణుపురం భోగాన్ భుక్తే కాలమథాక్షయం,
ఇహగత్య భవేద్రాజరాజభిశ్చ నిషేవితః. అథ శిశ్యదానసంకల్పః. కృత
శ్రవణద్వాదశీవ్రతాంగ త్వేనవిహితం శ్రీవామనప్రీత్యర్థం ఇదందధ్యో
దనసహితం శిశ్యదానం కరిష్యే. బ్రాహ్మణపూజనం. వాయనమంత్రః.
దధ్యోదనయితం శిశ్యం వారిధానియితం విభో, ఛత్రోపాసహ
సంయుక్తం బ్రాహ్మణాయ దదామ్యహమే. ఇదం దధ్యోదనసహితం
శిశ్యం అముకిశ్చింజే బ్రాహ్మణాయ తుభ్యమహం సంప్రదదే. ఇతి
వాయనం. ఇతి భవిష్యత్తరపురాణే వామనద్వాదశీవ్రతం ఘూర్ణ
కాళాశే ప్రసిద్ధమ్.

శ్రీరాధికయవ్రతమ్.

అథ కార్తికశుక్ల ద్వాదశ్యాం శ్రీరాధివ్రతం తచ్చాంధ్రదేశేషు ప్రసిద్ధం. తద్వథా. తులసీసహితధాత్రీలక్ష్మీనారాయణమృద్ధిశ్య తులసీ సహితధాత్రీ లక్ష్మీనారాయణప్రీత్యర్థం కల్పోక్తప్రకారేణ యావ చ్చక్తి ధ్యానావాహనాదిపోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. అథ ధ్యానం. దక్షిణాగ్రక రేశంఖం పద్మతస్యాప్యధఃకరే, చక్రమూర్ధ్వాకరే వామే గదాం తస్యాప్యధఃకరే. దధానం సర్వలోకేశం సర్వాభగణభూమితమ్, శ్రీరాధికాయినం దేవం ధ్యాయేన్నారాయణం వ్రభుం. తులసీసహిత ధాత్రీలక్ష్మీనారాయణస్వామి నేనమః ధ్యానూమి. ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ లక్ష్మ్యో సహ జనార్దన, ఇమాం మయా కృతాం పూజాం గృహాణ సుర పూజిత. అనేకహరసంయుక్తం నానామణివిగాజితమ్, రత్నసింహాసనం దేవ ప్రీత్యర్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. సింహాసనం పద్మనాభ సురా రాధ్యపదాంబుజ, పాద్యం గృహాణ భగవన్మయాఽనీతం శుభావసామ్. పాద్యం. నిమగ్నం గుణారాధ్య జగత్ప్రతయరక్షక, అర్ఘ్యం గృహాణ మద్దత్తం శుద్ధోదకపినిర్మితమ్. అర్ఘ్యం సర్వారాధ్య నమస్తేఽస్తు సంసారార్ణవతారక, గృహాణ దేవ మద్దత్తం పరమాచమనియకం. ఆచమనం. స్వపాదపద్మసంభూతగంగాశోభితవిప్లవం, పంచామృతైస్సాన్నిపయిష్యే తత శ్శుద్ధోదకేన చ. పంచామృతస్నానం. పిద్యుద్విలాసరమ్యేణ స్వర్ణవస్త్రేణ సంయుతం, వస్త్రయుగ్మం గృహాణేదం భక్త్యా దత్తం. మయా ప్రభో. వస్త్రయుగ్మం. నారాయణ నమస్తేఽస్తు నాకనాథాధి పూజిత, స్వర్ణసూత్రమిదం భక్త స్వర్గద ప్రతిగృహ్యతాం. యజ్ఞోపవీతం రమాలింగనసంసక్త రమ్యకాశ్మీరవక్షసే, కస్తూరీమిళితం దాస్యే గంధం ముక్తిప్రదాయక, గంధం. అక్షితానక్షతాన్ శుభ్రాన్ పక్షిరాజ ధ్వజావృయ, గృహాణ స్వర్ణవర్ణాంశ్చ కృపయా భక్త వత్సల అక్షతాన్. శామంతికావకులచంపక పాటలాబ్జ పున్నాగజాజిరిపిరసాలపుష్పైః, బిల్వప్రవాళతులసీదళమల్లికాభిన్వాసం పూజయామి జగదీశ్వర వాసు దేవ. పుష్పాణి పూజయామి. అథాంగపూజా. పాదావసథినాకేశాయ నమః పాదౌ పూజయామి. సర్వనిమేషాదికాలాత్మనే నమః జంఘే.

విశ్వరూపాయ జానునీ. జగన్నాథాయ గుహ్యం. పద్మనాభాయ నాభిం. కుక్షిస్థాఖిలవిప్రపాయ కుక్షిం లక్ష్మీవక్షసే వక్షః. చక్ర హస్తాయ హస్తాన్. కంబుకంఠాయ కంఠం. చంద్రముఖాయ ముఖం. నాచస్త్రతయే వక్త్రం. కేశవాయ నాసికాం. నారాయణాయ నేత్రే గోవిందాయ శ్రోత్రే నిగమశిరోగమ్యాయ శిరః. సర్వేశ్వరాయ సర్వాణ్యంగాని పూజయామి. అథ విష్ణ్వష్టోతరశత నామార్చనం కుర్యాత్. దశాంగం గుగ్గులూపేతం చందనాగరువాసితం, ఘృపం గృహాణ దేవేశ ధూర్జతిస్తుతసద్గుణ. ఘృపమాఘ్రాపయామి. అజ్ఞానధావస్తనాశాయ అఖండాలోకశాలినే, ఘృతాక్షవర్తి సంయుక్తం దీపం దాస్యేఽద్యత క్రితః. దీపం. ఘృపదీపానంతరం శుద్ధాచమనీయం. పృథుకానిక్షిఖాడాంశ్చ కదళీఫలకాని చ, దాపయిష్యే భవత్ప్రీత్యై గృహాణ సురపూజిత. నైవేద్యం. విస్తీర్ణపర్ణసంయుక్తం పూగీఫలవిరాజితం, కర్పూరేణ సుసమ్మిశ్రం తాంబూలం స్వీకురు వ్యభో. తాంబూలం ప్రదీపితం చ కర్పూరఖండైర్జ్ఞానప్రదాయకం, గృహాణేదం మయాదత్తం నీరాజనమిదం ప్రభో. నీరాజనం. నీరాజనానంతరం శుద్ధాచమనీయం. పుష్పాంజలిం ప్రదాన్యామి భక్త్యా భక్తాశ్చయప్రభో, అనుగృహ్యంతు భద్రమ్మే దేహి దేవేశ్వరాచ్యుత. మన్త పుష్పం వ్రదక్షిణం కిరమ్యామి సర్వభ్రమనివారణం, సంసారసాగరాన్మాంత్యముద్ధరస్వ మహాప్రభో. నమస్తాగరాన్ ఇతి పూజావిధానమ్.

అథ కథా.

శ్లో. క్షీరాంబోధితరంగోత్థ బిందుచంద్రకితాకృతిమ్, తులసీవన సీమాయామాగతం మాధవం భజే. బ్రహ్మోవాచ. క్షీరాబ్ధిశయనా ద్విష్ణురుత్థాయ ద్వాదశిది నే, బృందావనం సమాయాతి లక్ష్మీబ్రహ్మ దిభిస్సహ. తత్ర బృందావనే పూజాం యాం కుర్యాద్బుద్ధిమాన్మరగ, ఆయురారోగ్యమశ్వర్యం వ్రాప్నుయన్నాత్ర సంశయః. కార్తిక్యాం శుక్లపక్షే చ ద్వాదశ్యామస్తగే రవౌ, తస్మిన్ కాలే మహాపుణ్యం స్నానం దానం చ పూజనం. క్షీరాబ్ధిశయనాద్దేవో లక్ష్మ్యై సహ సమాగతః, యత్ర బృందావనే త్కత్ర నివసే న్యునిభస్మహ. అత్ర బృందావనే పూజ్యం నారాయణమనామయం, తులసీం పూజయేద్భక్త్యా

బ్రహ్మదైవస్సర్వదైవతైః. వసిష్ఠాదిమునిస్తామః, పూజిత సులసీవనే,
 తదా ప్రభృతి యద్విష్ణుః, కృతిజ్ఞాం కృతవాన్ పృథుః, తస్మిన్ దినేతుల
 స్యాస్తు యః పూజాం కురుతే నరః, సర్వపాపవిరుక్తో మమ సాయుజ్య
 మాప్నుయాత్. ఇదమేవ సునిశ్చిత్వ కృతిజ్ఞాం కృతవాన్ హరిః,
 దేవో వాప్యథవా యక్షో నారదాది మునీశ్వరాః బృందావనే స్థితం
 విష్ణు మర్చయన్త్యఘనాశనమ్, పతితో వాథ శూద్రో వా ద్వాద
 శ్వా విష్ణుమర్చయేత్. మహాపాతకయుక్తో వాప్యపపాతకసంయుతః,
 తస్య పాపాని నశ్యన్తి తూలరాశిరివాసలాత్. న కుర్యాద్యః పుమాన్
 పూజాం తులసీసహితం హరిం, పూర్వపుణ్యేన హియేత రారమం
 నరకం ప్రజేత్. స్త్రీయా వా పాప్యతే స్వర్గగతిం పునరాభిష్ఠానాదిభిః
 బృందావనస్య మాహత్యై ద్విష్ణోశ్చ పీఠికారణాత్. దేవగంధర్వ
 ఋషయః పూర్వం విష్ణుమపూజయన్, నార్చయేత్తులసీం దేవీం కార్తిక
 ద్వాదశీదిని. జాయతే పాపరూపేణ చండాలః కోటిజన్మసు, తమేవ
 పూజయేద్దేమాన్ తస్మిన్ బృందావనే హరిం. బ్రహ్మహత్యా సురా
 పాన సువర్ణస్త్రేయసంధివాః, గురుతల్పకసంయుక్తా ఉపపాతకకోటయః,
 తత్సర్వం క్షణమాత్రేణ దహ్యతే తూలరాశివత్, కల్పితవిధనా
 సమ్యక్ కూజయేచ్ఛుద్ధమానసః. వేదోక్తమంత్రపూతేన పుర్వసూక్తేన
 వాపునః, పంచామృతస్నానపూర్వం తతస్సుద్ధోదకేన చ. అభిషిచ్య
 తతో దేవం స్వర్ణవస్త్రేణ సంయుతం, పుష్పై ర్నానావిదైర్దివ్యైర్భూషై
 ర్దివై సదార్చయేత్. నైవేద్యం చ తథా సమ్యగ్దత్వా సద్భక్తి
 పూర్వకం, తాంబూలం దాపయేత్పశ్చాన్ని రాజసమతఃపరమ్. పూజా
 మేవం తు య. కుర్యాత్సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే, సర్వసంపత్తిమృద్ధిశ్చ
 సర్వదా విజయీ భవేత్. త్రి సమూర్జనం కృత్వా గోమయేనోప
 లిప్య చ, పంచవర్ణాని చూర్ణాని నీలపీఠసత్తైరిపి. స్వర్ణగౌరాదివర్ణేన
 చాలంకారిం తు కారయేత్, పద్మం శింఖం మహాశారం చక్రం కౌ
 మోదకీ తథా. గోవాదాస్వత్సపాదాంశ్చ అర్చయేద్వేదికోపతి, గీత
 వాద్యై ర్పదఘోషై శ్రావయేత్తులసీకథామ్. పూజానైః పంచ సం
 తుష్ట స్సస్పృశితో భవేన్నరః, తులసీపత్రమాహత్యంత్రోతవ్యంపుణ్య

మిచ్చునా. యదిచ్ఛేద్విష్ణుసాయుజ్యం శ్రోతవ్యం । బాహ్యైస్సహ, విష్ణోః ప్రీతిశ్చ కర్తవ్యా శ్రోతవ్యా తులనీకథా. ద్వాదశ్యాం శ్రవణాస్తస్యాః పునర్జన్మ న విద్యతే. యశ్చ ఘోతి పతేతాం వా విఘ్నలోకం న గచ్ఛతి ధూపదీపం తు యః పశ్యేద్దంగాన్నానఘలం లభేత్, నీరాజనాదికాలే తు యః పశ్యేత్పాపసంయుతమ్. తత్సర్వం నశ్యజే పాపం తూలరాశిగివానలే, యేన నీరాజనజ్యోతి శ్చక్షుశ్చిరసి చార్చితం. తేన పుణ్యేన మనుజో విఘ్నలోకం న గచ్ఛతి, అనంతరం తు నైవేద్యం నారికేళగుఢాదిమాన్. ఖడ్జుగకదలీశ్చైవ ఇక్షుఖండాన్ సమర్పయేత్, ఏతాన్ సమర్ప్య నైవేద్యం తులస్యాః కేశవన్య చ లభ్యా ప్రసాదం విష్ణోశ్చ మోక్షార్థీ బుద్ధిమాన్మరః, తతస్సమర్పయేద్విద్వాన్ గంధపుష్పాక్షతాదిభిః. ఫలాని చ ప్రదద్యాన్వై దక్షిణాం చ స్వశక్తితః, ఏవం విధిం చ యః కుర్వాతో, టిజన్తాఘనాశనమ్. ఇహ గచ్ఛేత్సర్వభాగాన్సర్వత్ర చ పరాం గతిం, బృందావనే దీపదానం కుర్వాన్వైద్వాదశీదినే ఏకేన దీపమాత్రేణ ఉపపాతకనాశనమ్, దశసంఖ్యాప్రదీపైశ్చ మహాపాతకనాశనమ్. శతసంఖ్యాదీపైశ్చ శివసాయుజ్యసూపుయ్యాత్, అత ఉర్ధ్వం దీపఫలం మయా వక్తుం న శక్యతే. ఇంద్రాదిదేవతాస్సర్వాః కాగ్నిక్వాం దీపదానతః, త్రిదివేశా బహువుస్తా దీపదానం చ కుర్వతి తథా । బహుసిదేవాశ్చ వైకుంఠే శాశ్వతేఽవసన్, బృందావనపటూపే తు దీపదానం కరోతి యః వైకుంఠే విపులాన్ భాగాన్ భుక్త్వా సాయుజ్యసూపుయాత్, ప్రజ్ఞాయాయుర్బలం ధైర్యం సంపదాంచ ఓవర్ధనం. జాతిస్మరత్వం మోక్షశ్చ దీపదర్శనమాత్రతః, ఉత్తమం గోఘృతం ప్రోక్తం మధ్యమం తిలతైలకం. అఫలం మధుతైలం స్యా దధమం వన్యసంభవం, గోఘృతాజ్ఞానసిద్ధిశ్చ మోక్షప్రాప్తిస్తతః పరం సంపద్యద్ధిగ్యశో వృద్ధిస్తిలతైలం దదాతి చేత్. భాగస్తథాహికశ్చైవ మధుతైలం దదాతి చేత్. వన్యాదికం తు కామ్యార్థం తతస్సర్వ పతైలకం, అగస్త్యసంభవం తైలం శత్రునాశనకారణం. ఏరండతైలదీపేన సంపదాయుశ్చ నశ్యతి. ఘృతం మాహిషకం స్యాచ్ఛే త్సూర్యపుణ్యం వివశ్యతి. యతిః చిద్గోఘృతోపేతే కశ్చిద్దోషో న విద్యతే, దీపదానస్య మాహర్మ్యం న వక్తుం శోఽపి చ

ప్రభుః. ఏకవర్ణం చ యో దీపం దద్యాద్విష్ణుపరాయణః, స ఏవ పాప నిర్ముక్త స్స తేజా బుద్ధిమాన్ భవేత్. చతుర్వర్ణకృష్ణేద్ధీసైర్భూతతిత్సం ప్రజాయతే, దశవర్ణప్రదానేన చాకవర్ణీ భవేన్నరః, పంచాశద్వర్ణ దీపేన దేవతం తస్య జాయతే. శతసంఖ్యాప్రమాణేనవిష్ణుసాయుజ్య మాఘ్నయాత్. సహస్రవర్ణదీపేన విష్ణురూపో భవేన్నరః. ఏతత్సలం హరితే తే దిగుణం తులసీవనే త్రిగుణం జాహ్నువీతీనే కార్తిక్యాం తు చతుగుణం క్షీరాబ్ధిశాయినః పూజాం యః కుర్వాద్ధ్యాదశీదినే. బృందావనసమీపే చ లభతేనరహం గతిం, బృందావనేవేదికాయాం ప్రతిమాం పుష్పమాలికాం. ఫలాదిదీపమాలాం చ మల్లపంచాక్షలం కృతమ్, యో ద్వస్వాఽనందమాప్నోతి సర్వపాపైః క్రముచ్యతే. ఏవం యః కురుతే భక్త్వా విష్ణుసాయుజ్యమాఘ్నయాత్. ఇదం పవిత్రం పాపఘ్నం కార్తికే ద్వాదశీదినే. బృందావనే సమాసీనో యశ్చ ల్పణోతి పతేన్నరః, ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం ప్రాఘ్నయాత్పరమం పదం. ఇతి శ్రీవైష్ణవే విష్ణుధర్మోత్తరే క్షీరాబ్ధిశయనవ్రతమ్. సంత్య న్యాని ద్వాదశీవ్రతాని. ఇతి ద్వాదశీవ్రతాని.

అథ త్రియోదశీవ్రతాని.

ఆపాదశుక్లత్రయోదశ్యాం జహూపార్వశీవ్రతమ్. భవిష్యోత్తరే. దేశాంతరే కురుః. అథ శ్రావణదశుక్లత్రయోదశ్యాం గోత్రిరాత్ర వ్రతం హేమాద్రా భవిష్యోత్తరే ఘూర్జకేషు ప్రసిద్ధం. అథ ఆశ్విన శుక్లత్రయోదశ్యాం అశోకత్రిరాత్రవ్రతం భవిష్యే. సా చ పూర్వా గ్రాహ్య దక్షిణదేశేష్యతిప్రసిద్ధం. అథ చైత్రకృష్ణత్రయోదశ్యాం మహావారుణీసంజ్ఞకో యోగః. తనూకం వాచస్పతినిబాధే. శనివార సమాయుక్తా సా మహావారుణీ స్మృతా, మథా కృష్ణత్రయోదశ్యాం శనాశతభిషా యది, మహామహేతి విఖ్యాతా త్రికోటికులముద్ధరేత్. ఇతి వారుణీ మహావారుణీ త్రయోదశీ.

అథ సుందపురాణే శనిత్రయోదశీవ్రతం సూత్రం. శనా శుక్ల త్రయోదశ్యాం శ్రావణే కార్తికేఽపివా, జహూ పూర్వపరా గ్రాహ్య వ్యాప్తా చేద్రజనీముఖం. లోహశః. పురావృత్రాదిభిర్దైత్యైర్వర్తమానే

మహాహవే, హతః శక్తేణ నముచిరసాం ఘోరేన వై బలీ. దైత్యాన్
 కలాయితాన్ దృష్ట్వాహన్యమానాన్సురై ర్భృశం, వృత్రాణోపసహా
 విష్టుః దేవాన్వృద్ధమథాయయా. కాలాగ్నిరూపసదృశం రూపం
 కృత్యా మహాజవమ్, వ్యవర్థత మహాజేజా రోదసీ పూరయన్నివ, తం
 దృష్ట్వాభయవిత్రస్తాదేవాః శక్రపురోగమాః, కర్తవ్యంనాభ్యపద్యంత
 శ్లో గురురువాచ హతకసా సుమహాగ్రేణ వ్రతేన నియమేన చ,
 అజయ్యోయం మహాజేజా వృత్రా శత్రువినాశనః ఆరాధయత తం
 దేవం పూజ్యం శంకరమవ్యయమ్, వ్రతేన విధియుక్తేన వృత్రం జేష్యథ
 మాచిరం, దేవా ఊచుః. గురో కేన విధానేన కీదృశేన వ్రతేన చ,
 ఆరాధనీయో గౌరీశ స్తస్మాభిర్జయకాముకైః. తద్వదస్వసురాచార్య
 త్వం హి నః పరమా గతిః. గురురువాచ. కార్తికాదిషుమా నేషుమండ
 వారే త్రయోదశీ, విశేషాచ్ఛుక్లవక్షే తు సర్వకామకరీ స్మృతా.
 తస్యాం ప్రదోషసమయే లింగరూపీ సదాశివః. పూజనీయోహి నేవేంద్ర
 సర్వకామసమ్మథయే. స్నాత్వా మధ్యాహ్న సమయే తిలామలకసం
 యతం, శివస్య చార్చనం కుర్యాద్దంధపుష్పఫలాదిభిః. పశ్చాత్ప్రదోష
 సమయే స్థావరం లింగమర్చయేత్, స్వయంభుస్థాపితం చాపి పౌరుషేయ
 మపౌరుషమ్. జనే వా విజనే వాపి అరణ్యేవా తపోవసే, గ్రామా
 దృహిః స్థితం లింగం గ్రామాచ్ఛత్రగుణం స్మృతం. బాహ్యచ్ఛత్రగుణం
 పుణ్యమరణ్యే చ ప్రపూజనే, వన్యచ్ఛత్రగుణం పుణ్యం లింగంవై పర్వత
 స్థితం. పర్వతాచ్ఛాయతం పుణ్యం తపోవససమాశ్రితమ్, కాశ్యాం తు
 సంస్థితం లింగం పూజ్యం స్వాదనంతకం. ఏవం విశేషలిక్ష్ణా నాంతీర్థానాం
 నిపునై ర్భృశం, జ్ఞాత్వా చ శివపూజాయా వీధిం శంభుం ప్రపూజ
 యేత్. వాపీకూప తటాకేషు దేవభూతనదీషు చ, క్రమాచ్ఛత్రగుణం
 పుణ్యం గంగాయాం స్వాదనంతకం. పంచ పిండాన్ సముద్భృత్య
 పున్నయాత్పరవారిణీ, తతః ప్రదోషసమయే స్నాత్వా మానం సమా
 దరేత్. వ్రదీపానాం సహస్రేణ దీపనీయ స్సదాశివః, శతేనావ్యథవా
 దేనో ద్వాత్రింశద్దీపమాలయా. ఘృతేన దీపయేద్దీపాన్ శివస్య పరి
 కృప్తయే, తథా ఫలైశ్చ ధూపైశ్చ నైవేద్యైర్వివిధై రపి. ఉపచారైః
 బోధశభిర్లింగరూపీ సదాశివః, పూజ్యః ప్రదోషసమయే నృభిస్సర్వాధ

సిద్ధయే. నామ్నాం శతేన రుద్రోఽసౌ స్తోతవ్యశ్చ స్తుతిప్రియః, నమో
 రుద్రాయ భీమాయ నీలకంఠాయ వేదధనే. కపర్ది నే సురేశాయ వ్యోమ
 కేశాయ వై నమః, పృషధ్వజాయ సోమాయ సోమనాథాయవై నమః
 దిగంబరాయ భర్గామణిమేశాయకపర్ది నే, తపోమ యాయ వ్యాసాయ
 శిషివిష్ణాయ వై నమః. వ్యాళప్రియాయ వ్యాళాయ వ్యాళానాం
 పతయే నమః, మహీధరాయ వ్యాఘ్రాయ సత్రూనాం పతయే నమః.
 త్రిపురఘ్నాయ సింహాయ శాన్తాలాయ ఘృషాయ చ, మిత్రాయ మిత
 నాథాయ సిద్ధాయ పరమేష్ఠినే. కామస్తకాయ బుద్ధాయ బుద్ధినాం
 పతయే నమః, కపోతాయ విశిష్టాయ శిష్టాయ పరమాత్మనే. వేదభక్తాయ
 గుప్తాయ వేదగుహ్యాయ వై నమః, దీర్ఘాయ దీర్ఘాయ దీర్ఘాయ
 మృతాయ చ. నమో జగత్ప్రతిష్ఠాయ వ్యోమసూపాయ వై నమః,
 గర్వకృత్సుమహదైత్వలంఘకాసురభేదినే నీలగోహితస్త్రికాయ చండ
 ముండప్రియాయ చ, సుహేశాయ నమస్తుభ్యం సుహజే నహరాసు
 చ. త్రిణేత్రాయ త్రివేదాయ వేదాంగాయ నమోనమః, అర్థాయ
 చార్థరూపాయ పరమార్థాయ వై నమః. విశ్వరూపాయ విశ్వాయ విశ్వ
 నాథాయ వై నమః, శంకరాయ చ కాలాయ కాలావయవరూపిణే,
 అరూపాయ విరూపాయ సూక్ష్మసూక్ష్మాయ వై నమః, శ్శశాసవాసినే
 తుభ్యం నమస్తేకృత్తివాసనే. శశాంకశేఖరాయైవ రుద్రభూమాశ్ర
 యాయ చ, దుర్గాయ దుర్గపరాయ దుర్గావయవసాక్షిణే. లింగ
 రూపాయ లింగాయ లింగానాంపతయే నమః, నమః ప్రభావరూపాయ
 ప్రణవార్థాయవై నమః, నమోనమః కారణకారణాయపుష్కలంజయాయ
 యాత్నభవస్వరూపిణే, త్రియంబకాయానీతకంఠభర్గగారిపతే మంగళ
 హేతవే నమః. నామ్నాంకతం మహేశస్య ఉచ్చార్థం వ్రతినాసదా,
 ప్రదక్షిణనమస్కారా ఏతత్సంఖ్యాః ప్రయత్నతః. కార్యః ప్రదోష
 సమయే తుష్టార్థం శంకరస్య చ, ఏతద్వ్రతం మయాఽఽదిష్టం తవ శక్ర
 మహామతే. శీఘ్రంకురుమహాభాగ పశ్చాద్యుద్ధంకురు ప్రభో, శంభో
 ప్రసాదాత్సర్వం తే భవిష్యతి జయాదికం. శక్ర ఉవాచ. వృతః కదా
 మహేశానంసమారాధయదాదరాత్, కథం చ స పరం ప్రాప్తః పురా
 కశ్చాభవద్విజ గురురువాచ. వృత్రో హ్యయం మహాతేజా స్తపస్వీ

తపసా పురా, శివప్రసాదయామాస పర్వతే గంధమాదనే. నామ్నా
 చిత్రరథో రాజా వసం చిత్రరథస్య తత్, ఏతజ్జానీహి భో ఇంద్ర తవ
 పుర్యాస్సమీపతః. యస్మిన్వనే మహాభాగ వశన్తి చ మహర్షయః, తస్మా
 చ్చైత్రరథం నామ వసం పరమమంగలమ్. తస్య దత్తం శినేనైవ యానం
 చ పరమాద్భుతమ్, కామదం కింకణీయుక్తం సిద్ధచారణసంయుతమ్,
 గంధర్వై రహస్సగోయత్యైః కిన్నరైరుపశోభితమ్, తతస్తేనైవ యానేన
 వృధివీం పర్వటన్ పురా. తథా గిరిసముద్రాంశ్చ ద్వీపాంశ్చ వివిధాం
 స్తథా, ఏకదా పర్వటన్ రాజా నామ్నా చిత్రరథో మహాన్. కైలాస
 మాగతస్తత్ర ధదర్శ పరమాద్భుతం, తదా సభాం మహేశస్య గతై
 శ్చైవ విరాజతా. అర్ధాంగలగ్నయా దేవ్యా శోభితం చ మహేశ్వరం.
 నిరీక్ష్య దేవ్యా సహితం సదాశివం కర్పూరకారం వరదం త్రిలోచనం,
 కపర్దిసం చంద్రకలావిభూషితం గంగాధరం దేవవరం సభాయాం.
 ప్రహస్య రాజా చ తదా గిరిశం న్యాయాన్వితం వాక్యమిదం బభాషే,
 వయం చ శంభో విషయాన్వితాశ్చ మర్త్యాదయః స్త్రీవిజితా స్తథా న్యే
 స లోకమధ్యే చ మయా విలోకితా శ్చాలింగ్యకాంతాం సదసి ప్రవిష్టాః.
 ఏవం వాక్యం నిశమ్యాథ గిరిశః ప్రహసన్నివ, ఉవాచ న్యాయసం
 యుక్తం సర్వేషామపి శృణ్వతాం. శివః. మమ లోకాపవాదశ్చ సర్వే
 షాం స భవేద్వథా, భక్షితం కాలకూటం మే సర్వేషామపి దుర్జయం.
 లోకాతీతం చ మే వృత్తం తథాప్యపహసత్యసా, తతశ్చిత్రరథం దేవీ
 గిరిజా వాక్యమబ్రవీత్. కథం దురాత్మనార్యస్తు శంకరశ్చోపహాసితః,
 మయా సహైవ మందాత్మ స్మిక్షసే కర్మణః ఫలం. సాధూనాం సమ
 చిత్రానా ముపహాసం కరోతి యః, దేవో వాప్యథవా మర్త్యః సవిజ్ఞేయో
 సరాధమః. ఏతే ముసింద్రాశ్చ మహానుభావాస్తథా హ్యేతే ఋషయో
 వేదగర్భాః, తత్రైవ సర్వే సనకాదయో మే విజ్ఞానసిద్ధాశ్చివమర్చ
 యంతి. రే మూఢ సర్వేషు జనేష్యభిజ్ఞస్తవమేవ చైకోఽసి పరో న
 కశ్చిన్, తస్మాదతి ప్రాథతరం నరం త్వం సంశ్చియే నైవ యథా
 భవేస్త్వం. అస్మాత్పిత విమానాత్త్వం దైత్యో భూత్వా సుదుర్మతే,
 మమ శాపేన దగ్ధస్తవం గచ్ఛాద్య త మహితలం. ఏవం శప్తస్తదా
 దేవ్యా భవాన్యారాజసత్తమః, రాజా చిత్రరథ స్సద్యః పశాత సహసా

దివః ఆసురీం యోనిమాపన్నో వృత్త్రో నామ్నాఽభవత్తదా, తపసా
 పరవే శైవ త్వష్ట్రా సంయోజితః క్రమాత్. తపసా బ్రహ్మచర్యేణ
 శంభూరారాధనేన చ, వ్రతేనానేన చ బలీ జేతుం శక్యో న కేవచిత్.
 ఆసురేణ హి భావేన వ్యగ్ధం చక్రే వ్రతం యతః, నేన చ్ఛిద్రేణ చై
 వాసా పశ్చాజ్జేయో భవిష్యతి. తస్మాత్త్వమపి జేవేద్ర కృత్వా చేదం
 వ్రతం శుభం, హనివ్యసి మహాభాగ నృత్తం నాస్త్యత్ర సంశయః.
 గురో స్తద్వచనం శ్రుత్వా హ్యువాచాథ శతక్రతుః, ఉద్యాపనవిధిం
 బ్రూహి శ్రదోషస్య చమేధునా. గురురువాచ. కార్తీ కే శ్రావణ ప్రాప్తే
 మందవారే త్రయోదశీ, సంపూర్ణా తు భవేద్యా సా సమగ్రవ్రత
 సిద్ధయే. వృషభోరాజతః కార్యో వృష్టేతస్య సుపీఠకమ్, తస్యోపరి న్యసే
 ద్వేవముమాకాంతం త్రిలోచనమ్. పంచవక్త్రం దశభుజమర్ధం గోగిజాం
 సతీం, సావరీం వ్రతిమాం కృత్వా తామ్రకుంభజల్ల ర్మృతం. పంచరత్న
 ఫలోపేతం పంచఽల్లవశోభితం, చందనేన సుగంధేన మిశ్రితం శోభితం
 తథా. రావ్యపాత్రం తతః కృత్వా కుంభస్యోపరి విన్యసేత్, ఆసక్తౌ
 మృణ్మయం కుంభం వంశపాత్రమథాపి వా. పర్ణం శరావం సంస్థాప్య
 సావరీం వ్రతిమాం తథా, శక్త్యా కృతాం వ్రతిష్ఠాప్య పత్రమాల్య
 నిభూషణైః. పూజయిత్వా విధానేన రాత్రౌ జాగరణం చరేత్, పుష్ప
 మంటపకామాదా కృత్వా శ్రద్ధాసమన్వితః. వితానమంటపం కుర్యా
 న్నానావర్ణైః సమన్వితం, తతః వ్రభాతసమయే నద్యాదా విమలే జలే.
 స్నాత్వా పున సమభ్యర్చ్య జహుయా త్పాయసేన చ, ఉమయా
 సహితం రుద్రం పృథగప్రోత్తరం హువేత్. గౌరీమిమాయమంత్రేణ
 త్యోమ్భకేణ చ శంకరం, ఆచార్యం చ సపత్నీకం వస్త్రాలంకారచందనైః.
 తోషయిత్వా శుచిం దాంతం గాంచదద్యాత్పుయస్వసేం, బ్రాహ్మణాన్
 భోజయేత్పశ్చ ద్దక్షిణాభిః ప్రతోషయేత్. దీనాసంధాంశ్చ సంతర్ప్వ
 హ్యేచ్ఛిద్రం వాచయేత్తతః, లబ్ధాన్మజ్జాం బ్రాహ్మణేభ్యో బంధుభి
 స్సహితశ్శుచిః హృదీ స్మరన్ శివం భక్త్యా భుంజీత నియమేన చ, అనే
 నైవ పిథానేన కుర్యాదుద్యాపనం వ్రతి ఏవం యః కురుతే భక్త్యా
 ప్రదోషవ్రతముత్తమమ్, శనివారే, సంయుక్తం సోద్యాపనవిధిం
 నరః. ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం పుత్రప్రాప్తీసమన్వితః, శత్రూన్విజ

యతే నిత్యం ప్రసాదాచ్ఛజరస్య చ. తస్మాత్సమపి రాజేంద్ర పూజ
యస్య సదాశివం, ఏవం ప్రదోషవిధినాయుద్ధేన్మత్త్రం విజేష్యసి. ఏవం
నిశమ్య గురుణా కథితం తదానీమింద్రోఽయమేవ విధినా గిరిశం
ప్రపూజ్య, లోకం గ్రసంతమివ దైత్యపతిః ప్రవృద్ధం తం తత్త దాద
గమయతః శుభాశతుష్ట్యా. ఈశ్వర ఉవాచ. త్రయోదశ్యాం తథా
రాత్రౌ సోపహరం త్రిలోచనం, పశ్యేద్యః ప్రథమే యామే ముచ్యతే
సర్వపాతకైః. దేవుణ్వాచ. దేవకేన విధానేన ప్రదోషవ్రతము తనం,
విధాతవ్యం నరైః స్త్రీభిః సంతానఫలసిద్ధయే. ఈశ్వరః. యతా త్రయో
దశీ కృష్ణా మందవారేణ సంయుతా, ఆరభ్యవ్యం వ్రతం తత్ర సంతాన
ఫలసిద్ధయే. ఋణనిర్మోచనార్థాయ భామవారేణ సంయుతా, ఆయు
రారోగ్యసిద్ధ్యర్థం భానువారేణ సంయుతా. ఏకవత్సరపర్యంతం ప్రతిపక్షే
త్రయోదశీ, ప్రదోషే శివమభ్యర్చ్య న క్తం భోక్షామి శంకర. తత్ర
చోక్తేన మంత్రేణ వ్రతసంకల్పమాచరేత్, స్నాత్వా తు లోహితే
భానౌ నద్యాదౌ నియమి వ్రతీ. శివాలయం తతో గత్వా ప్రదోషే
శివమర్చయేత్.

పూజామంత్రాః. ఓం భవాయ నమః, మహాదేవాయ, రుద్రాయ,
నీలకంఠాయ, శిశిమాళయే, ఉగ్రాయ, ఉమాకాంఠాయ, ఈశానాయ,
విశ్వేశ్వరాయ, త్ర్యంబకాయ, త్రిపురుషాయ, త్రిపురాంతకాయ,
త్రికాగ్నికాలాయ, కాలాగ్నిరుద్రాయ, నీలకంఠాయ, సర్వేశ్వరాయ
నమః. పంచామృతేన స్నాపనమభ్యర్చంత్రైః ప్రపూజయేత్, దధిభక్తేన
నైవేద్యం ఐక్వాన్నైర్ఘృతసంయుతం. దత్వా సుముఖవాసం చ
తాంబూలం క్రముకాడికం, సమర్పిష్టదిశస్త్రైః దీపానాజ్యసమ
న్వితాన్ యథా భవాన్ సమస్తానాం భక్తానాం పాపమోచనః, తథా
వ్రతేన సంతుష్టః పుత్రం దేహి సులక్షణం. ఋణనిర్మోచనార్థం ద్రవ్య
పాపాత్ముద్రాపఘ్నత్వపశి, భయశోకమనస్తాపానశ్యంతు మమ సర్వదా.
పృథివ్యాం యాని తీర్థాని సాగరాంతాని యాని చ, అండమాశ్రిత్య
తీర్థాని ప్రదోషే గోష్పవస్య తు. స్పృష్టా తు వృషణౌ తస్య శృంగ
మధ్యే విలోక్య చ, పుచ్చం చ కరదం చైవ సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే,
నివేద్య కర్మజాతం చ దద్యాద్విత్తానుసారతః, దక్షిణం బ్రాహ్మణేభ్యశ్చ

దత్వా మానం విసర్జయేత్. మందవారే పు)దోషే తు శుక్లశ్చవ్ర
త్రయోదశీం, యశ్చతుర్వింశతీం కుర్వా ద్యహోక్తఫలమాపుయాత్.

ఓ... సంకల్ప్య. ఉపాత్త దురితక్షయద్వారా శ్రీపరమేశ్వర
ప్రీత్యర్థం ఋణాదికష్టవిముక్త్యర్థం చ శనిత్రయోదశీ ప్రదోషవ్రతం
కరిష్యే అథ శనిప్రదోషవ్రతపూజా. ఆవాహయేత్ప్రసన్నమతోమంత్రే
ణానేన సువ్రతమ్, ఏహ్లాహిత్య ముమాకాంత స్థానే చాత్రస్థిరో
భవ. యావద్వ్రతం సమాప్యేత కృపయా దీనవత్సల. ఆవాహనం.
ఆసనేఽస్మిన్నుమాకాంత సుఖస్పర్శే తు నిర్మలే, ఉపవిశ్య మృదే
దానిం స్వశాంతిప్రదో భవ. ఆసనం. పాద్యం చ తే మయా దత్తం
పుష్పగంధసమన్వితమ్, గృహాణ దేవదేవేశ ప్రసన్నో పరదో భవ.
పాద్యం. తామ్రపాత్రే స్థిలం తోయం ఫలగంధాదిసంయుతం, అర్ఘ్యం
గృహాణ దేవేశ మయా దత్తం హి భక్తితః. అర్ఘ్యం. శీతలం నిర్మలం
తోయం కర్పూరేణ సువాసితం, ఆచమ్యతాం సుంక్రేష్ట మయాదత్తం
హి భక్తితః. ఆచమనీయమ్. పంచామృతేన స్నానం తత్తత్సంక్రేష్ట
కారయేత్, గోక్షిరధామన్ దేవేశ గోక్షిరేణ మయా కృతం. స్నానం
దేవదేవేశ గృహాణ పరమేశ్వర. దుగ్ధస్నానమ్. దధ్నా చైవ మయా
దేవ స్నానం క్రియతే తవ, గృహాణ భక్త్యా యద్దత్తం ప్రసన్నో
మే భవావ్యయ. దధ్నా స్నానయామి. సర్పిషా దేవదేవేశ స్నానం
క్రియతే మయా, ఉమాకాంత గృహాణదం శ్రద్ధయా సురసత్త్వమ్.
ఘృతేన స్నానం ఇదం మధు మయా దత్తం తవ తుష్ట్యర్థ మేవ చ,
గృహాణ శంభో త్వం భక్త్యా మమ శాంతిప్రదో భవ. మధునా
స్నానం. సితియా దేవదేవేశ స్నానం క్రియతే మయా, గృహాణ
శంభో మే భక్త్యా సుప్రసన్నో భవ ప్రభో శరణయా. కావేరి
సర్పదా వేణీ తుంగభద్రాసరస్వతీ, గంగా చ యమునాచైవ తాభ్యః
స్నానార్థమాహ్వాతం. గృహాణ త్వముమాకాంత సర్వతిగ్రాహ్వాతం
జలం. శుద్ధోదకస్నానం. ఏతిద్వాసో మయా దత్తం సోత్తరియం సుశో
భనం, గృహాణ త్వం సురశ్రేష్ఠ మమ వాసాబ్రదో భవ. వస్త్రం
యజ్ఞోపవీతం సావర్ణం మయా దత్తం చ శంకర, గృహాణ పరయా
తుష్ట్యా తుష్టిదో భవ సర్వదా. ఉపవీతం. సుగంధం చందనం దివ్యం

మయూ దత్తం తవ ప్రభో, భక్త్యా పరమయా శంభో సుగంధం కురు
 మే భవ. చందనం. అక్షతా వ్రహ్మసంభూతా రత్నాభ్యాశ్చాప్య
 ఖండితాః, అలంకారాయభూయాసు ర్నద్వత్తాశ్చివమండితాః అక్షతాన్.
 మూలతీచంపకాదీని కుమారానానాని చ, బిల్వపత్రాణి పూర్వార్థం
 స్వీకురు త్వముమాపతే. పుష్పం. ఓం. మహాదేవాయ నమః, దేవాయ,
 శంభవే, శంకరాయ, వృషభానాయ, నీలకంఠాయ, చతుర్భుజాయ,
 పంచవక్త్రాయ, త్రిలోచనాయ, మహారుద్రాయ, మహానందినే, మహా
 కాలాయ, గణేశ్వరాయ, మహామాయాయ, సామ్యాయ,
 సర్వజ్ఞాయ, భక్తవత్సలాయ, పార్వతీరసనాయ, సిద్ధాయ, సాధ్యాయ,
 నారాయణప్రియాయ, చంద్రార్ధమస్తకాయ, స్థానవే, జితశత్రవే,
 జితేంద్రియాయ, అనంతాయ, సకలానంతాయ, సహస్రాయ, సహ
 తనాయ, కైలాసనిలయాయ, శాంతాయ, కామినే, కామాంగనాశ
 నాయ, నిర్గుణాయ, నిష్కళాయ, నిర్మలాయ, నిర్వికల్పాయ, నిరంజ
 నాయ, కృత్తివాససే, జటినే, శూలినే, పినాకినే, పింగలోచనాయ,
 గంగాధరాయ, సురేశ్వరాయ, సువ్రతాయ, సుసృభాకరాయ, పురు
 షాయ, పుష్కరాయ, శూరాయ, పూర్ణానందాయ, కరాశ్మరాయ,
 సంహారమూర్తయే, విశ్వాత్మనే, వేదాత్మనే, కరుణాకరాయ, త్రిగు
 ణాత్మనే, త్రిలోచనాయ, త్రిమూర్తయే, త్రిపురాంధికాయ, ఉగ్రాయ,
 సేనాపతయే, సందాయ, శ్మశాననిలయాయ, భవాయ, వీరభద్రాయ,
 విరూపాక్షాయ, గజవక్త్రాయ, గణాధిపాయ, తేత్రపాలకాయ, లోక
 పాలాయ, కపాలినే, కసులేక్షణాయ, దేవదేవాయ, జగన్నాథాయ,
 జగద్వంద్యాయ, జగద్గురవే, జగత్కరే, జగత్సృజే, జగదాత్మనే,
 జనార్దనాయ, అష్టమూర్తయే, అనాద్యంతాయ, శుద్ధదేహాయ, ఉత్త
 మోత్తమాయ, అతిస్నిగ్ధాయ, అతిగంభీరాయ, రాద్రాయ, సంకర్ష
 ãయ, హరాయ, మహాబలాయ, అంధకరిపవే, మహాతేజసే, హుతా
 శనాయ, భూతనాథాయ, జగద్వీనయే, భస్మశాయినే, మహేశ్వ
 రాయ, భక్తప్రియాయ, మహాయోగినే, భోగినే, కల్యాణవతే,
 ప్రభవే, అంతర్వాప్తినే, త్రిధామ్యే, వాచస్పతయే, అహర్వతయే

భాగే చ గిరిజాం భక్తవత్సలాం. భాస్వజ్జపాప్రపసూనాభాముదయాశ్చ
 సమప్రభాం, విద్యుత్తుంజనిభాం తస్యిం మనోనయననందినీం,
 బాలేందుశేఖరాం స్నిగ్ధాం నీల కుంచితకుంతలాం, భృంగసాక్షాతరుచిర
 నీలాలకవిరాజితాం. మణి కుండలవిద్యోతమాఖనుండల నిభమాం,
 నవకుంకుమపంకాభాం కపిలతలదర్శణాం. మధురస్మితవిభ్రాజదరుణా
 ధరపల్లవాం, కంబుకంఠిం శివామాద్య తుల్యచరణజగుల్బలాం.
 పాశాంకుశాభయాభీష్ట విలసంతీం చతుర్భుజాం, తేన నీలవిలస
 తాంకణాంగదమృదికాం. వత్సితయోణ విలసన్ భృంగుతాం చీ గుణా
 న్వితాం, రక్తమాల్యాంబరధరాం దివ్యచందనచర్చితాం. దిక్పాలవనితా
 మాళి సన్నతాంఘ్రిసరోరుహాం. రత్నసింహాననానూర్ణాం సర్పరాజ
 పరిచ్ఛదాం. పంచబ్రహ్మసనాసీనాం కరమేశకుటుంబినీం, అనేకకోటి
 బ్రహ్మాండజననీం శివసుందరీం. సర్వశక్తిం మహేశస్య ప్రసన్నాం
 సర్వదేవతాం, సర్వానుల్లంఘ్యముదాం చ సుముఖాం సర్వమంగళాం.
 ఏవం భ్యాత్వా మహాదేవం దేవీం చ గిరిజాం శుభాం, గణేశస్యందనం
 ద్వాదిపరివారసమన్వితం. స్వాత్మలింగం బాహ్యలింగే భ్యాత్వా వేదాంత
 లక్షణైః, న్యాసక్రమేణ సంపూజ్య దేవం గంధాదిభిః క్రమాత్.
 పంచభి ర్బ్రహ్మభిః కుర్యా తోష్ఠీక్తస్థానేషు సా హృది, పృథక్
 పుష్పాంజలిం దేహే మూలేన చ హృది త్రయం. పునః స్వయం శివో
 భూత్వా మూలమంత్రేణ సంయుతః, తతః సుంపూజయేద్దేవం బాహ్య
 పీఠే పునః క్రమాత్. సంకల్పం ప్రవదేత్తత్ర పూజారంభే సమాహితః,
 కృతాంజలిపుటో భూత్వా చింతయేద్ధృదిశంకరం. ఋణపాతకదారాభగ్య
 దారిద్ర్యవినివృత్తయే, అశేషాఘవినాశాయ ప్రసీద మమ శంకర.
 దుఃఖశోకాగ్నిసంతప్తం సంసారభయపీడితం, బహురోగాకులం దీనం
 త్రాహి మాం వృషవాహన ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ మహాదేవాభయంకర,
 గృహాణ సహ పార్వత్యా త్వం చ పూజాం మయా కృతామ్. ఇతి
 సంకల్ప్య విధివద్బాహ్యపూజాం సమాచరేత్, గుహం గణపతిం
 చైవ యజేత్సవ్యాపసవ్యయోః క్షేత్రేషాశకోణే తు యజేద్వాస్తో
 మ్మతిం క్రమాత్, వాగ్దేవీం చ యజేత్తత్ర తతః కాత్యాయనీం
 యజేత్. ధర్మం జ్ఞానం చ వైరాగ్య మైశ్వర్యం చ నమోంతకైః,
 స్వరైరిశాదికోణేషు పీఠ సాదాద్యనుక్రమాత్. ఆభ్యాం బిందు

విసర్గాభ్యాం పుమర్థాభ్యాం పృపూజయేత్, గాత్రయాపం చతు
ర్దిక్షు మధ్యేనంతం సతారకమ్. సత్త్వాది త్రిగుణాన్ తంతు
రూపాన్ పీఠేషు విన్యసేత్, అత ఉర్ధ్వం చ దేవాయ లక్ష్మ్యై
దేవ్యా శివేన చ. తదస్తే చాంబుజం భూయః సకలం మండ
లోత్తమమ్, పత్త్రీ కేసరకింజల్కవ్యాప్తంత్రాక్షరైః క్రమాత్. ఆత్మ
ప్రాయశ్చాభ్యర్చ్య మధ్యేనుంటపమాదరాత్, వామాం జ్యేష్ఠాం చ
గౌరీం చ భావాన్ధేదిక్షు పూజయేత్. వామాద్యావివశక్తిశ్చనవస్వర
యుతా జపేత్, హృది బీజత్రయాద్యైశ్చ పీఠమంత్రేణ చార్చయేత్.
ఆవృత్తిప్రథమాంగస్త పంచభిర్మూర్తిపక్షిభిః, త్రింశద్భిర్మూర్తిభి
శ్చాద్యై ద్విధిద్యయసమన్వితైః. అనంతాద్యైః పరాధ్యాన్యమాత్మ
భిశ్చ పృషాదిభిః, సిద్ధిశ్చాణిమాద్యాభి రింద్రాద్యైశ్చ తథాఽఽ
యుతైః. వృషభక్షేత్రచండిశదుర్గాశ్చ సకలదండనా, గణేశనైన్యపా
చైవ సర్వలక్షణలక్ష్మితౌ. అణిమా మహిమా చైవ గరిమా లఘిమా
తథా, ఈశత్వం చ వశిత్వం చ ప్రాప్తిః ప్రాకామ్యమేవ చ. అష్టేశ్వ
ర్యాణి చోక్తాని తేజోరూపాణి కేవలం, పంచభిర్బ్రహ్మభిః పూర్వం
హృత్ప్రభాద్యాదిభిః కృమాత్. అంగైరుమాద్యైరింద్రాద్యైః పూర్వో
క్తై ర్మునీభిస్తుతైః, ఉమాచండేశ్వరాదీంశ్చ పూజయే దుత్తరాదితః.
ఏమిమామస్త్రైర్వృక్తం తేజోరూపం సదాశివం, ఉయయా సహితం దేవ
ముపచారైః ప్రపూజయేత్. సుప్రతిష్ఠితశంఖస్య తీర్థైః పంచామృతై
రపి, అభిషిచ్య మహాదేవంరుద్రనూక్తై స్సమాహతః. పంచబ్రహ్మశిరో
భిశ్చ షడ్గురుద్వై ర్యథావిధి, కల్పయ ద్వేదితైర్మనై ర్గాననామ్యవ
చారికాన్. ఆసనం కల్పయేద్దేమం దివ్యవస్త్రసమన్వితమ్, అర్ఘ్యమష్ట
గుణోపేతం పాద్యం శుద్ధోదకేన చ. తేనైవాచమనం దద్యా నృగు
పర్యం మధూత్తమమ్, పునరాచమనం దత్వా స్నానమంత్రైః ప్రకల్ప
యేత్. వసనం చోపవీతం చ భూషణాని నివేదయేత్, తతశ్చ బిల్వ
మందారకల్పారాన్ సరసిరుహమ్. దుత్కారంకర్ణికారం చ ద్రోణపుష్పం
చ మల్లికాం, అపామార్గం చ తులసిం మాధవీచంపకాదికం. బృహతి
కరవీరాణి యథా లభ్యాని భామిని, నివేదయే త్సుగంధీని మాల్యాని.

వివిధాని చ. ధూపం కాలాగరూత్పన్నం దీపం చ విమలం శుభం, లభ
 పాయస నైవేద్యం సమృతం సోపదంశకమ్ మోదకాఘృహసంయుక్తం
 శర్కరాగుడసంయుతం, మధురాన్నం దధియుతం జలపానసమన్వితం.
 తేనైవ హవిషా వహ్నిజుహుయాన్మస్త్రీభావితే, ఆగమోక్తేనవిధినా
 గురువాక్యనియంతితః. నైవేద్యం శంభవే భూయోదత్వాతామూల
 ముత్తనుమ్, ఫలం నీరాజనం దివ్యం ఛత్రాద్యం దర్పణాదికం. సమర్ప
 యిత్వా విభవస్థంత్రైర్వేదికతాంత్రిక్తః, యద్యశక్తః స్వయం నిఘో
 యథావిభవమర్చయేత్. భక్త్యా దత్తేన గౌరీశః పుష్పమాత్రేణతువ్య
 తి, అథాంగభూతాన్ సకలాన్ గణేశాదీన్ సప్రభాజయేత్. స్తవైర్నా
 నావిధైః స్తుత్వా సాష్టాంగంప్రణమేత్పుంసః, తతః ప్రదక్షిణీకృత్య వృషం
 చండేశ్వరాదికం. పూజాం సమర్ప్య విభవత్పార్థియేన్దిరజాపతిం, జయ
 దేవ ఒగన్నాథ జయ శంకర శాశ్వత. జయ సర్వసురాధ్యక్ష జయ
 సంస్వసురాధిప, జయ సర్వగుణాతీత జయ సర్వవరప్రద. జయ నిత్య
 నిరాధార జయ విశ్వంభరావ్యయ, జయ విశ్వకేవలద్యౌత జయ
 నాగేంద్రభూషణ. జయ గౌరీపతే శంభో జయ నిత్యనిరంజన, జయ
 నాథ కృపాసింధో జయ భక్తార్తిభంజన. జయ దుస్తారసంసారసాగరో
 త్తారణప్రభో, ప్రసీద మే మహాదేవ సంసారా దద్యుః పద్యతః. సర్వ
 పాపక్షయం కృత్యా రక్షమాం పరమేశ్వర, మహాదారిద్ర్యదగ్ధస్య
 మహాపాపహరిస్య చ. మహాశోకనివిప్త్తస్య మహారోగాతురస్య చ, ఋణ
 భారబరితస్య ఉపాయమానస్య కర్మభిః. గ్రహైః ప్రవీడ్యమానస్య ప్రసీద్య
 మ్ము శంకర, దరిద్రః ప్రార్థయే దేవం పూజంతే గిరిజాపతిం. అభాగ్యో
 వాపి రాజా వా ప్రార్థయేద్దేన మీశ్వరిం, దీర్ఘమాయుస్సదారోగ్యం
 శౌశ్రవ్యధిర్బలోన్నతిః మమానునిత్యమానందగ ప్రసాదాత్తవ శంకర,
 శత్రువిశ్వక్షయం యాంతు ప్రసీదంతుమమ ప్రజానశ్యంతో దస్యవో
 రాజ్య జనాస్సన్తు నిరాపదః, దుర్భిక్షమగ్నిసంతాపాః శమం యాంతు
 మహితతే. సర్వసస్యసమృద్ధిశ్చ భూయస్సుఖమయాదిశః, ఏవమారా
 ధియి దేవం ప్రదోషే గిరిజాపతిం. ఏష్టబ్రహ్మాదిభిర్దేవైః కిశ్యపాద్యై
 ర్యవార్తిభిః, మహాప్రదోషసమయైస్సత్తగితాదితోషితం బ్రాహ్మణాన్
 భాజయేత్పితృదక్షిణాభిశ్చ పూజయేత్, సర్వపాపక్షయకరీ సర్వ

చాదిద్రవ్యనాశినీ. శివపూజేయమాఖ్యాతా సర్వాభీష్ట ఫలప్రదా, మహా
 పాతకసంఘాత మధికం చోపపాతకం. శివద్రవ్యాపహరణా త్సర్వమస్య
 ద్విनाశయేత్, బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం పుతాణాం స్మృతిష్వపి. ప్రాయ
 శ్చిత్తాని దృష్టాని సశివద్రవ్యహాణాం, శివో బ్రాహ్మణవర్గస్య కీర్తితః
 కులదైవతం. ప్రదోషసమయే యస్మాద్విష్ణు బ్రహ్మదయస్సరాః అర్చ
 యంతి శివం యస్మాచ్ఛివ ఏవ జగత్పతిః. జిజ్ఞాసోఽపి చ జన్మాదిశ్చాత్ర
 యోనిస్సదాశివః, తస్మాత్ప్రదోషే కిర్తవ్య ముపశ్యంశివ పూజనం. కామ
 నాం చ ముముక్షూణాం భుక్తిముక్తిప్రదం ధ్రువం, సద్యస్సిద్ధికరం
 లోకే సర్వ పాపహరం పరం. బహునాఽత్రి కిముక్తేన శోకా⁴రేన
 బ్రవీమ్యహం, బ్రహ్మహత్యాశతం వాపి శివపూజా వి నాశయేత్. మయా
 కథిత మేతత్తే ప్రదోషే శివపూజనం, రహస్యం సర్వజంతూనామ
 త్రాస్త్యై వ స సంశయః. ఏతా భ్యామపి పుత్రా భ్యాం శివపూజావిధీయ
 తాం, అతః సంవత్సరాదేవ పరాం సిద్ధిమవాప్సుభ. ఇతి శాండిల్యవచన
 మాకర్ణ్య ద్విజభామినీ, తా భ్యాం తు సహ బాలాభ్యాం ప్రణనామ
 మునేః పదే. స్తుతవాచ. అహమద్యత్పితౄ⁴నాఽస్మితవదర్శనమాత్రతః,
 ఏతోకుమారో భగవాన్ త్వమేవ శరణం గతే. ఏష మే తనయో
 బ్రహ్మన్ శుచివ్రతఇతిరతిః, ఏష రాజసుతో నామ్నాధర్మగుప్తహ్వయో
 మయా. ఏతా వహం చ భగవన్ భవచ్ఛరణకింకిరాః, సముద్ధరాస్త్తన్
 పతితాన్ ఘోర దారిద్ర్యనాగరే. ఇతి ప్రపన్నా శరణంద్విజాంగ నా
 తిస్యాధివాక్త్రై రమృతోపమానైః, ఉవాచదేశాపి తయోః కుమార
 యోర్మునిః శివారాధనమంత్రపద్యాం. అథోపద్రుహ ముసనా కుమా
 రౌ నా బ్రాహ్మణీ శాంభవదిక్షుతాశ్చ, శివప్రసాదేన మహేశ భక్తాస్త
 ద్రౌరవాత్సర్వజనాభివంద్యాః. తం ప్రణమ్య సమామంత్ర్యజగ్ముస్తే శివ
 మందిరిం, తతః ప్రభృతితో బాలా ముసవరోపదశితిః. ప్రదోషే
 వార్షతిశస్య పూజాం చకిత్రురంజనా, ఏవం పూజయతో రైవం ద్విజ
 రాజకుమారయోః. సుఖినై వ వ్యతీయాయ తయోర్మాసచతుష్టయం,
 కిదాచిద్రాజపుత్రై⁴ణవినాఽసౌ ద్విజనందినః. స్నాతుం గతో నదితిరేచ
 చార బహులీలయా, తత్రస్త్రిరిసి స్పృతనిర్భన్నే వప్రకర్తమే. సిదానకలశం
 సూల ప్రస్ఫురింతి దదంభవా, తం ధృష్త్వా సహసాఽఽగత్యహ్లా

కౌతుకవిహ్వలః. దేవోపపన్నం మన్వానో గృహీత్వా తిరసా దధౌ,
 ససంభ్రమం సమాసీయ నిధానకలశం బలాత్. నిధాయభవవన్యాంతం
 మాతరం సనుభావత, మాతర్భూతరిమం పశ్య ప్రసాదం గిరిజాపతే.
 నిధానం కుంతరూపేణ ద్విత్వా కిరుగాత్మనా, అథ సా విస్మితా సాధ్వీ
 సమాహూయ నృపాత్మజం. స్వపుత్రం ప్రతినంద్యాహ మానయంతి
 శివార్చనం, శృణుతం మే వచః పుత్రే నిధానకలశమిమాం. జీవరత్న
 సహసాధ్యం సహసాద్దోషభోగదాం, సమం విభజ్య గృహీత మమ
 శాసనగరవాత్. ఇతి మాతృవచః శ్రుత్వాతుతావద్విజనందనః,
 ప్రత్యాహ రాజపుత్రస్త్వ విశ్రబ్ధః శంకరార్చన. మాతస్త్వ వసుతస్త్వైవ
 సుకృతేన సమాగతమ్, నాహం గృహీతుమిచ్ఛామి విభక్తం ధనసంచ
 యం. ఆత్మనః సుకృతాల్లభం స్వయమేవ భున్క్త్వసి, సవవభగవానీశః
 కణిష్ఠా కృపాం మయి. ఏవమభ్యర్చితో శంభుం భూయోఽపి
 పరయా ముదా, సంవత్సరం వృతీయాయ తస్మిన్నేవ గృహేతియాః.
 అతైకదా రాజసూనుకి సహ తేన ద్విజన్మనా, వనగిరిసమయే ప్రాప్తే
 విజహర వనాస్తరే. అథ దూరం గతో క్వాపి వనే ద్విజన్మపాత్మజా,
 గంధర్వకన్యాక్రీడంతః శతశస్తావపశ్యతాం. తాస్సర్వాశ్చార్చుసర్వాంగీ
 ర్విహరంతీర్మనోహరం, దృష్ట్వా ద్విజాత్మజా దూరాదువాచ నృపనం
 దనం. ఇతః పరిం న గంతవ్యం విహరంత్యగతిః ప్రేయః, ప్రేసన్నిధా
 నం విబుధాస్త్యజంతి విమలాశయాః. ఏతః కలవిధాన్యో ధనయా
 వనదుర్మదాః, మోహయంత్యో జనం దృష్ట్వా వాచానునయికో
 విదాః అతః పరత్యేతే ప్రేణాం సన్నిధం సహ భాషణమ్, యా
 హితాం సంగమాతేణ మృత్యు మౌఖ్యేతి మానవః. నిజధర్మరతా
 విద్వాన్ బ్రహ్మచారి విశేషతః, అతోఽవాం నోత్స హిగన్తుం కీడా
 ఘానం మృగీదృశాం. ఇత్యుక్త్వా ద్విజపుత్రస్త్వ సవృత్తాదూరితీతః,
 అథా సౌ రాజపుత్రస్త్వ కౌతుకవిష్టమానసః. తానాం విహారిపదవీ
 మేక ఏవాభయో యయా, తతి గంధర్వకన్యనాం మధ్యే త్వకా
 వరాంగనా. దృష్ట్వా యాంతం రాజపుత్రం చింతయామూన చెతనా,
 అహో కోఽయముదారాంగో యువా సర్వాంగసుందరః. మత్త
 మాతంగగమనో లావణ్యామృతవారిధిః, లీలాలోలవిశాలాక్షో మధుర

స్మితవేశలగి. మదనోపమరూపశ్రీః సుకుమారాంగలక్షణః, ఇత్యాశ్చర్య
 యతా బాలా దూరా ద్వప్యప్యో నృపాత్మజం. సర్వాః సఖిస్సమా
 లోక్య వచనం చేదమబ్రవీత్, ఇతోఽచ్యమా రే హే సఖ్యో వనమస్తే
 కముత్త ముం. వినిత్రం చంపకాశోకపుష్పా గవకులై ర్యుతం, తత్ర గత్వా
 తయాన్ సర్వా నవచిత్త సుమోత-రం భవశః పునరామూతు తా
 వస్తి స్థామ్యహం త్వహ, ఇత్యాదిష్టవఖిశ్చో బగామ విపినాంశరం.
 సాపి గంధర్వజాతిస్థాన్యస్తద్వస్తిర్నృపాత్మజే. తాం సమాలోక్యశనం
 గీం నవయావనశాలినిం. బాలాం స్వరూపసంపత్త్వా పరిభూతతిలో శ
 మాం, రాజపుత్రిస్సమాగత్య కౌతుకోత్పల్లలోచనః. ఆవాపదైవ
 యోగిన మదనస్య శరవ్యధాం, గంధర్వతనయా సాపి ప్రాప్తాయ నృప
 సూనవే. ఉత్థాయ తరసా తస్మై పదదా పల్లవాసనం, కృతోపచార
 మాసీనం తమాసాద్వ సునువ్యతా. పుష్పచ్చ తద్రూపగుణైర్ధ్వస్త
 ధై ర్వాకులేంద్రియా, కన్యంకనులపత్త్రాక్షకస్మాద్దేశాదిహగతః. కన్య
 పుత్రి ఇతి ప్రేష్టా పృష్ఠస్వర్యం న్యవేదయత్, విదర్భరాజతనయం
 విధ్వస్త పితృమాత్మకం. శత్రుభిశ్చ హృతస్థానమాత్మానం పరయాగిరా,
 సర్వాబావేన భూయస్తాం పుష్పచ్చనృపనందనః. కాత్వంవామోరు
 కించాత్ర కార్యం తేకన్యచాత్మజా, కిమిదం ధ్వాయసి హృది కింవా వక్తు
 మిహేచ్ఛసి. ఇత్యుక్తాసా పునఃప్రహా శ్శబ్దరాజేంద్రనత్తమ, ఆప్తేంద్ర
 వికో నామ గంధర్వాణాం కులాగ్రణీ తస్యాహమస్మి తనయా నామ్నా
 చాశ్రమతీ శ్రుతా, త్వమాయూతం విలోక్యహం త్వత్సంభాషణ
 లాలసా. త్వక్త్వాసఖిజనం సర్వమేకై వాస్మి మహామతే. సర్వచంగీత
 విద్వాసు నమత్తోఽన్యాస్తి కాచన. మమ గానేన తుష్కన్తి సర్వా అపి
 సురప్రియఃసాహంసర్వకలాభిజ్ఞాజ్ఞాతసర్వజనేగితా. తనాహమిహి
 తంవేద్మి మయి తే సంగతం మనః, తథా మమాపి తే సౌఖ్యం దైవేన
 ప్రతిపాదితం. ఆవయోఃస్నేహభేదోఽత్ర నై వభూయాదితఃపరమ్, ఇతి
 సంభాష్య తేనాశు ప్రేష్టా గంధర్వకన్యకా. ముక్తాహారం దదా తస్మై
 స్వకుచాంతరభూషణమ్, తమాదాయుచ్ఛతం హారం స తస్యాః పరమా
 కులః. గూఢ ఆర్తపరాసక్త మిదమాహ నృపాత్మజా, సత్యముక్తం
 త్వయా భీరు తథాప్యేకం వదామ్యహం. త్వక్త రాజ్యస్య నిఃస్వస్య కథం

మే భవసి ప్రియా, యాతరం పితృమతీ బాలా విలంఘ్య పితృశాసనమ్. స్వచ్ఛందాచరణం కర్తుం మూఢే త్వం కథమన్వసి, ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా తం వ్రతాహ శుచిస్మితా. అస్మ నామ తనై వాహం కరిష్యే వశ్యకాతుకమ్, గచ్ఛస్య భవనం కాంత వరశ్యః ప్రాతరేవ తు. ఆగచ్ఛ పునరత్రైవ కార్య మస్తి చ నో మ్హమా, ఇత్స్య త్వం నృపం కాంతం సా సంగతసఖిగణా. అపాక్రామత చార్యంగీ సచాపిన్వసనందనః, స సమభ్యేష్య హస్తేణ ద్విజపుత్రస్య సన్నిధిం. సగృహాఖ్యాయ తేనైవ సాగ్ధం సరిభవనం యయా, తాం చ నిప్రవతీం భూయో హగ యిత్యా నృపాత్మజః. పరశ్వోద్విజపుత్రేణ సాగ్ధం తస్మిన్ వనేయయా స తయా పూర్వనిర్దిష్ఠం స్థానం ప్రాప్య నృపాత్మజః, గంధర్వరాజ మద్రాక్షీ దుహితా చ సమన్వితమ్, స గంధర్వవతిః ప్రాప్తా వభినంద్య కుమారకౌండివేశ్వరసనేరమ్యేరాజపుత్ర మభాషత. గంధర్వఉవాచ. రాజేంద్రపుత్ర పూర్వేద్యుః కైలాసం గతనాహువన్, తత్రావశ్యం మహాదేవం పార్వత్యా సహితం విభుమ్. ఆహూయ మాం స దేవేశః సర్వేషాం త్రిదివౌకసాం, సన్నిధావాహ భగవాన్ కరుణ్యమృత వారిధిః, ధర్మగుప్తాహ్యయః కశ్చిద్రాజపుత్రోఽస్తి భూతలే, అకించనో భ్రష్టరాజ్యో హతబంధుశ్చ శత్రుభిః. స బాలో గురువాక్ష్మీన మదర్చాయాం రతస్సదా, అద్య తత్పితరసర్వే మాం ప్రాప్తాస్తత్ప్రభావతః. తస్య త్వమపి సాహాయ్యం కురుగంధర్వసత్తమ, యథా స నిజరాజ్యస్థా హతశత్రు ర్భవిష్యతి. ఇత్యాజ్ఞస్తోఽహమీశేన సంప్రాప్య నిజ మందిరమ్, అనయాద్య దుహితా చ బహుశోఽభ్యర్థితస్తథా. జ్ఞా త్వేమం సకలం శంభో ధ్నియోగం కరుణాత్మనః, ఆదా యేమాం గుహీ తరం ప్రాప్తోఽస్మీదం వనాంతరం అత ఏనాం ప్రయచ్ఛామి కన్యా మశ్రుమతీం తవ, హత్వా శత్రూన్ స్వరాష్ట్రే త్వాం స్థాపయామి శివాజ్ఞయా. అస్మి స్మరే త్వమనయా భుక్త్వా భోగాన్యథోచితాన్, దశవర్ష సహస్రాంతే గంతాసి గిరిశాలయం. తత్రాపి మమ కన్యేయం త్వమేవ ప్రతిపత్యతే, అనేనైవ స్వదేహేన దివ్యేన శివసన్నిధౌ. ఇతి గంధర్వరాజస్తమాభాష్యవృథనందనమ్, తస్మిన్వనే స్వదుహితుః పాణి గ్రహమకారయత్. పారిబర్హ మదాతస్మై రత్న భారాన్మహాజ్వలన్,

చూడమని చంద్రనిధం ముక్తాహారాంశ్చ భానురాన్. దివ్యా
 లంకారవాసాంసి కార్తస్యరచరిచ్చదాన్, గజానామయుతం భూమో
 నియుతం నీలవాజినామ్. స్వందనానాం సహస్రాణిసౌవర్ణానామహస్త్రి
 చ, పునరేకం రథం దివ్యంధనుశ్చ కామధోస్తమమ్. చంద్రాస్త్రాణాం
 సహస్రాణి తూణీ చాక్షుసాయకౌ, అభేద్వాం సర్వజంతూనాం
 శక్తిం చ రిపుమర్దినీమ్. దుహితః పరిచర్యాగం దాసీనాం చ సహస్రకం
 దదాః ప్రీతమనాస్తస్మై ధనాని వివిధాని చ గంధర్వనైస్య మత్స్యగ్రిం
 చతురంగసమన్వితం, పునశ్చ తత్సహాయార్థం గంధర్వాధిపత్నిజా.
 ఇథం రాజేంద్రతనయః సంప్రాప్య శ్రియముత్తమామ్, అభీష్టజాయా
 సహిణో ముముదే నిజసంపదా కారయిత్వా న్నదుహిత ధ్వివాహం
 సచుమోచితమ్, యయా విమానమారుహ్య గంధర్వాధిపత్నివమ్.
 ధర్మగుప్తః కృణోద్వాహః సహ గంధర్వసేనయా, నిశ్శేషితారాతిబలః
 కగిగణే నిజం పురమ్. తణోఽభిషిక్త స్సచివైర్బాహ్మణైశ్చ మహో
 త్తమై, రత్నసింహాసనానూథ శ్చక్రే రాజ్యమకంటకమ్. యో నిప్ర
 వనితా ఛూర్వంతం పుషోపాత్మపుత్త్రీవత్, నైవమాతాఽభవత్తస్య
 స భ్రాతా ద్విజనందనః. గంధర్వతనయా జాయా విదర్భవిషయేశ్వరః,
 ఆరాధ్య దేవం గిరిశం ధర్మగుప్తో న్నపోఽభవత్. ఏవమన్వే
 సమారాధ్య ప్రదోషే గిరిజాపతిం, తేవిరేఽభీప్సితాన్ కామాన్
 దేహంతే తు పరాం గతిం. సూత ఉవాచ. ఏతన్మహావ్రతం పుణ్యం
 ప్రదోషే శంకరార్చనం. ధర్మార్థకామమోక్షాణాం యదేతత్సాధనం
 పరమ్. జ్ఞానార్థమృషయః ప్రాంచో ధనార్థం చ ధనార్థినః, జయార్థికార్య
 సిద్ధ్యర్థ మింద్రోపేంద్రపురోగమః, విద్యార్థినోఽపి విద్యార్థం సుతార్థం
 పుత్త్రకాంక్షిణః, ఆరోగ్యార్థం చ రోగార్తా శ్చక్రరేతద్వ్యోత్తమమ్.
 బ్రాహ్మణానామిదంముఖ్యం విశేషాత్కలితారకమ్, యఏతచ్ఛ్రుణుయా
 న్నిత్య మాఖ్యానం పరమాద్భుతమ్ ప్రదోషే శివపూజాంతే ధయే
 ద్వాసమాహితః, స భవేత్తస్య దారిద్ర్యం జన్మాంతరశతేష్యపి. జ్ఞానై
 శ్వర్యసమాముక్తః సోఽంతే శివపురం వ్రజేత్. యో పౌష్య దుర్లభ
 మిదం మనుజాశ్చరీరం కుర్వంత్యహోఽత్ర పరమేశ్వరపాదపూజాం,
 ధన్యాస్త ఏవ నిజపుణ్యజత త్రిలోకాంతేషాం కదాంబుజరజో భువనం

పునాతి. అథోద్వాపనమ్. శనిప్రదోషవత్. తిథ్యాదీనాం తు సంకల్ప
పుణ్యాహస్రతిపూర్వకం, అబ్జమేవంద్రతం కృత్వా తత్రోద్వాపనమాచ
రేత్. ఉమయా సహితం రుద్రం సువర్ణేన చ కారయేత్, రాష్ట్రేణ
వృషభం కృత్వా కలశోపరి పూజయేత్. (బ్రహ్మవిద్యానామాయత్రత్య)
లిజ్జతోభద్రమండలే, స్వశాఖోక్తిన విధివా నలువేర్పుతనీలోదనమ్.
వృథక్ శివశివామంత్రై రస్త్వోత్తరశతదగ్ మునః ఇతి శ్రీసూర్యదపురాణే
సోద్వాపనపక్షప్రదోషకథా. అథ పూజావిధిః. అథ మహాపగాస్తు
స్నాత్వా. కృతనిర్మలక్రియః, పుణ్యాహం వాచయిత్వా, పూజాగృహే,
ఘంటానాదాదినామూలోచ్ఛాటనాదికం కృత్వా ప్రాణానామమ్యు. దేశ
కాలాది సంకీర్త్య సంకల్ప మమ స్వరూపజ్ఞాన ప్రయాత్న సంసారిణః
శివప్రసాదలబ్ధనరజనృకర్మాదికాగిణః ఉపాశ్చ దురితక్షయద్వాగ్రశీపర
మేశ్వరప్రీత్యర్థం సకలపాపనివృత్తి పూర్వకశాశ్వత సుకృతలాభేన సుఖ
ప్రచురభోగసిద్ధ్యర్థం పరలోకే శివానందస్వీకర్థం చ (బ్రహ్మ సంప్రదాయ
సిద్ధం పక్షప్రదోషవ్రతం యథాశాస్త్రమిహ యథాశక్తి సంభవతా
నియమేన సంభవద్భిర్నైవైః సంభవద్భిరుపచారైశ్చ నిశితః కరిష్యే.
కలశమారాధ్య యథోపకరణసంభారసమిధిం కృత్వా న్యాసానంతరమ్
పీఠపూజాదికం విధియ. దేవస్య ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా. ఆవాహ్య
పూజయేత్ ఓం. ఆత్వా వహంతు... శర్వోం. తత్పురుషాయ...
ప్రచోదయాత్. ప్రణవేన వ్యాహిత్యా చ మహాదేవతావాహ్య
సద్యోజాతాదిపంచమత్రైః పంచాక్షరైశ్చ పంచముఖమగ్నయేత్. గౌరీ
మిమాయేతి గౌరీమ్. గణానాం త్వేతి గణపతిమ్ కుమారం మాతామహా
సేనాయేతి సూందమ్, వృషభం... మాసమానానాం చక్రతుండాయేతి
వృషభమ్. తద్విష్ణోరితి విష్ణుమ్. బ్రహ్మదేవానాం... బ్రహ్మజ్ఞానమితి
బ్రహ్మణమ్ రాజాధిరాజయేతి శ్రీద. దేవాస్త ఇతి దేవాస్థసీంశ్చ,
తత్తద్దాయత్రా తత్తన్మంత్రైశ్చ సపరివారం పరమేశ్వరమూవాహ్య
సమశ్చివాయ సాంబాయ సగణాయ ససూనవే, సనందినే సగంగాయ
సవృషాయ సమోనమః. ఆగచ్ఛాగచ్ఛ భగవన్ సర్వవ్యాపకశంకర,
బింబేఽస్మిన్ సన్నిధేహి త్వం పరివారయతః ప్రభో. దేహోదేవాలయః
ప్రోక్తోఽహి దేవస్సనాతనః, త్యజేదజ్ఞాననిర్మల్యం సోహంభావేన

పూజయేత్. ఇత్యావాహనమ్. ధ్యాయేచ్చైతన్యమాత్మానం సర్వజ్ఞం
 సర్వకారణం, స్వతంత్రేచ్ఛం మహాదేవం మామయా సగుణం విభుమ్.
 ఉమాపతిం పశుకణిం నీలగ్రీనం త్రిలోచనం, గంగాధరం చంద్రమాళిం
 న్యాయజ్ఞోపవీతనమ్. న్యాయుచర్కాంబరధరం భస్మరుద్రాక్షభూష
 ణం, పంచపక్త్రందశభుజం ప్రసన్నం సర్వసుందరమ్. సర్వాలంకారసం
 యుక్తం సర్వాభరణశోభితం, సాంగం సవాహనం సత్సం సాయుధం
 సర్వవర్తమ్ సద్విత్పుష్కాత్సకం శుద్ధం సాత్త్వికం సాదరం శివం, కాల
 కాలం కలముూర్తిం కరుణారసతుందిలమ్, నిత్యతృప్తం భక్తరక్షా
 ధురీణం భక్తసేవకం, విష్ణుద్యనుచరైర్నృత్తగీతవాద్యవిశారదైః.
 విద్యాభిసిద్ధిభిసిద్ధైస్తతైశ్చాపి సుసేవితం, దేవీం సింహాసనే స్థాప్య
 న్నత్యంతం నిజలీలయా. సర్వశాస్త్రప్రవక్తారం సర్వముఖనివారకం,
 భిషక్తమం చ భిషజా మష్టమూర్తిం సభాపతిమ్ సర్వమంగళయోపేతం
 జగదీశం నమామ్యహమ్. ఇతి ధ్యానమ్. హృదయంబుజేనుషుమ్నాంతే
 బాహ్యలింగే చిదంబరే, ఆసనం కల్పితం భక్త్యా గృహణ పరమేశ్వర.
 ఆసనమ్. భక్త్యా చ శ్రద్ధయా గంగాయుమునాద్వైశ్చ కల్పితం, సుగంధ
 జలమాసీతం సాద్యం శంభుపదే మయా. సాద్యమ్. అర్ఘ్యద్రవ్యైర్భ
 క్తిమయైః కావేర్యా చ కుశాదిభిః, లోకకైశ్చ మహాదేవం శుద్ధెరా
 రాధయామ్యహమ్. అర్ఘ్యమ్. యజ్ఞమృతేన పూర్ణేందుజ్యోత్స్నయా
 గంగాయాఽపి చ, ఆచమ్యలాం మహాదేవ శుదేవ మధురాంభసా ఆచ
 మనమ్. రసోఽపిరస్మవగ్రేషు సుఖయాపోఽసి శేంకర, మధుపర్కం జగ
 న్నాథ దాసే తుభ్యం జనార్దన. మధుపర్కమ్. పంచామృతైః పంచ
 మంత్ర) సుర్వాషధిరసై శ్శుభైః, సర్వతీర్థోదకై శ్చంద్రజ్యోత్సాద్యై
 రమృతైరపి. భక్తిశ్రద్ధాదిభిన్నాకైః పంచరుద్రాదిభిస్తథా, అభ్యషిం
 చేస్మహాదేవం గుద్రం పశుపతిం ప్రభుమ్. స్నానమ్. న్యూనపూర్వకం
 నిర్మాల్యం విసర్జ్య. వేదమంగళఘోషై ర్వీశ్వేశ్వరం స్నాపయేత్.
 తలస్థు లింగముద్వర్జ్య దేవస్య జ్వేతి కేతయన్, బ్రహ్మనూయా విష్ణు
 పీతే స్నాపయేత్సనుగం విభుమ్. దిగుబర మహాదేవ గజచర్మాం
 బర ప్రభో, న్యూహజనధర సోమిన్ వననం ప్రతిగృహ్యతామ్. అభి

వస్త్రీత్యాదినా వస్త్రమ్. బ్రహ్మసూత్రధర స్వామిన్ నాగయజ్ఞోప
 వీతినే, ఉపవీతం ప్రదాస్వామి గృహాణ బ్రాహ్మణస్మిను. యజ్ఞోప
 వీతమిత్యాదినా ఉపవీతమ్. చంద్రఖండం చ గంగాం చ పార్శ్వేఖాం
 ఘణీశ్వరిం, గరళం భక్తపాదాభ్యుద్రోణపుష్పం త్రిశూలకమ్. పినాకం
 డమరుం ఖడ్గం శక్తిం పాశాఙ్కుశౌ తేజః, క్రకచం పరశుం వజ్రం మహా
 పాశుపతం తథా. హరిణం చాక్షుమాలాం చ ఘంటాం ఘర్షిరమేవ చ,
 హంసకం మేఖలాం వీరం వలయం కవచం తథా. కిరీటహార కేయూర
 కుండల దీప్యభావిధి, తత్త్వాత్మకాంస్తథా శుద్ధాన్ భౌతికానపి భక్తి
 తః. ౯ స్వామ్యాభరణానీశ గృహాణేంద్వర్థ భూషణ. హిరణ్యరూప
 ఇత్యాదినా ఆభరణమ్. సురభిస్త్యం పృథివ్యాం తు ఘ్రాణం ఘ్రాతా
 చ శంకర, త్వం లేపయామి గంధేన హవిర్గంధేనవాసితమ్. గంధద్వా
 రామిత్యాదినా గంధమ్. అక్షతవ్రత గమ్యాఽసి త్వమిక్షతగుణార్ణవః,
 శాల్యక్షతైశ్చ రత్నైశ్చ పూజయే త్వం వృషధ్వజ. ఆయనే త
 ఇత్యాదినా అక్షతాన్. పాపిష్ఠా నపి పాపాని సరకం దుఃఖమేవ చ,
 కామం భస్మీకరోషి త్వం భగవన్ భస్మ ధార్యతామ్. మానస్తాకాగ్ని
 రిత్యాదినా భస్మ రుద్రాక్షమాలా మపి నాగహారం బిల్వాష్ట్రమాలా
 స్ఫటికాదిమాలాః, మహేశ్వరాయ ప్రథవేఽర్పయామి శ్రీద్రపియా
 యాశ్రితరక్షకాయ. రుద్రాక్షాదిమాలామ్. అంబికాధిపతయేఽస్తు
 కౌమకం కాళికాధిపతయేఽస్తు కజ్జలం, కుంకుమం భవతు సాంబమూ
 ర్తయే చంద్రికాధిపతయే హరిద్రకమ్ మంగళద్రవ్యాణి. సర్వమంగళ
 మాంగత్యే సచిత్రమిత్రాదినా కుంకుమాదికమ్. కవిత్రం తే వితతమిత్యా
 దినా కుశగ్రంథిమ్. అరచంపకపున్నాగ సంద్యావరాని పాటలం,
 బృహతీంకిరవిరంబ ద్రోణపుష్పం సమర్పయేత్. పుష్పాణి నిధనపతయే
 నమ ఇత్యాది. జ్యేష్ఠాయ నమ ఇత్యాది. శివసహస్రనామాష్టోత్తరనా
 మాదిభిశ్చ పూజయేత్. కాలాగ్నిరుద్రాత్మక లోకదాహిన్ కాలా
 తకి స్త్వం ప్రపుంక్షుశంభో, యజ్ఞఘ్న వీరేశ్వర మన్మథారే మహా
 శ్వేశ సప్రియ మంత్రమూర్తే. సత్య ర్మపూర్వార్జితవాసనాభిః శ్రీగంధ
 జైరాగరవైశ్చ దివ్యైః, దేశాంగత్యైర్గుణజైశ్చ ధూపై రాఘ్రపయే
 త్వం జగదారి హరిన్. వసవస్త్య ధూపయం త్విత్యాదినా ధూపమ్.

రవిసింహచంద్రత్రిణయననక్షత్రాలంకృతంస్వామిన్, సర్వప్రకాశకత్వాభా
మైర్దిపైర్నిరీక్షయే భగవన్. ఉద్దిష్ణస్వేద్యాదివా దీపావళిమ్. భక్త్యై
రోభిక్ష్యైర్దేహ్యాచోమ్యైశ్చ ఖాద్యైరన్యైర్వానావ్యంజనైస్సోపదంతైః,
శాకైః సూపైః పాయసైః సాంధుమ్మష్టైర్దధ్నా క్షీరేణాజ్జతస్తోషయే
త్వామ్. సనారికేళాంబు సగాంగతోయం సగవ్యనుగ్ధం వివిధోప
భోజ్యం, హవ్యం రసాభ్యం హవిరాజ్యసిక్తం మంత్రాకీయాసంస్కృత
వీరాశ భుజ్య. గుడోదనం చాపి సకరగ్రోదనం శాల్వోదనం చిత్ర
తిలోదనం చ, మూషోదనం ముద్గహరిద్రకోదనం దధ్యోదనం గవ్య
ఘృతోదనాని. జంబీరచించాదిరసోదనాని లవణజాతోదనపూర్వాణి,
భక్ష్యాణి గోధూమగుడాదిభేదైర్విచిత్రితానీశ్వర భుజ్యశంభో. యస్య
బ్రహ్మచక్షుత్రం చోభేపేదయత్రాసః చంద్రచామన, గాయత్ర్యాచం
నైవేద్యమ్. నివేదయేచ్ఛంభు ముమాసమేతం గణేశ్వరం సానుచరం
సభక్తం, తథా ప్రతిగ్రాసముపాసనాభిస్తోత్రై రనేకై రుపచార
పూర్వమ్ అనంతకల్యాణగుణైకధామ్న శ్చివస్యగాయన్న పదానవృత్తం,
అన్యాప్తకామం గిరిశం స్యతుష్ట్యై సంతర్పయే దేవ విధిర్విజానామ.

ఇతి నైవేద్యసమర్పణమ్. త్వయి తృప్తే జగన్నాథ జగత్తృప్తం భవి
వ్యతి, తృప్తిం విధేహి మే పూర్ణాం పునరావోశనం పిబ. ఇత్యుత్తరా
పోశనమ్. సనాగవల్లిదళపూరి గమ్యం లవంగజాతీఘనసారయుక్తమ్.
తాంబూలమ్ నాఫల్య హేతుః కిల దక్షిణే వా సర్వస్య యజ్ఞస్య చ
యజ్ఞఘాతినీ, హరిణ్యపుష్పం ప్రదదే గృహాణ వ్రతం సుసంపూర్ణ
మిదం కురువ్య. హరిణ్యగర్భే తృప్తినాదక్షిణామ్. నారాయణాదినిఖిలా
మరమాభిరత్ననిరాజతాంఘ్రియుగళం గిరిజశమద్య, యౌర్వరతైల
ఘృతవర్తిశతాభ్యదీపైర్నిరాజయామి మమ మోహసివృత్తిరస్తు,
యదాదిత్య. సతత్రసూర్యో సోమో వా నామ్రాజ్యమ్. హరిణ్య
పాత్రమ్. సంస్కృష్టమి సంరాజం చేత్యాదినా నీరాజనాని. శంభో బ్రహ్మ
శిరశ్చేదినీ బ్రహ్మాండలయనాటక, మహాగ్రాస మహాభాగ యజ్ఞేశ పర
మేశ్వర. సర్వస్వతంత్రినామ్రాజ్య సర్వమజ్జఫలప్రద, దయాళో భక్త
సంతక్షు త్రిణేత్ర ఫలముత్తమమ్. తుభ్యం దాస్యమిభగవన్ సంపూర్ణ

ఫలదోభవ. ఇతి ఫలసమర్పణమ్. తతో పుష్పాంజలిం దద్యాత్పుర మేశ్వర
పాదయోగి, వేదాంతాగమసిద్ధాంతవాక్తవ్యై రీమా గ్నానారణ్య. పంచ
రుద్రపంచబ్రహ్మోపనిషత్సత్తురుద్రమంత్రైః పుష్పాంజలిమ్ పదేపదేసగ్వ
తమోనికృత్తనం కదేపదే సర్వశుభప్రదాయకం, ప్రదక్షిణం భక్తి
యుజేన చేతసాకరోమి శంభో జగదీశ రక్ష మామి యాని కానిచేత్వా
దినా ప్రదక్షిణమి. రుద్రాధ్యాయం కతన్ భక్త్యై శ్రీరుద్రహృదయం
తథా, అధర్వణశిఖాశీర్షి పంచ బ్రహ్మది కాసపి సమనుగ్రాహ్యధ్యాశక్తి
ముహూర్తహురతంద్రితగి, సాష్టాంగం దుష్టనహృహమా ప్రార్థయేద్గిరిజా
పతిమ్. నమసాగ్రాన్. తిష్ఠన్వా ర్భేను హేశస్యస్మృతాంజలిపుటోవ్రతీ,
తదేకాయత్ర చిత్తస్సన్ వేదపాదస్తవం పఠీత్, మూతామహం మహ
శై లం మహస్తదపి తామహం, కారణం జగతాం వందీ కంతానుపరి
వారణమ్, కనకసభాపతయే నమశ్శినాయ. ఇతి సప్తార్థ్య. పునరర్ఘ్యం
తతో దద్యాత్సూక్తైర్మంత్రైర్వధాపథి, పునఃపూజాంప్రకుర్వీత రాజ
రాజార్చితాయ చ. పునరర్ఘ్యమ్. ఛత్రం చ చామరా ఘంటాందర్పణం
వృషభధ్వజం, సర్వదేవోత్తమత్వాది వ్యంజకాన్ బిరుదాసపి.
సమర్ప్య స్తోత్రరత్నైశ్చస్తూత్యాశంభుం ప్రపూజ్యయేత్, స్మృతగీతాది
భిశ్చైవ నానావిణాదివాదనైః. ఛత్రచామరాద్యుపచారాన్ తతో
యోగేన విశ్వేశం ధ్యాత్వా శంభు ముమాపతిం, బ్రాహ్మణాన్
పూజయి త్పిశ్చా దేవం న్వాత్మసియోజయేత్. ఇతి పూజావిధిః. ఇతి
పక్షప్రదోషవ్రతంసమప్తమ్. అథమూర్గశీర్షి శుద్ధత్రయోదశ్యామనంగ
త్రయోదశీవ్రతమ్. ఇతి త్రయోదశీ వ్రతాని.

అథ చతుర్దశీవ్రతాని.

చైత్రశుక్లచతుర్దశీ పూర్వా నిశి భ్రమన్తి భూతాని శక్తయః
శూలభద్రదృటిః, అస్త్రత్ర చతుర్దశ్యాం సత్యాం తత్పూజనం భవేత్.
మథోగ శ్రావణమాసస్య శుక్లాయాంతు చతుర్దశీ, సా రాత్రివ్యాపిని
గ్రాహ్య నాన్యా శుక్లా కదాచన. చైత్రశుక్లచతుర్దశ్యాం నిశేష
స్మర్యతే, పృథ్వీచంద్రోదయే పులస్త్య. చైత్రశుక్లచతుర్దశ్యాం యఃసా
యాచ్ఛివసన్నిధౌ, స ప్రేతత్వమవాప్నోతి గంగాయాం తు విశేషతః.
ఇయం పూర్వా గ్రాహ్య.

శ్రీసృసింహజయంతీ.

అథ వై శాఖసుక్తచతుర్థశ్వాం సృసింహజయంతీ వీతమ్. తచ్చ
 ప్రదోషవ్యాపిన్వాం కార్యమ్. తనుక్తం సృసింహపురాణేహేమాద్రా.
 వైశాఖసుక్తపక్షే తు చతుర్థశ్వాం నివానుభే, మజ్జన్మసంకవం
 పూర్ణం ప్రతం పాపప్రణాశనమ్. వశేషశ్చేతు కర్తవ్యం మమ సంతృప్తి
 కారణమితి. సాంగదేశి. వైశాఖస్య చతుర్థశ్వాం సోమవారే
 నిలన కే, ఆవతారో నృసింహస్య ప్రదోషసమయే ద్విజాః. అని
 లగ్నోపాస్తే. దినద్వయే తద్వాస్తవవ్యాప్తవంశ తస్మిన్వాస్తా
 త్వధికవ్యాప్తిరితి దినద్వయే వ్యాప్త పూర్వా పూర్వదినే గౌణకాల
 వ్యాప్తే సత్వాత్పరదినే చ తదభావాత్. అస్యాం చ సంకల్పదినే
 గౌణకాలవ్యాప్తే సత్వాత్పరదినే చ తదభావాత్. అస్యాం చ సంకల్ప
 రూపవీణోపకమోమధ్యాహ్న ఏవకర్తవ్యః. స్వాతీనక్షత్రయోగేచ
 శనివారే మహద్వీతమ్, సింధుగర్భ సయోగేవచితే కరణేతథా.
 పుంసాం శాఖాగ్లయోగేన లభ్యతే దైవయోగతః, ఏభిర్వ్యక్త్యా
 లిప్త్యాస్మద్దినం పాపనాశనమ్. సర్వేపాపేవ వర్జనామధికారోఽస్తి
 మద్యుతే. తథా. అనంగేన సమాముక్తా న సోభోష్వా చతుర్థశ్చిదనా
 వత్తైర్నిర్వియుత్యైత తస్మాత్తాం పరివర్జయేత్. ఇతి తత్త్రైవ నిషేధాత్.
 విజ్ఞానం మద్దినం యస్తు లగ్నయేచ్ఛాపకృష్ణరః, స యోతి. మశం
 ఘోరం యాచచ్చంద్రిదివాకరా. తతో మధ్యాహ్న వేళాయాం
 సద్వానా స్నానమూచరేత్, పరిధానం తతో వస్త్రానతకర్మసమాచ
 రేత్. ఇతి ప్రశాసనం. అథ కథా.

శ్రీసృసింహజయంతికథా

సూత ఉవాచ. హిరణ్యకశిపు మత్వా కేరదేహం జగద్గురమ్,
 సుఖాసీనం చ సృహగిం శాస్త్రకౌమరమాపతిమ్. ప్రహ్లాదోజ్ఞానినాం
 శ్రేష్ఠః పాలకుర్రాజ్యముత్తమమ్, ఏకాకి చ తదత్సంగే ప్రియంవచన
 మబ్రవీత్. ప్రహ్లాదః. నమస్తే భగవన్ విష్ణో నమస్తే సింహరూపిణే,
 త్వద్భక్తోఽహం సురైశ్చైకం త్వాం పృచ్ఛామి తు తత్త్వః స్వామిన్
 త్వయి మమాభిన్నా భక్తిర్జాతా త్వనేకథా, కథం చ తే ప్రియా
 జాతః కారణం మే పద ప్రభా. సృసింహః. కథయామి మహాప్రాజ్ఞ

శ్శబ్దమైకాగ్రమాననః, భక్తేర్వత్కారణం వత్స ప్రియత్వస్య చ
 కారణమ్. పురాకాలే హ్యభూద్విప్రః కించిదప్యనధీతవాన్, నామ్నా
 త్వం వాసుదేవోఽసి వేశ్యాసంగస్తమాననః. తస్మిన్ బాతు న దైవత్వం
 చత్వం సువీతం కింజుత్, కృతవాన్మదగ్గితం దైవం వేశ్యాసంగతి
 లాలనః. మద్యతస్య ప్రభావేన భక్తిర్బాతా తవానఘః. వస్త్రేషు ఉవాచ.
 శ్రీన్యసింహోచ్చతాం తావత్-స్య ఛత్వస్య కిం వత్స, వేశ్యాయాం
 వర్తమానేన కథం తచ్చ కృతం మయా. యేన త్వత్ప్రియమానస్మి
 తత్సుర్మసి సాంప్రతమ్. శ్రీన్యసింహః. పురావంతీపురే హ్యసీ
 ద్భాగిహ్యుదేదపారగః, తస్య నాను మనశ్శ్రీ బహులో కేషువిశ్రుతః
 నిత్యహోమక్రియాం చైవ విదధాతి ద్విజోత్తమః. బ్రహ్మక్రియాసు
 విహితః సర్వాసు కిల తత్పరః. అగ్నిష్టోమోదిభిర్వజ్ఞై ర్విహస్య ర్వే సురో
 త్తమాః, తస్య భార్యా సుశీలాఽభూద్విభాతా భువనత్రయే. కతివ్రతా
 సదాచారా వతిభక్తి పరాయణా జజ్ఞైరేఽస్మాం సుతాః పంచ తస్మా
 ద్విజవరాత్త గా. సదాచారేషు విద్వాంసః పితృభక్తి పరాయణాః, తేషాం
 మధ్యే కన్యస్తస్య వేశ్యాసంగతిత్పరః. కృతవాన్మదగతం చాన్యత్
 సురాపానాదిపాతకం, సావర్ణ్యం చాప్యవహృతిం చోరైస్సార్థం త్వయా
 బహు విలాసిన్యా సమం చైవ త్వయా చీర్ణ ముఖంపురా, ఏకదా
 తస్య హే చాసీత్తయాసహ మహాన్ కలిః. తేనాఽకలహస్థిధ్వజం వ్రతమే
 తత్త్వయా కృతం, అజ్ఞానాన్మద్యతం జాతం వ్రతానామత్తమం
 హితత్. తస్మాత్సహరయోగేన రాతౌ జాగరణం కృతం, వేశ్యాయా
 వల్లభం కించి త్ప్రీశాంతం న త్వయా సహ. రాతౌ జాగరణం
 చీర్ణం త్యక్తం భోజ్యమనేకథా, వ్రతేనానేన చీర్ణేన మోదంతి దివి
 దేవతాః. సృష్ట్యర్థే చ పురా బ్రహ్మచక్రే హ్యేతదనుత్తమమ్, మద్వ్ర
 తస్య ప్రభావేన నిర్మితం సచరాచరమ్. ఈశ్వరేణ పురాచీర్ణం వధార్థం
 తిపురస్య చ మహాపాక్షిణ విహితం వ్రతమితన్యహాఫలమ్. ఏతద్వ్రత
 ప్రభావేన సర్వే సిద్ధి ముపాగతాః, వేశ్యాఽసి మత్ప్రియా జాతా
 త్రైలోక్యే సుఖచారిణీ. ఉదృతం మద్వ్రతంవత్స త్రైలోక్యేషు సువి
 శుతం, కలహేన విలాసిన్యావ్రత మేతదుపస్థితమ్. ప్రహ్లాదతేన తే భక్తి

ర్శయి జాతా హ్యనుత్తమా, భూర్మయా చ విలాసిన్యా జ్ఞాత్వా వ్రజ
మిదం మహాత్మ్యం. కలహశ్చ కృత్యో యేన మద్వృతం యత్కృతం భవేత్,
సా వేశ్యా తు పరా జాతా భక్త్యా భోగా ననేకశః. ముక్తా కర్మ
విలీనా తు త్వం పశ్యన్ ద విశస్వమామ్, కార్మార్థం చ భవానాస్తే
మచ్ఛరీరాత్ పృథక్తయా. విధాయ సర్వకార్యాణి శీఘ్రం చైవ గమి
ష్యసి, య ఇదం వ్రతమావశ్యం ప్రకరిష్యంతి మానవాః. న తేషాం
పునరావృత్తిర్మత్తః కల్పశః శరపి, అపుత్రో లభతే పుత్రం ధనకామో
ధనం తథా. జ్ఞానీ చ మను భక్తశ్చ దివ్యం సౌఖ్యం లభేన్నరః. స్త్రియో
వా పురుషాశ్చాపి కుర్వంతి వ్రత ముత్తమమ్. తేభ్యో దదామ్యహం
సౌఖ్యం భుక్తి ముక్తి సమన్వితమ్, బహునోక్తేన కిం వత్స వాన్
ఫలముత్తమమ్. ప్రహ్లాదః. వ్రతస్యాస్య ఫలం సాధు త్వయి మే భక్తి
కారకమ్, స్వామిన్ జ్ఞాతం పశేషేణ త్వత్తః పాపనికృన్తనమ్. అధునా
శోతుమిచ్ఛామి వ్రతస్యాస్య విధిం పరం, కస్మిన్నాసే భవేదేతత్క
స్మిన్వా తిధివాసరే. ఏతద్విస్తరతో దేవ వక్తురుర్హసి సాంప్రతమ్,
విధినా యేన వై స్వామిన్ సమగ్రిసలభాగ్భవేత్. మమోపరికృపాం
కృత్వా బ్రూహి త్వం సకలం ప్రభో. శ్రీసంసింహ ఉవాచ. సాధుసాధు
మహాభాగ వ్రతస్యాస్య విధిం పరమ్, సర్వం కథయతో మేఽద్య
త్వమే కాగ్రిమనాః శృణు వై శాఖశుక్లపక్షే తు చతుర్దశ్యాం
సమాచరేత్, మజ్జన్మసంభవం పుణ్యం వ్రతం పాపప్రణాశనమ్. వర్షే
వర్షేతు కర్తవ్యం మమ సంతుష్టికారకం, మహాపుణ్యమిదం శ్రేష్ఠం
మానుషైరభివర్ణితం. తేనైవ క్రియమాణేన సహస్రదాదశీఫలం,
జాయతే మద్వ్రజాద్వచ్చి మనుష్యాణాం మహాత్మనామ్ స్వాతీనక్షత్ర
యోగే చ శనివాసర సంయుతే, సిద్ధయోగస్య యోగే చ వశజేకరణే
తథా. పుణ్యసౌభాగ్యయోగేన లభ్యతే దైవయోగతః, సర్వై
రేకేన సంయుక్తం హత్యాకోటివివాశనమ్. కేవలేఽపి చ కర్తవ్యం మద్వి
వ్రతమాత్మనః, అన్యథా నరకం యాతి యావచ్చంద్రదివాకరమ్.
యథా యథా ప్రవృత్తిః స్వాత్ పాతకస్య కలాయుగే, తథా తథా
ప్రణశ్యంతి సర్వేధర్మా న సంశయః. ఏతద్వ్రతప్రభావేన మద్భక్తి
స్వాద్దురాత్మనాం, విచార్యేత్థం ప్రకర్తవ్యం మూఢవేమాసి తద్వ్రతమ్.

నిశ్చయశ్చ పరికర్తవ్యో దంతథావనపూర్వకం, శ్రీనివాససింహదయాం
 కృత్వా మహావిష్ణోమమోపరి. అద్వానాంతం విభాస్యామి వ్రతం నిర్వ
 ఘ్నతాంనయ. ఇతి నియమమత్రః. వ్రతసేవ న కర్తవ్యః సంగతిః పాపి
 భిన్నహ, మిథ్యానిలాసో న కర్తవ్యః సమగ్రీభూతాంశ్చిభిః శ్రీనివాసైశ్చ
 చాలాపాన్ వ్రతస్థా నైవ కారయేత్, స్మృత్యం చ న హానూపం
 మద్దినే సకలే శుభే. తతో మధ్యాహ్నా నేపా గూ. సద్యాహ
 విమలే జలే, గృహే వా దేవభాతే నా తతా కీ జ్యోదనూ. యో.
 వైదికేన చ మస్తేణ స్నానం కుర్యాద్విచక్షణః. మృత్తికా గోమయే
 నైవ తథా ధాత్రీఫలేన చ. తిలైశ్చ సర్వపానస్థిల్లః స్నానం
 కార్యం మహాత్మభిః, పరిధాయ శుచిగ్వాసో నిశ్చల్య సమాచరేత్.
 తతో గృహం సమాగత్యస్మరన్ మాం భక్తి యోగతః. గోమయేన
 పలిప్యాథ కుర్యాద్వదంతం శుభమ్. కలశం తతః సంస్థాప్య తామ్రం
 రత్నసమన్వితం, తస్మాదపి న్యసేత్పాత్రం వంశజంప్రసిహిపూజితమ్.
 హైమీచ తత్రమన్మూర్తిం స్థాప్యాలక్ష్మ్యస్తభైవత, పలేనవాతదర్శన
 తదర్థార్థేన వాపునః. యథాశక్తి క్రిమాత్కార్యా నిత్య శాత్యవివర్జితః,
 పంచామృతేన సంస్థాప్య పూజనం తు సమాచరేత్. తతో బ్రాహ్మణ
 మాహూయ తమాచార్యమబోలునం, సమాచారమాముక్తం
 శాంతం దాంతం జితేంద్రియం. తేనైవ కారయేత్పూజాం స్మష్ట్యా
 శాస్త్రానుసారతః, ఆచార్యపచనాద్ధీమాన్ పూజాం కుర్యాద్వ్యాధావిధి.
 మంటపం కారయే తత్ర పుష్పస్తంభకళోభితం, ఋతుకాలోద్భవైః
 పుష్పైః పూజయేత్ స్వస్థమానసః. ఉపాచారైష్టాడశభిర్మంత్రైశ్చో
 ద్భవైస్తథా, తతః పారాణికై ర్మంత్రైః పూజనీయో యథావిధి,
 చందనం శీతలం దివ్యం కస్తూరీంకుంకుమంతథా, దదామితవ తుష్పర్థం
 స్పసింహ పరమేశ్వర. చందనమ్. కాలోద్భవాని పుష్పాని తులస్యాదీని
 వై వ్రభో, సమ్యగ్గృహణ దేవేశ లక్ష్మ్యా సహ నమోస్తుతే.
 పుష్పాణి

శ్రీనివాససింహాయ నమః
 పుష్కరాాయ

కరాళాయ
 వికృతాయ

హిరణ్యకశిపౌర్యక్షో
 విదారణనఖాంకురాయ

విశ్వతాననాయ	అభిచారక్రియాహంతే	జగద్ధామ్నే	[తే
ప్రహదవరదాయ	బ్రహ్మగ్నాయ	బహిరంతః పృథాశక్త	
శ్రీమతే	భక్తవత్సలాయ	యోగిహృత్పద్మమధ్య	
అపమేయవరాశ్ర	సముద్రసలిలోద్భూత	స్థాయినే	
సఖచ్చటాభిన్నఘనా	హాలాహలవిశ్లేరక్త	యోగినే	
భక్తానామభయవదా	తే నమః	యోగవిదుత్తమాయ	
యనమః	ఓజః ప్రపూరితాశేష	సప్తే	
జ్వాలాముఖాయ	చరాచరజగ	హర్త్రే	
తీక్షణకేశాయ	త్త్రయాయ నమః	అఖిలలోతే	
తీక్షణదంష్ట్రాయ	హృష్టికేశాయ	వ్యోమరూపాయ	
భయంకరాయ	జగత్త్రాణాయ	జనార్దనాయ	
ఉత్తప్తహేనుసంకా	సర్వగాయ	చిన్మయాయ	
శాయనమః	సర్వరక్షకాయ	పృథ్వతయే	
సాధూనాం బలవర్ధనా	నాస్తికప్రత్యివాయార్థ	సాక్షిణే	
తిగ్జేత్రాయ	దర్శితాత్మప్రభావవతే	గుణాతీతాయ	
కపిలాయ	హిరణ్యకశిపౌరగే	సగుణాత్మకాయ	
హింసచవే	భాస్రంభ సముద్భ	పాశవిచ్ఛేదకృతే	
సోమసూర్యాగ్నిలోచ	వాయ నమః	కర్త్రే	[య
నాయ	ఉగ్రాయ	సర్వపాపవిమోచకా	
స్థూలగ్రీవా	అగ్నిజ్వాలామాలినే	వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపా	
పౌసన్మాత్మనే	సుతీక్ష్ణాయ	య నమః	
జాంబూనదపరిమళ	భీమదర్శనాయ	సూక్ష్మాయ	
తాయ నమః	ముగ్ధఖిలజగజ్జీవా	సదసహత్మకాయ	
వ్యోమకేశప్రభృతభితి	జగతాంతరణాయ	వ్యక్తావ్యక్తస్వరూపా	
దశైరభిసంస్తుతాయ	సర్వభూతసమాధానా	సూక్ష్మాయ	[య
ఉపసంహృతసప్తార్చి	ఈశ్వరాయ	అవ్యయాయ	
కబళికృతమారుతాయ	సర్వధారికాయ	శాశ్వతాయ	
దిగంతావళిదర్పిణు	విష్ణవే	అనంతాయ	
కదుర్జోల్పణనాశనా	జిష్ణవే	విరజతే	

పరమేశ్వరాయ	శ్రియాధ్యాసితవక్షసే	నిటలసుత ఘర్మాంబు
మాయావి నే	శ్రీవత్సేనవిరాజతాయ	బింసు సంజ్వలితాన
జగదాధారాయ	పసన్నవదనాయ	నాయ నమః
అనిమిషాయ	శాంతాయ	వజ్రబిహ్వాయ
అక్షరాయ	లక్ష్మీప్రియపరిగ్రహాయ	మహామూర్తయే
అనాదినిధనాయ	వాసుదేవాయ	భీమాయ
నిత్యాయ	[య మహాదేవాయ [య భీమపరాశ్రమాయ	
పరబ్రహ్మభిధాయ కా	శతపుష్పసుపూజితా	స్వభక్తార్చితకారుణ్య
శంఖ చక్రగదాశర్జన	కఠోంకుటిలేఖనాయ	య నమః
రాజతచతుర్భుజాయ	దైత్యవక్షోదశననా	బహుదాయ
పీతాంబరధరాయ	ర్షితనఖాయుధాయ	బహురూపధృతీ
స్వగృహే	[య లక్ష్మీప్రాణభయద ప్రశీహరయే	నమః
కస్తూభాభరణోజ్జ్వలా	చండోద్బంధ	
	తాండవాయ నమః	

కృష్ణాగరూఢభవం ధూపం శ్రీనృసింహ జగత్పతే, తవ తుష్ట్య ప్రదానామి సర్వదేవ నమోఽస్తుతే. ధూపమ్. సర్వప్రదీపికం తేజ స్తస్మాద్దీపం దదామి తే, శ్రీనృసింహ మహాబాహోతిమిరం మి వినా శియి. దీపమ్. నైవేద్యం గృహ్యతాం దేవభక్త్యుభోజ్యసమన్వితమ్, దదామి తే రమాకాంత సర్వపాపక్షయం కురు. నైవేద్యమ్. పీతాం బరమఃకాబాహోప్రహ్లాదాభయదాయక, తథాభూతేనార్ప నేన యథో క్తఘోదో భవ. ఇతి వాగ్ధనా. రాత్రౌ జాగరణం కుర్యా ద్ధీతవాదిత్య నిస్కర్షః, పురాణశ్రవణాద్వైశ్చక్రైశ్చైతవ్యాశ్చ కథాశ్శుభాః. తతః ప్రభా తసమయ న్నానం కృత్వా జతేంద్రియః పూర్వోక్తిన పిథానేన పూజయేన్నాం ప్రయత్నతః వైష్ణవాన్ ప్రజపన్మంత్రాన్ మదగే స్పృశమానసః, తతో దానాని దేయాని ఎత్త్యుపాణాని చానఘ. పాత్రభిష్టస్త్వ ద్విజేభ్యో హి లోకదర్పజగీషయా, సింహః స్వర్ణమయో దవో మమ సంతోషకారకః. గోభు తిలహిరణ్యాని దేయాని చ ఫలే ప్పుటః, శిష్యా సతూలికా దేయా సప్త ధాన్యసమన్వితా. అన్యనిచ

యథా శక్త్యా దేయాని మమ తుష్టయే, విత్త శాత్ర్యం ని కుర్వీత యథా శక్త్యలకాంతయా భాగ్యహృణాన్ భోజయేత్స శ్చా త్రైభోవ్య దద్యాచ్చ దక్షిణాం, నిద్ర నేనాపి కర్తవ్యం దేయం శక్త్యనుసారతః. సర్వేషామేవ వర్ణానామధికారోఽస్తి మద్వృత్తి. మద్భక్తైస్తు విశేషేణ కర్తవ్యం మత్పురాయణైః. తద్వంశే న భవేద్దూళం న దోషో మత్ప్రసాదతః, మాంసముద్ధర దేవేశ నుస్తరాద్భవిసాగరాత్, పాతికార్ణవమగ్నస్య వ్యాధిదుఃఖాభిచాసిభిః. జీవైస్తు పరిభూతస్య మోహదుఃఖగతస్యమే, కదావలంబనం దేహ శేష శయిన్ జగత్పితే. శ్రీస్మసింహ రమా కాస్త భక్తానాంభయనాశన, క్షీరాంబునిధివాసిం స్తవం చక్రపాణే జనార్దన. వ్రతేనానేన దేవేశ భుక్తిముక్తిప్రదోభవ, ఏవం ప్రార్థ్యతతో దేవం విస్మజ్యచ యథావిధి. ఉపహారాదికం సర్వం స్వాచార్యాయ నివేదయేత్, దక్షిణాభిస్తు సంతోష్య బ్రాహ్మణానాం విసర్జయేత్. మధ్యాహ్నేతు సమాయుక్తో భుంజీతా తిథిబంధుభిః, య ఇదం శృణు యాద్భక్త్యావ్రతం పాపప్రణాశనమ్. యస్య స్మరణమాత్రేణ బ్రహ్మ హత్యాం వ్యపహత, ఐవిత్రిం ఐరమం గుహ్యంకీర్తయేద్భక్తమూనవః. సర్వానామానవాహ్నితి వ్రతస్య చ ఫలం లభేత్. ఇతి హేమాద్రా బ్రహ్మాండపురాణే శ్రీస్మసింహచతుర్దశీవ్రతకథా సమాప్తా.

అనంత చతుర్దశీనిర్ణయః పూజావిధిశ్చ.

అథ భాద్రపదశుక్ల చతుర్దశ్యామనంతచతుర్దశీవ్రతమ్. సాప్రాతః పరా కార్యా, పూజనకాలవ్యాపిత్వాత్. ఆథాచ. అనంతం పూజయేద్యస్తు ప్రాతఃకాలే సమాహృతి, అనంతాం లభతే సిద్ధిం చక్రపాణేన ప్రసాదతః. ఇతి బ్రాహ్మణపురాణాత్. తదభావే పూర్వా. ఉభయదినే సూర్యోదయవ్యాపిత్వైపి పరైవ గ్రాహ్య. భాద్రే సితే చతుర్దశ్యా మనంతం పూజయేత్సుభః. హ్రసేన సర్వకిర్మాణి పాతరేవ హి పూజనమ్ శుక్లి భాద్రపదస్యాపి అనంతాఖ్యాచతుర్దశీ, ఉదయే వ్యాపినిగ్రాహ్య ఘటికై కాపియో భవేత్. ఇతి హేమాద్భిః. తస్మాత్పైర్ వేతి పర్వసంమతం. అథానంత పూజావిధిః కథ్యతే. ప్రాతర్పణాహ్నాకంస్నాత్వా సత్యకిర్మ సమాప్య చ, అనంతం హృదయే కృత్వా శుచిస్త్రై సమాహృతి. అవ్రణం కలశం చైవ వస్త్రయుగ్మేన వేష్టితం, ముష్టిమూత్రేణ దర్శేణ ఫణిరాజం చ కారయేత్. నావయే

తలఁగ శక్త్యాగే) జగదాధారమవ్యయమ్, ఆరాధయేదనస్తంచ తస్మిన్
కోణే విశేషతః, గోచర్మమాత్మమాలిప్య గోమయేన విశేషః. తస్మధ్యే
స్థండిలంకృత్యా వద్మనుష్వదళం లిఖేత్. తస్యోపరి స్వ సేతుఁభం
చూతపలవసంయుతమ్, పాణానామం తతః కృత్వా తిథ్యాదిం పరి
కల్పయేత్.

ఆనంశవ్రతార్థం యువాపూజా.

మమో పాత్రదురితక్షయద్యారా శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం సహ
కుటుంబస్య మమక్షేమస్థైర్యాలోగ్య చతుర్విధ ఫలపురుషార్థసిద్ధ్యర్థం మ
యాఽఽచరితస్య ఆచర్యమాణస్య వ్రతస్య సంపూర్ణఫలప్రాప్త్యర్థంచ
శ్రీసుదనస్తపూజానమహంకరిష్యే. కలశ స్త్యతి. సితాసితతి. కల శేవరుణం
సంపూజ్యతతశ్శంఖం ఘంటాంచ పూజయేత్, శ్రీసుదనస్తవ్రతాంగ
త్వేన శ్రీయుమునాపూజనం కరిష్యే. తద్వథా. లోకపాలస్తుతాం
దేవీ మింద్రనీలసగుప్రభామ్. యము నే త్వాయహం ధ్యామి సర్వకా
మార్థసిద్ధయే. ధ్యానం. సరస్వతి నమస్తుభ్యం సర్వకామప్రదాయినీ,
ఆగచ్ఛ దేవీ యమునే వ్రతసంపూర్తి హేతవే. ఇమం మే గంగే ఇత్యా
వాహ్య. సింహాసనసమారూఢే దేవీ శక్తిసమన్వితే. సర్వలక్షణసం
పూర్ణే యమునాయై నమోఽస్తు తే. ఆననమ్. రుద్రపాదేనమస్తుభ్యం
సర్వలోకాహితే ప్రీయే. స్వపాపప్రళయిని తరింగిత్వై నమోఽస్తు తే.
పాద్యం. గరుడాగ్రజనాజాతే శంకరప్రియభామిని, సర్వకామప్రదేదేవీ
యమునే తే నమోనమః అర్ఘ్యమ్. విష్ణుపాదోద్భవేదేవీ సర్వాధరణ
భూషితే, కృష్ణనూర్తే మహాదేవీ కృష్ణవేద్యై నమోనమః. ఆచమనం.
సర్వపాపహరే దేవీ విశ్వేష ప్రేయదర్శిని, సౌభాగ్యం యమునే దేహీ
యమునాయై నమోఽస్తు తే. శుభుపరఁ. నందిపాదే మహాదేవీ శంక
రార్ధ శరీరిణి, సర్వలోకాహితే దేవీ భీమరక్షై నమోఽస్తు తే. పంచా
మృతస్నానం. సింహపాదోద్భవే దేవీ నారసింహసమప్రభే, సర్వలక్షణ
సంపూర్ణే భవనాశిని తే నమః శుద్ధోదకస్నానం. విష్ణుపాదాబ్జసంభూతే
గంగే త్రివధగామిని. సర్వపాపహరే దేవీ భాగిరథ్యై నమోఽ
స్తుతే, శ్వేతవస్త్రం. త్రింబకస్య జటోద్భూతే గౌతమస్యాఘనాశిని.

సప్తథా సాగరం యాతే గోదావరినమోఽస్తుతే. కంచుకమ్. మాణిక్య
ముక్తా మణికొస్తుభాంశ్చ గోమధవైడూర్యసపువ్యరాగైః, వజ్రైశ్చ
నీలైశ్చ సుశోభితాని గృహాణ సర్వాభరణాని దేవి. అభరణాని. చంద
సాగరుకస్తూరిరోచనం కుంకుమం తథా, కర్పూరేణ సమాయుక్తం
గంధం దద్ధి చభక్తిభుగంధమ్. శ్వేతాంశ్చచందవర్ణాభాన్ హరిదా
రాగరంజితాన్, అక్షతాంశ్చ సుగ్రతేష్టే గదామి యమునే శుభే.
అక్షతాన్. మంహారమాలతీబాతి కేతకీపాటలైశ్చుభైః, పూజయామి
చ దేవేశి యమునే భక్తవత్సలే. పుష్పాణి. అథాంగపూజా. చంచ
లాయై నమః పాదా పూజయామి. చవలాయై నమః జానునీ. భక
వత్సలాయై కిటిన్. హరాయై వాభిం. మన్మథవాసినైః గుహ్యమ్
అజ్ఞానవాశినైః సముహ్వాదయన్ భగవాయై నమః, స్రవన్. అఘహంత్సైః
నమః భుజా. రక్తకణ్ఠ్యైః నమః కంఠమ్. భవహృదయాయై ముఖమ్.

కార్యైశ్చేత్రే గాగీరత్నైః లలాటమ్. యనువాదై శిరః సరస్వత్యైః నమః
సర్వంగం పూజయామి అథ నామపూజా. యమునాయై నమః, సింహ
యై నమః, వినులాయై నమః, ఉత్పలాయై నమః, అభీష్టదాయై, ధాత్యైః,
హరిహరహృషిణైః నమః, గంగాయై సర్వదాయై, కార్యైః, భాగీరత్యైః,
తుంగాయై, భద్రాయై, కృష్ణవేద్యైః, భవవాశిత్యైః, సరస్వత్యైః, కావేర్యైః,
సింధవే, శాతద్యైః, గోమత్యైః, గాయత్యైః, గరుడాయై, గిరిజాయై,
చంద్రమూడాయై, సర్వేశ్వర్యైః నమః, మహాలక్ష్మ్యైః నమః సర్వపాప
హరే దేవి సర్వోపద్రవనాశిని, సర్వసంపత్సృజే దేవి యమునా
యై నమోఽస్తుతే ఇతి పూజా దశాంగం గుగ్గులద్యౌళం సుగంధం
ఘ్రాణతర్పణా, కపిలామృత సుయక్తం ధూపం స్వీకురుసూర్యజే.
ధూపమ్. ఘృతవర్తి సమాయుక్తం వహ్నినా యోజనం మయా,
గృహాణ దీపకం దేవి సర్వేశ్వర్యర్చదదాయిని. దీపమ్. శరః రామధు
సంయుక్తం దధి క్షీరం చ సర్పిషా, పక్వసున్నం మయా దత్తం
నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతామ్ నైవేగ్యమ్. పానీయంపావనం శ్రేష్ఠం
గంగాదిసరిదుద్భవమ్, హస్తప్రక్షాళనం దేవి గృహాణముఖశోధనమ్.
హస్తప్రక్షాళనమ్. ముఖపృక్షాళనమ్. కర్పూరేణ సమాయుక్తం

యమునే చారుచందనం, సమర్పితం మయా తుభ్యం కరస్యోద్వర్తనం
 కరు. కరోద్వర్తనాఢీ చందనం ఇతం ఫలమితి ఫలం. పూగీ
 ఫలమితితాంబూలం. హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణం ప్రోలోక్యచావనగంఠే
 అంధకారవినిశిని, పంచాక్షరం గృహణేదం విశ్వక్ష్మిన్త్యై సమోఽ
 స్తుతే. ఆత్మిక్ష్యం. కేతకీజాతికుసుమర్పణికామాలతీభవై, పుష్పాం
 జలిర్పయాదతో రున్మిప్రీత్యై సమోఽస్తుతే. పుష్పాంజలిం. యాని
 కాని చేతి ప్రదక్షిణం. అన్వధా శరణం నాస్తితి నమసాగ్రః సురాసు
 గేంద్రాదికిరీటమాకిశై ర్ముక్తం సదాయత వపాదపజ్జిజం, వరంవరం
 పాతు వరం సుమంగళం సమామి భక్త్యా మమ కామసిద్ధయే. భవాని
 చ మహాలక్ష్మి సర్వకామప్రదాయినీ, వ్రతం సంగ్రహతాం యాత్రయ
 మున్నాయై సమోఽస్తుతే. ఇతి ప్రార్థనా ఇతి యమానా పూజానమాస్తా,

అ వం త పూ జా.

తతస్తు మూలమం త్రేణసమస్థా త్యాజనాగ్దనం, నవామ్రుపల్లవా
 బాసం పింగభూస్మ శ్రులోచనమ్. పీతాంబరధరం దేవం శంఖచక్ర
 గదాధరం, విశ్వాకారం విశ్వమోనిం విశ్వధారం వరం హరిం. సహస్ర
 శిరసం విష్ణుం శేషసంజ్ఞరమావతిం, అలంకృతం సముద్రస్థం విశ్వరూపం
 విచిత్రయేత్. ధ్యాయామి. తద్విష్ణోరిత్యాదినా పురుషసూక్తక్రమేణ
 పూజయేత్. ఆగచ్ఛానంత దేవేశ తేజోగాశే జగత్ప్రజే, ఇమాం
 మయా కృతాం పూజాం గృహణ పురుషోత్తమ. సహస్రశిర్షేత్వా
 వాహనమ్. విష్ణురం క్వను గోవింద గోవర్ధనధర ప్రభో, అనంతదీయతే
 తుభ్యం రత్నసింహాసనే విశ. పురుష ఏవేత్యాసనం యథాత్వం
 సర్వదేవానా మింద్రాదీనాం చ రక్షక, తథా మాం పాలయానంత
 త్వదంఘ్రిశరణాగతమ్. ఏతావానస్యేతి పాద్యం. అనంతానంత దేవేశ
 అనంతఫలదాయక, అనంతానంతరూపోఽసి గృహణార్హ్యం సమోఽ
 స్తుతే. త్రిపామార్ధ్య ఇత్యర్ఘ్యమ్. గంగోదకం సమానీతం హేమ
 కుంభేనయోజితం, ఆచమ్యతాం హృషీకేశ ప్రసీద పురుషోత్తమ.
 తస్మాద్విరాడిత్యాచమనం. అనన్త గురూపాయ విశ్వరూపధరాయచ,
 సమోమహాత్మనే దేవా యానంతాయ సమోనమః. యత్పురుషేణేతి
 స్నానం. తతఃపంచామృతేనస్నంపనం. సురభేస్తుసముత్పన్నం దేవానామపి

దుర్లభం, పయో దదామి దేవేశ స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్ అప్యా
యస్వేతి క్షీరం. చంద్రమండలసంకాశం సర్వదేవప్రియం హి యత్,
దదామి దధి దేవేశ స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. దధిక్రావణ్ణో దధ్ని
స్సపయామి. ఆజ్యం సురాణామాహార మాజ్యం యజ్ఞే ప్రతిస్థితమ్,
తేజః పవిత్రం వరమం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతామ్. ఘృతం మిమిషీరే
ఇతి ఘృతస్నానం. ఇత్తుదండా త్సముద్యూతాం శర్కరాం మధు
రాం శుభాం, స్నానాయ తే మయాదత్తాం గృహాణ పరమేశ్వర.
స్వాదుః పవస్వేతి శర్కరాస్నానమ్. శుద్ధోదకస్నానం. నామమంత్రైః
పూర్వపూజాం కుర్యాత్. పురుషసూక్తేన అభిషేకః. తప్తకాంచన
వర్ణాభం కౌశేయం చ సునిర్మలం, వస్త్రం గృహాణ దేవేశరశ్మియక్త
సమోఽస్తు తే. సస్తాస్యాసన్నితి వస్త్రం. వస్త్రానంతరమాచమనం.
దామోదర సమస్తేఽస్తు త్రాహిమాం భవసాగరాత్, బ్రహ్మసూత్రం
చోత్తరీయం గృహాణ పురుషోత్తమ. తం యజ్ఞ మితి యజ్ఞోపవీతం.
ఆచమనం. హిరణ్యరూప ఇత్యాభరణాని. శ్రీఖండచందనం కంఠం
గంధాదిషు మనోహరం, విలేపనం సురశ్రేష్ఠ కస్తూరీకుంకుమాదుః.
అలంకారార్థమానీతమక్షతాంశ్చ గృహాణ భో. తస్మాద్యజ్ఞాదితి ధా
క్షతాన్. మాల్యాదీని సుగంధీని మాలత్యాదీని చ ప్రభో, మయా
ఽఽహృతాని పూజార్థం పుష్పాణి స్వీకురు ప్రభో. తస్మాదాశ్వేతి
పుష్పం. మహాలక్ష్మ్యై హరిద్రాదిమంగళద్రవ్యం. విష్ణవే పవిత్రం.
తతస్తు దోరకం స్థాప్య నవీనం దేవసన్నిధౌ, చతుర్దశగ్రంథిపూజాం
కుర్వాత్ప్రత్యేక సామభిః. అథగ్రంథిపూజా. శ్రియై నమః, మోహిన్యై,
మహాబలాయై, లజాయై, మంగళాయై, శుభాయై, జయాయై, విజ
యాయై, జయంత్యై, పాపనాశిన్యై, విశ్వరూపాయై, సర్వమంగళాయై,
ఇతిగ్రంథిపూజా. మత్స్యాయ పాదౌ. కూర్మాయ గుల్ఫౌ. వరాహాయ
జానునీ. నారసింహాయ ఊరూ. వామనాయ కటిం. రామాయ
ఉదరం. శ్రీరామాయ హృదయం. కృష్ణాయ ముఖం సహస్రశిరసే
శిరః శ్రీమదనంతాయ సర్వాంగమ్.

అనంతవరణపూజా.

అనంతస్య దక్షిణపార్శ్వే రమాయై. వామపార్శ్వే భూమ్యై.

ఇతి ప్రథమావరణపూజా. ఆవరణదేవతామూవాహ్వా హస్తం ప్రత్య
 శ్య. గంధపుష్పైస్తర్జనమధ్యమాంగుష్ఠార్థ్యా. మధ్యే శంఖోదకం
 గృహీత్వా మంత్రాంతే శంఖోదకం భూమా నిక్షిప్త్య పుష్పం దేవోపరి
 నిక్షిపేత్. దయాభేత్రాహి సంసారఫర్వాన్యాం శరణ్యాం ఇతి మంత్రము
 చ్చార్వ జలం త్యజ్యైపుష్పం దేవోపరి న్యసేత్. ఇతి పూర్వాదిక్రమేణ
 వృద్ధోల్కాయ, మహోల్కాయ, శతోల్కాయ, సహస్రోల్కాయ. ద
 యాభేత్రాహి సంసార, ఇతి పూర్వోక్తం. ద్వితీయావరణం. వాసు దే
 వాయ, సంకర్షణాయ, ప్రహ్లాదాయ, అనిరుద్ధాయ దయాభేత్రాహి
 ఇతి తృతీయావరణం. ప్రాచ్యాయ, కేశవాయ, నారాయణాయ, మాధ
 వాయ, గోవిందాయ, విష్ణవే, మధుసూదనాయ. త్రివిక్రమాయ, వా
 మనాయ, శ్రీధరాయ, హృషీకేశాయ, ఉద్ధవాభాయ, దామోదరాయ.
 దయాభేత్రాహి. ఇతి చతుర్థావరణం. పూర్వాదితో మత్స్యాయ,
 కూర్మాయ, వరాహాయ, నారసింహాయ, వామనాయ, రామాయ,
 శ్రీరామాయ, కృష్ణాయ, బౌద్ధాయ, కలిగనే, అనంతాయ, విశ్వరూపి
 నే దయాభేత్రాహి పంచమావరణం. పూర్వస్యాం దిశి. అనంతాయ,
 దక్షిణస్యాం బ్రహ్మణే, పశ్చిమాయాం వాయవే. ఉత్తరస్యాం ఈశా
 నాయ. ఆగ్నేయాం వారుణ్యే. నైర్ఋత్యాం గాయత్రే. వాయుస్యాం
 భారత్యే ఈశాన్యాం. గిరిజాయై. అగ్రే గరుడాయై వామే సుపుణ్యాయ.
 దయాభేష్టావరణం. ఇంద్రాయ, అగ్నయే, యమాయ, నిర్ఋత
 యే, వరుణాయ, వాయవే, సోమాయ. ఈశానాయ. తదయాభేత్రాహి.
 ఇతి సప్తమావరణం ఆగ్నేయాం శేషాయ నైర్ఋత్యాం విష్ణవే.
 వాయుస్యాం విధయే ఈశాన్యాం ప్రజాపతయే దయాభేత్రాహి.
 ఇత్యష్టమావరణం. ఆగ్నేయాం గణపతయే నైర్ఋత్యాం సప్తమా
 తృత్యః. వాయుస్యాం దుర్గాయై. ఈశాన్యాం తేత్రాధిపతయే. దయా
 భేత్రాహి ఇతి నవమావరణం మధ్యే బ్రహ్మణే, భాస్కరాయ, శే
 షాయ, సర్వవ్యాపినే, ఈశ్వరాయ, సర్వయోనయే, ఈశాయ, విశ్వ
 రూపాయ, మహాకామాయ, సృష్టికర్త్రే, కృష్ణాయ, హరయే, శివాయ,
 సిరికారకాయ, అంతకాయ. దయాభేత్రాహి. ఇతి దశమావర

ణమ్. శౌరయే, వైకుంఠాయ, మహాబలాయ, పురుషోత్తమాయ, అజాయ, పద్మనాభాయ, మాంగల్యాయ, హృషీకేశాయ, వరదాయ, మాధవాయ, మధుసూదనాయ, అచ్యుతాయ, అనంతాయ, గోవిందాయ, విజయాయ, అపరాజితాయ, కృష్ణాయ, దయాభేత్రాహి. ఇత్యేకాదశావరణమ్. అనంతాయ, కపిలాయ, శేషాయ, సంకర్షణాయ, హలాయుధాయ, తారణాయ, సీరపాణియే, భలభద్రాయ, దయాభేత్రాహి. ఇతి ద్వాదశావరణమ్. క్షీరాబ్ధిశాయినే, అచ్యుతాయ, భూమ్యాధారాయ, లోకనాథాయ, ఫణమణివిభూషణాయ, సహస్రమూర్త్యై, సహస్రార్చిషే, దయాభేత్రాహి. ఇతి త్రయోదశావరణం. కేశవాదిచతుర్వింశతీనామభిః, దయాభేత్రాహి. ఇతి చతుర్దశావరణం. అథ పత్రపూజా. కృష్ణాయ చలాశపత్రిం. విష్ణవే ఔదుంబరపత్రిం. భాస్కరాయ అశోకపత్రిం. శేషాయ కపితపత్రిం. సర్వవ్యాపినేవటపత్రిం. ఈశ్వరాయ ఆమ్రపత్రిం. విశ్వరూపిణే కదళీపత్రిం. మహాకామాయఅపామార్గపత్రిం. సృష్టికర్తృకరవీరపత్రం. స్థితీకర్తృపున్నాగపత్రిం. అంతకాయ నాగవల్లి. అథపుష్పపూజా. అనంతాయ సద్మపుష్పం. పిష్టవే జాతీపుష్పం. కేశవాయ చంపకపుష్పం. అవ్యయాయ కల్పారపుష్పం. సహస్రజితే కేతకీపుష్పం. అనంతరూపిణే వసుళపుష్పం. ఇష్టాయశతీపుష్పం. విశిష్టాయపున్నాగపుష్పం. శిష్టాయమాలతీపుష్పం. శిఖండినే దుత్తూరపుష్పం. సహుషాయ కున్దపుష్పం. విశ్వబాహవే మల్లీకాపుష్పం. మహీధరాయ మాలతీపుష్పం. అచ్యుతాయ కర్ణికారపుష్పం సమర్పయామి.

అనంతాష్టోత్తరశతనామావలిః.

ఓం అనంతాయ నమః	అగ్నివపుషే	అహలోఘ్నాయ
అచ్యుతాయ	అదృశ్యాయ	అష్టమూర్తయే
అద్భుతకర్మణే	అత్యైపుత్రాయ	అనిరుద్ధాయ
అమితపిక్రిమాయ	అనుకూలాయ	అనిర్విణ్ణాయ
అపరాజితాయ	అఘనాశినే	అచలాంగాయ
అఖండా	అనఘాయ	శబ్దాతిగాయ
అగ్నినేత్రాయ	అఘ్ననిలయాయ	అచలరూపాయ

అఖిలాధారాయ	అజాయ	అమరప్రియాయ
అవ్యక్తాయ	అక్షయాయ	అష్టసిద్ధిప్రదాయ
అనురూపాయ	అమృతాయ	అరవిందప్రియాయ
అభయంకరాయ	అఘోరవీర్యాయ	అరవిందోద్భవాయ
అక్షణాయ	అవ్యంగ్యాయ	అనయాయ
అవపుషే	విఘ్నాయ	అర్థాయ
అయోనిజాయ	అలీంద్రియాయ	అక్షోభ్యాయ
అరవిందాక్షాయ	అమితజేషసే	అర్చిష్ఠతే
అశనవర్జితాయ	అమితాయ	అనేకమూర్తయే
అధోక్షజాయ	అష్టమూర్తయే	అనంతబ్రహ్మాండపతయే
అదితిపుత్రాయ [య	అనిలాయ	అనంతశయనాయ
అంబికాపతిపూర్వజా	అవళాయ	అమరాధిపతయే
అపస్మారనాశనే	అణోరణీయసే	అనాథారాయ
అవ్యయాయ	అశోకాయ	అనంతనామ్నీ
అనాదయే	అరవిందాక్షాయ	అనంతశ్రీయే
అప్రమేయాయ	అధిష్ఠానాయ	అక్షరాయ
అఘృతవే	అమితనయాయ	అమేయాయ
అఘోరిఘ్నాయ	అరణ్యవాసినే	అశ్రమస్థాయ
అగ్రారాయ	అప్రమతాయ	అశ్రమాతీతాయ
అమాయ	అనంతరూపాయ	అన్నదాయ
అఘోరాయ	అనలాయ	అత్మయోగయే
అనాదినిధనాయ	అనిమేషాయ	అవసీపతయే
అమరప్రభవే	అస్త్రరూపాయ	అవసీధరాయ
అగ్రాహ్యాయ	అగ్రగణ్యాయ	అనాదయే
అక్రూరాయ	అప్రమితాయ	అదిత్యాయ
అనుత్రమాయ	అంతకాయ	అమృతాయ
అనూపాయ	అచింత్యాయ	అపవర్గప్రదాయ
అహ్నే	అసానిధయే	అనంతాయ సమః
అశోకాధిపతయే	అతిసుందరాయ	

అపరిమితమహాత్మ్యాయ నమః. దశాంగం గుగ్గులోద్భూతం
చందనాగరుసంయుతం, సర్వేషాముత్తమం ధూపం గృహాణ సుర
పూజిత. యత్పురుషమితి ధూపం. సాద్యం త్రివర్తసంయుక్తం వహ్ని
నా యోజితం మయా, దీపం గృహాణ దేవేశ త్రైలోక్యతిమిరాపహ.
బ్రాహ్మణోఽస్య దీపం అన్నం చతుర్విధం స్వాదు పయో దధి ఘృతం
తథా, నానావృంజనశోభాభ్యం నైవేద్యం ప్రతిగృహ్యతాం చంద్ర
మాశ్మినైవేద్యం. మధ్యే మధ్యేపానీయం. ఉత్తరాపొశనార్థం తే దద్మి
తోయం సువిస్తరమ్, గృహాణ సుముఖో భూత్వా అనంతాయ నమో
నమః. ఉత్తరాపొశనం. ముఖప్రత్యూశనం. హస్తప్రత్యూశనం కరోద్వర్త
నకం దేవ మయా దత్తం హి భక్తితః, సుచారుచంద్రప్రభవం గృహాణ
జగదీశ్వర. కరోద్వర్తనం. ఇదం ఫలం మయా దేవే స్థాపితం పుర
తస్తవ, తేన మే సఫలావాప్తి ర్భవేజ్జన్మని జన్మని. నారికేళఫలార్పణం.
పూగీఫలం మహద్విప్యం నాగవల్క్యా దలైర్బుధతమ్, కర్పూరేణ సమా
యుక్తం తాంబూలం ప్రతిగృహ్యతాం. నాభ్యా అసేదితి తాంబూలం.
వేదాహమితి మంత్రేణ నీరాజనం. హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణాం. యాని
కాని చ పాపాని జన్మాంతరకృతాని చ, తానితాని వినశ్యంతి వ్రదక్షిణ
పదేపదే వ్రదక్షిణాని నమస్తే భగవన్ భూయో నమస్తే ధరణీధర,
నమస్తే సర్వనాగేంద్ర నమస్తే మధుసూదన. సప్తాస్యాసన్నితి నమస్తా-
రమ్. నమస్తే దేవదేవేశ నమస్తే గరుడధ్వజ, నమస్తే కమలాకాంత
అనంతాయ నమోనమః. యజ్ఞేనేతి మంత్రపుష్పం. అథ దోర ప్రార్థనా.
అనంతాయ నమస్తుభ్యం సహస్రశిరసే నమః, నమోఽస్తు పద్మనాభాయ
నాగానాం పతయే నమః. అనంతః కామదః శ్రీమా నంతో మే
ప్రయచ్ఛతు, అనంతో దోరరూపేణ వ్రత్తప్రాత్తాన్ ప్రవర్ధయేత్.
ఇతి దోంకిం దోరకబంధనమంత్రః. అనంతసంసారమహాసముద్రమగ్నం
సమభ్యుద్ధర వాసుదేవ, అనంతరూపే వినియోజయస్వ హ్యనంత
సూత్రాయ నమో నమస్తే. ఇతి సత్వా. సంసారగహ్వరగుహాసు ముఖం
విహర్తుం వాంఛంతి యే కురుకులోద్భవ శుద్ధసత్త్వాగ, సంపూజ్య చ
త్రిభువనేశ మనంతదేవం బద్నంతి దక్షిణకరే వరదోరకం తె. ఇతి
దోరం బద్ధా. నమస్సర్వహితానంత జగదానందకారక, జీరదోర

మముం దేవ విస్మజేహం త్వదాజ్ఞయా. జీర్ణదోరంవిసర్జయేత్. అథ వాయనం. గృహజేదం ద్విజశ్రేష్ఠ వాయనం దక్షిణాయుతం, త్వత్ప్రసాదాద్వృత్తి దేవ ముచ్యతే కర్మబంధనాత్ ప్రతిగృహ్య ద్విజశ్రేష్ఠ అనంతఫలదాయక, పశ్వాన్నఫలసంయుక్తం దక్షిణాఘ్నతసంయుతం. అథ జీర్ణదోరకదానమంత్రః. అనంతః ప్రతిగృహ్యంతి హ్యనంతో వై దదాతి చ, అనంతస్తారకోభాభ్యా మనంతాయ సమోనమః. ఇతి దద్యాత్. తతో యథాశక్తిగ్రాహ్యాణాన్ భోజయేత్. ఉత్తరసీరాజ సమ్ యస్యస్మృత్యా అనంతస్థితపూజనేన శ్రీమదనంతః ప్రేయతాం. ఇతి పూజావిధిః.

అథానంతకథా.

సూత్ర ఉవాచ. పురాతుజాహ్నువీతీ రే ధర్మో ధర్మపరాక్రమః, జరాసంధవధార్థాయరాజసూయముపాక్రమత. కృష్ణేనసహధర్మోఽసా భీమార్జునసమన్వితగ, యజ్ఞశాలాం ప్రవిశ్యాత్ మహేంద్రాలయ సన్నిభామ్. యజ్ఞారంభూపతిస్సర్వాన్ సమసీయ వ్రయత్నైః, జ్ఞాతీనా కారయామాస తుల్యానపి సబంధుకాన్. గాంధారీతనయో రాజా ఏకదా నృపనందనః, దుర్యోధన ఇతి ఖ్యాతః సమాగత్య మఖాలయం. దృష్త్వా దుర్యోధన సుత్ర ప్రాంగణం జలసన్నిధం, ఊర్ధ్వం కృత్యాతు వస్త్రాణి తత్రాగచ్ఛచ్ఛన్తెచ్చన్. స్మితవక్త్రోచ్ఛితాస్సర్వాన్ ద్రావద్యాది పరాంగనాః, దుర్యోధన సుతో గచ్ఛన్ జలమధ్యే పశాతహ. పున స్సర్వేస్సపాశ్చైవ ఋషయశ్చ తపోధినాః, అపహసం తదా చక్రురైః పద్యాదిసులోచనాః. మహారాజాధిరాజోఽసౌమహాకోధపరాయణః వినివృత్య స్వకం స్థానం మాతులేనాన్వితోఽవసత్. తస్మిన్ కాలే తు శేతునిః ప్రోవాచ మధురం వచః, ముంచ రాజన్ మహారోషం పురతః కార్యగౌరవాత్. ఝడిత్యుత్తప్త రాజేంద్ర సత్రాల్ససదనం ప్రతి, తథేత్యుక్త్వా మహారాజ సమాగత్య మఖాలయాత్, పనిర్ఛన్ మఖాత్సర్వే త్యుక్త్వా యజ్ఞం స్వరాష్ట్రకం. రాజభిస్స సమాగత్య దుర్యోధనపురోగమాః ఆనాయ్య పాండుతనయాన్ ధర్మభీమార్జునాన్సరాన్, ద్యూతారంభమథామర్వన్ తద్రాజ్యం వ్రాపుమిచ్ఛయా. ద్యూతేనైవ జితాస్సర్వే పాండవా పితకల్మషాః, తతోఽరణ్యంతరే గత్వా వర్తంతే వనచారిణః. తతో వృతాంత

మావన్నీ భ్రాతృభిస్సహ పాండవః సూత ఉవాచ. అరణ్యే వర్త
మానాస్తే పాండవా దుఃఖకర్షితాః, కృష్ణం దృష్ట్వా మహాత్మానం
ప్రణివర్త్య యథాక్రమం. యుధిష్ఠిరః. అహం దుఃఖి చ సంజాతో
భ్రాతృభిః శరివారితః కథం ముక్తిర్వదాస్సాకమనస్తాద్యుపాగరాత్
కం దేవం పూజయిష్యామి రాజ్యం కేన్నాపు యామహం, అథ వా
కిం ప్రళయం కృత్వా త్వత్ప్రసాదాద్భవేద్ధితం. శ్రీకృష్ణః. అనన్తవ్రత
మస్త్యేక మథావశ్యమనుత్తమమ్, సర్వపాపహరం నృణాం శ్రీణాం
నైవ యుధిష్ఠిర. శుక్లవక్షో చతుర్దశ్యాం మాసి భాద్రపదే భవేత్,
తస్మానుష్ఠానమాజ్ఞేణ సర్వపాపం వ్యపహతి. యుధిష్ఠిరః కృష్ణ
కోఽయమసంతాఖ్యః ప్రోచ్యతే యస్త్వయా విభో, కింనాశేష అథా
హోస్విదనస్తస్మత్కః స్మృతః పరమాత్మాఽధహఽనంత ఉతాహో
బ్రహ్మ గీయతే, క ఏహఽనంతసంజ్ఞో వై తథ్యం మే బ్రూహి కేశవ
శ్రీకృష్ణః. అనంత ఇత్యహం పార్థ మమ రూపం నిబోధత, ఆదిత్యాది
గ్రహాత్మాసా యః కాల ఇతి పఠ్యత్. కలా కాస్తాముహూర్తాదిదివా
రాత్రి శరీరవాన్. వక్షమానర్తువర్షాదియుగకాలవ్యవస్థయా. యోఽ
యం కాలో మహాన్ ఖ్యాతగి సోఽనంత ఇతి కీర్త్యతే, సోఽహం
కృష్ణోఽవతీర్ణోఽత్రభూభారోత్తారణాయ చ దానవానాం వధార్థాయ
వసుదేవకులోద్భవం, మాం విద్ధి సతతం పార్థ సాధూనాం పాల
నాయ చ. అనాదిమధ్యనిధనం కృష్ణం విష్ణుం హరిం శివం, వైకుంఠం
భాస్కరం సోమం సర్వవాపినమీశ్వరం. ప్రత్యగ్రూపం మహాబాహో
యోగి ధ్యేయమనుత్తమం, విశ్వరూపమనంతం చ యస్మిన్నిందా
శ్చతుర్దశ. వసవో ద్వాదశాదిత్యా రుద్రా ఏకాదశ స్మృతాః, సప్త
ర్షయస్సముద్రాశ్చ పర్యతాస్సరితో ద్రుమాః. నక్షత్రాణి దిశోభూమిః
పాతాళం భూర్భువాదికం, మా కురుస్వాత్ర సందేహం సోఽహం
పార్థన సంశయః, యుధిష్ఠిరః అనంతవ్రతమాహత్కృత్విం విధిం విధి
విదాం వర, కిం పుణ్యం కిం ఫలం చాస్య స్వానుష్ఠానవతాం నృణాం.
కేన చాదా పురా చీర్ణం మర్త్యలోకే ప్రకాశితం, ఏవం సవిస్తరం
బ్రూహి అనంతస్య వ్రతం హరే. కృష్ణః. ఆసీత్పురా కృతయుగేసుమం
తుర్నామ వై ద్విజః, వసిష్ఠగోత్రసంభూతాం సురూపాం చ భృగో

స్సుతాం. దీక్షానామ్నాం చోపయేమే వేదోక్తవిధినా స్పృహ, తస్యాః
 కాలేన సంజాతా దుహితానంతలక్షణా. శీలానామ్నా సుశీలా వా
 వవృధేపితృవేశ్మని, మాతా చ తస్యాః కాలేనజ్వరదాహేన పీడితా.
 విసప్తా సా నదీగోదే యయాస్వగ్గంపతివతా, సుమంతు స్తు తతోఽ-
 న్యాం వై ధర్మనున్నసుతాం పునః ఉపయేమే న వై కన్యాం దుశ్శీలాం
 వామ నామతః, దుశ్శీలాం కర్కశాం చండిం నిత్యం కలహకారిణీం.
 సాపి శీలా పితృనేహే గృహార్చనవరా బభౌ, కుడ్వస్తంభ బహి-
 ర్ద్వారగేహభీతోరణాదిషు. వర్ణతైశ్చిత్రమకరో న్నిలపీతైః, సితా
 సితైః, స్వస్తికై శృంఖపద్మైశ్చ అర్చయంతి పునః పునః తతః కాలే
 బహుగతే రోహిణీవశవర్తిని, ఏవం సా వర్థతే శీలా పితృవేశ్మని
 యుక్తితః. తాం దృష్ట్వాచిన్తయామాన వరాననుగుణాన్ భువి, కస్తై-
 దేయా మయా కన్యా విచార్యేతి సుదుఃఖతః ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు
 మునిర్వేదవిదాంవరః, కన్యార్థి చాగతః శ్రీమాన్ కౌండిన్యో ముని
 సత్తమః. ఉవాచ రూపసంపన్నాం త్వదీయాం తనయాం వృణే, పితా
 దదా ద్విజేంద్రాయ కౌండిన్యాయ శుభే దినే. గృహస్థాక్తవిధినాపార్థ
 వివాహమకరోత్తదా, మంగళాచారనిర్ఘోషం తంత్రంకుర్వంతియోపితః.
 బ్రాహ్మణస్వస్తివచనం జనఘోషం చ వందినః, నిర్వర్త్యాద్వాహికం
 సర్వం ప్రోక్తవాన్ కర్కశాం ద్విజః. సుమంతుః. కించిద్దాయాదికం
 దేయం జామాతుః పారితోషికం, తచ్చుత్వా కర్కశా శ్రుద్ధా
 ప్రోత్సర్గ్య గృహమండనం. పేటికేనుస్థిరం బద్ధ్వాగృహం భో గమ్య
 తామితి, ఉవాచ విత్తం నై వాస్తి గృహే పశ్య యది స్థితం
 తచ్చుత్వా విమనాః పార్థ సంయతాత్మా మునిస్తదా, భోజ్యవశిష్ట
 చూర్ణేన పాథేయం వై చకార సః. కౌండిన్యోఽపి వివాహేనాంపథి
 గచ్ఛన్ శనై శ్శనైః, శీలాం సుమంతో రాదాయ నవోఢాం గోరథేన
 హి. దదర్శ యమునాం పుణ్యాం తాముత్తీర్య తతే రథం, సంస్థాప్యా
 వశ్యకం కర్తుం సతశ్శిష్యా నియుజ్య వై. మధ్యాహ్నే భోజ్యవేశా
 యాం సముత్తీర్య సరితతే, దదర్శ శీలా సా స్త్రీణాంసమూహంరక్త
 వాససాం, చతుర్దశ్యా మర్చయంతం భక్త్యా దేవం జనార్దనం, ఉపగమ్య
 శనై శ్శీలాపప్రచ్ఛస్త్రీకదంబకం. ఆర్యాః కిమేతస్మేబ్రూథకిన్నామవ్రత

మీదపం తా ఊచుర్వోషితస్తాం తు శీలాం శీలవిభూషణం, అనంత
 వ్రతమేతద్ధివ్రతేనంతస్తు పూజ్యతే. సాబ్రవీదహమప్యేతత్ కరిష్యే
 వ్రతముత్తమం, విధానం కీదృశం త్వత్ర కిం దానం కోత్రపూజ్యతే.
 స్త్రీయ ఊచుః. శీలే సదన్నప్రస్థస్య పున్నామ్నా సంసృతస్య చ, అర్థం
 విప్రాయ దాతవ్యమర్థమాత్మని భోజనం శక్త్యాచ దక్షిణాందద్యాద్విత్త
 శాత్యనివర్జితః, కర్తవ్యం యశ్చరితీరే కథాం శ్రుత్వా హరేరిమాం.
 కేవం కుశమయం కృత్వా వంశపాతే నిధాయ చ, స్మృత్వానంతం
 సమభ్యర్చ్య మండలే గంధదీపకైః. పుష్పైర్ధూపైశ్చ నైవేద్యైర్నా
 నాపక్వాన్న సంయుతైః, తస్మాగ్లో దృఢం సూత్రం కుంకుమాక్తం
 సుదోరకం. చతుర్దశగ్రంథియుత మేనా కరతలే న్యసేత్. అనంతసంసార
 మహాసముద్రే మగ్నం సమభ్యర్థర వాసుదేవ, అనంతరూపోనసియో
 జయస్య హ్యనంతసూత్రాయ నమో నమస్తే. అనంతంచ కరే బధ్వా
 భోక్తవ్యం స్వస్థమావహైః, ధ్యాత్వా నారాయణం తావదనంతం
 విశ్వరూపిణం. భుక్త్వాచాంతే వ్రజేద్వేళ్ళ భద్రే ప్రోక్తం వ్రతం తవ.
 శ్రీకృష్ణః. ఏవమాకర్ణ్య రాజేంద్ర ప్రహృష్టేనాంతరాత్మనా, సాపి
 చక్రే వ్రతం శీలా కరే బధ్వా సుదోరకం. చతుర్దశగ్రంథియుతం
 వామే బాహూ యథోదితం, సాధేయమర్థం విప్రాయ దత్వా భుక్త్వా
 న్యయం తతః. పురం జగామసంహృష్టా గోరథేన న్వకం గృహం, భర్తా
 సహైవ శనకైః ప్రత్యయస్తత్త దాదభూత్. తేనానంతవ్రతేనాస్య
 బభా గోధనసంకులం, గృహశ్రమం శ్రియా జప్తం ధనధాన్యసమ
 నివృతం. ఆకులం వ్యాకులం రమ్యం సర్వత్రాతిథిపూజనైః, సాపి
 మాణిక్యకాంచీభిర్మృత్తాహారైర్విభూషితా. దివ్యస్రగ్వస్త్రసంఘన్నా
 సావిత్రీవ్రతిమాభవత్, విచచార గృహే భర్తుస్సమీపే తు
 సురూపిణీ. కదాచిదుపవిష్టాయా దృష్టౌ బద్ధస్సుదోరకః, శీలాయా
 హస్తమూలే తు భర్తా తస్యా ద్విజన్మనా. కిమిదం దోరకం శీలే మమ
 వశ్యాయ కల్పితమ్, ధృతం తు దోరకంతేవ్రతీశమర్థం బ్రూహితత్వతః.
 శీలా. యస్య వ్రతసాదాత్మకలా ధనధాన్యాదిసంపదః, లభ్యంతే
 మానవైశ్చాపి సోనంతోయం మయా ధృతః, శీలాయాస్తు వచః
 శ్రుత్వా భర్తా తేన ద్విజన్మనా, కిమిదం దోరకం శీలే మమ వశ్యాయ

కల్పితం. శ్రీమదాంధేన విప్రేణ సాక్షేపంతుటితస్తదా, కోఽనంత ఇతి
 మూఢేన జల్పతా పాపకారిణా. యీప్తో జ్వాలాకులే వహ్నిః మాహుః
 కృత్వా ప్రభావతీ, శీలా గృహీత్వా తత్సూత్రం తీరమధ్యే సమాక్షి
 పత్. తేన కర్మవిపాకేన సా శ్రీస్తస్య క్షయం గతా, నోధనం తస్మాదై
 ర్హితం గృహం దగ్ధం ధనం గతం. యద్యదేవాగతం గేహే తత్తస్యైవ
 ఘనర్గతం, స్వజన్తైః కలహా నిర్వం బంధుభిస్తాడనం తథా అనంతా
 జ్ఞేనదోషేణ దారిద్ర్యం పతితం గృహే, న కశ్చిద్యదతే లోకే తేన
 సార్ధం యుధిష్ఠిర. శరీరేణాతినంతస్తో మనసాఽవ్యతిరేకభరతః, నిర్వేదం
 పరమం ప్రాప్తః కౌండిన్యః ప్రాహ తాం ప్రియాం. కౌండిన్యడివాచ.
 శీలే మమేదముత్పన్నం సహసాశోక కారణం, యేనాతిగుఃఖదోఽస్మాకం
 జాతస్సర్వధనక్షయశ్చ. స్వజన్తైః కలహా గేహే న కశ్చిన్నాం ప్రభావతే,
 శరీరే నిర్వంశంతాహ ఖేదశ్చేతసి దారుణా జానాసి దుర్నయః కోఽత్ర
 కిం కృత్వా సుకృతం భవేత్, క్రతుస్యవాచాథ తం శీలా సుశీలా
 శీలమండనా. ప్రాప్తానంతకృతాక్షేపపాపసంభవజం ఫలం, దుస్సహం
 యశ్శహాభాగ తచ్చాంతో యత్న మాచర. ఏనముక్తస్య దేవర్షిర్జగామ
 మచసా హరిం, నిర్వేదం నిర్జగామాథ కౌండిన్యః ప్రయయా వనం.
 తదసే కృతసంకల్పో వాయుభక్షో ద్విజోత్తమః, ధ్యాయన్ననంతం
 మాసా క్వ ద్రక్ష్యామి చ తద్విభుం యస్యం ప్రసాదాత్సంజాత
 మూక్షేపాన్నిధనం గతం, ధనాదికం మమాతీవసుఖముఖ ప్రదాతుకం
 ఏవం సంచితయస్సోఽథ బ్రభామ విజనే వనే, త్ర తావత్సన్మహాభూతు
 పుష్పితం ఫలితం ద్రుమం. వర్జితం పతీ నంధూతై, కీటకోటిసమావృతం,
 తమపృచ్ఛ ద్విజోఽనంతః క్వచిద్బృష్టో మహాం స్త్వయా. బ్రూహి
 సామ్య మమాతీవ దుఃఖం చేతసి వర్తతే, సోఽబ్రవీద్భద్ర నానన్తః
 క్వచిద్బృష్టో మయా ద్విజ. ఏవం నిరాకృతస్తేన సంజగామాథ దుఃఖతః,
 క్వ ద్రక్ష్యామితి గచ్ఛన్ సగాం దదర్శ సవత్సకాం. వనమధ్యే ప్రథా
 వస్తి మితశ్చేతశ్చ పాండవ, సోఽబ్రవీద్దేనుకే బ్రూహి యద్యనన్తస్త్వ
 యోషీతః. గౌరువాచాథి కౌండిన్యం నానంతం వేద్యహం ద్విజ, తతో
 ద్రవన్ దదర్శాగ్రేష్ఠవళం శాద్యలేస్థితం. దృష్ట్వా పప్రచ్ఛగోస్వామి
 న్ననన్తో ఏషీతస్త్వయా, వృషభస్తమువాచేదం నానన్తో ఏషీతో

మయా. తతో వ్రజన్ దదర్శాగ్రే రమ్యం పుష్కరిణీద్వయం, అన్యోన్య
జలకల్లోలైర్వీచీవర్యంతసంగమమ్. ఛన్నం కమలకల్పారైః కుముదోత్పల
మణ్డితమ్, సేవితం భ్రమరైర్హంసైశ్చక్రకారండవైర్బుకైః. తే చాపృచ్ఛ
ద్విజోఽనంతో యువాభ్యాం కిము వీక్షితః, తే ప్రత్యూచతురా
వాభ్యాం నానంతో వీక్షితః క్వచిత్ తథోచతుః ఖరశ్చైవ కుంజరశ్చ
యుధిష్ఠిర, ఏవం స పృచ్ఛన్ నష్టాశస్త్రత్రైవ నిషసాద హ. కాండిన్యో
ఏహ్వలీభూతో నిరాశో జీవితే నృప, దీర్ఘముష్ణం చ నిశ్శస్య పవాత
భువి భాగత పాప్ర్య సంజ్ఞామనంతేతి జపన్ముత్తాయ స ద్విజః, నూనం
ల్యత్యైమ్యహం ప్రాణా సతిసంకల్పత్యచేతసి. ఉపాయాద్భద్ర్య వృక్షేఽ
స్మిద్భవద్భరతసత్తమ, కృపయాఽఽనంతిదేవోఽపి ప్రత్యక్షస్సమజాయత.
వృద్ధబ్రాహ్మణయాచేణ ఇత ఏహీత్యువాచ తమ్, ప్రగృహ్య దక్షిణే
పాణో గుహాయాం ప్రవివేశ చ. నాస్తి పురిం దర్శయామాస దివ్య
నారీనరైర్యుతామ్, యస్యాం నివిష్టమాత్మాశం దివ్యసింహాసనే శుభే.
పార్శ్వస్థం శంఖచక్రాబ్జగదాగరుడశోభితమ్, దర్శయామాస విప్రాశు
విశ్వయాపమనంతకమ్. విభూతిభేదైశ్చానంతై రనంతరమిదం జగత్,
కౌస్తుభే నవిరాజంతం వసమాలావిభూషితం. తం దృష్ట్వా తాదృశం
రూప మనన్తమపరాజితం, వంద్యమానో జగాజోచ్చైర్దయశబ్ద ఘోర
స్సరం. పాపోఽహం పాపకర్తాహం పాపాత్మా పాపసంభవః, శ్రాశ్శా
మాం పుండరీకాక్ష సర్వపాపహరోభవ. తచ్చుత్సావఽఽనంతిదేవేళః
ప్రాహ సుస్నిగ్ధయా గిరా, మాభిషిన్తస్యం బ్రూహి విప్రయత్రేమనసి
వర్తతే. కాండిన్యః. మయా ప్రాగవలిప్తేన త్రిటితోఽనంతిదోరకః,
తేన నాపవిపాకేన భూతిర్మే పులయంగతా. స్వజనైః కలహాగేహే
న కశ్చిన్మాం ప్రభావతే, సర్వేదాద్భ్రమతోఽరణ్యే తవ దర్శనకాం
క్షయా. కృపయా దేవదేవేశత్వయాత్మాసంప్రదర్శితః, తస్య నాపస్య
మే శాన్తిం కారుణ్యాద్వక్తుమర్హసి. శ్రీకృష్ణగి. తచ్చుత్సావఽఽనంతి
దేవేశ ఉవాచ ద్విజసత్తమం, భక్త్యా సన్తోషితో దేవః కం న దద్యా
ద్యుధిష్ఠిర. అనంతి ఉవాచ. స్వగృహం గచ్ఛ కాండిన్య మావిలంబం
కురు ద్విజ. చరానస్త్రవతిం భక్త్యా నవవర్తాణి పంచ చ. సర్వపాపవిశు
ద్ధాత్వా ప్రాప్స్యసి సద్ధిముత్తమామ్, పుత్రాన్ పౌత్రాన్సముత్పాద్య

భుక్త్యాభోగాన్యభేషిలాన్. అంతే మత్ స్రురణం ప్రాప్య మాముషేవ్య
 స్యసంశయః, అన్యచ్చ తే వరం దద్మి సర్వలోకోపకారకమ్. ఇద
 మాఖ్యానకవరం శ్రుత్వానస్తవతాదికం, కరిష్యతి నరో యస్తు
 కుర్వన్ వ్రతమిదం శుభమ్. సోఽచిరాత్పపనిర్ముక్తః ప్రాప్నోతివర
 మాం గతిం, గచ్ఛ విప్ర గృహం కీఘ్రం యథా యేనాగతోహ్యసి.
 కాండిన్యః. స్వామిన్ పృచ్ఛామి మే బూహి కించిత్కౌతూహలం
 మయా, అరణ్యే భిమతా దృష్టం తద్వదస్య జగద్గురో. కక్షూత
 వృక్షకస్త్రే కా గాః కో వృషభస్సృతః, కమలోత్పలకల్పారైః
 శోభితం సుమనోహరమ్. మయా దృష్టం మహారణ్యేకిం తత్పుష్కరిణీ
 ద్వయం, కః కరః కుంజరః కో వా కోఽసౌ వృద్ధో ద్విజోత్తమః.
 అనంతః. సమాతప్యక్షోవిప్రోఽసౌవిద్యావేదవిశారదః, విద్యా నదత్రా
 శిష్యేభ్యస్తేనాసౌ తరులాం గతః. యా గౌర్వసుంధరా దృష్టా
 పూర్వం సా బీజహరిణీ, వృషా ధర్మక్రియా దృష్ట స్త్రాష్టిం శాద్య
 లమాస్థితః. ధర్మాధర్మవ్యవస్థానంతచ్చపుష్కరిణీద్వయం, బ్రాహ్మణ్యో
 కేచితప్యాస్తాం భగిన్యో తే పరస్పరమ్ ధర్మాధర్మాదియతిగించిత్సన్ని
 వేదయతో మిథః, విప్రాయ వేదవినుషే స దత్తం దుర్బలాయ వై.
 భిక్షాదత్రా న చార్థిభ్యస్తేన పాపేన కర్మణా, వీచీకల్లోలమాలాభి
 ర్గచ్ఛతస్తే పరస్పరమ్. ఖరః క్రోధస్తథా దృష్టః కుంజరో మదఉచ్యతే,
 బ్రాహ్మణోఽసావవత్తోఽహం గుహా సంసారగహ్వరమ్. ఇత్యుక్త్యా
 దేవదేవేశ స్తత్రేహంతరధీయత, స్వప్నప్రాయం తతో దృష్ట్వా తత
 స్స్వగృహమాగతః. కృత్వాఽనంతవ్రతం సమ్యజ్జవవర్షాణి పంచ చ,
 భుక్త్యా సర్వమనంతేన యథోక్తం పాండునందన అంతే చ స్రురణం
 ప్రాప్య గతోఽనంతపురం ద్విజుః, తథాత్వమపిరాజ్ఞరే కథాంశృణ్వన్
 వ్రతంకురు. ప్రాప్యసే చింతితంసర్వమనంతస్య వచో యథా, యద్య
 చ్చతుర్దశే వర్షే ఫలంప్రాప్తం ద్విజస్మనా. ఏకవర్షేతదాప్నోతిశ్రుతో
 మాఖ్యానకవ్రతం, ఏతత్తే కథితం భూప వ్రతానాముత్తమంవ్రతమ్.
 యచ్ఛ్రుత్వా సర్వపాపేభ్యో ముచ్యతే నాత్ర సంశయః, యేఽపి
 స్మృణోతి సతతం పథ్యమానం పఠంతి యే. తేఽపి పాపవినిర్ముక్తౌ
 ప్రాప్యంతి చ హరేఃపదమ్. సంసారగహ్వరగుహాసు నుఖం విహరం

వాంఛంతి యే కురుకులోద్భవ శుద్ధసత్త్వాః, సంపూజ్య చ త్రిభువనేశ
మనంతదేవం బద్ధంతి దక్షిణకరే వరదోరకం తే. ఇత్యనంతవ్రతకథా
సమాప్తా.

అథానంత వ్రతోద్వాపనమ్.

యుధిష్ఠిరః. త్వత్ప్రసాదాచ్చుతం కృష్ణ మయానంతవ్రతం
శుభం, ఇదానీం బ్రూహి మేఽనంతవ్రతోద్వాపనముత్తమమ్ శ్రీకృష్ణః.
శృణు పాండవ వత్స్యామి వ్రతోద్వాపనముత్తమం, కృతేన సఫలంపార్థ
వ్రతం భవతి నిశ్చిన్మ ఆదా మధ్యే తథా చాస్తే వ్రతస్యోద్వాపనం
భవేత్, యది విత్తస్య చిత్తస్య సంకత్తి శ్శుభకాలతా. తథా చోద్వా
పనం కుర్యా చ్చుభలగ్నే శుభే దినే, చతుర్దశసు వర్షేషు ముఖ్య
ముద్యాపనవ్రతమ్. కాయశుద్ధ శ్రుయోదశ్యాం బ్రహ్మచారీ వ్రతీ తతః,
ఏకభక్తేన నియమం కృత్వా భక్తిసమన్వితః. తతః ప్రాతశ్చతుర్దశ్యాం
స్నాత్వా తీర్థే శుభే శుచిః, సంకల్పయేద్రమాకాంతం దేశకాలావను
స్మరన్. తతో నద్యాం దేవఖాతే తీర్థే ప్రసవజే తథా, సర్వాషధై
స్సర్వగంధై స్తీలకలై రథామలైః. వేదోక్తవిధినా స్నాయా త్సం
తర్ప్య పితృదేవతాః, తతో గృహం సమాగత్య వేదీం కృత్వా సుశోభ
నామ్. తస్మధ్యే హ్యుపవేశ్యాథ దేశకాలా స్మరేత్తతః, గణేశం పూజ
యిత్వాఽథ పుణ్యాహం వాచయేద్దివిజగి. ఆచార్యం చ సవత్సీకం
వరయేద్వేదపారగం, బ్రాహ్మణం చ సదస్యం చ ఋత్విజశ్చ చతుర్దశ.
సర్వాన్వస్త్రైరలంకారై ర్జలపాత్రాదినాఽర్చయేత్, త్రైల్లభయేన్మండ
లకం పంచవర్ణైస్సుశోభనైః. విరచ్యసర్వతోభద్రం మంటపాంత స్తుమధ్య
గమ్, బ్రహ్మదిదేవతా సైస్త్రిన్నావాహ్యపి చ పూజయేత్. తస్మధ్యే
పంకజే ధ్యానం యథాశక్తి షీపేత్తతః, సావర్ణం రాజతం వాపి
తామ్రజం వాపి మృణ్మయమ్ తస్యోపరిస్య సేతుంభమవ్రణం సునవం
దృఢమ్, తస్మిన్ జలం గంధపుష్పం ఫలవల్లవమృత్తికాః. షీప్తస్వరత్నం
హిరణ్యం చ వస్త్రయుగ్మేన వేష్టయేత్, సావర్ణం రాజతం తామ్రం
మృణ్మయం వంశజం తథా. పాత్రం తదుపరిస్యస్య వసనం పట్టతూల
జమ్, లిఖేదప్రదళంతత్ర చందనేనసుగంధినా. పద్మం విరచ్య తస్మధ్యేఽ
నంతమూర్తిం నిధాయ చ, పతేన వా తద్దేన మాషకేనాపి వా

కృతామ్. సావర్ణిం రమయా యుక్తాం శంఖచక్రగదాబ్జకాం, ఆవాహనాదిశాస్త్రోక్తం పూజయేత్సు సమాహితః పంచామృతేన స్నవయేత్తతశ్చ వసనద్యయమ్, పట్టతూలాదికం పీఠమర్చయిత్వా ర్చయేద్వస్త్రే. పుష్పధూపై స్తథా దీపై రైవేద్యైశ్చ ప్రపూజయేత్, పునః పుష్పాణి సంగృహ్య పూజయేన్నామభిః క్రిమాత్. అనంతాయ నమః పాదాగుత్థా సంకర్షణాయ చ, కాలాత్మనే జానునీ చ జఘనే విశ్వరూపిణే. కటిం వై విశ్వరూపాయ మేడ్రం వై విశ్వసాక్షిణే, నాభిం తు పద్మనాభాయ హృదయం పరిమార్త్యనే. కంఠం శ్రికింఠనాథాయ బాహూ సర్విస్త్రధాంజే, ముఖం తు వాచస్పతయే చక్షుషీకపిలాయ చ. లలాటే కేశవాయ తి శిరస్సర్వాస్త్మనే తథా, నమః పాదా పూజయామీత్యేవ మాది ప్రపూజయేత్. ఏవం సంపూజ్య విధినా రాత్రౌ జాగరణం చరేత్, గీతవాదితన్మతాది పురాణశ్రవణాన్వితమ్. ప్రతియామం ప్రకుర్వీత పూజాం గన్ధాదినా హారేః, నానాఫలాని భిక్ష్యాణి స్వాదూని చ నివేదయేత్. తిథిః ప్రభాతసమయే స్నాత్వా చార్యాదిభిస్సహ, అనంతం పూజయేత్ ప్రాగ్విజ్ఞానముయాచ్చ యథావిధి. కుండే వా స్థండిలే కుర్యాదగ్నిస్థాపనపూర్వకమ్, ఆజ్యభాగాంతిమూచార్యః స్వగృహాగ్నిక్తవిధానతః తతోఽశ్వత్థినమిద్భిస్తదభావేఽన్యాభిరేవ వా, దుగ్ధమిధాన్యజ్యదధిభిస్తైలై ర్వా పాయసేన చ. ఆజ్యేన చ ప్రతిద్రవ్యమహోత్తరసహస్రకం, అహోత్తరశతం వాష్టావింశతిం జహుయాత్ క్రిమాత్. అతో దేవేతి మంత్రేణ స్త్రీణాం వై నామమంత్రతః, ప్రణవాదిచతుర్థంతం నమోంతానంతినామతః. నామమంత్రోశ్చ జహుయాచ్చతుంశభిరాదరాత్, పురుషసూక్తేన జహుయా దతో దేవేతి వా పునః. శతమహోత్తరం యావత్పుత్యేకం జహుయాద్ధురుః, చరుహోమస్తథా కార్యం మంత్రరేత్ర ర్విచక్షణేన. ఏతైరుత్పత్తిర్వత్సృమాణమంత్రైర్భుహుయాచ్చురుణా తథా. ఓం అనంతాయ స్వాహా. ఓం కాలాయ. ఓం అహోరాత్రాయ. ఓం అర్ధమాసాయ. ఓం అయినాయ ఓం ఋతుభ్యున, పరవత్సరాయ. ఓం కపిలాయ. ఓం కేశవాయ. ఓం కాలాత్మనే. ఓం ఉషసే. ఓం కాష్టాయై. ఓం ముహూర్తాయ. ఓం శేవాయ. ఓం భూరగ్నయేచ పృథివ్యై మహాతే చ స్వాహా. ఓం భువో వాయువే చాంతరిక్షాయ

స్వాహా. ఓం సువరాదిత్యాయ చ దివే చ మహతే చ స్వాహా. ఓం భూర్భువస్సువశ్చంద్రమసే చ నక్షత్రేభ్యశ్చ దిగ్భ్యశ్చ మహతే చ స్వాహా. ఆజ్యతిలైః స్విష్టకృతం ప్రజాపతిభ్యో జహుయాత్. సమిదాదిభిరేవం చ ప్రత్యేకం జహుయాత్. ఏవం స్విష్టకృతా దిని పూర్ణ పాతాంతమాచరేత్. జపేత్పురుషసూక్తం తు పుస్తా ౨నంతం సురోత్తమం, పూర్ణాహుతిం చ జహుయాద్దోమాస్తే విశ్వ మిత్సృచా. హోమశేషం సమాప్యధ కృత్వా త్రాత్యాయుషమేవ చ, తతోవై లోకపాలంశ్చగ్రహస్సుజ్యో యథాక్రమమ్. గీతవాదిత్రనిన దైర్దత్యా పూర్ణాహుతిం వ్రతీ. శేషాంచిన్నతే రాత్రౌ హోమః. పూజ యిత్యా వారిం దేవ మాచార్యం పూజయేత్తతః, పరిపూజ్య సవ త్తీకంవస్త్రం లంకారభూషణైః. వస్త్రం లంకారభూషణాద్యై స్తతో ధేనుం సమర్చయేత్, పయస్వినిం సుశీలాం చ వస్త్రం లంకారభూషణామ్. స్వర్ణ శృంగీం రావ్యఖురిం తామ్రవృష్టిం సుశోభనాం, కాంస్యదోహం రక్త పుచ్చాం నిష్కంఠీం సవత్సకామ్. సురభిరైష్వపీ మాతా నిత్యం విష్ణు పదే స్థితా, గ్రాసం గృహాణ మదంతం గౌరవాశస్త్రాతుమర్హసి గవామం గేషు తిష్ఠంతి భుగనాని చతుర్దశ, యస్మాత్తస్మాచ్ఛుభం మే స్వాదిహ లోకే పరత్ర చ. గావో మే పురతస్సన్తు గావో మే సంతు పృష్ఠతః, గావో మే హృదయే సంతు గవాం మధ్యే వసామ్యహమ్ మంత్రేణానేన పరిపూజ్య స్వాచార్యాయ నివేదయేత్, గోదానస్య నిధా నార్థం దద్యాత్స్విర్ణం యథావిధి. అనంతం పరివారం చ బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్, ఋత్విజఃపూజయిత్యా ౨థ తేభ్యో దద్యాచ్ఛదక్షిణామ్. చతుర్దశై వ కుంభాంశ్చపక్వాన్నపరిపూరితాన్, వస్త్రాపవీతే దద్యాచ్ఛ అనంతః ప్రియతా మితి. ఆచార్యదీన్ భోజయిత్యా పూర్ణతాంవాచ యేత్తతః అథానంతం విస్ఫుష్యాపి గృష్టియాదాశిషస్తతః భక్తి యుక్తో సమస్కృత్య బ్రాహ్మణానాం శుమాపయేత్, తతో వ్యాఘ్రో బంధు యుతో భుంజీయాత్సుసమాహితగి, ఏవం కృతే ౨నంతఫలం దాతా సంతాల్ల భేన్ముణామ్. ఇతి శ్రీభవిష్యత్తరపురాణే అనంత వ్రతోద్యా పనం సంపూర్ణమ్.

దోరే నష్టే కర్తవ్యమ్.

అథ నష్టదోరకవిధిః. అనంతప్రతమాహాత్మ్యం కృతస్మిం కృష్ణ త్వయోదితం, భగవన్ దోరరూపేణ భాగ్యదోసి మహాత్మనాం. దోరం ప్రమాదతో నష్టం యది స్వాద్విదితం జన్తే, తదా కిం కరణీ యం స్వాద్ ప్రతం త్రైలోక్యపాపనం. శ్రీకృష్ణః. దోరే నష్టే మహాన్ దోషః ప్రభవేద్వృతిమామిహ, తస్మాత్ స్తోమశాశ్వతం ప్రాయశ్చిత్తం విధీయతే. గురుం ప్రదక్షిణీకృత్వ సోపహరస్సమాహితః, విజ్ఞాప్య దోర నాశం చ కృత్వా దోరం వ్రతీ తతః. హవ్యవాహం వ్రతీస్తాప్య తస్మిన్ భ్యాత్వా హరిం వరం, ఆజ్ఞమగ్నా వధిశిత్వ దద్యాద్విప్రాయచాసనం. అష్టోత్తరశతం ఘృత్యా మూలమంత్రేణ వైష్ణవం, నామమంత్రేణ తత్కృత్వా ద్వాదశాక్షరసంమితమ్. కేశవాదిసకృన్మత్వా ప్రాయశ్చి త్తం తు శక్తితః పూర్ణాముతీం తతో ఘృత్యా హోమశేషం సమాప యేత్. వ్రతచ్ఛిద్రం క్రియాచ్ఛిద్రం యచ్ఛిద్రం వ్రతకర్మణి, వచనా ద్భూమిదేవానాం సర్వం సంపూర్ణతాం వ్రజేత్. మంత్రహీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం జనార్దన, యత్పూజితం మయా దేవ పరి పూర్ణం తదస్తుమే. ఆచార్యపూజనం కార్యం దక్షిణాద్యైర్నసోత్తమ, ఏవం శాంతివిధిం కృత్వా పూర్వవద్వృతమాచరేత్. తస్మాత్సర్వప్రయ త్నేన ప్రాయశ్చిత్తం చరేత్సుధీః. ఇతి భవిష్యత్తరే నష్టదోరకవిధి స్సమాప్తః.

క ద శీ ప్ర త మ్.

అథ భాద్రపదశుక్ల చతుర్దశ్యాం కార్తిక్యాం మాఘ్యాం వైశా ఖ్యాం వా కదళివృత్ర హేమాద్రా భవిష్యత్తరే. సా పూర్వాష్టా వ్యాసీని గ్రాహ్య. తత్ర కదళివృక్షనహితం ఉమామహేశ్వరం పూజ యేదితి వ్రతకల్పః ఘూర్జరేషు పునీధిః.

స ర క చ తు ర్ద శీ.

అథ పౌర్ణిమాస్తమాసేన కార్తికకృష్ణచతుర్దశీ సరకచతుర్దశీ. తస్యాం తిలతై లేన స్నానముక్తం భవిష్యే. కార్తికస్నాసితే పక్షే చతుర్దశ్యాం విశాముఖే, యచుదీపం పహిర్దద్యా దపమృత్యుర్విసృజ్యతి. కార్తికస్నాసితే పక్షే చతుర్దశ్యాం విధూదయే, అవశ్యమేవ కర్తవ్యం స్నానం సరకభీరుభిః. దినద్వయే విధూదయే చతుర్దశీసత్వే. పూర్వ

విధచతుర్దశ్యాం కార్తికస్యాసితేతరే, పక్షే ప్రత్యూషసమయే స్నానం కుర్యాత్ప్రియత్నత ఇతి. నిర్ణయదీపికాక్షే: పరదిన ఏవేత్యన్యే. దినద్వయే చతుర్దశ్యభావే తు చతుర్దశ్యాం చతుర్థయామే స్నానమితి దివాదాసనిబంధేన్సృతిదర్పణే. చతుర్దశీ చాశ్వయుజస్య కృష్ణాస్యాత్య రయ్యుక్తా చ భవేత్ప్రిభావాత్, స్నానం సమభ్యర్చ్య నరై స్త్రీ కార్యం సుగంధైః తేన చ వివయుక్తైః. శైలే లక్ష్మీరలే గంగా దీపావళ్యాశ్చతుర్దశీమ్. ప్రాప్యేతి శేషః. ఆశ్వినస్యాసితేపక్షే భూతాయాం వోదితోరవిః, యామిన్యాః పశ్చిమే యామే త్రైలాభ్యంగో విశిష్టతే. మృగాంగోదయవేళాయాం త్రయోదశ్యాం యదా భవేత్, దర్శ్యే వా మంగళస్నానం దుఃఖశోకభయవ్రదం. కాలాదర్శేత్రీయో దశీనిషేధశ్చ. త్రయోదశీ యదాప్రాప్తా క్షయం యాతి చతుర్దశీ, రాత్రిశేషే త్వమావాస్యా తదాభ్యంగస్త్రయోదశీం. చతుర్థయామే స్నానముక్తం జ్యోతిర్నిబంధే. నారదోఽపి. ఇహ్యాపితే చతుర్దశ్యా మిన్దుక్షయతిథావపి, యదా తు స్వాతీసంయుక్తేతదా దీపావళీభవేత్. శైలే లక్ష్మీరలేగంగా దీపావళ్యాశ్చతుర్దశీం, ప్రాతస్నానం తుయఃకురా. ద్వమలోకం న పశ్యతి. అపామార్గ మథో తుమ్బిం భ్రామయేచ్ఛీర్ష్య కోపరి, అపామార్గస్య వస్త్రాణి సరకస్య క్షయాయ వై. తతశ్చ తర్పణం కార్యం ధర్మరాజస్య సామభిః, అమావాస్యా శ్చతుర్దశ్యాః పద్మోషే దీపదాసతః. యమమార్గాంధకారేభ్యో ముచ్యతే కార్తికే సరః.

అథ సరశచతుర్థశీవ్రతకథా.

వాలఖిల్వా ఊచుః. పూర్వవిధచతుర్దశ్యా మాశ్వినస్య సితేతరే, పక్షే ప్రత్యూషసమయే స్నానం కుర్యాత్ప్రియత్నత. తస్మాద్విక భూ ధర్మో నశ్యత్యేవ న సుశయః, తథా కృష్ణచతుర్దశ్యా మాశ్వినేఽరోదయే సురః. యామిన్యాం పశ్చిమే యామే త్రైలాభ్యజ్ఞో విశిష్టతే యదా చతుర్దశీ న స్వాద్విదిసం చేద్విభూదయే. దినద్వయం భవేచ్ఛాపి తదా పూర్వైవ గృహ్యతే, బలాత్తారా ధృతా ద్వాపి శిష్టత్వాన్న కరోతి చేత్. త్రైలాభ్యంగ శ్చతుర్దశ్యాం రారవం సరకం వ్రజేత్, శైలే లక్ష్మీరలే గంగా దీపావళ్యాశ్చతుర్దశీమ్. అపామార్గ మథో తుమ్బిం ప్రపున్నాట మదాధరం, భ్రామయేత్ స్నాన

మధ్యే తు నరకస్య క్షయాయై వై. దినత్రీయం త్రివారం చ పరిత్యా
 శాస్త్రము త్రమమ్, సితాలోష్ఠ సమాయుక్తం సకటం కదళాన్వితం.
 హరేత్వాప మపామార్గో భామ్యమాణః పునః పునః ఇన్ద్రబంధుజన్త
 స్సార్థం స్నానమేవం సమాచరేత్. తస్యో మంగళనానాసి పరిధా
 యాత్మభూషణం, కృత్వా చ తిలకం దత్వా శార్దూకస్నానమాచరేత్.
 స్నానాంగతర్పణం కృత్వా యమం సాతర్పణేనైవ, యమాయ
 ధర్మరాజాయ నమఃకృత్వా చాస్తకాయ చ. వైవస్వతాయ కాలాయ
 సర్వభూతక్షయాయ చ, బేదుంబరాయ చిత్రాయనీలాయ పరమేస్మినే
 వ్యకోదరాయ చిత్రాయ చిత్రగుప్తాయ నే నమః, చతుర్థైశ్చే
 మంత్రానాం స్తుభ్యోఽప్రత్యేకం చ నమోఽన్వితాః. ఏకైశ్చ త్రిలక్ష్మీశ్చాన్
 దద్వాత్త్రీ సుదకాంజలిన్, యన్తోపవీతినా కార్యం ప్రాచీనావీతినా
 తథా. దేవత్వం చ పితృత్వం చ యమస్యాస్తి బిరూపతా, జీవన్మ
 తాపి కుర్వీత తర్పణం యమభీష్మయోః. నరకాయప్రదాతవ్యో దీప
 స్సంపూజ్య దేవతా, అత్రైవ లక్ష్మీకామస్య విధిన్నా న మయోచ్యతే.
 ఇషిభూతే చ దర్శేచ శార్దూకప్రథమే దినే, యదాస్మిన్యా తదా
 భ్యంగస్నానం కుర్యాద్దినోదయే, ఉర్జీశుక్ల ద్వితీయా చ యది
 స్వాతీ భనేత్తదా, మానవో మంగళ స్నాయీ నైవలక్ష్మ్యా వియు
 జ్యతే. దీప్తైర్నిరాజనా తత్ర స్తైషాదీపావళి స్సృతా, ఇందుతునోఽపి
 సంత్రాస్తా రవా వాతే దినక్షయే అత్రాభ్యంగో న దోషాయ
 ప్రాతః పాపాపయతయే, తిలమాపాపూపశాకాన్ భుక్త్వాశస్మిన్
 దినే నరః ప్రేతాభ్యాయాం చతుర్దశ్యాం సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే,
 ఇషే సితచతుర్దశ్యా మిందుక్షయతిథావపి, ఉర్జాదా స్వాతిసంయుక్తే
 తదా దీపావళిర్భవేత్, కుర్యాత్సల్లగ్న మేతచ్చ దీపాత్సవదినత్రయం.
 ఆశ్వినస్యాసితే పక్షేత్రయోదశ్యాదిమం త్రిమ, క్రమాత్పదైత్రిభి
 ర్విష్ణు రాగ్రహద్భువనత్రయం. మహారాజో బలిః ప్రోక్తస్తుష్టేనపారిణా
 తతః, వరం యాచయ భద్రం తే యద్యన్మనసి వర్తతే ఇతి విష్ణువచః
 శ్రుత్వా బలిర్వచన మబ్రవీత్, ఆత్మార్థేనచయాచేదహం సర్వందతం
 మయాతవ. లోకార్థం యాచయిష్యామి శక్తశ్చేదేహి మే పృథో,
 మయా యా తే ధరా దత్తా వామనచ్ఛర్దరాపిణే. త్రిభిషాదైత్రిది

వనైః సా చాత్రాంతా మతస్త్వయా, తస్మాదేతద్భవే రాజ్యమస్త్వహ్నం
 త్రిశయం హరే. ఇదా జ్యే దీపదానం యే భువి కుర్వంతి మానవాః,
 తేహం గృహే తతః స్త్రీయూ సదా తిష్ఠతు సుస్థిరా. మమ రాజ్యే
 గృహే యేషా మంధకారః పతివ్యతి, అలక్ష్మీనహితాస్తేషా మంధ
 కారోఽస్తు సర్వదా. చతుర్దశ్యాం తు యే దీపా స్సరకాను దదంతి చ,
 తేషాం పితృగణాస్సర్వే సరకాత్స్వర్గమాపుయ్యుః బలిరాజ్యం సమా
 సాద్య యైర్న దీపావళి కృతా, తేషాం గృహే కథం దీపాః పృజ్య
 లిష్యంతి కేశవ బలిరాజ్యం తు యే లోకాః శోకదుఃఖానుకారణః,
 తేషాంగృహే సదా శోకః పతేదితి నచాస్యథా చతుర్థశ్చ వినే రాజ్యం
 బలేరస్తితి యాచయేత్, పురా వామసూరపేణ ప్రార్థయిత్వా ధరా
 మియాం. దదా వతిథి రింద్రాయ బలిం పాతాళవాసినం, కృత్వాదైత్య
 పతిం దద్యా దహోరాత్రిత్రయం హరిః. తస్మాత్సహ్యాశ్చ సంచాత్ర
 సర్వదైవ హి కారయేత్, మహాత్రిస్సుముత్పన్నా చతుర్దశ్యాం
 మునిశ్వరాః. అతస్తదుత్పవః కార్యః శక్తిపూజపరాయణైః, బలం
 రాజ్యం సమాసాద్య యక్షగంధర్వకేన్నరాః. ఓషధ్య శ్చాపి జాతాని
 మంత్రాశ్చమణయస్తథా, సర్వే ఏవ ప్రహృష్యంతి సృత్యంతి చ నిశా
 సుతే. తత్త్రిన్మంత్రాశ్చ సిద్ధ్యంతి బలిరాజ్యేన సంశయః, బలిరాజ్యం
 సమాసాద్య యథాలోకం స్సుహర్షితాః. తథా తద్దివమధ్యేఽపి జనాః
 స్ఫుర్హర్షితా భృశం, తులాసుస్తి స్సహస్రాంశో ప్రవోషే భూత
 దర్శయోః. ఉల్లాహస్తా నరాః కుర్యుః పితృణాం మూర్ధదర్శనం,
 నరకస్థాశ్చ యేప్రేతాస్తే మూర్ధంతు వ్రతాత్సభా. పశ్యంత్యేవ న
 సందేహాః కార్యోఽత్ర మునిపుంగవః, ఆశ్వినస్యాసితే ఎక్ష భూతో
 దితిథియస్త్రయః, దీపదానాదికార్యేషు గ్రాహ్య మధ్యాహ్న కాలకాః,
 తతః ప్రదోషసమయే దీపాన్ దద్యాన్మనం మూన్. బ్రహ్మవిష్ణుశివా
 దీనాం మతేషు భవ నేషుచ, ప్రాకారోద్ధానవాపిషు ప్రత్యేక నిక ర్షు
 చ. మందురాసు ఏవక్రాసు వాసి శోలాసు చెవహ. ఇతి వి శేషాంతరం
 లక్షణైః. తిలః ప్రతిచతుర్దశ్యాం భూజయిత్వా తివోధినాన్, శ్రవస్వప్రాం
 ప్నధ పరాన్ శివలోకే మహీయతే. దానందతాపతు తేభ్యశ్చ యమ

లోకం న గచ్ఛతి, నక్తం ప్రేత చతుర్దశ్యాం యుక్తుర్వాచ్యవతుప్తయే. తతః క్రతుశతేనాపి ప్రాప్యతే పుణ్య మీద్యశం, శివరాత్రి స్తథాతస్య లింగస్యాపి ప్రపూజయా. అక్షయ్యాన్ లభతే భోగాన్ శివసాయుజ్య మాఘయాత్, యది స్యుగి సంగమాదర్వా గేతాశ్చ నిధయత్ప్రయః. దీపదానాదికార్యేషు కర్తవ్యా పూర్వసంయుతాః. ఇతి సరకచతుర్దశీ దీపదానం సమాప్తమ్.

అథ వైకుంఠచతుర్దశీవ్రతమ్.

అథ కారి కశుకచతుర్దశ్యాం వై కుంఠచతుర్దశీవ్రతం. తదుక్తం సనతుకమారసంహితాయాం వర్ణనై హేమలంబాభ్యే మాసి శ్రీమతికార్తికే, శుక్లపక్షే చతుర్దశ్యా మరుణోదయసంభవే. మహాదేవ తిథాబ్రాహ్మేముహూర్తే మణికర్ణికే, స్నాత్వా విశ్వేశ్వరో దేవ్యా విశ్వేశ్వరమపూజయత్. సంక్షేపం జ్యోతిషస్తస్య ప్రతిష్ఠాఖ్యం తదాఽకరోత్, స్వయమేవ తదాత్మానం చరన్ సాశుపతవ్రతం. తతః ప్రభాతే విమలే కృత్వా పూజాం మహాద్భుతాం, దండపాణేర్మహానామ్ని వనేఽస్మిన్ కృతపారణః. శ్రీమద్భవానిసదనం ప్రవిశ్యేద మనుత్తమం. ఇతి సనతుకమారసంహితాకే.

వైకుంఠచతుర్దశీవ్రతకథా.

వాలఖిల్యా ఊచుః. కారి కస్య సితే పక్షే చతుర్దశ్యాం సమా గమాత్, వైకుంఠేశ్వరు వైకుంఠాత్ వారాణస్యాం కృతే యుగే. రాత్ర్యాం తురీయశేషాయాం స్నాత్వా సా మణికర్ణికే, గృహీత్వా హేమపద్మానాం సహస్రం వై తతో హరిః. అతిభక్త్యాఽర్చయామాస శివయా సహితం విభుం, విభాయ పూజాం వైశ్వేశిం తతః. పద్వైర పూజయత్. సహస్రసంఖ్యాం కృత్వాఽదా వేకనామ్నా తతఃపరం, ఆరభం పూజనం తేన శివస్తద్భక్తిమైత్రిత. ఏకపద్మం పద్మమథ్యాన్ని లీనం హరమాయయా, తతః పూజితవాన్విష్ణు రెకోనం కమలంత్వ ణ్మాత్. ఇతస్తతసేన దృష్టం పద్మం తిష్ఠతి న క్వచిత్, కమలేషు భ్రమో జాతోఽథవా నామసు మే భ్రమః. క్షణం విచార్య స హరి ర్నమే నామభ్రమో భవేత్, పద్మేష్వేవ భ్రమో జాతో విచార్యేనం పునః పునః. సహస్రపద్మసంకల్పః పూజార్థం తు కృతో

మయా, అర్చ్యః కథం మహాదేవ ఏకోనకమలైర్మయా. యథ్యానేతుం
 గమిష్యామి భంగస్సాన్యదాసనస్యతు, కిం విధేయమతః సంతి పూజనేఽ
 చింతయద్ధరిః. ఏకః ప్రకార ఉత్పన్నో వృద్ధయేఽస్య మునీశ్వరాః,
 పుండరీకాక్ష ఇత్యేవం మాం వదన్తి మునీశ్వరాః. నేత్రం మే ఐదృ
 సదృశం పద్మాగ్రే త్వర్పియామ్యహం, ఇతి నిశ్చిత్వ మనసి దత్వాతర్జుని
 కానఖం. నేత్రమధ్యే తదుత్పాట్య మహాదేవస్తు పూజితః, తతో
 మహేశ్వరస్తుప్తో వాక్య మేతదువాచ హ. మహాదేవః. త్వత్పిమో
 నాస్తి మద్భక్తస్త్రిలోక్యే సచరాచరే, రాజ్యం దత్తం త్రిలోక్యాస్తే
 నైవ త్వం లోకపాలకః. అన్యద్వరయ భద్రం తే వరం యం మనసే
 స్సితం, అవశ్యమేవ దాస్యామినాత్ర కార్యావచారణా. మద్భక్తింతు
 ప్రమాణంబ్యయే ద్విషంతి జనార్దనం, తేమద్వేష్యా నరా విష్ణో వ్రజే
 యుర్నరకింధ్రువం. విష్ణురువాచ. త్రైలోక్యరక్షాచరణం మమాదిష్టం
 మహేశ్వర, దుర్మదాశ్చ మహానత్వా దైత్యామార్గాః కథంమయా.
 శివః. ఏతత్సుదర్శనం చక్రం సర్వదైత్యనికృతనం, గృహణభగవన్
 విష్ణో మయా తుభ్యం నివేదితమ్. అనెవ సర్వదైత్యానాం భగవన్
 కదనం కురు, ఏవం చక్రం హరేణాస్య దత్వా వచనమబ్రవీత్. శివ
 ఉవాచ. వర్తచ హేషింబాభ్యే మాసి శ్రీమతి కార్తికే, శుక్లపక్షే
 చతుర్దశ్యా మరుణాభ్యుదయే వ్రతి. మహాదేవతిథౌ బ్రాహ్మ
 ముహూర్తమణిర్భక్తే, న్నాత్వావై శ్వేత్వరం లింగం వైకుంఠత్వమ
 పూజయః. సహస్రకమలై సన్నత భవిష్యతి మమ ప్రియా, విఖ్యాతా
 సర్వలోకేషు వైకుంఠాఖ్యా చతుర్దశీ. అన్యం వరం ఏదాస్యామి
 శృణు విష్ణో వచో మమ, పూర్వరాత్రౌ తు తే పూజా కర్తవ్యాసర్వ
 జాతిభిః. ఉపవాసం దివాకుర్యాత్ నాయంకాలే తవార్చనమ్, పశ్చాత్స
 మార్చనం కార్యమన్యథా నిష్ఫలం భవేత్. గ్రాహ్య తు వాం
 పూజాయాం రాత్రి వ్యాప్తా చతుర్దశీ, అరుణోదయవేళాయాం
 శివపూజాం సమాచరేత్. సహస్రకమలై ర్విష్ణు రాదాయః పూజతో
 నరైః, పశ్చాదీతః పూజితశ్చే జీవన్ముక్తస్స ఏవ హి. నాయం న్నాత్వా
 పంచనదేబుదుమాన్ దినమర్చయేత్, సహస్రనామభిర్విష్ణోః కమలైస్సు
 మనోహరైః. మణికర్ణాం రతిః న్నాత్వా విశ్వేశం చార్చయేత్తథాః

సహస్రనామభిః పుణ్యైర్జీవన్ముక్తస్సపవ హి. స్నాత్వా యో విష్ణు
కాంచాన్యం వా అనంతేశం సమర్చయేత్, రుద్ర కాంచాన్యం తతః
స్నాత్వా ప్రణవేశం సమర్చయేత్. శృంగివ్యాంచ శ్రుతాయే యేధర్మాః
ప్రోక్తా మహర్షిభిః, సర్వేషాం ఫలమాప్నోతి నాత్రి కార్యాచిచా
రణా. ఆచా స్నాత్వా వహితీర్థే యజేన్నారాయణం తతః, బిందు
తీరేతితః స్నాత్వా కేదారేశం సమర్చయేత్. ఇహో వార్ధవతాం
నాథో భవేన్నాస్త్యత్ర సంశయః, స్థలపద్మస్త్ర పూజాకిర్తవ్యా
జలజక్షయాత్. ఆచా స్నాత్వా సూర్యపుత్రస్యం వేణీమూఢవమర్చ
యేత్, జాహ్ను వ్యాంచ తతః స్నాత్వాసంగమేశం ప్రపూజయేత్.
రక్తపద్మైః శ్వేతపద్మైర్ధృఙిం రుద్రం క్రమేణ తు, సర్వాః స్త్రీయస్తస్య
వశ్యాః సత్వం విష్ణో మయోదితమ్. మాత్యూర్గృహకామధ్యే తిష్ఠత
శృభదాయకౌ, బిందుమూఢవశ్వేశౌ జగదానందదాయకౌ. నల
భేత్పూజయిత్వా కిం మోక్షం విశ్వేశ్వరం హరిమ్, ఏనా యో హరి
పూజాం తు కుర్యాద్రుద్రస్య చార్చనం. వృథా తస్య భవేత్పూజా
తస్యమేతద్వచో మమ, ఏషంతిస్తే వరం దత్వాతత్రై వాంతరిభీయత.
తస్మాత్సర్వప్రయత్నైః పూజ్యో హరిహరార్చభా, ప్రాప్తే కలియుగే
ఘోరే శౌచాచారవివర్జితే. తత్త్వసంభృతర్పణశ్చ త్ర రత్నరేవో
మహేశ్వరః, వారాణసేనలంగాని వాలశేపే సయోక్త్యుతి. తతో
ద్విగుణవిరస్తు గంగా వారాణసే తతః, భవిష్యతీ అద్భుత్య నా తతో
వైసుమునీశ్వరాః. అంతర్హితా యదా కాశీ భవిష్యతి తదా మునే,
నాశస్త్రులింగచిహ్నానానిష్పుభాస్సకలాజనాః. చతుర్తశాబ్దంగుర్భిక్షం
మహా మారీ సముద్భవః, గోవర్ధనాశ్చాపి సర్వా మృత్తికా భస్మ
సన్నిభా. గంగోత్తర్యాం తు యా ధారా భగీంధవనేఽపతతే, హరి
దావరాచ్చ వాయవ్యే తస్యా లోపా భవిష్యతి. భాగీంధ్ర్యాం గతా
యాంతుమరగటితుంతుసన్నిభాః, భవిష్యంత జలే కీటాస్తాయంసీలినిభం
తథా. చతుర్వర్ల సహస్రైస్తు శైలస్థాస్సర్పదేవతాః, సత్వం త్యక్త్వాగ
మిష్యంతి మానసంచసరోవరం. గతేషు శైలదేశేషు రాజానా ధర్మ
వర్జితాః, వాపిష్ఠాశ్చదుంచారా నానూనగభినయగృహితాః. కిలరియుత
వర్షాణి భవిష్యంతయదాఖగ, శ్రౌతస్థా రస్యలోపాహి భవిష్యతీ నసం

శయః. తదా లోకా భవిష్యంతి మద్యపానపరాయణాః, నల్పాయుష
స్వల్పభాగ్యానానారోగైశ్చ పీడితాః. శూద్రాస్తు దక్షిణే దేశే వేదజ్ఞా
స్సంభవంతి చ, అనీయ తాన్ భావిశకే కర్తా సంపాదయిష్యతి. సర్వ
ధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ, ఇతి గీతోక్తి మాశీత్య
ముముక్షుచ్ఛర్మనా జనాః. సర్వవ్రతవిహీనాశ్చ పంచయజ్ఞవివర్జితాః,
పక్షతిచ్ఛర్మనా నానాజాతి సాంకర్యకారిణః. భేదవాదరతాశ్చాన్యే
తారతమ్యాదిదుర్మదాః, యదృష్టాణి కాచారానానాభాససమన్వితాః.
పరస్పరద్వేషపరాః కామక్రోధాదిబంధవై, కుర్మరైస్సత్త్విక్తసన్మార్గా
వైదికజ్ఞానహరితాః. శివే జగన్ముఖా భక్తిం త్యక్త్వా నిష్ఠుం తథాన్యథా,
జానంతస్తారతమ్యేన బ్రహ్మవిద్యానిలోపినః. నానాచిహ్నసమాముక్తా
స్సర్వచిహ్నవివర్జితాః. చండాలకూటమేచ్ఛాద్యై రాక్షసికైశ్చాపి
సంకరాః. బ్రహ్మసత్త్వం జగన్ని ధ్యేత్సుక్తవేదాంతవాక్తవే, సన్యంతు
బ్రహ్మవన్నేదగ మిథ్యాతంత్రభాసకత్ ఇదానిం వ్యవహారేణ నాద్యై
తం సిద్ధ్యతి క్వచిత్, బ్రహ్మజ్ఞానాశ్చరం సిద్ధేన్నిత్యం జ్ఞాత్యావివేకినః.
ఇదానీమేవ మిధ్యేతి మన్వానా విలిదోషకా, సిద్ధాంతాభాసదోషేణ
జీవన్ముక్తా ఇన స్థిరాః. యదృశ్యక్రియాశ్చైవ వర్ణాశ్రమవివర్జితాః,
అజాతిభిక్షాం కుర్వంతి శిశ్నోదరపరాయణాః. పరస్పరబహ్మణా కేచి
దంగాదిపరికల్పికాః, దైవజ్ఞమపి దైవం చ వదంతి స్వేచ్ఛయాజనాః.
అనాచారరతాశ్చైవ యదృశ్యా కతా జనాః, సముద్రయాననిర
తాః నీచ భాషావిశారదాః. నీచానాం లాకికే తంత్రే శిల్పవైచిత్ర్య
యోగతః, తానుతమాంశ్చ మన్వానా స్సర్వే పంచసతత్పరాః.
శ్రుతాని యాని పాపాని దృశ్యంతే సర్వభూమిషు, బ్రాహ్మణ్యం సర్వ
థాకష్టం కలికాలే విశేషతః. చండాలాః సేవకాఃస్యస్తే వైదికా హంత
దుష్కలా, అశాస్త్రమన్యథావాద మధర్మశ్చాభివర్ధతే తస్మాదద్యైవ
కర్తవ్యస్త్వై వశ్యం ధర్మసంగ్రహః, ఇత్యాస్తి కాస్తు నిశ్చిత్య కుర్వంతు
వ్రతముత్తమం. యో వైకుంఠ చతుర్దశ్యా మర్చయేచ్ఛివకేశవా,
సర్వపాప వినిర్మూలకః ప్రయాతి పరమాంగతిమ్. ఇతి సనత్కుమార
సంహితాయాం వైకుంఠ చతుర్దశీకథా సమాప్తా.

అథ మహాశివరాత్రివశమ్.

అమాంతమాసేనమాఘకృష్ణచతుర్దశ్యాం మహాశివరాత్రివశమ్.
తచ్చ అర్ధరాత్రవ్యాపిన్యాం కార్యమ్. తదుక్తం నారదసంహితాయాం.
అర్ధరాత్రయతా యత్ర మాఖకృష్ణచతుర్దశీ, శివరాత్రివశతం తత్ర
సాశ్వమేధఫలం లభేత్. ఈశానసంహితాయామపి. మాఖకృష్ణచతు
ర్దశ్యామాదిదేవో మహానిశి, శివలింగమభూత్తత్ర కోటిసూర్యసమ
ప్రభం తతాకాలవ్యాతినీ గ్రాహ్యశివరాత్రివశే తిథిః, మాఖకృష్ణత్వం
చాత్రామాంతమాసపరత్వేన. అతఏవ. చతుర్దశ్యాం తు కృష్ణాయాం
ఘృణే సివపూజనం, తాముసోష్య ప్రయత్నేన విషయాన్ పరివర్జ
యేత్. ఇతి సుమంతువచనేన పూర్ణిమాస్తమాసోఽఘృక్తః. మహాని
శాచ. మహానిశా ద్వే ఘటికే రాత్రౌ మధ్యమయామయో రితి దేవ
లోక్తేష్విశేషరూపైవ. ఏవం చార్ధరాత్రశబ్దోఽపి తత్సర ఏవ. దినద్వయే
నిశేధ వ్యాప్తావవ్యాప్తా వా పరైవ ప్రదోషవ్యాపినీలాభాత్. నిశే
ద్వయేచతుర్దశ్యాం పూర్వా త్యాజ్య పరా శుభా, ఆదిత్యాస్తమయే
కాలే అస్తిచేద్వా చతుర్దశీ. ప్రదోషవ్యాపినీ గ్రాహ్య శివరాత్రేశ్చతు
ర్దశీ, రాత్రౌ జాగరణం యస్మాత్తస్మాత్తాం సముసోషయేత్. అహో
రాత్రవశతం యచ్చ ఏకమేవ తిథౌ గతం, తస్మాముభయయోగిన్యా
మాచరేత్తద్వతం వ్రతీ. ఇతి కామికాశివరాత్రిః. శివరహస్యే
స్మృత్యంతరాది వచనాచ్చ. సచ పూర్వదినే అధికవ్యాప్తివశా
త్పూర్వైవేతి శంక్యం. ఏతస్య భూయసాం స్యాత్ స్వధర్మత్వమితి
న్యాయమాత్రపరత్వేన వచనబాధకత్వా యోగాత్. ప్రత్యుత నిరుక్త
వచనై రేవ తద్బాధాచ్చ పూర్వదినే నిశేధే పరదినే ప్రదోషే తదా
పూర్వైవ. అర్ధరాత్రాత్పురస్తచ్చే జ్ఞయాయోగో యదా భవేత్
పూర్వవిధైవ కర్తవ్య శివరాత్రిః శివప్రియా. ఇతి సాద్యే. జయాయో
గస్య విహితత్వాత్. మహతామపి సాపానాం దృష్ట్యావై నిష్క్రమి
పురా, సదృష్టా కుర్వతాం పుంసా కుమూయక్తాం తిథిం శివామ్. ఇతి
సాహిత్యే. దర్శయోగస్య నిందితత్వాచ్చ. యత్తుకాలిత్యై వివేచనే
దినద్వయే నిశేధవ్యాప్తావేవ పూర్వవిధావిధాయకా న్యుత్తరవిధా
నిషేధకాని వచనాని సావకాశా నిత్యుక్త్యా పూర్వైవగ్రాహ్యే

త్యక్తం. తన్న సమంజసం. నిశాద్యయే చతుర్దశ్యాం పూర్వాత్యాజ్ఞా
 పరా శుభేతి, మాధవాద్యుదాహృతకామకవచననిరోధాత్. సచ
 స పూర్వవిధావిధాయకానాం ఉత్తరవిధానిషేధకానాం విషయా
 లాభ ఇతి శక్త్యం. ప్రదోషనిశీధయోర్విరోధే నిశీధగ్రాహ్యతాయా
 ఉపోద్ఘాతబలత్వేన విషయలాభస్యానుపదమే వోక్తత్వాత్. ప్రదోష
 వ్యాప్తిసద్భావాత్. యదా దినద్యయే నిశీధవ్యాప్తిస్తదా పరైవ
 మాఘానితే భూతదినం హి రాజన్ముపైతి యోగం యదిపంచదశ్యాః
 జయప్రయక్తాం న తు జాతు కుర్యాచ్చివస్య. ఇతిహేమాద్రా మాధ
 వీయేఽపురదాహృతపురాణవచనాదితి పరైవ అస్మిన్ వ్రతే ఉపవాస
 జాగరణపూజానాం ఫలసంబంధాత్ త్రయమపి ప్రధానమ్. తథా చ
 నాగరఖండే ఉపవాసప్రభావేన బలాదపి చ జాగరాత్, శివరాత్రే
 స్తథా తస్యాం లింగస్యాపి ప్రపూజయా. అక్షయన్ లభతేకామాన్
 శివసాయుజ్యమాపుయాత్, బ్రాహ్మణానాం శివో దేవః శివోఽగ్నిః
 కర్మదైవతమ్. శివ ఏవ పరబ్రహ్మ శివో వేద శ్శివో గతిః, శివోగురుర్హి
 జగతాం శివః పశుపతిః ప్రభుః. శివాగ్రభూతా విష్ణోద్వాస్తస్మాద్విప్ర
 శ్శివం యజేత్, శివరాత్రివ్రతం యస్తు న కుర్యాదనుపోషితః. కోటి
 జన్మసు కీటస్సాస్య త్పతత్యధే తమస్యపి, శివరాత్రేతు యోభుంక్తేశ్వా
 భవేల్లక్షజన్మసు. శివరాత్రివ్రతం కృత్యా శివలోకే మహీయతే, ఇదం
 చ వ్రతం సాయోగపృథక్త్వన్యాయేన నిత్యం కామ్యం చ వ్రతం
 పరాత్పరం నాస్తి శివరాత్రిః పరాత్పరా, న పూజయతి భక్త్యేశంరుదం
 త్రిభువనేశ్వరం. జంతుజ్వలహస్తేషు యుజ్యతే నాత్రసంశయః. ఇతి
 సాగందే, పారణం చెతద్వితే. సాగందే. తిథియశ్చే తదంతే చోక్తం
 ఉపోషణం త్రయోదశ్యాం చతుర్దశ్యాం తు పారణం, కృతైస్తు
 కృతలక్ష్యైశ్చ లభ్యతే యదివా నవా. బ్రహ్మాండోదరమధ్యేతు యాని
 తీర్థాని సంతి వై, సంస్థితాని భవంతీహ భూతాయాం పారణే కృతే.
 తిథ్యంతే పారణం కుర్యాద్వివా శివచతుర్దశీమ్ తథా. కృష్ణాష్టమీ
 సుందవష్ఠీ శివరాత్రీతదైవ చ, ఏతాః పూర్వాయుతా గ్రాహ్యనిధ్యనే
 పారణం భవేత్. అనయోర్విరుద్ధవచనయోః వ్యవస్థేమంమాధవేనోక్తా.
 యామత్రయోర్ధ్వగామిన్యాం ప్రాతరేవ హి పారణం. ఇతివచనాద్యా

మత్రయమధ్యే చతుర్థీసమాప్తా తిథ్యంతే తదుత్తరగామిత్వే తు ప్రాత
స్తిథిమధ్యే ఏవేతి తిథిమధ్యకాలో ముఖ్యస్థదంత్యకాలో గాణి.
ఉత్తరభావిత్వాదిత్యాహు. కేచిత్తు. శక్తస్తిథ్యంతే అశక్తస్తిథిమధ్య
ఏవేత్యాచుః. శివరాత్రిగ్రహణం తు పూర్వవిద్ధావిధానార్థమితి. వస్తు
తస్తు. సా త్వస్థమయవర్వంతవ్యాపిసీ చేత్పరేఽవాని, దివైవ పారణం
కుర్యాత్తత్కర్తా నై వదోషభాక్. శివరాత్రివ్రతకరణ వశితకాలాదర్శాది
లిఖితవచనాద్దివా తిథిసమాప్తా తిథ్యంతే అన్యథాతన్మధ్యఏవేతి నిర్ణయః.

అథ మహాశివరాత్రిపూజావిధిః.

మమ సర్వపాపక్షయార్థమక్షయ్యభోగమోక్షప్రాప్త్యర్థం చ
శివరాత్రివ్రతం కరిష్యే బోధాయనాదు క్తతంత్రేణ షోడశోపచారైః,
శివపూజాం కుర్యాత్. తత్ర పూజా. ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ మర్తలోక
హితేచ్ఛయా, పూజయామి విధానేన ప్రసన్నస్సుముఖో భవ. సహస్ర
శీర్షేత్యావాహనమ్. పాదాసనం కురు ప్రాజ్ఞ నిర్మలం స్వర్ణనిర్మితం,
భూషితం వివిధై రత్నైః కురు త్వం పాదుకాసనం. పురుష ఏవేద
మిత్యాసనం. గంగాదిసరస్వతీర్థేభ్యో మయా ప్రార్థనయాఽఽహృతం,
తోయమేతత్సుఖస్పర్శం పాద్యార్థం ప్రతిగృహ్యతాం. ఏతావానస్యేతి
పాద్యం. గంధోదకేన పుష్పేణ చందనేననుగంధినా, అర్ఘ్యం గృహణ
దేవేశభక్తిం మే హ్యచలాం కురు. త్రిపాదూర్ధ్వ ఇత్సర్ఘ్యం. కర్పూరో
శీరసురభిశీతలం విమలం జలం, గంగాయాస్తు సమానీతం గృహణాచ
మనీయకం. తస్మాద్విరాడిత్యాచమనం మందాకిన్యాస్సమానీతం హేమాం
భోరుహవాసితం, స్నానాయ తే మయా భక్త్యా నీరం స్వీక్రియతాం
విభో. యత్పురుషేణేతి స్నానం. వస్త్రం సూక్ష్మం దుకూలం చ దేవా
నామపి దుర్లభం, గృహణ త్వముమాకాంత ప్రసన్నో భవ సర్వదా.
సప్తాస్యాసన్నితివస్త్రం. యజ్ఞోపవీతం సహజం బ్రహ్మణా నిర్మితం పురా,
అయుష్యం భవ వర్చస్యముపవీతం గృహణ భో. తం యజ్ఞమితి యజ్ఞో
పవీతం. శ్రీఖండ చందనం దివ్యం గంధాధ్యం సుమనోహరం, విలే
పనం సురశ్రేష్ఠం మద్దత్తం ప్రతిగృహ్యతాం. తస్మాద్యజ్ఞాదితిగంధం.
అక్షతాంశ్చంద్రవర్ణాభాన్ శాలీయాన్ సతిలాన్ శుభాన్, అలంకా
రార్థమానీతాన్ ధారయన్మ మహాప్రభో. తస్మాద్యజ్ఞాదిత్యక్షతాన్.

మూల్యాదీని సుంగధీని మాలత్యాదీని వై పంభో, మయాఽఽహృ
తాని పుష్పాని పూజార్థం తన శంకర తస్మాదశ్వేతి పుష్పమ్.

అథ శివాష్టోత్తరశతనామాశి ప్రారంభః.

ఓం శినాయ నమః	గంగాధరాయ	సదాశివాయ
మహేశ్వరాయ	లలాటాక్షాయ	విశ్వేశ్వరాయ
శంభవే	కాలకాలాయ	గణనాథాయ
పినాకినే	కృపానిధయే	ప్రజావతయే
శశిశేఖరాయ	భీమాయ	హిరణ్యరేతసే
వామదేవాయ	పరశుహస్తాయ	దుర్ధయాయ
విమలాక్షాయ	మృగపాణయే	గిరిశాయ
కపర్ది నే	జటాధరాయ	గిరిశాయ
నీలలోహితాయ	కైలాసవాసినే	అనఘాయ
శంకరాయ	కవచినే	భుజంగభూషణాయ
శూలపాణయే	కఠోరాయ	భర్తాయ
ఖట్వాంగినే	త్రిపురాంతకాయ	గిరిధన్వినే
విష్ణువల్లభాయ	వృషాంకాయ	గిరిప్రియాయ
శిపివిష్ణునాథాయ	వృషభారూఢాయ	కృత్తివాససే
అంబికానాథాయ	భస్మోద్ధూళిత విగ్రహ పురారాతయే	
శ్రీకంఠాయ	సామప్రియాయ	[య భగవతే
భక్తవత్సలాయ	స్వరమయాయ	ప్రమథాధిపాయ
భవాయ	త్రయీమూర్తయే	మృత్యుంజయాయ
శర్వాయ	అనీశ్వరాయ	సూక్ష్మతనవే
త్రిలోకేశాయ	సర్వజ్ఞాయ	జగద్వాప్తిపినే
శితికంఠాయ	పరమాత్మనే	జగద్గురవే
శివాప్రియాయ	సోమసూర్యాగ్నిలోచ వ్యోమకేశాయ	
ఉగ్రాయ	హరిషే [నాయ	మహాసేనజనకాయ
కపర్ది నే	యజ్ఞమయాయ	చారువిక్రమాయ
కౌమారయే	[య సోమాయ	రుద్రాయ
అంధకాసుర సూదనా	కుంభవక్త్రాయ	భూతవతయే

స్థాన	సాపనిమోచకాయ	హరాయ
అహిర్బుధ్వియ	మృదాయ	భగనేత్రభిదే
దిగంబరాయ	పశుపతయే	అవ్యక్తాయ
అష్టమూర్తయే	దేవాయ	సహస్రసాక్షాయ
అనేకాత్మనే	మహాదేవాయ	సహస్రపదే
సాత్వికాయ	అవ్యయాయ	అపవర్గప్రదాయ
శుద్ధవిగ్రహాయ	హరయే	అనంతాయ
శాశ్వతాయ	పూషదంతిభిదే	తారకాయ
ఖండవరశనే	అత్యుగ్రాయ	పరమేశ్వరాయ నమః
అజాయ	దక్షాధ్వరహరాయ	

వనస్పతిరసోద్భూతో గంధాధ్యశ్చమనోహరః, ఆక్రేమ్యుస్సర్వ
 దేవానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. యత్పురుషమితి ధూపం.
 సాజ్యం త్రివర్తిసంయుక్తం వహ్నినా యోజితం మయా, దీపం
 గృహణ దేవేశ త్రైలోక్యతిమిరాపహ. బ్రాహ్మణోఽస్యేతి దీపం. నై
 వేద్యం గృహ్యతాం దేవభక్తిం మే హ్యచలాం కురు, శివేష్ఠితం వరం
 దేహి పరత్ర చ పరాం గతిం. చంద్రమా ఇతి నై వేద్యం. పూగీఫలం
 మహద్దివ్యం నాగవల్ల్యా దళై ర్యుతం, కర్పూరచూర్ణ సంయుక్తం తాం
 బూలం ప్రతిగృహ్యతాం, నాభ్యా అసీదితి తాంబూలం, హిరణ్యగర్భేతి
 దక్షిణాం. చక్షుస్సం సర్వలోకానాం తిమిరస్య నివారణం, ఆర్తికి, య
 ఫల్పితం భక్త్యా గృహణ పరమేశ్వర. వేదాహమితి నీరాజనం. ఫలేం
 కలితం సర్వం త్రైలోక్యం సచరాచరం, తస్మాత్ఫలప్రదానేన సఫలాశన
 మనోరథాః. ఫలం. యాని కాని చ సాపాని బ్రహ్మహత్యాసమానిచ్చ
 తాని తాని వినశ్యంతి ప్రదక్షిణపదే పదే ఇతి ప్రదక్షిణాని. మంత్ర
 హీనం క్రియాహీనం భక్తిహీనం సురేశ్వర, యత్పూజితం మయా దేవ
 పరిపూర్ణం తదస్తు మే. నమస్కారాః. సద్యోజాతాయేతి. వామదేవా
 యేతి వా. యజ్ఞేనేతి మంత్రపుష్పం. అథ. శ్రూయతాం ధర్మ సర్వస్వం
 శివరాత్రౌ శివార్చనం, వ్రతలగ్నవిధానేన స్వర్గపుణ్యేన కర్మణా.
 కృత్వా స్నానం శుచిర్భూత్వా ధౌతవస్త్రసమన్వితః, స్థాపయే
 ద్దేవదేవేశం మంత్రైర్ద్వీదసముద్భవైః. తథా పూజా ప్రకర్తవ్యా

పూర్వోక్తవిధినా తతః, సమో యజ్ఞ జగన్నాథ సమస్తే భువనేశ్వర.
పూజాం గృహాణ మద్దత్తాం మహేశ ప్రథమం వదే. ఇతి ప్రథమ
ప్రహరపూజా. పూర్వేనంది మహాకాలౌ గణశ్శృంగీ చ దక్షిణే,
వృషసంధౌ పశ్చిమే చ దేశకాతా తదోత్తరే. గంగా చ యమునా
చైవసార్వే శంభోర్వ్యవస్థితే, సమోఽవ్యక్తాయ సూక్ష్మాయ సమస్తే
త్రిపురాంతక. పూజాం గృహాణ దేవేశ యథాశక్త్యుపపాదితాం.
ద్వితీయప్రహరే. బద్ధోఽహం వివిధైః పాతైః సుసారభవబంధనే, పతి
తంమోహజాలే మాం త్వం సముద్ధర శంకర. తృతీయే. చతుర్థే
ప్రహరే ఆద్యవత్. సమశ్చివాయ శాన్తాయ శర్వపాపహరాయచ, శివ
రాత్రౌమయాద తం గృహాణార్ఘ్యం ప్రసీద మే ద్వితీయే. దుఃఖదారి
ద్ర్యభావైశ్చ దగ్ధోఽహం పార్వతీపతే, మాం వైత్రాహి మహా
బాహో గృహాణార్ఘ్యం సమోఽస్తు తే. తృతీయే. కిన్న బానాపిదేవేశ
తావద్భక్తిం ప్రయచ్ఛ మే, స్వపాదాగ్రతలే దేవ దాస్యం దేహి జగ
త్పతే. చతుర్థే. ఇతి ప్రార్థనా. ఇతి శివపూజా సమాప్తా.

మహాశివరాత్రివ్రతకథా:

సూత ఉవాచ. స కారణమశేషస్య జగతః సర్వదా శివః, నో
బ్రాహ్మణస్పృహణంచ శివం భవతు మే సవా. కైలాసశిఖరాసీనం
దేవదేవం జగద్గురుం, పంచవక్త్రం చతుర్బాహుం త్రిజేత్రం శూల
పాణినం పినాకశోభితకరంఖడ్గఖిటక ధారిణం, కపాలఖట్వాంగధరంసీలకం
శంకుశోభితం. భస్మాంగ వ్యాళసోభాధ్యమస్థిమాలావిభూషితం, శ్వేతజీ
మూతసంకాశం సూర్యకోటిసమప్రభవం. క్రీడన్తం చ శివం తతః.
గణైశ్చ పరివారితం, విస్ఫుజ్య దేవతాస్సర్వా స్తిష్ఠన్తం పరమేశ్వరం.
తే దృష్ట్వా దేవదేవేశం ప్రహసాత్పుల్లలోచనమ్, పార్వతీపరివప్రచ్ఛ
నయావనతా సితా. గౌరి ప్రోవాచ భర్తారం విస్మయోత్పుల్లలోచ
నా. పార్వతీ. కథయస్య ప్రసాదేన యద్గోప్యం వ్రతముత్తమం, శ్రుతా
న్వయోక్తా దేవేశ వ్రతానాం నిర్ణయాశ్శుభాః, తథావై దానధర్మాశ్చ
తీర్థధర్మాన్వయోదితాః, నాస్తి మే నిశ్చయో దేవ భ్రాంతాఽ
హం చ పునః పునః. తస్మాద్వదస్య మే దేవ ఏకం నిస్సంశయ వ్రభో,
వ్రతానాముత్తమం దేవ భుక్తిముక్తిప్రదాయకం. తదహం శ్రోతు

మిచ్చామి

మిచ్చామి కథయస్య మమప్రభాః. ఈశ్వర ఉవాచ. శృణు దేవి పరం
గృహ్యం వ్రతానాముత్తమం వ్రతం, తున్య కస్య చిదాఖ్యాతం రహ
స్యం ముక్తిదాయకం. యేనైవ కథ్యమానేన యమో విలయతాం
వ్రజేతీ, తదహం కథయిష్యామి శృణుష్వైకమనాగ్రియే. మాఖ
మాసే కృష్ణపక్షే అమాయుక్తా చతుర్దశీ, శివరాత్రిస్తు నాజ్ఞేయా
సర్వయజ్ఞోత్తమోత్తమా. దా నైర్వజ్ఞైస్తపాభిశ్చ వ్రతైశ్చ వివిధై
రపి, న తీరైస్తదభివేత్సుణ్యం శివరాత్రివ్రతం పరం. శివరాత్రి
సమం నాస్తి వ్రతానాముత్తమం వ్రతం, అజ్ఞానాద్ జ్ఞానతో
వాపి కృత్వా మోక్షమపాప్సుయాత్. మృతాస్తే నిలయం త్యక్త్వా
గతాస్తే శివసన్నిధౌ, సర్వమంగళశీలా చ సర్వామంగళనాశినీ.
భుక్తముక్తిప్రదా చైవా సత్యం సత్యం వరాననే. దేవ్యువాచ. కథం
యమపురం త్యక్త్వా శివలోకం వ్రజేన్నరః, ఏతన్యే మహదాశ్చర్యం
ప్రత్యక్షం కురుశంకర. శంకరః. శృణు దేవి యథావృత్తాం కథాంపౌరా
ణికీం శుభాం, యమశాసనవాంత్రించ శివస్థానమధాయినీం. కశ్చిదాసీ
త్పురా దేవి నిషాదో జీవఘాతుకః, ప్రత్యస్త దేశ వాసీ చ భూధరాన్త
ర్ని కేతనః. సీమాంతే స సదా తిష్ఠన్ కుటుంబపరశాలకః, శూరోనిత్యం
ధనుర్ధారి శ్యామాంగగ కృష్ణకంచుకః. బద్ధగోధాంగుళిత్రాణగ నదైవ
మృగయారతః, ఏవంవిధో నిషాదోఽసౌ చతుర్దశ్యాం దినే శుభే. వణి
గోభ్యదేయరిక్తార్థం దేవాగారే ప్రబోధితః, తేనాపి దేవతా దృష్టా
జనానాం వచనం శ్రుతం. ఉపవాసవ్రతానాం చ శివశ్శివశివేతిచ, దినాం
తేత్రైస్తదాయుక్తః ప్రాతర్ద్రవ్యం ప్రదీయతాం. తతోఽసౌధనురాదా
యదక్షిణేన గతస్సప్తయం, అగచ్ఛన్ సవనోద్దేశే జనహాసం చకారసః.
శివశ్శివః కమేరిద్యై కుర్వంతి నగరే జనాః, ఎనేచరాన్నిరీక్షంస్తు చతు
ర్దిక్షు ఇతస్తతః. వనం చ మృగమార్గం చ అన్వేష్యన్ సూకరాన్
మృగాన్, ఇతితేత్రైశ్చ ధానన్వై అమిషే లుభమానసః వనంచ సర్వ
తాన్ సర్వాన్ భ్రమిత్వా గిరికందరాన్, సంప్రాప్తో తేన నో కించిత్
మృగస్సూకరతః ఫలం. నిరాశో లుభక స్తిష్ఠన్ తథాహ్యాసం గతో
రవిః, చింతియత్వా జలోపాంతే బాగం జీవఘాతనం. సంవిధాస్మామ్య

హోరాత్రే నిశ్చితం మమ జీవనం, గతోఽసా జలసామీప్సం తీరస్థా
 జాతిమధ్యగః, ఆశ్రమం కర్తవ్యమారేభే ఆత్మనస్తుప్తికారణాత్, జాలి
 మధ్యే మహాలింగం స్థితం న్యాయంభువం శుభం. బిల్వవృక్షో మహాన్
 దివ్యో జాలిమధ్యే చ సంస్థితః, గృహీత్వా తస్య కర్ణాని మార్గశుద్ధ్యర్థ
 మక్షిపత్. క్షిప్తాని దక్షిణేభాగే నివేత్తురింగమూర్ధని, న దివాభోజనం
 తస్య ఆమిషే లుబ్ధమానసః, తతశ్చింతయమానస్య న నిద్రాసమజాయత,
 బిల్వమధ్యే గతస్యాస్య ప్రథమః ప్రహరో గతః. తతోజలరమా
 యాతా హరిణీగర్భసంయుతా, యావనసా సరూపా చ సైన్యపీనా
 నుశోభనా. నిరీక్షంతీ దిశస్సర్వా భృతమత్సులలోచనా, లుబ్ధ కేనాపి
 సాదృష్టా బాణగోచరమాంగతా. బాణశ్చ సంధితస్తేన ఏకదృష్టేన
 చేతసా, త్రోటయిత్వా తపత్రాణి ప్రక్షిప్తాని శివోపరి, శివం దేవం
 సదా ధ్యాయన్ శీతేన వరిషీడితః, ఏతస్మిన్నస్తరే దృష్టో హరిణ్యా
 లుబ్ధకస్తథా. లుబ్ధకస్తు స్వరూపేణ కృతాం త ఇవ దృశ్యతే, దృష్ట్వా
 తు తస్య సంధానం యమదంష్ట్రానమప్రభం. మృగ్యువాచ. సా
 మృగీ దివ్యయావాచా లుబ్ధకం వాక్యమభ్రవీత్, స్థిరో భవమహావ్యాధ
 సర్వజీవనికృంతన. కథయస్వ మహాబాహో కిమర్థం మాంహనివృన్ది.
 లుబ్ధక ఉవాచ. కుటుంబం పీడితం మేఽద్య త్సుధయా చ మయా
 సహ, పోష్యామ్యహం సదైవాపి హ్యమిషాహరభోజనైః. ధనంవై
 మద్గృహే నాస్తి తేన త్వాం హన్సి శోభనే. సూతఉవాచ. యామ
 పూజాప్రభావేన జాగరోపోషణేనచ, చతుర్థాంశేన సాసానాంవిముక్తో
 లుబ్ధకస్తదా. లుబ్ధకస్తు తతో దృష్ట్వా మృగీం మానుషభాషిణీం,
 ఆశ్చర్యం పరమం దృష్ట్వా కించిద్ధర్మసమన్వితః. లుబ్ధకఉవాచ మయా
 హి ఘాతితా జీవా ఉత్తమాధనుమధ్యమాః, స్రగుతాఃకదృశీ వాణీ
 శ్వపదానాం కథంచన. కస్మిన్ దేశే న్యముత్సన్నా కస్మాత్స్థానాది
 హగతా, కథయస్య ప్రయత్నేన పరం కాతూహలం హి మే.
 మృగ్యువాచ. శృణు త్వం లుబ్ధకక్రేష్ట కథయామి తవాఖిలం,
 ఆసం పూర్వం మహారమ్యం స్వగ్రే సక్రస్య చాపురాః. అనంతరూప
 లావణ్యా సాభాగ్యేన చ గర్వితా, సాభాగ్యమదపుష్టాంగో దాసహ
 బలగర్వితః. మయైవ చ కృతో భర్తా హరిణ్యాక్షో మహానురగ, తేన
 సార్థం మయా భుక్తే చిరకాలం యథేషితం. ఏవం కాలో గతో

వ్యాధ క్రిడంత్యా మేఽనురేణ చ, ఏకదాప్రేక్షితం స్ఫుర్త్యం శంకర
స్యగతాతదా యావద్గచ్ఛామ్యహంత్రతావన్నాం శంకరోఽబ్రవీత్,
క్వ గతా త్వం వరారోహే కేన వా సంగతా శుభే. కింవా సాభాగ్న్య
గర్వేణ నా యాతామమమందిరం, సత్వం కథయ శీఘ్రం త్వం నోవా
శాపం దదామితే. శాపభీత్యా మయాతత్రత్సత్త్వం శంకరాగ్రతః,
శ్శ్శ్శ్శ దేవ ప్రవక్ష్యామి శాపానుగ్రహకారక. మనూస్తి భర్తావిశ్వేశ
దానవేంద్రో మహాబలిః, తేన సార్థం మయా దేవ క్రిడితం నిజమందిరే.
తేనాహం నాగతా శీఘ్రం సృష్టిసంహారకారక, రుద్రస్తద్వచనం
శ్రుత్వా సకోపో వాప్య మబ్రవీత్. మృగః కామాతురో నిత్య
హిరణ్యాక్షో భవిష్యతి, త్వం మృగీ తస్య భార్యావై భవిష్యసి న
సంశయః. త్యక్త్వా స్వర్గం తథా దేవాన్ దానవం భోక్తుమర్హసి,
ద్వాదశాబ్దాని భో భద్రే భవతా శాప ఏవ తే. పరస్పరస్య శోకేన
శాపాంతోఽపి భవిష్యతి, అనుగ్రహః పునస్తేష శృంకరేణ కృత
స్వయమ్ కదాచిద్ధి వ్యాధవరో మమ సాన్నిధ్యమాశ్రితః, వధార్థం
తస్య సంప్రాప్తా పూర్వజన్మ స్మరిష్యసి. తత ఊర్ధ్వం తదా రుద్రం
దృష్ట్వా మోక్ష మవాప్నుసి, శంకరో న మయా దృష్టో వసంతస్మి
స్మహవనే తతో దుఃఖమనుప్రాప్తా మాంసమేదోవివర్జితా, గర్భా
క్రాంతా విశేషేణ న వధ్యా చేతి నిశ్చితం త్వత్కుటుంబస్యతే సూనం
భోజనం న భవిష్యతి, అయాస్యతి మృగీ త్వన్వా మగ్రేణానేన లబ్ధక.
పీనా యావనసంపన్నా బహుమాంసా మదోద్ధతా, భోజనం నకుటుం
బస్య తవసదోః భవిష్యతి అథవానోః మృగో వ్యాధ పానార్థం తు
జలాశయే, ఆగమిష్యతి ప్రత్యాపే త్సుధార్తస్య న సంశయః. గర్భం
త్యక్త్వా పునుప్రాత ర్బాలాన్ సందిశ్య బంధుషు, శపథై రాగమిష్యామి
సందిశ్య చ సఖీజనం. తస్యా స్తద్వచనం శ్రుత్వా వ్యాధో విస్మయ
మాగతః, క్షణమేకం తథా స్థిత్యా వ్యాధో వచనమబ్రవీత్.
నాగమిష్యతి చేదన్యో జనం స్త్యమపి గచ్ఛసి, తుభయా
పీడితోఽహం వై కుటుంబం చ పితేషతః. ప్రాతస్త్యయా మమ
గృహ మాగంతవ్యం యథాపథమ్, శపథైశ్చ ప్రజ త్వం హి
యథా మే ప్రత్యయోభవేత్ పృథివీ వాయురాదిత్య సృత్యే
తిష్ఠన్తి దేవతాః, తస్మాత్సత్యేన గంతవ్యం భవత్యా స్వగృహం

ప్రతి, తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా గర్భార్తా సా మృగీ తదా. చక్రేనత్య
ప్రతిజ్ఞాం వై వ్యాధస్యాగ్రే పునః పునః. మృగ్యువాచ ద్విజో భూత్వా
తు యో వ్యాధః పేదభ్రష్టోఽభిజాయతే, స్వాభ్యాయనంభ్యారహితః
సత్యశౌచవివర్జితః అవిక్రయాణాం విక్రేతా అయాజానాంచ యాజకః
తస్య సాపేన లిప్యామి యద్యహం నాగమేపునః. దుష్టబుద్ధౌ తు యత్సా
పం ధూర్తే నా గ్రామకంటకే, నాస్తి కే చ విశీలే చ పరదారరతే తదా,
పేదవిక్రయణే చైవ శవసూతకభోజనే, తేన సాపేన లిప్యామి యద్యహం
నాగమే పునః. మృగశయా, పతిగ్రాహే మాతాపిత్రోరపాలకే, తేన
సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే గృహం. దానం దాతుం ప్రవృత్త
స్య యోఽంతరాయకరో నరః, తేన సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే
గృహమ్. దేవద్రవ్యం గురుద్రవ్యం బ్రహ్మద్రవ్యం హరేత్తు యః, తేన
సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే గృహం. దీపం దీపేన యః కుర్యాత్
పాదం పాదేన ధావయేత్, తేన సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే
గృహం. అవైష్ణవే చ యత్సాపం యత్సాపం దాంభికే జనే, అజ
తేంద్రియేషు యత్సాపం పరదోషానుకీర్తనే. కృతఘ్నే చ కదర్యేచ
పతదారరతే తథా, సదాచారవిహీనే చ పరపీడాప్రదాయకే. పర
వైశున్యయుక్తే చ కన్యావిక్రయకారకే, హైతుకే జకవృత్తౌ చ కూట
సాక్ష్యప్రదే తదా. ఏతేషాం పాతకం మహ్యం యది నాయామి తే
గృహం, యత్సాపం బ్రహ్మహత్యాయాం పితృమార్తవధే తథా, తేన
సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే గృహం, యత్సాపం లుబ్ధకా
నాంచ యత్సాపం గరదాయినాం. తేన సాపేన లిప్యామి యది నాయా
మి తే గృహం. ద్విభార్యః పురుషో యస్తు సమదృష్ట్యా న పశ్యతి. తస్య
సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే గృహం, సకృద్దత్వా తు యః
కన్యాం ద్వితీయాయప్రయచ్ఛతి. తేన సాపేన లిప్యామి యది నాయా
మి తే గృహమ్, కథాయాం కథ్యమానాయామంతరం కురుతేనరః. తస్య
సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే గృహం, పతినిందాపరానారీపేద
నిందాపరోనరః. తయోగ సాపేన లిప్యామి యది నాయామి తే గృహం,
యస్య సంగ్రహణీ భార్యా బ్రాహ్మణీ చ విశేషతః. తస్య సాపేన లిప్యా
మి యది నాయామి తే గృహం, ప్రేతశ్రాద్ధే తు యో భుక్షేత్ పతితే

బహు యాచతే. అనచాస్త్రాగ్ధనిరతే పురాణార్థవివర్జనే, మూర్ఖసామం
 దనిరతే క్రయవిక్రయకే ద్విజే వశేషాం పాతకం మహ్యం యది
 వాయామి తే గృహం, ఏకాకీ మృష్టమశ్నాతి భార్యాపుత్ర వివర్జితః.
 ఆత్మజాంగుణసంకున్నాంసమానసద్వశేవరే, న కయచ్చతియఃకన్యాం
 నరోవైజ్ఞానదుర్లభః. తేన పాపేన లిప్యమి యది నాయామితేగృహం,
 మృగీవాక్యం తతస్పృత్వా లుబ్ధకో హృన్తమాననః. సంహృత్య బాణ
 సంధానాన్ముమోచ హరిణీం తదా, తస్మాముక్తిప్రభావేన లింగస్యాపి
 ప్రభూజనాత్. ముక్తోవై పాతకస్సర్వైస్సత్త్విణాన్నాత్ర సంశయః,
 ద్వితీయే స్రహరేప్రాప్తే మధ్యరాత్రే మహానిశి. తస్మిన్నేవక్ష్యేప్రాప్తే
 సరఃప్రాప్తా మృగీ తదా, సంప్రస్తాభయసంవిగ్నా పతి మన్వేష్యతీ
 ముహుః. జాలమధ్యే స్థితేనాథ దృష్టా సా లుబ్ధకేన తు, పునర్వృక్షస్య
 పత్రాణి త్రోటయిత్వా కరేణ తు షీప్రాని దక్షిణే భాగే లింగోపరి
 దిద్మక్షురూ, తస్యా కదార్థం తేనాథో బాణో ధనుషి సందితః. తిమ్
 స్రత్రైకచిత్రేన కుటుంబార్థం జిహూసయా, నిరీక్ష్య లుబ్ధకో యావద్బా
 ణం తస్యాం నిమించతి. తావన్ప్రగ్యా న సందృష్టో దృష్ట్వా తం విహ్వ
 లాభవత్, అద్వైవ భగినీమే హి లుబ్ధకేన నివాశితా. మమకిం జీవిత
 వ్యేన తస్యా దుఃఖేన పీడితా, వరోమృత్యుర్మృశోకోవై దృష్ట్వా వ్యాధం
 విశేషతః ఏవం సంచిత్య హరిణీ లుబ్ధకం వాక్యమబ్రవీత్. హరిణ్య
 వాచ, ధనుర్ధరవర వ్యాధ సర్వజీవనికృంతన, దేహి మే వచనం చైకం
 పశ్చాత్త్వం మాం నిపాతయ. ఆయాతా హరిణీ చైకా మార్గేనానేన
 లుబ్ధక, సమాయాతా తదా నైవ సత్యం కథయ సవ్రత. తచ్ఛృత్వా
 లుబ్ధక స్తత్రవిస్మితోక్షణమైక్షత, తస్యాస్తుయాదృశీ వాణీఅస్యాశ్చైవహి
 తాదృశీ. సా చైవాచాగతా నూనం ప్రతిజ్ఞాపాలనాయ చ, అథవాన్యా
 సమాయాతా యా తయా కథితా పురా. లుబ్ధక ఉవాచ. అహో
 రాత్రం కృతం కష్టం కుటుంబార్థే మయా మృగి, అధునా త్వంహని
 హ్యమి దేవానాం స్మరణం కురు. వ్యాథోక్తవచనం శ్రుత్వా హరిణీ
 దుఃఖితా భృశం, వ్యాధం ప్రాహరుడిత్వావై భో మాం వ్యాధ నిపా
 తయ. తేజో బలం తథా సర్వం నిర్దగ్ధం విరహాగ్నినా, అహం
 ప్రాణనిష్ఠామోక్ష్యామి భోజనం తేన జాయతే. బలవాంశ్చ మహా

తేజా మేదోమాంససమన్వితః, అశ్యశ్చ పీనగారాంగో మృగోహ్యత్రాగ
మిష్యతి. అహం చ దుర్బలా నూనం మేదోమాంసవివర్జితా, కేవలం
పాపభాక్ త్వం హి యమ ప్రాణవిమోచనే. మార్గేణానేన భోవ్యాధ
మృగ ఆయాస్యతి ధ్రువమ్, తం హత్వా తే కుటుంబస్య తృప్తిరూనం
భవిష్యతి. తయోక్తం లుభకః శ్రుత్వా కింకరోమిత్యచింతయత్.
మృగ్యుక్తో హి స యుక్తార్థ ఏష మే నిశ్చయో హృది. సంచింత్య
లుభకః ప్రాహ మృగీం శోకాతురాం కృశాం, సత్యం వద మహాభాగే
ప్రత్యయో మే యథా భవేత్. తస్య తద్వచనం శ్రుత్వా హరిణీమఃఖ
కర్షితా, చక్రేసత్యప్రతిజ్ఞాంతు వ్యాధస్యాగ్రేవునఃపునః. మృగ్యువాచ.
క్షత్రియస్తురణం శ్రుత్వా సంగ్రామం యోన గచ్ఛతి, తస్య పాపే
నలిప్యేహం యది నాయామి తే గృహం ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు వ్యాధేన
పాతి ముక్తా మృగీ తదా, జలం పీత్వా తు బహుశో గతా సద్యోయథా
గతం. జాలమధ్యే సితస్యాస్య ద్వితియః ప్రహరో గతః, త్రోటిత్వా
బిల్వపత్రాని పునర్దేవే నియోజయత్. పీడితోఽతవ శితేన త్సుధయా
గృహించితయా, శివశ్శివేతి జల్పన్వై స నిద్రాముపలబ్ధవాన్. కృతం
సురార్చనం తేన ద్వితియే ప్రహరే గతే, వీక్షంతైవ దిశస్సర్వాకి
సత్యమార్గాన్నిరీక్షయత్. లుభకేనాథదృష్టోఽసౌ హరిణశ్చంచ లేక్షణః
విలోకయన్ దిశస్సర్వా మార్గమాణో మృగీపదగ. సాభాగ్యబల
దర్పాఢ్యో మదనోన్మత్తపీవంః, తం దృష్ట్వా బాణమాకృష్య హ్యేకర్ణం
వ్యాష్టమానసగ బాణం ముంచతి యా వద్వైతావద్దృష్టో మృగేణాతు,
కాలయాపంతు తం దృష్ట్వా మృగశ్చింతితివాన్ భృశం. నిశ్చితం
భవితా మృత్యోర్లోచరస్య ఖలో యతః, భార్యా ప్రాణసమామేద్య
వ్యాధేనేహ నిపాతతా. తయా విరహితస్యాస్య నూనం మృత్యుర్భవి
ష్యతి, మహా కాలకృతం పాపం యద్భార్యా దుఃఖమాగతమ్. భార్య
యా న సమం సౌఖ్యం గృహేఽపిచ వసేఽపి చ, తయా వినాసధర్మో
ఽస్తి నార్థకామో విశేషతః. వృక్షమూలేఽపి దయితా యత్రతిష్ఠతి
తద్భవం, ప్రాసాదోఽపితియా హిసఃకాంతారాదతి రిచ్యతే. ధర్మ
కామాంకార్షేషు భార్యా పుంసస్సహాయినీ, విదేశే చ గత్యస్యాపి నైవ
విశ్వాసకారిణీ. నాస్తి భార్యాసమోబంధుర్నాస్తిభార్యాసమం సుఖం

నాస్తి భార్యాసమంలో కేనరస్యార్తస్య భేషజం. యస్య భార్యాగృహే
 నాస్తి సాపి చేత్ప్రియవాదినీ, అరణ్యం తేన గ నవ్యం యథాఽరణ్యం
 తథాగృహం ఏకాప్రాణసమా మేఽభూద్విత్తీయా ప్రాణదా మమ,
 ఇత్యేనం చింతయుత్వా తు లుబ్ధకం వాక్యమబ్రవీత్. మృగ ఉవాచ.
 శృణువ్యాథ సరశేష్ఠ అమిషాహారభోజన, యత్రే పృచ్ఛామ్యహంవీర
 తద్వ్యక్తం వదమే ప్రభో. ఆగతం హరిణీయగ్ధం కేన మార్గేణతద్గతం,
 త్వయా వినాశితం వ్యాథ సత్యం కథయ మేఽధునా. తస్య తద్వచనం
 శ్రుత్వా లుబ్ధకో విస్మయం గతః, అసావపి న సామాన్యోదేవతాకావ్య
 సుత్రమా. లుబ్ధకః ఉవాచ లుబ్ధకస్సద్వ్యస్తస్యాగ్రే వాక్యముత్తమం,
 తేగతేనేన మార్గేణసత్యం కృత్వామమాగ్రతః తాభ్యాం దత్తోఽసి
 భుక్త్యర్థే మమ త్వమధునాఽఘం, సంప్రతి త్వాం హనిష్యామి నైవ
 మోక్ష్యామి కర్షించిత్. మృగ ఉవాచ. తత్సత్యం కీదృశం తాభ్యాం
 వాక్యముత్తం తవాగ్రతః, యేన తే ప్రత్యయో జాగో ముక్తంతద్ధరిణీ
 ద్వయమ్. తేన తే కేన మార్గేణ యే ముక్తే వ్యాథ తేఽధునా.
 వ్యాధః తే గతేనేన మార్గేణ స్వమాశ్రమపదం ప్రతి, వ్యాధేనకథి
 తాస్తాభ్యాంశపథా, యే కృతాస్తదా. తచ్చుత్వావచనం తస్యహరిణో
 హృష్టమానసః మృగః తాభ్యాం వ్యాథ యదుక్తం చ తత్సరోమి
 నచాశ్యథా, ప్రభాతే. తద్గృహం నూన మాగమిష్యామినిశ్చితమ్.
 భార్యాఋతుమతీ మేఽద్య కామారాప్యధునా భృశం, గత్వాగృహే
 ఽథ భుక్త్వా తా మాపుచ్ఛ్య చ సుహృజ్జనాన్. శపథైరాగమిష్యామి
 గృహం తే నాత్ర సంశయః, మద్దేహం స్వగృహం నాద్య నేతుం
 శక్తః కథంచన. తద్వృథామరణంమేస్యాద్య ద్యహం ఘృతిత స్వయా.
 లుబ్ధకః. అసత్యం భావసే ధూర్త ప్రతారయసి మాం వృథా,
 కృత్వా మృత్యుంస్థితం తత్ర తదాగచ్ఛతికోఽల్పభీ. వ్యాథస్యవచనం
 శ్రుత్వా హరిణో వాక్యమబ్రవీత్, శపథైరాగమిష్యామి యథా తే
 ప్రత్యయో భవేత్. వ్యాధః. మృగ త్వం శపథాన్ బ్రూహి విశ్వాసా
 మే భవేద్యథా, యథా హి ప్రేక్షయామి త్వాం స్వగృహం వృతి
 కాముక. మృగః. భర్తారంవంచయేద్వాస్త్రీస్వామినం వంచయేత్తుయః,
 మిత్త్రంచ వంచయేద్యస్తు గురుజ్ఞానం కఠోతి యః. విరసం

తు రపం దద్వాత్ ప్రేమభేదం కరోతి యః, ఛేదయేద్వస్తటాకాని
ప్రాసాదం పాతయేత్తథాః ప్రవాసశీలో యో విప్రః క్రయవిక్రయ
కారకః, సంధ్యాస్నానవిహీనశ్చ వేదశాస్త్రవివర్జితః మద్యపాః స్త్రీషు
రక్తాయే పరనిందారతాశ్చ యే, పదస్త్రీసేవకా విపాః పరవైశుస్య
సూచకాః శూద్రాన్న భోజికో యేచ భార్యపుత్రాం స్వజంతియే,
వేద నిందాపరా యే చ వేదశాస్త్రనిందకాః తేహం వై పాతకం
మహ్యం యది నాయామితేగృహం, భార్య సంగ్రహిణీ యస్య వ్రత
శౌచవివర్జితః సర్వాశీ సర్వవిక్రేతా ద్విజనామపి నిందకః, త్రిషువర్ణేషు
శుశ్రూషాం యశ్శూద్రో న కరోతి వై. విప్రవాక్యం పరిత్యజ సామం
దాభిరతాస్సదా, బ్రహ్మచర్యరతాశ్శూద్రాయే చ సామండసంశ్రితాః
తేహం వై పాతకం మహ్యం యది నాయామితేగృహం, తిలాంస్తైలం
ఘృతం ఔద్రం కమ్పళం లవణం గుడం. లోహలాక్షాదికం సర్వం
రంగాన్నానావిధానపి, విక్రేయస్తాని శూద్రాశ్చతత్ర దోషోనవిద్యతే.
మద్యం మాంసం విషం దుగ్ధం నీలం చ వృషభంతథా, నమీం క్షీరం
సర్పకూటం చిత్రాశ్చకఫలాని చ. మద్యాదివిక్రయేచుస్తుశూద్రోఽపి
మదమోహితః, ఆదిత్యం విష్ణుమీశానం గణాధ్యక్షం తు సార్వభౌమ్.
ఏతాం స్తక్వా గృహే మూఢో యోఽలస్యం పూజయతేనరః, తస్య
పాపేన లిప్యమి యది నాయామితే గృహమ్. యోగాం స్పృశతి
పాదేన హ్యుదితేఽరేచనుష్యతి, ఏకాకేమృచ్ఛమశ్నానః తస్యపాపస్య
భాగహమ్. మాలాపిత్రో రపోష్టాచ క్రియానుద్దిశ్య సాచకః, కన్యా
శుల్టోపజీవీ చ దేవప్రబాహ్లానందకః. గోగ్రాసం చ పురోదాశ మతి
ధీనాం చ పూజనమ్, యేన కుర్వన్తిగృహిణస్తేహం సాపంభవేన్ద్రమ.
వృస్తాకం చ పటోలం చ కళింగం తుంబికాఫలం, మూలకం లఘుసరి
కందం కుసుమ్భం కనశాకకమ్. ఏతాని భక్షయేద్వస్తు సరో వైజ్ఞాన
దుర్బలః, తస్య వై జాయతే శుద్ధి శ్చాంధ్రాయణశతైరపి. ఏతేహం
పాతకం మహ్యం యది నాయామితే గృహమ్, యః పతేత్స్వరహీనం
చ లక్షణేన వివర్జితమ్. ఇయాసుస్సంచరన్విప్రో వేదానుద్గిరయేత్తుయః,
విప్రస్య వరతః క్వాపి శృణోతి ఇహ చాంత్యజః. వేదోపజీవకోవిప్రో
ఽతిలోభాచ్ఛూద్రభోజనఃతస్య పాపేన లిప్యమి యది నాయామితే

గృహమ్. శూద్రాన్నేషుచయే సక్తాశ్శూద్రసంపరదూషితాః, తేన
 పాపేన లిప్త్యామి యది నా యామి తే గృహమ్. లేఖకశ్చిత్రకర్తా చ
 వైద్యో సక్షత్రసూచకః, కూటకర్తా ద్వితో యశ్చ తస్య పాపస్య భాగ
 హమ్. కూటసాక్షీ మృషా వాదీ పరద్రవ్యస్య తస్కరః, పరదారాభి
 గామీ చ యే చ విశ్వాసఘాతుకాః. ద్రవ్యే ద్రవ్యం వినిక్షిప్య పాన
 కూటసమాశ్రితః, వేశ్యారతస్సదా యే చ దానదాతుర్నివారకాః.
 భర్తారం ద్రవ్యహీనం చ కురూపం వ్యాధిపీడితం, యా న పూజయతే
 నారీ రూపయావనగర్వితా. ఏకాదశీం లిఖా మాభి యే వా శివ
 చతుర్దశీమ్, పూర్వవిధాం ప్రకుర్వన్తి తేహం పాపస్య భాగహమ్.
 ఉపాస్తే తారతమ్యేన యా మూఢశ్శివకేశివౌ, ద్వితీశ్చ కాలత్రితయే
 తప్తచక్రాదిచిహ్నితాః. యే చ సత్యం విజానంతి తుచ్ఛాల్లికా నృతం
 జగత్, కల్పయంతి గుణాన్యేచ శుద్ధీబ్రహ్మణి వంచకాః. అహంకారం
 గతాయే చ యే పిష్ట పశుయాజనగ, భస్మలంగవిహీనా యే ద్వితీవేద
 వివర్జితాః. తేహం పాపేన... గృహమ్ అధకం బహునోక్తేన భోలుబక
 తవాగ్రతః, యది నాయామి తేగేహం మమ సత్యం భవేత్తివ. తేన
 వాక్యేన సంతుష్టో వ్యాధో వై వీరికల్మాషః, సంవృత్త్య ధనుషో బాణం
 మృగో ముక్తోగృహంప్రతి. జలం పీతావృత హరణగ ప్రహృష్టోగహనం
 ప్రతి, తతోఽసౌ తేన మార్గేణ గతం యేన మృగీద్వయం. లుబ్ధకేన
 లిదాతలి జాలిమధ్యే స్థితే నిశి, ప్రతూప్యే బిల్వపల్త్రం స త్రోటయిత్వా
 ప్రతర్ప్యచ. శివశ్శివేతి జల్పనైవ ఆశు యాతో నిజాశ్రయం, యథో
 దితే సూర్యబింబే అకామాజ్ఞాగ రే కృతే, పాపా స్మృక్తోఽప్యసౌ సదృ
 శ్శివపూజాప్రభావతః, యావద్దిశో నిరిక్షేత నిరాశో భోజనం ప్రతి.
 తావచ్ఛిశుయతా చాన్యా మృగీ తలి సమాగతా, దృష్త్వా మృగీం
 తదా వ్యాధో బాణం ధనుషి యోజయత్. యావన్మంచత్ససౌ బాణం
 తావ దుక్తం తయా తదా, మాబాణం ముంచ ధన్యుర్మీన ధర్మం
 మాం ముంచ సువ్రత. అహం న వధ్యాసర్వేహ మిత శాస్త్రవి
 నిశ్చయః, శయానో మైథునాసక్తః సైవ వ్యాధిపీడితః. న
 హంతవ్యో మృగో రాజ్ఞా మృగీ చ శిశునా వృతా, అథవా
 ధర్మ ముత్సృజ్య మాం హవిష్యసి నూనవః. బాలకం స్వగృహే

ముక్త్యా నభీనాం చ నివేద్య నై, శవత్తైరాగమిష్యామి శృణుష్యాథ
 వచో మమ. యా స్వభర్రారముత్సృజ్య వశే పుంసి రతా నదా. తస్యాః
 పాపేన... గృహం. మద్వంశమాసం విషం దుగ్ధం నీలకుంభ ఫలానిచ,
 ఏతాని విక్రయేద్యస్తు నరోమోహనమనితః తేషాంపాపేన... గృహం.
 తస్యాస్తద్వచనం శ్రుత్వావ్యాఢో విస్మయమాగమత్, తతో వ్యాధేన
 సాముక్తాగతా నై విజమందిరం వ్యాఢోఽపి తత్ స్థలంత్సక్త్యాజగామ
 స్వగృహం | పతి, సర్వేషాం వచనం ధ్యాయన్ మృగాణాం సత్సవా
 దినాం. ఏతేషాం ఘాతుకా నిత్య మహం యామ్యమికాంగతిం, క్రమా
 గ్గృహం సమాయాతా బాలకాః త్సుధయావృతాః నాన్నం మాంసం
 గృహేతస్యభోజనం యేనజాయతే, నిరామిషం తు తం దృష్ట్వానిరా
 శాస్తేఽభవంస్తదా. వ్యాఢోఽపిచ తదా తత్ర తేషాం వాక్యాని సంస్మ
 రన్, నభోజనం న నిద్రాంచ లభతే విస్మితస్సనై. ఆగమిష్యతితే నూనం
 శవత్తైరపి యంత్రితాః, న తా నహం వధిష్యామి సతాం వ్రతమ
 నుస్మరన్. లుబ్ధకేన తదా ముక్తో హరిణశ్శవత్తైర్వృతః, స్వమాశ్రమం
 యయా తప్తో యత్ర తద్ధరిణీద్వయం. సద్యః ప్రసూతా సా చైకా
 ద్వితీయా రతిలాలసా, తృతీయాపి సమాయాతా బాలకైర్బహుభి
 ర్వృతా. పర్వాస్స మేతా ఏక త్ర మరణే కృతనిశ్చయాః, కరస్పరం
 ప్రజల్పంతో లుబ్ధకస్య విచేష్టితం. ఆయాతాం హరిణీం భుక్త్వా యాపా
 ధ్యం రతిలాలనాం, క తక త్యోఽభవత్తాభి స్తాభ్యో హరిమధా
 బ్రవీత్. యుష్మాభిరిహసంస్థేయః కర్తవ్యం ప్రాణరక్షణం, వ్యాఘ్రాధిపా
 లుబ్ధ కేభ్యో బాలకానాం ముత్సృజ్య. యో హి నత్యాచగో
 భార్యాం న భుక్త్యై-మోహా వృతః, భూణహా స తు విజ్ఞేయ
 స్తస్య జన్మ నిరర్థకం. సంతానాత్సర్గమాప్నోతి ఇహకీర్తిం చ శాశ్వ
 తీం, సంతతిర్యత్తుతః పాల్యా స్వర్గసౌఖ్యప్రదాయినీ. అపుత్రస్య గతి
 ర్నాస్తి ఇహలోకే పరత్రచ, యేన కేనాప్యపాయేనపుత్ర ముత్పాదయే
 త్సుమాన్. మయాచ తత్రగంతవ్యంయత్ర వ్యాధస్యమందిరం, సత్యంతు
 పాలనీయంస్యా త్సత్యే ధర్మప్రతిష్ఠితః ఏతచ్చుత్వా తుతానాశ్యో
 వాక్యమూచు స్సుదుఃఖతాః, వయమప్యగమిష్యామ స్వయా
 సార్థం మృగోత్తమ. తథా దేవ ప్రియం కాంతం స్వసరామకదాచన,
 పుష్పి తేషు వనాం తేషు నదీనాం సంగమేషు చ కందరేషు చ కై

లానాం యుస్మాభీ రక్షితా వయం, న కార్యమత్ర చాస్మాకం క్షీ-
 తేన త్వయా వినా. నారీణాం పతిహీనానాం జీవితైః కిం ప్రయో-
 జనం, మితం దదాతి హి పితా మితం భ్రాతా మితం సుతః. అమితస్య
 హి దాతారం భర్తారం కా న సూజగేహ్, అపి ద్రవ్యయుతా నారీ-
 బహుపుత్రినుహృద్వృతా. సా శోచ్యా బాధువర్గస్య పతిహీనా-
 కులాంగనా, గంధమాల్యైః స్త్రీయో నిత్యం ప్రీయంతే భర్తరగ్రతః.
 నాతంత్రీ వాద్యతే వీణా నాచక్రో భ్రమతే రథః, నాపతిః సుఖమా-
 ప్నోతి నారీ పుత్రశతైర్వృతా. నాస్తి భర్తా సమోధర్మో నాస్తి భర్త-
 సమస్సు హృత్. నాస్తి భర్తా సమో నాథః స్త్రీణాం భర్తా పరాగతిః,
 ఏవం విలాప్య తాస్సర్వాః మరణే కృతనిశ్చయాః, బాలకై స్తైస్స-
 మాయుక్తా భర్తృశోకేన దుఃఖతాః. మృగస్తానాం వచస్పృత్యాహ్వాది-
 తాపపరో భవేత్, గస్తవ్యం కిన్న గంతవ్యం మయా వ్యాధస్యమందిరం.
 ఏతత్తు సుకృతం రక్షన్ కుటుంబస్య క్షయో భవేత్, తందతికం న చే-
 ద్యామి మమ సత్యక్షయో భవేత్. వరం పుత్రస్య మరణ భార్యా-
 యా ఆత్మసంతా, సత్యే త్యక్తే సరో నిత్య మాకల్పం శారవం-
 వ్రజేత్. తస్మాత్సత్యం పాలనీయం సదాశ్రేయోర్ధిభిన్నరైః, బాలైస్సహై-
 వ శస్త్రైః క్షణాత్తస్యాశ్రమం యయా. తస్మిన్ సరసి చ స్నాత్వా
 కర్మవ్యాపం చకారహ, తల్లింగం ప్రణివత్యాశు హ్వాది భ్యాయన్ సదా-
 శివం. స్నానం పానం పరిత్యజ్య మైథునం భోగమేవచ, కామ కోధం
 తథాలోభం మాయాం మోక్షనివాశినిం. అర్చయిత్వా తు తం దేవం
 లుబ్ధకాభిముఖం యయా, తస్య భార్యాశ్చ పుత్రాశ్చ మరణే కృతనిశ్చ-
 యాః. వ్రతం చాసశనం కృహ్య పృష్ఠలగ్నా సుమాయయుః, భార్యా
 పుత్రైః పరివృతో మృగస్తం దేశమాగమత్. తుధితై ర్బాలకైర్ద్యుక్తో
 లుబ్ధకో యత్ర తిష్ఠతి, మృగస్తం దేశమాగత్య కుటుంబేన సమన్వితః.
 పాలయన్ సర్వవాక్యాని లుబ్ధకం వాక్యమబ్రవీత్. మృగః. హస-
 మాం ప్రథమం వ్యాధ పశ్యాదేతాన్ కమేణ తు, బాలకాంశ్చ
 తతః పశ్యాద్ధన్యంతాం మా విలంబయ. లుబ్ధకైస్తు మృగా భక్ష్యా
 నాస్తిదోషః కదాచన, వయం యాస్యామ స్వర్లోకం సత్యపూతాన

సంశయసి. తథా శేనకుటుంబస్య ప్రాణపుష్టిర్భవిష్యతి, ఏతచ్ఛ్రుత్వాతు
 వచనం మృగేణ పరిభాషితం. ఆత్మానం నిందయిత్వా తు లుబ్ధకో వాక్య
 మబ్రవీత్. వ్యాధః. అహో మృగ మహాసత్త్వ గచ్ఛ గచ్ఛ స్వ
 మాశ్రమం, ఆమిషేణ న మే కార్షం యద్భావ్యం తద్భవిష్యతి.
 జీవానాం ఘోరతే చైవ వియుఖస్తస్యనే తథా, నైవ పాపం కరిష్యామి
 కుటుంబాశ్చేకదాచన. త్వం గురుర్ముచి ధర్మాణాముపదేష్టా మృగోత్తమ,
 గచ్ఛ గచ్ఛ మృగశ్రేష్ఠ కుటుంబేన సమన్వితః. మయా త్యక్తాని
 శస్త్రాణి సత్సధర్మస్తుమాశ్రిత. మృగఉవాచ కర్మకార్యమహం త్యక్త్యా
 త్వత్సకాశమహాగతః, హవ్యకౌచన్యథా శీఘ్రం తప్తే పాపం భవి
 ష్యతి. యదా దత్తా పునా హక్ష్మ యయా బద్ధో న యామ్యహం,
 ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు వచనం లుబ్ధకో వాక్యమబ్రవీత్. లుబ్ధక ఉవాచ.
 త్వం బంధుస్త్వం గురుప్రాణా త్వం మే మాతాపితా సుహృత్, మయా
 త్యక్తాని శస్త్రాణి త్వక్తం మాయాదికం బలం. కస్య భార్యా సుతాః
 కస్య కుటుంబం కస్య తన్మృగ, తైస్త్వకర్మ చ భోక్తవ్యం మృగగచ్ఛ
 యథాసుఖం. ఇత్యుక్త్యాసతదా తూర్ణా బధంజ సశరం ధనుః, మృగం
 ప్రదక్షిణీకృత్య నమస్కృత్య త్సుమీకయేత్. ఏకస్మిన్నంతరే సేమః
 దేవదుంధుభయో దివి, ఆకాశాత్సుష్మవృష్టిస్తు పశాత సుమనోహరా.
 తదా దూతాః సమానూతా విమానం గృహ్య శోభనం, దేవదూత
 ఉవాచ. అహో వ్యాధః మహాసత్త్వ సర్వసత్త్వక్షయకర, విమాన
 మిదమారుహ్య సదేవాన్దర్శమావిశ. శివరాత్రిపభావేన పాతకం
 తే క్షయం గతం, ఉపవాసస్తు సంజాత్రో విశి జాగరణం కృతం. యామే
 యామే కృతా పూజాఅజ్ఞానేన శివస్వచ, సర్వపాపవిమృక్తోగచ్ఛత్వం
 రుద్రమందిరం. విమానం చ సమారుహ్యసత్త్వానుద్రవపదప్రజ, మృగ
 రాజ మహాసత్త్వ భార్యాపుత్రసమన్వితః. భార్యాత్రితయసంయుక్తో
 సక్షత్రపదమాపుహి, తవ నామ్నా తు తద్భుక్షం లోకే ఖ్యాతం
 భవిష్యతి ఏతచ్ఛ్రుత్వా తు వచనం లుబ్ధకేన సమన్వితః, విమానంతు
 తదారుహ్యసక్షత్రపదమాగతః వారిణీద్య ముచి నేష్టుం పృష్ట్యశోముగ
 మేవ చ, తారాత్రితమసాముక్తం మృగశీర్షం తమచ్యతే. బాలక
 ద్వితయం చాగ్రేత్పతీయం పృష్ట్యతో మృగీ, పృష్ఠత స్తస్య సంప్రాప్తా

మృగశీర్షస్య సన్నిధౌ. మృగరాద్ధ్యశ్చ తేఽద్వాపి ఋతుం వ్యోమగ
ముత్తమం, ఉపవాసం కరిష్యన్తిభాగరేణ సమన్వితం. యథోక్తశాస్త్ర
మార్గేణ తేషాం మోక్షోన సంశయః, శివరాత్రివ్రతం యస్తున కరోతి
సరాధమః. కచ్చతే నరకేన్యేనాదే యావచ్చందదివాకశా, మతాంతర
బలాద్భ్రష్టో దేవతాంతరపూజకః. శివరాత్రిత్రయ యో భుక్త్యా విష
యానసి మూఢధీః అంధం తమః సయాజ్ఞేన మచ్చతే దైవశాం
తరేణి శివరాత్రివ్రతం నాస్తి వ్రతం పాశకుయానహం, యత్రాత్మత్వా
సర్వవాపేభ్యో ముచ్చతే నాత్రసంశయః. గింఛ మాఘే కతా కృష్ణే
నిలితే వరమేశ్వరః, జగత్సూరక్షణార్థాయ మహాలింగమభూత్పురా.
విష్ణుర్వౌచిర్మహామాయామధ్యం విష్ణుపదాత్మకం బ్రహ్మపీఠంచలస్సభ్యే
శివలింగం నత్సి తం హనో బీజం హరిర్వౌచి రవత్యం జగదేతయో,
మహాలింగమపారేఽస్మి న్నంబస్యానందతుందిలం ఆవిరాసీ న్మహ
పురాణం శివనారాయణాహ్వయం, దక్షిణంగాదభూద్విష్ణుర్వాహం
గాదభవద్విధిః దేవతాః పీఠమూలేన సర్వా భూతాని పాదతః, చతు
ష్పాత్పికలం బ్రహ్మమహాలింగం శివఃస్సృతః. శివరాత్రివ్రతం కృత్వా
తస్మాద్విష్ణోనయస్సురాః, సర్వకర్మణి సామర్థ్యం సామస్తత్త్వం
యోగతః. అశ్వమేధసహస్రాణి వాజపే మశతానిచ, నావోత్తితత్సం
సర్గం నాత్ర కార్యా విచారణా. ఏకాదశీ కోటికృతౌ తు యత్సలం
నారాణసివానసహస్రవర్షైః, జన్మాప్యమీలక్షభవం చ సిద్ధిదేకేనసత్వం
శివరాత్రికేన సార్థవాదో మయా ప్రోక్త స్సర్వమేత ద్రహస్యకం
క్రొతుతామూ స్తికైస్సర్వైః శివరాత్రివ్రతం పరమ. ఇతి శ్రీసూంద
పురాణే శివరాత్రికథాసమాప్తా.

అథ శివరాత్రివ్రతోద్వాపమమ్.

సూందః. వ్రతస్యోద్వాపసం కర్మ కథం కార్యం చ మానవైః
కో విధిః కాని కర్మాణి కథయన్వ మమ వ్రభో. ఈశ్వరః. శృణు
మణ్ముఖ ముత్తేన లోకానాంపితకామ్యయా, ఉద్వాపసవిధం చైవకథ
యామి తవాగ్రతః. యదా సంజాయతే విత్తంభక్తిశ్రద్ధాసమన్వితః, స
ఏవ వ్రతకాలః స్యాద్ద్యతోఽనిత్యం హి జీవితం. చతుర్దశాబ్దం కర్తవ్యం

శివరాత్రివ్రతం శుభం, ఏకభుక్తం త్రయోదశ్యాం చతుర్దశ్యా
ముపోషణం. సంపాద్య సర్వ సంభారాన్ మండలం తతః కారయేత్,
వస్త్రైః పుష్పైః సుమాచ్ఛన్నం గట్టనస్త్రైశ్చ తోభితం. తన్మధ్యే తేభి
యేద్దివ్యం లింగతో భద్రమండలం, అథ మాసర్వతో భద్రం మంటపాంతం
ప్రకల్పయేత్. శోభోపశోభాసంయుక్తం దీపైః సర్వత్ర సోజ్వలం,
ఆచార్యం పూజయేత్తత్ర ఋత్విగ్భిః సహితం శుచిః శివరూపాశ్చ తే
నివాః పూజ్యాశ్చందనపుష్పకైః అనుజ్ఞాతశ్చ తైర్విష్టైః శివపూజాం
సమారభేత్. దుద్రావామ్నా నమోఽంజేన బ్రాహ్మణానాం పూజయేత్
అవణం సజలం కుంభం తిస్థోపరి తు విన్యసేత్. సావర్ణ్యం రాజశం
తామ్రం మృణ్మయం వా నవంఘటం, కుంభోపరి న్యసేద్దివి ముమూషా
సహితం శివం. సావర్ణ్యేఽప్యథా రా ప్యే వృషభే సంసృతం శుభం, రత్నై
లంకరితైర్దేవై రలంకృత్య ప్రపూజయేత్. పతేన వా అజరేన తదిరా
ధేన వా పునః, వస్త్రముగ్ధేన సంవేష్ట్య బిల్వపత్రైః ప్రపూజయేత్.
బోమామహేశ్వరిం మూర్తిం పూజయే ద్వృషభే సతాం, సోమంప
సగణంచైవ పూజయిత్వా మహేశ్వరం, పురాణస్తోత్రపాత్రైశ్చ రాత్రి
శేషం నయేద్భుజిగ, తతః ప్రభాతసమయే కృత్వా సంభ్రాంతిగా
క్రియా. తతః పూజాం ప్రకుర్వతి తతో హోమం సమాచరతి, అల
ప్రీహియవై శ్చైవ సాయసాన్నేన భక్తితః. త్రియంబకం మంత్రేణ
నమః శింభవ ఇత్యతి, గౌరీమిమాయ మంత్రేణ శతమంత్రాంతరద్వయం.
హోమం కుర్యాచ్చ మతిమాన్ బిల్వపత్రైస్తు నామభిగ్నాజ్జకపాదహ
ర్ష్యభోక్త్య భవ శ్శర్వ ఉమాపతిః. దుద్రః పశుపతిశ్శంభు ర్ద్వంద్యశ్శుభ
ఈశ్వరః, మహాదేవో హరో భిమో నామా న్యేవం చతుశ్చ. పూర్ణా
హుతిం తతో హుత్వాకర్మశేషం సమాపయేత్, ఏతద్దేవ్యైకమంత్రం
కుంభ దా నేఽపితాన్ స్మరేత్. భోజ్యంక్షమాపయేద్దేవమేవి ర్వాసవ ద్ద
శుభక్, పత్రిమాం కుంభసహితా మూచార్యాయ నివేదియత.
శంభో ప్రసేద దేవేశ స్వలో కేశ్వరప్రభో, లవ రూపప్రదా నేన
మమ సంతు మనోరథాః. ఉచ్యాం పూజయేద్భక్త్యా విస్త్రాలంకార
భూషణైః, సవస్త్రాం గాం తతో దద్యాద్వ్రతసంపూర్ణ హేతవే. అన్య
భ్యోఽపి యథాశక్త్యా బ్రాహ్మణేభ్యో హి దక్షిణాః, చతుర్థే ప్రదా

తవ్యా విప్రేభ్యో జలపూతాః. కుంభా చుష్కావపీతాని వస్త్రాణి చ
 వృథక్ వృథక్, ససూక్ష్మాణి చ వస్త్రాణి కల్యాణం సోపనం రాంతకా.
 ద్వాదశైవ తు గా దవాత్ దరధానాదం తథా, అథవా దక్షిణా
 మవ ప్రదవాద్విప్రతుప్తయే ప్రశమేత్ప్రసరిం మిన్దే పూర్ణం వా
 పూర్ణమేవ చ, సర్వం సంపూర్ణతాం యాతు ప్రసాదాద్భవతాం మమ
 ఇతి సంప్రార్థ్య తాన్ పితౄన్ ప్రణమ్య చ పునః పునః తిశ్చిన్వజనై
 న్నాగ్ధం స్వయం భుంజీత సప్రతి. ఏవం స్మితే తారణిజచ్చివరాత్రివతే
 సర్వైః, సర్వనామకయద్వారా శివలోకశ్చ సిద్ధతే. ఉద్యాపనవిహసస్య
 సతాదృక్ఫలసంభవ, అకామన క్షితస్యాస్య స హ్యుద్యాపనముచ్యతే
 సంధ్యాగ్నిశామవన్నిత్యం శవరాత్రివ్రతం స్మృతం, కౌముదిపంచధా
 సిద్ధ్యేత్ఫల మేతత్ప్రభవతః. ధనం సుఖం తథాఽర్ఘ్యం సంతానం
 జ్ఞానమేవచ, తస్మాత్సర్వప్రయత్నైః చ రేదుద్యాపనం వ్రతీయథాకిధం
 చిత్రాయమాణమేతత్కల్యాణం జంతుభిరప్యధర్మైః, పాపైర్వ
 ముక్తాశ్చివసన్నధానే తస్మిన్ పిష్టాద్విసమానభోగైః. ఇతి శ్రీనాంద
 పురాణే శివరాత్రివ్రతోద్యాపనము.

అథ వాల్మీకిసప్తమోత్సవః.

చైత్రపౌర్ణమాసీ నామాస్యనిర్ణయాత్పరేవ. అహో విశేషా
 స్థిరయామృతే విష్ణుస్మృతో. దిత్రముక్షియుతా చత్రపరాన్ననాది
 కర్మణి, చిత్రవస్త్రప్రదానేన సిద్ధిర్భవతి నాస్యధా. మందా రోచగురో
 ర్వాచే యదా భవతి పౌర్ణిమా, తత్రాశ్వమేధజం పుణ్యం న్నాన
 శ్రాద్ధాదిభిర్భవేత్. వాయువియే సంవత్సరశ్చితార్చయాగ సాఫల్యా
 యాభిలాన్ సురాన్, దమనేనార్చయేచ్ఛుక్రొత్వం విశేషేణ సదాశివం.
 ఇయం మన్వాదిరిపి. ఇతి చైత్రపౌర్ణమా. వైశాఖపౌర్ణమాన్యాం విశేషా
 స్మృతే భవిష్యే. వైశాఖ కార్తక మాఘే అథయశ్చివపూజితాగ,
 న్నానదానాన్నదానైశ్చ సాయుజ్యం పాడునందన.

అథ జ్యేష్ఠశుక్లపూర్ణిమాన్యాం అమాయాం వా పటసాపత్రే
 వ్రతం. ఇయం చ పూర్వవిధా గ్రాహ్య భూతిపిదా న కర్తవ్యా అమా
 వాన్యా చ పూర్ణిమా, వర్జయిత్వా మునిశ్రేష్ఠ సాపత్రీవ్రతముత్రే మం
 ఇతి బ్రహ్మవై వరాత్. క్షిచిద్భిజనై రాచంతం వ్రతమిదం అథ ఆమాఘ

పార్థమాస్మితం గోపద్మవ్రతం. తత్ర పురుషసూక్తేన విష్ణుమభ్యర్చయేత్. స్త్రీభిరేవ కార్యం. తత్ర ఆపాధపార్థమాస్మితం కోకిలావ్రతం. ఉత్తరదేశే ప్రసిద్ధమ్.

అథ శ్రావణశుక్లపార్థమాస్మితం రక్షాబంధనమ్. అథ భాద్రపదపార్థమాయాం ఉమామహేశ్వరవ్రతం. శివరహస్యే. రోజోవాచ. భగవన్ మునిశార్దూల వ్రతిమేకిం వదస్య మే, నాంకే యస్మిన్ వ్రతే చీర్ణే సర్వానామానివాప్నుయాత్. గౌతమః. ఉమామహేశ్వరం నామ వ్రతమస్తి వ్రతోత్తమం, నాంకే యస్మిన్ వ్రతేచీర్ణేకామాన్సర్వానవాప్నుయాత్, మాసిభాద్రపదశుక్లేపార్థమాస్మితం ప్రయత్నతః, తద్వ్రతం కార్యమనన్యై రాప్రహ్లాణాధ్యైర్విధానతః. భాద్రశుక్ల చతుర్దశ్యాం వ్రాతసన్నిత్యా విధానతః, శివం సంపూజ్య విధవచ్చైవానప్యతియత్నతః. శివం ధ్యాత్వా జనైర్వంద్యం సోమం సోమార్థశేఖరం, కృతాంజలిపుటో భూత్వా మంత్రమేతత్పఠేన్నంః. శ్వః కిరీట్యే వ్రతం మత్నానుమా మాహేశ్వరాభిదం, ఆజ్ఞాం దేహి మహాదేవ సోమ సోమార్థశేఖర. ఇతి విజ్ఞాప్య నై దేవం పునస్సంపూజ్యయత్నతః, మధ్యాహ్నోపేషి మహాదేవ మర్చయేన్నియతో వ్రతి. తతో దేవాన్మషేన్ సర్వానభ్యర్చ్య విధవన్నృప, హవిష్యాశి శివం సాయం పూజయేద్వధి పూర్వకం. నిద్రా కార్యా తథా యోగం మహాదేవస్య సన్నిధౌ, ఉత్థాయ పశ్చిమేయామే మహాదేవం తతః స్మరేత్. తతః శౌచాదికం సర్వం నిర్వర్త్య ప్రీతమానసః, న్నానం కుర్యాద్యథా యోగం యథా శాస్త్రం యథాక్రమం, పరిధామ తతో వస్త్రంక్షాళితం శుభమక్షతం, ఉద్ధాళనం తతః కార్యం త్రిపుండ్రం చ యథాక్రమం. రుద్రాక్షధారణం కార్యం సంధ్యా కార్యా తతః పఠం, తతః శివార్చనం కార్యం చిల్వ పత్రాదిభిర్నరైః. తతో హోమోపేషి కర్తవ్యః శివప్రిత్యర్థమాదరాత్, తతఃపఠం నియమనం వ్రణమేతోమమివ్యయం. సంగ్రంధి కుశ పింజూలం తతస్సంపాద్యమాదరాత్, నవ్యం పంచదశ గ్రంథిపూజితం తచ్చివాత్మకం. ఏవం పంచదశగ్రంథి దోరకం కుంకుమాన్వితం, సంపాదనియం యత్నేన వ్రతనిష్ఠి నాకులైః. ఉమామహేశ్వరం

చైవ సావర్ణప్రతిమాద్వయం, సంపాదనీయం యత్నేన రాజశం
వా మనోహరం. పలాదూసం న కర్తవ్యం ప్రతిమాద్వయముత్తమం,
అధికం చేద్యధాశక్తి కర్తవ్యమతీయత్వతః. సావర్ణో రాజశం
వాపి తామ్రో వా మృణ్మయోఽపివా. సంపాదనీయో యత్నేన
ప్రయత్నైర్వృత్తత్వరేక. తతః స దర్శయూర్తిం చ వస్తుముగ్ధేన వేష్ట
యేత్, పృథక్ పృథక్ స్థాపయిం కలశే ప్రతిమాద్వయం. ఆసోహి
ష్టాదిభ్యంత్రైస్తథా త్యగింబకమంత్రకః, అభిషిచ్య ప్రమత్నేన పూజ
యేత్ప్రతిమాద్వయం. తతః ప్రయత్నతో గచ్ఛేదలంకృత్య శివాల
యం, శివస్థానం తతో గచ్ఛేత్తోరణాద్వైరలంకృతం తతః పోదశకే
వత్త్రై బహారంతశ్చతుర్గుణే, అలంకృతస్త్రిస్తాద్వైస్థాపయేత్కలశం
నవం. ధ్యాయేత్తతో మహాదేవ ముమాదేహార్థధారణం, ముక్తామాలా
పరీతాంగ దుకులపరివేషితం. పంచాననము మూకాంతి మన లేయరవి
ప్రభం, చంద్రార్ధశేఖరం నిత్యం జటామకుటమండితం. త్రిపుండ్రలేఖా
విలసత్ఫాలనేత్రోపరిస్థితం, భస్మోద్ధూళితసర్వాంగం రుద్రాక్షాధరణా
నిత్యం. మందస్మిత మనాధార మాధారం జగతాం ప్రభం, దేవైరనంతై
రనిశం స్త్రాయమానమనేకథా. దేవాత్మికం దేవవంద్యం విష్ణుబ్రహ్మది
వందితమ్, విష్ణునేతార్చితారక్తపాదపంకజముత్తమం, అప్రతిద్వంద్వ
మద్వంద్వం సర్వబృందార కార్చితం, సర్వోత్తమమనాద్వయం తం సర్వ
దేవసేవితం. సత్యం శుద్ధం పరం బ్రహ్మ పురుషం కృష్ణపింగళం,
ఊర్వకేశం విరూపాక్షం విశ్వరూపం చిదాత్మకం. నిమగ్నం నిర్మలం
శాంతం నిరవద్యం నిరంజనం, అప్రమేయ జగత్సృష్టి స్థితిసంహరకా
రణం. విశ్వబాహుం విశ్వపాదం విశ్వాక్షం విశ్వసంభవం, విశ్వంసారా
యణారాధ్యమక్షరం పరమం పదం. విశ్వతః పరమాన్నిత్యం విశ్వస్థేశ
మనామయం, ఏవం ధ్యాత్వా మహాదేవం సర్వదేవోత్తమోత్తమం,
ధ్యాయేత్తతఃపరంగారిమాదివిద్యామనామయాం, లక్ష్మీసేవితపాదాబ్జాం
శచిసేవితపాదకాం. సరస్వత్యాదిభిర్నిత్యం స్త్రాయమానపదాంబుజాం,
అధరోష్ఠాధరిభూతిపక్వబింబఫలాముమాం. ముఖికాంతికిలోపేతాం
పూర్ణచంద్రాయుతప్రభాం, తిరస్కృతాశిమాలాం తా మలకావళిభీ
స్సదా. పీనవక్షో జనిహృతచక్ర వాకవరాంగనాం, నిత్యం తిరస్కృతాం

భోజం నయనాభ్యామ నిందితాం సీమంతాలంకృతాశేషకానుభల్లా
మహర్నిశం, భుకుటీధికక్ష్మాతాశేషయమభల్లామనాకులాం. బాహు
తాలకలోద్ధూత హేమమాలాం విలాసినిం, రోమావళితిరోభూతభ్రమ
ద్భ్రమరమాలికాం నాభిరంధరిరోభూతనునావర్ణానునర్తులాం, ఉత్త
మోరుతిరోభూతరంభాస్తంభాం శుభావహం. పాదయుగ్మపభాకాంతి
నిర్జితారుణవంకజాం, బ్రహ్మాండోపేంద్రజనీం మహేశ్వరాంగ
భాగినిం. మహేశ్వరీషనామాంగాం వరదాభయదాం సదా, ప్రసన్న
వదనాం శాంతాంస్మితపూర్వాభిభాషిణీం. చందచారుమకూలాభ్యాం
నానాభరణభూషితాం, స్తూయమానాం సదా దేవై ర్యజ్ఞైర్దానైశ్చ

కోటిశః. ఏవం ధ్యాత్వా తతస్సమ్యగుపచారాన్ ప్రకల్పయేత్, తతః
పుష్పాణిసంగృహ్య శివమావాహయేచ్ఛివాం. మహాదేవదయాసింధో
విష్ణు బ్రహ్మాదివందిత, ఆవాసాయామి నేవం త్వాం ప్రసీదపరమేశ్వర.
ఇతి ఆవాహనం. తతో వేదమంత్రైః షోడశోపచారపూజా. ప్రదక్షిణ
సమసాగరాంతాన్ కృత్వా. ఉపవిశ్య. అథాంగపూజా. కపర్ది నేనమః
శిరః పూజయామి ఫాలలోచనాయ ఫాలం. సోమసూర్యాగ్నిలోచ
నాయ నేత్రత్రయం. సుశ్రోత్రాయ శ్రోత్రే. ఘ్రాణగంధాయఘ్రాణం.
స్పృశీదంతాయ దంతాన్ శ్రుతిజహ్వాయ జహ్వం. సుకపోలాయ
కపోతా. జ్ఞానోష్ఠాయ ఓష్ఠే. విశ్వజంఘాయ జంఘే విశ్వపాదాయ
పాదౌ. విశ్వనఖాయనఖాన్. సర్వాశ్రకాయసర్వాంగం. అథకర్త్యంగ
పూజా శివాయై శిరః, పృథుకేత్యై వేణీం. సీమంతరాజితాయై సీమం
తం. కుంకుమఫాలాయై ఫాలంచక్కుమ్మత్యై నేత్రే శ్రుతిశ్రోత్రాయై శ్రోత్రే
గంధప్రియాయై ఘ్రాణం. సుభగకపోలాయై కపోతా. కుట్కలదంతాయై
దంతాన్. విద్యాజహ్వాయై జహ్వం. బింబోష్ఠ్యై ఓష్ఠం. వృత్తకంఠ్యై

కంఠం. పృథులకుచాయై కుచౌ. విశ్వదర్భాయై ఉదరం. శుభకర్త్యై
కటిం. దివ్యోరుదేశాయై ఉరౌ. వృత్తజంఘాయై జంఘే. లక్ష్మీనేనిత
పాదుకాయై పాదౌ. మహేశ్వరప్రియాయై నఖాన్. శోభనవిగ్ర
హాయై సర్వాంగం పూజాయామి. తతో దోరకంపూజయేత్. ప్రత్యేకం
గ్రంథిషు స్వచ్ఛేష్యచ్చైర్బల్యదళాదిభిః, ప్రథమగ్రంథి మారభ్య
సమస్సోమాయ మంత్రతః. యథాకృమేణ సంపూజ్య తతో ధార్యం

హిదోరకం, తనోపచారాస్స క్షేపి తేన మంత్రేణ సాదరం ప్రతి
భిర్వత్సతః కార్యం కుంకుమాంకితదోరకం, తతః పంచదశ కృష్ణా
గోధూమాస్తండులాశ్చ వా. ఉపాయవార్థమా నేయాః శుద్ధా గోఘృ
తపాచితాః, యద్వా పంచదశాంశాస్తా గోధూమాపూపనుండకాః,
తతః శివైకశరణాః శైవాశి శైవవ్రహ్మసియాః, పూజానీయాః ప్రయ
త్నేన గంధపుష్పాదిభిః క్రమాత్. తతః సవత్సరలశం శివయోగప్రతి
కూర్వయాం, శైవాయ దేయం యత్సేన సువర్ణఫలసంయుతం. ఆదా
పుపాయనం దత్వా దేయం హ్యేతదశశివరం, ఉపాయనస్యసుంత్రోఽపి,
వత్సతేఽత్ర విశేషతః. ఉమేశః పృథిగ్మహితి ఉమేశో వై దదా
తిచ, ఉమేశ స్తారకో నా యదుమేశాయ నమో నమః. అముం
మంత్రం సముచ్చార్య దత్వా దానం నివేదయేత్, అతః శైవాగ
ప్రయత్నేన భోజనీయా విశేషతః. సుహాసినోఽపి యత్సేన భోజ
నీయాః ప్రయత్నతః, శైవానేయం భోజయిత్వా స్వయం భుంజీత
వాగ్మతః అతిధీనపి సంతర్ప్య ద్వారదేశస్థితా స్పృహ, ఏవం ప్రయ
త్నతః కార్యం ప్రతివత్సరమాదరాత్. నిమిత్తేన విధివత్ ఉక్త
రీత్యా యథాక్రమం, బ్రాహ్మణాద్వైరీదం కార్యం ప్రతమాహిత
మానసైః. సర్వాభీష్టప్రదం ఫుణ్యం ప్రతమేతచ్ఛివాశ్మకం, ప్రాప్తేతు
పోడశేవ్వరే కార్యముద్యాపనం స్పృహ. ఉద్యాపనవిధానం చ వత్సే
శ్మణు యథాక్రమం, పార్థమాస్యాం భాద్రపద్యాం ప్రతోద్యాపన
మాదరాత్. కర్తవ్యమితి యత్సేన ద్రవ్యం సంపాద్య సాదరం, హై
మి కార్యా సార్థవద్భిః క్రతిమాం చ పుత్రై శ్శుభా, తదధ్రేనాథవా
కార్యా తదర్థార్థేన వా స్పృహ, రజతేనాథ వా కార్యాశుధోక్తపలమా
నతః. సంపాదనీయాం కుంభాశ్చ హైమూం పంచదశోత్తమాం, అథవా
రాజతాశి కార్యా యద్వా తామ్రమయా స్పృహ. భాద్రశుక్ల చతు
ర్దశ్యాం శైవా బ్రాహ్మణపుంగవాః, నిమంత్రణీయా యత్సేనప్రాతః
సప్తదశోత్తమాః. తతో గృహం వితానాద్వై రలంకృత్యప్రయత్నతః,
స్వస్తికాద్వైరలంకుర్యా చ్ఛివన్నానం శుభావహం. తతః సాయం
ప్రయత్నేన తస్మిన్ సంకరమందిరే, పూజనీయే ప్రయత్నేన
శివయోగ పృథిమే శుభే. పూర్వోక్తేన విధానేన మంత్రే సైర్వ
రసాధనైః, రాత్రోజాగరణం కార్యం సోపవాసం యథావిధి. ఋ

త్విగ్నిః సహసోత్సాహం పయోమాత్రాశనేన వా, రాత్రౌశివకథాః
 శ్రావాగ్నిః శ్రోతవ్యా యత్నతో నృప. కర్తవ్యా యత్నతో రాత్రౌ
 పూజా యామచతుష్టయే, తతః స్థేయం ప్రయత్నేన స్నాత్వా శంకర
 సన్నిధౌ. పూజసిమః ప్రయత్నేన శివో దేవశిఖామణిః, చతురశ్రం
 తతః కుర్యాత్కుండమష్టదళాన్వితం. తత్రవహ్నిం ప్రతిపాద్య విధి
 సద్గృహమాగతః, సాజ్ఞేన పరమాన్నేన హవిరముః కార్యస్తతః
 పరం పంచవింశతీసాహస్రం హవిరసోసమేతి మంత్రతః, కార్యః
 ప్రయత్నతో రాజన్ సమః పూర్వైశ్శివాక్షరైః, తతః పూర్ణాహుతిం
 హుత్వా శైవాన్ సంపూజయేత్తతః, బిల్వవత్త్రైః పుష్పమాల్యై
 ర్భస్మనాచ యథాక్రమం. ఏకైకస్తై ప్రదాతవ్యంశివయోఃప్రతిమాద్వ
 యం, కలశోఽపి ప్రదాతవ్యస్తతో వస్త్రద్వయాన్వితః. ఆచార్యాయ
 ప్రదాతవ్యం సువర్ణశతమాదరాత్, తతోయత్నేన శైవేంద్రాః పూజ
 నీయాః కృతవ్రతైః, సువాసిన్యోఽపి శైవానాం భోజనీయాః
 ప్రయత్నతః, తతో దేయాస్సృశక్తా చ భోజ్యం తేభ్యశ్చ దక్షిణాః.
 తతశ్చస్వకృతం కర్మశివామి చ నివేదయేత్, ఉద్యానసంకృతంశంభో
 మయైతదధునా ప్రభో. ఇదం సంపూర్ణతాం యాతు త్వత్ప్రసాదాన్మ
 హేశ్వర, మంత్రహీనం భక్తిహీనం శక్తిహీనముచూపతే. కృతంకర్మ
 భవత్వద్భ్య త్వత్ప్రసాదాత్ఫలప్రదం, ప్రాశుశ్చిత్తం వైదికానాం వ్యం
 గానామపి కర్మణాం. శివస్మరణమేవేతి శ్రుతిరుఘ్నవ్యతే శివ, అతః
 కృతమిదం శ్రౌతం కర్మవ్యంగమపి ప్రభో. సాంగం భవతు విశ్వేశ
 తనైవ స్మరణాత్ప్రభో, ఇతి సంప్రార్థ్య దేవేశం సాంబా సర్వసువోత్త
 మం. భుజీయోద్భుగుభిః సార్ధం స్వయం తైలవిజ్జితం, ఏవం యః
 కురుతే సమ్యగుచూచూహేశ్వరం వ్రతం. స సర్వభోగాన్ భుక్త్వాస్తే
 మోక్షం ప్రాప్నోతి సర్వదా. ఇతి ఉచూచుహేశ్వరవ్రతమ్.

ఉచూచుహేశ్వరచరితకథా.

రాజోవాచ. గౌతమేదం వ్రతం చీర్ణం పురా కేవ వదస్య మే,
 కస్య కామమభూత్సిద్ధిర్వ్రత స్థాస్య ప్రభావతః. గౌతమః పురానైవ
 వరో రాజన్ దూర్వాసాభ్యో మునీశ్వరః, కదాచిత్సంచరన్లోకాన్
 దదర్శ కమలాపతిం తతస్సమాగతం దృష్ట్వాదూర్వాసామునిసత్తమః,

బిల్వమాలాం దదౌ తస్య శంకరేణ ప్రసాదితాం. గృహీత్వా
 బిల్వమాలాం తాం హరిర్ద్రమనసంభ్రమాత్, శిరసా పూజనీయాం
 తాం గరుడే స వినిషీపన్. తతస్తం తాద్భుతం దృష్ట్వా దూర్వాసాః
 క్రోధమూర్ఛితః, హరిం శశాపమలధాదిగ్జన్మేతి చ సంపదన్. మయా
 శివాన్నితా దత్తా మాలా తుభ్యమఘాపహా, సా కథం గరుడసంభే
 వినిషీప్తా త్వయా హరే. సర్వస్వమూలభూవేయం లక్ష్మీస్తవ విస
 త్సత్తు, లక్ష్మీపతతు దుగ్ధాశ్చ గరుడోఽపి విసత్సత్తు వైకుంఠస్యాధికా
 రోఽపి తవ యాతు మమాజ్ఞయా, నిస్తేజసాగ్ని వనే వృష్టే సజ్జ
 రాద్వావధి ధ్రువం. ఇత్స్యక్వా సతు దూర్వాసా యయాలోకాంతరం
 స్సప, తతః పపాతదుగ్ధాశ్చ లక్ష్మీవృష్టమనోహరా. తతోఽతిదుఃఖితో
 విష్ణుం ప్రలవన్వనమాశ్రితః, ఉవాస విసినే ఘోరే స్వకృతం కర్మ సు
 స్మరన్. తతః కదాచిద్దూపాలమయాతత్ర గతం పురా, తదామామా
 గతం దృష్ట్వా పూజయామాస మాంహరిణి. తతోఽశుభార్జునయశః
 కృతాంజలిపుటో హరిః, జగాద పూర్వవృత్తాంతం స్వలక్ష్మీనాశ
 కారణమ్. తతోఽతిక్లాంతచిత్తాయవిష్ణవే వ్రతముత్తమం, తస్మిన్మేన
 మయా భూప కథితం సాదరం శివం తతోఽవిలంబా విధివచ్ఛకార
 శ్రద్ధయాన్వితః, తతః ప్రసన్నో భగవాన్ హరయే పార్యతీపతిః. దదౌ
 లక్ష్మీం సగరుడాం కరుణానిధిరవ్యయః, ఇదమేవ వ్రతంచీర్ణమింద్రేణాపి
 హతేజసా. తేన ప్రాప్తస్తసస్వర్గస్వర్గభోగశ్చ శాశ్వతః, బ్రహ్మణాపి
 పురా చీర్ణ మిదమేవ వ్రతం నృప సప్తా వాగీశ్వరీ తేన సంప్రాప్తామర్ల
 భాపి సా, మునిభిచ్చ పురా చీర్ణం వ్రతమేతన్మముక్షుభిః. అస్య వ్రత
 స్యాచరణా స్తుక్తిః ప్రాప్తా మునీశ్వరైః, ఇదం వ్రతం ప్రయత్నేనయః
 కరిష్యతి భక్తితః. తస్య సాభాగ్యసంపత్తి ర్భవిష్యత్స్యేవ సర్వదా,
 యస్మాన్వైశ్వర్యభోగేచ్ఛా మోక్షేచ్ఛాఽవ్యసపాయినీ. యస్య
 సర్వాధిపత్యేచ్ఛా తేన కార్యమిదం వ్రతం, వైద్యుతేనాపి విప్రేణ
 మోక్షార్థమతియత్నతః కృతమేతద్వ్రతం పూర్వం సర్వాభీష్టఫలప్రదం,
 ముక్తిః ప్రాప్తా చ తేనాపి వ్రతస్యాస్య ప్రభావతః. యం యం కామం
 సముద్దిశ్యవ్రతమేతదనుత్తమం, యః కరిష్యతితం కామం సమాప్నోతి
 నిర్మలం ఇదం వ్రతం మహేశేన సమాఖ్యాతముమాం వ్రతి, కుమారాయ

సమాఖ్యాతముమయా తద్వృతం శుభం. నందికేశాయ కథితం దూర్వాసామునయే తతః, దూర్వాససాపి కథిత మగస్త్యాయ వ్రతోత్తమం. వ్రతం చ సాగరే మహ్య మగస్త్యేన మహాత్మనా, మయాతి క్లిన్నచిత్తాయ నిష్ణవే కథితం పురా. తేన చీర్ణం వ్రతమిదం సర్వ సౌభాగ్యదాయకం, బ్రహ్మణే కథితం పూర్వ మిదమేవ వ్రతం మయా తేన చీర్ణం వ్రతం సాంగం వాణీప్రాప్త్యర్థమాదరాత్, సూర్యా యేంద్రాయ చంద్రాయ మయైతత్కథితం వ్రతం. తైశ్చ చీర్ణం వ్రతమిదం సర్వసౌభాగ్యదాయకం, కస్యపాదిమునిభ్యశ్చ కథితం వ్రతముత్తమం. తైశ్చ చీర్ణం వ్రతం సమ్యక్ భుక్తిముక్తిఫలప్రదం, భూతవ్రతాని సంత్యేవ బహూని వివిధాని చ. యథాఽప్యేలద్వృతా దన్య ద్వృతం నాస్త్యేవ సర్వదా, భవానపి కురు ప్రీతో భూపాల వ్రతముత్తమం ఇదం వ్రతం శివక్షేత్రే యః కరిష్యతి భక్తితః, తస్య సర్వార్థసంపత్తిర్భవత్యేవ న సంశయః. శివః ఇత్యేతద్వచనం శ్రుత్వా స రాజా ప్రీతమానసః, సపుత్రః పూజయామాస గౌతమం శైవపుంగవం. తతో ధర్మవ్రతం చేద ముపదిశ్య స గౌతమః, పున స్సంపూజితో రాజా స్వాశ్రమం వ్రతి సంయుయా. రాజా సపుత్రస్తద్వాక్యా దిదం మా హేశ్వరాభీదం, వ్రతం చకార విధివద్యథాక్రమ మతంద్రితః. ఇతి శివరమాస్య ఉమామహేశ్వరవ్రతోద్భావనం సంపూర్ణమ్.

అథాశ్వినపూర్ణిమాయాం, కాముదీజాగరవృతమ్.

సా పరా గ్రాహ్య ఆశ్వయుజ కర్మణి పూర్వాష్టావ్యాపిని దేవ కర్మత్వాద్రాహ్య. అత్ర కాముదీజాగరవ్రతే బహువ్యాపిని రాత్రో లక్ష్మీపూజనాక్షీదావ్రధానత్వా ద్రాత్రివ్యాపిన్యేని కార్యా. సాగందే. ఇదముత్తరదేశే ప్రసిద్ధం.

అథ కార్తికపౌర్ణిమాయాం త్రిపురోత్సవః.

స చ ప్రదోషవ్యాపిన్యాం కార్యః. వాలఖిల్యాః. కార్తికేపూర్ణి మాయాం తు కుర్యాత్తైపురముత్సవం, దీపో దేయోఽవశ్యమేవ సాయంకాలే శివాలయే. అథ మూర్గశీర్ష పౌర్ణిమాయాం ద్వాత్రింశ ద్వృతం. అథ ఫాల్గుణపౌర్ణిమాయాం హోళికోత్సవః.

భక్తేశ్వరవ్రతం.

శుభే శోభ నేపవం గుణవిశేషణవిష్టానూం శుభతిగా అస్మాకం
సకుటుంబానాం క్షేమపైర్వవిజయాయురారోగ్యశ్రవణాభివృద్ధ్యర్థం,
ధర్మార్థకామమోక్ష చతుర్విధ ఫలప్రసూదనస్వస్థ్యం, పుత్రపౌత్రాభి
వృద్ధ్యర్థం, దీర్ఘమనాసినీత్వస్వస్థ్యం, హస్తశ్చరణాం దోర్లొఘాఘా
వాహనాది ప్రాప్త్యర్థం, వంశావృత్తినవృత్త్యర్థం అఖండితలక్ష్మీ
ప్రాప్త్యర్థం, శ్రీభక్తేశ్వరముద్దిశ్య శ్రీభక్తేశ్వరప్రీత్యర్థం, భక్తేశ్వర
వ్రతం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య. గణపతిపూజాం కృత్వా. సద్యోజాతం
భవం చైవ వామదేవం భవోద్భవం, జ్యేష్ఠం శ్రేష్ఠం తతో రుద్రం
కాలకంఠం వికర్ణకం బలం బలప్రమథనం భూతఘ్నం చ మనోన్మనం,
సద్యోజాతం త్రినేత్రం సకలసురసుతం కోటిసూర్యప్రకాశం విఖ్యాతం
వామదేవం హృదితరవినిధం సజ్జనానాయ ఘోరం, శత్రూణాం ఘోర
రూపం హ్యవలశతనిధం తత్త్వపూర్ణం చిదాభం ఈశానం శాంత
రూపం స్ఫటికమణినిధం చింతయేత్పించనక్రం. ధ్యాయామి.

భవోద్భవం శివాతీతం భానుకోటిప్రభం విభుం, ఆవాహ
యామి భూతేశం భవాసీపతిముత్తమం. ఆవాహయామి. వామదేవ
విరూపాక్ష వ్యాససన్నుత వై శివ, వేదస్వరూప వరద ఆసనం వ్రతి
గృహ్యతాం. ఆసనం. జ్యేష్ఠరూప నమస్తుభ్యం భస్మోద్ధూళితవిగ్రహ,
జీయాజైత్రవిభూతే త్వం గృహాణార్ఘ్యం మయార్పితం. అర్ఘ్యం సుర
శ్రేష్ఠ జగచ్ఛ్రేష్ఠ శ్రవణానందవైభవ, పాద్యం గృహాణ హే శంభో
దేవేశ వృషభధ్వజ పాద్యం. రుద్ర రోద్రరణోత్సాహ రాజరాజ
వ్రసన్నుత, పంచామృతస్నానమిదం కురు కల్యాణదాయక. పంచా
మృతస్నానం. కల వికరణ విభో కమలాసనవద్దిత, కార్తికేయస్య
జనక స్నానం కురు దయానిధే. శుద్ధోదకస్నానం. బలవికరణ బల
భానుకోటిప్రభాకర, బృందారకార్పితపద వస్త్రమాచ్ఛాదనం కురు.
వస్త్రం. బలప్రబలసుబల బాణాసురవరవ్రద, బిజరూపం బృహద్ధామ
ఉపవితం గృహాణ భో. యజ్ఞోపవీతం. బలప్రమథన బల బుద్ధిరూప
బుధప్రియ, బిల్వవత్ప్రియ బలభూషణాని గృహాణభో. ఆభరణాని.

సర్వభూత ప్రమథన సర్వజ్ఞ సకలోద్భవ, సర్వాత్మన్ సర్వతేజస్విన్
సుగంధం సంగృహణభో. గంధాన్. మనోస్మన మహాభాగ మాయా
తీత మహేశ్వర, మంజుమంజీ చరణ సంగృహణాక్షతానిభో.
అక్షతాన్. అఘోరపరనుగ్రఖ్య అచింత్యావ్యక్తలక్షణ, అనంతాదిత్య
సంకాశ పుష్పాణి పృతిగృహ్యతామ్.

అథాంగపూజా.

సద్వ్యోజితాయ నమః పాదా పూజయామి. భవోద్భవాయ
గుల్ఫా. భవాయ జంఘే వామదేవాయ జానునీ. జ్యేష్ఠాయ ఊరూ.
శ్రేష్ఠాయ కటిం. రుద్రాయ గుహ్యం. కాలాయ నాభిం. బలిరణాయ
ఉదరం. కలవికరణాయ హృదయం. బలాను స్రవో. బలప్రమథ
నాయ భుజౌ. సర్వభూతదమనాయ వామచూత్రం. మనోస్మనాయ
వామాంగుళీన్. అఘోరాయ దక్షిణహస్తం. ఘోరాయ దక్షిణాంగుళీన్
ఘోర ఘోరతరాయ కంఠం. సర్వాయ సహంధా. శర్వాయ చురుకం.
రుద్రరూపాయ ముఖం. తత్పురుషాయ జిహ్వం. వామదేవాయ నాసి
కాం. రుద్రాయ వామశ్రోత్రం. ఈశానాయ దక్షిణశ్రోత్రం. సర్వ
విద్యాధిపతయే వామనేత్రం. ఈశ్వరాయ దక్షిణనేత్రం. సర్వభూతాధి
పతయే లలాటం. బ్రహ్మధిపతయే శిరః. శివాయ జటాజూటం. సర్వేశ్వ
రాయ నమః సర్వాణ్యంగాని పూజయామి.

ఘోరరూప నమస్తుభ్యం సర్వకామార్థదాయక, ధర్మస్వరూప
ధనద భూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతాం. మాపం. ఘోర ఘోర నమ
స్తుభ్యం ఖడ్గభేదధరావ్యయ, ఖండేందుమాళిశిఖర దీపోఽయం పృతి
గృహ్యతాం. దీపం. నమశ్శర్వాయ సర్వేశ సర్వావాస సనాతన, సదా
నంద సురశ్రేష్ఠ నైవేద్యం పృతిగృహ్యతాం. నైవేద్యం. శర్వాయ చ
నమస్తుభ్యం రజసికరభూషణ, శంభో శంకర గౌరీశ తాంబూలం ప్రతి
గృహ్యతామ్. తాంబూలం. రుద్రరూప నమస్తుభ్యం భక్తప్రియ సదా
శివ, గజచర్మపరిధాన సీరాజనమిదం తవ. కర్పూరసీరాజనం. తత్పురు
షాయ నమస్తుభ్యం త్రియాయ త్రిలోచన, త్రిస్వరాకార తత్త్వజ్ఞ
మంత్రపుష్పం గృహణ భో మంత్రపుష్పం. మహాదేవ నమస్తుభ్యం
మాయాతీత మహామతే, ప్రదక్షిణం కరోమి త్వాం పాపం నాశయ

మే ప్రభో. ప్రదక్షిణం. ఈశానాయనమస్తుభ్యం సార్వతీపతయే నమః. సర్వేశ్వర నమస్తుభ్యం వందవత్) నమోనమః. సద్యోజాత నమస్తుభ్యం వామదేవాయ తేనమః. అఘోరాయ నమస్తుభ్యం నిత్యసమాయ తే నమః. నమస్కారాన్. కుబేరమిత్ర) దేవేశ భూతేశ తి)పురాంతక సార్వతీహృదయానంద గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే. శ్రీభక్తేశ్వరాయ. నమః. ఇదమర్ఘ్యం. కైలాసవాసిన్ దేవేశ భువనత)యఃపాలక, హిమవత్పుత్రి)కాకాంత గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే. ఇదమర్ఘ్యం. చంద్రమాళే త్రయీనాథ జటానుగుటశోభిత. ఉమాకాంత నమస్తుభ్యం గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే ఇదమర్ఘ్యం. అథ ప్రార్థనా. ఋణ సాతకదౌర్భాగ్యదారిద్ర్యవినివృత్తయే, అశేషాఘవినాశాయ ప్రసేద మమ శంకర. దుఃఖిభిశ్చాదిసంతప్తం సంసారభయపీఠం, బహుజన్తా కులం దీనం త్రాహి మాం వృష వాహన యస్యస్మృత్యాచనామోక్త్యా తపః పూజాక్రియాదిషు, న్యూనం సంపూర్ణతాం యాతి సద్యో వందే తమచ్యుతమ్. ఇతి పూజావిధానమ్.

భక్తేశ్వరతతకథాప్రారంభః.

ఋషయః. సూత సూత మహాప్రాజ్ఞ పురాణార్థః పారగ, త్వత్తత్పుత్రాశ్చ కేషాణి వ్రతాని సుబహూనిచ. త్వప్తిర్న జాయతే ఽన్యైకం రహస్యం తు పరం పదం. సూతః. శృణ్వంతు భో ద్విజా సర్వే వ్రతం పాపప్రణాశనం, ఆయుష్యమారోగ్యకరం వ్రతం పుత్ర)ప్రదం నృణామ్. కైలాసశిఖరే రమ్యే మంటపే విమలే శుభే, రత్న పీఠే సుఖాసీనం శంకరం లోకశంకరం. పప్రచ్ఛ గౌరీ సంతుష్టా లోకా నాం హితకారణాత్. గౌరీ, శివ శంభో నమస్తుభ్యం సర్వేషాం సుఖ దాయక, రహస్యంవ్రతమాచక్ష్య ఆయురారోగ్యవర్ధనమ్. పుత్ర)ప్రదం విశేషేణ వంధ్యత్వాది విమోచనం, తద్వ్రతం బ్రూహి మే క్షిప్రం లోకానాం హితకారణం. త్వదాజ్ఞాం శిరసా ధృత్వా కరిష్యామి న సం శయః. శ్రీశివః. సాధు సాధు మహాభాగే వ్రతం వత్సామి తచ్ఛృణు, శరత్కాలే తు కార్తికాయాం పౌర్ణిమ్యాం విధిపూర్వకం. ప్రాతస్సాక్షాత్ తు విధివ చ్చిత్రవస్త్రం తు ధాయత్, హరిద్రాలేపనం కృత్వా కుంకుమం కజ్జలం తథా. నానావిధాని సర్వాణి హేమాని రజతాని చ,

భూవణాని విచిత్రాణిశద్ధయాధారయేద్యతీ. వత్సురాజ్ఞాంకృహిత్యా
 తు వ్రతం కుర్యాద్వశాననే, పూజయేద్దేవదేవేశం చందనేనవినిర్మితమ్.
 హరిదయా తు శారీం చ సైకతేన వృషం తథా, నామమంత్రేణ
 సంపూజ్య సాంబం వృషసమనిరసం. చాతుర్విధ్యోద్భవా నారీ భక్త్యా
 సంపూజయేచ్ఛినమ్, సూర్యే చాస్తం గతే దేవి గృహే దేవాలయే
 పివా గోనుయేన విలిప్తాధ రంగవల్ల్యాదిచిత్రకైః, మంటపం కారయే
 త్తతః ఊరణాద్వైరలంకృతం. తత్ర సంపూజయేద్దేవం శాంభవీం భువ
 నేశ్వరీం, భక్త్యా సంపూజయే యేన తేన భక్తేశ్వరః స్ఫుటః. సర్వ
 మంగళమాంగత్యే శివే సర్వార్థదాయకే, శరణ్యే త్యోమకే శారీ
 భక్తేశ్వర నమోఽస్తుతే ఇథం పురాణమంత్రేణ ఖండలైరుపచారకైః,
 భూపం దీపం చ దత్వాఽశు నై వేద్యం దాపయేద్వతీ. మేదినిరచితా
 పూపాన్ ససూషఘృతశరీరాన్, తన్నధ్యే వటకం త్యేకం శరీరా
 ఘృతసంయుతం తస్మాసరి షీవేద్దీపం శాలిప్లేన కారితం, వస్తునా
 కారయేద్వర్తి మ్రగే కాగ్లా సుసంయుతం. దీపం ప్రజ్వాలయేత్తస్మిన్
 పూజయేచ్ఛ సుమంగలీమ్, దానం కృత్వా సుమంగల్యై పరమేశ్వర
 తుష్టయే భక్తేశ్వర సదా దాహి శార్లా సహ కృపానిధే, దానేనా
 నేన సురీత ఆయచ్ఛం దేహి మే కులే. పతిం దీర్ఘాయుషం పుత్రాన్
 పౌత్రాన్ బంధూన్ పశూనిహ, ధనధాన్యాభివృద్ధిం చ ప్రయచ్ఛ
 జగదీశ్వర. ఏవనినం ప్రకర్తవ్యం భక్తేశ్వరవ్రతం ముదా, మార్గశీరే
 ౨౪ పౌర్ణమాస్యం వటకౌ ద్వాప్రదీరితో. ద్వా దీపా దాపయేద్దేవ్యై
 దీర్ఘాయుష్షవివృద్ధయే, పుష్యే త్రిణి ప్రదాతవ్యం త్రయో దీపా విధి
 యతే. మాఘే చత్వారి దీపాని తత్సంఖ్యా వటకా అపి, ఫాల్గునే పంచ
 దీపాశ్చ తత్సంఖ్యా వటకా సైథా. చైత్రే షడ్వటకాన్ దద్యాద్దీపాష్టత్పు
 ప్రకీర్తితాః, వైశాఖే సప్త దాతవ్యం దీపాంత్యైవ విశేషతః. ఏవమేవ
 ప్రకారేణ త్రయస్త్రింశచ్చ పౌర్ణిమాః, ఏకవృద్ధ్యా ప్రదాతవ్యా
 వటకాశ్చ విశేషతః. తథాదీపాని సర్వాణి సుమంగల్యై ప్రదాపయేత్,
 ప్రణమ్య భక్తిభావేన తాంబూలం దక్షిణాయుతం వ్రతరాజమిదం
 ప్రోక్తం స్త్రీణాం సాభాగ్యకారణం, అత్ర తేకధయిష్యామి ఇతిహాసం
 పురాతనం. శృణ్వతాం సర్వసాపఘ్నం కీర్తిదం భువనవ్రయే. సూతః,

అస్తి భూమండలే కాచి న్నధురా న్నధురాకృతిః, కృతమాలానదీతీరే
రాజా పరమధార్మికః. వదాన్యో రూపసంకన్తో రాజలక్షణలక్షణః,
శాస్త్రజ్ఞో ధనవాన్ శూరో ధైర్యేణ హ్యమితద్యుతిః. యశసా చైవ
కీర్త్యా చవిఖ్యాతో భవన్త్రయే, సోమమశోభన్ రాజాచంద్రపాండ్య
ఇతీరితః. తస్య భార్యా మహాభాగావతివ్రత్యసరాయణ, కుముద్వతీతి
విఖ్యాతా కుమారోత్పలలోచనా. భర్తృశుశ్రూషణపరాశిషానా మిష్ట
దాయినీ, అనుకూలకళతేనపాలయామానమేదినిం కవాటశోరణవతీం
హర్ష్యప్రాకారశోభితాం. తాం పురిం పాలయామాన రాజా పరమ
ధార్మికః. దంపతీ పుత్రహీనా చ యయాతుర్నిర్జనంవనం, సమారాధ్య
శివం భక్త్యా నిరాహారో జితేంద్రియః. జపన్ పాంచాక్షరీవిద్యాంవరా
నామయుతం తతః, తిష్ఠన్నేకేషాదేనదశపరాణ్యహర్నిశం. ఫలాశీ
దశవర్షాణి త్రింశద్వర్షాణి తోఽయభుక్, శీతోష్ణపాతవర్షాణాం సహనో
నిరహంకృతిః. శివం క్రపూజయామానదుత్తరైశకమలైశ్శుభ్రైః, తపసా
తప్యమానస్య తేజసా చ మహాద్భుతం. అతిథిం స్తర్పయామాన ఫల
మూలజలాదిభిః, గోభిర్వాప్యమైగ్రిణై సింహైర్నకులైశ్చ భుజంగమైః
క్రీడంతి సహ నిర్వైరాస్తేజసా తస్య తద్వనే, మందభాసురభూద్యాను
ర్దేవా స్సర్వే చకంపిరే. తేజసా తస్య తద్భావం తస్మాదయామా
నురన్వహమ్, ఉగ్రేణ తపసా తుష్టౌ పార్వతీపరమేశ్వరా. ఆవిర్భూవావ
తురతః. కరుణాయుగలోచనా. శిష్యః మహిషీయతరాజరాజ! కిమర్థం
తప్యసే భవాన్, పితృవైతావహం రాజ్యం త్యక్త్వా నానమిహంగతః.
శివవాక్యం సమాకర్ణ్య సంతుష్టో భార్యయా సహ, కాయానిపాతయీ
మాస భూమా హటకదండవత్ ప్రణమ్య విధివద్భక్త్యా బద్ధాంజలి
రభావత, ధన్యోఽస్మ్యనుగృహీతోఽస్మి పాలితోఽస్మి నమేశ్వర. యది
మేత్వం క్రసన్నోఽసిపుత్రగ్రిదేహిచిరాయుషం, మధురాపాలనార్థాయ
మద్వంశస్యాభివృద్ధయే. ఇతి పృష్టస్స రాజ్ఞోవై భగవాన్ పరమేశ్వరః,
జన్తాంతరకృతైః పాపై స్సంతానం తవ నాసి హి. తదా తు
తవ భక్త్యా తు తుష్టో దాస్యామి వాంఛితం, సోమంగల్భపీహినా చ
కన్యకా చిరజీవినీ. అల్పాయురతిమేధావీ పుత్రో వా తవ
వాంఛితం, బ్రూహితి శంభునా ప్రోక్తం శ్రుత్వోవాచ మహీపతిః.

భగవన్ పరమానంద పరమేశ్వర శంకర, కన్యకా మాస్తుమేదేవ
పుత్రిం దేహి దయానిధే. ఇతి శ్రుత్యా మహాదేవ స్తథా స్త్రిత్యు
మయా సహ, గతే తుదేవదేవేశేరాజస్వపురమాయయా. తతఃకుము
న్వశించిదసాండాన్దగ్ధమవాప సా, తతస్తుదశమేమానే శుభవక్షత్ర
సంయుజే. పాస్మాత పుత్రిం పరస్థం రాజలక్షణసంయుతం, శ్రుత్యా
పుత్రిం పుత్రిం రాజా జాన్తాన్దేభ్యో భవం దదా. తతశ్చ జాతకర్మాది
కృత్యా సంతృప్తమాసహ. ఈశ్వరసాదలబ్ధత్వాన్నామ చేశ్వర ఇత్యపి.
చత్రే పితా తస్య మేల్దేవే మాంజీబంధనమాదరాత్, జగ్రాహ సకలా
విద్యా అధర్వణముబాహ క్రీమాత్. సంప్రాప్తేహేడశేవర్షేరాజాచింతా
పరాయణః, కథం పుత్రింస్తు దీర్ఘాయుర్భవశీతి విచారయన్. వివాహ
సంతరం తస్య ద్రవ్యవ్య మితి చింతయన్, ఏవం స్థితేనతితథాలలకాపుర
నాయకః రాజా మిత్రసహా నామ శివభక్త ఉదారధీః, కళావతితస్య
భార్యా భక్తిశ్వరపరాయణః. భక్తిశ్వరప్రసాదేన లభ్యా పుత్రింతు
కన్యకాం, సంప్రాప్తే యావనే కన్యాదానం కరుమియేష సః, తతస్తు
మధురాగాజ్ఞాసృకాశాదాతా ద్విజాః, కన్యాంద్వీష్ణం ముదాయుక్తా
శ్శ్రుత్యామిత్రసహస్త్వ తాన్. ఆహూతు సంతృప్తమనాః కన్యాం
దాస్యామి పార్థివ. అగచ్ఛత్వతివేగేన రాజానభ్రాత్పబంధవః ఇతి
శ్రుత్యా సృజనచసంప్రాప్త మధురాపురీమ, గాజ్ఞే నివేదయామాసు
ర్వృత్తాంతం సర్వమాదితః ఆకర్ణ్య రాజా సంతృప్తో భార్యాబంధు
సమన్వితః, అలంకామాయయా తూర్ణం రథాశ్వగజపత్తిభిః. ఆలోక్య
రాజా తాన్ సర్వాన్ పౌర్ణమాస్యాంముదాన్వితః, వివాహం కారయా
మాప శాస్త్రాక్రీడన ప వర్జనా, అలంకావతో తు లిస్యాం వై వ్రతో
ద్యాపన మాతనోత్, వేణుపాత్రం త్రయస్త్రింశ తస్విర్లపట్టైరలంకృతం.
చందనేన మహాలింగం శ్రీభక్తిశ్వరసంజ్ఞకం, హరిద్రయా తథా
గౌరీం వై కతేన వృషం తథా. సంపూజ్య విధవద్రాత్రౌ గంధపుష్పా
క్షతాదిభిః, త్రయస్త్రింశచ్చ వక్షాకాస్ససూపఘృతశర్కరాః త్రయ
స్త్రింశత్పక్తుదీపాన్ నిధాయ వటకోపరి. పుత్రిం కల్మాణినామిన్నంతు
వస్త్రగంధాక్షతాదిభిః హంద్రాకజ్జలై శ్చైవ అప్పచందనకుంకుమైః,

అలంకృత్య దదౌ తస్యై తత్సాత్రం భక్తిసంయుతా. మండలాదీప
 మాలాద్యైః పూరితం వేణుపాత్రకం, భక్తేశ్వరస్యై దాస్యామి స్వర్గ
 పత్నైరలంకృతం. దాతృప్రతిగృహీతృభ్యాం సౌమంగల్యప్రదాయకం,
 పుత్రపౌత్రాభివృద్ధ్యర్థం వ్రతం సంపూర్ణమేతవే ఇతి దత్వా తతః
 కన్యాం । నేపయిత్వా వరాంతికం, బంధుభిస్తుహభ్యుత్పాతు సుఖమాస్తే
 యదానుభవమ్. మృత్యుస్సంహారణో యోత స్తయోశ్చయ్యాగృహం
 ప్రభుః ఉద్ధాటయోద్ధాటయేతి కవాటమితి చానకృత్. ఇతి శ్రుత్వా
 ౭హ కల్యాణీ వాక్యం నోద్ధాట్యతేతి సా. మృత్యుః, అహం మృత్యు
 సతః కలిం నేతుమల్పాయుషం క్షణాత్. కల్యాణీ. భక్తేశ్వరప్రసా
 దాత్తు సౌమంగల్యాదిసంపదా, స్థితా ౭హంతస్యనికటేకధమాగమ్యతే
 త్వయా. గచ్ఛ గచ్ఛేతి తం చోక్త్యా శరణం ప్రాప్త శంకరం, భక్తే
 శ్వర యోసింధో శరణాగతవత్సల. మృత్యుగస్తం మమ పతిం రక్ష
 రక్షదయానిధే, ఏతస్మిన్నస్తరే మృత్యుః క్రుద్ధస్సంరక్తలోచనః. పాద
 ప్రహరైర్భహుశ ఉద్ధాట్య చ కవాటకం, గృహీతుమాగతస్తూర్జం
 తదా శంభర్దయానిధిః. దీపసంఘాభోగయుక్తకాలసర్వో బభూవ హ,
 మృత్యుం దదంత కోపేన ఈశో భక్తార్థిభంజనః. దష్టో మృత్యుః పపా
 తాథ విహ్వలాక్షో భయంకరః, దృష్ట్వా తు చిత్రగుప్తాద్యాః ప్రార్థ
 యంతముమాపతిం. ఈశస్సప్రార్థనాతుష్ట శ్శిత్రగుప్తమువాచ హ,
 కల్యాణీ యాతు మద్భక్త్యా కృణు భక్తేశ్వరప్రతా. తస్యాగి పతిం కథం
 హంతు యోగతో దండభృత్ప్రయం, భవత్వితః పరం త్వేవ నాగస్త
 వ్యం యమో ౭త్రతు. క్షమాకృతా మయా యాయం ధర్మరాజేన
 సంక్షతి, గచ్ఛ త్వ మితి తానుక్త్యా ఉచయూ సహితశ్శివః. వత్సే
 కల్యాణి యా ౭భూతే భీతిర్భర్తృపథా దితి, భక్తేశ్వరప్రతం పుణ్యం
 త్వయా కార్యమితః పరం. మత్ప్రసాదాత్తవపతి ర్దీర్ఘాయుగి పుత్ర)వాన్
 సుఖి, ఇతి దత్వా వరం తస్మై భక్తేశ్వో ౭ంతరధియత. తతస్సుఖేన
 కల్యాణీ సహభర్త్రా విహృత్యచ, పరేమ్యః ప్రాతరుత్థాయ ప్రాప్యకల్యాణ
 మంటపం. వభూవరా తత స్తత్ర కృతకౌతుకమంగళా, మధురేశ స్తస్య
 జాయాపుత్రస్యాయ్యుర్విచింతయన్. ఇతఃపరం స్నుమాభాగ్య వశాద్దీ
 ర్ఘాయుగస్త్వతి, ఇతి చింతయతస్తత్ర కలావత్యాం కేశ్వరః. అహ్వనార్థం

వాద్యమోషైర్గత్యా సంబాధినో గృహం, అహూతౌ తు ముదా
యక్తే తనా కల్యాణమంటును. దృష్ట్వా వధూవరా తత్ర స్నుమాం
ప్రాప కుముద్వతీ, నాలే కల్యాణి హేవత్నే తత్త్వం మే బ్రూహి
వృచ్ఛతః ఏహోల్పాయుశ్చ మే పుత్ర) స్వస్థ్యాగ్వాద్భహు జీవతు,
ఇతిశ్చత్వా చుతిం సుభ్రు ఉద్వాహం కారిణో మయా. కేన వ్రతప్రభా
వేన దీర్ఘాయురభవత్సతి, తతస్సా రాత్రివృతాంత మాహ శ్వశో
ర్మదాన్వితా. శు)త్వా సుహృష్టహృదయా సమాలింగ్య మాహు
ర్మహుః. తద్వ్రతం మమ చ బ్రూహి కరిష్యామి సుమధ్యమే ఈశ్వ
రోక్తప్రకారేణ సర్వం హ్యకథయత్తదా, శ్రుత్వా వ్రతప్ర
భావం తు వ్రతం చక్రే కుముద్వతీ. కేన వ్రతప్రభావేన వ్రతప్రాప్త
సమన్వితా, మధు రాంప్రాప్యసన్నేహాపుత్ర)ప్రాప్త)సమన్వితభుండాహో
వివిధానోభగాన్ సుఖమాస్తే యథా సుఖం, తదావ్రభృతిలో కేఽస్మిన్
వ్రతం భక్తేశ్వరాభిధం ఇతిహ్యకథయత్తత) సార్వతీం పరమేశ్వరం,
భక్తేశ్వరవ్రతమిదం పార్థమాస్యాం విధియతే. నారీసామూన్యమేతద్ధి
వ్రతం భక్తేశ్వరాభిధం. కరోతి భక్త్యా యా నారీ వ్రతమేతచ్ఛివ
ప్రియం. సంప్రాప్యపుత్ర)ప్రాప్త)దీన్ సౌమంగల్యాదిసంపదః, ఇహభక్త్యా
మహాభోగాన్ సదాశివపదంప్రజీత. ఇతి సూతవచస్సు)త్వా యువ
యస్తుషమాంసాః, స ర్వభోజియుషపత్నీభ్యః కారయామాసురే శ్వరం.
తదా పృథ్వీ లో కేఽస్మిన్ పసిద్ధమభవత్తితౌ. ఇతి శ్రీభవిష్యత్పర
పురాణే భక్తేశ్వరవ్రతకల్పసంపురః ఇతి పార్థి మావ్రతాని.

అథ అమావాస్యవ్రతాని.

భాద్రపదామావాస్యాయాం కుశగ్రహణం. హేమాదా)స్రక్తుం
హరితీన. మాసే నభస్యమావాస్యా తస్యాం దర్భచ్ఛ)దహా సుతిః,
అయాతయామాస్తే దర్భా నియోజ్యాశ్చ పునః పునః. నభః శ్రా)దణ
దర్భాంతపక్షిణేదం. మదనరత్నే తు మాసే నభస్యే కుశః. ఇతికుశగ్ర
హణం. అత్రి)వామావాస్యాయాం పితోరావ్రతం మధ్యే దేశే పోలా
ఇతి పసిద్ధం. ఇదమేవ కర్ణాట దేశే వైశ్యక గ్ర)యామాణం ఫలకారి
వ్రతం చ. నాప)దోషవ్యాపిని గా)వ్యా. యదా పూర్వరాతౌ) ప)దో
షవ్యాప్తభావ సదా పరా కార్యా తిచ్చస్త్ర)సా)ధాన్యవ్రతం, తత)

దేవీపూజోక్తా. అథాశ్వినకృష్ణమాసాస్యాయాం గజచ్ఛాయాపర్య. అపరాశ్చేయము. హరా కరస్థితే యా స్వాదమాసాస్వా కరా నివృతా, సాజ్ఞేయా కుంబరచ్ఛాయా ఇతి బోధాయనోఽబ్రహ్మిణ్. (హరా=నూర్యే, కరే=హస్తే, స్థితే). తత్ర స్నానం హుతం జప్తం దానం దద్వాత్మ్యుత్సత్తః, పితృభ్యస్సంసదాస్వామి స్యాత్కయ్య ముపతిష్ఠతు. ఇతి గజచ్ఛాయా.

అథ కేదారేశ్వరప్రతిష్ఠ.

అథాశ్వినామావాస్యాయాం కేదారేశ్వరప్రతిష్ఠం. ఏవంగుణే త్యాదిశుభతిథాశ్చి కేదారేశ్వరప్రతిష్ఠార్థం సూరిందపురాణోక్తప్రకారేణ యావచ్చక్రధ్యానావాహనాదిహోడశోపచారపూజాం కరిష్యే. తదంగ త్వేన కలశారాధనం, కలశం గంధపుష్పక్షుదై రభ్యర్చ్య, కలశస్యాపరి హస్తం నిధాయ. కలశస్య ముఖేవిష్ణుః కింకేరుద్ర సుమాశ్రితః, మూలే తత్ర స్థితో బ్రహ్మమధ్యే మాతృగణాః స్మృతాః. కుండోతు సాగరా సుర్యే కలశాంబుసమూశ్రితాః, ఆయాంతీశ్వరపూజార్థం దురి తక్షయకారకాః. గంగే చ యమునేచైవ గోదావరి సరస్వతి, సర్వదే సింధు కావేరి జలేఽస్మిన్ సన్నిధిం కురు. ఏవం కలశపూజాం కృత్వా తతః కేదారేశ్వరపూజామారభేత్. శూలం డమరుకం చైవ దధానం హస్తయుగ్మకే, కేదారదేవమీశానం ధ్యాయేత్ప్రపురఘాతినం. ధ్యా నం. కైలాసశిఖరే రమ్యే పార్వత్యా సహితప్రభో, ఆగచ్ఛ దేవదేవేశ మద్భక్త్యా చంద్రేశ్వర. ఆవాహనం. సురాసూరిరోరత్నప్రదీపితపదాం బుజ, కేదారదేవ మద్భక్త మాసనం ప్రతగృహ్యతాం. ఆసనం. గంగధ రసమస్తేఽస్తు త్రిలోచన వృషధ్వజ, మాక్తికాసనసంస్థాయ కేదారాయ నమోనమః సాద్యం. అర్ఘ్యం గృహాణ భగవన్ భక్త్యాదత్తం మహేశ్వర, ప్రయచ్ఛ మే సదాతుష్టిం భక్తానామిష్టదాయక. అర్ఘ్యం. మునిభిర్నారదప్రభృర్విశ్వానామితైవైభవ, కేదారదేవ భగవన్ గృహాణాచమనం విభో. ఆచమనం. కేదారదేవ భగవన్ సర్వలోకేశ్వ రప్రభో, మధుపరగం ప్రదాస్వామి గృహాణ త్వం సుఖం వై. మధు పరగం స్నానం పంచామృతం దేవ శ్రితం శుద్ధోదక్త రపి, గృహాణ గౌరీ రమణ త్వద్భక్తేన మయార్పితం పంచామృతస్నానం నదీజలసమా

యుక్తం మయా దత్త మనుత్తమం, స్నానం స్వీకురు దేవేశ సదాశివ
 నమోఽస్తుతే శుద్ధోదకస్నానమ్. వస్త్రయుగ్మం సదాశుభ్రం మనో
 హరమిదం శుభం, దదామి దేవదేవేశ భక్త్యేదం పృతిగృహ్యతాం.
 వస్త్రయుగ్మం. స్వర్ణయజ్ఞోపవీతం చ కాంచనం చోత్తరీయకం, రుద్రాక్ష
 మాలయా యుక్తం దదామి స్వీకురు ప్రభో. యజ్ఞోపవీతం. సమస్త
 గంధద్రవ్యాణాం దేవత్యమసి జన్మభూః, భక్త్యా సమర్పితం ప్రీత్యా
 మయా గంధాది గృహ్యతాం. గంధాన్. అక్షతోఽసి స్వభావేన
 భక్తానామక్షతం వరం, దదామి నాథ మద్వైరై రక్షతైః ప్రియతాం
 భవాన్. అక్షతాన్. కల్పవృక్షపృస్తానైస్తవం పూర్వైరభ్యర్చి
 తైస్సురైః, కుంకుమైః ప్రార్థితై రేభరిదాసీమర్చితోమయా. పుష్పాణి.
 తతః. ఇంద్రాద్రిలోకపాలపూజాం కుర్యాత్. శివస్య దక్షిణేభాగే
 బ్రహ్మణేనమః, ఉత్తరభాగేవిష్ణవే, మధ్యే కేనారేశ్వరాయ, అథాంగ
 పూజా. మహేశ్వరాయ పాదోపూజయామి. ఈశ్వరాయ జంఘే
 పూజయామి కామరూపాయ జానుసి. హరాయ ఊరూ. త్రిపురాంత
 కాయగుహ్యం భవాయకటిం. గంగాధరాయ నాభిం. మహాదేవాయ
 ఉదరం. పశుపతయే హృదయం. పినాకినే హస్తాన్. శివాయ
 భుజ్ఞి. శిశికంఠాయ కంఠం. విరూపాక్షాయ ముఖం. త్రినేత్రాయ
 నేత్రాణి. రుద్రాయ లలాటం, శిర్షాయ శిరిః. చంద్రమాళయే
 మాళిం. పశుపతయే సర్వాణ్యంగాసి పూజయామి. తతః శివాష్టోత్తర
 శతనామపూజాం కుర్యాత్. అథ సూత్రగ్రంథిపూజా — శివాయ
 సమః ప్రథమగ్రంథిం పూజయామి. శాంతాయ ద్వితీయ గ్రంథిం.
 మహాదేవాయ తృతీయగ్రంథిం. వృషభధ్వజాయ చతుర్థగ్రంథిం.
 గౌరీశాయ పంచమగ్రంథిం. రుద్రాయ షష్ఠగ్రంథిం. పశుపతయే
 సప్తమగ్రంథిం. త్ర్యంబకాయ నమః నవమగ్రంథిం. నీలలోహితాయ
 దశమగ్రంథిం, వారాయ ఏకాదశగ్రంథిం. స్మరహరాయ ద్వాదశ
 గ్రంథిం. భవాయ త్రియోదశగ్రంథిం. శింభవే చతుర్దశగ్రంథిం.
 శిర్షాయ పంచదశ గ్రంథిం. సదాశివాయషోడశగ్రంథిం. ఈశ్వరాయ
 సప్తదశగ్రంథిం. ఉగ్రాయ అష్టాదశగ్రంథిం. శ్రీకింఠాయ ఏకాద
 వింశతిగ్రంథిం. నీలకింఠాయ పంచతిగ్రంథిం, మృజ్యంజయాయ

ఏకవింశతిగ్రంథిం పూజయామి. దశాజ్ఞం భూపముఖ్యం చ హ్యంగార
వినివేశితం, భూపం సుగంధైరుత్పన్నం త్వాం ప్రీణయతు శంకర.
భూపం. యోగినాంహృదయేనైవజ్ఞానదీపాంకురోద్భవ, బాహ్యదీపా
మయా దత్తో గృహ్యతాం భక్తిగౌరవాత్. దీపం. త్రిలోక్యమపి
నైవేద్యం న తే తృప్తిస్తథా బహిః, నైవేద్యం భక్తవాత్సల్యా
ద్యుహ్యతాం తస్మింబక త్వయా. నైవేద్యం నిత్యోనందస్వరూపత్వం
యోగిహృత్కమలే స్థితం, గృహణ భక్త్యా మద్దత్తం తాంబూలంప్రతి
గృహ్యతాం. తాంబూలం. అర్ఘ్యం గృహణ భగవన్ భక్త్యాదత్తం
మహేశ్వర, ప్రయచ్ఛమేనమస్తుష్టింభక్తానామిష్టదాతుక. పునరర్ఘ్యం
కర్పూరచంద్రసంకాశం జ్యోతిస్సూర్యమివోదితం, భక్త్యాదాన్యామి
కర్పూరనీరాజనమిదం శివ, నీరాజనం. భూతేశ భువనాదీశసర్వదేవాది
పూజిత, ప్రదక్షిణం కరోమిత్వాం వ్రతం మే సఫలం కురు.
ప్రదక్షిణం. హర శంభో మహాదేవ విశ్వేశామరవల్లభ, శివశంకర
సర్వాత్మస్థీలకంఠ నమోస్తుతే. నమస్కారం. అభీష్టసిద్ధిం కురుమే
శివావ్యయ మహేశ్వర, భక్తానామిష్టదానారం మూర్త్యుతకశే
బర. ప్రార్థనా. కేదారదేవదేవేశ భగవన్నంబికాపతి, ఏకవింశద్దినే
తస్మిన్ సూత్రం గ్రహ్యమ్యహం ప్రభో. సూత్రగ్రహణం. ఆయుశ్చ
విద్వాం చ తథా సుఖం చ సాభాగ్యవృద్ధిం కురు దేవదేవ, సంసార
ఘోరాంబునిధౌ నిమగ్నం మాం రక్ష కేదార నమోనమస్తే దోర
బంధనం. కేదారఃప్రతిగృహ్యతు కేదారో వై దదాతి చ. కేదారస్సార
కోభాభ్యాం కేదారాయ నమోనమః. వాయనదానం. కేదారప్రతిమా
యస్తాద్రాజ్యసాభాగ్యవర్ధనీ, తస్మాదస్యాకి ప్రదానేన మమాస్తు
శ్చిరించంచలా. ఇతి వ్రతిమాదానమంత్రః. ఇతి పూజావిధానం
సంపూర్ణమ్.

కేదారేశ్వరప్రకరణం.

సూతడివాచ. యస్య ప్రసాదాదుత్పన్నం క్రియతే సచరాచ
రమ్, తం ప్రణమ్య మహాదేవం భగవంతముమావతం. కేదారవ్రతి
మాహాత్మ్యం సర్వకల్యాణకారణం, ప్రవక్ష్యామి జగద్భూత్యై ముని
భిశ్చపురాకృతం. హృతం శంకరదేవార్థం దేవ్యా యద్వ్రతచర్యయా,

యద్యతం చరతాం లోకే సంభవంతి విభూతయః. అరోగ్య
 మాయుః కీర్తిశ్చ వరం తే శృణ్వ తామిదం, ఏకవింశతివారాన్య
 శ్చరత్యేతద్వితోత్తమం. ఇహముత్ర చ కల్లాణం విందతి ధువ
 ముత్తమం, వ్రతం సమాచరన్మృత్యుభాగ్యం కాంతి మేవన.
 ఆయుశ్చియం చలభతేశివలోకేమహీయతే, తస్మాద్విజ్ఞోవా రాజావా
 వైశ్నో నా శూద్రో ఏవ వా. యేచాప్యన్యే నరాః కుర్వ్య సంతముతా
 వ్రతముత్తమమ్, అస్తిపూర్వోత్తరే భాగే పృథివ్యాం ధరణీధరః.
 కైలాస ఇతి షభాగ్భగ్న శ్రీమాన్ లోకనమన్మృతః, రాజతైర్విమలై
 శ్చృంకై సర్వకర్మచిత్రితైః తటిగ్గణసమాక్షేర్జ్జ్వారదాబైః వివస్థితైః
 నానాద్రుమలతాకీర్ణైర్జ్జనాపుష్పఫలైర్ద్యుతైః, వానావిహంగసంఘస్త్వై
 ర్నానానిర్గ్వరసంకులైః, సాలైస్తమాలైస్తిలకైర్ద్వితీయైర్వక్త్రైర్వక్త్రై రపి.
 అశోకైః కరకైర్ద్యుతైః శృంగనైర్దేవదాసుభిః, నారకేశామ్రుపనసపూగ
 పుష్పాగచంపకైః. వృత్తేశాన్వైశ్చ తరుభిశ్శోభితః పుణ్యకాననైః,
 వీరస్య శిఖరే రమ్యే యోగిబృందవిషేవితే. యక్షకేసురగంధర్వ సిద్ధ
 విద్యాధరైర్వృతే, సమావసత విశ్వాత్సాహివాకీప్రమత్తైర్వృతః అంబి
 కానహితశ్శ్రీమాన్ సర్వదేవనమన్మృతః, ఏకదా తస్య పర్యస్తే
 గుద్రాణీకహితశ్శివః. తథా ప్రకుర్వన్ వసతిః సురాణాం దర్శనందదౌ
 అగ్నిరాయుస్తథావీర్య శృందమాస్సహితారకః. బ్రహ్మదయో వసి
 స్థాధ్యాస్తే సర్వే శుసిషేవితే, రుభాతిలోత్తమా వైవ సహజన్యా
 చ మేనకా. యాశ్చాన్యా దేవవనితాః పరిత స్తు పినాకినమ్, చూతరశ్మం
 డికాద్భాశ్చ శార్తికేయో గజాంన. వంద్యాదయో దేవగణా
 సామూహ్యసహితాః స్థితాః, ఏవం ప్రవర్తమానాయాం సభామూంరుద్ర
 సన్నిధౌ. నారదప్రముఖాస్తత్ర జగుస్తేన ప్రవోదితాః, తేమాంప్రవృత్తే
 మధురే గీతే సర్వమనోహరే. వాదిత్రుయసంయుక్తా నన్మృతశ్చాప్సరో
 గణాః తాసామస్మరసాం మధ్యేరంభా సర్వాంగసుందరీ. మధురంలాస్య
 మకరో త్వగ్వగీర్వాణసమ్మతమ్, తత్ర భృంగిరితిర్నామస మయేశివసమ్మ
 తం. అద్భుతం వికటం నృతమకరో ధ్వజస్నిధౌ, తత్ర ప్రవర్తతేహాస
 స్సురాణాం శివయోః పురః మహాన్ కలకలశ్చాసీద్ధిరికందరపూరణః,

ఏవం ప్రహసనాస్తే తు శ్రీమాన్ సర్వేశ్వరోఽబ్రవీత్. సాధు భృంగి
 రిశే సమ్యక్కృతం ప్రహసనం త్వయా, ఇత్సుక్త్యా భగవాం స్తస్మై
 ప్రసాదమకరోద్విభుః. హరప్రసాదాతున్ప్రీతస్తురై శ్చ సుబహూకృతః
 హరం ప్రదక్షిణీకుగ్గన్ వినాదేనీ సమాహితః. ప్రణామమకరోత్ స్తై
 వినయేన సమన్వితః, తతో దేవ్యబ్రవీద్వాక్యం దేవమున్వీత్య సుస్వితా
 మద్భాగం పరిహృత్వాసా కృతవాం స్త్యత్ప్రదక్షిణం, ప్రణామస్య
 కిమేతస్య కారణం పరమేశ్వర. బూహి మేతత్త్వతస్సర్వం శ్రోతుం
 శౌతూహలం హి మే, తయైవమక్రోభగవాన్ బభాషే శశిశేఖరః.
 యోగినో ననమంతి త్వం పరమార్థవిదః. ప్రియే, యేభజన్తప్రియే
 త్వంతు తేహంనాస్తి ప్రయోజనం. ఇత్సుక్తాసామ హే శేనతత్వాజ
 ప్రియమీశ్వరి, శక్త్యా వినాకృతస్సోఽథ త్వగస్థివిషయాంగభృత్.
 అంబా త్వగస్థిశేషా సా నిస్సరవికటాఽభవన్, తతస్తుదేవీ కుపితా
 దేవతాభిః ప్రసాదితా. జగము ముక్త్యా కైలాసం తపసీ గౌతమా
 శ్రమం, సింహైర్నైగైశ్చ శృంగైర్నైగైశ్చ నిషేవితః. పన్నగైర్నైగై
 శ్చాపి విముక్తాన్మోహ్యమత్సరైః, నానాద్రుమలతాకీర్ణం సేవితం పరమ
 ర్హిభిః. సర్వలోక ప్రియకరం సర్వకామఫలప్రదం, గౌతమోఽపిమహా
 తేజాసమితుశఫలాని చ. వన్యాని హోమయోగాగ్ని వనాదాహృత్స్య
 నిర్గతః, మునిస్తు స్వాశ్రమాభ్యాసే శోభామున్వీత్య విస్మితః. కిమిదం
 తావసారణ్య మిదానీం శోభతే భృశం, ఇది చింతాసమావిష్టో వివేశ
 స్వాశ్రమం మునిః. ప్రవిశ్య కద్రుపత్రాక్షిం భవానీ వీక్ష్యభూషితాం.
 సోఽపృచ్ఛదభిపూజ్యైవాం తత్రాగమనకారణం. పృష్టా వ మునినా
 దేవీ స్వవిపాదస్య కారణం, ఉక్త్వా చ సుఖసూసీసం ప్రణమ్య పునర
 బ్రవీత్. భగవన్ హరదేహార్థం యాదృశేనాప్యతే మయా, తాదృ
 శంమే వ్రతం బ్రూహి యదభవేద్వోగిసమ్మతం. తచ్చుత్వాసమహాతే
 జాభవాన్యా వాక్యమీరితం, సమీక్ష్య సర్వశాస్త్రాణిపురాణానిచసర్వ
 శః. అభీష్టవరదం చైవ శ్రీయతేదారనామకమ్, ఆచచక్షే మునివరో
 భవాన్యై సువ్రతం మహత్. అపర్ణా చాబ్రవీద్వాక్యం వ్రతస్యాస్య
 విధిక్రమగి, కథం కథయ తు దేవ మథాశాస్త్రప్రచోదితం ఏవ బ్రువా
 వాణాం తాందేవీ మునాచమునిపుంగవః. మూసిభాద్రపదేఽష్టమ్యాం

శుక్లపక్షే సమాహితః, తస్మాన్ కార్యాన్యై ర్యాపి యథాశుచి శుశోభన్తే. హస్తే బద్ధాః ప్రతిపరం హ్యేకవింశతితంతుభిః, ఉపోష్ణ రజసింతాం తు కృత్వా బ్రాహ్మణభోజనమ్. తదారభ్య వ్రతక్షన్యమమావాస్యవధిం వ్రతం, విశం. పాతకసముద్ధాయ కృత్వా పూజాం. పయత్నతః. కేదారదేవపూజాం తు కుర్వాదపి విశేషతః, వివిక్తే శుచిదేశేతు ధాన్యరాశిం నిధాయ చ. తస్యోపరి నిదానూథ పూర్ణకుంభం శుశోభనం, సువేష్ణ సూత్రజ్ఞైశ్చ హ్యేకవింశతినంఖ్యతే. తామేన వా నుకూలేన కార్యాసేనాపి వేష్ణయేత్, వవరత్నాని వా తస్మిన్ సువర్ణం వా తథా ఫలం. నిధాయ గంధపుష్పద్వై రర్చయిత్వా యథావిధి, త్రినస్తనంఖ్యకాన్ దేవి బ్రాహ్మణాన్ వేదపారగాన్. సమాహూయ ప్రతిపావ్య పాదశౌచం విధాయ చ, పూజయేదథ తాన్ సర్వాన్. పురోహితపురస్కరాన్. తతః కేదారదేవస్య కుర్వాదావాహనంపునః, ఆనాహ్య దేవం తత్రైవ ప్రతిపావ్య యథావిధి. చందనాగరుకర్పూర కస్తూరీకుంకుమాదికాన్, గంధాంశ్చ వివిధాన్ దేవి పుష్పాణి వివిధాని చ తాంబూలాని విచిత్రాణి వాసాంసి చ నివేదయేత్. పుష్పైరభ్యర్చ్య విధివద్ధూపదీపాదిభిశ్శివం. గోధూమపిష్ట సంక్లుప్తా నేకవింశతినంఖ్యకాన్. అపూపాన్మన్వమన్నం చ పాయసం గుడ సంయుతం. దధ్యాజ్ఞమధుసంయుక్తమనేకవ్యజ్జనైర్భుతం, ఫలైరనేకై స్సంపూర్ణం గదభీషనసామ్రుతే. పక్కాన్నివేద్య దేవాయ కృత్వా చాచమనీయకమ్. తాంబూలం చ నిశేద్యాథస్తోత్రం కుర్వాద్యథేష్ఠితమ్. కృత్వా దేవస్య పూజాం చ దేవి కేదారనాయకం, యథాశక్తి సువర్ణేన బ్రాహ్మణేభ్యః వ్రదాయ చ వ్రతం సమాప్య విధివ స్పీణాయస్య త్రిలోచనం, ఇత్వాచచక్షే మునిరప్యథారావ తద్వ్రతైషితా. తతః ప్రీతో మహాదేవస్సర్వదేవగణైస్సహ, ఆగత్య స్వశరీరార్థం భవత్స్య దాస్యతి స్వయం ఏతద్భవానీ సుప్రీతా శ్రుత్వా గౌతమభాషితమ్, యథానిర్దిష్టమృషిణా తథా సర్వం సమాచరేత్. తతః ప్రీతమనా భూత్వా భగవాన్ వృషభధ్వజః, గత్వా దేవగణై స్సార్థం స్వదేశార్థం దక్షా హరః. తతో భవానీ సుప్రీతా శంకరార్థం సమేత్య చ, దేవం ప్రసాదయామాస లోకానాం హితకామ్యయా.

దేవప్రసాదాద్వైలోక్యేకుర్వంశ్చేతద్రతం జనాః, యో యుత్సాహ
 యోతేబుద్ధ్యా తత్సర్వం సమవాప్నుయాత్. ఇతి ప్రసాదో దేవో
 భగవానంబికాసఖః, తథేత్సుక్త్యా సురగస్తేనైవాంతరధీయత, తత
 శ్చిత్తాంగదో నామ గంధర్వశ్చివభక్తిమాన్. వ్రతచక్రాగమం లేభే
 సందికేశ్వరపార్వతః. మనుష్యవిషయం ప్రాప్య వ్రతమేతద్విశామ్యహం,
 ఏవం సతు వినిశ్చిత్వజగామోజ్జయనీం పురీం వజ్రదంతాను విధివద్గదా
 రాజే వ్రతం సుధీః, వ్రతమేతదనుస్థాయ సమహాసభవత్సభః, అథా
 భూతాం శ్రేష్ఠసుజేతస్యాం చ పురి కన్యకే. ఏకాం పుణ్యవతీంప్రామా
 రవానిం భాగ్యవతీం విదుః, తే కన్యే పితరం ప్రాప్య బభాషాతే
 ప్రియం వచః, మహతే-దారదేవస్య వ్రతం కర్తుం పునీద మే,
 లాభ్యామేవం నిగదితే పితా వై వాక్యమబ్రవీత్. వశే బ్రూతే దరి
 ద్రోహం కథమాసాద్యదే మయా, సామగ్రి చాస్య నాస్త్యేవ యు
 చాత్వాం తద్విముచ్యతాం. అనుజ్ఞాతే త్వయా శాత కర్తు మిచ్ఛావ
 స్సువతః, త్వదనుజ్ఞేవ నియతమావయోః కరమంధనం. ఇత్సుక్త్యా తేన
 వై త్యేన కృతాజ్ఞే నాథ కన్యకే, కస్మింశ్చిద్రుచితే దేభి వటవృక్ష
 సహృదితే. బద్ధ్యా క్రుతిసరంతత్రచక్రాజేర్వాం యథానిధి, ఏవయో
 ర్భక్తిజీతేన తత్సామగ్రిం దదామహః, వ్రతచక్రాం సహాసాద్య
 ప్రీతేతే చక్రతుర్వ్రతం, తతః ప్రీతో మహాదేవ సాంబస్సన్నిహితో
 భవత్. స తయోః కన్యయోః ప్రీతో రూపమపసరసాం దదా,
 అనుతమాయురైశ్వర్యం దత్వా సాంఽర్హ్విభోభవత్. అథ పుణ్య
 వతీం వ్రతే రాజా హ్యుజ్జయినీపతిః. అపరాం చోశభూసాతో నామ్నా
 భాగ్యవతీం తథా, దత్వాఽత్మజే తదా వై శ్వస్సస్మద్ధో న్యవసత్సుఖం.
 సామ్రాజ్యం సంపదం ప్రాప్య పుత్రాన్ లభ్యా మహాజనః,
 తే సుతే పితరం హృష్టం చక్రాతే మాతరం చ తాం. అథ భాగ్యవతీ
 కామమైశ్వర్యమదమోహితా, కాలే గతే బహుతిథే వ్రతమేతస్మ
 మోచ సా. సాభాగ్యహీనా పుత్రేణ సహ భర్త్రా వివాసితా,
 వససంచారఖన్నా హి జగామ శబరాలయం. తతః పుత్రం సమా
 హూయ వాక్యమేతదువాచ హ, ఉపయేమే స్వసారం మే జ్యేష్ఠా

ముజ్జయినవతిః తాం దృష్ట్వా ధనమాదాయశీఘ్రమాగచ్ఛపుత్రక,
 ఇతి మాహేశ్వరశ్శ్రుతాన్ జగామోజ్జయినీం పురీం గత్వా నివేద
 యామాన పుణ్యవత్సైః స పుత్రకః, మాతుర్వివాసనం రాజ్యాద్యన
 వాసం చ కుస్సుహం. తతిః పుణ్యవతి శ్రుత్వా దదా తస్య మహాధనం,
 ధనమాదాయ సుప్రీతః ప్రయయా మాతిరిం ప్రతి. గచ్ఛన్నారే హృత
 స్సోఽభూ ద్వేవేనాదృశ్యరూపిణా, పునర్గత్వాధనంగృహ్యగచ్ఛతస్తస్య
 తద్ధనం. జహారేశో జగాదైటం నితరాం దీనమానసం, గచ్ఛ భాగ్య
 వతిపుత్ర మా విషాదం వృథా కృథాః. ఆయోగ్యం భవతా హేత
 ద్వ్రతం మే చంతాం ధనం, ఇతి శ్రుత్వా వచస్తస్య కిమేతదితి విస్మి
 తం. పుణ్యవత్సైః జగాదైత త్పునర్గత్వాహ తత్రదా, నా తద్విజ్ఞాన
 పుత్రేణ కారయామాన తద్వ్రతం. భగిన్యా చయథాపూర్వం క్రిమ
 తామిత్యువాచహ, వ్రతాంతే ధనమాప్నోత్యగచ్ఛన్ పూర్వహృతం
 ధనం. సంప్రాప్య తత్రదేకాంతే ప్రీతస్సిత్యా మహాధనం, ఆదాయ
 మహతిం సేనాం గజాశ్వరథ సంకులాం. జగామ కాంచీనగరం పిత్రా
 ప్రత్యుద్గతో బలీ, మాత్రా పిత్రా చ సహత శ్చిరకాలమువర్తతి. తిదా
 ప్రభృతిమితాచచకార వ్రతమాదరాత్, సచచోశస్మహః ప్రీతిస్తదా
 ప్రభృతితద్వ్రతం. యథోక్తేన విధానేన యః కరోతిస్మిలిం లభత,
 ఇతి వ్రతస్య మహాత్మ్యం యే శృణ్వన్తి పఠన్తి వా. తేహమపి
 మహాదేవిః ప్రీతో భవతి సర్వదా, ఆయుషకరం పుష్కరం శ్రీకరంచ
 యశస్కరం. వ్రతమేతన్నముద్దిష్టం గౌరమేనమహాత్మినా, ఆర్థినోనాత
 మాకాంక్షన్ వ్రతమేతన్నమాచరేత్. మహతిం సంపదం నాప్యశేష
 సాయుజ్యమశ్నుతే.

ఇతి సాగందపురాణోక్తకేదారవ్రతకల్పసంపుటాః.

అథ కారికామావాస్యాలక్ష్మివ్రతం. అథ మారశిరమామా
 న్యం గౌరీతిపావ్రతం, ఉత్తిరియాచరిమి. అథ సోమవత్సమావాస్య
 వ్రతం. అత్రాశ్వతిప్రదక్షిణాదికం సంప్రదేశప్రసిద్ధం. అమాసోమసమా
 యాగేత్రాద్ధయద్యత్ర లభ్యతే, తిర్థే కపిలధారేఽస్మిన్ గంగాయాం
 పుష్కరేతిథా. దివ్యాంతరిక్షభూమానియాని తిర్థాని సర్వకే, తాన్యత్ర
 నివశిష్యంతి దర్శనోమదినాన్వితే. అమావాస్యా తుసోమేన సప్రమా

భాను వా సహ, చతుర్థి భూమిపుత్రేణ సోమపుత్రేణ చాప్లమి.
 చతస్రస్థిభయః కృష్ణా సూర్యగ్రహణసన్నిభాః, స్నానం దానం తథా
 శ్రాద్ధం సర్వం తత్రాక్షయంభవేత్. తథివాసరయోగ్యోగో యథాకాలే
 భవేద్యది, భాస్వంతే వాధ మధ్యాహ్నపుణ్యకాలస్స సాన్యథా. అథ
 సంకల్పః తిథ్యాదికం సంకీర్త్య, మమేహస్వాం సోమవత్సమాయాం
 సకలపాపక్షయార్థం, పుత్రపౌత్రాద్యభివృద్ధ్యర్థం జన్మజన్మని అవైధవ్య
 సంతతిచిరంజీవిక సంపత్సేభాగ్యసద్భ్యర్థం చ అశ్వత్థములే బ్రహ్మవిష్ణుశివ
 స్వరూపాశ్వత్థనారాయణముద్దిశ్య తల్పిత్యర్థం అశ్వత్థపూజాం తదంగ
 తియాకలశపూజాంచ కిరీష్యే. అథ పూజా. గణేశమధ్యర్చ్య. ఓంఅశ్వ
 తేవో...ఆరాత్యే...నమశ్చకృత్సతే ... బ్రహ్మదేవానాం...తద్విష్ణుః
 ఆత్మావహంతు...శాంతాకారం...శాంతపద్మాసనమితిధ్యాత్వా. సర్వ
 వ్యాపక పశ్యేశ కృపయా దీనవత్సల, సుయోపపాదితాం పూజాం
 గృహణేమాంజగత్పితే సమాస్రశ్చరేత్యావహానం. మూలానిబ్రాహ్మణా
 యస్య ఋగ్వేదాంగాని పల్లవాః, ఫలాని యజ్ఞాః శాఖాశ్చనారాయణ
 దయాం కురు సూర్యకోటిప్రతికాశ సర్వవ్యాపిన్ జగత్పితే, ఆననం
 కిల్బితం భక్త్యా గృహణ పరమేశ్వర. పురుష ఏవేదమాననం మహా
 దేవ జగద్వ్యాపిన్ జగదానందకారిక, విష్ణుక్రాంతాదనంయుక్తం తవ
 పాద్యం మయార్చితం. ఏతావానస్మేత పాద్యం, ఫలఽంధాక్షత్రర్చ్య
 కం పుష్పదిర్భాగసమ్మితం, అర్ఘ్యం గృహణ భగవన్ పట్టసర్వఫల
 ప్రద. త్రిపాదిత్యర్ఘ్యం. కర్పూరలాదిసురభిశీతలం సలిలంప్రభో, ఉమా
 రమణ శంభో త్వం ఆచమ్యంప్రతిగృహ్యతామే. తన్నాద్విరాడిత్యాచమ
 నమ. పంచామృతం మయాఽనీతంపయా దధి ఘృతంమధు, శింశరా
 గుడిసంయుక్తం స్నానార్థం ప్రతిగృహ్యతాం. పంచామృతం గంగా
 కృష్ణా గౌతమీ చ కావేరి చ పినాకసి, సలిలం తాభ్య అనితంస్నానా
 ర్థంప్రతిగృహ్యతాం. యత్పురుషేణేతి స్నానం, పేతివానస్వయి పిభో
 వ్యాఘ్రాజని మయాఽహృతం, వాసన ప్రత్యాగృహణేదంపురుషోత్తమ
 శిశిర. సప్తవ్యాసన్నతి వస్త్రం. ఉపవీతం సోత్తిరయం మయాదత్తం
 సుశోభన్, పశ్చిమూర్త్యగృహణేదం నారాయణశివ ప్రభో, తం యజ్ఞ
 మిత యజ్ఞోపవీతం. అశ్వతి హుతిభగ్వానా గోపదస్య పదాశ్రియ,

అశేషం హర మే సాపం వృక్షరాజ నమోస్తు తే. అలంకారం. మల
యాచలసంభూతం ఘనసారం మనోహరమ్, విలేపనం సురశ్రేష్ఠచందనం
ప్రతిగృహ్యతాం. తస్మాద్యజ్ఞాదితి గంధం. నేక్షతాశ్చ సురశ్రేష్ఠ
కుంకుమాక్షాః సుశోభనాః, మఝా నివేదితా భక్త్యా త్వదర్థం పర
మేశ్వర. తస్మా దిత్వక్షతాన్. తులసిజాతికమలమల్లికాచూపకాని చ,
బిల్వాని హర గోవింద గృహాణ పరమేశ్వర. తస్మాదశ్వేతిపుష్పం అథా
ప్రేతరాది పూజా కార్యా.

ఓం. పరమాత్మ నేనము, పరమేశ్వరాయ, పరబ్రహ్మణే, నారాయ
ణాయ, విరించయే, శివాయ, రుద్రాయ, విభూతయే, వనస్పతయే, వృక్ష
రాజాయ, వేదాత్మనే, పశ్యతయే, దేవాత్మనే, త్రిమూర్త్యాత్మనే,
ఊర్ధ్వమూలాయ, అవాక్పభాయ, ఛండఃపర్ణాయ, అవ్యయాయ, పాప
ఘ్నాయ, జ్ఞానవృక్షాయ, భూతావాసాయ, పుణ్యాయ, శివకారాయ,
మహాములాయ, ఋషిసేవితాయ, తపఃఫలాయ, అగ్నిగర్భాయ,
ఆరణ్యే, సమిదాకరాయ, సూర్యాశ్వజాయ, శమీపతయే, శాశ్వ
తాయ. వనస్పతరసోద్భూతో గంధాఞ్జ్యోతిమనోహరః, ఆఘ్నేయగ
సర్వదేవానాం ఘోషోఽయం ప్రతిగృహ్యతాం. యత్పురుషమితి
ఘోషం. చక్షుస్త్యం సర్వలోకానాం తిమిరస్య నివారణం, ఆర్తిక్యం
కిల్బితం భక్త్యా గృహాణ జగదీశ్వర. బ్రాహ్మణోఽస్యేతి దీపం, భక్త్యం
భోజ్యం లేహ్యం వెయే భోజ్యం నాస్వద్యం మయాఽహృతం, పీత్రయే
పరమేశస్య దత్తం తే స్వికురు ప్రభా. చంద్రమా ఇతి
నైవేద్యం. మధ్యపానీయం. ఉత్తిరాపోశనం. ఇదం ఫలమితి ఫలం.
పూగిఫలమితి తాంబూలం. హిరణ్యగర్భేత దక్షిణం. త్వద్భాసా
భాస తేలోకిః కోటిసూర్యసమప్రభ, నిరాజయిష్యేతామి పుష్టో కృపార
కురు మయ్యాశ్వర. వేదావామితి సిరాజనం. కాయేన మనసా
వాచా మమ జన్మశితార్జుతిం, పాపం ప్రశమయ న్వామిన్ ప్రదక్షిణ
పదపద. పదక్షిణాన వ్యక్తివ్యక్తి స్వరూపాయ సమస్తస్థితికారణే,
ఆదమధ్యంతలతూన్యాయ పృథ్వీశ్రవసే నమః. ఇతి నమనాగం.
ములతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో పృథ్వీరూపణ, అగ్నితీర్థమరూపా
యవృక్షరాజాయ తేనమః. యజ్ఞసేత మంత్రపుష్పం, అమాయ చ నమః

స్తుభ్యం సోమాయ చ నమోఽస్తు తే, అశ్వత్థముభయోర్వ్యోగే
 త్రిమూర్త్యాత్మకమర్చయేత్. ఏభిః షోడశోపచారైః పూజయేత్. తతః
 మూలతో బ్రహ్మరూపాయేతి మంత్రేణ అష్టోత్తరశతపదక్షిణాని
 కార్యాణి. అథ వాయునం. అమాసోపవస్యాన్యస్యసంపూర్ణఫలహేతవే,
 వాయునం ద్విజవర్ణాయ సహిరణ్యం దదామ్యహమ్. యస్మియామససా
 వాచా నియమాత్పూజనం కృణం, సర్వం సంపూర్ణతాం యాతు
 తద్విప్రీణాం ప్రసాదతః. ఇతి ప్రార్థనా. ఇదం విష్ణురీతి మంత్రేణ పురుష
 సూక్తే వాధవా షోడశైరుపచారైశ్చ అశ్వత్థే విష్ణుమర్చయేత్.
 పురాణమంత్రః. వ్యక్తవ్యక్తస్వరూపాయ స్పష్టిస్థిత్యంతికారణే, ఆది
 మధ్యాంతహీనాయ విష్ణురశ్రవసే నమః. తత్పురుషాదిమంత్రే రశ్వత్థే
 శివం పూజయేత్. తత్సంత్రే స్వర్వాన్ దేవాంశ్చ. మూలతో
 బ్రహ్మరూపాయ... నమో నమః. ఇత్యాదిమంత్రేః పూజా కార్యా.

అమాసోపవారణతథా.

సూత ఉవాచ. శరతల్పగతం భీష్మముపగమ్య యుధిష్ఠిరః, కృత
 ప్రణామో ధర్మాత్మ హితం వచనమబ్రవీత్. యుధిష్ఠిరః. హతేషుకురు
 ముఖ్యేషు భీష్మసేనేన కోపినా, తథాపరేషు భూతేషు హతేషు యుధి
 జిష్ఠునా. దుర్యోధనకుమంత్రేణ జాతౌఽస్థాకం కులక్షియః, న సంతి
 భువి భూపాల బాలవృధాతురాన్మతే. అవశిష్టా నయం పంచ వంశే
 భారతసంజ్ఞితే, ఏకాతపత్రముపి చ రాజ్యం మహ్యం న రోచతే. జివితే
 ఽపి జగుహ్న స్వాస్మృతేన సుగతిః క్వచిత్, దృష్ట్వా సంతతి విచ్ఛేదం
 సంతాపోహ్నాదయేఽనిశం. అశ్వత్థామాత్రునిర్ధగస్తూత్ర రాగర్భసంభవః
 అతో మే ద్విగుణం దుఃఖం పిండవిచ్ఛేదదర్శనాత్. కిం కరోమి క్వ
 గచ్ఛామి పితామహ వదాధునా, యేన సంపద్యతే సద్యః సంతతిశ్చిర
 జీవిసి. భీష్మః. శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి వ్రతానా ముత్తమం వ్రతం,
 యస్య స్మరణమాత్రేణ సంతతిశ్చిరజీవిసి. అమావాస్యాయదా పార్థ
 సోమవారియుతా భవేత్, తస్యామశ్వత్థమౌగత్య పూజయేచ్ఛ జనార్ద
 నమ్. అష్టోత్తరశతం కుర్యాత్స్మిన్ వృక్షేప్రదక్షిణాన్, తావత్సంఖ్యా
 న్యుపాదాయ రత్నధాతుఫలాని చ. వ్రతరాజ మిదం రాజన్ విష్ణోః
 ప్రీతికరం శుభం, కుద్రాదిలయకర్తారగ ప్రసీదంతి తదాత్మకాః. మూర్తి

త్రయ్యంశోఽశ్వత్థ స్మరణదేవమయస్థా, పూజయా వేదవృక్షస్య
సర్వేష్టాంధానవాపున్నయాత్. ఉత్తరాం కారయ ప్రాజ్ఞ గర్భో జీవిత
మాప్యతి, భవిష్యతి గుణైః పుత్రప్రేమ లోకేషువిశుతః. శ్రుత్వా
పితామహప్రోక్షం ప్రత్యువాచ యుద్ధిగః, యుద్ధిర ఉవాచ. తదగ్ని
తం వ్రతరాజాఖ్యం విస్తరేణ పరీకాశయ, కేన పరీకాశితం మర్త్యైః
కేనేదం విహితం విభో. భీష్మఉవాచ. అర్చియా సర్వవిఖ్యాతాకాంచీ
సంజ్ఞా మహాపురి, రజతాచలసంకాశసాధనం మైర్విరాజతా. సువే
షైర్నాగరజనైర్నారీభిగువశోభితా, బహుతత్త్రియవిట్పాద్యైఃస్వస్వ
కర్గరైర్వైర్విభా. రూపచాతుర్యయాక్తాభి ర్వేత్వాభిస్సమలంకృతా,
అత్ర రాజా రన్నపేనో బభూవామితివికమః. తస్మిన్ వపతి భూపాలే
జనానందకరే శుభే, తస్య రాజ్యేఽవసద్విప్రోదేవస్వామితి విశుతః.
తస్య స్త్రీ రూపసంపన్నా నామ్నా ధనవతీ శుభా, యథార్థవామ
ధేయా సాలక్ష్మిణివసువిగ్రహా. తస్మాంసంజనయామాససప్తపుత్రాన్
గుణాన్వితాన్, ఏకాం దుహితరం రమ్భాం నామ్నా గుణవతీం
నృప కృతదారాశ్చతే పుత్రా విహరంతి యథాసుఖం, కన్యాకుమారి
కాచానీదనురూపసియార్థినీ. అత్రాంతరే ద్విజః కశ్చి ద్విత్వార్థం సము
పాగతః, దీప్యమానః స్వతేజోభిః మూర్తిమానిన పావకః. ద్వారదేశ
ముపాగత్వా క్రియయోజాశివం తదా, దేవస్వామిన్ముషాసప్తసము
త్థాయ ససంభ్రమం. భిక్షాం ప్రత్యేకమానిన్య ర్దదుస్తస్మై ద్విజస్మనే.
అవైధవ్యాశివం ప్రాదాత్వాభ్యగి. సాభాగ్యసంపదః. తతో గుణవతీ
మాత్రా ప్రహితా సహ భిక్షయా, విప్రాయ భిక్షాం ప్రదదా కృత్వా
పాదాభివందనం. ఆశివం చ దదా విప్రః శుభే ధర్మవతీ భవ. సా వై
లక్ష్మ్యం గుణవతీ శ్రుత్వాఽగత్య యయా గృహం. మాత్రే నివేదయా
మాస ఆశివం తేన యోజితామ్. శ్రుత్వా ధనవతీ పుత్రీం కరేభృత్వా
సమాయయా. పృణతి కారయామాస పునస్తస్మై ద్విజస్మనే, తత్రై
వాశివముచ్చార్య విప్రస్తామభ్యనందయత్. శ్రుత్వాఽఽశివం ధనవతీ
సచింతా ప్రత్యువాచ హ. ధనవతీ. ప్రసీద భగవన్ విప్ర వచనం
మేఽవధారణ, సు. సాభ్యః కణతాభ్యో మే త్వయాదత్తా వరాశివగి
అవై ధవ్యతరాః పుత్రస్సుఖ సాభాగ్యదాయకాః, సుతాయాం ప్రణతా

యాం మే వివరీతం త్వయోదితం. భద్రే ధర్మవతీ భూయా ఇత్యుదీర్ఘ
పునః పునః, ఆశీః ప్రయుక్తా విప్లవీ కారణం వద సత్వరం. ద్విజఉ
వాచ. ధన్వాసి త్వం ధనవతీ ప్రఖ్యాతచరితా భువి, యథా యోగ్యం
| కయక్తేయం మయాఽఽశీర్హిత స్థవ. ఇయం సప్తపదీమధ్యే వైధ
వ్యం సమావాప్సుతి, ధన్వాచరణమత్స్యం కర్తవ్యమనగా శుభే, అశో
మయాశీర్హితేయం శుభే ధర్మవతీ భవ, శుశ్రివా ధనవతీ వాక్యం
చింతాకులితచేతసా. ఉవాచ వచనం దీనా ప్రిణిపత్య పునఃపునః ధన
వత్సవాచ ఉపాయం వేత్సి విప్రీంద్రీ పద శ్రీఘం దగూం కురు,
ఆపాయం వేత్సి చేద్విప్ర కిం కరోమి దగూనిధే. ద్విజ ఉవాచ. యదా
కదా భవేత్సోమా గృహే నైకవసుందరీ, తస్మాః పూజనమాత్రేణ
భవేద్వైధవ్యనాశనం. ధనవతీ. కాసా సోమా త్వయాప్రోక్తా కాజాతిః
కుత్రనస్థితి, యద్వాగమనమాత్రేణ భవేద్వైధవ్యభంజనమ్. ఏతద్వద
మహాభాగ న కాలో విస్తరేణ మే. ద్విజ ఉవాచ. సోమా చ రజకీ
జాతిఃస్థితిస్తస్మాత్స సింహశే. సా చేదా యాతిశే వేళ్లతదా వైధవ్య
భంజనం. ఇత్యుక్త్యా | బాహ్మణోఽన్యత్ర గతో భిక్షాప్రతీక్షయా, ధనవ
త్సవీ పుత్రేభ్యః | ప్రోవాచ వచనం తదా. ధనవతీ. ఇయం దురలితా
పుత్రాన్వసాగుణవతీశుభా, సోమాగమనమాత్రేణ భవేద్వైధవ్యభంజనం
అస్తి యస్య పితృర్భక్తి ర్నాతుర్వచనసౌరవం, సప్రయాతు సహస్వసా
సోమామాసయితుం ధ్రువం పుత్రా ఊచుః. జ్ఞాతం మాతస్తవ
స్వాంతంపుత్రీస్సేహవశంగతం, యాత దేశాంతరం పుత్రాః | ప్రఖ్యాప
యసి దుగ్ధమం. అంతరే దుస్తరః సింధుః శతయోజనవిస్తరః, అశక్యం
గమనం తత్ర న క్షమా గమనే వయం. దేవస్వామ్యవాచ అపుత్రీస్స
ప్రభిః పుత్రై రహం యాస్యామి సింహశమ్, ఆనయిష్యామి తాం సో
మాం పుత్రీవైధవ్యనాశిని ఏవా వాదినీ సక్రోధే దేవస్వామిని
తత్క్షణే, శివస్వామీ కనిష్ఠస్తు పుత్రః | ప్రోవాచ సమ్మతః. తాతమావద
చైవం త్వం రోషావేశవశం గతః, మయి తిష్ఠతి కశ్యక్తో గస్తు ద్వీపం
హి సింహశమ్. ఇత్యుక్త్యా సహసోత్థాయ ప్రిణామ్య శిరసా ముదా,
వ్రతస్థే సహితః స్వసా ద్వీపం సింహశసంజ్ఞితం. స కియద్భిర్నినై
ర్గత్వా తీరం ప్రాప సరిత్వతే, తర్తుం ఛమంబుధిం తత్ర | ప్రియత్న

మకరోద్విజః. స దదర్శ సువిస్త్రిగం న్యగోధద్రుమమంతికే, తహో-
 టచే సుఖాసీనా గృధ్రరాజస్య బాలకాః. తత్పాదపతలే స్థిత్యా
 తాభ్యాం సీతం తు తద్దినం, శాబకానాం కృతే గృధ్రో గృహీత్వా
 శిశుభోజనం. (పాదాన్ శాబకా గృధ్రా ద్భోజనం జగృహుర్బృశం,
 పప్రచ్ఛ బాలకాన్ గృధ్రో చింతాకులితమానసాన్. గృధ్ర ఉవాచ.
 కథం స భుంజతే పుత్రా భవంతః క్షుధితా అపి, అసీతం కోమలం
 మాంసం భవద్వోగ్య మిదం మయా. శాబకా ఉవాచ. ఏతద్వృక్షతలే
 తాత మూనవావత్ర తిష్ఠతః. అభుంజతోస్తయోరద్య కథం భుంజా
 మహీ వయం. ఏతచ్ఛుత్వా స గృధ్రస్తు కరుణాహృతచేతసః, తయో
 రంతికమాగత్స్య వచనం సమభావత. గృధ్రః జ్ఞాతస్తుయువయోః కామః
 కర్తవ్యోఽత్రకిము ద్విజ, క్రియతే సర్వథా విప్రభోజనం కర్తుమర్హసి.
 ద్విజ ఉవాచ. సింహళం గంతుకామోఽహం జలధేః పారమద్యవై,
 సోమాగమసమిచ్ఛామి స్వస్థనైధవ్యనాశనం. గృధ్రః. తామహం ప్రాప
 యిష్యామి జలధేః పాతరేవహి, సోమాగృహమపి బ్రహ్మన్ దర్శ
 యిష్యామి సింహళే. తతో రాత్ర్యాం వ్యతీతాయాముదితేతు దివాకరే
 పారముత్తారితౌ తౌతు గృధ్రీరాజేన వేగినా, సింహళద్వీపమాగత్స్య
 స్థితౌ సోమాగృహంతికే. తతః ప్రత్యూషసమయే సంప్లుజ్యాంగణ
 మండలం, లేపనం చక్రతుస్తస్మాదివసేదివసే శుభం, ఏవంవిదధతోస్తత్ర
 పూర్ణస్సంవత్సరో గతః. స్నుషాః పుత్రాన్ సమాహూయ సోమా
 పప్రచ్ఛ విస్మితా, మార్జనం లేపనం కోఽత్ర కరోతి మమ కథ్యతాం.
 ఏకదైవాథ జగదుస్సర్వాః కృతమిదం హి న, తతః దాచిద్రజకీనిభృతా
 సంస్థితా నిశి. దదర్శ బ్రాహ్మణీం కన్యాం మార్జనున్తిం గృహంగణం.
 లింపంతమంగణం పాప్తం భూతరం చ శుచివతం, సోమాపప్రచ్ఛతౌ
 గత్వా కాయవాం కథ్యతాం మమ. ఉచతుస్తా తదాసోమామావాం
 బ్రాహ్మణపుత్రౌకా. సోమావాచ దగ్ధస్మి బత నష్టాస్మి బ్రాహ్మణౌ
 గృహమార్జకౌ, కాం గతిం బత యాస్యామి పాపదస్మాదసంశయం.
 సాపజాతిరహం భ్యాతా రజకీ సర్వథా ద్విజ, కథం త్వం బ్రాహ్మణో.
 భూత్వా విరుద్ధం మే చికిర్షసి. శివస్వాముగవాచ. ఏషా గుణవతీ
 నామ్నా స్వసా మమ సుమధ్యమాతస్యాః సప్త పదీమద్యేవైధవ్యంతం

కృపత్వజేతన సాన్నిధ్యమూజే. గవేద్యైభవ్యభంజనం, అత్యో
 హేత్యోఽపమాన్యసా) దానకర్మ కరోమి జే సోమోవాచ. ఇతఃపరం
 న కర్తవ్యం యాస్యామి మమ శాసనాత్, ఇత్యుక్త్వా గృహమాగన్య
 స్తుమాభ్యః ప్రత్యువాచ హ. యః కశ్చిన్నమగేహేఽస్మిన్ మ్రియతే
 మౌగవః కర్చిచ్, తథైవ రక్షణీయోసా యావదాగమ్యజే మయా
 కస్యచిదగచన్తాఽహోఽపి నైవ దాన్యః కథంచన. తథేత్యుక్త్వాస్తుమా
 భిన్నా సోమో యదా మహంబుధిమ్. పారముత్తారయామాస తుజేన
 ద్విగళుత్త్రీకా, న్యాయమాకాశమాగ్రేణ సోత్రతారమహర్ణవమ్. సాప్తా
 కాచీపురీం వర్తే నిమేషాత్తప్రభావతః, సోమాం దగ్ధస్త్వా ధనవతీ
 హృద్యా ఘాజామథాకరోత్. అత్రాంతరే శివస్వామీ తదా దేశాంతరా
 త్పరీం, సన్దేశం వరమానేతుం జగామోజ్జయిన్సీవతి. అనినాయవరం
 తుజేనశర్మసుతం సుధీః. బ్రాహ్మణం రుద్రశర్మాణం గుణిసం సదృశం
 న్యమః. తతస్యా రజకీ సోమా వై వాహిక మథాకరోత్, సులగ్నే చ
 సునక్షతే దేవస్వామీ తు కన్యకామ్. దదౌ తస్యే గుణవతీం గుణినే
 రుగళశర్మజే, తతో వై వాహికైర్మంత్రైర్హూయమానే హుతాశనే.
 తతస్సుప్తపదీమధ్యే రుద్రశర్మా మృతస్తదా. రుద్రశర్మాభవాస్సర్వే
 స్థితా సోమా నిరాకులా. ఆక్రందన్ మహానాసీ త్లోకానాం తత
 వత్సతాం, గుణవత్స్యే చ సా తూర్ణం వ్రతరాజప్రభావజం. పుణ్యం
 నకల్బ్యవిధివ ద్దదామృత్యునిరాసనమ్, రుద్రశర్మాపితస్కాచ్ఛవ్రతరాజ
 ప్రభావతః. ఆసనాద తదా జీవం సుప్తవత్సహసోత్థితః, ఏవం నివాహం
 నిర్వర్త్య వ్రతరాజం నివేద్య చ ఆమంత్ర్య తాం ధనవతీంసోమాప్రాయా
 దృహం క్రతి, ఏవం సా రజకీ సోమా జీవయ్యుక్త్వామృతంద్విజం. చచాల
 హర్షసంపూర్ణా పూర్ణకామా న్వమద్దిరం. అత్రాంతరే గృహేతస్యా
 ప్రథమం తనయా మృతాః. పునః స్వామీ మృతస్తస్యాజామాతా చ
 తతో మృతః, ఆగచ్ఛంత్యాస్తదా తస్యా సోమవారాన్వితా తిథిః.
 అమావాస్యా బభూవాథ మృతసంజీవినీ తిథిః, సా దదర్శ జలోపాంతే
 వృద్ధాం కాంచిత స్త్రీయం తదా. తూలభారభరాక్రాంతాం క్రంద
 మానాం సునుఖతాం. వృద్ధోవాచ. అవతారయమే పుత్రితూలభారం
 శిరః స్థితం, ఏతద్భారభరాక్రాంతాం క్రష్టమానాం సుదుఃఖతాం.

సోమోవాచ. అమావాస్య్యాద్య హేవృద్ధే సోమవారయతా తిథిః, తూలకం న స్పృశామ్యద్య నియమోఽయంమయా కృతః. పునర్దదర్శయా స్తిం సా మూలభారవతీం స్త్రియం. సా ఉవాచ తతః పుత్రీమూలభారో మహానితి. అవతీర్య క్షణం తిష్ఠ సంగే యాన్యామ్యహం తవ, సోమోవాచ. అద్య మూలం తథా తూలం న స్పృశామి కదాచన, తస్మోఽశ్వత్థతరుం ప్రాప్య నదీతీరభవం శుభం. స్నాత్వా దేవం సమభ్యర్చ్య శరకరాభిః ప్రదక్షిణాన్, సా చకార మహాభాగా తదైవాప్యోత్తరం శతం. భీష్మ ఉవాచ యదా ప్రదక్షిణం కర్తుం కృతం శరకరహస్తయా, తదా జీవితవస్తస్తే జామాత్మపతిపుత్రీకాః. నగరం శ్రీసమాక్షీర్ణం తద్రహం చ విశేషతః, అథ యాతా మహాభాగా సోమోస్వభవనప్రతి. జీవితం వీక్ష్యభర్తారం పుత్రాన్ జామాతరం తథా, అభిజ్ఞాతాన్ సమాసాద్య జగమ కృతకృత్యలామ్. ప్రణిపత్తి స్నుమాస్సర్వాః పప్రచ్ఛస్తాంతపన్వినీం, మృతాస్తే తనయాదేవి పతిజామాత్మబాంధవాః. జీవితాస్తే కథం సోమే మృతాస్తే చ కథం వద. సోమోవాచ. గుణవత్త్వ మయా దత్తం వ్రతరాజస్య పుణ్యకం, మృతాస్తే తద్విపాకేన పతిజామాత్మపుత్రీకాః. తూలకం న మయా స్పృష్టం మూలకం చ తథా స్నుమాగ, అశ్వత్థే దేవమభ్యర్చ్యకృతాస్త్రప్రదక్షిణాః. శరకరాహస్తయా తత్ర కృతమప్యోత్తరం శతం, జీవితాస్త్రప్రసాదేన అద్య జామాత్మపుత్రీకాః. సర్వాభిః క్రియతామద్యజ్ఞైర్రాజో విదానతః, భవిష్యతి న వైధవ్యం సాభాగ్యం సంభవవ్యత. స్నుమాస్తాః కారయామాస తథా సోమా వ్రతేశ్వరం భక్త్వా భోగాన్బహూం స్త్రీపుత్రపుత్రాప్రాభిస్సవా. త్రైశ్చ సర్వైః పరిపృతాః పులోకిమవాపసా, ఇత్యే తతిథిం చార్థ విస్తరేణ మయా తిష్ఠ. యథిష్ఠిరః. మహాత్మ్యం వ్రతరాజస్య కో విధిర్వద విస్తరాత, కర్తవ్యం కేన భిష్మేదం నారిభిః పురుషేణ వా. భీష్మ ఉవాచ. అమావాస్యాయదా చార్థ సోమనారాన్వితా భవేత్, తదా పుణ్యతమః కాలో దేవానా మపి దుర్లభః. ప్రాతిపత్తాయ వ్రతినా స్నానం కార్యం జలాశయే, స్నాత్వా మానేన కోశేయం పరిథాయ వ్రతీ తతిః గత్వా చాశ్వత్థవృక్షస్యసమీపంకురునందన, అశ్వత్థమూలే కర్తవ్యంపిష్టావద్యమరిపూజనం. వృక్షావ్యక్తస్వరూపాయ నృష్టిస్థితికారణే, అద

మధ్యాంతహీనాయ విప్రరశ్రవసేనము. ఇతి విష్ణుముఖాన్ దేవానర్చయే
ద్విధిపూర్వకమ్, ఛందోమయే వృక్షరాజీ సర్వే దేవాస్సమాహితాః.
మూర్తిత్రయాత్మన్యశ్చిత్తనారామణసయాహ్వానే, పూజితే విశ్వ
రూపోఽసౌ పూజ్యతే భగవాన్ హరిః. అశ్వత్థే వో నిషదనం
త్వారాత్తే అగ్ని రస్త్వితి. నమశ్శగృత్సత్తే వోర్విమూలం నద్విష్ణు
మంత్రతః. ఆత్మావహంతు దేవా నై బ్రహ్మజ్ఞానమిత్యపి, పూజయే
త్సర్వదేవాంశ్చ విష్ణుం సర్వాత్మకం తథా. మూలభో బ్రహ్మరూపాయ
మధ్యతో విష్ణురూపిణే, అగ్రతః శివరూపాయ అశ్వత్థాయ నమో
నమః. ఏవం సంపూజ్య దేవేశంపీతవస్త్రాక్షత్రైః, ఫలైః, కుసుమైర్వివిధై
శ్చైవ భక్ష్యభోజ్యై స్తథావిధైః అశ్వత్థపూజనం కార్యం ప్రోక్త
మంత్రేణ పాండవ, అశ్వత్థ హుత భుగ్వస గోవిందస్య సదాశ్రయ.
అశేషం హర మే పాపం వృక్షరాజ నమోఽస్తు తే, ప్రాణిసంజీవక
న్వామిన్ భూతావ స వనస్పతే. అశ్వత్థ రుద్రరూపోఽసి వృక్షరాజ
నమోఽస్తు తే, ఏవం పూజావిధిం శ్మత్యా తతః కుర్యాత్ప్రదక్షిణాన్.
మాకిక్తైః కాంచనై ర్ఞాపైర్వర్షై ర్కైర్మణిభిస్తథా, కాంస్యపాత్రీస్తామ్ర
పాత్రీర్భక్ష్య పూర్జైః పృథక్ పృథక్. గృహీత్వా భ్రమణం కార్యం యా
వత్ప్రకృమణం భవేత్, తావత్ప్రదక్షిణం కార్యం యావ దష్టోత్తరం
శతం. సమర్పితం తు యద్ద్రవ్యమర్చయేత్సరవే శుభం, సువాసిన్యశ్చ
సంపూజ్యాః సామాసంతుష్టా హేతవే. దత్వా చాన్నం తు వివేభ్య
స్స్వయం భుంజిత వాగ్యతః, ఏష తే కథితో భూప వ్రతరాజవిధి
ర్మయా. ద్రౌపదీం చ సుధద్రాం చ కారియస్వ తథోత్తరాం, ఉత్తరా
గర్భి సంస్థస్తుజీవితం చ లభేచ్ఛిరాత్. యుధిష్ఠిరః. యా స్వల్ప విభవా
నారి కాంచనాద్వైర్వనాకృతా, నా కిథం లభ తే పూర్ణం వ్రతరాజఫలం
వద. భిష్మ ఉవాచ. ఇత్యే పుష్పై స్తథా భక్ష్యై ర్వస్త్రాద్వైరపి పాం
డవ, కుర్యాత్ప్రదక్షిణావర్తం నాపి పూర్ణం లభేత్ఫలం. వ్రతమిదమఖిలం
నరేంద్ర విష్ణుర్విబుధగణస్య చ కీర్తనం మయాద్య, పతిసుతధినిమిచ్చతీ
పురింద్ర సఖది కరోతు ఇలాని సంతు నిత్యమ్.

అమాసోమవారవ్రతో ద్యాపనమ్.

శ్రీమహర్ష ప్రవక్ష్యామి హ్యుద్యాపనవిధిం శుభం, యంవి నా

పూర్ణతా న స్యా ద్వితరాజస్య నై నృప. కారయేత్సర్వతోభద్రం
తస్మధ్యే కుంభముత్తమం, వృక్షరాజం సువర్ణస్య పంచరత్నస్య
వేదికాం. తస్మాలే ప్రతిమాం విష్ణో స్సాగర్థిం చ చతుర్భుజాం,
లక్ష్మీం వాహనయుక్తాం మావద్యయథలావధి. బ్రహ్మ రుద్రాది
దేవానాం యథాశక్త్యా తు కారయేత్, రిక్తస్య సర్వదేవాల్లా విష్ణు
శేవ విశిష్యతే. ఉపచారైరనేకైశ్చ యథావిభవవిస్తరైః, నైవేద్యః
పుష్పభూపైశ్చ దీపైశ్చ పరితః స్థితైః రాత్రౌ జాగరణం కుర్యాత్ప్ర).
భాతే వణోమమాచరేత్, సమద్భిః పైపులాభిశ్చపాయసేనతీలైస్తథా
ఇదం విష్ణ్వతి మంత్రేణ హుత్వార్థప్రణవేనవా, విష్ణుష్టాక్షరమంత్రేణ
శివపంచాక్షరేణ వా. సర్వదైవతముంత్రైశ్చ విష్ణురతి విశిష్యతే,
మూర్తిత్రయాత్మకాశ్వతం హుల్వా పూర్ణాహుతించరేత్. ఆచా
ర్యం పూజ్యయేత్పశ్చద్గాశ్చ దద్యాత్పయసివీని. బ్రహ్మణం వత్స
భూపాద్యైః సదస్యం చ ప్రపూజయేత్. బ్రహ్మణే కలశైః కో
విష్ణుశేః ప్రధానకగ, రుద్రాది సర్వదేవ నాం దళాసుగమతః స్తుతాః.
ఏవం ద్వాదశ దద్యాద్ద్వితదశక్తో ద్వయం తథా, ఋత్విజోఽథ
క్రమాత్ పూజ్యాఘృతపాయసభోజనైః. ఉపవీతాని వస్త్రాణి తేభ్యో
దద్యాచ్చ దక్షిణం, పృణమ్య దండవద్యామా పార్థయిత్వా
విస్తరయేత్. ఏవం ద్వాదశవర్షేషు మధ్యేచాదౌ సమాచరేత్, కృత్వా
హ్యుద్యాపనం సమ్యగ్వితరాజఫలం లభేత్. సర్వం నివేదయేత్పిత
మాచార్యాయ సదక్షిణం, అచ్చిదగ్ం వాచయేత్పశ్చత్స్వయం భుం
జితవాగ్యైః. ఇతి భవిష్యత్పురాణే సోమవత్యమావాస్యవ్రతో
ద్వాపనం సంపూర్ణమ్.

అథ మాఘమావాస్య మిరోదయవ్రతం. అమారగ-పాతశ్చి
వత్రైర్ముక్తా చేత్పైషమాఘయోః, అరోదయస్సవిజ్ఞేయః కోటిసూర్య
గ్రహస్సుయః. దివై ఏ యోగః శివోఽయం సతు రాత్రౌ కదాచన.
ఇతి హేమాద్రా. మాఘమాసే తృప్తపక్షే పంచదశ్యాం రవేర్దినే, వైష్ణ
వేన తు ఋక్షేణ వృతపాతే సుమర్శిభే. పూర్వాష్టాసంగ మిన్నాత్వా
శుచియాభిర్వా సమాహితః, సర్వపాపవిశుద్ధ్యర్థం నియమస్థో భవే
న్నరః త్రైదవత్యవ్రతం దేవాగ్ కిరీష్యముక్తిదం పరం, భవిస్తుసన్నిహౌ

మేఁదస్య త్రయో దేవాస్త్రయోఽగ్నయః ఇతి నియమమంతః. తత్ర
 బ్రహ్మపిష్ఠ శివమూర్తిసువర్ణవ్రతీమూః కారయిత్వా శయ్యామంత్రే
 సమవసరయంతే సంపూజ్యబ్రాహ్మణేభ్యోదద్యాత్. గోదానత్రయం.
 అతిశయేన గోభూహిరణ్యవస్త్రధాన్యాదిదానాని చ కారయేత్. తత్ర
 ఉద్యాపనమపుష్కం. అగ్నిం వ్రతిష్ఠాప్య దేవతాత్రయముద్దిశ్య శాస్త్ర
 దృష్టేన కర్మణా, బ్రహ్మవిష్ణుస్వరూపాయ శివరూపాయ తేనమః. ఆన
 నైవ చ మంత్రేణ వహ్నిం సంస్థాప్య భక్తితః, తతో హోమం వ్రకు
 ర్విత సహస్రత్రయసమ్మితం. తిలాజ్యశర్కరాశ్చైవ హోమద్రవ్యాణి
 భిన్నతః, బ్రహ్మజ్ఞాన మంత్రేణ బ్రహ్మణే చ తిలాన్ హువేత్. ఆజ్యం
 చైవ ఇదం పిష్ఠాస్త్ర్యంబకం శర్కరాం హువేత్, అగ్నిం సంపూజ్యవిధ
 వద్గాశ్చ దద్యాత్పయస్వినీ. ఆచార్యాయ తతః పీఠం దక్షిణాసహితం
 శుభం, తేన దత్తం హుతం జప్త మిష్టంయజ్ఞస్సహస్రభా. కృతకృత్యో
 భవేన్మర్త్యో వ్రతస్యాస్యప్రభావతః, ఏవం తవ సమాఖ్యారం దుర్లభం
 వ్రతముత్తమం. అర్థోతయం మయా రాజన్ కిమన్యం పరివృచ్ఛసి.
 ఇత్యమావాస్యావ్రతాని.

అథ మలమాసే పురుషోత్తమసంజ్ఞం నారాయణమభ్యర్చ్య
 బ్రాహ్మణానోజయేదితుక్తం. యస్మిన్ మాసేనసంక్రాంతిసంక్రాంతి
 ద్వయ మేవ వా, మలమాసక్షయా ప్రోక్త సర్వధర్మవివర్జితౌ. ఏవం
 సంజ్ఞా యదా మాసా యస్మిన్ సంవత్సరే క్వచిత్. ఉత్తరే దేవకా
 ర్యాణి పితృకార్యాణి దక్షిణ. మలమాసే తు సంప్రాప్తే సంధ్యోపాసన
 తర్పణం, నిత్యం హి సఫలం శ్రాద్ధం దానాదినియమవ్రతం. వ్రతిపత్తిభి
 మారభ్య అమావాస్యవధిర్భవేత్, ఉపవాసేనసంక్రేన చైక భుక్తేనవా
 స్పృశ. ఏకస్య నియమం కృత్వా దానం దద్యాద్దినేదినీ, దానం
 కుర్యాదపూసానాం దక్షిణం ఘృతసంయుతం. అంతే చోద్యాపనం
 కుర్యాత్సంపూజ్య మధుసూదనం, ఉపోష్య చ చతుర్దశ్యాం సర్వ
 పాపైః ప్రముచ్యతే. దరిద్రేణ వ్యతీపాతేఽప్యథా వా ద్వాదశిదినీ, పార్శ
 మాన్యం చతుర్దశ్యాంనవమ్యాం వా నృపొత్తమ. అష్టమ్యాంవాఽధ.
 కర్తవ్యం వ్రతం శోకివినాశనం, యథాలాభోపహారేణమాసేచాస్మిన్

మలిష్టుచే. త్రయస్త్రింశదపూపాంశ్చ ప్రదద్యాన్మృతసంయుతాన్, శ్రీ
సూర్యప్రీతయే రాజన్ సర్యసాపనిముక్తయే. పాత్రే జనార్దనప్రీత్యా
దానం తత్సఫలం భవేత్. ఇత్యాదివ్రతకథా.

అథ స్వస్తి కవ్రతం ఆషాఢశుక్ల మామారభ్య కార్తికపూర్ణి
మావధి. స్వస్తి కాని లిఖిత్వా దౌ పూజాకర్మ సమారభేత్, రమయా
సహితం దేవం పూజయేత్పర్యహం పునః. అష్టోత్తర స్వస్తి కాని
ప్రత్యహం విష్ణవే పునః, రంగవల్లభమలంకృత్య యది భక్త్యా సమర్ప
యేత్. నీలసీత సితై రక్షైః, రంగైః స్వస్తి కధారణం, యత్ర కుర్యాద్వి
శుద్ధాత్నా విష్ణులోకే మహీమతే. పంచవర్ణైస్తు నీరంధ్రే కుర్యాత్స్వ
స్తి కముత్తమం. వారీ వా పురుషో వాపి ప్రసుప్తే చ జవార్దనే
విష్ణ్వలయే శివద్వారే గవాం గోష్ఠే శివస్థలే, విష్ణుశంభుప్రీతికరం
కుర్యాత్పుణ్య మనంతకమ్. సహస్రం స్వస్తి కానాం తు యేన భక్త్యా
సమర్పితం, పుత్ర ప్రోత్తసమాయుక్తో మోదమానః పునః పునః. చిర
వాసీ భవేత్స్వర్గే ధనవాన్ భూమిపో భవేత్. ఇత్యాది.

ఇతి వ్రతార్క- వ్రత రాజాదిసమస్తనిర్ణయసారభూతే వ్రత
చూడామణిగ్రంథే తిథివ్రతాని సమాప్తాని.

ఇతి పూర్వభాగస్సమాప్తః

శ్రీ వ్రత చూడామణి.

ఉత్తరభాగ ప్రారంభః.

శ్రీగణేశాయనమః. ఓం నమస్తుచ్చిదానంద సాంద్రసర్వజ్ఞ
మూరయే, ధర్మధ్వజాయ సోమాయ విష్ణవే సర్వజ్ఞవే. రుద్రోవా
ఏకోఽగ్నిర్వదగ్ని రీశో ద్విజాతీనాం, రుద్రాగ్నిభ్యాం యజ్ఞోయజ్ఞ
హవిరోభజనో దేవాః. దేవాత్మకో హి విష్ణుర్విష్ణ్వ్యా బ్రాహ్మణ
స్తస్య, గాయత్రీసముపాస్యా తస్మాం సవితా పరం ధ్యేయః. సవి
తుర్భింబే బ్రహ్మవిష్ణుశ్శంభుస్తథా దేవాః, సముపాస్యాస్తజ్జ్యోతిశ్చ
త్సుర్జగతాం హిరణ్మయంవందే. వివిచ్య సర్వాణ్యపి ధర్మశాస్త్రాణ్య
దాయ సారం ప్రకృతోపయుక్తాన్, తథాపిసంగృహ్య లిలేఖ యత్నా
త్పుట్టయ్యశర్తా బుధరంజనాయ. వ్రతచూడామణినామ్ని గ్రింధేఽస్మి
న్నుతరే త్వధే, వారవ్రతాది సర్వం వివిచ్యతే యత్ర సిద్ధ
మార్యోక్తమ్.

తత్రాదౌ వారవ్రతవిర్ణయశ్చుండికాయామ్.

శౌనకాః. సూత కేస ప్రకారేణ కాలక్షేపో భవేన్నృణాం,
ప్రార్థితే సతి పూర్వోక్తే వసేయుః కథమాస్తి కాః. కథం కాలగి
కతా. నేయా మనుష్యాణాం సుదుర్లభః కథంచిద్వేదతాత్పర్యం
వ్యాసస్యాపి నిరూపయ. ఓం సూతః. శృణు శౌనకవత్సామి కర్తవ్యం
కలితారకం, యత్పురా భగవాన్నాహ నారదాయ పితామహః. పితా
మహః. తత్పర్యం నారదప్రోక్తం న తా దృగధికారిణః, జగన్నిధ్యై
వయో వేద బ్రహ్మ కస్య న సంశయః. స్వాజ్ఞానసంభవేలోకే నానా
ధ్యసవిజృంభితే, బ్రహ్మజ్ఞానైకనాశేఽస్మి న్వ్యవహార సతీదృశే శుక్తి
రూప్యోపమే నానాదుఃఖాద్భతజడాత్మకే, జీవః స్వావిద్యయామూఢో
నపరం వేద కించిన. ప్రచ్ఛందనాదివిషయై సుహజేచ్ఛాసమాహితైః,
మాయయా మోహితః కుర్యా త్స్వభా దేవ పాతకం. నిరయం

సాపజన్మానిప్రాప్ను యాత్సంస్కృతౌనరః. సతీశ్చ సర్వజీవానాం తారకః
 పరమేశ్వరః, సగుణం రూపమాస్థాయ మామయా సర్వశక్తిమాన్.
 రజస్సత్త్వతమోభిశ్చ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకాః, అధికారికదేవాత్మయజ్ఞైః
 రిష్ట శ్చివో భవేత్. లభ్యం శివప్రసాదేన బహుజ్ఞానమకల్మషం, తేన
 ముక్తిర్భవేత్సత్త్వం సాఽజ్ఞానధ్వంసనాత్మకా. తస్మాత్సుఖాయ యజ్ఞేన
 తోషయే త్పురమేశ్వరం, ఏవమేవ నయేత్తాలం యజ్ఞశ్శాస్త్రోద్వితైః
 క్రమాత్. కాలక్షేపసాన్యస్తికానాం యజ్ఞరేవ న చాన్యథా, యజ్ఞా
 దశవిధాః ప్రోక్తాః ప్రకృత్యర్థాన్నివర్తకాః. ప్రాప్నువంతీహ భోగాంశ్చ
 పరత్ర చ పరాంగతిం, వృత్తైవ నాస్తికాః కుర్యుః కాలక్షేపం యథే
 చ్చయా. పతంత్యంధే తమస్సేవ పునరావృత్తివృత్తే, బ్రహ్మబోధంవినా
 సర్వై రసులంఘ్యత్వియం గతిః. బోధశ్చ సర్వదానైవసంతోఽవ్యా
 పాదికా, కలా, భవత్యదృశ్యా భూతానాం సాపిస్తానాంహి నారద,
 నాస్తిక్యప్రాయమేన స్యాదాస్తిక్యం కలిదోషతః, ఏకైకదేవతా భక్తైః
 రన్యదైవవిదూషకైః. అజ్ఞైర్భేదవరైర్భూయాత్కర్మ సర్వమవైదికం,
 వాచా బ్రహ్మపరాస్సర్వేశ్వశ్చోదరపరాయణాః. సర్వేవిషయవైచిత్ర్య
 లోభాత్సంకర్షమాపుయః, చందాలమేచ్ఛతుల్యానాం క్వ కలా
 నిష్కృతిర్నృణాం. సర్వేఽవ్యల్పాయుషోహోకే భవిష్యంత్యల్పమేధసః.
 తపస్యశక్తానిశితేయజ్ఞేవైదికకర్మణి. తథావిధానాంసర్వేషాంపరాణాం
 సర్వపుణ్యదం నిత్యవారవ్రతం పుత్ర సుభం నాన్యదుచ్యతే ఆదిత్య
 మంబికాం విష్ణుం గణనాథం మహేశ్వరం, పంచథా వ్రుణోబ్రహ్మ
 పంచాయతనమర్చయేత్. భానువారేయజేతూర్ణ్యం సోమవారేశివం
 యజేత్, భామ గౌరీం కుమారం చ బుధే దేవాన్దణేశ్వరం. గురౌ
 గురుం చ సర్వాశ్చ శుక్రే లక్ష్మీం సరస్వతీం, శనౌ విష్ణుంయజేత్కించ
 వారే తత్తద్గ్రహం యజేత్. బాహ్యాబింబార్చనే నృణాం నియోగ
 స్యాన్మోక్షతాయుగే, తస్మాద్వారవ్రతైః కుర్యాత్కాలక్షేపం వివే
 కవాన్. ఏవం చేత్సులభా సిద్ధిర్నరాణాం కర్మకాండయా, సప్తహర
 వ్రతైశ్చైవ పంచాయతనపూజయా. సంధ్యోపాసనకర్మభ్యాం పితృ

సంతర్పణన చ, ఆచారేణానివార్యేణ నిప్రసంతోషణన చ సాత్వా
దత్వా చ యతిఃచిజ్జప్తా కించి జ్ఞానానాం, శివలింగం క్వచిద్బ్రహ్మ
కించిత్సృజ్ఞానమావ్య చ. కథన్యాగవసీం గీతాం కతా పాపైః ప్రము
చ్యతే, ఏతావా నేవ విజ్ఞేయ స్సంగహస్సర్వకర్మణాం. ఏతన్మాత్రం చ
కుర్యాణః క్రమాన్మోక్షమవాప్నుయాత్, వాగ్మతఏహీనానాం కామ
సిద్ధిర్న జాయతే. యే చ కామమాతాస్తే స్వః కథం నన్తి. గృణే సిగ్ధా,
వారవృత్తాని కార్యాణి తస్మాచ్ఛ్రేయోఽర్థిర్న రైఃతి.

అథ వారవ్రతాని.

తత్ప్రాచారవివారవృతం మదనరత్న సారధర్మే సూర్యనమ
సా-క పూజానిధిః పసిద్ధా.

అథ తత్ర నిరక శార్క వారవ్రతమ్.

సూర్యేన్దురేకభుక్తం స్వాదుపవాసోరవేరినే, పారణం సోమ
వాచే సాంధ్యవ్రతయ్యతం వ్రతం. శ్రాతాదా మాఘభానువారాద్వసు
కూలశుభాదినీ స్వాహాదిశుద్ధిం సంపాద్య పుణ్యాహం వాచయత్వా వ్రతి
సూక్తాద్వృత్తి సంప్రదాయం పరిగృహ్య ఋతుచుతి చే ద్వర్నత్రయం.
గతార్తవా చేత్సార్ధవత్సరం, వ్రతమిదం కుర్యాదుద్యావనం చ. అథ
వ్రతకల్పః. దంపతిభ్యామిదం కార్యం నార్యేకాపి సమాచరేత్,
గృహిణీ విధనా వాపి ఋతుదోషావనుత్తయే సాత్వాఽఽచన్దు
సంకల్పదేశకాలాదికం సంకీర్త్య సువాసిని చేదావయో ద్దంపతోగతి.
విధవాచేన్మమేతి. ఇహజన్మనిజన్మాంతరేషు చ సంజాత ఏచస్త పాపక్ష
యార్థం, విశేషేణ, అస్మిన్ జన్మని ప్రథమార్త వనివసమాంభ్య ఏతావ
త్సర్వం ఋతుకాలికశాస్త్రీయనియమోపేన క్షీడాదిసమయే స్పర్శా
దిదోషేణచ సంపాదితమహాపాపనివృత్త్యర్థం, కామచారేణ నిషిద్ధకాల
కృతమైఘనాదిదోషప్రాయశ్చిత్తార్థం, కాయిక వాచిక మానసికాస్యతమ
వ్యభిచారపరపురుషోత్త్రస్త్రీసంభాషణాదిప్రాయశ్చిత్తార్థం, పాతివ్రత్య
లోపప్రాయశ్చిత్తార్థం, గర్హస్థ్యధర్మలోపప్రాయశ్చిత్తార్థం, ఆరోగ్య
సిద్ధ్యర్థం, యావజ్జీవం సేత్రారోగ్యసిద్ధ్యర్థం, ఉత్తరాయణమరణ సూర్య
లోకాదిప్రాప్తి ద్వారా సద్గతిసిద్ధ్యర్థంచ, శ్రీసూర్యనారాయణ ముద్దిశ్య
శ్రీసూర్య...ప్రీత్యర్థం పురాణోక్తప్రకారేణ, సంధవతానియమేన,
సంధవద్విద్రోవైస్సంధవద్భిరుపచారైశ్చ శ్రీమన్మహాగణపత్యరణ

చ్చాయాసంజ్ఞాసమేత శ్రీసూర్యనారాయణోద్దేశ్యక నిరశనారక-వార
ప్రతం అపకృతానువారప్రతంవా కరిష్యే తదంగకలశపూజాం
కృత్వా. గోమయలిప్తభూమా సర్వతో భద్రమండలం విలిఖ్య, తదు
పరి తామ్రాదిపీతం నిధాయ, తదుపరిసూర్యమండలం రథం చ చందన
గంధేన విలిఖ్య తస్మాద్ధ్యే సూర్యయంత్రం విలిఖ్య, తత్పురతః గణపతి
యంత్రం విలిఖ్య, తదుపరి గణపతిప్రతిమాం నిధాయ పూజయేత్. అగ
మార్థం తు... సుముఖశ్చైకదంతశ్చ... గణానాం తేష్టితః ప్రాణప్రతిస్థా
పనం కృత్వా. గం గణపతయే నమ ఇతి మస్తే)ణసుముఖాదినామభిర్వా
షోడశోపచారపూజాం కృత్వా, గణపతిః... ప్రీయతామితి సమర్ప్య.

అరుణపూజా.

గణపతే త్వదనుజ్ఞయా అరుణపూజనం కరిష్యే ఇతి సంకల్ప్య.
సూర్యరథపురోభాగే అరుణమాలావహ్య. ప్రాణప్రతిస్థాం కృత్వా.
వినతాతనయో దేవః కర్మసాక్షీ సురేశ్వరః, సప్తాశ్వసంపర్జ్వశ్చ అరు
ణో మే ప్రసీదతు. ఇత్యావాహ్య. రజ్జవేత్రకళాపాణిం ప్రసన్నం
కశ్యపాత్మజం, సర్వాభరణదీప్తాంగమరుణం ప్రణమామ్యహం. ఇతి
ధ్యానం. అరుణాయ ఆననం అనూరవే అర్ఘ్యం. కశ్యపాత్మజాయ ఆచ
మనం. కళాపాణయేన్నానం. రవిసారథయే వస్త్రం. ఉదయస్థిభాయ ఉప
వీతం. రవిరథగామినే గంధం. రక్తవర్ణాయ అక్షతాన్. అదితీసూనవే
ఆభరణం. వినతాపుత్రాయ పుష్పాణి. ఓం అరుణాయ నమః. అనూ
రవే, వినతాసుతాయ, కర్మసాక్షిణే, సురేశ్వరాయ, సప్తాశ్వాయ, సప్త
రజ్జవే, కళాపాణయే, శేత్రహస్తాయ, ఉదయప్రభాయ, రవిరథగామినే
నమః, కర్మదక్షాయ ధూపం రక్తవర్ణాయ దీపం. అరుణాయ స్తవేష్ట్యం.
అరుణప్రభాయ తాంబూలం బ్రహ్మజ్యోతిషే నీరాజనం. వినతాతనం
యాయ పుష్పాంజలిం కశ్యపాత్మజాయ ప్రదక్షిణం గురుదాశ్రమాదు
నమస్కారాన్. అనయా పూజయా అరుణః ప్రీయతాం. భూఅరుణ
త్వదాంజ్ఞయా శ్రీఛాయాసంజ్ఞాసమేత శ్రీసూర్యనారాయణపూజాం
కరిష్యే. రథమధ్యే షట్కోణయంత్రే మధ్యమర్తులే ప్రణవం కోణిఖ్య
ఈశాన్యాదిహ్రామిత్యాదిషడక్షరాణి విలిఖ్య పృత్రవలయే గాయత్రీం
విలిఖ్య తదుపరి జలధరిం తామ్రకలశం నిధాయ జలేప్రణవంహామితి
విలిఖ్య పూజయేత్.

సూర్యపూజ.

అథ సూర్యనారాయణస్య ప్రాణప్రతిష్ఠాం కృత్వా, ఆసత్కేస.
భాసక రాయవిద్యహే...తరిణిర్విశ్వ...ఘృణిసూర్య...అదిత్యోవా
ఏష...ఇతి మంత్రై ర్గాయత్ర్యాహూమిత్యాదిమంత్రైశ్చ ఆవాహ్యతత
శ్రీచక్రేనమిత్రాదిద్యౌదశనానుభిహూమిత్యాదిప్రణావసహితబీజై
శ్చపురుషసూక్తేనానులోమవిలోమాదిసన్నిభిత్రై పరాణిశమంత్రైశ్చ
షోడశోపచారై స్సంపూజ్య. పూజా. ధ్యేయస్సదా సవిత్సమండల
మధ్యపర్వీ నారాయణఃసరసిజాసనసన్నివిష్టః, కేయూరనాన్మృగరకుండల
వానికరీటీ హరీ హిరణ్మయవపుర్ధృతశంఖచక్రః. నమస్సనితే జగదేక
చక్షుషే జగత్ప్రసూత్థితినాశ హేతవే, త్రయీమయాయ త్రిగు
ణాత్మధారిణే విరించి నారాయణశంకరాత్మనే. కాలాత్మా సర్వభూతాత్మా
వేదాత్మా విశ్వతోముఖః, జన్మమృత్యుజరావ్యాధిసంసారభయనాశనః.
ఉదయే బ్రహ్మస్వరూపో మధ్యాహ్నే తు మహేశ్వరః, అస్తమానే
స్వయంవిష్ణు ప్రయీమూర్ధ్నివాకరః. పద్మాసనః పద్మకరః పద్మగర్భ
సమద్యుతః, సప్తాశ్వసప్తరజ్జుశ్చ ద్విభుజః స్యాత్సదా రవిః. ఇతి ధ్యానం.
సూర్య మిత్రై సహస్రాంశో తేజోరాశే సురేశ్వరః, సింహరాశి
ప్రభో న్వమి న్నాసనం ప్రతిగృహ్యతామ. ఆసనం కిరణై స్సర్వతీర్థాని
సమాకృష్య జగత్పతే, వృష్టిప్రదోఽసి లోకానాం పాద్యం స్వీకురు
భాసక. పాద్యం. దేవై ర్మహర్షిభిశ్చైవమునిభిర్బ్రాహ్మణాదిభిః, త్వంహే
పూజ్య శ్రీకాల్యాణై రర్ఘవై స్వీకురు భాసక. ర. అర్ఘ్యం. దివాకర
రసోఽసి త్వం జగజ్జీవక భాసక. ర, మధువరకం గృహేదేదం మయా
తుభ్యం సమర్పితం. మధువరకం వేదాత్మకః పావసస్తవం బ్రహ్మజ్యోతి
ర్దివాకరః, న్నామయిష్యామి భక్త్యాఽహం తీర్థపాద జగత్పతిం. న్నానం.
పంచామృతేన స్నపనం భాసక. రస్య కిరోమ్యవామి, పంచ పాపాని
నశ్యంతు భాసక. రస్య ప్రసాదతః. అప్యాయస్వేత్యాది పంచామృత
న్నానం. కాళిస్తేజసక న్వమిన్ తీర్థపాద దివాకర, శివమూర్తే జగన్నీ
త్రస్నానం శుద్ధోదక్తైఃకురు. శుద్ధోదకస్నానం. సతకర్మవసనోపేత సచ్చి
దానందవిగ్రహ, జ్యోతిర్మయజగన్నేత్ర ఛాయాసంజ్ఞాపతే ప్రభో.

తిమూర్త్యాత్మక కాలాత్మన్ కిరణక్రభయా వృత, రక్తవస్త్రద్వయం
భానోకంచుకంప్రతిగృహ్యతాంవత్త్రం. యజ్ఞోపవీతిభిస్సైవైవ్రీసంధ్యం
పూజ్యసే రవే, బ్రహ్మసూత్రం గృహణేదం కిత్వసాత్మజ భాస్కర. ఉప
వీతం త్వత్ప్రభా సర్వలోకానాం భూషణానాం చ భూషణం, గృహణ
హరకేయూరకిరీటాద్యుపవీభూషణం. ఆభరణం. సత్కర్మగంధమాఘ్రా
య జనానాం సత్ఫలప్రదం, పుష్పగంధక రాదిత్యచందనం ప్రతిగృహ్య
తాం గంధమ్. అక్షతవీతగమ్యాయ నిత్యాక్షతసుఖాయ చ, అక్ష
తాంశ్చ ప్రదాస్యామి చక్షుషే జగతామపి. అక్షతాన్. త్వం వేద
శాఖసపుష్పరక్త పుష్పప్రియప్రభో, ఆసాంపుష్పాయ భవతే పుష్పం
దాస్యామి భాస్కర. పుష్పం. హరిద్రాం కుంకుమం చైవ తాటంకం
కజ్జలాదికం, దదామి మంగళద్రవ్యం ఛాయాసంజ్ఞావతేప్రభో. మంగళ
ద్రవ్యాణి అథాంగచూజా. మిత్తాయ పాదా. రవయోజంఘే. పూష్టే
జానునీ. భానవే గుతాభి. భిగాయ ఊరూ. హిరణ్యగర్భాయ నాభిం.
మరీచయే హృదయం. ఆదిత్యాయ బాహూ. సన్నితే కంఠం. అర్క
య ముఖం. భాస్కరాయ శిరః. జగచ్చక్షుషే నేత్రే. శ్రుతిస్తుతాయ
శ్రోత్రే. వేద జహ్వాయ జహ్వం, తపోమయాయ లలాటం. సర్వా
త్మనే సర్వాంగాని. అథ సూర్యసహస్రనామాదినా రక్తపుష్పకమల
తులసిబిల్వాదివిర్యభా శక్తి పూజయేత్.

అథ సూర్యాష్టోత్తరశతనామావలి..

ఓం సూర్యాయ నమః	కాలాయ	సోమాయ
అర్యష్టే	మృత్యువే	బృహస్పతయే
భగాయ	ధాతే	శుక్రాయ
త్వష్టే	ప్రభాకరాయ	బుధాయ
పూష్టే	వృధివై	అంగారకాయ
అర్కాయ	అదోభ్య	ఇంద్రాయ
సవితే	తేజసే	వివస్వతే
రవయే	వాయవే	దీప్తాంశవే
గభస్తిమతే	భూయ	శుచయే
అజాయ	పరాయణాయ	శౌరయే

శనైశ్చరాయ	ఋతవే	జయాయ
బ్రహ్మణే	సంవత్సరాయ	విశాలాయ
విష్ణవే	అశ్వత్థాయ	వరదాయ
రుద్రాయ	కాలచక్రాయ	శీఘ్రాయ
సంధ్యాయ	విభావసవే	ప్రాణధారణాయ
వైశ్రవణాయ	పురుషాయ	ధన్వంతరయే
యమాయ	శాశ్వతాయ	ధూమకేతవే
వైష్ణవాయ	యోగినే	అదిదేవాయ
జాతరాయ	వ్యక్తావ్యక్తాయ	అదితేస్సతాయ
అగ్నేయే	సనాతనాయ	ద్వాదశాత్మనే
వింధనాయ	లోకాధ్యక్షాయ	అరవిందాక్షాయ
తేజసానతయే	సురాధ్యక్షాయ	పితౄ
ధర్మధ్వజాయ	విశ్వకర్మణే	ప్రపితామహాయ
వేదకర్త్రే	తమోనుజే	స్వర్గద్వారాయ
వేదాంగాయ	వరుణాయ	ప్రజాద్వారాయ
వేదవహనాయ	సాగరాంశవే	మోక్షద్వారాయ
కృతాయ	జీమూతాయ	త్రివిష్టపాయ
తేజ్రాయ	అరిష్టు	దేవకర్త్రే
ద్వాపరాయ	భూతేశాయ	ప్రశాంతాత్మనే
కలయే	భూతపతయే	విశ్వాత్మనే
సర్వాసురాశ్రయాయ	సర్వభూతనిషేవితాయ	విశ్వతోముఖాయ
కలాయై	మణయే	చరాచరాత్మనే
కాష్ఠాయై	సువర్ణాయ	సూక్ష్మాత్మనే
ముహూర్తాయ	భూతాదయే	మైత్రీయాయ
పక్షాయ	కామదాయ	అరుణాయ
మాసాయ	సర్వతోముఖాయ	

ఇత్యష్టోత్తరశతనామపూజాం సమర్పయామి.

దశాంగం గుగ్గులూపేతం గంధాధ్యం ఘృణతర్పణం, సతకర్మ
కాసనోపేతం ధూపం స్వీకురు భానిర. ధూపం. జగత్ప్రకాశక స్వామి

న్నాపోజ్యోతి స్వమేవ హి, త్వం చక్షుస్సర్వభూతానాం దీపం స్వీకురు
భాస్కర. దీపం. గవ్యదుగ్ధకృతం శుద్ధం శర్కరేలాసమన్వితం, పర
మాన్నం చ మధురం భక్ష్యంచ వివిధంశుభం. రంభాదిఫలసంయుక్తం
ఘృతయుక్తమిదం హవిః, మంత్రపూతం గృహణేదం నై వేద్యం చ
దివాకర. నై వేద్యం. పానీయమపి శుద్ధాంబునరాసోశనం తథా, శుద్ధ
మాచమనం చైవకురుసూర్యజగత్పతే, శుద్ధాచమనం. పూగీఫలసమా
యుక్తం నాగవల్లిదళైర్ముతం, తాంబూలం సుధయోపేతం భాస్కర
స్వీకురు ప్రభా. తాంబూలం హిరణ్యగర్భేతి దక్షిణం. జ్యోతిశ్చం
ద్రాగ్నిగం సూర్య త్వమేవ పరమేశ్వర, నీరాజయామి త్వాం భానో
స్వప్రకాశం దివాకర. నీరాజనం. ఇదంఫలం మయా దత్తం మృదులం
మధురం శుచి, దేవేర్హం స్వీకురు పానీమిన్సంపూర్ణ ఫలబోధవ. ఫల
వద్ధినే వద్దగర్భాయ లోకాలోకశుభోదయ, మంత్రపుష్పం ప్రయ
చ్ఛామి వేదరాశే దివాకర. మంత్రపుష్పం. మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వ
నామలాత్మన్ కాలదర్శక, ప్రదక్షిణంకరోమిత్వాంసాపనాశక భాస్కర.
ప్రదక్షిణం ఛాయాసంజ్ఞాసమేతామేతాయరవయేలోకసాక్షిణే, హరయే
ఽనూరుసూతాయ సప్తాశ్వాయ నమోనమః. నమస్కారం పునరర్ఘ్యం
గృహణేశ గణేశారుణ భాస్కర, సర్వపావక్షయం కృత్వా రక్ష మాం
శరణాగతం పునరర్ఘ్యం. పూర్వోచ్చరిత శుభతిథౌ నిరశనారక-చార
వ్రతాంగగణేశారుణనమస్కార పూర్వక శ్రీసూర్యనమస్కారాన్
కరిష్యేత్రిదశ లేనప్రమిత్యాదిబీజైః కి.మిత్రాదిద్వాదశ నామభిరాదిత్య
హృదయేన మహాసారణారుణేనస్తోత్రమంత్రైశ్చ సూర్యనమస్కారాన్
కుర్యాత్ ఓం. మం... గణానాం త్వాసాదనం. మహాగణపతయే నమః
ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ కుర్యాత్ ఓం. ఓంగణానాం త్వాగణపతిగ్ం...
సాదనం. మహాగణపతయేనమః, ప్రదక్షిణనమస్కారాన్ సమర్పయామి.
సుముఖశ్చైకదంతశ్చ... గజానన. బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానామూవిర్భా
వాదికారణ. నమో నమస్తే విఘ్నేశ బ్రహ్మణాం బ్రహ్మణస్సతే భవ
సంచిత... భజే. వక్రితుండ... సర్వదా. వినతాతనయో దేవః కర్మసాక్షి
సురేశ్వరః, సప్తాశ్వసప్తరజ్జశ్చ అరుణో మే వ్రసిదతు. గజుపేత్రకశా
పాణిం ప్రసన్నం కళ్యపాత్మజం, సర్వాభరణదీప్తాంగమరుణం ప్రణమా

మ్యహం. కాశ్యపశ్చాపహోఽనూరుర్వేదాల్లా గరుడాగ్రజః, సూర
సూత స్సురాద్యక్ష స్సర్వజ్ఞః ప్రియతాం సదా, అరుణాయ నమః.
ప్రదక్షిణ నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

అథ సూర్యనమస్కారః.

ఓం హ్రం ఉద్యన్నద్యమిత్తముః మిత్తాయనమః ప్రదక్షిణనమ
స్కారాన్ సమర్పయామి 1. ఓం స్త్రీం ఆరోహన్నుత్తరాం దివం,
రవయే నమః. 2. ఓం హ్రూం హృద్రోగం మమసూర్య సూర్యాయ
నమః. 3. ఓం హ్రైం హరిమాణం చ నాశయభానవేనమః. 4. ఓం హ్రాం
శుకేషు, మే హరిమాణం ఖగాయ నమః 5. ఓం హ్రా రోపణాకాసు
దధృసి. పూష్టేనమః. 6. ఓం హ్రా అఘోహరిద్రవేషు మే హిరణ్య
గర్భాయనమః 7. ఓం హ్రాం హరిమాణం నిదధృసిమరీచయేనమః 8. ఓం
హ్రైం ఉదగాదయమాదిత్యః ఆదిత్యాయనమః 9. ఓం హ్రూం విశ్వేన
సహసా సహ సవిత్రే నమః. 10. ఓం హ్రీం ద్విషంతం మమరంధయన్
అరాకాయనమః 11. ఓం హ్రం మో అహం ద్విషతేరథం భాస్కరాయ
నమః. 12. ఓం హ్రం హ్రీం, ఉద్య...మః, అరోహ...దివం మిత్తరవిభ్యాం
13 హ్రూం హ్రైం హృద్రో...ర్య, హరి...య, సూర్యభానుభ్యాం
నమః. 14 హ్రాం హ్రా శుకేషు...ణం. రోప...సి, ఖగపూషభ్యాం.
15 హ్రా హ్రాం అఘోహ...మే, హరి...సి, హిరణ్యగర్భమరీచిభ్యాం.
16 హ్రై హ్రూం ఉదగా...త్య, విశ్వేన...హ, ఆదిత్యసవిత్పభ్యాం. 17
హ్రీం హ్రం...ద్విషం...యన్, మోఅహం..థం, అర్చ భాస్కరాభ్యాం
నమః. 18 హ్రం హ్రీం హ్రూం హ్రైం. ఉద్యం, అరో, హృద్రో, హరి,
మిత్తరవిసూర్యభానుభ్యోనమః. 19 హ్రాం హ్రా హ్రా, హ్రాం, శుకేషు,
రోపణ, అఘోహ, హరిమాణం నిదధృసి ఖగపూషహిరణ్యగర్భమరీ
చిభ్యోనమః. 20 హ్రైం హ్రూం హ్రీం హ్రం ఉదగా, విశ్వేన. ద్విషంతం,
మో అహం, ఆదిత్యసవిత్ హ్రా భాస్కరేభ్యో నమః. 21 హ్రం, హ్రీం.
హ్రూం, హ్రైం, హ్రాం, హ్రా, ఉద్యం...ఆరో...హృద్రో...హరి
మా...శుకేషు...పరోపణ...మిత్తరవిసూర్యభాను ఖగపూషభ్యో
నమః. 22 హ్రీః హ్రాం, హ్రైం, హ్రూం, హ్రీం, హ్రీం
అఘోహ...హరిమాణం ని...ఉదగా...విశ్వేన...ద్విషంతం...మో

అహం ... హిరణ్యగర్భమరీచ్యాదిత్యననిత్రీగ-భాస-రేభోన్ నమః.
 ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం,
 ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం, ప్రహం... ఆనో... హృదో... హరిమామకే...
 గోపణా... అగోపణ... హరిమామం ... ఉదగా ... విశ్వేన... ద్విపం
 తం... మోలహం... విశ్వరదీసూర్యభానుభగవూషహిరణ్య గర్భమరీ
 చ్యాదిత్య ననిత్రీగ-భాస-రేభోన్ నమః. అరుణఛాయాసంజ్ఞాసమేత
 శ్రీసూర్యవారా మణిస్వామినే నమః, త్రివక్త్రప్రకారేణ ప్రదక్షిణ
 నమస్కారాన్ సమర్పయామి.

సూర్యనమస్కారశ్లోకాః.

అథ పారాశక్తికైః శ్లోకై ర్హర్షైర్యదతభిః శుభైః, ప్రణమేద్దండ

వద్భానుం సాష్టాంగం భక్తిసంయుతః హంసాయ భువనధ్యంతభ్యంసా
 యామితతేజసే, హంసమాహనరూపాయ భాస్కరాయ నమోనమః.
 వేదాంగాయ పతుంగాయ విహంగామాభమూర్తయే. హరిదర్శనతురం
 గాయ భాస్కరాయ... భువనత్రయదీప్తాయ భక్తియక్తిప్రదాయ చ,
 భక్తదారిద్ర్యనాశాయ భాస్కరాయ... లోకలోకప్రకాశాయ సర్వ
 లోకైకచతుషే, లోకోత్తరచరిత్రాయ భాస్కరాయ... సప్తలోకప్రకా
 శాయ సప్తసప్తరథాయ చ, సప్తదీప్తప్రకాశాయ భాస్కరాయ...
 మార్తాండాయ ద్విమణయే భానవే చిత్రభానవే, పృథాకరాయ
 మిత్రాయ భాస్కరాయ... నమస్తే కమలానాథ నమస్తే కమలప్రియ,
 నమః కమలహస్తాయ భాస్కరాయ... నమస్తే బ్రహ్మరూపాయ
 నమస్తే విష్ణురూపిణే, నమస్తే రుద్రరూపాయ భాస్కరాయ... సత్య
 జ్ఞానస్వరూపాయ సహస్రకిరణాయ చ, గీర్వాణభీతినాశాయ భాస్కరా
 య... సర్వకుఃప్రోపశాంతాయ సర్వపాపహరాయ చ, సర్వవ్యాధినినా
 శాయ భాస్కరాయ... సహస్రపత్రినేత్రాయ సహస్రాక్షస్తుతాయ చ,
 సహస్రనామధే రూపాయ భాస్కరాయ... నిత్యాయనిరవద్యాయనిర్మల
 జ్ఞానమూర్తయే, నిగమార్థప్రకాశాయ భాస్కరాయ... ఆదిమధ్యాంత
 శూన్యాయ వేదవేదాంతవేదిణే, నాదబిగుప్తరూపాయ భాస్క
 రాయ... నిర్మలజ్ఞానరూపాయరమ్యతేజస్వరూపిణే, బ్రహ్మతేజసిస్వరూ
 పాయ భాస్కరాయ... నిత్యజ్ఞానాయసత్యాయనిర్మలజ్ఞానమూర్తయే,

నిగమార్థప్రకాశాయభాస-రాయ.. కుష్ఠవ్యాధివినిశాయదుష్టవ్యాధి
హరాయచ, ఇష్టార్థదాయితేతస్త్విభాస-రాయ... భవరోగైకవైద్యా
య సర్వరోగాపహరిణే, ఏకనేత్రస్వరూపాయ భాస-రాయ... చారి
ద్యదోషనాశాయ ఘోరపాపహరాయ చ, కుష్ఠశిశుగుణాయ
భాస-రాయ... హోమానుష్ఠానరూపేణ కాలమ్మత్స్యహరాయ చ,
హిరణ్యవర్ణదేహాయభాస-రాయ... సర్వపాపత్సదా వేచసర్వమఖి
విరాజితే సర్వోపద్రవనాశాయ భాస-రాయ... సమో ధర్మనిదా
నాయ పశుసుకృతసాక్షి నే, సమప్రవక్ష్యతరూపాయభాస-రాయ...
సర్వలోకైకపూర్ణాయ కాలకర్మపహరిణే, సమగి పుణ్యస్వరూపాయ
భాస-రాయ... ద్వంద్వవ్యాధివినిశాయసర్వమఖివినిశనే, సమస్తా
పుణ్యపూర్ణాయ భాస-రాయ... కాలరూపాయ కల్యాణమూర్తయే
కాలకాయ చ, విద్యాయై భయసంహరేభాస-రాయసమీనమగ.

అథసూర్యసమస్కారస్తోత్రమ్.

ఓం సూర్యవర్చా ఉవాచ. మూర్ధస్యన్నామభిః కైస్తు ప్రణమే
ద్భువి భాస-రం. యేహం పఠనమాత్రేణ సర్వపాపతయో భవేత్.
మూర్ధన్యామనాచ. పృథ్వీహం భక్తియోగేన రవినారే విశేషతః,
సంపూజ్య విధివద్భానం ప్రణమేచ్ఛ ముహుర్ముహుః. అభిషేకాద్యథా
శంభురలంకారాద్యథా హరిః, నివేదనాద్గణాధ్యక్షో దేవాశ్చ హవిరా
దిభిః, కవ్యేన పితరో యద్వత్తర్పణేన మహర్షయః, స్తోత్రపాదాద్యథా
శక్తిరాచార్యస్సేవయా యథా. యతైవతపసా ధర్మస్సత్వేనైవ యథా
విధిః, ఆజ్యేనైవ యథాఽగ్నిస్తు ఋత్విగ్నక్షిణయా యథా. సమస్కారై
స్తథా ప్రీతాత్వాదిత్యః కర్మదైవతం, పూజయా చోపచారాణాం
సంభారాణామథాపి వా. లోపేఽపి ప్రియతే భానుర్నమస్కారైస్తు
కేవలం, తస్మాత్సూర్యార్చనే కుర్యాన్నమస్కారాన్విశేషతః. సూర్య
ఆత్మస్యజగత్సస్థుషశ్చేతివేదకగి, జగతా మాత్మభూతాయసూర్యాయ
మహాసేనమగ. సూర్యాగ్నివోస్యయోగేనసాయంప్రతర్కదాహుతిః,
అగ్నిరూపాయ సూర్యాయ బ్రహ్మవర్చస్వినే నమః. ఆదిత్యో వై తేజ
ఓజ ఇత్యాది శ్రుతిశాసనాత్, ఓజసే సర్వభూతానాం సమస్కూ
ర్యాఖ్యతేజసే. ఆదిత్యస్సత్యమాదిత్యో ఋక్సామయజురాత్మకః,

బ్రాహ్మీనైషాత్రయ్యావిద్యా సవ్యజ్ఞానాత్మనే నమః. హిరణ్మయోఽంత
రాదిత్యే సయశ్చాయమితి శ్రుతేః, ఆత్మాంతరాత్మయాపాయ నమఃస్తే
పరమాత్మనే. తచ్చక్షురితి వేదేన చక్షుస్సూర్యః, ఇతి శ్రుతేః, చక్షు
రిందియనాథాయచక్షుషే జగతాంనమః. రశ్మిభిర్యాభిరాదిత్యస్తవత్యే
షడివాకరః, తాభిర్వరతి పరస్యస్తస్యై వృష్టికృతే నమః. అదితీర్గర్భ
తోవా య ఉదగాన్మహతోఽర్జవత్, రవయేలోహితాక్షాయ నమ
స్తస్యై వివశ్చితే. సర్వేషామపి భూతానాం ప్రాణానాదాయభాసకరః,
ఉదేత్యస్తమయం యాతి తస్యై ప్రాణకృతే నమః. హంసశుచిషడి
త్యాతి శ్రుత్యేంసాత్మరూపిణి, నమో ఋతాయబృహతే తస్యై వ్యోమ
సదే నమః. ఘృణిస్సూరియ ఆదిత్య ఇత్యష్టాక్షరమంత్రః, సూర్యా యా
దిత్య రూపాయ ఘృణయే జ్యోతిషే నమః. విశ్వనేత్రి మహాబాహో
విశ్వ మాభాసి రోచనం, నమస్తస్యై తరణయే తస్యై జ్యోతిష్కృతే
నమః. వసూనామపి రుద్రాణా మాదిత్యానాం త్వ హిశ్వరః, నమస్సూ
ర్యా య భూతానాం ప్రత్యక్షాయ నమోనమః. ఇతి యః ప్రణమిద్భా
నుం ప్రత్యక్షపరదైవతం, సర్వపాపవిశుద్ధాత్మా సర్వేష్ఠార్థమవాప్ను
యాత్. ఇతి వాయుపురాణే సూర్యనమస్కారిస్తోత్రం సంపూర్ణమ్.

ఆర్యాద్వాదశ కేస, ఆదిత్యహృదయేన. మహాసారేణ. ఆరుణ
కేతుకమంత్రః. సవిస్తోత్రః సహస్రనామభిః, రుద్రాధ్యాయేన, అంభ
స్వేత్యసువాకేన చ. యథాలాభం తత్తద్ధర్మానుసంధానపూర్వకం సప
త్నీకః సాష్టాంగమాదిత్యసహస్రకృత్యః ప్రణమిత్. ఉపవిశ్య సంకల్ప్య
అర్ఘ్యప్రదానం కరిష్యే. గణాధిప సురాధ్యక్ష చింతామణి గణేశ్వర,
సిద్ధదాయక విఘ్నేశి గృహాణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే. ఇదమర్ఘ్యం.
ఏవం త్రి. రజ్జవేత్రిశాపణే కాశ్యపే గరుడాగ్రజ, అర్ఘ్యసూతరూప
స్వామి స్పృహణార్ఘ్యం నమోఽస్తుతే. ఏవం త్రి. ఏహ సూర్య సహ
స్రాంశో తేజో రాశేజగత్పతే. అనుకింపయ మాం భక్త్యా హృహణార్ఘ్యం
నమోఽస్తుతే. ఏవం త్రి. మల్లాదిద్వాదశ నామభర్తృత్రయ నమః.
ఇదమర్ఘ్యమిత్యాది ద్వాదశ కామక్రోధాదిభయభావ వాలకిం
కరవాణ్యవాం, సర్వపాపక్షయం కృత్వా రక్ష మాం ద్యుమణేప్రభో,
ఆయురారోగ్యమశ్వర్యం జ్ఞానం విత్తం ప్రయచ్ఛమి, స్వస్తిమప్యవప్సిం

చ జగదీశ్వర భాసర. ఇతి సంప్రద్య. బ్రాహ్మణాపూజాం కృత్వా. అపూపం పాయసం. చైవ తాంబూలం సఫలం తథా, సనక్షిగాకం దాస్యామి ద్విజాయ రవితుష్టయే. ఇత్యుపాయసం. పూర్వోక్తైరేవ నామభిశ్చత్రచామరాదికేన సంపూజ్య. యాంతు దేవేతి విసర్జయేత్.

అథ నిరకనార్కవారప్రతిభా

ఓం పార్వత్యువాచ కైలాసశిఖరే రమ్యే సర్వదేవర్షి సేనితే, ద్రుమైర్నిత్యఫలైశ్చాపి శోభితే రమ్యగర్భినీ కల్పవృక్షసమాయుక్తే వాపీగంగాధురోజ్జ్వలే, తాత్త్వికైర్నూర్తిమభిశ్చ మోక్షసిద్ధిభిరేవచ. విద్యాభిర్నిహిమజ్ఞానప్రచురాభిన్నచూళితే, సత్త్వగుక్తైశ్చసిద్ధైశ్చకాంభవైర్నిత్యసేవితే రజగాద్రామహాకాంతిస్సురద్భిల్వవటాశ్రితే, రత్ననిహసనాసినం శంకరం లోకశంకరం. సర్వజ్ఞం పార్వతి దృష్ట్వా నమస్కృత్వా సభక్తికం, సర్వజ్ఞాపి న్వయి దేవీ శివవిద్యాన్వయాపిణీ. ఉమాలోకహితార్థాను పప్రచచ్ఛనినయాన్వితా, చంద్రశేఖర లోకేశ భూతానుగ్రహకారక జ్ఞానాజ్ఞానకృతం పాపం రజోదర్శనసంభవం, అకాలికరజఃస్పర్శ మైథునాదికయోద్భవం. బహుమతాకరం నానా వ్యాధిదోషానుదత్తం, స్త్రీభిర్వాపురుషైర్వాపి కథం కేన నివార్యతే. సర్వసంపత్కరం చైవ స్వాత్మశుద్ధివిధాయకం, సర్వాభీష్టప్రదం శుద్ధం ప్రత్యక్షఫలదాయకం. సులభం సర్వలోకానాం కలిదోషనిర్మూలనం, ఉపకారాయ చ స్త్రీణాం విశేషాద్విద శంకర. ఈశ్వర ఉవాచ. సాధు దేవీ త్వయా పృష్టం లోకానుగ్రహకాంతయీ, కృతం భిలు త్వయా పూర్వం మయైవోక్తం వ్రతోత్తమం మహామైథునసంకల్పే యదా నాం సంగతౌచిరం, తతస్తద్దోషశాంత్యర్థ మావాభ్యాం కృతమేవహి. చకార తులసియుక్తో ముద్వృతం విష్ణురాదరాత్, పిత్రా సరస్వతీ యుక్తా వ్రతం యదకరోత్పురా. సర్వ మహర్షి పత్న్యైశ్చ పసిద్ధం తద్విదా కిము, అన్నవర్జారహితాఖ్యవ్రతం సూర్యవ్రతపాదకం. సద్యః సిద్ధికరం సాధు దుష్కరం నిశితం ప్రియే, అస్మాభిశ్చకృతే కర్తుం యోద్యతం సమమాన్వితం. సతత్యం మానవైస్తాదృగ్వ్రతం కర్తుంకతా యుగే, అర్చాయుషోఽల్పపుణ్యాశ్చ దుర్బలాశ్చల్పమేధసః. స్వభావ

చంచలా మూఢాః కామక్రోధాదిదూషితాః, సర్వేస్వార్థపరాలోకా
 శ్చిశ్నోదరపరాయణాః. అనాచారరతా మూఢా మహాపాతకకారిణః,
 ప్రీణాం తత్రాపి చాంచల్యం కామశ్చ బహు జాయతే. మృత్యుయా
 పాశ్చ కామన్యః పతిభక్తివివర్జితాః, మాధ్యేన పశుతుల్యాశ్చ కర్మ
 శ్రద్ధా న కుర్వతే. తథావిధానాం ప్రీణాం తు న కతాకర్మసిద్ధయః,
 తస్మాత్కాలిజనైస్సాధ్యం తదేవ సులభం భవేత్. మూనవానామిదం
 పుణ్యం కార్ణ్యం సర్వయుగేవ్యపి, అన్నవర్జారక-వారాఖ్యమానవైశ్చ
 కృతం భువి. పురా కృతయుగే ఘోషం పుణ్యే గోదావరీతటే, కశ్చి
 ద్విప్రసుతస్సానుః పూర్వపాపవిశేషాః బ్రాహ్మణస్తుండిలో నామ
 బ్రహ్మచర్యవ్రతే స్థితః, కుప్తవ్యాధిరభూత్తస్య పూర్వజన్మార్జితా
 దమాత్. న చానైరోష్ణధర్వాపి దాస్యగో న నివారితః, తస్యాచి
 దూరే కస్మింశ్చిదగ్రహారే ద్విజాతయః. ఊషస్తపస్విసశ్చిష్టాసర్వ
 శాస్త్రవిశారదాః, హస్త్యః కత్తివతా స్తేహం సద్ధర్మాచరణేస్థితాః.
 తత్రార్క శర్మా యజ్ఞైః భూతుశీలా తత్కుటుంబిని, నా చకారాన్న
 వర్జారక-వారప్రతమతంద్రితా. సంపూర్ణే తు వ్రతే కాలే తథోద్వాపన
 కర్మణి, మాఘే తు రథసప్తమ్యాం భోజనార్థం ద్విజోత్రమాన్.
 సావై నిమంత్రయామాస ఋష్యజో ద్వాదశైవహి, హవిశేషందదా
 తేభ్యః పరమాన్నం చ భక్తితః. తదానిమతిధిర్భూత్వా కుప్తవ్యాధి
 యతో గతః, తుండిలాయాపి యతిగించిత్తస్తై ప్రాదాద్ధవిశ్శుభం.
 తత్రాప్తశాస్త్రభావేనతస్యాస్సందర్శనేనచ, కుప్తవ్యాధివిముక్తైః భూత్త
 త్షణాదేవతుందిలః, హిరణ్మయవపుష్పార్చ్యమూర్తిమానగ్నిరాబభౌ,
 తదాశ్చర్యమభూద్దృష్ట్యా సర్వే కౌతూహలాన్వితాః. ఆదిత్యంచసునా
 శీరం శిశంసుర్వృతముత్తమం, అర్కయజ్ఞాసుశీలా చ సమృంత్ర్య తన
 యాం శుభాం. దదతుస్తుండిలాయాథవే వాహికవిధానతః, తుండిలశ్చ
 గృహీభూత్వాశ్వశురస్యోపదేశతః. సుశీలానుగ్రహల్లభంత్రతమేతచ్చకా
 రవా. తస్మాదనశ్చ సౌ హృతదర్క-వారప్రతాత్తమం. యే కుర్వంతినరా
 స్తేహం సద్యస్సిద్ధిర్భవేద్ధృవం, కిం పునః కలికాలే తు ధార్మికం కింది
 దార్జితం. ఫలాయ మహితే భూయాత్తదిదం కలితారకం, ప్రథమే
 వాస చందాలి ద్వితియే బ్రహ్మఘాతుకే, తృతియే రజకే ప్రాక్తారజో

ద్యోషేణకామిని, బ్రహ్మహత్యాకృతంపాపంస్త్రీభిః ప్రాప్తంపురాప్రియే. నియమోఽసావనుల్లంఘ్యః పాపం తత్సద్భవం నహి, రజస్సంపర్క-జం దోషం కస్య హేద్భవమునుఖదం. ఘోరసంసారదుఃఖానా మిద మేవహి కారణం, రజోనియమలోపేన వ్యభిచారాదిదోషతః, జ్ఞానా దృతుసంగేనమహారోగాభవంతిహి ఈదృశానాంతు పాపానాందారిద్యం రోగపీడనం, పుత్రాదిమరణం దుఃఖం వైధవ్యమవమానతా. సరకశ్చ భవత్యేవ తస్మాత్తద్దస్యహం తస్మాత్తాదృశపాపస్య సద్యో ముక్తి విధాయకం. సర్వసంపత్కారం గౌరీపుత్రసౌభాగ్యదాయకం, వ్రత్యక్ష దైవతం కాంతే వ్రతం త్వనశనాత్మకం. ఉపోష్య రవివారే తు కృత యా రవిపూజయా, వత్సరత్రితయాదర్వాగధ వా సార్థవత్సరాత్. సద్యః పాపైర్విముచ్యేత వ్రతీస్వేషితమాఘ్నయాత్. పార్వత్యువాచ. దేవకేన విధానేన కార్యంకలిజనైర్వ్రతం, నర్తరాస్తికవంశోత్తరశక్తైః సామరైరపి. నారీణాంపశుతుల్యానాంరజోదోషాదిశాంతయే, హద్యా పనమనుబ్రూహి వ్రతమేతన్మహేశ్వర. ఈశ్వర ఉవాచ. శ్శ్రీమ గౌరి వ్రవత్సామి కలికాలజనోచితం, సంక్షిప్త నియమం సాధ్యంసాధ్యమ్నం సర్వసౌఖ్యదం నారీ వా పురుషో వాపి తాద్భగిష్టార్హసిద్ధయే, యదా సంజాయతే భక్తిస్తదా కుర్యాదిదం వ్రతం. విశేషాద్భక్తభాగయే యాశ్చనార్యస్తథావిధాః, యానాపగమే కార్యం ప్రారభ్య శుభ వాసరే ఉత్తరాయణగే భానా మకరస్థే విశేషతః, శుక్లపక్షే రవే ర్వారే సప్తమ్యాతు విశిష్యతే. వృద్ధే శుభార్థిభిః కార్యం వత్సరత్రి తయావధి, అథవా సార్థవత్సరాంతం వ్రతీవారమతంధ్రితైః. గృహస్థః పురుషోవాపి నారీ వాస్యాత్సభర్తృకా, విధురః పురుషోవాపి నారీచ విధివాస్వయం. వ్రత్యర్కవారంకుర్వేత వ్రతం నిరశనాహ్వయం, నైవా త్రాహం తేకోఽపి సంపూర్ణమ స్వాదుపోషణం. ఫలాదికమపకర్షంవా నైవ భుంజీత కించన, కోశమన్నమయం శుష్కం సప్తదాతూంశ్చ శోషయేత్. కర్షయేదింద్రియగ్రామం నిశితే తపసి స్థితే, కర్మసిద్ధిస్తస్య నశనే తపో నానశనాత్పరం, తద్దురరం నురాధర్షం వ్రతీకుర్యాదుపో షణం, ఉద్ధర్షమాయమ్యచ ప్రాణానాస్థితైర్మోగధారణం. హంసమంత్ర

జహఃసాతనూర్వమండలసమ్మృతే, ఆసాయం ప్రణమేద్బానుం రాత్రౌ
 జాగరణం చరేత్. తర్పయేత్పరమాన్నాద్వై ర్గృహీణాభిర్న్యజోత్తమం,
 సోమేతు పారణం కుర్వా దేకభుక్తం శనా చరేత్. అన్నవర్జార్థవా
 రోఽనుం కేవలాహారవర్జితః, యానదేకోనపంచాశస్సండలం వత్సరే
 భవేత్. త్రికాలాత్సా త్రిమూర్త్యాత్సా త్రిగుణాత్సా మహేశ్వరః,
 త్రిలోకపూజితో భాను ప్రీవర్గఫలదాయకః. తస్మాత్ప్రీమండలోపేతం
 త్రివత్సరమిదం చరేత్, ఉత్థాయ పశ్చిమే యామే శనిరాత్ర్యాం
 స్వయం వ్రతీ. స్వస్వాచారానురోధేన నిత్యం కర్మనివర్త్యచ, ఉదయా
 నంతరం భావోన్నార్థద్విఘటికావధి సంక్షిప్త్య సర్వకర్మాణి తతస్సూర్యం
 సమర్పయేత్, సంపాద్యారుణసంభారా నరుణాలంకృతశ్శుచిః. రక్త
 చందనపుష్పాద్వైర్గంధలాదివిధానతః, గణేశ మరుణం ఛాయాం సం
 జ్ఞామాదిత్యమేవ చ. పంచాత్మకం పరం బ్రహ్మ సూర్యనారాయణా
 హ్వయం, యజేత్పూజావిధానేన తత్తద్యంత్రవిధానతః. హ్రీమిత్యాద్యక్ష
 రైశ్చైవ త్రిచకల్పేన చాసక్పత్, తథా పురుషసూక్తేన గాయత్ర్యా
 ప్రణవేనచలనర్హశ్చపురాణోక్తైశ్చైశ్చైస్తాత్త్రైర నేకథా, యథోపచారై
 స్సంపూజ్య యథావిభవవిస్తరం. సమానకృత్యస్సాష్టాంగం మంత్రైస్తై
 రేవ గావయన్, శశ్వతుర్వం సమస్తుర్యాన్ముఖ్య ఏష విధిర్వ్రతే.
 హృదాకాశేచిదాదిత్యస్సేవ్య ఏవం ముముక్షుభిః, బ్రహ్మాండే తదశక్తౌతు
 బాహువృత్తి ముపాశ్రితైః. కర్మభిస్సముపాస్యోఽసావేవం భానుః
 ఖగేశ్వరః. ఉభయత్రాపి సద్భక్తిః శ్రద్ధా చ ప్రత్యయస్తథా. ఆస్తిక్య
 మశనాభావః పంచైతే సిద్ధిహేతవః, తపో దానం చ యజ్ఞశ్చ త్రిధై
 తద్వ్రతమాస్థితం. విత్తశాత్యం న కుర్యీత శక్తిలోపో నశస్యతే, ఆవత్సర
 త్రయం యత్నాదాత్మానం రక్షయేద్వ్రతీ. నియమం ధర్మశాస్త్రోక్తం
 స్వాచారమపి న త్యజేత్, నాశ్శీలం కీర్తయేత్కించిన్నాస్పృశ్యమపి
 సంస్పృశేత్. నాభక్ష్యం భక్షయేత్కావపి కుర్యాన్నాకార్య
 మాత్మనా, ఏధమా నేతపశిపుణ్యే వ్రతీ తేజోబలాన్వితః. ఆదిత్యసదృశో
 భూయాద్దహన్నివ నిజార్చిత, తత ఉద్యాపనం కుర్వా న్మధ్యే విఘ్నా
 న జాయతే. నిశ్చయాతుర్వ్రతః కర్మ వ్రతస్యానవశీర్ణినః, మధ్యే
 సంకల్పభంగో వా మరుణం వా న జాయతే. తాదృశ్చిత్తయహీనానా

మదాంతానాం కతా యుగే, ఆదావప్యథవా మధ్యే ప్రోక్తముద్వా
 వనం ప్రియే. స్వస్వశాఖోక్తతంజేణ కలశస్థాపనాదికం. వ్రతాంగం
 కర్మకుర్వీత సర్వోద్వాగనకర్మణి, త్యాదిత్యప్రధానం స్యాన్మంత్రతాశ్చ
 త్రిచకల్పజాః. అష్టాక్షరశ్చ గాయత్రీ ప్రాధాన్యేన ప్రకీర్తితాః.
 గణాధ్యక్షోఽరుణశైవ రుద్రోఽగ్నిశ్చ శనైశ్చరః, ఘనోధర్మశ్చ
 సావిత్రి చ్ఛాయా సృజా ఇమే దత. విష్ణురేకాదశైవైతే ప్రతేఽస్మి
 న్ముంగదేవతాః. బ్రహ్మణం కలశేష్యేతానర్చయేద్వాదశ క్రమాత్.
 తత్రస్మంత్రైర్వధాయోగం యథాకాలం యథాబలం, యథాబుద్ధి
 యథాశాస్త్రం యథావిభవవిస్తరం పరీధానదేవతా సూర్య సుచ
 ద్వాదశకథాస్థితః, మిత్రో రవిశ్చ సూర్యశ్చ భానుశ్చైవ ఖగస్తతః.
 పూషా హిరణ్యగర్భశ్చ మరీచిరదితేస్తుతః, సవితారగ్భశ్చ భానుశ్చ
 నామరూపవిభేదవాన్. ఆవృత్త్యా పూజనీయోఽసా ప్రతిమానుయథా
 క్రమం, వింద్యాత్పలాది మానం చ స్వశక్త్యా ద్వాదశాత్మకం. రాత్రౌ
 జాగరణం కుర్యాత్ప్రతియామం సప్తపూజయేత్, స్థండితే శ్వః పత్తి
 స్థాప్య స్వశాఖోక్తవిధానతః. జహుయాత్పరమాన్నేన సమిధాజ్వల
 ర్వధాబలం. సమిద్భిరరగ్భక్ష్యైష్ట్యైష్ట్యలస్యాథవాభవేత్. సమస్తార
 శతాంశేన హోమోఽయం భానుతోష్ఠకః, సమస్తారదశాంశేన
 క్షీరతర్పణమాచరేత్. విప్రాణాంతద్దశాంశేన ఘృష్టాన్నేనైవ భోజనం,
 సమస్తారసమాం దద్యాత్సైవర్ణ్యం దక్షిణామపి. ఋణ్యజ్ఞుభేన కర్తవ్యం
 దద్యాత్తేభ్యశ్చ దక్షిణాం. కలశాస్వత్రుసహితాన్ ప్రతిమాశ్చ
 ప్రదాదయేత్. దద్యాద్ద్వాదశ గాత్రైవ పరమాన్నంసభాజనం, పాయ
 సాని సపాత్రాణి దాహస్యన్యాని భక్తితః. ఆశిషః ప్రతిగృహ్ణీయా
 ద్విప్రేభ్యసాం కృతార్థితా, ఏవం శృతే వ్రతే పూర్ణం ఫలం సిద్ధతి
 నాన్యథా. పార్వత్యువాచ. కదాచిద్విష్ణుయోగేన లుప్తం చేద్వార
 పూజనం, కింకర్తవ్యం తదా బ్రహ్మన్ననుబూహి దయానిధే ఈశ్వర
 ఉవాచ. లుప్తకాలోచితం కర్మయతాగర్వం న కృతుం ప్రియే, తతస్త్రి
 గుణితే కాతే కుర్యాత్త్రిగుణం వ్రతీ. పార్వత్యువాచ సామాన్య
 తోఽన్నాభావస్య కస్యచిత్తే కతా యుగే, అన్నాతురాణామర్త్యానాం
 లభ్యతే తత్కథం భవేత్. ఈశ్వర ఉవాచ. అన్నవర్జారగ్భ
 వారాఖ్యవ్రతాశక్తస్య భామిని, అపక్వభానువారాఖ్యవ్రతం శస్త్రం

వరాననేభక్ష్యోష్యపక్వవస్తూని తత్ర భుక్త్యా యథాబలం. వ్రతీనహేత
పూర్వోక్తం నిమిషం ప్రాణకర్షణం. తథావిధాన్ భూలోకే కేచి
త్పిన్ధాశవన్ప్రియే, ఇతి తే సర్వమాఖ్యాతం సర్వపాతకనాశనం.
కతా యుగే శు ముగ్ధానాం నారీణాం చ విశేషణః, రజోదోషహరం
పుణ్యంభుక్తిముక్తిప్రదాయకం. బహునాత్ర కిముక్తేన భానుచండిగణే
శరణః, విశిష్టంజే కతా నారి క్షీణస్థిప్రదో రవిః. ఇతి శిష్యాగ్రంథ
పురాణే కలిధర్మోత్తరే సారధర్మేనిరతవారవ్రతంసంపూర్ణమ్.

కించ. ఏవమేవ పురాణాంతరేష్యపి రవివారవ్రతం అపక్వభాను
వారవ్రతం చేత్వాదికం తత్తత్కథాను ప్రతిపాదితం విశ్లేషం. ఇతి
భానువారవ్రతం సమాప్తమ్. ఏవమేవ రవివ్రతేషుపూజా.

ఓం ఆథ నిత్యరవివారవ్రతమ్.

హేమాద్రాస్యాంజే. రవో రవో రవిం సత్వా రాజ్ఞ
మన్నాదినంపదః, విద్వాంసుపునః సూర్యోగ్యమాయుష్యంచసమాపు
యాత్. కించ. ఆదివారే రవిం సత్వా సప్తవారసముద్భవైః, సర్వ
పాపై ప్రముచ్యేత సూర్యసాలోక్యమూపుయాదితి. బ్రహ్మాంజే. ఏక
భుక్త వసేద్బానా నమసాగ్ర్య యజేదవిం, లభ్యా మనోర
థాంతర్వాసంతే సూర్యపదం వ్రజేదితి. పాద్మే యావజ్జీవం చరేచ్ఛా
నానేకభుక్తమతందితః, సూర్యంసమర్చయేద్భక్త్యానమసాగ్రప్రదక్షిణై
రితి. సారధర్మోత్తరే. అరే రాత్రౌ న భంజిత దివాసూర్యం సమర్చ
యేత్, దివా త్వనర్చయచ్ఛామం రాత్రౌభుజ్జన్ కుతత్యథఇతి గారుడో
ధర్మోఽయం సర్వచర్ణానాం భాసగ్రారాధనం నృప, యదన్నమక్ష
రం ప్రాప్తం భవత్త్వవ యుధ్మిర ఇతిమహాభారతే. తస్మాద్దవివార
వ్రతమాస్తిక స్మరైరపి కార్షం. తత్రపూజావిధిః యజేత్సురుష
సూక్తేన షోడశైరుపచారకైః, శ్రుతిస్మృతిపురాణోక్తైరేవ షోడశ
నామభిసమసుర్యాద్యథాశక్త్యామంత్రీస్తౌరైరతంద్రితః నచోద్వా
పనమేతస్య యావజ్జీవం చరేద్వీతం. ఆహూంజిబంధనాద్విప ఆసప్య
సవమంతరా, సూర్యాగ్నిభాగ్లం లభేత్తేజస్తేజసా శ్రిమమూపుయాత్.
శ్రియైవ పుష్టిమాప్నోతి పుష్టేవ్య లభతే బలం, బలేన గురుగుశూ
పాం తయా జ్ఞానమవాపుయాత్. జ్ఞానేన లభతే మోక్షం తస్మా

సూర్యం యజేన్నరః, దేవీ సవిత్సగాయత్రీ బ్రహ్మవిద్యాధిదేవతా
సూర్యోపాసయైవ స్వాన్నరాణాం హి పరా గతిః.

అథ నిత్యరవివారవ్రతకథా.

మైత్రే నిమిషక్షేతే తకస్సిద్ధిపదాయినీ. చక్రస్సావశ్యకీం
దీక్షామృతయస్సతీకర్షణి. సావిత్రిచయనే చక్రవిచారం మునిపుం
గవాః, మూలం మహిమ్నస్సూరస్య శుశ్రీవా చానుభవేన చ. ఋషి
శ్రేష్ఠశ్చత్రాగాద్యేదవ్యాసోమహామునిః, ఆయాంతం పూజయామాసు
రర్షుపాద్యాసనాదిభిః. జిజ్ఞాసవోఽత్ర పప్రచ్ఛుర్మునయస్తేవిచారిణి,
దివాకరస్య మాహత్మ్యం సోదాహరణమాస్తికా, అత్రాంతరే సమా
యాతో దేవర్షిర్నారదస్తథా, మహర్షిభిస్తథా పృష్ఠోభగవాన్బృదరా
యణః. ఉవాచ. సంగ్రహేనైవదేవర్షి మనుమాన్యచ. వ్యాసః శృణుధ్వ
మృషయస్సర్వే రహస్యంజ్ఞేయమాదరాత్. సూర్యప్రభావంవత్సామి
నేతిహాసం సకారణం, బ్రహ్మకన్యం సచ్చిదానందం నిర్విశేషం నిరం
జనం. అఖండం ద్వైతశూన్యం చ వాఙ్మనోదూరమాస్తికాః. తత్ర
మాయా గుణమయీ త్వమవ్యజ్ఞానరూపిణీ. బ్రహ్మజ్ఞానైకనాశ్వా చ
ప్రకృతిస్తత్కృతంజగత్, బ్రహ్మణ్యధ్వస్తమాత్మాభ్యేసావిధిస్తానేచిదా
త్మకే. ప్రతీయతేనదిత్యేవబ్రహ్మసత్తాకమేవహి, తస్మాత్ప్రపంచసప్తైహ
బ్రహ్మసత్త్రైవనాన్యథా. రజతంభాసతేయద్యచ్ఛక్తిమాత్రప్రకల్పితం,
ప్రంబంచో భాసతే తద్వద్రుహ్మజ్ఞానేన కల్పితః. తస్మాత్ప్రత్యజ్ఞయ
జ్యోతిః ప్రపంచవ్యాపకం దివిహి, వ్యాప్తే విభుతివైచిత్యాగ్రీతార
తమ్యం హి రత్నకే. ఆదాకాలాత్మకం బ్రహ్మనసర్వజగదీదృశం, చక్షుః
మైతచ్చ తచ్చక్షుః పురస్తాచ్చుక్రిముచ్చరత్. స్పృష్టాదిరభవద్యస్మి
న్భానువారస్స ఉచ్యతే, దేవతారస్య వారస్య భాను రస్సవితా
హరిః. సూర్యమండలకం జ్యోతి స్సావిత్రం పారమేశ్వరం, జగచ్ఛ
క్షురితిభ్యాతంకర్మద్రష్టు హిరణ్మయం. లోకస్యేశ్వరస్పృష్టస్య ద్యావా
భూమ్యాదికాలినః, కర్మనిర్వహణార్థాయ కాలజ్ఞానాయ దేహినాం.
ఏకాశ్వస్సస్తథా భూత్వా వహతేహరిశ్వరః, రథం తత్ప్రణవాకారం
నిత్యమేరుప్రదక్షిణం. ఏకచక్రం చలజ్యేవ సర్వదా నియమేన చ,
తత్రస్థితో మహావాయూరంబరే కర్మయేద్రథం, వసంతి తత్ర భారాథ

మృషయా వేదపాఠకాః, తోదయేత్సమపుత్రోఽపి చాలయేద్వరుణ
 స్తథా. ఆమంత్రయన్తి ధావన్తో వాలకేల్యాశ్చతత్పురః, రథం ద్వాదశ
 లక్షాణం యోజనానాం తు విస్తృతమ్ తత్ర నాయకభూతస్య
 సూర్యస్యైవ తపోబలాత్, సర్వం సంపద్యతే విప్రాస్స ఏవ పరమే
 శ్వరః. బ్రహ్మతేజో బలం సర్వం కశ్యపస్య చిరాజ్జితం, ఆవిర్భూతం
 జగచ్ఛ్రుతరదితేర్భాస్కరాత్మకమ్. ఛందోమయం మహావీర్యం బ్రహ్మ
 చర్యవ్రతే స్థితం, దృష్ట్వా తస్మై దదౌ కన్యాం ఛాయాం దక్షప్రజా
 పతిః స్వశక్త్యా యాతకిం దత్వా సంజ్ఞాం సేవార్థమేనయోః, ఛాయా
 మానాయ్య సూర్యోఽపి రథమధ్యే సమాస్థితః. స్వాత్మయోగసమాధి
 స్తో న బభూవ బహిర్ముఖః, ఏవం ద్వాదశసాహస్రం వత్సరాణామ
 భూతకృతే మహిమ్నా తపస స్తస్య ప్రకాశో రవిసంక్రమగ్, ఉదయా
 స్తమయాసంధ్యా పర్జన్యగ ప్రాణధారణం. లోకస్థితీశ్చ తత్సర్వం క్రమే
 నైవ వ్యవస్థితం, పరం తు తేజస స్తస్య దుస్సహ త్వేన దేహీనాం ఛాయా
 శుష్కతనురూపత్వా కాలక్షేపం చకార హ, విరాసుః పితరౌ ద్రష్టుం
 సంజ్ఞాం నిక్షిప్య కర్మణి. ఛాయా జగామ తాం దృష్ట్వా దక్షగ ప్రాహ
 విశంకితగ, ఏకాకినీ త్వమాయాతా ప్రేషయే ద్భాస్కరః కథం. శీలం
 పతివ్రతానాం తు న హ్యేతాదృక్తనూదభవే. ఛాయోవాచ. పితర్న
 మాం పతిః సూర్యో బభౌషే న బహిర్ముఖః, నాపశ్యన్నాపిచ క్రిడాం
 వాకరోత్కర్ష కించన. తదేకాయత్ర చిత్రాఽపి నాహం తేన కటా
 క్షితా, కేవలం కర్మితాఽభూవం తపసా దుస్సహోమ్మణా. అపృష్టైవ
 తు భర్తారం స్థాణుభూతం సమాధిగం, ద్రష్టుం వామహమాయాతా
 బంధూనాం చ దిదృక్షుమా. ఇతి చ్ఛాయావచగ శ్రుత్వా దక్షగ క్రోధ
 సమన్వితః, శశాప తనయాం ఘోరం మహర్నిర్మిశితవ్రతః. అశ్వినీ
 భవ పుత్రీ త్వం ఘోటీ హేమారవాన్వితా, జల్పస్యవృష్ట్వా భర్తార
 మాయాతా మయి వృచ్ఛతి. శాసంతం సహసోవాచ పుత్రీ వాత్సల్య
 మాస్థితః, భర్తరి ప్రసాదం సంప్రాప్య ముక్తాధవసి భామిని. తతస్సూర్య
 రథే సుస్థా సంజ్ఞా తత్ర దివాకరం, అనుసృత్యాఽగ్నిహోత్రాణి
 చక్ర సేవానుశంకితా. శూద్రీసంస్పర్శజాద్దోషాత్ క్షయమాణే తపో
 బలే, క్రమేణ స శతైరబ్ద సూర్య ఆసిద్భహిర్ముఖః. సంజ్ఞాం ఛాయా

విశేషణ స్ఫురంతీం వీక్ష్య భాసకరః, సంజ్ఞయా సర్వకర్మాణి కుర్వన్
చక్రే తయా రతిం. తస్మాత్ శనై శ్చరో జ్ఞజ్ఞకృతాంఘో నీలరూపవాన్,
ఘోరరూపం తు తం దృష్ట్వా సుగుణైః సైన్వీర్వవర్జితః. పునస్తాం రమ
యామాస భాసకరః పుత్ర)వాంఛయా, జ్ఞజ్ఞయమోఅపి ఘోరాత్తా
నీలరూపో విభావసోః. తం చావ్యసదృశం దృష్ట్వా చింతయన్
హృదయే రవిః, కాళిందీం జనయామాస యమునాం శమనానుజాం.
కారుణాత్ నీలరూపైషా పరంతు తనయా మమ, గుణతః సదృశా
కింతు రూపేణాసదృశా కథం. తతశ్చ సంశయో జాతస్సంజ్ఞాయాం
భాసకరస్య తు, కిం ఛాయే నానురూపా మే తనయా అభవనాథం.
తదాసిం ఛయసంప్రస్తా స్వరూపం వక్తుమక్షమా, సత్వా క్షమాప
యామాస భాసకరం శరణం గతా. రవిర్విచార్య తత్సర్వంజ్ఞానదృష్ట్వా
స్వయం ప్రభుః, నిర్వేదం పరమం ప్రాప్తశ్చింతయ న్ప్రాణవల్లభాం.
నియమ్య రథరక్షార్థం సౌమ్యం వాయుసమన్వితం, నిపేశ్య నాయక
స్థానే తపసే గరుడాగ్రజం. స్వయం జగమ యోగిన యత్రాస్తే
ప్రాణవల్లభా, అశ్వో భూత్వా తదా భాను రశ్వినిం మేరు భూధరే.
అశ్వినౌ జనయామాస యమశౌ తత్ర)భాసకరః, మోడమానస్త యా
తాభ్యాం సమీయుశ్చతవత్సరాః. అత్రాంతరే రథాధ్యక్ష సోమసూ
నుర్బుధో బలీ, బలేన చారయామాస మండలం గగనాంకణే. స్వగతా
వాంతు సర్వేషాం సూర్యవీర్యతయా రథః, స్వచ్ఛంద స్సంచచా
రాథ త్రిమూహూరైః ప్రదక్షిణం. క్వచిత్సప్త తిమూహూరైః చిరాన్మే
రుప్రదక్షిణం, క్వచిద్భూమినమీపథం కదాచిన్నాకపృష్ఠగం. ఆనవ
స్థానతశ్చైవ మయనభ్రంశితో దివి, స్థానం చ విషువం త్యక్త్వా
భూలోకం నాశయద్రథః. దివం చ ఘాతయామాస స మహానీ ప్రళ
యోఽభవత్, తతో దేవాశ్చ దైత్యాశ్చ సిద్ధాశ్చైవ మహర్షయాః.
తం రథం స్తంభయామాసు ర్బలేన తపసాఽంబరే, తతో జేఘ్ఘః
ప్రయత్నైన రథికాశ్చారకం మనుం తాదృజ్యంతప్రభావేన గరుడా
గ్రజశక్తితః, సురాసురానప్యాకృష్య సేచ్ఛయా స రథో యయా.
ఇతం సూర్యరథం ధ్వస్తం సప్తమాసీజగత్ప్రయం, చింతాం ప్రాప తతః
స్రష్టాసర్వభూతక్షయేనచ. తతో బ్రహ్మచ విష్ణుశ్చశంకరశ్చబృహస్పతిః,

లక్ష్మీ గారి సరస్వతో దిక్పాలానసర్వదేవతాః అధిష్ఠాయ రథంసారం
 ఛందోమయమతంద్రితాః, కథంచిద్గతిభేదేఽపి రరక్షు ర్జగత్పితృశం.
 తతస్సురాసురైస్సర్వై ర్భూతాః ప్రార్థితో రవిః, స్వేచ్ఛాఞ్చం విజ్ఞాప
 యామాస త్రిమూర్తిభ్యస్తతః పరం. తతో దప్రా సమామంత్ర్య సావ
 గ్ధారోగ్యసిద్ధయే, భవక్త్యే స్థాపయామాసు ర్హవిర్భాగం దదుస్సురాః.
 గ్రహమండలసంస్థానం పతిత్వం సక్రతుంభయాః, సర్వేషాంఫలదా
 తృప్త్యం ప్రాణినాం కృతికర్మణః. శనై శ్చిరాయతే దేవా ససమ్మం
 త్ర్య ప్రదదుర్ముదా, తతో యమాయ ధర్మాయ మృత్యవే రుద్రమూ
 ర్తయే. సర్వకర్మసయామితం మృత్యుత్వం చ దదుస్సురాః, పశ్చా
 త్ప్రసన్న సూనోఽపి త్యక్త్వాఽశ్వత్వం సమాయయా. దదర్శ మండ
 లం స్వస్య స్థానభ్రష్టం విశంకటం, అర్థయామాస సంసారం మండ
 లస్య తదారవిః. శిల్పినో విశ్వకర్మాద్యా మయాద్యాశ్చతతః పరం, మేరు
 మందరయోర్మౌళ్యే రథం శాశ్వరీభోల్లఖన్. తతస్సురాసురైః కృష్ణే
 శాణచక్రై శ్చ మండలే, జాతాని విస్ఫులింగానిభస్మ చక్రర్జగ త్రయం
 విశ్వకర్మాతు తాన్సర్వాస్సమాకృమ్య స్వతేజసా, చకార బడబాం
 ఘోరాం సముద్రజలశోషణీం. తతస్సృభిముహూరైతు ప్రసాద్యోద
 యవర్షతే. యత్నిత్వం సంస్థూతానాం యే ప్రాణాస్సర్వదేహకాః,
 యద్భులం సర్వలోకానాం యత్ర పస్సర్వకర్మణాం, యాసిద్ధిస్సర్వయో
 గానాం యత్ఫలం సర్వకర్మణాం స్వం స్వం సమర్పయామాసుస్త దా
 సర్వే దివౌకినః, కర్మదేహాశ్చ గంధర్వానీ యే చ స్యుర్బ్రహ్మరాక్షసాః.
 యక్షకిన్నర గంధర్వవిద్యాధరమహారగాః, సిద్ధాస్సాభ్యాశ్చ మున
 యశ్శాంతా దాంతా స్తపస్వినః, విష్ణుబ్రహ్మదయస్సర్వే సూర్యా
 యార్క్ష్యం దదుస్తదా, మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వ న్యావదస్త ముపైష్యతి.
 సంధ్యాయోరుభ యోర్విఘ్నం మందేహ నామ రాక్షసాః, చక్రుస్తత్ప్ర
 రిహారాఢ్య మర్హ్యవీష నియోజితక. వరం దదుశ్చ విష్ణవాద్యా సుర్యే
 వియమితఃపరం, మండలే తవ తిష్ఠామ స్త్వం హి సూర్య జగత్ప్రిభుక,
 సర్వదేవాత్మక స్త్వం హి పూజ్యసే సంప్రదేవతేః, తత్త్వింసం రవివారే
 ఽభూత్తదాద జగదిదృశం రవివారే తు యే రాత్రౌ భుజ్జత మూఢ
 మానవాః, పతంతి నర కే ఘోరీ యావదాభూతిసంప్లవం. రవివారే
 నమస్కుర్యాద్భాసరం భువనేశ్వరం, ముచ్యతే సర్వపాపేభ్య

స్సూర్యలోక మవాపుయ్యాత్. భానువారే నమస్కారైర్భానురస్య ప్రదక్షిణైః ఆరోగ్యం ప్రాపుయాజ్జన్తుః పీడితోఽపిమహాగదైః. అరుణోదయవేళాయా మాదివారే దివాకరం, యావజ్జీవం ప్రపశ్యంత శ్చక్షుష్మంతో భవంతి హి. పుత్రార్థీ ప్రాపుయాత్పుత్రం ధనార్థీ ప్రాపుయాన్నిధిం, విద్యార్థీ లభతేజ్ఞానం భోగార్థీ ప్రాపుయాత్సుఖం. వాణిజ్యార్థీ లభేల్లాభం కృష్యార్థీ ధాన్యమాపుయ్యాత్, రాజ్యార్థీ లభతే రాజ్యం జయార్థీ జయతే రిపున్. పాపక్షయార్థినో యే చ ముచ్యంతే సర్వకల్పిషైః, సరాణాం నిత్యమేవైత ద్రవివారవ్రతం పరం. పునః పునర్నమస్కార్యా త్సర్వేష్టాద్యానవాపుయ్యాత్, ప్రణమేచ్ఛ రవిం మూర్ధ్నా నాష్టాంగం దండపద్భి. స్తోత్రాణి చ పఠేద్భక్త్యా మంత్రా నా రుణకేతుకాన్, సారోపనిషదం చైవ త్రిచకల్పాదికానపి. రుద్రా ధ్యాయం పఠస్థక్త్యా భయశోకైః ప్రముచ్యతే. ద్రవతం దేవతానాం చ సాంప్రతం భాస్కరో గురుః. సర్వస్వతింతస్సర్వాత్మా సర్వజ్ఞః పరమేశ్వరః, క్షీప్రం సిద్ధిప్రదో భానుర్గ్రహపీడానివారకః. శిల్ప వైచిత్ర్య దాతా చ భూయాద్రాజ్యప్రదో రవిః, ఆదివారవ్రతం కార్యం కలికాలే విశేషతః. నాస్తికాః కర్మశూన్యాశ్చ కథంచిత్రా ద్భిశా అపి, ఆదివారం పరం మత్వా త్యక్త్వా తాకికసంగ్రహం. దేవార్చనపరాస్తేమామఖిలేష్టార్థసిద్ధయః, నమస్కృత్త్వైకదాసూర్యం ప్రాపుయా ద్యత్ఫలం నరః. యజన సర్వదేవానా మిత్యేషమహిమారవేః. ఋషయః, కృతార్థాః స్మృతార్థాస్తో బాదరాయణసువ్రత, అయం ధర్మో వయం కుర్మ ఇతిచక్రుర్మునీశ్వరాః. రవివారప్రభావేనసూర్యార్చనబలేన చ, స్వాం స్వాం సిద్ధిమవాపుస్తే ప్రాంచస్సర్వే మహర్షయః. తస్మాదవశ్యం కర్తవ్యం రవివారవ్రతం పరం. ఇతి సారధర్మోత్తరే నిత్యం వివారవ్రతకథా సమాప్తా.

అథ సోమవారవ్రతే శివపూజావిధిః.

యేభ్యో మాతేరి జపిత్యా. ఆగమార్థం తు... ఇతి. ఘంటా నాదం కృత్వా, అపసర్పంత్యతిఘోతికాముద్రాంప్రదర్శ్య, లక్ష్మదంష్ట్రేతి ఘోత్రినాలం సంప్రార్థ్య, ఆచమ్య, ప్రాణనాయమ్య, తిథ్యాదిసంకీర్త్య

మమ సకుటుంబస్య శ్రేయశ్చైర్వనిజయాయురారోగైశ్చైర్వ్యాభివృద్ధయే
ఉమామహేశ్వరపీత్యర్థం చతుర్థశతకం పర్యంతం సోమవారవ్రతమహం
కరిష్యే. తదంగ త్వేన షోడశోపచారైః ఉమామహేశ్వరపూజనం కరిష్యే.
ధ్యాయేన్నిత్యం మహేశం రజనగిరినిధం చారుచం దావతంసం రత్నా
కల్పోజ్జ్వలాంగం పరశుమ్మగవరాభీతిహంసం | ప్రసన్నం, పద్మాసీనం చ
సాంబం స్తతమమరగజైర్వానిమిక్వత్తిం వసానం విశ్వాద్యం విశ్వ
వంద్యం అఖిలభయహరం కంచవక్ష్యం | తిక్షితం. ధ్యానం. ఓం నమశ్శి
వాయేతి షోడశోపచారైః పూజయేత్. పూజావిశేషస్తు పక్షప్రదోష
వ్రతోక్తనవ.

అథ కథా.

సూత ఉవాచ. నిత్యానందమయం శాంతం నిర్వికల్పం విరా
మయం, శివతత్త్వమనాద్యంతం యే విదుస్తే పరం గతాః విరక్తాః
కామభోగేభ్యో యే చ కుర్వంత్యస్తైతత్తుకీం, భక్తిం పరాం శివేధీరా
స్తేషాం ముక్తిర్న సంశయః. విషయానభిసంధాయ యే కుర్వంతి శివే
రతిం, విషయైర్నాభిభూయంతే భుంజానాస్తత్ఫలాస్యపి. యేన కేనాపి
భావేన శివభక్తియతో సర్వం, న వివశ్యతి యాత్యేవ కాలేనాపి పరాం
గతిం. ఆరురుక్షుః పరం స్థానం విషయాన్స్యక్తుమక్షుః, పూజయే
త్కర్మణా శంభుం భోగాంతే శివమాప్నుయాత్. అశక్తాః కేచి
దుత్సప్స్యం ప్రాయో విషయవాసనాం, అతః కర్మమయాప్రోక్తం కామ
ధేనుః శరీరిణాం. మాయామయేఽపి పంసారే యే విహృత్యచిరంసుఖం,
ముక్తిమిచ్ఛంతి దేహంతే తేషాం ధర్మోయ మిరితః. శివపూజాసదా
లోకే హేతుః స్వర్గాపవర్గయో, సోమవారే విశేషేణ ప్రదోషాది
గుణాన్వితే. శ్రావణే చైత్రవైశాఖే ఊర్జివా మార్గశీర్షికే, ప్రథమే
సోమవారే చ గృహ్హియాద్వృతముతమమ్. కేవలం చాపి యే కుర్యుః
సోమవారే శివార్చనం, న తేషాం విద్యతే పాపమిహముత్రచదుర్లభం
ఉపాపితశుచిర్భూత్వా సోమవారేజితేంద్రియః, వైదికైర్వాక్యైర్మంత్రై
ర్విధివత్పూజయేచ్ఛివం బ్రహ్మచారి గృహస్థా వా కన్యా వాపి
సభర్తృకా, విధవా అపి సంపూజ్య లభతే వరమిహ్నితం. అత్రాపికథ
యిష్యామి కథాం శ్రోత్వమనోసారాం, శ్రుత్వా ముక్తిం ప్రయాత్యేవ

భక్తిర్యవతి శాంభవీ. శ్రుత్వా కృతధియః శంభోర్భక్తిం కుర్వంతి
 సర్వదా, ఆర్యావక్తే నృపః కశ్చిదాసీగర్హభృతాం వరః. చిత్రవర్ణేతి
 విఖ్యాతో ధర్మరాజో దురాత్మనాం, సగోష్ఠా ధర్మసేతునాం శాస్తా
 దుష్పరగామినాం. యస్మా సమస్తయోగనాం తాతా శరణమిచ్ఛతాం
 కర్తా సకలపుణ్యానాం దాతా సకలసంపదాం. జేతా సవత్సబృందానాం
 భక్త శ్చివముకుందయోః, సోఽనుకూలాసు పత్నీషు పుత్రమేకం స
 లబ్ధవాన్. చిరేణ పార్థివో లేభే కన్యామేకాం వరాననాం, స లబ్ధ్వా
 తనయాం దిప్త్యా హిమవానివ పార్వతీం. ఆత్మానందేవనదృశం సంపూ
 ర్ణంచ మనోరథం. స ఏకదా జాతకలక్షణజ్ఞా నాచూయసర్వాన్ ద్విజ
 బృందముఖ్యాన్, కౌతూహలేనాభినివిష్టచేతా, పరచ్చ కన్యాజననే
 వరాణి. అథ తత్రాబ్రవీదేకో బహుశ్చో ద్విజసత్తమః, ఏషా సీమంతిని
 నామ్నా కన్యా తవ మహీతలే. ఉమేవనిత్యమాంగల్యా దమయంతీవ
 రూపిణీ, భారతీవకలాభిజ్ఞా లక్ష్మీరివమహాగుణా. సుప్రజాదేవమాత్రేవ
 జానకీవ పతివ్రతా, రవిప్రభేవ సత్కాంతిశ్చంద్రికేవ మనోరమా. దశ
 వర్ష సహస్రాణి సహ భద్రా ప్రమోదతే, ప్రసూయేత్త నయానన్దాకరం
 సుఖమవాప్స్యతి. ఇత్సుక వంతం నృపతిర్ధనైః సంపూజ్య తం ద్విజం,
 అవాప పరమాం ప్రీతం తద్వాగమృతసేవయా. అథాన్వోఽపి ద్విజః
 ప్రాహ ధైర్యవానవిశంకితః, ఏషా చతుర్థశే వర్షేనైధవ్యం ప్రతిపత్స్యతి,
 ఇత్సుకర్ణ్య వచ స్తస్య వజ్రనిర్ఘాతనిష్ఠురం, ముహూర్తమభవద్రాజా
 చింతావ్యాకులమానసః. అథ సర్వాన్ సముత్పూజ్య బ్రాహ్మణాన్
 బ్రహ్మవత్సలః, సర్వం దైవకృతం మత్వా నిశ్చితః పార్థివోఽభవత్,
 సాపి సీమంతిని బాలా క్రమేణ గతశైశవా, వైధవ్యమాత్రనో భావి
 శుశ్రావ ప్రసఖియుఖాత్. పరం నిర్వేదమావన్నా చింతయామాస
 బాలికా, యజ్ఞవల్క్యమునేగి పత్నీం మైత్రేయీంపర్యప్తచ్ఛత్రమా
 తస్త్యచ్ఛరణాంభోజం ప్రపన్నాస్మి భయాకులా, సౌభాగ్యవర్ధనకరం
 మమ శంసితమర్హసి. ఇతి ప్రపన్నాం నృపతేః కన్యాం ప్రాహ మునే
 స్సతీ, శరణం వ్రజ తస్యంగి పార్వతీం శివసంయుతాం. సోమవారేశివం
 గౌరీం పూజయస్య సమాహితా, ఉపోషితా చసున్నతా విరజాంబర
 ధారిణీ. యదవాష్మిశ్చలమతిః పూజాం కృత్వా యథోచితాం,

అట్లమేకం వ్రతం కుర్యాద్వితోవాపనమాచరేత్. ఉమయా సహితం కుద్రంసువర్ణేన చ కారయేత్, రాజ్యేణ స్పృహభం కృత్వాకలతో హ వివ్యసేత్, తస్మాగ్నే లింగతోభద్రంబహుద్వాన్ స్థాపయేత్తదా, స్వశాఖాక్షేన విధివా హుదేస్వతలిలోజనం స్పృహకృతివాచుంత్రై రక్షావరశతద్వయం, కుర్యాన్మహ్యవనం తస్య సమాప్త ముదీరతం. ఉద్యానం వివా మత్తు తస్యోత్తమిద్వలం భజేత్, బ్రాహ్మణాన్సౌజ యిత్యైవ శివం సమ్యక్ప్రసాదయేత్. సావక్షయోఽభిషేకేన సామ్రాజ్యం పుష్పపూజనాత్. గంధదానాచ్చసాభాగ్యకూయునక్షత దానతః. భూసూనస సాగంధ్యం శాంతిర్దీప్తప్రదానతః, వైవేద్యేన మహాభోగో లక్ష్మీస్తాంబూలదానతః. ధర్మార్కామమోక్షాశ్చసమసాగర ప్రసాదతః, అష్టైశ్వర్యాదిసిద్ధిభాం జప ఏవహి కారణం. హోమేన సర్వసాఖ్యానాం సమ్మద్విరుపజాయతే. సర్వేషామేవ దేవానాం తుష్టి సమయమి భోజనాత్. ఇథమారాధయ శివం సోమవారే శివా మపి. అత్యాపదమపి ప్రాప్తం నిస్తీర్య సుభగా భవ. ఘోరాన్ఘోరం విపన్నాఽపి వా క్షేత్రం చ భయనకం, శివపూజావభావేన తేద్యసి మహద్భయాత్. ఇథగ్ర సీమంతిని సమ్మక్ అనుశాస్య మునేస్తతి, యయాసాపి వరారోహ రాజపుత్రి తథాకరోత్. దమయంత్యాంసల స్వాసేదిద సేనావ్యాయస్సుతః, తస్యచంద్రాంగదోనావిపుత్తోఽభూ చ్చంద్రపన్నిభః. చిత్రీవర్మా నృపశేష్యః సమాహూయ నృపాల్పిజా, కన్యాం సీమంతిని తస్మై ప్రాయచ్చస్త్రసృజ్జహూ. అభూన్నహోస్సవ స్త్రై తస్యా ఉద్యాహార్యణి, యత్ర సర్వమహిళానాం సముదాయో మహాసభాత్. తస్యాః పాణిగ్రహం కాలే కృత్వా చంద్రాంగదః కృత్తి, ఉవాస కతిచిన్మానాం స్త్రైవ శ్వశురాలయే. ఏకదా యుయునాంతర్ము స రాజలినయో బలి, మమజ్జ సమా కైవర్త రావర్తాభిహతో తే. హాహేతి శబ్దః సుమహానాసిత స్వాస్త్రటిద్వయే, పశ్యతాం సర్వవై న్యా నాం ప్రలాపో దివమస్పృశత్. తచ్చ సీమంతిని శ్రుత్వా పుత్ర భువి మూర్ఛితా, ఇంద్రసేనోఽపి రాజేంద్రః పుత్రీవారాం సుసస్పహః. ఆబాలవృద్ధవనితా శ్చుక్రుశుశ్చేకవిహ్వలాః, సా చ సీమంతినాధ్యే భర్తృలోకం యయాసతి. ఏతా నిషిద్ధా స్మే హేన వైసవ్యం వ్రత్య

చట్టం, మునిషాన్వయవదిష్టం యత్పాపవారప్రతిం శుభం. న తత్యాజ
 శుభాచారా ప్రథమం ప్రాప్త వత్ససి, ఏవం చతుర్థవేదే దుష్టాపాప్య
 ముగాదాదా, ధ్యానంత్యాః శివపదాబ్జం వత్సరత్రయమత్సగాత్,
 చంద్రాంగదోఽతి తద్భర్తా నిమగ్నో యగూనాజలే అగ్నేఽగ్నే మ
 జ్జగూనోఽసౌ దదర్శిరగకామినీ, జలకీడాసు సత్తాస్తా దృష్ట్యా
 రాజసూత్రామ్. విస్మితాన్త మథో నిమగ్నః పాతాళం పన్నగాలయం,
 న నీయమాన సరసా పన్నగీభిర్నృపాత్మజః. తక్షకస్య పురం రమ్యం
 వివేర వరమాన్మతం, సోఽపశ్యద్రాజతనయోమ హేంద్రభవనోపమం.
 నాగవ్యాధిహస్తేన సమంతాత్పరివారితం, దృష్ట్యా రాజసుతోధీరః
 సనీహిశ్య సభాస్థలే. ఉత్థితః పాంజలిస్తప్తాతేజసా త్రిప్త లోచనః, నాగ
 రాతోఽసి తం దృష్ట్యా రాజపుత్రిం మనోరమం, అథ పృష్ట్యా రాజ
 ముత్తీస్తక్షకేవ మహాత్మనా. కస్యాసీత్తనయః కస్త్యం కో దేశః కథ
 మాగమః. రాజపుత్రి ఉవాచ. అస్మి భూమండలే కశ్చిద్దేశో నిమగ్నం
 జ్ఞకః, తస్యాధిసోఽభవద్రాజా సలో నామమహాయశాః సపుణ్యకీర్తిః
 త్రితిలో దమయంత్యాః పతిప్రభుః, తస్యాసీదింద్రసేనాఖ్యః పుత్రస్తస్య
 మహాత్మనః చంద్రాంగదోఽస్మి నామనాహం నవోధః, శ్వశురాలయే,
 విహరన్యమునాతోయే నిమగ్నో దైవచోదితః. ఏతాభిః పన్నగ
 స్త్రీభిరానోఽస్మి తవాంతిం, దృష్ట్యాఽహం తవ పాదాబ్జాపుష్టై
 ర్జన్తాంతరాజ్జితైః అథ ధన్యోఽస్మి ధన్యోఽస్మి కృతార్థా సితరా మమ.
 తక్షక ఉవాచ. భోభో నరేంద్రదాయాద మాభైః ప్రీధితాం ప్రజ,
 సర్వదేవేషు కో దేవోయస్మాభిః పూజ్యతేనదా. రాజపుత్రి ఉవాచ.
 యోదేవసర్వదేవేషు మహాదేవ ఇతిస్మృతః, పూజ్యతేనహివిశ్వత్తా
 శివోఽస్మాభిరుపస్యతే. ఇత్యాకర్ణ్య వచస్తస్య తక్షకః ప్రితమానసః,
 జాతభ క్తిర్మహాదేవేరాజపుత్రిమభావత తక్షక ఉవాచ. పరితుష్టోఽ
 స్మి భద్రం తే తవ రాజేంద్రనందన, దత్తవాన్ బహురత్నానిదివ్యా
 న్యాభరణాని చ. వాహనాయ దదావేకం వాజసం పన్నగేశ్వరః, తస్మ
 హాయార్థమేకంచ పన్నగేంద్రం కుమారకం. నియోజ్య తక్షకః ప్రత్యా
 గచ్ఛేతి విసస్మరతం, ఇతి చంద్రాంగదస్సర్వం సంగృహ్యవివిధంధనమ్.
 తస్యే కామగమారుహ్య తాభ్యాం సహ సమాయయా, తతో ము

హూరేనోన్మజ్జ్య తస్మాదేవ నదీజలాత్, విజహార తటే రమ్యే వివ్వ
మాయవ్యా వాజనం. అథాస్మిన్నుయే తస్మి సాచ సీమంతినీ సతీ, కిమీ
దృశం గతా బాల్యే దుస్సహం శోకలక్షణం. ఇతి స్నే హేన పంక్తుష్టా
సా వభూరశ్రువోచనా, లజ్జితా స్వ విమూఢ్యాశుం తస్మిన్ సుప్త
మబ్రవీత్. ఇయం సీమంతినీనామ స్త్రీ యా వివస్వభూవతే చంద్రాణాం
గదస్య మహిషీ తనయా చిత్రపిత్తణః, అస్మాకం పతిర్దైవయోగాన్నిమ

గ్నోఽస్మిన్మహాజలే, తేనేయం ప్రాప్త వైగవ్యా బాలానుభవపీడితా
ఏవం వర్షత్రయం నీతం శోకేనాపి బలీయసా. అద్యేనాచాపరేష్టాప్తే
స్నాతుమతీ సమాగతా. శుక్త్యా చంద్రాంగదస్సన్వం ప్రీతమానా.
శోకకారణం, అథాశ్వస్య పీయూం తస్మిన్ వివిధైర్వచనైర్మహా
క్వాపి లోకే మయా దృష్ట స్తవ భర్తా వ రావనే, త్వద్వృతాచరణా
చ్చాంతః సద్య ఏవాగమిష్యతి. నాశ మిష్యతి తే శోకమద్య ఏవ ధ్రువం
తథా, ఏతచ్ఛంసితుమాయాత స్తవ భర్తః సఖాఽస్మ్యహం. అన్య
కార్యో స సందేహ శ్శవామి శివపాదయోః, తావత్త్వయా హృది
స్థాశ్శం వృకాశ్శం న చ కుత్రచిత్. లజ్జానమ్రముఖి కర్ణే శసంసాన్వ
త్ప్రయోజనం, ఇయం వ్రతాంతమాఖ్యాహి త్వత్ప్రత్యోశోకతప్తయోః.
ఇత్కుక్తాఽశ్వం సమారుహ్య జగామ చ తలం ప్రతి. సాఽపి తిద్వ
చనం శ్రుత్వా సుతా ధారాశతాదికం. ఏవ ఏవ పతిర్మే స్వాత్ ధ్రువం
నాన్యోభవిష్యతి. పరలోకాదిహయాశోకథ మేవస్వరూపధృత ముని
పత్నీయదుక్తం మే వరమావద్యతాఽపిచ, ప్రతమేతితురుష్పతి
తస్య వా ఫలమద్యమే, నూనం సత్యా వచస్సత్యం శో వింహ్యాదీశ్వరే
హితం, నిమిత్తాని చ దృశ్యంతే మంగళాని దినేదినీ. ప్రసన్నే సార్వతి
నాథే కిమసాధ్యం శరీరణం, ఇత్థం విమృశ్య బహుధా నా ప్పుంమృక్త
సంశయా. ఏవం చంద్రాంగదః పత్నీమవాప సమయే శుభే, పతిత్వే
ప్రత్యయం చాపి దర్శయన్మహిమోదయైగి, యయా స్వనగరం భూయః
శ్వశురేణానుమోదితగి. ఇంద్రసేనోఽపి నృపతీ రాజ్యే స్థాప్య స్వహా
త్మజం, తపసా శివమారాధ్య లేభే సంయుమినాం గతిం. దశవర్ష సహ
స్రాణి సీమంతిన్యాస్వభార్యయా, సార్థం చంద్రాంగదో రాజా బుభుజే

విషయాశ్చవహాన్. ప్రసూయతనయాస్యోతస్యామేకాం వలాననామ్,
 పతిం సీనుతిసి లేభే పూజయాసి మహేశ్వరమ్. శివలోకం తతో
 గత్వా తిలోక సహ మోదతే, నిచిత్రమిదమాఖ్యానం మయా సమను
 ప్రియమ్. హం నతేచ్ఛుణుమాద్భక్త్యా ప్రార్థితీ వరమాం గతిం.
 ఇతి సా. ఇదమృతాణే సోమవార ప్రవక్ష్యా సమాప్తా.

ఉత్తరీయాపనవిధిః.

సంపదఉవాచ. క్రతస్యోద్యానసంకర్మకథంకార్యంచమానవైః,
 శోవిభా కాని ద్రవ్యాణి కథయస్వ మమ ప్రభో. ఈశ్వర ఉవాచ.
 శృణు నణ్ముఖి ఉత్తేన గోకానాం హితకామ్యయా, ఉద్యాపనవిధిం
 చైవ కథయామి తవాగత్ర. చుదా సంజాయతే విత్తం భక్తిశ్రద్ధా
 సమన్వితః, స ఏవవ్రతకాలశ్చయతోఽనిత్యం హి జీవితం. చతుర్థాబ్దం
 కర్తవ్యం సోమవారవ్రతం శుభం, శ్రావణే కార్తికే జ్యేష్ఠే వైశాఖే
 మార్గశిరశే. సుస్తూతశ్చ శుచిర్భూత్వా శుక్లాంబరధరో నరః, కామ
 క్రోధాన్యహంకారద్యేషుపైశున్యవర్జితః. సంపద్య సర్వసంభారాన్యం
 తటం తత్త్రి కారయేత్, వస్త్రైః పుష్పైః సమాచ్ఛన్యం పట్టవస్త్రైశ్చ
 శోభితం. తన్మధ్యే లేఖయేద్విష్కలింగతో భద్రమండలం. అథ నానర్యతో
 భద్రంమంటపాంతప్రకల్పయేత్, శోభోపశోభాసంయుక్తం దీపైః సర్వ
 త్ర సోజ్వలం, అవ్రణం సజలం కుంభం తస్యోపరి తు నిన్యసేత్. సావర్ణం
 రజతం తామ్రం మృణ్మయం వాపి కారయేత్, ఆచార్యం వరయేత్తత్ర
 ఋత్విగ్నిసహితశ్శుచిః. శివరూపాశ్చ తేవిప్రాః పూజ్యాశ్చందనపుష్పకైః
 అనుజ్ఞాతశ్చ తైర్విప్రైః. శివపూజాం సమారభేత్. రుద్రనామ్నా
 నమోఽంతేన బ్రాహ్మణానపి పూజయేత్, కుంభోపరి న్యసేద్దేవముమ
 యా సహితం శివం. సావర్ణేఽప్యథవా రాప్యే వ్యవభేసంస్థితంశుభం,
 ఉమామహేశ్వరిం మూర్తిం పూజయేద్వ్యవభే స్థితాం. వస్త్రప్రయుక్తేన
 సంవష్ట్య బిల్వపత్రైః ప్రపూజయేత్, స్వగృహోక్తే న పిధినాకృత్వా
 గ్నినాపనంతితః. తతో హోమం చ మంత్రేణ త్ర్యంబకేణ చ కారయేత్,
 గౌరిమిమాయమంత్రేణ శతమష్టోత్తరద్యమం. పలాశానాం సమిద్భిశ్చ
 యవవ్రీహితీలాజ్యకైః, పూర్ణాముతం తతో తద్యాత్యుత్తా సప్త
 కృదాదికం హోమాంతే చ గురుం పూజ్య సవత్సరికం సమాహితః,

ప్రతిమాం కుంభసహితామాచార్యాయ నివేదయేత్. శంభో ప్రసీద
దేవేశ సర్వలోకేశ్వర ప్రభో, తవ హృదయదాసేన మమ సంత మనో
రథాగి. ఇతి ప్రతిమాదానమంత్రః. యస్మక్త్యా దేవదేవేశ మయా వ్రత
మిదం కృతం, న్యూనం వాథ క్రియాహీనం పరిపూర్ణం తదస్తు మే.
భుజిత సహ ధర్మాత్మా శ్చిత్త రిష్ట స్సవిబుధుభిః, అనేనైవ విధానేన
య ఇదం వ్రతమాచరేత్. యం యం చింతయతే కామం తం తం
ప్రాప్నోతి మానవః, హరలోకే సుఖ భూయా. ద్భక్త్యా భోగాన్య
ఘోషితాన్. ఇతి శ్రీసూరందపురాణే సోమవారవ్రతం సంత్యన్యాని
సోమవారవ్రతాని పురాణాంతరోక్తాని.

అథ శ్రావణే మంగళగౌరీవ్రతం.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. వ్రతం మంగళ గౌర్యాస్తు సౌమంగల్య
ప్రవర్ధనం, స్త్రీకర్తవ్యమనుబ్రూహి పుణ్యం సాధ్యాపనంహరే. శ్రీకృష్ణ
ఉవాచ. వదామి వ్రతరాజస్య స్త్రీణాం కిర్తవ్యముత్తమం, శ్రావణే
భౌమవారేషు చతుర్షు వ్రతమాచరేత్. ప్రాతరుత్థాయసున్నాతా సంతల్య
వ్రతముత్తమం, దీపం మహంతం ప్రజ్వల్య పూజయేత్సర్వమంగళమ్.

అథ మంగళగౌరీపూజావిధిః.

సంకల్ప్య మమ యావజ్జీవసౌమంగల్యసిద్ధ్యర్థంపుత్రప్రాప్తిసంప
త్సైభాగ్యసిద్ధ్యర్థం గౌరీప్రసాదేన సత్యానందసిద్ధ్యర్థం చ శాంధివిం
సర్వమంగళాం గౌరీముద్దిశ్య మంగళగౌరీప్రీత్యర్థం పివావాప్రథమవ
ర్షాది పంచమవర్ష పర్యంతం మంగళగౌరీవ్రతం కిరీష్యే. ప్రథమే వత్సరే
మాతర్మహేశ్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరేష్వరే
ద్యాపనం క్రమాత్. అథ ధాన్యం. నిలలోహితతాటంకహంద్రాకుం
కుమాదిషు, తాంబూలపుష్పగంధేషు దర్పణే కచశోధికే. సిందూరే
కజ్జలే వస్త్రే కంకిణాదౌ ఫలాదిషు, జ్వాలాయాం ఘృతదీపస్య మంగళ
ద్రవ్యభాజనీ. శుభకార్యేషు సంతోషే నిత్యలీలావిలాసిని, సంపూర్ణ
చంద్రవదనాం సర్వజ్ఞాం శివసుందరీ, వరాభయకరాంభోజం వాళాం
కుశకరోజ్వలాం, సావిత్రీం సదయాం దేవీం సర్వమంగళదేవతాం.
బాలాం నవోధాం సంపూజ్యాం మంగళద్రవ్యవాసిని, సర్పాలంకాం
సంపూర్ణాం భవయేత్సర్వమంగళాం పం హిం శ్రీం సమస్సర్వమంగ
ళాయై మంగళగౌర్యై నమః. ధ్యాత్వా. అత్రాగచ మహాదేవి సర్వలోక

సుఖప్రదే, యావద్వ్రతమహం కుర్వే పుత్రప్రాప్త్యాభివృద్ధయే. హింసమ సుర్వమంగళాయై మంగళకార్యై నమః. ఆవాహనం. రాష్ట్రేణ చాసనం దివ్యరత్నమాణిక్యశోభితం, మయాఽఽనీతం గృహాణ త్వం కారి కామారిపల్లభే. ఆసనం. గంధపుష్పాక్షతైర్ముత్యం పాద్యం సంపాదితం మయా, త్వం గృహాణ దయాసింధో. కారి మంగళదేవతే. అర్ఘ్యం. కామారిపల్లభే దేవి కుర్వాచమనయంబికే, నిరంశరమహం వందే చరణౌతవ పార్వతి. ఆచమనం. పయోదధి ఘృతం చైవ మధు శరకరయా సమం, పంచామృతేన స్నాపనం కారయే త్వాం శివప్రియే. వజ్రామృతస్నానం. జాహ్నువీత్యయమానీతం శుభం కర్పూర సంయుతం, స్నాపయామి సురశ్రేష్ఠే త్వాం పత్రాదిఫలపక్షిణాం. స్నానం. వస్త్రం చ సోమదైవత్యం లజ్జాయాస్తు నివారణం, మయా సమర్పితం భక్త్యా గృహాణ పరమేశ్వరి. వస్త్రం. కంచుకీమపవస్త్రం చ నానారత్నై స్సమన్వితం, గృహాణ త్వం మయా దత్తం జగతీశ్వరి పార్వతి. కంచుకీ వస్త్రం. కుంకుమాగరుకర్పూరకస్తూరీచందనాదికం, విలేపనం మహాదేవి గంధం స్వీకురు శాంకిరీ. గంధం. రంజితాం కుంకుమాఘ్నేన హరిద్రాస్తా స్రథాక్షతాః, తవాలంకరణార్థాయ ప్రదత్తా సుర్వమంగళే. అక్షతాన్. హరిద్రాం కుంకుమం చైవ సిందూరం కజ్జలాదికం, నీలలోహితతాటంకే మంగళద్రవ్యమీశ్వరి. సౌభాగ్యద్రవ్యాణి. కరిటహారకేయూర కజ్జలాదివిభూషణైః, అలంకరోమి త్వాం భక్త్యా సర్వాలంకారకారిణి. ఆభరణాని. అర్థాంగవల్లభే దేవి శాంభవి త్రిపురాంబికే, స్వర్ణోత్తరీయం దాన్యామి గృహ్యతాం సర్వమంగళే. స్వర్ణోత్తరీయం. చంపకా కుండమందారపున్నాగబృహతీయుతై, పుష్పిర్బల్వదళోపేతైః పూజయామి శివప్రియే. పుష్పాణి. అర్థాంగపూజా. ఉమాయై నమః సాదా పూజయామి. గౌర్యై జంఘే. పార్వత్యై జానునీ. జగన్నాత్రే ఉమా. జగత్ప్రతిష్ఠాయై కటిం. మూలప్రకృతయే నాభిం. అంబికాయై ఉదరం. అన్నపూర్ణాయై స్తనా. శివసుందర్యై కక్షాః. మహాబలాయై బాహూన్. వరప్రదాయై హస్తాన్. కంబుకంఠ్యై కంఠం. బ్రహ్మవిద్యాయై జిహ్వం. శాంకిర్యై ముఖం. శివాయై నేత్రే. రుద్రాణ్యై కర్ణౌ. సర్వమంగళాయై లలాటం. సర్వేశ్వర్యై శిరః. మంగళగౌర్యై నమః. సర్వాంగాని పూజయామి.

అథ లలితాస్తోత్రశత నామాని.

గజతాచలశృంగాగ్రహర్మ్యస్థాయై
నమోనమః.

హిమూచలమహామంశపావనాయై
శంకరార్ధాంగసౌందర్యశరీరాయై
లనస్సరకతస్యచ్చుచిగ్రహాయై
మహాతిశయసౌందర్యలావణ్యాయై
శశాంకశేఖరప్రాణవల్లభాయై
సదాపలచదళాస్తైక్యస్వరూపాయై
వజ్రమాణిక్యకటకకీరీటాయై
కస్తూరీతీలకోద్భాసనిటలాయై
భస్మరేఖాంకితలనస్సన్నకాయై
వికచాంభోరుహదళలోచనాయై
శరచ్చాంపేయపుష్పాభనాసికాయై
లనతాగ్రచనతాటంకియుగళాయై
మణిదర్పణసంకాశకపోలాయై
తాంబూలపూరితస్మైరవదనాయై
సుపక్వదాడిమిబీజరదనాయై
కంబువృత్తనమచ్ఛాయకంఠరాయై
స్థూలముక్తాఫలోదాగసుహారాయై
గిరిశబ్దహాంగల్యమంగళాయై
వద్దపాశాంకుశలనతరజాయై
వద్దృశైరవమందారసుమాలినై
సువర్ణకుంభయుగ్మాభనుకుచాయై
రమణీయచతుర్భుజసంయుక్తాయై
కనకాంగదకేయూరభూషితాయై
బృహత్సేవర్ణసౌందర్యవననాయై
బృహన్నితంబవిలసజ్జఘనాయై
సౌభాగ్యజాతశృంగారమధ్యమా

దివ్యభూషణసందోహరంజితాయై
పారిజాతగుణాధిక్యవదాజ్ఞాయై
సుపద్మరాగసంకాశచరణాయై
కామకోటిమహాపద్మపీఠస్థాయై
శ్రీకంఠశేఖ్రీకుముదచందికాయై
సచామరరమావాణీవిరాజితాయై
భక్తరక్షణదాక్షిణ్యకటాక్షాయై
భూతేశాలిజ్ఞనోద్భూతపులకాం

గ్రై

అనంగజనకాసాంగవీక్షణాయై
బ్రహ్మోపేంద్రశిరోరత్నరంజితాయై
శచీముఖ్యామరవధూసేవితాయై
లీలాకల్పితబ్రహ్మాండమండితాయై
అమృతాదిమహాశక్తిసంవృతాయై
ఏకాతపత్రసామ్రాజ్యదాయకాయై
సంకాదినమారాధ్యపాదుకాయై
దేవర్షిభిఃస్తూయమానవైభవాయై
కలశోద్భవదూర్వాసపూజితాయై
మస్తేభవక్రవద్వక్రవత్సలాయై
చక్రరాజసుహాయంత్రీమధ్యస్థాయై
చిదగ్నికుండసంభూతసుదేహాయై
శశాంకఖండసంయుక్తమకుటాయై
సుతహంసవధూమందగమనాయై
వందారుజనసందోహవండితాయై
ఆంతర్ముఖజనానందఫలదాయై
పతివ్రీతాంగనాభీష్టఫలదాయై
లివ్యాజకరుణాపూరపూరితాయై
నితాంతసచ్చిదానందసంయుక్తాయై

సహస్రీనూర్వసంకాశ ప్రకాశాయై
రత్న చింతామణిగృహమధ్యస్థాయై
హనిష్కర్షగుణాధిక్యరహితాయై
మహాపద్మాటవీచుధ్వవాసిన్యై
జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తీనాంసాక్షిణ్యై
సహితాపాపాపానాం వినాశి

వై

ద్వైభీతిమహాభీతిభంజనాయై
సమస్త దేవదనుజపేరికాయై
సమస్త హృదయాంభోజనిలయా
లనాహతమహాపద్మమందిరాయై
సహస్రారసరోజాతవాసితాయై
పునరావృత్తిరహితపురస్థాయై
వాణీగాయత్రీసావిత్రీసన్నతాయై
రమాభూమిసుతారాధ్యపదాబ్జా
లోపాముదార్చితశ్రీమచ్ఛరణా
సహస్రీరతిసౌందర్యశరీరాయై
భావనామాత్రసంతుష్టహృదయా
సత్యసంపూర్ణ విజ్ఞానసిద్ధిదాయై
తిలోచనకృతొల్లాసఫలదాయై
శ్రీసుధాబ్ధిమణిద్వీపమధ్యగాయై
దక్షాధ్వరవినిర్భేదసాధనాయై
శ్రీనాథసోదరీభూతచిత్రలాయై
చంద్ర శేఖరభక్తార్థభంజనాయై
సర్వోపాధివినిర్మూల చైతన్యాయై
నామపారాయణాభీష్టఫలదాయై
సృష్టిస్థితితిరోధానసంకల్పాయై
శ్రీహృదశాక్షరీమంత్రీమధ్యగాయై
లనాద్యంతస్వయంభూతవిగ్రహ

భక్తహంసవర్ణాణియోగాయై
మాతృమండలసంయుక్తలలితా
చండదైత్యమహానర్తనాశనాయై
క్రూరభండశిరశ్చేదననిపుణాయై
థాత్రచ్యుతసురాధీశసుఖదాయై
చండముండనిశుంభాదిఖండనాయై
రక్తాక్షరక్తజహ్వదిశిఖాకాయై
మహిషాసురదోర్వీర్యనిగ్రహాయై
అభిరేకేశమహోత్సాహకరణాయై
మహేశయుక్తనటసతత్పరాయై
నిజభర్తృముఖాంభోజచింతనా
వృషభధ్వజవిజ్ఞానభావనాయై
జస్సమృత్తుజరారోగభంజనాయై
విధేయముత్తవిజ్ఞానసిద్ధిదాయై
కామకోధాదిషడ్వర్గనాశనాయై
రాజరాజార్చితపదసరోజాయై
సర్వవేదాంతసంసిద్ధసత్త్వాయై
శ్రీహరీభక్తవిజ్ఞాననిదానాయై
అశేషదుష్టదనుజసూదనాయై
సాక్షాచ్ఛేదక్షిణమూర్తిమనో
జ్ఞాయై
హయమేధాగ్రసంపూజ్యమహి
మాయై
శక్తుప్రజాపతిసుత్రీవేదాధ్యాయై
సుమముఖేష్టుకోదండమండితా
నిత్యయావనమాంగల్యమంగళా
మహాదేవసమాయుక్తమహాదేవ్యై
సమోనమః. ౧౦౮
ఇతిఅష్టోత్తరశతనామపూజాస...మి

జేవదారురసాద్భూతః కృష్ణాగమసమన్వితః, అప్రేయస్సర్వజే
వానాం ధూపోఽయం ప్రతిగృహ్యతాం. ధూపం. త్వం జ్యోతిస్సర్వ
జేవానాం తేజసాం తేజః ఉత్తమం, జ్యోతిర్నండలగే దేవి దీపం స్వీకురు
శాంకరి. దీపం. అన్నం చతుర్విధం స్వాదు రస్వైష్ణవస్సమన్వితం,
గృహాణ భక్ష్యభోజ్యద్యం సుమృష్టం సర్వమంగళే. నైవేద్యం.
పూగీఫలసమాయుక్తం నాగవల్లిదళాన్వితం, కర్పూరైలాసుధాయుక్తం
తాంబూలం శివసుందరి. తాంబూలం. సావర్ణి దక్షిణాప్రోక్తా పూజా
సాఫల్యకారణం, దక్షిణాం ప్రతిగృహ్యిష్య దక్షిణే సర్వమంగళే. దక్షి
ణాం వాణీలక్ష్మీశచీమాభీనిరాజితపదాంబుజే, శివే నీరాజయామి
త్వాం నిత్యలోకప్రకాశికాం. నీరాజనం. పుష్పాంజలిం ప్రయచ్ఛామి
భక్తిపూర్వం సమంత్రకం, తేన పాపాని నశ్యంతు మంగళే తవ
పాదయోగ, పుష్పాంజలిం. శివాంకవాసినిమంబాం సర్వే జేవా మహా
ర్షయః, ప్రదక్షిణేన పశ్యంతి తేన కుర్యాం ప్రదక్షిణం. ప్రదక్షిణం.
ఏం నమశ్శివకాంతాయై స్త్రీం నమశ్శివశక్తయే, శ్రీం నమో జగతాం
మాత్రేమన భూయాన్మనోరథః. నమస్కారం. పునరర్ఘ్యప్రదాపాఞ్చమి
మంగళే శివసుందరి, సర్వపాపక్షయ కృత్వా రక్ష మాం శరణా
గతాం. పునరర్ఘ్యం ఇదం ఫలమయా దత్తం పుత్రపౌత్రాదివృద్ధయే,
దేహి పూర్ణఫలం దేవి కృపాం కురు శివే మయి ఇతి ఫలసమర్పణం
పుత్రాన్ దేహి ధనం దేహి సాభాగ్యం సర్వమంగళే, నామంగళ్యం.
సుఖం జ్ఞానం దేహి మే శివసుందరి. ఇతి సుప్రార్ఘ్య. అథ వాయున
దానం. బ్రాహ్మణం సంపూజ్య. తతోవై ణవపాత్రేషునుంగళద్రవ్యసు
యుతం, సగుడం తుమగోపేకం నవకంచుకసంయుతం తాంబూలాది
సమాయుక్తం చణకాదిసమన్వితం, సదక్షిణాకం దాస్యామి మంగ
ళాంబా ప్రసీదతు. ఇతి విప్రాయ వాయునదానం. కాల్యాణానీ శివా
శారీ సావిత్రి సర్వమంగళా, సురాసినిభ్యో దాస్యామి వాయునాని
ప్రసీదతు. ఇతి సువాసినిభ్యో వాయునదానాని. అథమాత్రే వాయున
దానం. తామ్రే వా వైణవే పాత్రే సాభాగ్యద్రవ్యమాక్షిపేత్, బహు
కంచుకసంయుక్తం సహిరణ్యుసపత్రుకం. మాత్రే దద్యాత్సు రాసివైష్ణ
జగన్మాత్ర ప్రసీదతు. తతఃపంగుళమర్చితం షోడశదీపావళిం ప్రజ్వాల్య

కథాశ్రవణపూర్వకం కజ్జలం సంపాద్య. దేవీప్రసాదసిందూరం కుంకుమం వా ఫాలే సంపూర్ణం ప్రసాద్య వేణీం సంగంధ్య. తతః కరం మాతృబాంధవసువాసిన్యష్టాదశ సువాసినిః, మాతరం చ ద్విష్టాస్తేన భోజయేత్. తతః ఛత్రచామరాదినా పునఃపూజాం కుర్యాత్. ఇతి పూజావిధానం.

అథ మంగళగారీవ్రతకథా.

యధిష్ఠిర ఉవాచ. నందనందన గోవింద శృంగారో బహుభాగ కథాః, శ్రుత్వా ఉత్కృష్టపుత్రాయుః కథం బ్రూహి వ్రతం మమ. శ్రీకృష్ణ ఉవాచ. అవైధవ్యకరంవక్ష్యే వ్రతం చాగినిమూదన, శృణుష్వ సావధానస్సన్ కథాం పుణ్యాం పురాతనీం. కుండినం నామ నగరం ఖ్యాతస్తత్ర ద్విజప్రియః, ఆసీద్ధృణిగర్భసాలో నామ్నా బహుధనోఽపి సః. పవత్రీకోఽప్యపుత్రోఽసా నాస్తీతి వ్యాకులోహృది, తస్యగేహే భస్మలిప్తో దేహే రుద్రాక్షధారకఃజటిలో భిక్షురో నిత్యమాగచ్ఛత్ప్రియదర్శనః, న స్వీకుర్వంస్తదన్నం స ఇతి ద్విష్టాఽబలావదత్. స్వామిన్నయేం సదాయాతి భిక్షురో జటిలో గృహే, న స్వీకరోత్పన్నదన్న మితి ద్విష్టా మమాధికం, దుఃఖం వ్రజాయతే నిశ్చలం శ్రుత్వా భార్యాం వచోఽబ్రవీత్. ధర్మసాల ఉవాచ. ప్రియే కదాచిద్దృష్టాత్వం ససువర్ణాంగణే భవ, యదా భిక్షార్థమాయాతి భిక్షోర్వస్త్రాంతరే త్వయా. తదా తస్య ప్రజేయాని సువర్ణాని ప్రియేనఘే, అనంతరం తస్య భార్యాఽచీకరత్వామినోదితం. జాతితేన తు సా శస్తాఽపత్యంతే స భవిష్యతి, శ్రుత్వా భిక్షోరిదం వాక్యం దుఃఖతా తమవాచహ. స్వామిన్ శస్తా త్వయా సాసాచ్ఛాసానుద్ధర సంప్రతి, ఇత్యుక్తాతస్య చరణౌ వచందే దీనభాషిణీ. జటిలఉవాచ. భర్తుస్సమీపే వక్తవ్యం త్వయా పుత్రి మమాజ్ఞయా, నీలవస్త్రం సమారుహ్యానీలాశ్వంగచ్ఛ కాశనం. ఖననం తత్ర కర్తవ్యం యత్రాశ్వస్తే స్థివిష్యతి రమ్యం పక్షిభిరాయుక్తం మృగసంఘసమాకులం సువర్ణరచితం రత్నమాణిక్యాదివిభూషితం, నానాపుష్పైస్సమాయుక్తం దృశ్యం దేవాలయం తతఃవర్తతే తత్ర భవతీ భవానీ భక్తవత్సలా, ఆరాధయ త్వం మనసా యథా విఘ్నధరిష్యతి. త్వం భవానీతి వచనం శ్రుత్వా భిక్షోస్సుఖవ్రదం,

వసందే తస్య చరణౌ పునః పునరువాచ మాత్రదైవ కాలే జటిల స్త్వంత
 ర్భూతో బహువ సః, సావదత్పతిమత్రైహి శృణు భిక్షూక్త మాద
 రాత్. యథోక్త మవదద్భర్తాతచ్చుత్వా వాక్య మాదరాత్, నీలవస్త్ర
 సుమారుహ్యానీలాశ్వంపృస్థతో వసం. గచ్ఛన్ వానావిధాన్ వృక్షాన్
 పథి పశ్యన్మహాకులః, మృగాన్ సింహాన్ దందశూకాన్ పథి పశ్యన్
 భయాకులః. దదర్శాపౌ తటాగం చ బాహుభ్యేన నిరాజితం, రక్త
 స్తోత్పలై శృక్రవాకదవంద్యైశ్చ రాజితం. స్నానం చకార తత్రాపౌ
 తర్పణాద్యపి భూరశః, పునరశ్వం సమారుహ్యా జగామ గహనం వసం.
 స్థలితం వాజినం పశ్యన్ శ్వాదుత్తీర్య ఏవ చ, చఖానపృథివీం తత్ర
 యావద్దేవాలయం గతః. దదర్శ చ మహాస్థూలం దేవాలయమథో
 తతః, రత్నైర్మృతాఫలైశ్చైవ మూణిక్వైశ్చాపి సర్వతః. పూజయా
 మాస జటిలం వాక్యం స్మృత్వాఽతివిస్మితః, సువర్ణయుక్త వస్త్రాణి
 చందనం చాక్షతాన్ శుభాన్. చంపకాదీని పుష్పాని ధూపం దీపం విశే
 షతః, నానాపక్వాన్న సంయుక్తం రసైష్ఠ్విష్ఠిస్సమన్వితం. నానాకైస్సమా
 క్రాంతం సద్గుఢ్యుతశర్కరం, నైవేద్యం కరశుద్ధ్యర్థం చందనం మలయా
 దీపం. సంసాద్యదుష్టహృదయః ఫలతాంబూలదక్షిణాః, జజాపమంత్రా
 న్మంత్రైశ్చ సగుణధ్యానపూర్వకం. దేవీ భక్తం గృహాదేత్య లోకియా
 మాససాదరం, ప్రసన్నావదదత్రీయం పూజా సంసాదితా కథం. యేన
 సంసాదితా తుభ్యం దదామి వరమద్భుతం, ఇతి శ్రుత్వా ధర్మసాలో
 దేవ్యగ్రే ప్రాంజలిః స్థితః. భగవత్పువాచ ధర్మసాల త్వయా సమ్యక్
 పూజా సంసాదితానఘ, వరం యాచయమద్భుక్త దదామి బహుళం
 ధనం. ధర్మసాల ఉవాచ. బహుళాధనసంపత్తి ర్వర్తతే త్వత్ప్రసాదతః,
 అపత్యం ప్రాప్తుమిచ్ఛామి పితౄణాం తారకం శుభం. అతిభిక్షు
 ణోగేహేన గృహ్లాతి మదన్నకం, తేన మే బహుళం దుఃఖం సభార్య
 స్యాపజాయతే ఇతి దీనవచః, శ్రుత్వాదేవీ వచసమబ్రవీత్. దేప్యవాచ.
 ధర్మసాలక తేదద్భుష్టేపత్యం నాస్తి సుఖప్రదం, తథాపి యాచ
 యసికిం కన్యాం విగతభర్తృకాం. పుత్రమల్పాయుషం వా భావ్యంధం
 దీరాయుషం సుతం. ధర్మసాల ఉవాచ. పుత్రమల్పాయుషం దేహితా
 వరాకృతకృత్యతాం, ప్రాప్నోమి చోద్ధరిష్యామి పితరో మమ ఘోరగాః.

దేవునివాచ. మత్సర్యే వర్తమానస్య నాభానారుహ్య శుణ్ణి, తత్సర్వపరిచూతస్య గృహీత్వా ఫలమస్ఫుతం. పత్న్యై దేయం తతిః పుత్రో భవిష్యతి స సంశయః, ఇతి దేవీవచ శ్శ్రుత్యాఽగత్య తత్సర్వవివచ. నాభిం గజముఖస్యాథాఽగుహ్య జగ్రాహ మోహతః, ఫలాన్యత్తార్క చ తతః ఫలమేకం దదర్శ సః. ఏవం పునఃపునః కుర్వన్ఫలమేకం దదర్శ హ, త్సుభో గణపతిశ్చాథ ధర్మపాలాయశప్తవాన్. షోడశే వత్సరే ప్రాప్తే లిహిణి పుత్రం తుదంశయేత్, ధర్మపాలఫలం సమ్యగ్వస్తే బద్ధాఽగమద్భవం. ఫలం పత్న్యై దదౌ సాపి భక్తయిత్వా పతివ్రతా, గర్భం సా ధారయామాన పత్యా సహ సుసంగతా. సంపూర్ణే నవమే మాసే ప్రాసూత సుతముత్ర మం, జాతకర్మచకారాస్య పితా సంతుప్తమానసః. షష్ఠీపూజాం చకారాస్య షష్ఠీ తు దివసే తతః, ద్వాదశేఽహని సంప్రాప్తే శివనామ్నా జహావ తం. షష్ఠీమాసి చకారాఽసావన్నప్రాశనమస్ఫుతం, తృతీయేవత్సరే చూడా మప్తమే ఽబ్ధి హ్యనుత్తమం. కృత్వోపనయనం పార్థ తతోఽభూత్తుప్తమానసః, దశమే వత్సరే. ప్రాప్తేఽబ్రవీద్భార్యా పతివ్రతా. భార్యోవాచ. బాలకిన్య వివాహోఽపి కిరన్య, సుమూహూర్తకే. ధర్మపాల ఉవాచ. మయా సంకల్పితం కాశ్యాం గమనం బాలకస్య తత్, కృత్వా సమాయాతు తతో వినాహోఽస్య భవిష్యతి. పుత్రోఽసా ప్రేషితస్తేన న్యాల కేన సమన్వితః, వారాణసిప్రస్థతే తో గృహీత్వా బహుళం ధనం కుర్వంతో పథి సద్ధర్మం వ్రతప్రాపురమాయతుః, క్రిడం త్స్య కిన్యకా దృష్టావత్ర దేశే మనోరమే తానాం సమాజే గౌరంగీ సుశీలా నామ కిన్యకా, తయా సహ సఖి కాచిచ్ఛకారకలహం భృశం. గాలనం చ దదౌ తస్మైరండభాగ్యేముహుర్ముహుః, సుశీలోవాచ. సఖి త్వయా గాలనం మేన్యర్థం దత్తం శుభాననే, జనన్యా మే మానవత్యా శ్చాసి గౌరీవ్రతం శుభం, తస్య వ్రసాదాత్మకలాగ సంబంధిన్యగిప్రియాః స్త్రీయగి, ఉజన్యాఽవిధవా జాతా కేంపునః కన్యకాత్వహం. వక్ష్యేతస్య వ్రభావంకింవ్రతరాజస్య భామిని, పూజనేదీపధూపోఽయంయత్ర తత్ర సుఖం భవేత్. ఇతి శ్రుత్వా తతో పాకన్యం ఏస్మయోత్ఫుల్ల లోచనః, మాతులశ్చింతయామాన బాలకస్యప్రియం తతిః. ఇతం జిహ్వా భవేదేవ

ఏతద్ధస్తాక్షతా యది, పతంత్యమువ్వ శిరపి ఇతి భావం పునఃపునః
 సుశీలా మేవ వశ్యస్య విస్మయోత్ఫుల్లలోచనః, సుశీలా ప్రస్థితా గేహే
 తదను ప్రస్థితాపుభా. స్వగృహం ప్రాపగౌరంగీ నికటే తద్దహస్యతే,
 సతతాకే రమ్యదేశే వాసంచక్రతురాదరాత్. వివాహకాలే సంప్రాప్తే
 సుశీలాజనకో హరిః, సర్వం శివాజ్ఞయా కుర్వన్ శానవత్వా స్వకాం
 తయా. వివాహోద్యోగవాన్ జాతో విచచారోచితం వరం, అప్ర
 సన్నం శివం దృష్ట్వా తన్నాతాపితరాపుభా. యయాచతు శ్శివాం
 బద్ధాంబజలీ వినయసంయుతౌ. కన్యాపితరావూచతుః. ఉపస్థితో
 వివాహోఽసౌ పుత్రాస్త్ర్యో కోఽత్ర వరోఽంబికే, ఇతి ప్రార్థనవేలాయాం
 సతతాకే శివాలయేప శౌద్ధ్యాగేనిగూఢోఽభూచ్ఛివాఖ్యపరమాతులః
 సుశీలాం భాగి నేయస్య ఘటయామితి చింతయన్. ఉవాచాత్త్రైవ
 లభ్యస్తే కథకశ్శివనామః, కన్యా తస్మై ప్రదేయేతి గౌర్యక్తాం బుబు
 ధే హరిః. సుశీలయా కన్యయా యం సమర్థ ఇవ దృశ్యతే, అతోదేయా
 శివాయేతి వరం యావద్దిద్ధక్షతి. తావన్నాతుల ఆగత్య యయాచే చతు
 రో హరిం. మాతుల ఉవాచ అవశ్యం లగ్న కాలేఽసౌ శివో గ్రాహ్యః
 ప్రేయంవరః, తతో ముహూర్తే సంప్రాప్తే వివాహమకరో చ్ఛివం.
 తత్త్రైవ శయనం చక్రే ససుశీలః, శివో వరః, స్వప్నే సా మంగలాగౌరీ
 మాతృరూపేణ భాస్వతా సుశీలామవదతాన్వీ హింసచన మేవ చ.
 గౌర్యవాచ. సుశీలే తవ గౌరంగీ భర్తుర్దంభార్థమాగతిః, మహాన్
 భుజంగ ఉత్తిష్ట దుగ్ధం స్థాపయ తత్పురః. ఘటం చ స్థాపయాశుత్వం
 తన్మధ్యేన గమిష్యతి, కూర్పాసమంగాన్నిహకాస్య బంధనియస్త్వయా
 ఘటః ప్రాతరుత్థాయ దేహి త్వం మాత్రే వాయనకం శుభం, ఇతి గౌరీ
 వచః శ్రుత్వా సుశీలా క్షణముత్థితాదదర్శ్యాగే సీశ్వసంతం కృష్ణసర్పం
 మహాభయం, తిలశ్చికార గౌర్యక్తం పృష్ఠతా నిద్రితుం తరిః. ఉవా
 చ వర ఆసన్నో ట్ఫుల్లగా మవాతి మమ, భక్షణాయాశు దేహి
 త్వం లడ్డుకాదికముత్తమం, శ్రుత్వేతి వాక్యంపాత్రే సా దదౌ లడ్డుకిము
 త్తమం, భక్షయిత్వా శివో హైమి లస్కిన్ పాత్రేఽంగుళియకిం. దత్వా
 తత్ స్థాపయామాన సతే గుప్తే శుభాననః, సుఖేన శయనం చక్రే
 సుశీలా సిద్ధితాఽభవత్. రాత్ర్యామల్లావశిష్టాయా ముపృష్ఠ్వివ

యయా శివ, సూర్యోదయే వినిద్రాసా లజ్జయా మాతరం యయా,
 తతః పరదినే సాక్షాచ్ఛివ ఆగాద్వరాత్మనా, అవిశేషాన్న జానంతి
 సర్వే తత్ర వరాస్తరం. తతః స్నాతా సుశీలా సా మాత్రే వాయునకం
 దదా, మాతా దదర్శ తస్మధ్యే ముక్తాహారమనుత్తమం దదా ప్రియా
 యై కన్యాయై సహసా తుష్టమానసా, క్రీడాకాలే తు సంప్రాప్తేహర
 ఆగాద్వరాత్మనా. ఆదేశయత్సుశీలాం తాం కీడాగ్రం జనసీ తతః. సుశీ
 లోవాచ నాయం పరో మే జనని యేన పాణిగ్రహాకృతః, అనేన సాకం
 మనసా కీడనేచ్ఛా తథా న మే అత్రాంతరే సమాసీనో హర అంత
 ర్నితో హి సః, ఇతి శ్రుత్వా సమాకాంతో చింతయా పితరా తతః.
 అన్నదానముపాయం తు రచయేత్పూజతుర్వితం, చక్రతు స్తాతదా
 రభ్య పురాణోక్తవిధానతః. సుశీలా పాదయోశ్చక్రే త్పూజనం ముద్రి
 కాన్వితా, జలాధారం దదా మాతా చుదనం పుత్త్రోహారేహ హరి
 ర్దిపౌ చ తాంబూలం బుభుజస్తత్ర మానవాః, ఇతి రీత్యాన్నదానంత
 త్ప్రవృత్తం భిక్షుసౌఖ్యదం. తావ్రభౌ ప్రస్థితౌ కాశ్యాం ప్రాప్తౌ
 కాశీం సుఖప్రదాం, నిర్మలాంభసి గంగాయాః స్నానం చక్రతు రాద
 రాత్. స్వర్గద్వారం ప్రస్థితౌ తౌ కుర్వంతౌ ధర్మముత్తమం, పీతాంబ
 రాణి దదతు ర్భిక్షుకాణాం గృహేగృహే. ఆశిషశ్చదమస్తస్మై చిరం
 జీవో భవేదితి, విశ్వేత్సరం సమాయాతౌ సత్వాస్తుత్వా పునఃపునః.
 స్వయం గృహం ప్రస్థితౌ తౌ శివో మార్గేఽన్యతం వదత్. శివ ఉవా
 చ. కాయే మే కించిదస్వాస్థ్యం మాతుల ప్రతిభాతి హి, తతః ప్రాణో
 తక్రమే తస్య యమదూతా ఉపస్థితా. మంగళాగౌరవా చాపి తేహం
 యుద్ధమభూన్మహత్, జిత్వా తాన్ మంగళా ప్రాణాన్ దదా తస్మై
 శివాయ చ. శివోఽకస్మాదుత్థితోఽ సా మాతులం ప్రత్యువాచహ,
 స్వప్నై యుద్ధం మయా దృష్టం మంగళాయమభ్యుత్పయోః. జితా
 మంగళగౌరవా తే తతోఽహం శయనోత్థితః. మాతుల ఉవాచ.
 తుజ్ఞాంతం శివ రిజ్జాతం న స్మర్తవ్యం త్వయా పునః, గచ్ఛావ
 ఆవాం నగరే పితౌ ద్రష్టుమత్సుకౌ ప్రస్థితౌ తౌ తతస్తస్మా త్పత్రి
 ష్ఠాపురమాయతుః, రమ్యే తటాకే తత్రైతౌ పాకారంభం ప్రచ

కృతుః. దృష్టా తౌ హరిదాసీభిః దైర్యాదార్యధరాపుభా. దాన్య
 ఊచుః. అన్నదానం హరేర్గృహే ప్రవృత్తం తత్ర గమ్యతాం. ఉభా
 పూచతుః. భో దాస్యో యాత్రీకావావాం గచ్ఛావో న క్వచిద్గృహే,
 ఇతి శుత్రా తు తద్వాక్యం దాస్యో జగ్గుస్సృకం గృహం స్వస్యామి
 నికటే వాక్య మవదత్సాదరం తదా, సర్వందాసీవచః శుత్రాసహరిః
 బ్రీభు రాదరాత్. ప్రేషయామాస హస్త్యాదీనన్నవస్త్రాణి భూరిశః,
 తద్దృష్ట్యా విస్మితౌ తావాగచ్ఛావశ్చ హరేర్గృహం. హరిర్లాతుల
 మభ్యర్చ్య శివం పూజతుమాగతః, త్తూళయంతీ చ సా కన్యా చరణౌ
 తస్య సత్రపా. అభూద్వరోమేయమితి జనసిం ప్రత్యువాచ హ, హరిః
 వప్రచ్ఛ సాశ్వర్యం శివం మంగళదర్శనం. హరిరువాచ. కించిచ్చిహ్నం
 తవాస్త్యత్ర బ్రూహి మేవదదర్శన. శివఉవాచ. మమేదం చిహ్న మస్తీహ
 ఇత్యుక్త్వా గృహమాగతః, తత ఆనీయ తత్పాత్రం దర్శయామాస
 సాదరం. తత్పాత్రం చ హరిర్దృష్ట్యా కన్యాదానం చకార నః, దదా
 రత్నాని వస్త్రాణి సువర్ణాని బహూన్యపి. తామాదాయ ప్రస్థితౌ తౌ
 దదంతౌ బహుళం ధనం, శ్రావణే మాసి సంప్రాప్తే వ్రతం భామే చకార
 సా. భుక్త్వా సర్వే ప్రస్థితాస్తే యోజనం జగ్గురుత్తమాః సుశీలోవాచ.
 గౌరీవిసర్జనం చాహం కరోమ్యద్యైవ సాదరం శ్వశ్రూశ్వశురయోరద్య
 దర్శనేఽస్తి కుతూహలం. తతో గంతవ్యమస్మాభిః పితరా ద్రష్టుమాద
 రాత్. ఇత్యుక్త్వా తే గతే మాగ్నే గౌర్యా అవాహనం కృతం. దదర్శు
 స్తత్ర సౌవర్ణదేవాలయమనుత్తమం. గౌరీసమర్చనం దీపదానం సాచ
 వ్యచీకరత్. తతస్సర్వే ప్రస్థితాస్తే పితరా ద్రష్టుముత్సుకాః, కుండినా
 సన్నదేశే తాం దృష్ట్యా విస్మయినో జనాః అబ్రుహుస్తే ధర్మపాలం
 సోతకంతంప్రియదర్శనాః జనాః ఊచుః. ధర్మపాలాద్య తేపుత్త్రీస్సభార్య
 శ్యాలకస్తథా, సమాయాతో వయం దృష్ట్యా అధునైవ సమాగతాః.
 యావజ్జనా వదంస్తత్ర తావతోఽపి సమాగతః, నమసాక రాంశ్చకా
 రాసా పితృభ్యాం పితృవల్లభిః. మాతులోఽపి సతిం చక్రే భగినీధర్మ
 పాలయో, సుశీలా శ్వశురాయాపి శ్వశ్రూం సత్వాస్థితా తదా.
 శ్వశ్రూరువాచ. సుశీలే తద్వ్రతం బ్రూహి యద్వ్రతస్య ప్రభావతః, ఆయు

రవ్వొడ్డిశ్చిక్కిల్లోఁగైపి జాతా కమలలోచనేనుశీలోవాచ న జానేహం
 వృతం శ్వశ్రూర్జానే మానవతీహరిం, శ్వశురం ధర్మసాలం చ శ్వశ్రూం
 చ భవతీం తథా మంగలాం దేవతాం జానే వరం తు యువయోస్సుతం
 ఇత్యుక్త్వా చ నుశీలా సా వవందే స్వాంతహర్షితా. భుక్త్వా భోగా
 న్యయా పశ్చాత్తైలాసంచ సభర్తృకా, కృష్ణజీవాచ. శ్రావణే మాసీ
 భామేషు చ తృప్తవ్రతమాచరేత్, ప్రాతరుత్థాయసున్నాతా సంకల్పస్య
 వృతముత్తమం ఉపచారైః పోడశభిః పూజయేన్నంగళాం తథా.
 నీరాజనం తతః కుర్యాద్దీప్తైః పోడశసంఖ్యయామాత్రే నువాసినీభ్యశ్చ
 దేయం వాయనముత్తమం, భోక్తవ్యా దీపకాశ్చాసి అన్నం లవణ
 వర్జితం. విసరనం మంగళాయ దీపదానం తతః క్రమాత్రివంచసంవత్స
 రేష్యేనం కర్తవ్యం ప్రతిమిచ్చుభిః ఇతి శ్రీభవిష్యత్తరపురాణేయంగళ
 గారీవ్రతకథా. ఉద్యాపనం. పంచమే వత్సరే ప్రాప్తికుల్యాదుద్యాపనం
 పరం, శ్రావణే మాసీ భామేతు సాచార్యసంవరయేద్వృత్తి. దివావ్రతం
 ప్రకుర్వీతకలశస్థాపనంనిశి, మంటపేలింగతో భద్రే పీఠే దేవీం ప్రపూజ
 యేత్. ఉమామహేశ్వరీం మూర్తిం కలశే నిక్షిపేత్తతః, బ్రహ్మణః
 కలశం చైకం గణేశస్కందయోర్ద్వయం. శచీపురందరం త్వేకం మా
 తృణాం సప్తకం తథా, లక్ష్మీనారాయణ ద్వైకం సావిత్రీకలశం పరం.
 ఏకం సమస్తదేవానాం గ్రహాణామేకముచ్యతే, అశక్తాకలశాః పంచ
 తదశక్తాద్వయం తథా ప్రధానదేవతా త్వత్రయంగళా పఠిసంయుతా,
 కలశస్థాపనం పూజా యామే యామే తు జాగరం. ప్రభాతే హవనం
 చైవ తత్తన్మంత్రైః స్వశాఖయా, గుడిస జీరకేనాపి పరమాన్నేనచా
 జ్యతః. అశ్వత్థస్య సమిద్భిశ్చ దూర్వాభిశ్చాత్రహవయేత్, సర్వమంగళ
 మాంగళ్యే మంత్ర ఏష ప్రధానః. వాయనాని ప్రదద్యాచ్చ వేణు
 సాత్రేషు పోడశ, ఉద్దిప్త్యస్పేతిమంత్రేణ జ్వాలాం పూజ్యప్రదాపయేత్.
 నువాసినీభ్యశ్చ సంపూజ్యస్తతో దంపతిపూజనం, ప్రదద్యాన్నంగళ
 ద్రవ్యం నువాసినైవ్య విశేషతః. గాం దద్యాదపి తాంతుర్వాన్ భోజ
 యేదేష సంగ్రహః. ఇతి శ్రీభవిష్యత్తరే స్కాందే చ మంగళగారీ
 వ్రతోద్యాపనమ్.

అథ మంగళగ్రహవ్రతమ్.

భామవాసరే అరుణోదయే అసామార్గేణ దంతధావనం కృత్వా

చమ్య తిలామలకచూరేన నద్యాదా గృహే వా స్నాత్వా భాతమా
 రక్తవస్త్రం పరిధాయ రక్తోత్తరీయం చ స్త్రీ వాప్యేమం పరిదభ్యాత్.
 తతః తామ్రపాతే రక్తాక్షత రక్తపుష్పరక్తచందనాని నిక్షిప్య, అగ్ని
 యౌగంధేనుంజేణ అష్టోత్తరశతాన్యాని దద్వాత్. తతో గృహమా
 గత్య రక్తగోమయేన భూషం విలిప్య శుద్ధపంజేశే పుత్రాస్త్రీ భనాస్త్రీ
 ఋణవిమోచనార్థీ వర్ణాన్యై సహ మంగళ గ్రహపూజామారభేత్.
 తత్ర విధిః. మాసపక్షాద్యల్లిఖ్య ఋణవ్యాధినివృత్త్యర్థం పుత్రీధన
 ప్రాప్తయే చ భామవ్రతం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య, తదంగత్యేన భామ
 పూజాం కరిష్యే. తత్ర ప్రార్థయేత్. ఆర్య దేవేశ తేభక్త్యాకరిష్యే వ్రత
 ముత్తమం, ఋణవ్యాధిని నాశాయథనసంతానహేతవే. యంత్రోపరిస్థం
 భామంపూజయేత్. తత్రయంత్రప్రకారశక్త్యః గ్రహాయజ్ఞసంగ్రహే.
 అంగారకచక్రంవిలిఖ్య, త్రికోణంపూర్వముద్వత్సంకచానిభజే తతః.
 తృతీయాం ిఖాచిహ్నా భ్యాం లాంఛయేత్సమభాగతః. అద్యరేఖాగ్రయు
 గళం తృతీయాచిహ్న యోర్మ్యసేత్, ద్వితీయాగ్రం సమాన్యత్యతృతీ
 యాచిహ్న యోర్మ్యసేత్. పునా రేఖాం తృతీయాం తు సమాంభం
 జ్యతృమాంశకంకుర్యాచ్చిహ్నద్వయే నాభ త్రిభిశ్చిహ్నైస్తుపంచభిః.
 తృతీయాగ్రే ప్రకుర్వీత పంచమ్యామధ చిహ్నైతే, తుర్వాగ్రే యోజ
 యేత్సమక్ పంచమీచిహ్న యోర్వయోః. చిహ్నైస్తుపంచభిర్దేవ్యా
 త్సూత్రయుగ్లం విచక్షణః, ఏవమేవాధికం సమ్యక్ కోణానాంవింశతి
 ర్భవేత్. తృతీయాతుర్వయోర్మధ్యేస్థితచిహ్నగృహేఽర్పయేత్, దేవం
 తదగ్రతోమంత్రే త్రికోణే దక్షిణక్రమాత్. మంగళాలాన్వంతరే
 పూర్వాన్నమంతానేకవింశతి, ఏకవింశతికోష్ఠేషు నామంతాన్
 సమాలిఖేత్. తతః పూజా ప్రకరణ్యా పుత్రసంపత్తిహేతవే.

పూజాప్రకారమాహ. రక్తమాలాన్వంబరధరః శక్తిశూలగదా
 ధరః, చతుర్భుజో మేషగామీ వరదః స్వాధ్యరాసుతః. ఏష్యేహి
 భగవన్ భోమ అంగారక మహాప్రభో, త్వయి సర్వం సమాయాతే
 త్రైలోక్యం సచరాచరం. భామమావాహయిష్యామి తేతోమూర్తిం
 దురాసదం, రుద్రహుషమనిర్దేశ్యచక్రం చారుణసన్నిభం అగ్నియౌగధా
 విరూపాంగారకో గాయత్రీమంగళావాహనే నినియోగః. ఓం అగ్నియౌ

శ్లోముక్. ఓం నమో భగవతే ధనసమృద్ధిదాయ నమః మంగళమా
వాహయామి. అథ న్యాసః. ఓం హ్రీం, హృదయా. హ్రీం శిరసే.
హ్రీం శిఖాయై హ్రీం కవచాయ. హ్రీం నేత్రత్రయాయ. హ్రీం
అస్త్రాయ ఫట్. ఖంఖః ఇతిదిగ్బంధః. ఓం హ్రీం అంగు. హ్రీం తరసే.
హ్రీం మధ్య. హ్రీం అనామికా హ్రీం కనిష్ఠికా. హ్రీం కరతల.
హంసః ఆత్మసే నమః. ఖంఖః పరమాత్మసే నమః. తతః అగ్నిర్హృదేతి
మంత్రేణ వా మంగళగాయత్ర్యా వా ఆసనాదిషు పుష్పాంతాం పూజాం
కృత్వా యంత్రస్య ఏకవింశతికోస్తేషునామమంత్రేణ పూజయేత్.
అర్ఘ్యాణి చ దద్వాత్. శిఖాయాం మంగళః సాతు భూమిపుత్రిశ్చ
మూర్ధని, లలాటే ఋణహర్తాచ చక్షుషోశ్చ ధనప్రదః. స్థిరాసనః శ్రోత్ర
యోశ్చ మహాకాయశ్చ నాసికే, అన్యదంతోష్ఠజహ్వసు సర్వకర్మా
వరోధకః. హనా మే లోహితః సాతు లోహితాక్షశ్చ కంఠకౌ, సాంధ
యోరుభయో రక్షేత్సామగానాం కృపాకరః ధర్మాత్మజో భుజో సాతు
కుజో రక్షేత్కరద్వయమ్, భామో మే హృదయం సాతు భూతిదస్తు
తథోదరే. భూనందనశ్చ నాభాతుగుప్యేత్సంగారకం న్యసేత్, ఉరూ
మమ యమో రక్షే జ్ఞానూ రోగాపహరకః. జంభయోర్వృష్టికర్తాచ
అపహర్తాచ గుల్ఫయోః, సాదాంగుస్తాచ సాచాచ సర్వకామఫల
ప్రదః, శక్తి ర్భృపూర్వతోరక్షేచ్ఛూలం రక్షేచ్ఛదక్షిణే, పశ్చిమేచధనుః
సాతు ఉత్తరేచశరస్త్రా ఊర్ధ్వంషడాననః సాతు అధస్తాత్ పృథ్వీమమ,
ఏవం న్యస్త శరీరోఽసౌ చింతయేద్భూమినందనమ్. అథ ధ్యానం. అన్యజ
మరుణవర్ణం రక్తమాల్యాంగరాగం కనకకమలమాలామాలినం విశ్వ
వంద్యం, అతిలలితకరాభ్యాం బిభ్రతం శక్తి శూలే భజత ధరణిసూనుం
మంగలం మంగలానాం ఇతి ధ్యాత్వా. అగ్నిర్హృదాయుచ మప్స్తర
శతం జపేత్. అంగారకాయ విద్మహే శక్తి హస్తాయ ధీమహి, తన్నో
భామః ప్రచోదయాత్. తతః స్తోత్రం పఠేత్. మంగళో భూమిపుత్రిశ్చ
ఋణహర్తా ధనప్రదః, స్థిరాసనో మహాకాయ సర్వకర్మావరోధకః.
లోహితో లోహితాక్షశ్చ సామగానాంకృపాకరః, ధర్మాత్మజః కుజో భా
మో భూరిదో భూమినందనః. అంగారకోయమశ్చైవ సర్వరోగాపహరకః,
వృష్టికర్తాపహర్తాచ సర్వకామఫలప్రదః, ఏతాని కుజనామానినిత్యం

యః ప్రతుతః పఠేత్, ఋణం న జాయతే తస్య సంతానం వర్ధతే సదా
 ఏకవింశతినామాని పతిత్వా చ దినాంతరే, రూపవాన్ ధనవాన్ శైచ్చ
 జాయతే సాత్రసంశయః. ఏకకాలం ద్వికాలం వా యః పఠేత్సు సమా
 హితః, ఏచ కృతేన నందేహో ఋణం హిత్వా సుఖి భవేత్. ఇతి
 స్తోత్రం పఠేత్. ధరణీగర్భసంభూతం విద్యుత్కాంతిసమప్రభం,
 కుమారంశక్తిహస్తం చ మంగళంప్రణమూమ్యహమ్ ఇతి నమస్కారః.
 ఖాదిరాంగారేణ రేఖిత్రయంకృత్వా. అంగారక మహిపుత్రభగవన్
 భక్తవత్సల, త్వాం నమస్యామి మేఽశేషం ఋణ మాశు వినాశయ.
 ఋణరోగాదిదారిద్ర్యం పాపక్షుద్రాపమృత్యువః, భవక్లేశమనస్తాపా
 నశ్యంతు మమ నర్వదా. ఋణదుఃఖవినాశాయ పుత్ర సంతాన హేతవే,
 మార్జయ్యామ్యసితా రేఖాస్త్రిస్తో జన్మసముద్భవాః. దుఃఖదర్భాగ్య
 నాశాయ సుఖసంతాన హేతవే, కృతలేఖిత్రయం వామపాదాత్సం
 మార్జయ్యామ్యహం. ఇతి మంత్రైర్మార్జయేత్. తతః ప్రార్థనా. ఋణ
 హస్త్రే నమస్తేఽస్తు నర్వకల్యాణకారకః ప్రసాదాత్తవ దేవేత సదా
 కల్యాణభాజన. దేవదానవగంధర్వా యక్ష రాక్షసపన్నగాః, ప్రాఘ్ని
 వంతి శివం సర్వే సదా పూర్ణమనోరథాః. ప్రసాదం కురు మే భామ
 సౌభాగ్యం మంగళప్రదం, బాలః కుమారకో యస్తు సభామగ్ని సార్థితో
 మయా. ఉజ్జయిన్యాం సముత్పన్నో భామో నామ చతుర్భుజః,
 భారద్వాజకులే జాతః శూలశక్తిగదాధరః. ఇతి ప్రార్థయేత్. పునః
 స్తోత్రంపఠేత్. తతః వాయునదానం. తిలగుడమిశ్రితేన ఏకవింశతిల
 ఙ్గుకాన్. గోధూమేన వా ఫలదక్షిణాసహితాన్ పెదవిదే దద్యాత్.
 దానమంత్రః. మంగలాయ నమస్తుభ్యం నర్వమంగళదాయక, వాయు
 నేన చ సంతుష్టః కురు మే త్వం మనోరథాన్. దేవస్య త్వేతి మంత్రేణ
 మంగళః ప్రేయతామితి దద్యాత్. ఆవాహనం న జానామి ఇతి
 పూజనమ్.

అథ అంగారకవ్రతకథా.

సూరి, పూజితో దేవదైవత్వైర్మంగళో మంగళప్రదః, గోత
 మేన పురా పృథ్వీలోహితాంగో మహాంగరః. గోతమ ఉవాచ. కథ
 యస్య మహాభాగ గుహ్యం పూజనముత్తమం, మంత్రమారాధనం

దానం సర్వపాపప్రణాశనం. యాపం సువర్ణసంకాశం వాహనాయుధ సంయుతం, యేన పూజితమాత్రేణ జామతే సుఖముత్తమం ధర్మార్థకామ మోక్షాణాం కాలేనైవ ఫలప్రదం, సర్వపాపప్రశమనం సర్వవ్యాధివి నాశనం. సర్వసౌభాగ్యదం దేవ త్వయా పాతక నాశనం, సర్వమృజ్జుఫలం ప్రోక్తం సర్వకామఫలప్రదం. తపసా జపదాసానాం ఫలం చైవ తు లభ్యతే, తద్వ్రతం బ్రూహి మే దేవ లోహితాజ్ఞ మహాగ్రహ. యస్మి న్నా రాధితే మర్త్యః సర్వసౌభాగ్యవాన్ భవేత్. మంగళ ఉవాచ. శృణు విప్ర మహాభాగ సర్వజ్ఞ ఋషిసత్తమ, వ్రతం ప్రపూజనం దానం వ్రఖ్యాతం భువనత్రయే. ఆసీత్సూర్యం హి సర్వజ్ఞో బ్రాహ్మణో వేదపారగః, తస్య భార్య సునందా చ నామ్నా భార్యతా సులోచనా. తస్యాపత్యం చ సంజాతం వృద్ధత్వాన్న కదాచన, తేనాన్యస్య సుతా పుత్ర్యా గృహీత్వా పోషితా ధ్రువం. బ్రాహ్మణస్య కులే జాతా సుయూపా గుణసంయుతా, సర్వలక్షణసంపన్నా ప్రయత్నేనైవగాతమ. పురాజనాతయా చాహమేకభావేన పూజితః, తాం పుత్రిం స్వగృహే నీత్వా బ్రాహ్మణేనైవ పాలితా. నిత్యం హి స్రవతేకస్యా హ్యప్తాంగం కనకం బహు, తత్సువర్ణేన విప్రోఽసౌ ధనాఢ్యో మదగర్భితః. కోటికోటిశ్వరో బాతో రాజతే భూమిమండలే, దృష్టానందకవిప్రేణ దశవర్షా వరాధిసి వివాహార్థం చ విప్రాయ దత్తా సోమశ్వరాయ చ, వేదోక్తవిధినా నేన వివాహమకరోతదా. వస్త్రః కటిపయ్యుర్విట్రుః స్వాం పత్నీం ప్రాథయావనామ్, లబ్ధ్వా స్వదేశమార్గేణ వ్రజన్ విప్రోఽప్య హర్నిశమ్. నిశాంతే గహ్వరే ఘోరే అరణ్యే పర్వతోత్తమే, సర్వ శూన్యే వనే తస్మిన్ మహాబుద్ధేన లోభితః. మార్గే చలతి నిప్రేస్థిం శ్చోరైశ్చ వినిపాతితే, తం పతిం మృతమాలోక్య సా నారీ శోకపీడితా. పతినా సహవిప్రేంద్ర మరణే కృతనిశ్చయా, స్వపతిం తస్మయం విశ్వం చింతయంతి పదేపదే. పతిం పదక్షిణీకృత్య చితాయాశ్చసమీ పతే, తస్మిన్ క్షణేవతుష్టోఽహం వరాధం చ వ్రుచోడితా. వరంబ్రూహి మహాభాగే యత్రే మనసి వర్తతే, ఇతి శ్రుత్వా తతో వ్రవే సా నారీ పతిమానసా. బ్రాహ్మణ్యవాచ. యది తుష్టోఽసి మే దేవ తస్మి

జీవతు మే పతిః. మంగళః. అజరామరవత్పాజ్జన్తవ భక్తా భవిష్యతి, అస్యం యాచయ హే సాధ్వీ వరం తీర్థుచనోత్తమమ్. బ్రాహ్మణీ. యది తుష్టోఽసి మే దేవ గ్రహాణామధిపేశ్వర, యే త్వాం స్మరంతి దేవేశం రక్తచందనచర్చితమ్. రక్తపుష్పైశ్చ సంపూజ్య పృత్యాపే భామ వాసరే, బంధనవ్యాధిరోగాశ్చ కదాచిన్నోపజాయతామ్. నచస రాగ్ని శత్రుభ్యో భయం చ స్వజనై స్సహ, న వియోగో మహీపుత్ర భక్తానాం సౌఖ్యదోభవ. మంగళః. ఏకవింశతిభామాంశ్చ ఏకభుక్తో జితేంద్రియః, ఏకాన్నేనా సిహాన్నేన చతుర్దశాన్వితే గృహే అర్ఘ్యం చ మంగళైర్మంత్రైర్వేదపారాణికోద్భవైః, దద్యాద్రక్తమనడాహం సర్వోపసౌరసంయుతమ్ స్వశక్త్యా భోజయేద్విశ్రాన్తదాతవ్యం చహిరణ్యకమ్, తేహం వై గ్రహపీడా చ న భవేత్తు కదాచన. భూతభేతాశ్శ శాకిన్యో న భవంతి చ హింసకాః, దాపిద్యం నశ్యతే తేహం పుత్రాః పౌత్రాశ్చ వర్ధతే. ఏవముక్త్యాచ తత్రైవ మంగళోఽపి దివంగతః, ఏవం వ్రతం సమాఖ్యాతం సర్వసౌఖ్యప్రదాయకమ్. ఇదం వ్రతం కరిష్యంతి తేహం పీడా న జాయతే, స్త్రీభిర్వ్రతం వ్రకర్తవ్యం పురుషైశ్చ విశేషతః. తేహం ముక్తిర్భవత్యేవ స్వర్గవాసో న సంశయః. ఇతి శ్రీపద్మ పురాణే భామవారవ్రతకథా సంపూర్ణా.

అథ అంగారకవ్రతోద్దేశసమ్.

కాతమః. ఉద్యావనవిధిం బ్రూహి మమ సమ్యక్ గ్రహేశ్వర, యేన జ్ఞాతేన జగతో హ్యుపకారో మహాన్ భవేత్. మంగళః విధే యోమంటపస్సమ్యగప్రహస్తప్రమాణతః, స్థండిలం మధ్యతః కార్యం హస్తాకేన ప్రమాణత. మండలం తు వ్రకర్తవ్యం మామకం రక్త తండులైః, పూర్వోక్తాని చ నామాని మండలే పూజయేత్తతః. ఏకవింశతి కోష్ఠేషు చతుర్దశాన్వితేషు చ, చతుర్వింశతిసుంభాంశ్చ ఫాపయిత్వా మదగ్రతః. సావర్ణ్యం వ్రతమాం తత్ర స్థాపయేత్కలశోపరి, రక్తవస్త్రేణ సంవేష్ట్య పూజయేత్తు సుమైశ్శుభైః. అగ్నిర్హృదేతి మంత్రేణ హోమం ఖాదిరసంభవైః, అమృతరశతం హుత్వా దిక్పాలాంశ్చ హువేత్తతః. అంగపూజా వ్రకర్తవ్యా నామభిర్మమ సర్వదా, మంగలాయ చ సాదా తు భూమిపుత్రేతి గుహ్యకే ఋణహరై తు నాభా చ మహా

కాలాయు వక్షసి, సర్వకామప్రదాత్రేతు మమ జాననా పృథ్వాజయేత్. లోహితో హస్తయోశ్చైవ లోహితాక్షశ్చ కంఠకే, అస్యే సంపూజయేన్నాం చనామగానాం కృపాకర ధర్మాశ్శుభంనాసికాయాం కుజం చ నయనద్వయే, భామం లలాటే పాదేచ భూమిబాహు భ్రువోస్తథా, భూమినందననామానం మూర్ధ్ని సంపూజయేత్తథా, అంగారకం శిఖాయాం తు యమం తు కవచే సదా. సర్వరోగాపహారం చ అస్త్రదేశే ప్రపూజయేత్, ఆకాశే వృష్టికర్తారమపనారారమవ్యథ. సర్వాంగం చ ప్రభాతోఽస్మి సర్వకామఫలప్రదా, ఏవం పూజ్య తతో హుత్యాపశ్చాద్గంధాదిపాఽర్చయేత్. భోజ్యైకవిశతిష్విప్రాన్ ౬ ద్వా తుగంభాన్ సవస్త్రకాన్, ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చాద్దత్వా తేషాం సవత్సకాం. సర్వం నివేదయేత్ప్రీతం గురవే చ శుచిస్మితః, అచ్చిద్రం వాచయేత్త్రేభ్యః సర్వే బ్రూయుర్వ్రీతం శుభం. దత్వా దీనాంధకృపణాన్ స్వయం భుజిత వాగ్యతః, ఇదం వ్రతం కరిష్యస్తు దారిద్ర్యం నశ్యతి ధ్రువమ్. కర్తవ్యం తు ప్రయత్నేన ఉద్యాపన సమన్వితం. ఇతి శ్రీపద్మపురాణే మంగలవ్రతోద్వాపనం సంపూర్ణమ్.

అథ బుధవారవ్రతమ్.

మాంధాతోవాచ కథం నృణాం కతా బ్రహ్మ నివదాదౌ బృహస్పతే, ఆపతాగ్రేతు విప్రణాం జీవికా కా భవేద్భువి. బృహస్పతిరువాచ. అపామార్గస్య పత్త్రైస్తు బుధవారే యజేద్బుధం, ముద్గరాశౌ ప్రతిష్ఠాప్య నిమగ్న తద్భావభావితః. బుధవారే వ్రతం కుర్యాద్వాణిజ్యం నైవ కారయేత్, ఋణాదానం న కురీత న దద్యాన్నియతో వ్రతీ. ఆపతాగ్రేతు విప్రణాం వాణిజ్యం కృషిరేవచ, బుధగ్రహప్రసాదేన విష్ణుపూజాప్రసాదతః. భవితా జీవనోపాయస్తేన లాభో మహాస్థవేత్, బుధవారే సమభ్యర్చ్య సర్వాద్దేవాన్యథాబలమ్. సర్వేష్టార్థానవాప్నోతి గణేశస్తత్ర తుష్యతి. పూజావిధిః. ముద్గరాశౌ బుధమండపం విలిఖ్య తత్ర సావర్ణం నిమగ్న సత్కీప్య ప్రధాన దేవతాం బుధం అధిదేవతాం విష్ణుం ప్రత్యధిదేవతాముపేద్రం సిద్ధయే గణేశం సర్వాన్ దేవాంశ్చ తత్ర స్మంత్రై రావాహ్య పూజయేత్. తతః కథాం శ్రుత్వా తత్సర్వం బ్రాహ్మణాయ దద్యాత్. సంవత్సర మేతద్వ్రీతం

చరేద్వాణిజ్యే కృషికర్మణి చమహాన్ ధనలాభో భవతి: కథా. ఋష
యః. తతస్మాత్ శ్రుతా ధర్మాః కతానష్టా భవంతి హి, మ్లేచ్ఛేరాజని
చండాలే నాస్తికే వాప్యరాజకే. దేవతా మస్త్రీతస్త్రీణాం ధర్మా
ణాంకర్మణామపి, మహిమోదయశూన్యేతుజీవేయుః. కథమాస్తివాగి,
సూతః. పృష్టమేతస్మయా పూర్వం బాదరాయణసన్నిధౌ, ఉపా
యం భగవాన్ ప్రాహ కృష్ణద్వైపాయనో మునిః. సాక్షాద్వాస్యసేవ
యత్రోక్తం విప్రజీవనకారణం, సేతిహాసం ప్రవత్సామి సంగ్రహేణ
మునీశ్వరాః వ్యాసః. శ్రుణు సూత పురా కృచ్ఛే కతా కాలేతు
పాపినీ, రాజసు చ్యుతధర్మేషు నాస్తికేషు దురాత్మసు. పాపంధైరపి
దుర్వృత్తైస్తద్వాన్విపైరధికారిభిః, విప్రాః సగరమాసీతా అరణ్యే తపసి
స్థితాః. కార్యే నియోజితాశ్చైవయోగినోఽపితథా కృతాః, శిక్షితాః
పీడితాశ్చాపి తాకిశైర్బహుయస్త్రైః. పాపిష్ఠస్పర్శమాత్రేణ కలే
రాజ్ఞాబలేన చ, విప్రాణాం తపసస్థిత నాభాన్మాహాత్మ్యదర్శనం.
తథాఽప్యాస్తిక్యమాసాద్యబ్రాహ్మణాః కృచ్ఛృజీవనః, చుస్సహేఽపి
చదారిద్రేకుటుంబే కామకామిని. థాన్వాదౌ బహుమూర్త్యేఽపిగు
ర్భితే ధర్మసంకటే, ప్రాబల్యే నీచజాతినాం దానధర్మవివర్జితే. బ్రహ్మ
బీజాభిమానేన స్మరంతో జాతిముత్తమాం, జాతిసాంకర్యయోగేఽపి
చక్రుస్సతకర్మ కించన. తత్రసత్కర్మ కర్తారః క్లిశ్వమానా దినేదినే,
అభూవనేకవలం నిస్సన్యా క్షేత్రేవ కలేర్పలాత్ పాపినో యే చ
పాపండానాస్తికా అథదుర్జనాః, మంచకాసీచజాతీయాః కర్మభ్రష్టాశ్చ
దస్యవః. క్రూరా వన్మధిరే థాన్వైర్ధనైరపి సుఖైస్తథా, సతాంవంశ
క్షయో జాతః పాపిష్ఠాశ్చసుపుత్రిణః. ఏవంఘోరేతుతత్తాలే యజ్ఞా
ధ్వజం వివర్జితే, సర్వేఽప్యాస్తిక్యవంతో యే మంత్రయంతః, పరస్పరం.
వారణసిం పురీం ప్రాప్య గంగాతీరేవ్యచింతయన్, బాధనేతుత్పిపా
సాస్మాన్ కామక్రోధాదివృత్తయః. అత్యంతకీచిర క్తిప్తునైవజాతాకతా
కలే, బ్రహ్మచర్యేతుకామూర్తిర్నభిక్షావ్రతజీవనం. వృధైవవంశవిచ్ఛేదః
పితౄణామపి దుర్గతిః, ధనాలాభేన గార్హస్థ్యం జీవనం చాపి దుర్ల
భం. స్త్రీణాం బహ్వర్థకామానాం భరణం కేన శక్యతే, ఇష్టసాధన
తాజ్ఞానం వైదికేనాస్తి కస్యచిత్. నయజ్ఞో న జపశాస్త్రంసపురాణం

స పూజనమ్, ప్రతిగ్రహపరాస్పర్యే న దాతారః కతా యుగే.
 ధర్మస్య వ్యతిరేకేణ స్వవృత్తిర్యోగ్యజీవికా, క్వ గార్హస్థ్యం క్వ వా
 వేదః క్వగ్నిహోత్రం క్వ సీదయః. శాస్త్రోహోఽపి నిషిద్ధోఽసావా
 నప్రస్థాశ్చిమః కతా, తథాపి దుస్సహోఽరణ్యే కులజైర్దుర్బుగైరపి.
 సన్యాసస్సర్వదా కష్టం కష్టాత్కష్టతరా గతిః, యతో భిక్షార్థమాగత్స
 ద్వారే కృచ్ఛతి మసగీ. బద్ధ్వాఽయం చోర ఇతేవ తం జనో
 రాజ్ఞి వేదయేత్, అవిచారైస్సవరాజాపి త్యక్త శాస్త్రగణః ఖలః. సన్యా
 సివం నిరుద్ధేవ దుష్కరం కర్మ కారయేత్, క్వ స్నానం క్వను శౌచం

చ ప్రణవావరయః క్వను. క్వ యోగః క్వను సా భిక్షా క్వ స్వాస్థ్యం
 తీర్థయాత్రయా, గురవస్సుప్తిః కవా సర్వే సశిష్యః కోఽపి భూతలే
 కథం సిన్ధ్యతి సన్యాస శ్చిష్యాభావే కతాస్పృణామ్, తురీయాతీతవృత్తై
 తు న సిద్ధ్యేద్వృత్తిశూన్యతా. కేవలం జాతిసాంకర్యం నరకద్వార
 మేవ తత్, అవాశ్రమిశ్యేమర్త్యానాం దుగతిరైవ సంశయః. నుర్భృతా
 త్యాత్మహత్యా స్యాత్ భగవాంశ్చ తిరోహితః, అపి బ్రాహ్మణ
 సంసారాన్నాస్తి క్యం నైవ రోచతే ఇతి చింతాకులా వాచం వదం
 తశ్చ పరస్పరమ్, విప్రాస్సపుత్రీదారాశ్చ ప్రతిజ్ఞాం చక్రరంతతః. యది
 వేదాః ప్రమాణంస్సుర్యద్యస్తి భగవాన్ హరిః, కర్తవ్యం విశదీభూయా
 ద్వసామోఽత్ర త్రిరాత్రిషు. సాతాశతలవాహివాయం గజ్ఞా యాంతు
 తతః పరమ్, పతిష్వామ ఇగ్నిస్థైర్యం చక్రః సాయాపవేశనమ్. తతో
 రాత్రౌ తృతీయాయాం సాక్షాద్విశ్వేశ్వరః స్వయమ్, భైరవం ప్రేమ
 యామాస స రాజపురుషో యథా. భైరవః గంగారోధసి కే యూయం
 నిశీధే సన్తిమానవాః, కిం మంత్రయథ హేచోరా ఇత్యుచే
 కాలభైరవః విప్రవృద్ధా ఊచుః. భోరాజపురుషోఽత్రస్మిన్నాతుమత్ర
 యతామహి, యతః సాతాశగా గజ్ఞాదుర్లభం జలమత్ర తు వయంతు
 బ్రాహ్మణా జాత్యా దైవాద్గంగాతటం గతాః, అంభః కాలవిలంబేన
 నిశీధోఽభూన్నదస్యవ. భైరవః కతాతు సంచసాహస్రం వత్సరాణాం
 చ విశతిః, గతమద్య క్వ గంగాఽస్తి క్వ బ్రాహ్మణ్యం క్వ ఈశ్వరః.
 విప్రాః సర్వత్రావస్థితం బ్రహ్మ త్రికాలాబాధ్యముచ్యతే, అగ్నిసూన

ర్వశ్చ గంగా చ దృశ్యస్తే లింగమూర్తయః. భైరవః. యద్దృశ్యం
 నశ్యమిత్థేవ సిద్ధాంతో భవతామితి. దృష్టేఽపి కిం ఫలం బూర్ధ
 నిర్విర్యే హంత మానవాః విప్రాః. తద్విచారం వరం తిష్ఠ త్యత్ర కిం తే
 విచారణా, భో రాజపురుషా స్సాకం ప్రాణత్వాగోఽవశిష్యతే భైరవః.
 భూతప్రేతపిశాచాదీన్నాయయా మానవాకృతీన్, కల్పయంత్రత్ర
 రాజాజ్ఞా నిర్బంధం సంకదర్శయన్ తదా ద్వాదశసాహస్ర మాస్తి
 కానాం కలా యుగే, విప్రాణాం యోగవద్యేన గంగామరణమైచ్ఛతః.
 తద్భైరవేన విజృంభం శ్రుత్వా శంభుర్దయానిధీః, స్వయమేవోమయా
 సార్థం దదా ప్రత్యక్షదర్శనమ్. దదర్శుర్బ్రాహ్మణాశ్శంభుం వేదవేద్యం
 దయానిధిమ్, చంద్రమాళిం సురాజ్యక్షం నీలగ్రీవం త్రిలోచనమ్.
 మహాదేవం మహత్మానం భావయంతం దిశో దశ, ఉమాం చ సదయా
 పాంగాం విద్యుతో-టిసమప్రభామ్ మత్వా విశ్వేశ్వరం విప్రావేద
 పాదైరథాస్తువన్, ప్రణేముర్దండవద్భూమా తేజస్సంమాలితేక్షణాః.
 తదావిశ్వేశ్వరస్తేపామాజ్ఞాం చక్రే దయానిధిః. విశ్వేశ్వరః భావిప్రా
 కలికాలేఽస్థిన్నాస్తిక్యం బహుదుర్ఘటమ్, జీవనం దుర్లభం వృణాం
 ధార్మికే పథి నాన్యథా. కలేరాజ్ఞా మారేరాజ్ఞా కలేర్విష్టం మదీప్సితమ్,
 కలా త్వబ్రసహస్రాణి యావత్పంచ గతాని చ, విష్ణుస్త్వత్యతి భూలోకం
 గంగా త్యత్యతి భూతలం, ధార్మికః కష్టమాప్నోతి పాపిష్ఠ
 స్సుఖమేధతే. అద్య హంతాధికా జాతా, కలా విశంతివత్పరాః, అనూ
 చానకులం నష్టం వేదో నష్టశ్చ సత్పథః. ధర్మో నష్టః కర్మ నష్టం జాతోఽ
 భూద్వర్ణసంకరః, బహూన్యదృష్టపూర్వాణి దుష్సాధ్యాని నరైః
 క్వచిత్. శిలాని సంప్రదర్శ్యేవ కురాజా మచయంతి షః, సర్వదా
 వైదికీ వృత్తిర్భవతామద్యదుర్లభా. తస్మాత్కాలోచితవక్ష్యేత్పణ్యం
 త్వద్య మదీరతమ్, కృషికర్మాపి వాణిజ్యం విప్రః కుర్యాత్తథాపడి.
 ఇత్యుక్తం జీవనోపాయం పరిగ్రహ్యద్య సాధయేత్ తత్రాపుచిత
 మార్గేణ ధాన్యం ధనముపార్జయేత్, తేన దారిద్ర్యహానిస్సన్వి
 దైవ్వర్యంభవతాంధవేత్. భవంతస్తేనకుర్వంతుషటా-ర్త్యాపిశాత్రుతః.
 యథాబలం యథాయోగం సర్వం నస్తుగమం భవేత్. విప్రాణామః,
 అచందాలమనుప్రాప్తా స్సర్వే వాణిజ్యకర్మణి, నిర్బంధా బహవస్సంతి

ప్రథమం నోపపత్తయః క్వచిచ్ఛుద్గుర్లభాభూమిస్తుషాంతా కృషిరత్రతు,
 శూద్రాస్వతంత్రతాంసీతాః కురాజాహంతుముద్వతాః. తస్మాత్సృష్టే
 చ వాణిజ్యే కథం శక్తా వయం విభో, కృతేఽపి తత్రకోలాభ
 స్సగ్నదైవా కృషిర్వది. కిం స్వాస్థ్యం వైదికం కుతః భగ్నాశావయ
 మిశ్వరః విశ్వేశ్వరః. కుర్వంతు బుధవారేషు వ్రతం దారిద్ర్యనాశ
 నమ్, ముద్గరాశౌ ప్రతిపాప్య సావర్ణం నిఘ్నమర్చయేత్, సాయం
 విష్ణుముపేంద్రం చ గణేశం సర్వదేవతాః, తత్తస్మంత్రైర్వహా మౌగం
 యథాద్రవ్యం యథామతిః. దద్వాద్విప్రాయ తత్సర్వం సంవత్సరమిదం
 చరేత్, తతస్తు మార్గశీర్షాదా బుధవారే యథాబలమ్. ఉద్వాహనం
 ప్రకుర్వీతకలశైష్వద్భిరేవహి. వద్భిస్తథాఽత్రముత్పిష్ఠిష్ఠగ్లోభిష్టు
 వర్తకైః. బ్రహ్మణః ప్రతిమాజ్యేకా ప్రాధాతేన్యస బుధస్య చ, తథా
 విష్ణోరుపేంద్రస్య గణేశస్యతతస్తథా. విశ్వేషామపి దేవానామేకాన్ని
 ప్రతిమాస్త్వతా. స్వశాఖోక్తవిధానేన వ్రతకాంక్షితంత్రతః, ఆనా
 హ్యపూజయేద్రాత్రోత్తరజాగరణం చరేత్. ప్రాతశ్శరః రాయా క్షిరై
 రాజ్యేన హవిషాపి చ, అపామార్గసమిద్భిశ్చదేవానాం మృతధారయా
 ఆయుర్నిరణ్యసూక్తాభ్యామావహం త్యాదిభిస్తథా, ఉగ్బధ్యస్యేతి
 చాగ్నేయం మంత్రం సాయస్య కీర్తయన్ తత్తస్మంత్రైశ్చ దేవా
 నామగ్నా హోమం సమాచరేత్, క్షీణేన తర్పణం కుర్వాద్దద్యా
 త్సర్వత్ర దక్షిణామ్. దద్వాన్నిషాంశ్చ ముద్గాశ్చ విపేభ్యో గాశ్చ
 భక్తితః, వ్రతం సంపూర్ణతాం యాతి ధనధాన్యదయో భవేత్.
 వ్రతార్థం ధనశూన్యస్య దీనదీనస్య కేవలం, వ్రతం మానసికంప్రాకం
 ధనధాన్యప్రవర్ధకం. స కల్పయత భోయూమం సహాయశ్చ భవిష్యతి,
 సిద్ధిశ్చ భవితా లేన సద్గతిశ్చ తతో భవేత్. ఇత్కుదీర్శ్య మహాదేవస్త
 త్రైవాంతరథీయత, స్వన్నప్రాయుషభూత్సర్వం కాశ్వాం ప్రత్యక్ష
 దర్శనం ప్రాతస్సమృంత్య తే సర్వే సర్వామభవగోచరం, ప్రసాదం పర
 మేశస్య వ్రతం చక్రస్తథా ద్విజాః ఏవం మాసే వ్రతే చీర్ణేనిధిసేమా
 మదృశ్యత, గంగాయాసికలామధ్యే కోటిదీనారసంమితః. తద్వ్రతేన
 వ్రతం చక్రస్సర్వే లోభవివర్జితాః, వ్రతస్వాస్థ్యప్రభావేన వాణిజ్యేఽపి
 కృషౌ తథా, ధనధాన్యాదిలాభోఽభూదేజుస్తే రాజసన్నిభా, మట్ట-

ర్కాణి తతశ్చక్రర్యజనాదీని భూసురాః. సహచారరతాస్స ర్వేమోక్షం
ప్రాపుస్తతఃపరం, ఆద్యాపికలిరానన్యః కతా భావిని భాసురాః. అముం
విస్మయం పంథానం న గతిం ప్రాప్నుయ్యసి క్వచిత్. సూత ఉవాచ. ఇతి
వ్యాసోదితం సత్యం రహస్యం కలితారకం, సర్వసంపత్కరం శ్రాణం
కృషి వాణిజ్యవృద్ధిదం బుధవారవ్రతం ప్రోక్తం కుర్వంతు ద్విజసత్తమాః,
విప్రావై శాస్త్ర సౌఖ్యం శూద్రాస్త్రయో వాయే వికుర్వతే తేహం సిద్ధి
ర్భవేత్సత్యం వత్సరాదేవ నాన్యథా. ఇతి సాంధే కలిధర్మోత్తరేబుధ
వారవ్రతకథా సమాప్తా.

అథ గురువారవ్రతమ్.

మంత్రకల్పార్ణవే శక్రః. భగవన్మేన వై జంతుర్వాచాం సిద్ధి
మవాప్నుయాత్, శాపానుగ్రహసామర్థ్యం కృపయా వక్తుమర్హసి.
నారదః. శృణు శక్ర వ్రవక్ష్యామి జంతూనాముపకారకం, గురుప్రసాద
కృష్ణవ్రాణం గురువారవ్రతం పరం. గురువారేషు యే భక్త్యావాచ
స్మతి ముపాసతే, వత్సగత్రితయాదర్శ్యాగ్వాక్సిద్ధి రుపజాయతే. శాపాను
గ్రహశక్తిః స్వాస్థ్యసర్వసామర్థ్యో నరః, అకృత్యైవ గురోస్సేవాం
కోను వాక్సిద్ధిమాప్నుయాత్. మధ్యేచణకధాన్యస్య వలాశకుసుమై
ర్గురుం, సువర్ణబింబే సంపూజ్యబ్రాహ్మణాయ ప్రదాపయేత్. తత్రపూజా
విధిః. సంకల్ప్య. మమ వాక్సిద్ధిద్వారా భవిష్యద్భూతవర్తమానకాల
జ్ఞానసిద్ధ్యర్థం జ్యోతిర్విజ్ఞానేన సకలప్రాణిశుభాశుభపరిజ్ఞానసిద్ధ్యర్థం
సరసనాహిత్యకవితాసిద్ధిద్వారా శాపానుగ్రహసామర్థ్యసిద్ధ్యర్థం బృహ
స్మతిప్రసాదేన పాపనివృత్తిద్వారా స్వర్గభోగసిద్ధ్యర్థం ఇహలోకే కిరి
సన్మానసుఖసిద్ధ్యర్థం చ వత్సరత్రయపర్యంతం గురువారవ్రతంకరిష్యే.
కనకాభరణవాత్రదక్షిణాదిభిః. చణకాజ్యక్షీరహరిద్రాదిభిర్హరితకుసుమైః
వలాశకుసుమైశ్చ చణకధాన్యస్యోపరి సువర్ణప్రతిమాయాం గురుం
పూజయేత్. ఓం సోమ సర్వజ్ఞాయ జగద్గురవే గీమ్యతయే చ నమః
స్వాహా. అనేన మంత్రేణ షోడశోపచారైః సంపూజ్య. ధాన్యవృత్తి
మాదానమంత్రః. ప్రతిమామద్య సావర్ణ్యమహం దాస్యామి భక్తితః,
సాకం చణకధాన్యేన తేన ప్రీణాతు వాక్సతి. బ్రాహ్మణాన్ భోజయే

శ్రీ

త్వంచ క్షీరం పంచ పలం పిబేత్, కథాం శ్రుత్వా వసేన్మగ్నీప్రథ
యన్ గీష్మతిం సదా.

అథ గురువారవ్రతకథా.

ఋషయః. కథం సూత కస్య స్మృతాం వాచాం సిద్ధిర్భవిష్యతి,
శాసానుగ్రహసామర్థ్యం తదను బ్రూహి సానరం సూతః శృణుభ్య
మృషయస్సర్వే గోప్యాగ్లోప్యం రహస్యకం, యస్మానుష్ఠేనమాత్రేణ
వాచాం సిద్ధిర్భవేన్నృణాం. పురాశక్రాయ క్షతం నారదేన మహర్షిణా,
తత్సంగ్రహేణ వత్సామి సంధ్యా సన్నిహితాఽధునా. గురౌ చణక
రాశిస్థాం శ్రుతిమాం చ బృహస్పతేః, అర్చయేద్బ్రహ్మపృథ్వీ
వ్రతానై క్షాంతాస్థితః. దద్యాత్తాం ద్విజవర్యామ బ్రాహ్మణాన్
పంచ భోజయేత్, పిబేత్పంచపలం క్షీరం మానీ వాకృతినర్చయేత్.
పరమాన్నేన సాజ్యేన పలాశైర్బహు యాత్రతః, శక్తిసత్వేప్రదద్యాద్ధ
పంచగావోయథావిధిః. ఓం సో నర్వజ్ఞాయ జగద్గురవే ఇతి కీర్తయన్,
తతో గీష్మతయే చేతి నమస్సాహిత్యముం మనుం వింశత్య
క్షరకం నిత్యం జపేదప్రాతరం శతం, కలాశపత్రతే పాత్రే గోక్షీరం
మంత్రిసంస్కృతం. పిబేత్ప్రాతర్బ్రహ్మోపేతం ప్రత్యసాం పలపంచకం,
త్యక్తేన తామసాహారం భుక్త్వా బుద్ధివివర్ధకం వ్రతం చ గురువారే
షు కుర్మాద్యర్చిత్రయావధి, నాశీలం కీర్తయేన్నధ్యేన శ పేక్షేనకంచ
న. న స్తువితాపి యం కంచిత్ప్రయశో మానమాచరేత్, ఉద్యాపనం
చ కుర్వీత బ్రహ్మచర్యేణ సంవసేత్. జ్యోతిశ్చాత్రమధీయాత నిద్యా
శ్చన్యాత్రయాదశి, శాస్త్రభ్యాసేన సమయం సేవయాఽపి గురోర్న
యేత్. అ్యజ్ఞైషమయికిం చింతాం హర్షాన్వస్యసమన్వితః, ప్రాతర్భూతాన
సంధ్యాత్వా మధ్యాహ్నాతు గణాధిపం. బ్రహ్మేషే దక్షిణామూర్తిం
రాత్రౌ వాణిమహర్ముఖే, బ్రహ్మణం సర్వదా భ్యామేదావాకృతిం గురు
మాదిరాత. ఏవమభ్యాసయోగేన తపోజ్యోతిర్భవేత్, అపాపాచర
ణేనాపి వాగ్జ్యోతి స్సిద్ధిమాప్నుయాత్. భోగం చ సర్వజంతూనాం
విందేద్భావం మనోగతం, శాసానుగ్రహసామర్థ్యం లభతే నాత్ర
సంశయః. స్వయంజ్ఞాత్వా సుఖి భూయాత్ స్యాపి నవదేత్పలం, అంత
ర్ముఖోఽంతరారామశ్చాంతిస్తూషిం వసేద్బుధిః. శాపం దద్యాన్నక

స్వాపి న విశేషాదనుగ్రహం, తుణభంగురసంసారే జ్ఞాత్వా సర్వవిద
గ్రణీః. కవితాశక్తిమాసాద్య స్తుత్వా దేవాన్యథామతి, తప్తాతపో
విశేషేణ తత్తు-ర్యాదీశ్వరార్పణం. మహావణిజ సంప్రాప్తే భావ్యర్థాది
వినిర్ణయే, రాజ్యాప్తివిషయే రాజ్ఞి జనేరోగాదిపీడితే. సర్వేషాముప
కారాయ భావ్యర్థం కించనుచ్చరేత్, నకుర్యాత్పరసంతాపం ప్రియం
బ్రూయాన్ముదేపదా. గుర్వనుగ్రహమాత్రేణ సర్వం జ్ఞాత్వా మును
క్షయా, భుక్తభోగశ్చ సన్యస్య బ్రహ్మభూయాయ కల్పతే కృత్యై
తద్బహవః పూర్వే సిద్ధిమాపుర్యథాబలం, తతేతిహసం వత్సామి
లఘుభూతం మునీశ్వరాః కశ్చిచ్చిదంబరక్షేత్రే మణీంధాఖ్యోఽవ
సద్విజయ, తపస్వీ సమహరిక్తః పాప భిక్షోందం వ్రతం. వత్సర
త్రితయం చక్రే శక్తిలోపవివర్జితః, సర్వజ్ఞస్య బహువాథ సర్వైస్సం
పూజితోఽథవత్. ధనికస్య మణీంధస్యభృత్యోఽభూద్యవనాహ్వయః,
స్వస్వామిచరితం దృష్ట్వా తురుషోఽపి యథేచ్ఛయా. న భుక్తే-
గురువారేషు మణింధేధక్తి సంయుతః, అభూత్ స్వాపి వాక్సిద్ధిః ప్రసిద్ధా
తాపుభా భువి. శాసానుగ్రహకర్తారా ద్వాపరాదా సరోత్తమా,
చక్రతుర్జ్యోతిష్గంధానాపతుశ్చ పరాం గతిం. తస్మాదేవద్వ్రతం
కుర్యాత్ జ్ఞానభోగాభివృద్ధయే, ఇతి సూతవచస్సుత్యా చక్రః సర్వే
మహర్షయః. గురువారవ్రతం పుణ్యం వాక్సిద్ధిప్రదముత్తమం ఇత్యాంగీ
రససంహితాయాం గురువారవ్రతం సంపూర్ణమ్.

అథ వ్రావణీ శుక్రవాచే వరలక్ష్మీవ్రతమ్.

తత్ పూజావిధిః. ఆత్మశుద్ధిం గృహశుద్ధిం చ సంసాద్య సాలం
కారంకలశంరమ్యమంటపమధ్యేసంస్థాప్య, తత్రమహాలక్ష్మీమావాహ్య.
శ్రీసూక్తేన లక్ష్మీసూక్తేన లక్ష్మీగాయత్ర్యాశ్రీం శ్రీయై పద్మనాభ
ప్రియాయై నమః స్వాహా ఇతి మంత్రేణ పురుషసూక్తేన చ. నారా
యణసహితాం వరలక్ష్మీమావాహ్యప్రత్యుపచారమర్చయేత్. పద్మా
సనాం పద్మకరాం పద్మనాభోరసి స్థితాం, క్షీరసాగరసంభూతాం క్షీర
వర్ణ సమప్రభాం క్షీరవర్ణ సమం వస్త్రం దధానాం హరివల్లభాం, హర
కోటిరకేయూరకంకణాదివిరాజితాం, సువర్ణముక్తాతాటంకాంపూర్ణేందు

సద్భావనాం, పితృమహాదిజననిం లక్ష్మీ రత్నాకరాత్మజాం. ఇం
 దీరామిందిరోల్లాససుభగాపాంగసుందరిం, భావయేద్భక్తియోగేన కల
 శేఽస్మిన్మనోహరే యా: సా పద్మాసనస్థా... యుక్తా. మహాలక్ష్మ్యచ...
 యాత్. హిరణ్యవర్ణాం ధ్యానం. బ్రాహ్మీ హంససమానూహాధారిణ్య
 క్షతమండలం, విష్ణుతేజోధికా దేవీ సా మాం పాతు వరప్రదా ఆవా
 హనం. మహేశ్వరి మహాదేవి ఆననం తే దదామ్యహం, మహేశ్వర్య
 సమాయుక్తం బ్రహ్మణి బ్రహ్మణః ప్రియే. ఆననం. తీర్థోదకైర్మహా
 దివ్యైః పాపసంహరకారకైః, అగ్ర్యంగృహాణ భా లక్ష్మీ దేవానాముప
 కారిణి అగ్ర్యం. కుమారశక్తి సంపన్నే కౌమారశిఖనాహనే, పాద్యం
 దదామ్యహం దేవి వరదే వరలక్షణే. పాద్యం. వైష్ణవీ విష్ణుసంయుక్తా
 అసంఖ్యాయుధధాంశి, ఆచమ్యతాం దేవపూజ్యే వరదేఽసురమర్దిని.
 ఆచమనం. పద్మేపంచామృతైః శుద్ధైః స్నాపయిష్యే హరిప్రియే, వరదే
 శక్తి సంభూతే వరదేవి హరిప్రియే. పయోదధి స్ఫులం చైవ మధుశర-
 రయా తథా, పంచామృతేన స్నాపనం క్రియతాం పరమేశ్వరి పంచా
 మృతస్నానం. గంగాజలం సమానితం సుగంధద్రవ్యసంయుతం, స్నానా
 ర్థం తే మయా దత్తం గృహాణ పరమేశ్వరి. స్నానం. రజతాద్రిసమం
 దివ్యం క్షీరసాగరసన్నిభం, చంద్రవ్రభాసమం దేవి వత్స్రా తే ప్రదదా
 మ్యహం. వత్స్రం. మాంగల్యమణిసంయుక్తం ముక్తాఫలసమన్వితం,
 దత్తం మంగళసూత్రంతేగృహాణహరివల్లభే. కంఠసూత్రం. సువర్ణ భూష
 ణిందివ్యం నా నారత్న సుశోభితం, త్రైలోక్య భూషితేదేవిగృహాణ భరణం
 శుభం. ఆభరణాని. రక్త గంధం సుగంధాభ్యం అష్టగంధ సమన్వితం,
 చాన్యామి దేవి వరదే లక్ష్మీర్దేవి ప్రసీదతు. గంధం. హరిద్రాకుంకుమం
 చైవ సిందూరం కిజ్జలాన్వితం, సౌభాగ్యద్రవ్యసంయుక్తం గృహాణ పర
 మేశ్వరి. సౌభాగ్యద్రవ్యం. నానావిధాని పుష్పాణి నానావర్ణ యుతాని
 చ, పూజార్థం తే ప్రయచ్ఛామి భక్త్యా దేవి వరదే. ఇతి పుష్పాణి.
 అథాంగపూజా. వరలక్ష్మ్యే నమః పాదౌ. కమలవాసినైస్య గుల్ఫాభి.
 పద్మాలయాయై జంఘే శ్రియే జానుని. ఇందిరాయై ఊరూ. హరి
 ప్రియాయై నాభిం లోకధాత్ర్యై స్తనౌ. విధిధాత్ర్యై కంఠం.
 ధాత్ర్యై నాసాం. సరస్వత్యై ముఖం. పద్మనిభాయై నేత్రే. మాంగళ్య

కష్టా. క్షీరసాగరజాయై లలాటం శ్రీవరలక్ష్మ్యై శిరః శ్రీమహాకాశ్యై
సర్వాంగం పూజయామి. తతః దేవీపురతః సూతనదోరకం సంస్థాప్య
గింధిపూజాం కుర్యాత్. తతస్సహస్రనామాని

శ్రీ లక్ష్మ్యస్తోత్రకథనామావళిః.

ఓం ప్రకృతయే నమః	వసుధారినైవై నమః	పద్మగంధినైవై నమః
వికృతయే	కమలామై	పుణ్యగంభాయై
విద్యాయై	కాంతాయై	సుప్రసన్నాయై
సర్వభూత హిత ప్రదాయై నమః	కామాక్ష్యై	ప్రసాదాభిముఖ్యై
	క్రోధసంభవాయై	కృపాయై
శ్రద్ధాయై	అనుగ్రహపదాయై	చంద్రవదనాయై
విభూతయే	బుద్ధయే	చంద్రదాయై
సురభయే	అనఘాయై	చంద్రసహోదర్యై
పరమాత్మికాయై	హరివల్లభాయై	చతుర్భుజాయై
వాచే	అశోకాయై	చంద్రరూపాయై
పద్మాలయాయై	అమృతాయై	ఇందిరాయై
పద్మయై	దీప్తాయై	ఇందుశీతలాయై
శుచయే	లోకలోకవిలాసిన్యై	అహోదజనన్యై
స్వాహాయై	ధర్మనిలయాయై	పుష్ప్యై
స్వధాయై	కరుణాలోకమాత్రే	శివాయై
సుధాయై	పద్మప్రియాయై	శివోక్త్యై
ధాన్యాయై	పద్మహస్తాయై	సత్వ్యై
హిరణ్యయ్యై	పద్మాక్ష్యై	విమలాయై
లక్ష్మ్యై	పద్మోద్భవాయై	విశ్వజనన్యై
నిర్విపుష్పాయై	పద్మముఖ్యై	తుప్తయే
విభావరై	పద్మనాభప్రియాయై	దారిద్ర్యనాశిన్యై
అదితయే	రమాయై	ప్రీతిపుష్కరిన్యై
దిత్యై	పద్మమాలాధరాయై	శాంతాయై
దీప్తాయై	దేవ్యై	శుక్లమాల్యాంబరాయై
వసుధాయై	పద్మిన్యై	

శ్రియై నమః	శుభప్రదాయై నమః	ప్రసన్నాత్మ్యై నమః
భాస్కర్యై	సృష్టవేషయుతానం	నారాయణసమాశ్రి
బిల్వనిలయాయై	వరలక్ష్మ్యై [దాయై	తాయై
వరాహాయై	వసుప్రదాయై	దారిద్ర్యధ్వంసిన్యై
యశస్విన్యై	శుభాయై	దేవ్యై
వసుంధరాయై	హిరణ్యప్రాకారాయై	సర్వోపద్రవవారిణ్యై
ఉదారాంగాయై	సముద్రతనయాయై	నవదుర్గాయై
హరిణ్యై	జయాయై	మహాకల్యై
హేమమాలిన్యై	మంగళాయై	బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మికా
ధనధాన్యకారిణ్యై	దేవ్యై	త్రికాలజ్ఞానసంపన్నా
సిద్ధయై	విష్ణుపక్షస్థలస్థితాయై	యై నమః
సామ్యాయై	విష్ణుపక్షస్థితాయై	భువనేశ్వర్యై నమః

ఇతి లక్ష్మీస్తుతాంతరశతనామాని.

ధూపం దాస్వామితేదేవి గోఘృతేన సమన్వితం, స్వీకురుష్వ మహాదేవి భక్తానాం వరదాయినీ. ధూళం, సాజ్యం త్రివర్తినయ్యుక్తం సాపాంధతమసాపహం, స్వప్రకాశమయేలక్ష్మీపంస్వీకురుభార్గనిదీపం భుజ్య భక్ష్యం చ భోజ్యం చ నైవేద్యంవద్రసాన్వితం, క్షీరసాగర సంభూతేవరమాన్నాదిసంయుతమ్ నైవేద్యంపూగీఫలమితితాంబూలం సువర్ణం సర్వధాతూనాం శ్రేష్ఠం దేవి వరంసదా, భక్త్యాదదామి వరదే స్వర్ణవృష్టిం చ దేహిమే. దక్షిణం నీరాజనం సుచూగల్యం కర్పూరేణ సమన్వితమ్, చంద్రార. వహ్నిసదృశం గృహణ హరివల్లభే నీరాజనం. సర్వసంగళమాంగలేష్వ సర్వపాపప్రణాశిని, దోరకం ప్రతి గృహ్యామి సుప్రీతా హరివల్లభే. దోరగ్రహణం. కరిష్యామి వ్రతందేవి త్వద్భక్తస్తవీర్షరామణి, శ్రియం దేహి యశో దేహి సాభాగ్యం దేహి మే శుభే. దోరబంధనం. క్షీరార్ణవభవేలక్ష్మీశ్చంద్రస్య చ సహో దరి, గృహణార్ఘ్యం మహాలక్ష్మీదేవీతుభ్యం నమోఽస్తుతే. పునరర్ఘ్యం. శ్రీవృక్షస్య దళం దేవి మహాదేవప్రియం సదా, బిల్వపత్రం ప్రయచ్ఛామి కవిత్రం తే సునిర్మలమ్ బిల్వపత్రం. ఇహ జన్మని యత్పాపం మమ జన్మాంతరేషు చ, నివారయ మహాదేవి లక్ష్మీర్నారాయణ

ప్రియే ప్రదక్షిణాని. దామోదరప్రియే దేవి నమస్తేలోక్యనాయకి,
హరికాంతే నమస్తేస్తుత్రాహి మాం దుఃఖసాగరాత్, నమస్తా-రగి.
క్షీరార్ణవసముద్రాద్భూతేకమలేకమాలాలయే, ప్రయచ్ఛసర్వకామాంశ్చ
విష్ణువత్కుంభాలయే. ఇతి వ్రతసమర్పణం. ఛత్రచామరమాందోళం
దత్వావ్యజనదర్పణం, గీతవాదిత్రస్తృజ్జెన్నరాజసంమాననైస్తథా సూప
చారైస్సమభ్యర్చ్య తునువ్య చ మహేశ్వరీమ్, వరలక్ష్మీర్మహాదేవి
సర్వకామప్రదాయిని. యస్మయా చ కృతం దేవి కరిష్యార్ణం కురువ్య
తత్ ఇతి ప్రార్థనా. ఏకవింశతిపాద్యైః శరణారాఘతసంయుతైః,
ఇందిరాప్రియం దేవి పద్మే శాంతిం ప్రయచ్ఛ మే. ఇందిరా పృతి
గృహ్లాతి ఇందిరా నైదదాతి చ, ఇందిరా తారకోభాభ్యామిందిరాయై
నమోనమః. ఇతి వాయుసమర్పణం. వంచ వాయునకం దద్యాత్. ఫలా
నైశ్చ సదక్షిణైః, విప్రాయ చాథ పతయే దేవైః తు బ్రహ్మచారిణే,
సువాసినైః తతస్తేకం దాపయేచ్చ యథావిధి ఇతి పూజా.

వరలక్ష్మీవ్రతకథా.

సూతః శివాచ కైలాసశిఖరే రమ్యే సర్వదేవనిషేవితే. గౌర్యా
సహ మహాదేవో దీప్యన్నతైర్విదతగి. జితోఽసి త్వం మయాచారు
పార్వతీ పరమేశ్వరమ్, సోఽసి త్వం చ జితేత్యాహ సువివాదస్త
యారభూత్. చిత్రసేమిస్తదా మృష్టో మృషావా దమభావత. తదా
కోపసమానిష్టా గౌరీ శాపం దదా తతః. కుస్థీ భవ మృషావాదినో
చిత్రసేమి ర్హతప్రభః, నాన్మతేన సమం పాపం క్వాపి దృష్టం శ్రుతం
మయా. చిత్రసేమిర్విహాః ప్రాజ్ఞః సత్యం వదతి సో మృషా, ప్రసాదః
క్రియతాం దేవి దేనీమాహ వృషధ్వజ, ప్రసాదసుమిళి తస్మై విశాసం
చ జగాద సా, యదాసరోవరే రమ్యే కరిష్యంతి శుచివ్రతమ్, తతస్సవి
ర్గణికాస్సర్వా వత్సంతి త్వాం సమాహితాః, తదా తవ విశాపకన్యా
దిత్యుక్తస్స పచాత హ. తతః కతిపయా హోభి శ్చిత్రసేమిః సరోవరే.
కుష్ఠీ భూత్వాఽవసత్తత్ర దదర్శ స్వర్విలాసినిః, దేవతాపూజానాసక్తాః
ప్రణివత్య పతివ్రతాః, కిమేతద్భో మహాభాగాః కింపూజాకుచవాంఛ
తమ్. కిం మయా చ హ్యనుష్ఠేయమిహముత్ర ఫలప్రదమ్,
ఇతి వ్రతం చిత్రసేమిః ప్రపచ్ఛస్వర్విలాసినిః యేనాహం గిరిజాశాపా

స్తోత్ర్యామి చిరదుఃఖతః అపురసః ఊచుః తా ఊచుః క్రియతామధ్య
 వ్రతమేతదనుత్తమమ్, వరలక్ష్మీవ్రతం దివ్యం సర్వకామసమృద్ధిదమ్
 యదా రవా కుభీరస్థే మాసేచ శ్రావణే తథా, గంగాయమునయో
 ర్యోగే తుంగభద్రా సరిత్రతే. శబ్దేనైవై శ్రావణేనాసి శుక్లపక్షే
 భృగోర్దిశే ప్రారబ్ధవ్యం వ్రతం తతః సాహిత్యాద్యుతాత్మభిః సువర్ణ
 పత్రిమాం కుర్యాచ్చతుర్భుజసమన్వితామ్, పూర్వం గృహ పులగృహ్య
 తోరణైరంగవల్లభిః గృహస్య పూర్వదిగ్భాగే ఈశాన్యాంచరితేవతః,
 వ్రథమాత్రాంస్తండులాంశ్చ భూమా నిక్షిప్య పూపయేత్. సంస్థాప్య
 కలశం తత్ర తీర్థతోయైః పృపూరయేత్. ఫలాని చ వినిక్షిప్య సువర్ణం
 పక్షిపేత్ర తః పల్లవాశ్చ వినిక్షిప్య వస్త్రేణాచ్ఛాద్య యత్న తః, వ్రతి
 మాం స్థాపయేత్తత్ర పూజయేచ్చ యథావిధి. అగ్న్యూతారణాపూర్వంతు
 శుద్ధస్నానం యథాక్రమమ్, పంచామృతేన స్నానం పూరయేత్సంత్రీ
 విత్సుధీః శుద్ధస్నానం తతః కృత్వా దేవీసూక్తేన వై తతః అష్టగంధైః
 సుమధ్యైర్వ్యవల్లవైశ్చ సమర్పయేత్. అశ్వత్థపటవిల్వాని మాలతీ
 దాడిమాస్తథా, ఏతేషాం పత్రిమాలాయా ఏకవింశతినంభూయా.
 నానావిధానిపుష్పాణి మాలత్యాదీని వై తతః, భూపదీపైర్మళాలక్ష్మీం
 పూజయేత్సర్వకామదామ్. పాయసం భక్ష్యభోజ్యం చ నానావ్యంజన
 సంయుతమ్. ఏకవింశతినంభూకైరపూజైః పూజయేచ్ఛివామ. నివేద్య
 సర్వం దేవ్యైతు వరం స వృణుయాత్తతః, ఏవం సప్తపూజయిత్వా చ
 తంబూలాద్యైస్సదక్షిణైః ఉపచారైః పోదశభిర్నూపదీపైరనేకా,
 స్పత్రగీతాదిసహితో దేవీసంప్రార్థయేచ్ఛియమ్. రమాం సర్వస్వతీం
 ధాన్యాయన్ శచీం చ ప్రియవాదినీమ్, అప్పరోభిః కృతం సమ్యగ్ వ్రతం
 సర్వసమృద్ధిదమ్. పూజావసానపర్యంతం చిత్రనేమిరలోకయత్, హోమ
 భూమం సమాప్తాయ ఘృతదీపప్రభావతః. గతకుప్తః స్వర్ణతేజః
 శుచిస్తద్గతమానసః. తత్రైవ చింతయన్ సమ్యజ్మనస్సంధాయ తద్వ్ర
 తమ్. పంచ వాయునకం దత్వా కథాం శృణ్వేత యత్న తః, తథా
 మానం గృహీత్వాతుపంచార్తిక్యేన పూజయేత్, వ్రతం చ కుర్వతాం
 గృహ్య ఏకం పూగీఫలం తథా, వర్జకం చూర్ణరహితం చర్మణీయం

ప్రయత్నము, ఆరక్తం యది జాయేతకుర్వాద్వృతమనుత్తమమనోచేన్న
 తద్వృతం కార్యం సర్వదా భూతి మిచ్చతా, అనేనైవ విధానేన
 వ్రతం గృహ్ణీమః యత్నతః. అహం యత్నతః-రిష్యామి వ్రతం సర్వ
 సమ్మద్దిదమ్, ఇత్యుక్త్వా సర్వదేవైస్తు కారయామాన తత్ప్రణాత్.
 సువర్ణనిర్మితం దేవీం వస్త్రాలంకారసంయుతామ్, పూర్వోక్తేనవిధానేన
 పూజాం కృత్వా ప్రయత్నతః. పంచవాసునకం దత్వా కృత్వాతేభ్యో
 యథాక్రమమ్ తతో వైణవపాత్రాణి ఫలాన్నైశ్చ సదక్షిణైః.
 విప్రాశు చాథ యతయే దేవ్యైశ్చ బ్రహ్మచారిణే, సుసాంసిన్యైశ్చ
 స్తేనీకమస్మితం చిత్రనేమినా. ఏవం సమ్యక్-మేదైత ద్దత్వా పాషాన
 పంచకమ్, తతో గృహం గతుం దేవ దేవీం నత్వా యథాక్రమమ్
 తతోఽనుజ్ఞాం చ సుప్రార్థ్య భక్షణార్థం తతో వ్రతీ, నాగవల్లదళం
 త్వేకం క్రముకం చూర్ణవర్జితమ్. భక్షయిత్వా తు చేలాంతే దంతాం
 తే చ నిర్మిశ్చ చ, ఆరక్తే చ తతో జాతే వ్రతస్యాప్యవ్రభావతః. అద్యా
 హం గతపాపోఽస్మి దేవ్యా దర్శనయోగతః. ఏతత్సమ్యగ్వృతంచీర్ణం
 భక్తిభావేన యన్మయా. చిత్రనేమిర్వృతం కృత్వా కైలాసం శంక
 రాలయమ్, గత్వా ప్రణమ్యదేవీకం దేవీం సాదర పూర్వకం. పార్వతీ
 చ తదా ప్రాహ చిత్రనేమి స్వపుత్రవత్, పాలసియో మయాత్వం
 చేత్సత్యమిత్యవధార్యతాం చిత్రనేమిస్తదా ప్రాహ శ్రీగౌరీ హరవల్లభే,
 తవ పాదాంబుజం దృష్టం వరలక్ష్మీప్రసాదతః. మహాదేవ స్తతః ప్రాహ
 చిత్రనేమిం శుచివ్రతం, అద్యప్రభృతి కైలాసే భుజ్జ్వ భోగాన్యభే
 ప్సితాన్. పశ్చాద్గంతాసివైకుంఠం వ్రతస్యాప్యవ్రసాదతః, పార్వత్యాపి
 కృతం పూర్వం పుత్రలాభార్థమేవచ, లభ్యశ్చ ప్షుభో దేవ్యా వ్రత
 రాజప్రసాదతః, పతివ్రతా స్తథా వక్త్రుర్బహ్వీ ఏతద్వృతం పరం.
 కించ కుండినపుర్యాం తు నామ్నా చారుమతీ శుభా, స్వప్నే లభ్యా
 వ్రతం లక్ష్మ్యో పూరిమోపాంతభార్గవే. శ్రావణే శుక్లపక్షే కృత్వా
 భాగ్యమవాపచ, సందత్త విశ్రమాదిత్య రాజ్యం ప్రాప్తో మహా
 వ్రతీ సందత్త కాంతయా హేనో గాంతాం లభ్యా సులక్షణం, తయా
 చ తద్వృతం కృత్నం కృతం వై పుత్రం హేలవే. పుత్రం ప్రపదివేసా
 చ త్రేలోక్యభరణక్షమం, ఇహ భుక్త్వా తు విపులాన్ భోగాన్ శ్చ సు

మనోహరాన్. తదావ్రథ్యతి లోకేఽస్మిన్ వరలక్ష్మీవ్రతం శుభమ్,
వ్రతం కరోతి యానారీ సరో వాపి సుచివ్రతః. భక్త్యై భోగాంశ్చ
విపులానంతే హరిపురం వ్రజేత్, భావతం పుష్పం మయా విప్రావర
లక్ష్మీవ్రతం శుభమ్ శాసనే శుక్లపక్షే తు ద్వితీయే భృగువాసరే,
సంవత్సరం ప్రకుర్వీత వరలక్ష్మీప్రసాదకం శుక్లపక్షేషు సర్వేషు
భృగువాసరే భాగవీమ్, యథావిధి సమభ్యర్చ్య భార్గవ్యాధనవాన్
భవేత్. తదాపి భృగువారేషు సర్వదా నారవల్లభాయ, అభ్యర్చ్య
తోషయేద్భక్త్యాపూజ్యవిప్రస్సనాసినిః. నూవర్జ్యవంశుభీ భూయాద్ధనా
రోగ్యాదిసంయతః, సంతానం వర్ధనే తస్య సాయంగల్యం సతీ లభేత్.
య ఇదం శృణుయాన్నిత్యం శావయేద్వా సమాహితః, ధనధాన్య
మవాప్నోతి వరలక్ష్మీప్రసాదతః. వరలక్ష్మీవ్రతం సంపూర్ణమ్.

అథ శావయేదవారే శనైశ్చరవ్రతమ్.

ఆద్యేత్యాది మమ సమస్త రోగవరిహారార్థం దృష్ట్వపలతాశనై
శ్చరపీఠానిరసనార్థం గ్రహచారదోషశాంతయే శనైశ్చరవ్రతం కరిష్యే.
నిర్విఘ్నతాసిద్ధ్యర్థం గణపతిపూజనం కలశారాధనంచ కరిష్యే. తిల
రాశౌ ధనుర్మండలే సువర్ణప్రతిమాయాం శమగ్నిరతి మంత్రేణ శనిం
పూజయేత్. కృష్ణాంగాయ నమః ఆవాహయామి. నీలాయ ఆసనం.
శ్వేతకంఠాయ సాద్యం. నీలమయూఖాయ అర్ఘ్యం. నీలోత్పల
శ్యామాయ ఆచమనం. నీలదేహాయ స్నానం. కుబ్జాయ పంచామృత
స్నానం. శనైశ్చరాయ శుద్ధోదకస్నానం. దీప్యమానజటాధరాయ
వస్త్రం. పురుషగాత్రాయ యజ్ఞోపవీతం. నూలరోమాయ అలంకారాన్.
నిత్యాయ గంధం. భూర్తాయ అక్షితానీ. సదాత్పస్తాయ పుష్పం.
మందాయ ధూపం. నిస్సృహాయ దీపం. తామసాయ నైవేద్యం.
నీలోత్పలాభాయ ఆచమనం. కృష్ణవపుషే కరోద్వర్తనం. దీర్ఘదే
హాయ తాంబూలం. మందగతయే దక్షిణం. జూసనేత్రాయ ప్రదక్షిణం.
సూర్యపుత్రాయ నమసాకరం. కోణస్థాపింగళోబధుః కృష్ణారాద్రోఽం
తకౌ యమః, సాంఘ శనైశ్చరో మందః పిష్పలాచిషు సంసితః. ఏతాని
శనినామాని జపేదశ్వేతసన్నిధౌ, శనైశ్చరకృతా పిదాన కదాచిద్భ
విష్కృతి. ఇతి ప్రార్థనా. మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణు

రూపిణి, అగ్రతల్లివరూపాయ వృక్షరాసాయ తే నమః. సప్తప్రదక్షిణాని సప్త నమస్కారాన్ కుర్యః ఇతి శనై శ్చవ్రతపూజా సమాప్తా.

అథ శనైశ్చరపితకథా.

కదాచిత్కోసతే దేశే శనిపీడానముద్భవం, మహాభూద దుర్భిక్షం కష్టం ద్వాదశవార్షికం. రోహిణీ శకటం భిత్వా గచ్ఛన్తం సూర్యనందనం, దుర్భిక్షకారణం జ్ఞాత్వా రాజా దశరథో యయా. దివి తిష్ఠన్స రురుధే సుహారస్త్రేణ రాఘవః, శనిస్తదా ప్రసన్నోఽభూద్ద్యాచయ త్వం వరం మహత్. దశరథ ఉవాచ. నమః కృష్ణాయ నీలాయ శ్వేతకంఠనిభాయ చ, నమః పురుషగాత్రాయ స్థూలరోమాయ తేనమః నమో మందగతే తుభ్యం నిస్సృహాయ నమోనమః, నమో నిత్యక్షుధారాయ సదాత్మప్తాయ తే నమః. తపసా దగ్ధదేహాయ నిత్యయోగధరాయ చ, నమస్తే జ్ఞాననేత్రాయ కాశ్యపాయరక్షసూనవే. ఇతి శ్చిత్వా నృపశ్రేష్ఠం ప్రశన్నశ్చ శనిస్తదా. శని రువాచ. తుష్టోఽహం తవ రాజేంద్ర తపసా పౌరుషేణ చ, దాస్యామి తే వరం భద్రం నిశ్చయాద్రఘవంశజ. దశరథ ఉవాచ. అద్యప్రభృతిపింగాక్ష పీడా కార్యా న తే మమ, జగత్ప్రయే త్వయా నాథ పిడితో దుఃఖితో జనః తస్మాజ్జగత్ప్రయం దేవ రక్షణీయం త్వయాఽనఘ శని రువాచ. గ్రహణామహమేకో హి మదధినాగ్రహస్సదా, తపసా తవ తుష్టోఽహం పీడాం న చ కరోమ్యహం. దశరథ ఉవాచ. భగవన్ కేన విధినా త్వదీయారాధనంభవేత్, యేన తుష్టోఽసి పింగాక్ష తత్సర్వం వక్తు మర్హసి. శనైశ్చర ఉవాచ. శ్రావణే మందవారేషు దంతధావన పూర్వకం, స్నానం సుగంధత్రలేన నిత్యకిర్మ సమాచరేత్. కిరన్మం సర్వవారేషు తేన తుష్టోఽస్మ్యహం స్పృహ, శుచిరూభిత్వా శిమీవృక్షం గత్వాతత్రైవపూజయేత్. తదిభావేఽథ రాజేంద్ర గత్వాశ్చిత్థిం ప్రపూజయేత్, తిలరాశౌ ప్రతిష్ఠాప్యధినురాకాంముడిలే. ప్రతిమాయముసావర్తం నిలరత్నవిభూషితౌ, శిమిగ్నింతముంత్రేణ ప్రజాపతి ముసాస్పృశం. తత్త్ర సంపూజ్య మాం రాజన్ గంధపుష్పక్షితాదభిః, ధూపదప్తశ్చైవ వేద్యై స్తాంబూలప్రాధానాదభిః. వేషయిత్ససూత్రశ్చైవ నమస్కారాన్సంధేవ చ, సప్తప్రదక్షిణానీ కృత్వాశ్చుత్వా పుణ్యంధా

మిమాం ఏవంవిధాన్త్రయస్త్రీశస్కందవారాన్ కురుష్య మే, అతస్మాం
 తించ మే వారే కుర్యాదుద్యావనం శుభం. ఆచార్యం వరయేత్తత్ర
 శోత్రియంవేదపారగం, సువర్ణస్య శమివృక్షం తదభావే తు పిష్పలం,
 మదీయాం పృతిమాం కుర్యాల్లోహపమరసంయుతాం, ద్విభుజందీర్ఘ
 దేహం చ దండపాశధరం తథా. పింగాక్షం స్థూలదేహం చ శ్వేతగీవం
 తథార్చయేత్, కుక్కుం సూత్రంతథాసప్త కృష్ణవస్త్రాణి వేష్టయేత్. ఉపపీ
 తాభిర్ద్రివ్యైః పూర్వపద్దేవమర్చయేత్, శమగ్నితి మంత్రేణ హువేద
 స్థాధికం శతం. కృసరాన్నం హవయేత్తు తేనైవ బలిముద్ధయేత్, కృష్ణాం
 ధేనుం సవతానంచ దద్యాదభవమన్వసిం సప్త విశాన్ సమభ్యర్చ్య
 గంధపుష్పఫలాదిభిః, వస్త్రాణి దక్షిణం యవ ముఖాశక్తి పదాప
 యేత్. తిలమాషవిమిశ్రాన్మైరోభజయేద్ద్విజనత్రమాన్, తేమాం
 గృహ్యశివః పశ్చాన్ముంజీయాద్భంధుభిస్సదా. సప్తపృథిమాం చైవ
 ఆచార్యాయ నివేదయేత్, ఏవం కృతేదథ రాజేంద్రసర్వాభీష్టందవా
 మ్యహం జపేదిదం పశేత్ స్తోత్రం భిక్ష్య చైవ కృతాంజలిః సప్త
 జన్మాని రాజేంద్ర తస్యైశ్వర్యంభవిష్యతి. పుత్రీపౌత్రీయతో నిత్యం
 తతోమోక్షమవాప్నోతి, తుష్టోఽహం తవ రాజేంద్రపీడాం చ న కరో
 మ్యహం గోచారేవ ధవగ్నేఽపి విషమస్థో యదా శనిః, తుష్టో రాజ్య
 పదగనద్యుక్తుద్గో రాజ్యాపహరకః. జన్మస్థో ద్వాదశస్థో వా అష్టమే
 వాపి కులచిత్, సర్వదా మందవారేషు తలధాన్యప్రదానతిః. శనైశ్చ
 రోఽహంసుప్రతిగ గ్రహపీడాం నివారయేత్, శ్రావణే మందవారేషు
 పూజితోఽహంసుఖపదః. బ్రహ్మశివోవారిశ్చైవమునయఃసనఽదయః,
 లక్ష్మీరుమా చ సావిత్రి మునిపర్వశ్చైవ వైశుభాః. నృపాల స్వేమయా
 సర్వే రాజ్యభ్రష్టాశ్చ పిడితాః, దేశాశ్చనగరగ్రామా గజోష్ట్రారథవా
 జినః. తావద్బ్రహ్మ మయా దృష్టా నాశిమాయాంతి తత్త దాత్, అహో
 మయా పిడితానాం మనుష్యాణాం నరాధప. పరిహర్తుం న శక్తాశ్చ
 బ్రహ్మవిష్ణుమహేశ్వరాః, ఇతిశ్రుత్వాశ్చ నేర్వాక్యం రాజాపరమవార్షిత.
 బ్రదక్షిణం నమస్కార్య వంం వాప్య పురం యయా, గత్వాన్వనగరం
 రాజా పూజితో వై శనైశ్చరః. శ్రావణాదిషు వారేషు ప్రసన్నోఽ
 భూచ్ఛనైశ్చరః, పృథ్వీపతిరభూదాగ్రహరాజాబ్రహ్మసాదరం. య ఇదం

ప్రాతరుత్థాయ సారివారే సదార్పయేత్, తస్యాభీష్టప్రదోమంఠో భవి
వ్యతి స సంశయః. త్రియా వా పురుషేణాపి శనైశ్చరవ్రతం కృతం,
ముచ్చతే సర్వపాపేభ్యః సర్వాభీష్టం లభేత్ క్షణాత్ బ్రాహ్మణో
వేదసంపూర్ణః క్షత్రియో రాజ్యసూక్ష్మయాత్, వైశ్యస్తు లభతే
వీర్యం శూద్రస్సుఖమవాప్నుయాత్. కన్యార్థి లభతే కన్యాం పుత్రార్థి
లభతే సుతం, కామ్యార్థి లభతే కామాన్ మోక్షార్థి లభతే గతిం.
ముచ్చతే సర్వపాపేభ్యః గ్రహలోకం స గచ్ఛతి ఇతి శ్రీమత్ సాగ్రంద
పురాణే శనివారవ్రతంసోద్యాపనం సంపూర్ణమ్.

అత్రైవ శ్రావణశనివారే శ్రీవేంకటేశ్వరవ్రతమ్.

ఆదిత్యపురాణే. కృతే తు సరసి హేమ భూత్రేతాయాం
రఘునందనః, ద్వాపరే వాసుదేవశ్చ కతా వేంకటనాయకః. సగ్రంద
పురాణే కృతే సేనాపతిః సగ్రంద స్త్రీతాయాంతుకుమారకః, సుబ్రహ్మ
ణ్యో ద్వాపరే తు కతా వేంకటనాయకః. మారాగ్రందేయపురాణే.
కతా కుమారయూపేణ వజ్రభో భగవాన్ హరిః, ద్వాపరే ఏకముఖేనైవ
వేంకటాచలనాయకః, శేషశైలశిరోగత్తుంసరుస్త సుర సేవితంఆవిర్భూత
శివస్థానే కోటికందర్పసుందరం. అవలీ దేవసేనాఖ్యా శ్రీభూసహచరం
హరిం, సుబ్రహ్మణ్యం సుమస్తేష్యం కలిదోషనికృంతనం. సౌభాగ్య
దాయకం విష్ణుం వేంకటేశం సమర్పయ, శనివారే సమర్పయ్య వేంక
టేశం విశేషవిజయస్థివ్రతసహసోన్మ ఫలమాప్నోతిమానవః. సింహ
రసా శనీర్వారే శేషాద్విశిఖరోపః. స్వామిపుష్కరణీతికే పూజ్యః
శ్రీవేంకటేశ్వరః, ఏకభక్తవ్రతం కుర్యాచ్చనా శ్రీవేంకటపీఠం ఏక
వారాత్సమాప్నోతి వ్యస్తేతథవః ఫలం, సర్వదేవాత్మకో విష్ణు రేవం
కటాచలనాయకః. కతా స ఏవ సంసేవ్యః శ్రీపతిః పురుషోత్తమః.

ఏకభక్త శనివారపూజా.

శేషశైలపతి శ్చేషీ శేషశేషవిభూషణః, శేషశాయీకుమారశ్చ
సుబ్రహ్మణ్యః పరాయణం. వేంకటాచలనాథశ్చ వేంకటః కలితారకః,
శివక్షేత్రోపసన్న శ్చ శ్రీమాన్ పుష్కరణీపతిః. లోకేశ్వరో ధనపతి
ర్విష్ణు స్సర్వేశ్వరేశ్వరః, కల్యాణగుణపూర్ణశ్చ కాంక్షితార్థప్రదాయకః
అవలీదేవసేనాఖ్యా శ్రీభూసహచరోహరిః, శ్రీవేంకటేశ్వరశ్చైవ

సహిపర్యక్ష దైవతం. స్థేచ్ఛరాజసుతోద్వాహ రక్షితాస్తి కమండలః
మహిమోదయమూలం చ దేవః పతితపానసః. స్థసింహసేవానిరత
స్సర్వాపద్యనివారకః, పురాణపురుషశ్రేష్ఠ అనాథజనరక్షకః. ఏభిర్నా
మపదైర్భక్త్యా ప్రణవాద్వైర్యమోఽంత్యజైః, తద్వత్పురుషసూక్తేన
పూజయే ద్వేజ-తేష్వరం బ్రాహ్మణం భోజయేద్భక్త్యా దద్వాచ్చిత్రా
న్నదక్షిణాః, ఏకభుక్తం ప్రకుర్వీత హరిధ్యానపరాయణః. కథాం
శ్రుత్వా హరిం స్మృత్వా సర్వపాపైః ప్రముచ్యతే, కతా సర్వాపద
స్తీర్విర్యా సర్వేష్టార్థానవాప్నుయాత్. వేంకటేశసమోద్యో సభూ
తో స భవిష్యతి, శనివారప్రేక్షేత్ స పునస్సో భవేన్నన్యదా మితి.

అక్షైకభక్త శనివారప్రతీకథా.

నారదః. భగవన్ భగవాన్ విష్ణుః కలా వారాధ్యతే కథం,
కుతాస్తీకీదృశీ తాత సర్వ దేవమయీకలా. బ్రహ్మోవాచ. శేషాద్వి
శిఖరేవత్స వేంకటేశ్వరరూపిణీ, కతా బ్రహ్మణ్య దేవస్య కలా విష్ణో
ర్విరాజతే. హతాః పృథికలం మర్త్యాః సంకటైస్సంస్పృతా నరాః,
వేంకటేశప్రసాదేన ముచ్యంతే నాత్రి సంశయః. కల్పవృక్షసమా
యత్ర తరవో వేంకటాచలే, చింతామణిశ్చ పాపాణః కీమిశ్చ దివిష
త్సమః. శ్రీవేంకటేశకృపయా దరిద్రోఽపి ధనీ భవేత్, మూఢో వా
చాలతాం యాతి పంగురారోహతి స్వయం. అంతర్యత్నీ భవేద్వంశ్యా
రోగీ స్వాద్భృథకాయవాన్, అంధః పశ్యతి దేవేశం లుబ్ధస్సర్వం
ప్రదాస్యతి. సకృజ్జ పేన సిద్ధ్యంతి సర్వే మంత్రా నసంశయః, వర్తంశే
దేవతాస్సర్వా స్తేవితుం వేంకటేశ్వరం సేవాసిః మణ్ముఖశ్చాపి విష్ణు
ర్లక్ష్మీపతిస్వయం, ఉభౌ శంభుం సమారాధ్య తత్ర వేంకటభూధరే.
సంగతా వేంకటావేన సర్వభూతవరప్రదా, విష్ణుసంభాత్మికా మూర్తి
ర్వేంకటేశ్వరరూపిణీ. సర్వదేవమయీ శక్తిః పూజ్యతా సర్వమా
ధవైః, యత్రశైలే పురా శంభుస్తపస్తప్త్యాఽతిదుష్కరం. స్థసింహం
తోషయామాసతాపుభౌ తత్రసంస్థితౌ. యత్ర వ్యాధాశ్చచోరాశ్చపతి
తాః పామరాఅపి. హరిం భక్త్యా సమారాధ్య తేభిరే గతి ముత్తమాం
వేంకటాచలనామేదం వింధ్యశైలగిరిో మహత్. సాష్టాంగం ప్రణతః
పూర్వంకుంభజాయమహర్షయే, అద్యాపి దృశ్యతే తద్వదత్రసంతిసురే

శ్వరాః. రాఘవశ్చ నృసింహశ్చ సర్వే దేవా మహర్షయాః, నిధీనామపి
సిద్ధానాం స్థానం యత్పరికీర్తితం కలిదోషవిచారాం భక్తసంరక్షణా
యచ, సామరాన్పుతితాదీశ్చవ్రసన్నానశరణాగతాన్. వ్రత్యక్షవరదా
నేన రక్షితుం భగవాన్ హరిః, స్వామిపుష్కరిణీతీరేరమయానహమో
దతే. సర్వక్షేత్రేషు తీర్థేషు కలాహాసో భవేత్కలా, న భవేన్నహిమో
చ్ఛాచ్యాయో న వ్రత్యక్షఫలోదయః. సుబ్రహ్మణ్యే వేంకటాద్రాక్షేత్ర
యోరుభయోరపి, కదాపి న కలాహాససర్వదా స్వాద్భ్యుత్పన్నయః.
సుబ్రహ్మణ్యే కుమారాఖ్యా విష్ణ్వ్యాఖ్యా వేంకటాచలే, శేషశైషికలా
బ్రాహ్మీసర్వచైతన్యరూపిణీ శ్రీవేంకటేశరూపేణ కలావ్రత్యక్షదర్శనా,
శ్రావణేశనివారేషు సా విశేషప్రసాదినీ, సర్వదాపి శనేర్వారేభక్తేష్ట
ర్థప్రదాయినీ, ఏకభక్తేనయోభక్త్యా శనివారే దృఢవ్రతః. వేంకటేశం
సమభ్యర్చ్య తోషయేద్విష్ణుమవ్యయం, సర్వేష్టార్థానవాప్నోతి సద్యః
ఏవ న సంశయః సర్వదేవార్చనం కృత్వా యత్ఫలం లభతే నరః, ఏకేన
శనివారేణ తత్ఫలం సర్వమాపుయాత్. ఇదం కలియుగే ముఖ్యం
సత్యం సత్యం న సంశయః. ఇతి శ్రీవేంకటేశపురాణే శనివారవ్రతమ్.

ఆథ వ్యతీపాతవ్రతమ్.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. శ్రుతాని త్వన్ముఖాదేవ వ్రతానిసకలానపి,
వ్యతీపాతవ్రతం బ్రూహి సోద్యావనఫలాన్వితం. కృష్ణ ఉవాచ. పురా
శుకాయ వ్యాసేన కథితం వంశవృద్ధయే, తద్వ్రతం కథయిష్యామిశృణు
రాజన్యసత్తమ. శుక ఉవాచ. కథం యోగస్తతః పూజ్యో వ్యతీపాతో
మహామునే, పూజితే కిం ఫలం తాత విధిం మే బ్రూహి విస్తరాత్.
వ్యాస ఉవాచ. ఇమమర్థం పురా పృష్టో ధరణ్యా చ జగద్గురుః, వ్యతీ
పాతవ్రతం సర్వం యత్సమాఖ్యాతవాస్పృభుః. తద్వ్రతం కథయిష్యామి
పరలోకహితాయ చ. ధరణ్యువాచ. యస్త యోక్త్వా వ్యతీపాతస్తస్య
కర్మవరస్య మే, కదా జాతః కథం పూజ్యః పూజితే చాత్ర కిం ఫలం.
శ్రీవరాహ ఉవాచ. యదా బృహస్పతేర్భార్యాం తారాం జగ్రాహ
శీతగుః, మిత్రైత్యాత్వాహ తం సూర్యస్త్యజ దారాన్ బృహస్పతేః.
తదా సోమోఽతిరుష్టశ్చ రవిం క్రూరం వ్యలోకయత్, ఆదిత్యోఽపి
తదా రుప్తః పృథాసా న వ్యలోకయత్. ఉభయోర్ద్భస్మి సంఘాతా

తొందరయో: సోమసూర్యయో: ఉద్వతాస్వోఽభవనోరగి పురుషు
 పింగళేక్షణః. దష్టవృద్ధిరదతనో భ్రుకుటికుటిలాననః, పింగళశ్శ్రుకే
 శాంతో లంబభ్రాశ్చ కృతోదరః. శిథిలో దీర్ఘజహ్వశ్చసూర్యాగ్నియ
 మసన్నిభః, త్రైలోక్యం భక్షితుం (సాక్షి) రసీందుభ్యాంనివారితః. సోఽ
 పృచ్ఛదథ సూర్యేందూ తుథితో భక్షయ్యామి కం, త్రైలోక్యం భోక్తు
 కామోఽహం భవద్భ్యాం వినివారితః. క్రోధతుష్టా మూం. బాధేతే
 పాశ్యేతే కుత్ర తే మయా. సోమసూర్యాపూచతుః. గోపద్వగ్భ్యం
 నా వివిధానతిపాతాద్భవానభూత్, వ్యతీపాతస్తతో నామ భవాన్
 భువి భవిష్యతి. సర్వేషామపి యోగానాం పతిస్త్యం భవితా సదా,
 తేషాం మధ్యే పుణ్యతమో భవిష్యసి న సంశయః. యస్మిన్ కాలే త్వ
 దుత్పత్తిః కల్యాణం నైవ కారయేత్, స్నానందానాదికంకిచిత్ కృత్వా
 చైవాక్షయం భవేత్. ఇతి తాభ్యాం వరో దత్త స్తదాపిభృతి
 యోగరాట్, త్రిషు లోకేషు విభ్యాతో బహుపుణ్యఫలప్రదః వ్యతీ
 పాత మహావీర త్రైలోక్యవ్యాపక ప్రభో, త్వయి ప్రాప్తే సరై, కించిద్దా
 తవ్యం శుభకాంక్షిభిః. తద్దత్తం తుథితో భుజ్విన్ చోగ్రాహోసి
 పాత్యతామ్. వ్యతీపాత ఉవాచ. నమో వాం పితరా మేఽస్తు క్రోధ
 పాతస్య భాజనః, దత్తో భవద్భ్యామధునా ప్రసాదః క్రియతాం మమ.
 రసీందూ ఊచతుః. స్నానదానజపహోనుపూర్వకం యస్త స్వదీయ
 సమయే సమాచరేత్, తస్య పుణ్యమిహ తే ప్రసాదోఽపితమస్తు
 సుతవై భవార్ణవే. తత్కాలే తవ విదధాతి పూజనం యస్త స్వేష్టం
 భవతు భవేత్యభద్రరూపః, పుత్రాయుర్ధససుఖీర్తిపుష్టిరూపారో
 గ్యాద్యా గుణిజనవల్లభేచ్ఛ పూర్ణం. ధరణ్యువాచ. అస్యార్చనవిధిం
 బ్రూహి విస్తరేణ జగద్గురో, కృతే తస్మిన్వ్రతే దేవ కిం ఫలం ప్రాప్యతే
 సరై. వరాహ ఉవాచ. ఏతస్మాత్కారణాద్భూమా వ్యతీపాతః న
 ఉచ్యతే, అర్చితే చ ఫలం యత్సాత్తదుక్తం చ సమాసతః. విస్తరే
 కార్చనవిధిః కథితుం కేన శక్యతే, యథార్చ్యతే వ్యతీపాతః స విధి,
 శ్రూయతామిహ. శుభే వ్యతీపాతది నేవగాహయే త్సంసేవ్యమా నేన
 మహానదీఫలం, ఉపావసేద్వై పవమానజాపకో జపేచ్ఛ మంత్రం వ్యతి
 పాత తే నమః. ఛాదితే తామ్రవస్త్రేణ శరకా-రాపూరితే ఘటే, కాంచ

సాక్ష్య ప్రతిపాప్య హైమయష్టభుజం నరం. అష్టభుజమష్టాదశభుజే
ఉత్పత్తివాక్యే వ్యతిపాతమూర్తేః అష్టాదశభుజత్వశ్రవణాత్, ఉత్పత్తి
వాక్యానుసారిత్యాచ్చ వినియోగవాక్యస్య. తథా భగవద్గీతానుచ.
చత్వారో మనవస్తథేతి, చత్వారశ్చతుర్దశేత్యర్థః. గంధపుష్పాక్షతైర్హృ
ద్వైరీశవస్త్రనివేదనైః, భక్త్యైర్భజ్యైః ఫలైశ్చిత్రైర్మాసి మార్గశిరే
ర్చయేత్. నమస్తేఽస్తు వ్యతిపాత సోమసూర్యసుతప్రభో, యద్దానాది
కృతం కించిత్తదనంతమహస్తుమే. ఇత్యుక్త్వాపంచరత్నాఢ్యం సుపుష్పా
క్షత మండలం, ప్రక్షిపేత్తు తుగాదేవ సర్వపాపక్షయోధవేత్. యది
ద్వితీయే చ దినే వ్యతిపాతో భవేన్నహి, తదా పూర్వోపవాసం తు ప్ర
దద్యాత్సకలం గుణైః. పారణం చ వ్యతిపాతే కుర్యాత్సంప్రాప్య
గోమయం, అభైకస్మిన్దినే ధాత్రి వ్యతిపాతో భవేద్దది. తత్రైవాహ్ని
తదా దత్వా ఉపవాసం సమాచరేత్, కుర్యాదేవం మాసిమాసి
వ్యతిపాతాన్త్రయోదశ. చతుర్దశే తు సంప్రాప్తే కుర్యాదుద్యావనం
బుధః, వ్యతిపాతాయ స్వాహేతి క్షీరవృక్షనమిచ్ఛతం. ఆజ్యక్షీర ఫలా
నాం చ హోతవ్యం వై శతం శతం, శర్కరాపూర్ణకుంభేన సర్వ
సోపసగ్రం వరం, శయ్యాం చోపసగ్రై ర్యుక్తాం ప్రదద్యాద్వీర
వేదినే. వందే వ్యతిపాతనుహం మహానం రవీందునూరుం సకలేష్టసిద్ధ్యై
సమస్తపాపస్య మమ క్షయోఽస్తు పుణ్యస్య చానంతఫలం మమాస్తు,
ఇతి సమీర్యగురుం పరిపూజ్య తర్కటకమండలకంఠవిభూషణైః, సకల
మేవ సమర్ప్య యథోచితం తదుపలభ్యమిహతు శృణుతన్నహి. పయ
స్వీసీం చ గాం దద్యాత్సువర్ణం వరదక్షిణం, తేస్తేశయ్యాం సమా
దాయ సారదారుమయ్యాం దృఢాం. దంతపత్రిసీతాం రమ్యాం హేమ
పట్టైరలంకృతాం, హేమతూలీపరిచ్ఛన్నాం సుభగేస్తూపధానకాం.
తాంబూలాదీని దద్యాచ్చ సూర్యలోకే మహీయతే. దర్శే దశగుణం
దానం తచ్ఛతఘ్నం దినక్షయే శతఘ్నం తచ్ఛసంక్రాంతా సహస్రం
విషువే తతః, యుగాదాద్వాదశగుణమయనేతచ్ఛతం భవేత్. సోమ
గ్రహే తచ్ఛతఘ్నం రవిగ్రహే. అసంఖ్యేయం వ్యతిపాతే దానం వేద
విదో వినుః. ఉత్పత్తై లక్షగుణం కోటిగుణాభ్రమణానాడికాయాం తు,

అర్బుదగుణితం పతనే జపదానాద్యం వ్యతీపాతే వ్యతీపాతే వైధృతా
చ మహాపాతే చ మానవః, స్నానం దాహం జపం కృత్వా సర్వపాపైః
ప్రముచ్యతే. ఇతి వరాహోక్తం వ్యతీపాతవ్రతం. ఏవం నారదీయేఽపి
ప్రకారాంతరేణ వ్యతీపాతవ్రతముక్తం. ఇతి వ్యతీపాతవ్రతం. అథ కాని
చిత్ వ్రతాని దుష్కరాణి దుస్సాధ్యాని చ పురాణేషు ప్రతిపాదితాని.
కలిజనానామస్మాకమసాధ్యతయా నాత్ర లిఖితాని.

కార్తిక శుక్లకాదశిహ్యంబం మాసోపమానః.

అథామాధశుక్లే కాదశీమారభ్య కార్తిక శుక్లే కాదశీపర్యంతం
చాతుర్మాసేధారణవారణాఖ్యం వ్రతం. తత్ర ఉచ్యతే పసకర్షణి లక్ష్మీ
నారాయణ ప్రతిమాం కలశస్థానం సంపూజ్య. సింహసీదతి మంత్రేణ
తిలోదనం. అరాయికా ఇతిమంత్రేణ ఘృతోదనం. అస్తీక్షరేణ మం
త్రేణ పాయసం. ఇత్థమప్తేతరశతిం జపమయాత్పర్ణాహుతిం చ రేత్.
తతో బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వా ఆచార్యం పూజయేదితి చ వ్రతో
ద్యావనమ్.

ఆథ సంక్రాంతివ్రతో ద్యావనాదికం. లిఖ్యతే.

తత్రాదా ధాన్యసంక్రాంతివ్రతం హేమాద్రాస్థానం దే. సందికే
ళ్వర ఉవాచ. అథాహం సంప్రవత్వామి ధాన్యవ్రతమనుత్తమం, య
త్కృత్యేహ సరో రాజకా సర్వాన్ కామాసవాఘ్నియాత్. అయనే
విషువే చైవ స్నానం కృత్వా యథావిధి, వ్రతస్య నియమం కుర్యా
ధ్యాత్వాదేవం దివాకరం. కరిష్యామి వ్రతం దేవ త్వద్భక్తస్త్వత్పిరా
యాణః, తత్ర విఘ్నాన మే భూయాత్తవ దేవప్రసాదతః. ఇత్యుచ్చార్య
లిఖేత్పద్మం కుంకుమేనాప్తవత్త్రకం, భాస్కరం పూర్వపత్రే తు ఆగ్నే
యాన్యం చ తథా రవిమ్. వివస్వంతంతథా యామ్యే నైఋత్యపూషణం
తథా, ఆదిత్యం వాయునే పత్రే వాయువ్యే తపనం తథా. మూర్తాండ
మితికౌజేరే ఈశాన్యే భానుమేవ చ, ఏవం చ క్రమతోఽభ్యర్చ్య
విశ్వాత్కానమనేకథా. కృతాంజలిపుటో భూత్వా అర్ఘ్యం దద్యాత్సి
మంత్రకం, కాలాత్కా సర్వదేవాత్కా వేదాత్కా పిశ్యతోముఖికి వ్యాధి
మృత్యుజరాశోకసంసారభయనాశనః. ఇత్యర్ఘ్యమంత్రక. పుష్పేర్హుపే

స్వయంభవార్చ్య శిరసా పణిపత్య చ, రవిం ధ్యాత్వా తతో దద్యాద్ధాన్య
ప్రస్థంద్విజాతయే పృథిమాసం పునస్తద్వత్పూజ్యో దేవఃసహస్రపాత్,
ఏవం సదా ప్రదాతవ్యం ధాన్యప్రస్థం ద్విజాతయే. ఏవం సంవత్సరే
పూర్ణే కుర్యాదుద్యాపనకీ)యాం, అర్ఘ్యపాత్రం హి సావర్ణం కారయే
న్యండలం శుభం. ద్విభుజం పూజయేద్భానుం రక్తవస్త్రయుగాన్వితం,
ధాన్యద్రోణేన సహితం తదర్థేన స్వశక్తితః స్వర్ణశృంగీం రావ్యఖుచీం
కాన్యదోహం వయస్విసిం, రవిరూపం ద్విజం ధ్యాత్వా తత్సర్వం
వినివేదయేత్. అగ్నిష్టోమసహస్రాణాం ఫలం ప్రాప్నోతి మానవః,
సప్తజన్మసహస్రాణి ధనధాన్యసమన్వితః. నిర్వాప్యధర్మిరుజో ధీమాన్
రూపవా నభిజాయతే. ఇతి శ్రీసంకదపురాణేధాన్యసంక్రాంతివ్రతమ్.

అథ లవణసంక్రాంతివ్రతమ్.

అథాతస్సంప్రవక్ష్యామి పటుసంక్రాంతి ముత్తమాం, సంక్రాంతి
వాసరం పౌర్ణమీన్నాసం కృత్వా శుభే జతే వస్త్రాలంకారసంవీతో
భక్తిభావసమన్వితః. కుంకుమేన లిఖేత్పద్మమష్టపత్రం సకర్ణికమ్భాసూ-
రం పూజయేద్భక్త్యా ధాన్యప్రస్థసమన్వితః, తదగ్రే లవణం పాత్రం సగు-
డం స్థాపయేత్తతః, పూజితస్తస్య యథాశక్తి పృసీద మమ భాసూర,
లవణం సగుడం ప్రాతం బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్. ఏవం సంవత్సరే
పూర్ణే భానుం కుర్యాద్ధిర్ఘ్నాయం, రక్తవస్త్రయుగచ్ఛన్నం రక్తచందన
చర్చితం కంబళం లవణం పాత్రంధేన్వా సార్థం ద్విజాతయే ప్రదద్యాం
భానుముద్దిశ్య విశ్వాత్మా ప్రీయతామితి. ఏవంకృత్వా తు యత్పుణ్యం
ప్రాప్నోతి భువి మానవై, తత్కేన గదితుం శక్యం వర్షకోటిశతైరపి,
లవణాచలదానస్య ఫలం ప్రాప్నోతి మానవః, సర్వకామసమ్పదాత్మా
విమానవంశుధ్యగః, సూర్యలోకే త్వసా కల్పం పూజ్యమానస్సురా
సురైః. ఇతి లవణసంక్రాంతివ్రతమ్.

అథ భోగసంక్రాంతివ్రతమ్.

తత్త్రైవ, సంక్రాంతి దివసం ప్రాప్య స్నాత్వా చైవ శుచివ్రతః,
సువాసినైః ప్రదాతవ్యం నానాసౌభాగ్యకంచుకాన్. కుంకుమంకజ్జలం
చైవ సింహారం కుసుమాని చ, ద్రవ్యాణి చ సుగంధీని తాంబూలం
చ శతాధికం. తండులాన్ గుడసంయుక్తాన్ తాభ్యో దద్యాద్ద్విచ

క్షణక, దద్యాత్పుహృష్టమనసా మిధువేహ్యో యథావిధి. భోజయిత్వా యథాశక్త్యా వస్త్రయుగ్మం ప్రదాపయేత్, ఏవం సంపత్సరస్యాంతే రవిం సంపూజ్య పూర్వవత్. ధీనుం ప్రదక్షిణాం దద్యాత్ పువత్పీక ద్విజాతయే, స్వాత్సుభి సర్వమర్త్యేషు భోగీ జన్మని జన్మని. ఇతిభోగ సంక్రాంతివ్రతమ్.

అథ రూపసంక్రాంతిః.

సంక్రాంతివాసరే స్నానం కుర్యాద్దైత్యేన వై సుధీః, హేమ పాత్రం ఘృతయతం హిరణ్యేన సమన్వితం న్యయూవం పీత్యుతత్నాత్రే బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్, ఏకభుక్తం తతః కృత్వా పూజయిత్వా రవిం వ్రతీ. వ్రతాంతే కాంచనం దద్యాద్భుతధీనుసమన్వితమ్. ఇతి రూపసంక్రాంతిః.

అథ తేజస్సంక్రాంతిః.

శాలితండులసంయుక్తం కలశం కారయేచ్ఛుభం, దీపం సంస్థాప్య తన్మధ్యేజ్వలితం తు స్వతేజసా. సమ్ముఖే మోదకంఘాప్య బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్, రవిం సంపూజ్య యత్నేన అర్ఘ్యం దద్యాద్ ద్వివక్షణక. ఏకభుక్తం చ కర్తవ్యం యావత్సంవత్సరం భవేత్, సంవత్సరే తు సంపూర్ణే కుర్యాద్దద్యాపనం బుధః. శోభనా దీపకం కార్యం సువర్ణేన తు నారద, తామ్రస్య కరకం కుర్యాద్దీపం న్యస్యతిదోపరి కపిలాసహ దాతవ్యా కరకేణ ద్విజాతయే. ఇతి తేజస్సంక్రాంతిః.

అథ సౌభాగ్యసంక్రాంతివ్రతమ్.

సంక్రాంతివాసరే ప్రాప్తే స్నాత్వా చైవ శుచివ్రతః, పూర్వ వద్భానుమభ్యర్చ్య తథా చైవ సునాసిసిం సౌభాగ్యష్టకసంయుక్తం వస్త్రయుగ్మం తు యోషితే, విప్రాయ వేదవిదుషే భక్త్యా తత్ప్రతి పాదయేత్. ఏవం సంపత్సరే పూర్ణే కుర్యాద్బ్రాహ్మణపూజనం, పర్వతం లవణం కృత్వా భాస్కరం చైవ కారయేత్. గంధపుష్పాదినా పూజ్య విప్రాయ ప్రతిపాదయేత్, ఐక్షవం తృణరాజం చ నిష్పావాశ్చ సుశో భనాః ధాన్యకం జీరకం చైవ కౌసుంభం కుంకుమంతథా, లవణం చాష్టమం తత్ర విప్రాయ వినివేదయేత్. ఇతి సౌభాగ్యసంక్రాంతిః.

అథ తాంబూలసంక్రాంతిః.

సంక్రాంతా ప్రాతరుత్థాయ స్నాత్వా చైవ యథావిధి, రవిమ
భ్యర్చ్య యత్నేన చందనేన సుగంధినా. తాంబూలచందనాద్యైశ్చ
పూజయేచ్ఛ ద్విజోత్తమాన్. ఏవం సంవత్సరం కార్యం సంకాంతౌ
రవిపూజనమ్. తాంబూలం భక్షయేద్విప్రైః కారయేత్తత్పురస్సరమ్,
వత్సరాంతే తు కమలం కృత్వా చైవ తు కాంచనమ్ పర్ణకోశం ప్రకు
ర్వీత తథాపూజాఫలాలయమ్, చూర్ణభాండం ప్రకుర్వీత పూగప్రసాదా
టనం తథా. ముఖవాసాదిచూర్ణానాం భాండాని వివిధాని చ, ద్విజ
దాంపత్యమావాహ్య సరోవసగ్రసంయుతైః. ద్రవైస్తు పూజయే
ద్భక్త్యా షడ్వైరోజయేద్విజాన్, సంకల్పితం తు యతిశించిద్బాహ్మ
ణాయ నివేదయేత్. ఏవం కరోతి యా నారీ తాంబూలాఖ్యం వ్రతం
త్రయమ్, భద్రా పుత్రైశ్చ పౌత్రైశ్చ మోదతే స్వగృహే తథా.
ఇతి తాంబూలసంక్రాంతిః.

అథ మనోరథసంక్రాంతివ్రతమ్.

గుడేన పూర్ణకుంభేన వత్సరం తు స్వశక్తితః, సంక్రాంతివాసరే
దద్యాద్బ్రాహ్మణాయ కుటుంబినే. ఏవం సంవత్సరే పూర్ణే క్రతినంక్ర
మణేర్భిక్షే, రవిమభ్యర్చ్య యత్నేన కుర్యాదుద్యాపనం శుభం. గుడ
స్య హస్తం కృత్వా వత్సరత్నైశ్చ భూషితం, అయనే చోత్తరేదద్యా
ద్విత్తః స్వం న కారయేత్. యంయం కామయతే కామ, తంతం
ప్రాప్నోతి పుష్కలం శేషం ధాన్యసంక్రాంతివత్. ఇతి మనోరథ
సంక్రాంతిః.

అథ అశోకసంక్రాంతిః.

అయనే విషువే చైవ వృత్తిపాతౌ భవేద్యది, ఏవభుక్తం తతః
కుర్వాత్తిలదానప్రపూర్వకం. కాంచన్యభాసగ్రంకృత్వా యథావిభవ
శక్తితః, స్నాపయేత్పంచగవ్యేన గంధపుష్పైస్తు పూజయేత్. సంచ్ఛాద్య
రక్తవస్త్రాభ్యాం తానుప్రాణే నిధాయ చ, భాసగ్రాయ నమః పాదౌ
పూజయామి. రవయే జంఘే అదిత్యాయ జానునీ. దివాకరాయ
ఉరూ. అర్యష్టే కటిం. భానవే ఉదరం. పూష్టే బాహూ
మిత్రాయస్తనా. ఏవస్వతే కంఠం. సహస్రాంశవే ముఖం. తమో

హంత్రా నేత్రే. తేజోరాశయే శిరః. అరుణసారథయే సర్వాంగం. అర్ఘ్యం చ పూజనం కార్య బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్, ఏవం సంవత్సరే పూర్ణే కాంచనేన దివాకరం. సంపూజ్య పద్మగుసుమై ర్యథా విత్తానుసారతః. భూపైర్దీపైశ్చ నైవేద్యై రక్షవస్త్రేణ వేష్టితం. తతో హోమం క్రతురీవైత రవిమంత్రేణ నారద, ద్వాదశశ్వాం కపిలా దేయా వస్త్రాంలంకారసంయుతాః, అశక్తః కపిలామీశాం విత్త శాశ్వవివర్జితాః, ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం భార్యాం పుత్రం సమాప్నుయాత్. ఇతి అశోకసంక్రాంతిః.

అథాయుస్సంక్రాంతిః.

అథాన్యాంచప్రవక్ష్యామి ఆయుస్సంక్రాంతి ముత్తమాం, సంక్రాంతి దివసే స్నాత్వాపూజయేచ్ఛ దివాకరం కాంస్యే శ్రీరంగపుత్రందద్యాత్. సహిరణ్యం స్వశక్తితః, మంత్రాః శృఙ్ఖళా చ వక్తవ్యాః పూజా నైవ ప్రకీర్తితా. తత్ శ్రీరం సురభీజాతం పీయూషం సమసర్పియుక్, ఆయురారోగ్యమైశ్వర్యం మూలం దేహి ద్విజాతయే, అనేన విధినా వర్షం సర్వం దద్యాదతంద్రితః, ఉద్యాపనాదికం సర్వం భాస్వసంక్రాంతివద్భవేత్, నిర్వాసిధిశ్చైవ దీర్ఘాయుస్తేజస్వీ క్షీమాంస్తథా, అపమృత్యుభయం నాస్తి జీవేచ్ఛ శరదాం శతమ్. ఇత్యాయుస్సంక్రాంతిః.

అథధనసంక్రాంతివ్రతమ్.

సంక్రాంతిదివసే పూజ్యో భాస్కరస్తువిధానతః, కలశంచావ్రణం గృహ్య వారిపూర్ణం నిధాపయేత్ సువర్ణప్రతిమాం కృత్వా ప్రతిమాసం తు దాపయేత్ విధినానేన వర్షాంతే ప్రీయతాం మే దివాకరః. భానోరుదయవేళా యాం స్నాత్వా సర్వం ప్రపూజయేత్, కృసరాన్నేన పశ్యాన్నంఘృతయుక్తేన భూరిణా, బ్రాహ్మణానోభజయేత్పశ్చాత్ చాకుం ప్రాప్తే దివాకరే, పూజావిధానం తద్వచ్ఛ భాస్వసంక్రాంతివద్భవేత్. సావర్ణం కలశం కృత్వా సూర్యం చోపరివిన్యసేత్ సువర్ణఘటితం పద్మం సూర్యాయ నినివేదయేత్, గోదానం తత్ర కర్తవ్యమేవ సంపూర్ణతాం వ్రజేత్. జన్మనాం శతసాహస్రం ధన యుక్తో భవేన్నరః, ఆయురారోగ్యసంపన్నః సూర్యలోకే మహీయతే ఇతి ధనసంక్రాంతిః.

అథ సర్వసంక్రాంత్యుద్వాపనమ్.

హేమాద్రాధవిష్ణ్వేనందితేశ్వర ఉవాచ. అథాన్యదపి వత్సామి
సంక్రాంత్యుద్వాపనం ఫలం, విషువే చాయనే చైవ సంక్రాంతివ్రత
మాచరేత్. పూర్వేగ్గురేకభక్తేన దంతథావసగూర్వకం, సంక్రాంతి
వాసరే ప్రాప్తే తిలైః స్నానం సమాచరేత్. రవిసంక్రమణే భూమా
చందనేనాష్టవత్త్రకం, పద్మం సకర్ణికం కుర్యాత్తస్మిన్నానావాహయేద
విం. కర్ణికాయాం న్యసే ద్వేవమాదిత్యం పూర్వవత్తతః, సమస్తాన్
మాయ చాగ్నేయాం యామ్యే రుజ్జుండలాయ చ. సమస్తవిత్రే
నైర్బుత్యేవారుణే తపనం బుధః, వాయవ్యేమిత్రమావాహ్యపూజ
యేత్తు యథాక్రమం. మార్తాండముత్తరే విష్ణు మీశాన్యే విన్యసే
త్తదా, ద్విజాయ సోదకం కుంభంతిలపాత్రం హిరణ్మయం. కమలం తు
యథాశక్తి కారయిత్వా వివేదయేత్, చందనోదక పుష్పైశ్చ దేవా
యార్హ్యం న్యసేద్భువి. విశ్వాన్య విశ్వరూపాయ విశ్వధామ్యే న్యయం
భువే, సమోఽనంత సమోధాత్రేముక్సమయజమాంపతేఅసేనవిధినా
సర్వం మాసి మాసి సమాచరేత్, వత్సరాంతేతథాకుర్యాత్పూర్వం
ద్వాదశథా నరః సంతసరాంతే ఘృతపాయసేన సంతర్ప్య వహ్నిం
ద్విజపుంగవనైః, కుంభాన్ పునర్ద్వాదశ ధేనుయక్తాన్ సమర్ప్య
హైరణ్మయపద్మగర్భాత్. పయస్విసేః శీలవతీశ్చదద్వాత్తామూఃస్వరూ
పేణ సువస్త్రయుక్తాః, గావోఽథవా సప్త చ కాంస్యదోహ మాల్క్యాం
బరా వా చతురోఽఽఽశక్తః ద్వే వాప్య శక్తః కపిలాయుధై కాం నివే
దయేద్బ్రాహ్మణపుంగవాయ, హైమిం చ దద్యాత్పుష్పివిమశేషాం
కృత్వాఽథ రాస్యమథవా తు తామ్రం. పైష్టియశక్తోఽథ తిలైర్వి
ధాయ సావర్ణసూర్యేణ సయం ప్రదద్యాత్, న విత్తశాత్యం పురుషో
ఽత్ర కుర్యాత్కుర్వన్నధో యాతి న సుత మోఽత్ర. యావన్న గోద్ర
ప్రముఖా నగేంద్రాః పృథ్వీ చ సప్తాభియుతేహ తిష్ఠేత్, తావత్సగం
ధర్వగజైరశేష్ఠైః సంపూజ్యతే నారద నాకప్యషే తతశ్చ భూమా
ద్విజవర్ణజో వాక్షత్రాధిపః స్వాత్మలశీలయుక్తః, సృష్టేర్ముఖే పుణ్య
వపుస్సభార్యః ప్రభూతపుత్రో రిపుమదిత్యాజ్ఞిః. ఇతి సర్వసంక్రాంత్యు
ద్వాపనమ్.

అథ భజనసంక్రమణీ విశేషః.

రవాగ్రముస్సేనంప్రాప్తే స్నానాదన్యోదయేనదా, నర్వం నిత్యం
చ సంపాద్య ముహూర్తం చ గతో రవిః. కృతరాత్నేన విశ్రాంత్య భోజ
యేద్భుతపాయసైః, దక్షిణాద్యైశ్చ సంతోష్య న్యయం భుజిత
వాగ్యతః ఏవం నిరంతరం కుర్వాదశశక్తి భానువాసరే, ఇహ భుక్త్వా
తు భోగాన్వై సూర్యలోకం చ గచ్ఛతి ఇతి సమర్థాన పహిసూ.

అథ రవేన్మృతస్స పసం హేమాద్రా భవిష్యే. ఉత్తరే త్వయినే
ప్రాప్తే ఘృతప్రస్థేన యో హరిం, స్నాపయిత్వా బాహ్మణేభ్యో య
ప్రయచ్ఛతి యానవః. ఘృతధేనుం తథా దద్యాద్బాహ్మణాయకుటు
బినే. సర్వపాపవిరుక్తః సూర్యలోకే నిరం వసేత్, తతో భవతి
భూపాలో పజానందవివర్ధనః. ఇతి ఉదయమునే ఘృతస్స పసం.

అథ మకరసంక్రాంతా శివరాత్రి ఘృతకంఠవాస హుతః.

మాఘే మాసి మహాదేవం యో న ద్యాద్భుతకంబళం, ప భుక్త్వా
సకలాన్ భోగానంతే మోక్షం చ పుండరి. సరా సూర్యతా జాతా
ఘృతకంబళదానతః, జాతిస్మరాశ్చ తే జాతా ముక్తాశ్చాంతే వార్చకా
పురా సమాగతం విప్రం బాలిం శుశ్రీషారగం, పశ్యచ్ఛూలకర్ణానో
ధర్మదారిద్ర్యనాశకం. జాబాలిరువాచ. అసిరా యాగ సకామో వాధే
నోర్ఘృతమనుత్తమం, సంపాదసి మం యత్నేన సుసేభాతాన శోభతం.
తద్భుతం తులయాత్తిర్ణం ప్రస్థం సార్థశతత్రయం, మహాకంబళమతద్ధి
ఘృతస్య పరికీర్తితం తదర్థం వా తదర్థం వా సామం నేమం శివాలయే,
ఘృతనానేన దేవేత మభిషిచేన్న హేళ్యమ్ తతో సుసమసి గూత
మర్పయేచ్ఛివమస్త కే, తతస్తిలై స్సర్వైశ్చ బిర్వికృత్తైశ్చ శోమతైః.
హేమపద్మైశ్చ దేవేతః పూజసి మో మహేశ్వరః, ఘాటదీపాదికం
దేయం మహానైవేద్యమాదరాత్. తతో నీరాజనం దత్వా దేవం
పుష్పాంజలిస్తతః, ప్రదక్షిణాన్ సమసాగరాన్ కృత్వా చ తదనంతరం.
తైవం పంచాక్షరం జప్త్వా శివాయైశ్చ నేదయేత్, తతో జాగరణం
కార్యం శివస్మరణపూర్వకం, తతః ప్రాతస్సముత్థాయ కృత్వా స్నానా
దికం పునః, పూజసి మో మహాదేవో ఘృతసేచనపూర్వకం, భోజసి మ
స్తథా నైశ్చిర్వా భక్ష్యైరోభక్ష్యైశ్చ యత్నతః, తతో న్యయం చ భోక్త

వ్యం బంధుభిః సహ సాదరం. అనేన తవ దారిద్ర్యం నాశమేష్యతి
సర్వథా, భోగాంశ్చ విపులాన్ భుక్త్వాశివభోగం గమిష్యసి ఇతి మకర
సంక్రాంతౌ ఘృతలంబశదానం సమాప్తమ్.

అథ మకరసంక్రాంతే దధిచుంధదానమ్.

సూర్యపూజైవ తథో దధిచుంధమితి తుశోద్యాశ్రీకృష్ణ సువర్ణ
ప్రతిమాం ప్లాష్ట్య సంపూజ్య ప్రార్థయేత్. యశోజీ త్వం మహాభాగే
సుతం దేహి మనోరమం, పూజితౌఽసి మహాదేవి దధిచుంధసభాజనే
శ్రీకృష్ణపరమానంద సంసారాన్తరతారక, పుత్రం దేహి మనోజ్ఞంచ
ఋణశ్రయవిమోచకం. దానమంత్రః గృహాణ త్వం ద్విజశ్రేష్ఠ దధి
చుంధసభాజనమ్, నవనీతేన సహితం దేవక్యా సహితుహరిం ప్రపాదః
కీర్తితాం మహ్యాం సూర్యరూప నమోఽస్తు తే.

అథ తాంబూలవ్రతో ద్వాపసమ్.

ద్వాత్రింశత్సత్త్రైశ్చైత్యుక్తం పూగీఫలసమన్వితం, ఏలాలవంగ
కర్పూరైశ్చైత్యుక్తం తాంబూలముచ్యతే, శుధాలాభం భవేద్వాపి దేయం
ద్విజవరాయ చ, ద్విజాభావే సువాసినైవ తదభావే కుమారికాం
ఉద్యాపనం ప్రకర్తవ్యం యథావిభవసారథః, శుభేఽస్మి మాసే
కర్తవ్యం ఋక్షే వైవాహికేతరః పంచసప్త చ సద్విప్రాన్ సపత్నీకాన్
ప్రపూజయేత్, పూర్వగాత్రేతు సంపూజ్య లక్ష్మీనారాయణాపుభా
ఉమామహేశ్వరా పూజ్య బ్రహ్మణం భానునా సహ, రతిం చ పంచ
బాణం చ పూజయేచ్చ యథావిధి. ఋద్ధిం సిద్ధిం విఘ్నరాజం లోక
పాలాంశ్చ పూజయేత్, రాత్రే పూజా ప్రకర్తవ్యా హృదయే రుపచారకైః
తాంబూలోపనైరాంస్తత్ర సంస్థాప్యేత్తరదేవతాః. పురుషోత్త
మాయ, పుండరీకాక్షాయ, నిత్యాయ. వేదగర్భాయ, గోవర్ధనాయ,
సుబ్రహ్మణ్యాయ, శౌరయే, ఈశ్వరాయనమః. ఏతానిద్వాదశ నామాని
పూజనే హవనే తథా. ఘృతం వా పాయనం వాపి పంచామృత
తిలోదనం. తత్తన్మంత్రైశ్చ హోతవ్యమప్తావినశతినంఖ్యయా, పూర్ణ
స్థాపనప్రారంభ పూర్ణపాత్రం తదైవ చ. స్వర్ణ రావ్యమయం వాపి పై
త్రలంఘనసంభవం, సర్వకోభాసమాయుక్తాం లోహజాంపూగభాజికాం
పూజయిత్వా తతస్తత్ర తతః పూర్ణామృతం చరేత్, బ్రాహ్మణానోఽభి

ఆధ ప్రపాదానవిధానమ్.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. కథం కృష్ణ వ్రశం కృత్వా సంసారాద్గహ్వ
రాన్నరః, ఆగచ్ఛేయ్యుర్బహిశ్యేన తథా దానేన మే వద. శ్రీకృష్ణః
విధానమేకమతులం సామాన్యం నలసేవితం, విధిం ప్రపాఖ్యం రాజేంద్ర
కథ్యమానం శృణుష్వ తత్. యస్మిన్ పథి జలం నాస్తి నాస్తి గ్రామ
స్సమీపతః, ప్రపాతత్ర పృకర్తవ్యా స్వర్గకామేచ్ఛుభిర్నరైః. మాఘ
మాసే సితేపక్షే శివరాత్రౌ విశేషతః. కృత్వా తు మంటపం రమ్యం
చతుర్ద్వారం సుశోభితం. ఛాయా శీతమయీ కార్యా దృఢైః, స్తంభై
ర్విశేషణః, ఏకవక్త్రా ద్వివక్త్రా వా పూర్వోత్తరముఖా శుభాః మార్గా
ణాం యత్ర బాహుశ్యం తత్ర కార్యా విచక్షణైః, దృఢాంస్తా మ్రమ
యాన్రమ్యాన్ మృణ్మయాన్వా సహాహితః, పూజాం చైవ సమా
దిశ్య స్వర్గకామః బ్రహ్మతతః, ప్రావృడా మూతి యావద్దేవజ్వలైః
కుంభాన్ ప్రపూరయేత్. యవాగూస్తత్ర సంయుక్తా వ్యంజనైస్సుసమ
న్వితా, అన్యైశ్చ బహుభిర్ద్వైతః శరణరాపానకైర్మృతాః. తక్రం
లవణసంయుక్తం తాంబూలం చ యథావిధి, ప్రపాయాం దాపయేచ్ఛ
క్త్యా జలం వా కేవలం శుభం. బ్రాహ్మణార్థం పృథక్ పాత్రం బ్రహ్మ
చిహ్నీన లక్ష్మితం, స్వస్తివాచనపూర్వం తు సర్వమేతద్వికల్పయేత్.
ఏవంవిధా ప్రపాత్రోక్తావిద్యద్భిర్భర్తృకోవిదైః, శిశూనాంజననియద్యత్
క్షుత్తృదాహరణే ఊమా. సర్వమామప వర్ణానాం ప్రపా వై బోషణే
ఊమా, నందన్తి పితరస్తస్య తుష్యన్తి కులదేవతాః. స్తువన్తి మనుజా
స్సన్తు యేనాధ్వని కృతా ప్రపా, కృతుకోటిః తైర్యతు పుణ్యం చ లభతే
నరః. ఉద్యాపనవిధిం కృత్వా ప్రపాదానమనుత్తమం, తస్యాస్పర్వాణి
సాత్రాణి బ్రాహ్మణాయ నివేదయేత్. భోజయేచ్ఛ యథాశక్తి
బ్రాహ్మణాంసోషయేత్ తః, ప్రపామందిరదానేన కృతికృత్యో భవే
న్నరః. దుర్భిక్షై గ్రాసమాత్రాన్నం గ్రీష్మే బిందుసమం జలం, తతుల్యం.
కృతులక్షణ ద్వయమేతత్తోఽధికం. ఏవంవిధా ప్రపా ప్రోక్తా
మునిభిస్తత్త్వదర్శిభిః, వరా వా లఘు వా రాజన్ సర్వకామవివర్ధనః.
ఇతి భవిష్యత్తరపురాణే ప్రపాదానం సోద్యాపనమ్.

అథ లక్షపద్మవిధిః.

బ్రాహ్మి కృష్ణ వృత్తిశీర్షం ముక్తిదం ముఖి నాశనం, పుత్ర
 పౌత్ర పృథం చైవ కృష్ణయా నుభునూదన. శ్రీకృష్ణః శృణు రాజన్
 పవిత్రామి నృతానామధికం వృత్తిం, సౌమ్యాభిచారం స్త్రీణాం నర్వ
 కామఫలపదం. లక్షపద్మం రంగవల్లభం సుభే సూసి సచారభేత్,
 గురుసుక్రాస్త రహితే సుక్ష్మవర్ణేన యశ్శతః. తంశుల్లః పూజయేచ్ఛ్య
 తైః సూర్యస్థం పూజయేద్ధరిమ, ఉదాహరణం సహస్రే చ కుర్యా
 ద్భక్తేనసిద్ధయే. సంపూర్ణం జాయతే యేవ తచ్చుష్ణమ్ ప్రయత్నతః,
 సూర్యస్థ పృథిమాం కుగ్ధాత్ సువర్ణస్య చ శిశితః, వేదికాయాం
 పృథక్ రవ్యం స్వస్తికం పద్మసంయుతం. తన్మధ్యే కలశం స్థాప్య రక్త
 వస్త్రేణవేష్టితం, వంచామృతేన సంస్కాప్య దేవం తత్ పృథూజ
 యేత్. గంధపుష్పాక్షతైర్ద్రవ్యైః పూజయేద్దీపాదిభిః సుభిః, సువర్ణనిర్మ
 తం పద్మం దేవాయ వినివేదయేత్. ఆచార్యం వరయేత్తత్ వేద
 వేదాంగపారగం, తతో జ్ఞానామగ పృథక్ రవ్య స్తిలాజ్ఞ్య పాయ
 సై నథా. అష్టోత్తరసహస్రం వా శతత్రయముఖాపి వా, గాయత్రీ
 మస్త్రతః కుర్యా న్మూలమంత్రేణ హవయేత్. గోదానం చ పృథక్ ర
 వ్యం సూర్యస్థ పరితుప్తయే, బ్రాహ్మణానోజయేద్భక్త్యాశిరశా
 ఘృతపాయసైః. తేభ్యోఽపిదక్షిణం దద్యాద్విత్ శాశ్వవివర్జితః, పృథి
 మాం కలశం చైవ దద్యాత్పూజాదికం తథః. అతో దేవేత మంత్రేణ
 ఆచార్యాయ నివేదయేత్. ప్రదక్షిణనమసాశా నుగ్రాహ్యమృద్ధి
 కృతాజ్ఞానః శ్రీకృష్ణః ఏతత్తే వృతమాఖ్యాతం స్త్రీణాం కామఫలా
 ప్రయే, పుత్రపౌత్రాదిసంతానవృద్ధ్యర్థం కురునందన యా నారీ
 కురుతే భక్త్యా హరి స్సన్యాస ప్రిసీదతి. ఇతి సారపురాణే లక్షపద్మ
 పృథగణే ఉద్యాపనం సంపూర్ణమ్.

అథ లక్షదీపదానవిధిః.

సోంద ఉవాచ. గుద్రసంఖ్యం శివాయాథ అర్పయేద్దీపము
 త్తమం, వర్ష మేకం తదర్థం వా వర్ష ద్వయముఖాపి వా. లక్షసంఖ్యాతద
 ర్థం వా ద్వీలతం వా స్వశక్తితః, లక్షదీపం ప్రకుర్వన్తి నరాః పరమధా
 ర్మికాః. ఘృతేన మే పృకుంవంతి తేహంపుణ్యం వదామి తే, దీపమాలా
 యథాశక్తి కార్తికే శ్రీధయాన్వితాః. యావత్తాలం ప్రజ్వలన్తి

దీపా యస్య పృథావతః, తావన్యగవహసాగ్నిస్సర్గలోకేమహీయతే.
 కాసుంభేన చ తైలేన చ దీపాన్ దద్యాచ్చివాలయే, తేన పుణ్యేన
 కైలాసే వసతేశివసన్నిధౌ. అలసీతైలసంయుక్తాన్ దీపాన్ దద్యాచ్చి
 వాలయే, దశపూర్వాన్ దశ వరాన్ యక్తోగచ్ఛేచ్చివాలయౌజ్ఞావి
 నోహి భవిష్యంతి దీపదానఫలేన హి, తిలతైలేన యేదీపాన్ దదతేచ
 శివాలయే తేజస్వినోమహాభాగాగమితేనచతతేనవై, తైలయుక్తాశ్చతా
 దీపా దాపితాశ్చ శివాలయే. ఆరిక్త్యం చ సకర్పూరం యే కుర్వన్తి
 దినేదినే, తే ప్రాపువన్తి సాయుజ్యం నాత్ర కార్వా విచారణా.
 లక్షదీపస్య సంపూర్ణైవ కుర్వాదుద్యాపనం బుధః, ఉపవాసంప్రకుర్వీత
 పూర్వస్మిన్ దివసే తదా. కర్షమాత్రసువర్ణేన తదర్థార్థేన వా పునః,
 ప్రతిమాం శంకరస్వాధ ఉమయా సహితస్య చ. ఆచార్యంవరయేత్త
 త్ర అభిజ్ఞంవేదపారగం కలశంస్థాపయేద్రాతౌన్యస్తివాచనపూర్వకం.
 ఉమామహేశ్వరం రమ్యం స్థాపయేత్కలశోపరి, ఉపచారైః పూజశభిః
 పూచయేచ్ఛుష్పథక్ పృథక్. రాతౌ జాగరణం కుర్వాత్ పురాణశ్రవ
 ణాదిభిః, వాతాన్నానం విధాయాథ హోమకర్మసమారభేత్. తిలసర్పి
 ర్వైశ్చాసే చరుణా బిల్వపత్రికైః, ఆజ్యపుత్రైశ్చ ప్రత్యేకం సద్యోజా
 తాదియంతతః. శతమష్టోత్తరం హుత్వా హోమశేషం సమాపయేత్,
 ఉమామహేశ్వరాదేవపూజయేత్తు పునర్గ్రీతప్రతిమాంవస్త్రు సహితా
 మాచార్యాయ నివేదయేత్. సహరణ్యం సవత్సూ చ ధేనుదన్యా
 త్ప్రియత్నతః అనేన విధినా యస్తు వ్రతమేతత్సమాచరేత్, సభుక్త్వా
 విపులాన్ భోగాన్ శివసాయుజ్య మాప్నుయాత్. బ్రాహ్మణా
 భోజయేత్పశ్చాద్యస్త్రీలంకారభూషణైః, గురోరాజ్ఞాం గృహీత్వాతు
 భుజీయూర్బంధుభిః సహ. ఏవం యః కురుతే చుర్వో లక్షదీపప్రదీ
 పనం, సరో వాప్యథవా నారీ సోఽశ్నుతే సదమవ్వయం. జ్ఞానము
 త్పద్యతే తస్య సంసారభయనాశనం, సర్వపాపక్షయకరం జన్మజన్తార్జి
 తం చ యత్. బాల్యే వయసి యత్పాపం యావనే వాపి యత్కృతం,
 వార్ధకేఽపి కృతం పాపం తత్సర్వం సశ్యతి ధ్రువం. సర్వపాపవిరుక్తో
 భుక్త్వా భోగాన్మహీతతే, సర్వాన్ కామావవాప్యాథ సోఽశ్నుతే
 పదమవ్వయం. ఇతి శ్రీసూందపురాణే లక్షదీపాద్యాపనం సంపూర్ణమ్.

అథ లక్షదూర్వాభావవిధిః.

శూరసేన ఉవాచ. లక్షదూర్వావిధిం పశ్యన్ కథయస్వమమా
గీతః. యం కృత్వా పాణినస్సర్వే భవన్తు సుఖభాగినః. శ్రావణే చ
చతుర్థ్యాం తు భామవాగో యదాదినేన్, శుభేఽహ్ని వాసరేవాపి
పూజాకర్మ సమారభేత్. దంశమూచతుః, చక్రీవో నృసో జాతసేన
త్పస్తిం న నై గమః, ఆవాభ్యాంతు దరిద్రాభ్యాం కిం దేయం తృప్తి
కారకం నదీనదజలైర్భిరస్సంభ్రృతైర్నాభిపూర్వతే, చిందుమాతేణ
సహజా స కథం పూర్వతే వద. కౌండిన్య ఉవాచ. భక్త్యా దత్తంస్వల్ప
మపి బహుత్వప్తికరం మమ, అభక్త్యా యచ్చ దంభేన బహు దత్తం
వృథా భవేత్. దంశమూచతుః, ఆవయోర్న గృహీకించిచ్చభంవస్తు
ద్విజోత్తమ, పూజాయై గణనాథస్య ప్రాత్యర్చనాంకురా హృతాః.
పూజితో గణనాథస్తు స ఏకో హ్యవశిష్టతే, భక్త్యా దత్త స్స ఏకోఽపి
త్వప్తయే స్యాత్ప్రీడియతాం కౌండిన్య ఉవాచ. విరోచనా దదా తస్మై
శుభ్రా వాక్యం తదీరితం, ఏకం దూర్వాబుధరం భక్త్యా తేన
త్వస్తోఽభవద్విజగి. శాల్యస్యం పాయసాన్నం చ నానాపక్వాన్న మేవ
చ, వ్యంజనాన్యపి సర్వాణి లేహ్యదోష్యాన్యనేకాః. భక్త్యా విరో
చనాదత్తే జాతం దూర్వాంకురేఽథలం, గృహీత్వా బ్రాహ్మణస్తంతు
బుభుక్షుః కరమా ముదా. శస్త్రిన్ దూర్వాంకురే భక్త్యా దత్తే
తేనాథ భక్షితే, ప్రశశాను ద్విజస్వాస్య తత్తణ్డజ్జరరాశయః తృప్తిశ్చ
పరమా తేన ప్రాప్తా తత్తణ్డచూతః, ఆలింగ్య త్రిపురసంహరీ
త్వస్తోఽభూద్ధర్మయన్ ద్విజా. శత్యాజ గుత్పితం యాపం ప్రకటోఽ
భూద్గజాననః. చతుర్భుజోఽరపిదాతుః శుభాదాదవిరాజితః. కమలం
పరశుం మాలాందంతంకరతలేదధత్, మహార్హమకుటో రాజన్ కణ్ఠే
కుండలమండితః దివ్యవస్త్రుకరీధానో దివ్యగంధానులేపనః, ఉవాచ తే
ప్రసన్నాత్తా దంపతీ స గజాననః. వృణీత తం వరిం శీఘ్రం మనసా
యం యమిచ్చతః తాపూచతుః జన్మజన్మాంతరే వాపి భక్తిరస్తు దృ
ఢాఽఽవయోః, ముక్తిర్వా దీయతాం దేవ అస్మాత్సంసారసాగరాత్
స యాచే కిందిదన్యం హి పాదపద్మా దిభానన. కౌండిన్య ఉవాచ. ఇతి
తద్వాక్యమాకర్ణ్య తథేత్కుర్వ్య గజానన, పునరాలింగ్య కృదదే

భక్తిం త్రిపురనూదనః. ఏతస్మాద్గూర్వ భారోఽస్మై చేయతాం దీయతే
మయి, అసంఖ్యాభక్షణాద్దేవో న త్స్పృశిం చ సమాయయా. ఇతి
సమ్మక్ సమాశ్వాప్య మహిమానం పరం శుభం, దూర్వాసమర్చణ
భవం శ్రవణాత్తస్య కానుశ్శః. ఇతిహాసమిహం భక్త్యా శృణుష్వే శావ
యేచ్ఛ యసి, సఫుస్త్రిధనమాప్నోతి స్వస్థలోకే చ మోదతే. గజా
ననే చ యో భక్తో నిహామో ముక్తిమాప్నుయాత్, శ్రుత్వాపీ
ష్ఠమితిహాసం ఆశ్రమా సంశయం పునః. ప్రవేదేహ్పదితం జ్ఞాత్వా
కాండిన్వో ముని రబ్రవీత్. ఆశ్రమే శ్రుణు మే వాక్యం సంశయ
స్యాపనుతయే, యద్యదామి హ్పదిస్థస్యమయాజ్ఞాతస్య తేన ఘోషకం
దూర్వాంకురం గృహ్య గచ్ఛ శీఘ్రం బిడౌజనం. తదాశీర్వచనం
పూర్వం వశ్యాద్యాచస్య కాంచనం, దూర్వాంకురేణ తులితంగృహీ
త్యాతు ఇహానయ. న న్యూనం నాధికం గ్రాహ్యం తస్య భారాచ్ఛు
భాననే, ఆజ్ఞాం ప్రాప్య మునేః సా తు ప్రక్లితా స్వాగ్ధసిద్ధయే. ఏకం
దూర్వాంకురం గృహ్య శక్రసన్నిధిమాయయా, తమువాచాశ్ర
మాశక్ర దేహిమే కాంచనం శుభం. యాచితుం త్వాం సమాయాతా
భర్తృవాక్యాత్సురేశ్వర. ఇద్రి ఉవాచ. కిమర్థం త్వమిహాయాతా
మమాజ్ఞా ప్రేషితాభవత్, మయా తు ప్రేషితం తస్య స్వశక్త్యా తు
నువర్జకం. ఆశ్రమోవాచ దుర్వాంకురస్య తులయా యద్యవేత్కాం
చనం శుభం, గృహ్ణీష్య శచిభర్తృస్త్వం న్యూనం నచ హి నాధికం.
ఇద్రు. దూర్వాంకురప్రమాణం మే నాస్తి ద్రవ్యం శుభాననే, కుబేర
భవనం గచ్ఛజాతహాపం ప్రదాస్యతి. ఇద్రే ప్రేషితా సాధ్వీ ముని
పత్నీ మయాసహ, ప్రాప తం భవనం తేద్య దేహిదూర్వామితంధనం.
కుబేర ఉవాచ. అత్యాశ్చర్యమహం మన్యే మునే శక్రస్య చాశ్రమే,
మోహవిష్టోన జానాతి దూర్వాంకురమితం కిం కాంచనేః కిమతేన
బహుళం నేచ్ఛతే కుతః, ఆజ్ఞాపయద్ధనాధ్యక్షః కోశకారం ధనస్య
చ. దేహి అస్యా ధనం స్వేచ్ఛం మునివత్త్వా మమాజ్ఞాయా,
ఏవం శ్రుత్వా దదౌ తస్యై బహుళం కాంచనం పు సా. సజ
గ్రాహ భయాద్భర్తృహార్యాధికవిశంకయా, స్వగ్ధ కారస్తులాయాంతు
దూర్వాంకుర మధారయత్, నాధవత్తులయా తస్య పర్యాప్తం

తత్తు హాటకం, వజీర్లు సమానీతా న త్రతావ్యభవత్సమం. శైల
 కారసమానితా న జాతా పూరణే హమా, ధటా మహత్సత్తు
 ష్టిపం హాటకం దత్తమేకత్వం. దూర్వాంకురోఽపి త్రతాపి అథ
 స్తద్యాతి భారతః, అన్యదన్యద్దదా త్రత కుబేరః కాంచనం బహు,
 తథాపి నాభవతేన సమం దూర్వాంకురోఽపి, సర్వకోశగతంద్రవ్యం
 దత్తం గురు తతోఽభవత్. తథాపి నాభవత్సత్తులం దేన దూర్వాంకు-
 రోఽపి, హట్టిమాహూయ శాం ప్రాచీన కుబేరః కంతుకానిరః. కురు
 మద్వాక్యతస్సుభ్రూర్ధటారోహణమగ్రత్వం. న సమం చేత్తమారోక్ష్యే
 నిజసత్వరితయా. పతివ్రతాజ్ఞయా తస్య ధటమాగురుహే తదా,
 తతోఽపి న సమా జాతా తతస్సర్వాం పురిం దదా. ధటమధ్యే కుబే-
 రోఽపి నోర్ధ్వం జాతోఽంకురాత్తతా, స్రుత్యా దూతముఖాదింద్రో
 గజాదూతస్సమాయయా. స్వకేయద్రవ్యసహింసా ధటామగురుహే
 స్వయం, సమం న యాతి దూర్వాన్తే ధటాభారేణ చానఘ అభోముఖో
 గతశ్చింతాం కిమేతదితి చింతయన్, విష్ణుం హరం చ సస్థార త్రతారో
 హణకామ్యయా శివో విష్ణోస్సమాగత్య ధటామగురు హేతదా, తథా
 పినోర్ధ్వగమనం తదా దూర్వాంకురస్య హి. శివో విష్ణుః కుబేరోఽపి
 ఆశ్చర్యం సమపద్యత, వసుణేంద్రాగ్నిమనతః కండిన్యం చ సమా
 యయుః. దేవా దేవర్ష యశ్చాపి సిద్ధవిద్వాధరోరగాః, దివాంశేసమను
 ప్రాప్తే యథా గచ్ఛంతి పక్షిణః. నమస్తస్మై నానిం సర్వే ప్రాచి
 ర్విద్వాధరోరగాః సర్వే ఊచుః అజ్ఞానం విలయం యాతం దర్శనా
 న్నో మునే తవ, పూర్వపుణ్యభవాద్రగే కల్పాణం నోభవిష్యతి. తవ
 పత్న్యహృతం సర్వం సర్వేషామథ న స్ఫుటం, మహిమానంనజానీమో
 దూర్వాంకురసముద్భవం. ఏవం దూర్వాంకురతులాం త్రిలోక్య
 మపి నో లభేత్, గజాననశిరస్థస్య త్వయా భక్త్యాద్భిరస్య చ. జానీ
 యాస్మహిమానం కః సమ్యగ్దూర్వాంకురస్య చ, గజాననైకభక్తస్య
 జపతస్తపతో భృశం. తవాపి మహిమానం కో జానాతి భువనత్రయే,
 ఏవముక్త్యా మునిం సర్వే పూజ్యమానం గజాననం. సర్వే సభార్యాయ
 యజస్తప్తుపుర్న సృతుర్జగుః, న బ్రహ్మ న హరి శిరపేంద్రమరుతో
 నాగ్నిర్వివస్వాన్ మనుః. శేషోఽశేషకలానిధిశ్చవరుణో నో చంద్రమా

సాక్షి నో, నో వాచామధిపి నచైవ గరుడో యతాధిపో నాంగిరా,
 మాహాత్మ్యం పరివేద వేదసిగమైర్జ్ఞాతరూపస్యతే, ఏవ సంతర్ప్యతే
 సర్వే దేవదేవం గజాననం ముని చ సమనుప్రాప్య యయుఃస్వం స్వం
 నికేతనం. ఆశ్రమాపి తతో జ్ఞాత్వా దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమం,
 విశ్వస్థా భర్తవాక్యేన సా దూర్వాం పర్యపూజయత్. విఘ్నేశ్వరం
 సర్వదేవం శర్వం దూర్వాభిరర్చితం, ప్రణామ చ కౌండిన్యం భర్తారం
 సత్యవాదినం, ఉవాచ తం పసన్నాత్వా స్వాత్మానం నిదతీ భృశం.
 మాదృశీ నైవ దుష్టాస్తి పతివాక్యేన శాసితా, విశేషావిమహా
 సామిన్ విశేషావిమహస్వయా. సమ్యక్కృతం మమవిభో
 సర్వభూతదయావతా, తు త్మనుస్వాపరాశం మే త్వామహం శరణం
 గతా. తతః ప్రాతః సముత్థాయ దూర్వామాహాయసత్వరా, స్నాత్వా
 దేవం సమభ్యర్చ్య దూర్వార్పణమకుర్వతాం, అనన్యభక్త్యా జ్ఞాత్వా తౌ
 దూర్వామాహాత్మ్యముత్తమం. సాయం ప్రాతర్దేవదేవం పూజయంతౌ
 నిరంతరం. త్యక్త్వా యజ్ఞం వ్రతం దానం జ్ఞాత్వా దేవోగజాననః,
 కృపయా పరయావిష్టం స్వభామ ప్రత్యచోదయత్. గణాఢామః.
 అగాధం వర్జితం దూర్వామాహాత్మ్యమిదముత్తమం. అశేషవృక్షే
 శేషోనశక్తిం సమపద్యత, త్రైలోక్యం తులయా చాస్య న సంజాతం
 మహామునే. దూర్వేతిస్మరణాత్పాపం త్రివిధం విలయం వ్రజేత్. తత్
 స్మృతం స్మర్యతే దేవో యతస్సోపిగజాననః, ఇతి చింతామణీశ్వర
 మహిమా వర్ణితః స్ఫుటం. శ్రవణాత్ కీర్తనాద్ధ్యానాద్భక్తిముక్తిఫల
 ప్రదా, ఏతస్మాత్కరణాద్ధ్యానం త్రయాణాం ప్రేషితం శుభం. రాసభస్య
 ముఖాద్దూర్వా గతా దేవోపరి ప్రభా, చండాలశీతనాశాయ ఆసితా
 తృణభారతః. వాయునా ప్రేంతా సాపి గతా దూర్వా గజాననే, యత
 శ్వాసస్య ప్రియాదూర్వా సంతుష్టోఽసౌవినాయకః. నిష్పాపతన్వత్రియా
 ణాం చ సాన్నిధ్యం దత్తవానిజం, గంధమాతేజ దూర్వాయా
 సంతుష్టో జాయతే విభుః, ప్రసన్నో వాతిభక్త్యా వై కింపునర్మస్తకార్చ
 ణాత్. బ్రాహ్మణా డామః. ఇతి దూతముఖాద్రాజన్ సంశ్రుతా
 మహిమా తదా, దూర్వాయామునిభిః సర్వైః సంతోషితా చ సంశ్రుతాః
 స్నాత్వా దూర్వాంకురాన్ గృహ్య యయుః జపే వినాయకం,

సేవకాశ్చాపి దూర్వాభిరానర్చ్యుః శ్రీగజాననం. ఆనన్ సర్వే దివ్యదేహ
 స్తేజసా సూర్యవర్చసః, శృంగంతో దివ్యవాద్వాసం నానారావాన్
 సమంతతః, విమానవరమాయా ధాదివ్య వస్త్రాను తేజనాః, యాత్రాజైనా
 యకంధామకేచిదుంపంచ భాగిణిః, సరానాగి కా, కేచిదాగతాస్తం
 మహోత్సవం, ద్రష్టుం దూర్వాభిరానర్చ్యుః కింపింశత్ స్పృశక స్పృశక్.
 భుక్త్వాభోగాంశ్చ తే సర్వే గణేశానమంగమన్, విమోహముద్వేష్యలిత
 మూర్ఖ్యంతత్పుణ్యతేజసః తస్మాద్ధిశేషభక్తిన కార్యం దూర్వాభిరర్చనం,
 స కరోతి సరో యస్తు శ్రమాదాత్మాభిరర్చనం. చండాలుస్సతుష్టియో
 సరకాన్ పాపుయాద్భహూన్, న తన్ముఖం సిగిక్షేత కదాచిదపి
 మానవః, దూర్వాభిర్యస్తు పూజ్యేత దేవదేవం గజాననం, తస్యదర్శన
 తోఽస్యేపి పాపాచ్ఛద్ధత్వమాపుయః. దూర్వాభిర్లక్ష్మినఃఖ్యాభిః
 పూజయేద్ధి గజాననం, తేనాపి శోటిగుః శిశృషాపూజాన సంశయః.
 బ్రహ్మోవాచ. ఉద్యాపనంచకుర్వాత్తుదేశకాలానుసారతః, మాఘేవా
 కార్తికే భాద్రే ఆషాఢే శ్రావణేఽపివా. అస్యేషు పుణ్యమాసేషు
 వ్రతమేతత్సమాచరేత్, ప్రాతఃస్నానం విధాయాస దంతధావన
 పూర్వకం. ధౌతవస్త్రధరో భూత్వానిత్యశర్మసమాచరేత్, దేవపూజా
 గృహం వాపి దేవాలయమథాపివా. గోమయనానులిప్యసు ధాతునా
 మృణ్మయేన వా, పంచభిర్భాగ్నాబ్రహ్మస్థంకృత్వాచస్య స్థి వాచనం.
 నాందీశ్రాద్ధం ప్రకుర్వేతలక్షపూజావిధౌ ద్విజః, ప్రాణాయామత్రయం
 కృత్వా దేశకాలా స్మరేత్సుధీః. గజాననం చతుర్బాహుం ఏకదంతం
 విపాటితం, విధాయ హేమాన్న విఘ్నేశం హేమపీఠానసస్థితం.
 తథా హేమమయీదూర్వాంతదాథా రే వ్యవస్థితం. సంఘాప్త్య విఘ్న
 హర్తారం కలశే తామ్రభాజనే వేష్టితం రక్తవస్త్రేణ సర్వతో భద్ర
 మండలే, పూజయేదుక్తుసుమిః శమీదూర్వాభిరర్చయేత్. గంధ
 పుష్పైశ్చ ధూపైశ్చదీపైశ్చ వేద్యవిస్తరైః. పశ్చాద్గంధాక్తతూర్వాభి
 రర్చయేద్ధనాయకం. గణాధిపం సహస్రేణ అథవా శతనామభిఃససం
 ఖ్యా నఫలా పూజా సంఖ్యాహేనా తు నిష్ఫలా. ఏవంసంయోజ్యవిధి
 వత్ పూజంతే హూమమారభేత్, ఆచార్యంవరయేత్పూర్వంఋత్వి
 గ్నిశ్చైకవింశతిః. గణానాం త్వేతి మంత్రేణ అయుతం హూమమా

చరేత్, అభవా దూర్వమంత్రేణ అయతం తు సమాచరేత్. దూర్వా మంత్రః త్వం దూర్వేఽమృతజన్మాసి వందితాఽసి సురాసురైః, సాభాగ్యం సంతతిం దేహి సర్వకార్యకరీ భవ. యథా శాఖాప్రశాఖాభి ర్విస్తృతాఽసి మహితతే, తథా మమాపి సంతానం దేహి త్వమజరా మరం. సహస్రనామభిర్హృదం స్వాహాకారసమనిత్వం, కాండాతాఁగం దే త్యాదిమంత్రై ర్జుహుయాచ్చ యథావిధి. మధుమిశ్రైస్త్రిలై ర్దాక్షిణ్యపుష్పై ర్విక్షుభండ్లకైః, లఙ్కులైః పాయసాన్నేన సఘృతేన హువేత్తతః. పూర్ణాహుతిం తతః కృత్వా బలిదానం తతశ్చరేత్, హోమశేషం సమాప్యథ బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్తతః. ఆచార్యం పూజయేత్పశ్చా ద్వస్త్రాలంకారభూషణైః, ఏవం మే బ్రాహ్మణాదిష్టం వ్రతం లోకోప కారకం. తనేతత్కథితం హృద్య కురుపుత్రార్థమాదరాత్, ఇతి నానా విదోరాజన్ మహిమా కథితస్తవ. వాభ్యేయో నుష్టబుద్ధేషు ప్రియపుత్రే నివేదయేత్. ఇతి గణేశపురాణే లక్ష్మదూర్వాపూజావిధి సమాప్తః.

అథ శివలక్ష్మప్రదక్షిణవిధిః.

ఓం. పురా తు ఋషయస్సర్వే నైమిశారణ్యవాసినః, శౌన కాద్యా మహాత్మానస్సర్వశాస్త్రవిశారదాః. తిర్థయాత్రాప్రసంగేనగంగా ద్వారముపాగమన్, తత్ర స్నాత్వా కృతజపా విధివద్దత్తదక్షిణాః. యా వత్సుఖోపవిష్టాస్తే హర్ష నిర్భరమానసాః, తావత్తే దశ్శశుస్తత్ర సూతం విగతకల్మషాః. ననామ దండవదృక్త్వా తైశ్చాపి పృతిపూజితాః, తే చక్రః పరమాతిథ్యం కుశలప్రశ్నమేవచ. సుఖోపవిష్టం తం సూతం పత్రచ్చురిదమాదరాత్. ఋషయః. సూత సూత మహాప్రాజ్ఞ చిరం దృష్టాఽసి సువ్రత, కస్మిన్ స్తీరేఽథవా దేశే కాలక్షేపం కృత్స్వయా. త్వద్దర్శనేన సౌఖ్యం తు జాతం నః పరమాదృఢతమ్, కం విధిం జ్ఞాతుమిచ్ఛామస్త చ్ఛృణువ్య మహామతే. త్వయోక్తా వివిధా ధర్మా శ్శృతా నానావిధాస్తథా, వ్రతాని చ విచిత్రాణి మనోరథకరాణి చ. ఇదాసీం వద దేవస్య వ్రతం పరమపావనం, యత్కత్వా కర్మసిద్ధిః స్యాన్న రాణాం వాంఛితప్రదం. సూత ఉవాచ. సమ్యక్ పృష్టం ఋషిగణవ్రతం దేవస్య చాద్యుతం, మమాపి కథితుం హర్షో జాయతే నాత్ర సంశయః. యుధిష్ఠిరః. ధర్మాబహువిధాః ప్రోక్తాస్తవ్వియాఽనంతఫల

ప్రదానం, ఇదానం శ్రీమత మిచ్చామి వ్రతం సంకతం, రం సంధం. శ్రీకృష్ణ, శృణు రాజన్ ప్రవక్ష్యామి శివస్య వ్రతముల్లము, లక్షకుదక్షిణం నామవ్రతమస్తి సుదుర్లభం బ్రహ్మహుస్య సురాపస్య గురుదా రావమ ర్హి నగ, సంకీర్ణ కాని పాపాని బహుస్యపిచ కుర్వహి. భ్రాతృపత్ని సుతా దీనాంగామినః కామమోహినః, గురోవ్యభివ్రాంతిః సంస్యవ్రతభ్రష్టస్యపా పినః. సంధ్యాకర్మవిహీనస్యజగ్గిర్భూమి, దాసేవేజ్ఞాసంగినశ్చ చండాలీగామినస్తథా. పరిస్వహాగణాశ్చాపి వ్యత్రపిచ్ఛేదనస్యచ, రహస్య భేదకస్యాపిరహస్యేకృత పాపినః బ్రహ్మహుస్య విహీనస్యదుష్కృత్యనిర తస్యచ, గురునిందాదికశ్రోతూగురుద్రవ్యాపహారిణః, బ్రహ్మహత్యాదిపా పానాంప్రాయశ్చిత్తం యదీచ్ఛసి, లక్షప్రదక్షిణం నామ వ్రతంకుర్యాన్మ హామతే. వర్ధనం సర్వభూతానాం సదా విజయకారిణం, కిమభిర్భూషా భిర్వాక్తైశ్చ కథితైశ్చ పునఃపునః. దారిద్ర్యనాశనం పుణ్యం సర్వై శ్వర్మప్రదంశివం, దుర్లభం సర్వచుర్యనాంపుత్రీప్రప్రవర్ధనం. యో యాన్ ప్రార్థయతే కామాన్ సతానాప్నోతి మోసవగ ఋషయః, సూత సూతమహాభాగ వేదవిద్యావిశారద, యథా ప్రదక్షిణాః కార్యా మనుజైర్విధిపూర్వకం. సూత ఉవాచ. ఏవమేవ పురావృత్తీధగవాన్ శివయా శివగ, తద్భ్రమిమునిశ్రేష్ఠా శృణ్వంతు విధిముత్తమం. దేవ్య వాచ. భగవన్ దేవదేవే ప్రదక్షిణవిధం వద, శివప్రదక్షిణేనైవ నిష్పాపః పుణ్యవాన్ భవేత్. శ్రీమహాదేవః. శ్రావణి మూఢవేదోర్జ్జ మాఘమూసేవ్రతం చ రేత్, లింగప్రదక్షిణాః కార్యా స్సుందర్యా విధి పూర్వకం శ్రీదేవ్యవాచ. లింగప్రదక్షిణే దేవ నియమాః కే భవంతి తాన్, వదస్వేత మహాదేవ విశ్వనాథ కృపానిధే. శ్రీశివగ. ప్రతిగృహం కురాన్మం చ పరదారాభిభావణం, పరస్వగ్రహణం స్నేహేదస ద్వారాం చ నో వదేత్. అసతాం పాపినాం సంగం సకుర్యాత్ప్ర యతో సరః, అసత్సమాగమాత్సర్వం నిష్ఫలం జాయతే స్మణాం మమద్రోహపరై సాకింసన్జీవ్యష్టనిస్తకైః, పరాపవాదంనోకుర్యాత్ పరద్రోహంసకారయేత్ సిందాంచగురుశాస్త్రాణాంశివస్మరతాత్మనాం తిథిలింగతపోసిందాం స కుర్యాత్ప్రదక్షిణే బ్రహ్మహత్యాదిపాపానాం ప్రాయశ్చిత్తం సచాపరం, శివలింగే మహాదేవియే కుర్వంతి ప్రదక్షిణాన్

అనంతకోటిగుణితం భవేత్సర్వం న సంశయః, శివా వత్తే, వత్సహం తు
 పూజా కార్యా ప్రయత్నతః ఉమావతే పూజనేన సిద్ధిర్భవతి, నాన్యథా
 ఏవం యః కురుతే మర్త్యో వ్రతమేతత్సున్లుభం. యం యం చింత
 యతే కామం తం తం ప్రాప్నోత్సనంశయం. శివః. లక్షం సమాప్య
 వశ్యాత్తు కుర్యాదుద్యాపనం వ్రతే, ఏవం సంపాద్య విధివచ్చుభే మాసే
 శుభే దినే. దేవీ వ్రతస్యాద్యాపనం కర్మ కథం కార్యం చ మానవైః,
 కోవిధిః కాని ద్రవ్యాణీ కథయన్య మమ ప్రభో ఈశ్వరః. శృణు భద్రే
 ప్రయత్నేన లోకానాం హితకామ్యయా, ఉద్యాపనవిధిం చైవ కథ
 యామి తవాగ్రతః. యదా సంజాయతే విత్తం భక్తిశ్రద్ధాసమన్వితం,
 స ఏవ వ్రతకాలశ్చ యతోఽనిర్వం హి జీవితం. కామక్రోధాద్వహం
 కార ద్వేషపైశున్యవర్జితః, సంపాద్య సర్వసంభారాన్ మంటపం తత్ర
 కారయేత్. ప్రాతః స్నాత్వా శుచిర్భూత్వా కుర్యాదుద్యాపనం బుధః,
 మాసలిఖ్యాది సంకల్ప్య కుర్యాత్ స్వస్త్వయనం తతః. పుణ్యాహవా
 చనం కార్యం ఆచార్యవరణం తతః, తతో బ్రాహ్మణమూహూళు
 వేదవేదాంగపారగం. ఆచార్యం వరయేత్సర్వం ఋత్విగేకాదశై స్సహ
 దేవాగారే తథా గోష్ఠే శుద్ధే వా స్వీయమందిరే. పుణ్యమంటపికాం
 కృత్వా పట్టచేలాదివేష్టితాం, తన్మధ్యే లింగతోభద్రం రచయేల్ల
 ఝణాన్వితం. అవ్రం సజలం కుంభం తస్యోపరి తు విన్యసేత్, సావర్ణం
 రాజతంత్రామ్రం మృణ్మయం వాపి కారయేత్. తస్యోపరి న్యనేత్పాత్రం
 త్రామ్రం మృణ్మయమైవ, కుంభోపరి న్యసేదేవమును సూసహితం
 శివం. ఉమామహేశ్వరీ మూర్తిం పూజయేద్వ్యవభేషితాం, బ్రహ్మణం
 దక్షిణే భాగే సావిత్రిసహ సుప్రభం. కాబేర్యాం స్థాపయేద్విష్ణుం స
 లక్ష్మ్యం స గరుత్మతా, మహేశంస్థాపయేన్మధ్యే శివావృషసమన్వితం.
 తతః షూర్ణాహుతిం హుత్వా సహ సుభారవిస్తరైః, పరమాన్నం చ
 నైవేద్యం భక్త్వా దేవాయ దాపయేత్. ఉపోవ్య జాగరం కుర్యా
 ద్రాత్రో సతకథయా ముదా, తతః ప్రభాతసమయే స్నాత్వా శుద్ధే
 జలే శుచిః. ముదా చ స్థండిలం కార్యం కుర్యాదగ్నిముఖంతతః,
 ప్రదక్షిణదశాంశేన హవనం కారయేద్వితం హవనస్య దశాంశేన
 తర్పణం కారయేత్తతః. తర్పణస్య దశాంశేన మార్జనం కారయేత్తతః.

ప్రదక్షిణదశాంతేన బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్సుధీః. స్యశాభోక్తృన
విధినా హోమం తద్రుద్రమంత్యైః, మూలమంత్రేణ గాయత్రీ
శంభోర్నామసహస్రికం. పలాశస్య సమిద్భిశ్చ యవవీహితిలాభ్యతైః,
పూర్ణాహుతిం తతో దద్వాన్ స్వత్వా సిన్ధుశ్చ దాదికం. హోమంతే
చ గురుం పూజ్య సతత్వీకం సమూహితమ్, పరిమితం కుంభసహితా
మాచార్యాయ నివేదయేత్ శంభో పసిదనేవేళ సర్వలోకేశ్వర
ప్రభో, తవ రూపప్రదానేన మమ సాతు మనోరథాః. యద్భక్త్యా
దేవదేవేశ మయా వ్రతమిదం కృతం, న్యూనం వాథ క్రియాపీనం
పరిపూర్ణం తదస్తు మే. అన్తేనైవ విధానేన య ఇదం వ్రతమాచరేత్,
యం యం చింతయనే కామం తు నం ప్రాప్నోతి మానవమ్. ఇహలోకే
సుఖ భూత్వా భుక్త్యాభోగాన్ యథేచ్ఛితాన్, అంతే విమాన
మారుహ్య శివలోకం స గచ్ఛతి. ఇతి శ్రీసూరందపురాణే శివలక్ష
ప్రదక్షిణోద్వాహనం చ సంపూర్ణమ్.

అథాశ్చ ప్రిదక్షిణవిధిః.

ఋషిరువాచ భగవన్ సర్వధర్మజ్ఞ సర్వశాస్త్రవిశారద, శ్రీరాం
పుత్రవిహీనానాం సరాణాం సుఖసంపదాం, ఉపాయం సైవ మే
బ్రూహి సుతసిద్ధికరం భవేత్. అథర్వణ ఉవాచ. పురా బ్రహ్మదయో
దేవా, సర్వే విష్ణుం సమాశ్రితాః, అష్టచ్చన్ దేవదేవేశం రాక్షసైః
పీడితాః స్వయం. కథం భవేచ్ఛ తచ్ఛాంతి రస్మాకం వద నిశ్చితం.
ఋషయః బ్రహ్మణాతు పురా స్పృహః సర్వేదేవాస్సవాసనాః, మిథిత్వా
సర్వ ఏవై తే బ్రహ్మణం వాక్యనుబ్రువన్. బ్రహ్మన్ సర్వాధికోరుద్రః
సర్వదేవేషు పత్యతే, కర్తుం తద్దర్శనం దేవ గచ్ఛామో భవతాసహ.
ఇతింద్రాదివచశ్రుత్వాసర్వదేవపురోగమః, బ్రహ్మైత్రలాసమగమత్
సర్వదేవగతై ర్వృతః. శివద్వారం సమాసాద్యదేవాస్సర్వేఽపి
సంస్థితాః, సదృశ్యతే ద్వారపాలాః శివశ్చాభ్యంతరే స్థితః. గంతవ్యం
వా స గంతవ్య మస్మాభిః శివసన్నిధౌ, పరావృత్త్యాథవా స్వస్థిన్
ఘనే గంతవ్య మేవ వా. ఏవం చింతయమాన్తస్తైర్నారదో
మునిసత్రమః, పురా దృష్టో దేవబృందైస్తమూచుః ప్రణతాశ్చ తే.
దేవాః, మునే వేదవిదాం శ్రేష్ఠ బ్రూహి పృశ్నం సుశోభనం,

కిం కరోతి మహాదేవో గంధర్వం వా న వాంతరీ. నారదః. చంద్ర
 నాశదశాయాం తు దేవాః సంపత్తితా గృహాత్, తస్మాత్-శ్చ
 స్మహావిష్ణు భవణాం సంభవిష్యతి. కిం కరోతి శివశ్చేతి ప్రశ్నో
 హ్యంతే తథా విధోః, తస్మాత్సంభోగకార్యేయం వర్తతే త్రిపురాం
 తకః. ఇంద్రః. సర్వేషామేవ సుఖానాం నాశకర్తా దివస్వతి, మయా
 గతే కథం నాశో దేవతానాం జనిష్యతి. విభీషణాయ దేవానాం బలా
 నాం చాకరోన్మునిః, ఇంద్రేంద్రస్య వచః శ్రుత్వా వ్యాకులౌ భూన్ముని
 న్నదా. కథం మద్యచనం సత్యం భవిష్యత్సథ వ్రజణి, అద్య మద్యచ
 నం సత్యం యది శీఘ్రం భవిష్యతి. లక్ష్మీనారాయణముదే కరిష్యే
 వ్రతముత్రము, ఏవం సంబంత్స మనసా తూష్ణీం భూత్వా మునీశ్వరః.
 ఇంద్రోవిచారయన్ దేవాః కిమిదానీం విధీయతాం, తతో వ్రజి హ్యు
 వాచేదం తస్మా మద్యచనం శ్నఱు. గృహీత్వా విప్రరూపంత్యం శివ
 స్వాధ్యస్తం విశ, యది ప్రసంగోన్యస్తాకం తదా వార్తానినేనయ
 యది నాస్తి ప్రసంగశ్చేద్యాచకశ్చేన మహా చ, అవశ్యత్వా దసాధ్య
 త్యాద్భిక్షుకశ్చేన తద్యజ. ఇతి దేవేంద్రవచనం శ్రుత్వా వహ్ని
 స్తథాకరోత్, అధ్యంతరే దదర్శేషం శివయా సహ సంగతం. శివ
 యాపి చ దృష్టౌ సౌ లజ్జితాంభోధిమత్సజత్ కోన్యకోన్యీతి సాష్టాత్
 భిక్షుకోన్యం తుథా యుతః, వృద్ధోన్య్యంభోన్యీ దీనోన్యీ భోజ
 నం మయ దీయతాం. తేనాదృష్టమితి జ్ఞాత్వా పార్వతీ తమగోజముత్.
 సోన్యీ భుక్త్వా సమాచారం వక్తు సంపత్తిగో బహిః. తస్మిన్నేవ
 తుణే గుప్తో నారదః పార్వతీం మయా, శిరో నిధాయ పార్వత్యాః
 పాదయోః సుమరోద హ. అహో శాలక కిం జాతం తచ్చీఘ్రమభిధీయ
 తాం, కరోమి నిష్క్రమితి తస్య సాధ్యాసాధ్యస్య నాన్యథా. మాతర్వ
 క్తుం న శక్నోమి హ్యుపవాసస్య కారణం, కృతం యథేంద్రాదిదేవై
 స్తథా కోన్యః కరిష్యతి. ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా పునఃపునరప్పచ్చుత.
 ముద్రయిత్వా తతో నేతే కరాభ్యాం స మునీశ్వరః, ఉవాచ వచనం
 సీచముఖ్యే సౌ గద్గదాక్షరం. నారదః ఇంద్రోన్యయవయోర్భౌ
 గం దేవతా భౌ హ్యదర్శముత్, యవయోశ్చ కృతా నిందా తాం
 శ్రుత్వా దుఃఖతో భౌశం భోగవిచ్ఛిత్తయే వహ్నిః ప్రేషిత్వో ద్వీజ

రూపకము, అథవా కిమనేనాపి కథనేన మయాంబితే. జగన్మాతాసిద్ధి
త్వం కా తే స్వాదుకహసతా, ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా పార్వతీ కుర్ధ
మానసా. స్ఫురదోష్టాం రక్తనేత్రాం దృష్ట్వా తాం నారదో యయా,
దేవాన్పుత్రి హ్యువాచాగ్నిం సంభాగోద్విరహో హరః. ఆగమ్యతాం
దర్శనార్థం దూరతోఽసా విలోకితః, వహ్నిరేవం వచసః శ్రుత్వా
దేవేంద్రః సగణో యగతా వ్రణివత్స ముహదేవా కృతాంజలిపుటోఽ
భవత్, దృష్ట్వా తథావిధం శకం సార్వతీ వాక్యమబ్రవీత్. అహల్యా
జారదుష్టాత్మన్ సహస్రభగవానసి, ఉపవాసఃకృతో మేఽద్యఫలంతస్య
మనాఘ్నహి యావంతస్సంతి దేవానాం గతా వై సర్వ ఏవతే, ఆగతస్త్రీ
సుఖాః స్వశ్చ ఖన్నాస్సంతు సురస్త్రియః ఇతి దేవీవచస్పూర్త్యా కంపి
తాస్సర్వదేవతాః, బ్రహ్మవిష్ణుమహేశాద్వాస్తుష్టుపుర్జగదంబికాం. తతో
దేవీ వ్రసన్నాఽభూద్దేవేంద్రం వాక్యమబ్రవీత్, దేవా మద్యచనం
మిథ్యా త్రికాలేఽపి న జాయతే తస్మాదేకాంశతో వృతా యూయం
సర్వే భవంతువై, ఇతి దేవ్యా వచసః శ్రుత్వా జాతా దేవాస్తు పాద
హః. అశ్వత్థరూపీభగవాన్ వటరూపీసదాశివః, పనసోఽభూద్విధాతా
చ చూరశ్శక్రో బభూవ హ. ఇంద్రాణి సా లతా జాతా దేవనార్యో
లతాస్తథా. మాలత్యాద్యాః పుష్పపృతా ఉర్వశ్శాన్యపురాభవన్,
తస్య దంపతీసాంగత్యే త్రిమూర్తీ నామనాగనాం. గౌరీశాసానరోధేన
యోనిరశ్వత్థసంజ్ఞితా, సూర్యాశ్వ ఫేనసంభన్నవహ్నిగర్భాన్మహిత
లాత్. త్రిమూర్త్యా త్తా యజ్ఞవృద్ధ్యై జజ్ఞేవేదమయస్తరుః, తస్మాత్సర్వే
వ్రయత్సేన సర్వదాఽశ్వత్థమర్చయేత్. నారీ వా పురుషో వాపి లక్షం
కుర్యాత్పుదక్షిణాన్, లక్ష్మీనారాయణం పూజ్య మందవారే చ
తత్తరా. దంపతీ భోజయేల్లక్ష్మీ నారాయణస్వరూపిణో, భావయిత్వా
సపత్నీకాన్ పశ్చాద్భుంజితవాగ్వతః. వంశ్యాతు లభతే పుత్ర మితరా
సాం తు కా కథా, మూలతో బ్రహ్మరూపాయ మధ్యతో విష్ణురూపిణే.
అగ్నితః శివరూపాయ పిష్పలాయ నమోఽస్తుతే, విష్ణోశ్చ వ్రతి
మాభావే కీర్తనం జాగరాదికం. అశ్వత్థమూలే కర్తవ్యం విష్ణోరారా
ధనం పరం, సదా సన్నిహితో విష్ణు ర్ద్రవత్సు బ్రాహ్మణే తథా. విష్ణుః
అహమశ్వత్థరూపేణసాలగ్రామశిలాసున, తస్మాత్సర్వప్రయత్నే నకుః

తరుసేవనం. తేన సర్వాణి భద్రాణి భవిష్యంతి న సుశయః, అశ్వత్థ
 పూజా స్మర్యేన కర్తవ్యా శనివాసరే. అన్యవారేశ్వత్థసంగద్ధరిద్రో
 జాయతే నరః, విష్ణుర్యదుక్తవాంస్తేభ్యస్తద్వీతం తే వదామ్యహం.
 న దానైశ్చ తపోభిశ్చ నాక్వరైర్భూరిదక్షిణైః, అశ్వత్థసేవనాదన్యా
 కన్తా నాస్తి ప్రతక్రియా తద్విధానం నిమిత్తాని సంఖ్యాక్లుప్తిశ్చ పూజం,
 హవనం తర్పణం విప్ర భోజనం నియమం తథా. (వ్రతాధికారిణస్తత్ర)
 విధానంచ విశేషతః. ఏతత్సర్వం పిష్పలాదీర్ష్యక్ష్యామితవసువ్రత దారు
 ణో వివిధోత్పాఘో దివ్యభామూతఃక్షజః, పరచక్రధయం దేశవిప్లవో
 దేశవిగ్రహః, దుఃఖప్రదం మర్షిమిత్రం సంగ్రామోఽన్యుతవర్షనః, మూరి
 భయం రాజభయం తథా వోరాగ్నిజం భయమ్. క్షయూపస్మార
 కుష్ఠాద్యాః ప్రమేహో విషమజ్వరః, ఉదరం మూత్రకృచ్ఛం చ
 గ్రవాగ్రస్తస్తధైవచ. అస్యే నానావిధా రోగా వ్రణరోగాస్తథైవ చ,
 ఏతేహం చ వినాశాయ కుర్యాదశ్వత్థసేవనమ్. అష్టమూర్తిర్మహాదేవః
 స్థాణుర్మృత్యుంజయశ్శివః, నిత్యమశ్వత్థరూపేణ పూజ్యతే కాంక్షితప్రదః
 రమా బిల్వః శివా నింబస్తులసీ స్యాత్సరస్వతీ, బ్రహ్మ విష్ణుశ్చ రుద్రశ్చ
 నాక్షాదశ్చ త్రయపిణః. మూలం సనాతనం బ్రహ్మగర్భోఽగ్ని సుమిథోరవిః
 ఛందాంసితస్య పర్ణాని వృక్షోఽపౌ శైవవైష్ణవః. అశ్వత్థస్సర్వవృక్షా
 ణామగ్రణిర్వేదికప్రదః, వ్రాతరుత్థాయ నద్యాదౌ స్నాత్వా సమ్యక్
 కృత్రికయః అశ్వత్థదేశమూత్రిత్య గోమయేనోపలేపయేత్, తమశ్వత్థమ
 లంకృత్య సూత్రయేద్ధరికాదినా. పూజా ద్రవ్యాణి సంపాద్య పుణ్య
 హం వాచయేత్ తథా, ఆచార్యం ఋత్విజా సాకం కృత్వా పూజాం
 సమాచరేత్. రవిం రవావథారోగ్యే శివం సోమశివాయ చ, శక్తిం
 భామేజయార్థిచ వాణిజ్యార్థిబుధే సురాన్. గురౌగురుం చ విద్యాార్థి
 ధనార్థి భార్గవే శ్రియం, సర్వదుఃఖవిమోక్షార్థి సర్వేశం మందవాసరే.
 స్వేదా సర్వదేవాంశ్చ విశేషాన్మందసోమయోః, అశ్వత్థరూపిణో
 దేవా న్స్మృక్షరాజే ప్రపూజయేత్. ధ్యానమావాహనం చైవ పాద్య
 మాచమనం తథా, తథైవ పిష్పలతరుం శివనారాయణౌ ప్రభూ. శ్వేత
 గంధాక్షతైః పుష్పైర్హృదపనివేదనైః, అర్చయేత్పురుషసూక్తేన
 తథైవ శతరుద్రకైః. తేనైవ హవనం కుర్యాత్తర్పణం వా సమసే-

యాం, శ్వేతవర్ణం చ లక్ష్మీకం చింతయేన్ననుమిశ్వరం. ఇతి ధ్యా
త్వాఽఽవాహనాద్వైరుపచార్తశ్చ సుదక్షాః తతః అశ్వత్థమభి
మంత్యః. ఆరాత్ ఇత్యస్య అగ్నికాండాంతఃపాతిత్వాత్. అగ్నిః ఋషిః
వనస్పతిర్దేవతా. అనుష్టుప్ ఛందః వనస్పత్యభిరుక్తః వినియోగః.
ఆరాత్ అగ్నిరస్త్యారాత్పురగురస్తు తే. నివాహే అస్తిభివన్నంతు స్వస్తి
తేఽస్తు వనస్పతే... ననుశ్చగృత్తుతే. గురగ మశ్వత్థేనతి మంత్రితః.
అక్షయ్యదం భుజస్పందం ముగన్వత్సం కుర్వదీతితం, శమ్రాణాం చ
సముత్పన్నమశ్వత్థ సమయవ్య మేతతః పదక్షిణాన్ కుర్యాత్తత్సర్వం
సఫలంభవేత్, లక్షమేకం ద్వీలక్షం వాతి) చతుఃపద్మలక్షం. కార్యస్య
కారవం జ్ఞాత్వా ద్వాదశాస్తం సమాచరేత్, బ్రహ్మచారి హవి
ష్యాశీ హ్యధఃశాయీ జితేంద్రియః. మూసే ధ్యానవగో భూత్వాపిషు
లస్య స్త్రీం సతేత్, విష్ణోర్నామసహస్రం చ పరమం వైష్ణవం
తథా. రుద్రాధ్యాయం సారమంత్రాన్ సర్వాస్తేదాంస్తథా వరేత్,
ఇజ్యతే తతః ముఖ్యేన విష్ణుర్వైష్ణవసూక్తతః. ఏవం సంపాద్య విధివ
చ్చుభేమాసే శుభే దిసే, పాతః స్నాత్వా శుచిర్భూత్వా కుర్యాదుద్యా
వనం బుధః. గణేశపూజనం స్వస్తి వాచ్యం నాందీం చ కారయేత్,
ఆచార్యం వరయేత్పశ్చాత్ సర్వలక్షణసంయుతం దేవాగారే తథా
గోష్ఠే అశ్వత్థే స్వీయమందిరే, పుష్పమంటపికాం శృత్యా పట్టవస్త్రపరి
మృతాం. తస్మధ్యే సర్వతోభద్రం రచయేల్లక్షణాన్వితం, తస్మధ్యే
స్థాపయేత్కంఠం సజలం వస్త్రసంయుతం. తస్మాపరి స్వంత్రాత్రం
తామ్రమృణ్మయవైణవం, అప్తవత్ప్రాన్వితం ఐద్యం కల్పకాభిసమ
న్వితం. లక్ష్మీనారాయణీం మూర్తిం. అశ్వత్థేనసమన్వితాం. స్థాపయేత్ప
ద్మమధ్యే తు బ్రహ్మద్యావాహనం తథా. తతః ఘోషం వినిర్వర్త్య
మహాసంభారవిస్తరైః, పరమాన్నం చ నైవేద్యం భక్త్యా దేవాయ
దావయేత్. ఉపోష్య జాగరం కుర్యాద్రాత్రోసతకథయాముదా,
తతః పృథితసమయే స్నాత్వా శుద్ధేజితే శుచిః మృదా చ స్థండిలం,
కార్యంకుర్యాదగ్నిముఖంతతః, కృతలక్షణాశేవితృణంకారయేత్ త
పురుషసూక్తేన జహుయాత్రిలాజ్యం పాచయం సమిత్, స్వశాఖోక్తేన
విధినా జహుయాద్విష్ణుమంత్రోక్తే. ఉత్తః షోడశభిర్భంత్రే) కుర్యా

స్థోమం యథావిధి, హవనస్య దశాంశేన మృష్టాన్నం భోజయేద్విజాన్. బ్రాహ్మణానాం స్వయం కుర్వాద్యథోక్తనియయ తతః. ప్రసాదార్థే స్వయం కర్ణ సర్వమద్య న కారయేత్. ఉక్తప్రమాణాదధికం ఫలం దశగుణం భవేత్, తతశ్చతుర్గుణం పీతం రజతం చతురశ్రకం ఉపరి దోణమర్థం వా తిలోపరి వినిక్షిపేత్, శ్వేతరస్త్రీణ సంఘాద్య పూర్వ వత్పూజయేత్తరుం దరిద్రాయ సుశీలాయ శ్రోత్రియాయ కుటుంబినే, ఉదబ్బుభాయ విప్రాయ స్వయం పూర్వముఖాస్థితః. సురర్ణవృక్షరాజం చ మంత్రేణ ప్రతిపాదయేత్, ఇహజన్మని వాన్యస్మిన్ బాల్యమకావన వార్ధకే. మనోవాక్కాయ జైరోషైర్ముచ్యతే నాత్ర సంశయః, అచార్యేణాథ విప్రేనసర్వం యత్నేన కారయేత్. ఏనంకృత్వావ్రతీ సమ్యక్ వ్రతస్య పరిపూర్తయే. హేమాశ్వత్థతరుం వద్యాత్ శుక్లా గాం చ పయస్వినిం పిష్పలో వృక్షరాజేన్ద్రోఽగ్నిగర్భస్యమేవ హి, ప్రభుర్వ సస్పతీనాం చ సర్వజన్మని యత్కృతం అఘోషుం నాశయ క్షీప్రం లవ రూపప్రదానతః, అముతయం గృహాణ త్వం విష్ణుమావ ద్విజోత్తమ. స్వీకృత్య దుష్కారం ఘోరం క్షీప్రం శాంతిప్రయచ్ఛమే, ఏవం వ్రతం యః కురుతే పుత్రప్రాప్తప్రవర్ధకం. భుక్త్వా భోగాన్ సువిచలాన్ విష్ణు సాయుజ్యమాప్నుయాత్. ఇతి శ్రీభవిష్యత్తరపురాణే అశ్వత్థలక్ష ప్రదక్షిణవిధిః.

అథ విష్ణులక్షప్రదక్షిణవిధిః.

యుధిష్ఠిర ఉవాచ. భగవన్ దేవదేవేశ సర్వవిద్యావిళారద, కించిద్విజ్ఞప్తుమిచ్ఛామి వక్తుమర్హస్యశేషతః. అజ్ఞానాదథవా జ్ఞానా త్ప్రమాదాచ్చ కృతాని భో, దాయాదవథపూర్వాణి కథంయాన్తి త్మయం పిభో. పాపాని సుబహూన్యత్ర వదస్య మునిసత్తమ. వ్యాస ఉవాచ. లక్షప్రదక్షిణావర్తం నారదోక్తం విధిం శృణు. నారదః, యే లోకాః పాపసంయుక్తా ధర్మాధర్మవివర్జితాః. వ్రతహీనా వ్రతభిష్టా దుదాచారాశ్చ కుత్సితాః, అగ్ని కార్యేణరహితాః శాస్త్ర ధర్మబహిష్కృతాః, నాస్తి కా భిన్నమర్యాదా హైతుకాః కిరవా శతాః. మారాపిత్రోర్విరుద్ధాశ్చ గురుశ్వశురదోహకాః, ఏతేషాం

నిష్కృతం తాత కృపయా వద మేధునా. అజ్ఞానమహా జీవానాం
సాధూనాం త్వం సుహృత్స్మృతః, అనాథనాథ దేవేశ తత్రాపాస్తా
దృశాజనాః ఏతచ్ఛ్రుత్వా తతో బ్రహ్మహర్షానుత్పుల్లనోచసః, సాధు
సాధ్వితి దేవేశో వచసంచేదమబ్రవీత్. బ్రహ్మహర్షాచాచక్షిం వర్ణయామి
సాధూనాం మాహాత్మ్యం చ భవాదృశాం, మాగ్ధ్యోక్తకనాథస్య
కరుణా ముక్తిదాయినీ బ్రహ్మహత్వాదిపాపేషు సంకలీకరణేషు చ,
జాతిభింశకరేష్వేకం అభక్ష్యాభక్షణేషు చ, మానసా నిర్మలం పూర్వం
వ్రతం లక్ష్యపదక్షిణం, సర్వేషామపి పాపానాం మూలామత్యూలనం
పరం. పాపాంధకారనాశాయ పాపేంధనదవానతే, నారాయణే జగ
న్నాథే యోగనిద్రాముపేయుషి ప్రారభేచ్ఛ వ్రతమిదం కుర్యాద్వా
వత్సరిబోధినీ, ద్వాదశ్యాం వా చతుర్దశ్యాం పౌర్ణమాస్యా మథాపివా.
స్నానం కృత్వా సదీతోయే నిత్యకర్మ సమాప్య చ, పశ్చాత్సృ
దక్షిణావర్తకర్తవ్యోహరితీశ్వరః. అనుతనువ్యయం విష్ణుం లక్ష్మీం
నారాయణం హరిం, జగదీశ సమస్తభస్వం పదక్షిణపదేదదే. ఇతి
మంత్రం సముచ్చార్య తుర్యాదవర్తమాదరాత్. పదక్షిణా పృథ
ర్తవ్యా దివసే దివసే విభాః, యావత్పదక్షిణావర్తస్తావద్పాపనిక్షి
పేత్. ఆవాహనాదికం సమ్యగ్ధూపదీపాదిభిస్త దానైవేద్యం పాయసం
పోక్తం తాంబూలం దక్షిణాన్వితం. భోజయేచ్ఛ యథాశక్త్యా
విప్రాన్ సర్వఫలప్రదాన్, సర్వపాపవినాశార్థం నారీభిః పురుషైరపి.
పదక్షిణాః పృథర్తవ్యా యావదుద్బోధినీ భవేత్, లక్ష్యపదక్షిణాః
కార్యా అంత ఉద్యాపనం చరేత్. ఉపవాసప్రకర్తవ్యాశ్చాథవామంద
పానరే, సావర్జీం ప్రతిమాం కృత్వా విష్ణోరమితతేజసః. గరుడేనసమా
యుక్తాం స్థాపయేత్. లక్ష్మీపరి ఆచార్యం వరయిత్వా తు ఋత్విజశ్చ
నిమంత్రయేత్. హోమం చ విష్ణుగాయత్ర్యా తద్దశాంశేన వాగ్యతః,
పాయసం జహుయాత్తత్ర ఆయుతం తిలసర్పిషా. హుత్వా
స్వీప్తకృదాద్యం చ దద్యాద్దానాని సర్వతః, కార్పాసం కంబళం చైవ
గామేకాం చ పయస్వినం. ఆచార్యాయ సపీఠాం తాం ప్రతిమాంచ
నివేదయేత్, బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పశ్చాత్పంచవింశతినంఖ్యయా
ఇతి తస్య వచః శ్రుత్వా నారదుస్తు తథాకరోత్, ధర్మేణ చ కృతం

సర్వం మునేశ్వ వచనాద్వారమ్ ఇతి భవిష్యే విష్ణులక్ష్మప్రతోద్యా పనం సంపూర్ణమ్.

అథ తులసీలక్ష్మప్రదక్షిణవిధిః.

నారద ఉవాచ.. రోహిణీతేయేన విధినాతులసీ పూజ్యతేనదా, తదాచక్ష్య మహాదేవ మమానుగహకారణాత్. మహాదేవ ఉవాచ. శుభే పక్షే శుభే వారే శుభే ఋక్షేశుభోదయే, సర్వదా కేశవార్థంతు రోహిణీతులసీం మునే గృహ స్వాంకణమధ్యే వా గృహస్థాన వనేఽపి వా, శుచా దేశే స తులసీ మర్చయేద్బుద్ధిమాన్సరగి మూలే చ వేదికాం కుర్యాదాలవాలసమన్వితాం, ప్రాతస్తుంధ్యావిధింకృత్వా స్నానపూర్వం దినేదినే. గాయత్ర్యష్టకతం జప్త్వా తులసీం పూజయేత్తతః. ప్రాజ్ఞుభోదజ్ఞుభోవాపిస్థిత్యాప్రయతమానసః. ధ్యాయేచ్ఛ తులసీం దేవీం శ్యామాం కమలలోచనాం, ప్రసన్నాం పద్మపదనాం వరాభయచతుర్భుజాం. కిరీటహార కేయూర కుండలాదివిభూషణాం, ధవళాంశుకసంయుక్తాం పద్మాసవనిషేవితాం. ధ్యానం దేవీ త్రైలోక్య జనని సర్వలోకైకపావని, ఆగచ్ఛ భగవత్స్యత ప్రసీదతులసి ప్రియే. ఆవాహాం సర్వదేవమయే దేవి సర్వధా విష్ణువల్లభే, దేవిస్సర్వమయం దివ్యం గృహాణాసనమివ్యయే. ఆసనం. సర్వదేవమయే దేవి సర్వదేవ సమస్కృతే, దత్తం పాద్యం గృహాణేదం తులసి త్వం ప్రసీద మే. పాద్యం. సర్వతీర్థమయాకారే సర్వాగమనిషేవితే, ఇదమర్ఘ్యంగృహాణ త్వం దేవి దైత్యాన్తకప్రియే. అర్ఘ్యం సర్వలోకస్య రక్షార్థం సదాసన్నిధికారిణీ, గృహాణ తులసిప్రీత్యా ఇదమాచమనీయకం. ఆచమనం. సుగంధిసర్వతీర్థరేభ్యః సమానీతం జలంశుభం, స్నానార్థంతులసి స్వచ్ఛం ప్రీత్యా తత్ప్రీతిగృహ్యతాం. స్నానం. క్షీరోదమథనోద్భూతే చంద్రలక్ష్మీసహోదరి, గృహ్యతాం పరిధానార్థమిదం డ్రోమాంబరం శుభే. వస్త్రం. కంచుకం. ఆచమనం. గంధం పుష్పంతధాధూపందీపం నైవేద్యమేవ చ, తాంబూలం దక్షిణాం చైవ మంత్రపుష్పం తతశ్చ రేత్. ప్రసీద మమ దేవేశే కృపయా పరయాముదా, అభీష్టఫలసిద్ధిం చ కురు మే మాధవప్రియే. దేవైస్సర్వం నిర్మితా పూర్వమర్చితాఽసి మునేశ్వరైః, సమోసమస్తేతులసిపాపం హరహరిప్రియే, తులస్యమృత

జన్మాని సదాత్వం కేశవప్రియే, కేశవార్గం విచిన్యాని శరదా తప
 శోభనే ఇతి ప్రార్థనా. ఇన్వేషమర్చయేన్నిత్యం పాత్రకేవ శుభ
 ర్మరః, మధ్యాహ్నం వాఘ సాయాహ్నం పూజయేత్ప్రియతా
 సరః, వైశాఖే శాన్తికే మాఘే చాతుర్మాసే విశేషశ్శు, పూజయే
 త్తులసిం దేవీమపూపఫలపాయస్తి, అన్యన్యహ్వతనం కించిత్, ధయామి
 తవాగ్రతః, వదతీనే ఫలం ద్రవ సమసా, రే తథావచ ఏవం
 కుర్యాన్బుధికామః సర్వకామః సదావ తు, కంచాశద్భిగ్భవేల్లక్ష్మి
 శ్శైశ్వవిజయః స్మృతః విద్యాభీ తు సహస్రం న అయితేనర్వసంపదః,
 లక్ష్మీతు సర్వసిద్ధిః స్వాన్నాత్ర కార్యా విచారణా. యం యం చింత
 యతేకామంతంతు ప్రాప్నోతిసర్వతః, భుక్త్యా యగేసితాన్ భోగానంతే
 మోక్షమవాప్నుయాత్. ఇదం ఫలం కోటియుతం భవేదత్ర స సంశ
 యః, లక్షసంఖ్యాశ్చ కర్తవ్యాస్తులశ్శాశ్చ వ్రదతీగః. తదా ఉద్యా
 పనం కుర్యాత్తేన సమ్యక్ఫలం లభేత్, ఉద్యాపనం వినా విప్రఫలం
 నైవ భవేత్ప్రచిత్. తస్మాత్సర్వకమిచ్ఛేన ఉద్యాపనవిధిం శృణు,
 సానర్థం ప్రతిమాం విష్ణుః శంఖచక్రగదాన్వితం. తులస్యాయతనం
 చైవ కుర్యాత్సానర్థనిర్మితం, హేమాదినిర్మితే గుంధీ పూర్ణపాత్రసమ
 న్విశే. పుణ్యోదకైః పంచరత్నైః, కుశభూర్వాప్రపూరితే, తస్యాపరి
 స్యసేద్విష్ణుం లక్ష్మ్యా తులసి సమంపూజాం పురుషసూక్తేన కుర్యా
 త్సర్వప్రయత్నతః, ఉపచారైః పోడశభిర్భక్తిభావేనసమ్యుతః రాత్రోబాగ
 రణం కుర్యాత్పురాణైర్వేదపాఠకైః, వైష్ణవైశ్చవబంధశ్చ స్మృత్యై
 రావద్యైస్తథైవ చ. తతః పాత్రః సమత్థాయ హోమం కుర్యాద్విభా
 సతః, వైష్ణవేన తు మంత్రేణ తిల్యాజ్యేన విశేషతః. పాయసేనఘృతా
 క్తేన అష్టోత్తరసహస్రీకం, ఆచార్యాయ సనత్సం గాం దక్షిణం
 వస్త్రసంయుతం బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్ప్రశ్నార్సహస్రం వాఘశక్తితః,
 శతం వా భోజయేద్దేమానష్టావింశతి వా పునః. శేభ్యోఽపి దక్షిణ
 దద్యాద్విత్తశాత్ర్యం స శారయేత్, ఏవం యః కురుతే మర్త్యస్రస్య
 పుణ్యఫలంశృణు లశ్వమేధసహస్రస్య వాజపేయశతస్య చ, తత్పుణ్యం
 లభతే మర్త్య నాత్ర కార్యా విచారణా. ఇదం రహస్యం పరమం స
 వాచ్యం యస్య కస్యచిత్, విష్ణుప్రీతికరం యస్మాత్స్తాత్సర్వప్రకాశకం.

ప్రదక్షిణంతులస్వాస్తుమాహుత్వ్యం శృణుమాన్నరః. సకృద్వా పఠతే
యో వైస గచ్ఛేద్వైష్ణవం పదం. ఇతి శ్రీతులసీవ్రతాద్వాపనం భవి
ష్యత్పురాణోక్తం సంపూర్ణమ్.

అథ గోబ్రాహ్మణాగ్నిహనుమత్ప్రదక్షిణవిధిః.

యుద్ధిష్ఠిర ఉవాచ. కించిద్విజ్ఞప్తుమిచ్ఛామివస్తుయర్హస్యశేషతః,
అజ్ఞానాదథవా జ్ఞానాత్ప్రమాణాద్వా కృతం హి యత్. పాపాని చ
బహూన్యత్ర విలయం యాన్తి శక్యద. వ్యాస ఉవాచ. లక్షప్రద
క్షిణాః కార్యా బ్రాహ్మణేషు శ్చ శ్చా గవిః. నారదఃయేచపాపరతా
నిత్యం ధర్మాధర్మవివర్జితాః, ప్రసీనా మరాచారా జ్ఞానహీనాశ్చ
జంతవః. తేషాం పాపవినాశార్థంప్రాయశ్చిత్తం కథంభవేత్. బ్రహ్మో
వాచ. కిం వ్యయోమి సాధూనాం మాహుత్వ్యం చ భవాదృశాం.
సాధు సాం చ క్షిప్రేంద్ర వచ్చి తే వ్రతముత్తమం. బహుహత్వాది
పాపేషు సుకరికరణేషు చ, జాతిభ్రంశకరేచాపి అభక్ష్యస్యచభక్షణే.
విష్ణునా శ్చిత్తంపూర్వం వ్రతంలక్షప్రదక్షిణం, సర్వేషామపి పాపా
నాం నాశకం పరమం శుభం. ఆపాణే శుక్లపక్షే తు ఏకాదశ్యానిశే
షతః, ద్వాదశ్యాం పార్వతాస్యాం వా ప్రారభేద్యితముత్తమం. దేశ
కాతా తు సంకీర్త్య సత్త్వాగురువినాయకా, లక్షప్రదక్షిణాఃకార్యాస్త్రీ
నగ్నింశ్చ శుచివ్రతః. జితేంద్రియో జితప్రాణో చూఢే మంత్రం సముచ్చ
రేత్. మంత్రః సమస్తే గర్వావత్యాయ సమస్తే దక్షిణాగ్నే,
సమ ఆహవనీయామయహవేద్యై నమోనమః. గోర్వా ప్రదక్షిణాః
కార్యా లక్షసంఖ్యా యథావిధి, పూర్వం పూజ్య చ గామేకాం
దత్వా నైవేద్యముత్తమం, పశ్చాత్ప్రదక్షిణాః కార్యా పశ్చాత్తాం చ
పునః పునః మంత్రః. గవామంగేషు తిష్ఠంతి భువనాని చకుర్దశ, శుక్లా
త్తస్మాచ్ఛివం మే స్వాదిహలోకే పరత్ర చ ఏవ ప్రదక్షిణా శ్చ త్వా
కర్మసాక్షైః ప్రముచ్యతే, కర్మనిష్ఠశుచింవిపిం ప్రాజయేద్విధివపుభః.
తతః ప్రదక్షిణాః కార్యా యావల్లతం భవేద్వ్రతం, భూమిదేవ సమ
స్తుభ్యం సమస్తే బ్రహ్మరూపిణే. పూజతో దేవ దైత్యైస్త్యయతః
శాంతిం ప్రియచ్చ మే, ఏవం హనుమత, కార్యా భూతప్రేరవినాశినః.
పోడలై రుపచారైశ్చ పూజయేద్వాయురుద్రజం, తతః ప్రదక్షిణాః

కార్యా ఆత్మకార్యార్థసిద్ధయే మగ్రశః. మనోజవం మారుతతుల్యవేగం
జహేంద్రియం బుద్ధిమతాం వరిష్టం, వాతాశ్శుజం వాసరః సూర్యముఖ్యం
త్రిరామదూతం శరణం ప్రపద్యే. రామదూత మహావీర రుద్రబీజ
వమున్నవ, అంజనాగర్భసంభూత వాయుపుత్ర పరమామృతే. ఏవం
పరిదక్షిణావర్తం కుర్యా దేవం పరియశ్చతః, సుతః పేతపితౄణామద్యా
వినశ్యంతినసంశయః. ఆదిత్యాదిగ్రహాన్పురే శాన్తిం యాన్తి శిష్యాన్, యా
శిష్యాపనవిధానానాం పుణ్యానాం వాచయేత్తతః. ఆచార్యం వర
యితాచ ప్రతిమాః స్వర్ణసంభవాః, అవణం కలశం పూర్ణం ప్లావయే
న్నందతేతుభే. విరచ్య లింగతోభద్రం పూజయేద్దేవమంజసా, పాయసం
జహయూత్తత్ర వత్సన్తంత్రే గ్రిచక్షణః. అష్టోత్తరవహస్రం తు
ప్రాయశ్చిత్తం చరేచ్ఛుభం, మండలం దక్షిణాయుగ్లం ఆచార్యాయ
నివేదయేత్. బ్రాహ్మణాన్ భోజయేచ్ఛుక్త్వా విత్ శార్యవివర్జితః,
యే కుర్యన్తి వ్రతవిదం పాపముక్తాభవన్తి తే. భుక్త్వా యథాప్రీతాన్
భోగానన్తే సాయుజ్యమాంసుయసి. ఇతి భవిష్యే విహగ్నిగోమానుష
ల్లక్షప్రదక్షిణోద్వాపనం సంపూర్ణమ్.

అథ లక్షణిల్యపత్రిగూఢా.

వ్యాసఉవాచ. పూర్వజన్మని తు వ్యాసః శ ఆస్మి దాక్షసోఽపి నః,
కిమిథం కర్మకృతవాన్ కథం కర్తృం నమస్మిహమ్, కిం శీలం కస్యమా
చారస్తస్మిన్మాచక్ష్య నాభిజ, కిం నామ స కథం ప్రాప్తః సాగోక్యం
తద్వదవ్యమే. బ్రహ్మోవాచ. విదర్భదేశే సగరం మోదాశాఖ్యం
బభూవ హ, విఖ్యాతం త్రిషు లోకేషు కుజేరసగగోపనం. భీమో
నామాభవద్వాన్యథో సగరే మాంసనిక్రయా, పరేషాం గోవకథనే
దోషో యస్యాపి వర్తతే. పశ్యేత్ కృతే ప్రకర్తవ్యం యత్తత్త్వం స చ
మత్సరాత్. బ్రహ్మోవాచ స రాజకార్యం కురుతే న్యయం భుజ్జ్ఞే-
పరస్త్రియః, రాష్ట్రే శృణోతి మార్గస్థాం యాతాం వా సపతిం
తథా. బలాదానయతే భోక్తుం క్రందతీం రుదతీమసి, నవాంగనాదికే
జ్ఞాతే భోక్తుం విషయలంపటః సచోక్తం కురుతే నారీ తస్యద్వష్టిపథం
గతా, తామాలింగ్యబలాతామీచుంబత్యేతాంభజశ్యసి. పరద్రవ్యా
ని గృహ్లాని ధనాని స బలాత్పునః, తస్య తాదృగ్మహామంత్రిసుప్తబుద్ధి

రథేతరః. ఏవం దుగాచారరతో న కన్యాం న చ మాతరమ్, న వర్జ
యతి సంభోగే భగినీమపి నిర్వృణగి న బ్రహ్మహత్యాం మనుతే న స్త్రీ
బాలవధం తథా, ఏవం పాపసమాచారౌ పాపానాం పర్యతావివ.
ఆస్తాముభౌ దుష్టబుద్ధీ రాజామాత్యౌ సుశుస్సహా, న బ్రాహ్మణో న
సన్న్యాసినీ తద్వ హేయాతి భిక్షితుం. న రాష్ట్రే నామ తస్మాసిద్ధహృతి
ప్రాకృతోఽపి చ, ఏకదా మృగయార్థం తౌ. యాతౌ చ గహనంవనం.
హతాని మృగయాథాని పక్షియాథాన్య నేకశః, తాని ప్రావయ్య
నగరే అశ్వరూఢౌ స్వయం పునః. శివస్య చ మహాస్థానం పథితౌ
పశ్యతః స్మ హ, యస్మిన్ విరాజతే మూర్తిశ్చక్త్రై సహ శివస్య చ
స్థాపితా రాఘవేణాసా పుత్రార్థం కుర్వతా తపః, భక్త్యా నాత్మా
త్మైతో యత్ర దేవదేవో హ్యుమాపతిః, పంచాక్షరేణ మంత్రేణ
ధ్యాయతా బహువాసరమ్. దత్వాతస్తే వ రాస్తేవప్రదదౌ వాంఛితా
న్యపి, తతో వసిష్ఠవాసేన తేనేయం స్థాపితా దృఢా, ఉమామహేశ్వరీ
మూర్తిర్వసిష్ఠేన పురా కృతా. తస్యా దర్శనతో నృణాం పురుషార్థా
శ్చతుర్విధాః, స్మరణాత్పుజనాచ్ఛాపి సేవ్యంతే నాత్ర సంశయః
ఉమామహేశ్వరస్యాస్య పురతో యే సమాగతాః, పఠంతు దండవ
దూభమా పూతకాశ్చ భవంతు తే ఏవం వసిష్ఠవాక్యేన సా
మూర్తిర్భువి వివ్రధే, శివస్య భజనేనాస్య స్మరణేనార్చనేన చ రామ
లక్ష్మణశత్రుఘ్నభరతనాదృశాసుతాః, జాతా లోకేషు విఖ్యాతాః
సర్వజ్ఞాః శూరసమ్మతాః. ఏవంభూతం మహారమ్యం తౌ చ దృష్ట్వా
శివాలయం, ఉమామహేశ్వరీం మూర్తిం రాజామాత్యౌ ప్రపూజతుః.
బిల్వపత్రైశ్చ సంపూజ్య అచ్ఛిద్రైః కోమలైః శుభైః, ప్రదక్షిణీకృత్య
గృహసూయతుః క్షణమాత్రిణః. ఏతదేవ వరం పుణ్యం దైవాజ్ఞాతం
తయోస్తదా, ఏవం పాపసమాచారౌ రాజ్యం కృత్వాపి మమృతుః.
బద్ధ్వా పాతైర్యామ్యదూతైర్నీ తౌ తౌ శమనాంతికమ్. చిత్రగుప్తం
సమాహూయ పప్రచ్ఛ చ శుభాశుభం, తేనోక్తం నైతయోరస్తపుణ్య
తేశో రవేస్సుత. పాపానాం గణనా నాస్తి తిచ్చుత్త్రైవాబ్రవిద్యమః,
పథ్యతాం బధ్యతాం సమ్యక్ క్షిప్యతాం సంకేషు చ. మృత్యులోకే
నిగ్మహ్యైతో నిచయోనినిరోధనైః, కుండే నిచమయేపంకే సహస్రం

పరివర్తనరాన్ వ్యక్తకన్యన్ క్రమేణైతే ఘృతభుక్తిః ఘనంచయే, అనయోః
పుణ్యలేకోఽస్తి చూతాః శృణుతి సత్యం. ప్రసంగాదర్పితో
ద్వష్టో దేవ ఆభ్యాముపాపశ్చ, తేన పుణ్యని పాపైశ్చ పాపం వ్యతిరి
వ్యతిరి, ఏవమాకర్ణ్య తద్వాక్యం మాత్తర్పితై పాపై దృశం, కుంభ
పాకే శోణితోదే నిరయే చార వేఽపిత్. నిష్క్రియ కాలము దేవక్రమశ్చ
శతపత్నరాన్, తామిస్రే చాంధతామిస్రే పూయాశోణితగర్హమేకంటకే
చ క్షతాంగౌ తౌ సంతప్తి లప్తవాలుకే, భక్తితో క్రిమిభిస్తత్ర
భృశం శునిముఖే ఉభౌ. అసిపత్త్రానీ ఘోరే తతో సీతావ్రభావః,
యత్ర తస్మాభిఘాతేన చ్ఛ్మభిద్యత పాపినాం. తతస్తప్తశిలాయాం తౌ
నిష్పిష్టౌ ఘుఘాతతః, భుక్త్వా తు సర కా నేగ వింశతిం బహువాసరం.
తద్దుఃఖం శత్యతే వక్త్రం శేషేనాపి కిచాచన, ఏవం బహుసహస్రాణి
భుక్త్వా భోగాననేకతః. వస్త్రైర్భోగౌ తౌ పాప శేషేణ భవమాగతౌ,
ఏకోజాతీకాకయోనాపులూకేఽభూత్పరోఽపి చ. తత ఏకోదద్దురోఽ
భూదవరః సరతోఽధవత్, తత ఏకో విషధరోఽపరోఽభూర్వృశ్చికో
ఽపిచ. తత్రాపి కుమతీ పాపం నానాలోకం విదంశతః, శునిమార్జార
యోసీ తౌ జాతౌ సకులసూకరా. వృక్షజంబుకీ యోసీ తౌ జాతౌ
ఘోటకగర్దభౌ, తత ఉష్మగజౌ జాతౌ తతో సక్రమహంబ్వవౌ. తతో
వ్యాఘ్రముగౌ జాతౌ తతో వృషభకాసరౌ, ఏవంసానామేనిగతౌతత
శ్చిందాల కాంత్యజౌ. రాక్షసిం భల్లయోనిం చ లలిశ్చం తలమూపతు,
తౌ తు పింగాక్షదుర్బుధి నామ్నా జాతౌ చ భూతే. ఆజన్మకృత
పాపస్య కథనే బహుదోషతా, యదా తౌ రాజ్యవృద్ధిః ఆప్తాం పాప
రతో సదా. ఏవం పుణ్యం తయోరాసి స్మృగయాం చరంతః క్వచిత్,
మహాదేవస్య నమనం దర్శనం చ ప్రదక్షిణం, అర్చనం బిల్వపత్రాద్ర్య
స్తుప్త ఆసీదుమావతః, అగాధం తత్తయోః పుణ్యం పూర్వజన్మని
సంచితం. యదా పునా రాక్షసోఽసౌ ధూమపం భక్షతుం గతః,
సమారూఢో బిల్వవృక్షం తత్ప్రిత్రాణి చ మస్తకే పతితాని
ఉమేశస్య తుష్టోఽభూత్స ద్వయారంభి, దివ్యదేవాం తయోర్దర్శన్
స్వలోకం వ్రాపయద్విభుః. ఏతత్తక్షతంపూర్వజన్మకర్మచ వై తయోః,
బిల్వపత్రార్చితో దేవస్తుష్టోఽభూత్స ఉమావతః. లక్ష్మపూజాం వక్తు

ర్యాచ్చ పసినో హి శివో భవేత్, ఏవం హి బిల్వపత్రిశ్చ సర్వకా
 మార్గసిద్ధయే. శ్రీకామబిల్వపత్రిశ్చ పూజయేచ్చ యథావిధి, లక్షణ
 సర్వసిద్ధిశ్చ నాత్ర కార్యా విచారణా. యు యు చింతయతే కామం
 తంతం ప్రాప్నోతి సర్వసః, అథ నిప) ప్రవక్ష్యామి బిల్వపత్రిశ్చ
 పూజనం. శివప్రీతికరం స్థానం శివభక్తి వివర్ధనం, వైశాఖే శ్రావణే
 ఉద్భేదిల్వపత్రిత్రార్చనం స్మృతం ది నేది నేసహస్రం తు అర్చయేద్బిల్వపత్రికై
 ఏవం మాసత్రయం కుర్వాత్తత ఉద్వాపనం చరేత్. ఉద్వాపనం ప్రవ
 క్ష్యామి వ్రతస్య పరిపూర్తయే, ఆహూయ బ్రాహ్మణాన్ సర్వాన్
 సుచంద్రే చ శుభేదితే. యత్ర చోద్వాపనం కార్యం మండలం తత్రకార
 యేత్, కర్తవ్యం స్వగృహే విప్రైస్తత్సర్వం సుకృతం భవేత్. వేదికా
 తత్త్రికర్తవ్యా మంటపే చ సుశోభనే, గీతనాదిత్రఘోషేణ బ్రహ్మ
 ఘోషేణ భూయసా. విప్రస్య మంటపే తస్మిన్నాచార్యేణ ద్విజైస్సహ,
 మాసతిథ్యాది సంకీర్త్య కుర్యాత్సప్తయనం తతః పుణ్యాహవాచనం
 కార్యమాచార్యవరణం తథా, తతో బ్రాహ్మణమూహూయ వేద
 వేదాంగసారం. ఆచార్యం వరయేత్పూర్వం ఋత్విగేకాదశైస్సహ,
 దేవాగారేఽథవా గోషే శుద్ధే వా స్వీయమందిరే. పుష్పమంటపి కాం
 కృత్వా పటపస్త్రాదివేష్టితాం, తన్మధ్యేలింగతోభద్రం రచయేత్లక్షణాన్వి
 తమ్. కుంచస్య రుద్రీకోణే తు అర్చయే ద్వేదికాం వ్రతీ, వస్త్రేణాచ్ఛా
 ద్యతాం వేదిం రచయేత్తత్రతండులైః. కుర్యాత్తండులకై లాసంత్రికూటం
 తస్య చోపరి, న్యసేద్దేవికయా సార్థం శంకరం గోకశంకరం. సావర్ణిం
 పృతిమాం కృత్వా స్థాపయేత్తండులోపరి, బ్రహ్మణం దక్షిణే భాగే
 సావిత్ర్యా సహసుపృథం. కాబేర్యాం స్థాపయేద్విష్ణుం లక్ష్మ్యా సహగరు
 త్మతా, మహేశం స్థాపయేత్తత్ర తామ్రం వా మృణ్మయం శుభం.
 గంగోదకసమాముక్తం పంచరత్నసమన్వితం, పంచపల్లవసంయుక్తం
 స్థాపయేచ్చ తతోఽగ్రతః. వస్త్రయుగ్మేన సంవేష్ట్య కైలాసం కలశం
 శుభం, యదుక్తంతత్రకల్పోక్తం పూజనం తత్రకారయేత్. వేదశాస్త్ర
 పృమాణేన రాత్రిం తాం గమయేద్వృతీ, తతః ప్రభాతసమయే సున్నా
 య చ శుచిర్భవేత్. స్థండిలం కారయేత్తత్ర న్యశాఖోక్తవిధానతః,
 హవనం చ ప్రకుర్వీత సతిలాజ్యేన సాయన్తే. మూలమంత్రేణ గాయత్ర్య

శంభోర్నామసహస్రకః, యేన మంత్రేణ పూజా తు కృతా తేనైవ హవయేత్. హవనం తద్దశాంశేన తద్దశాంశేన తర్పణం, హోజనం తద్దశాంశేన కుర్వాత్తిలయ వైస్సహ. ఏవం హోమః ప్రాచుర్వీత అష్టోత్తర సహస్రకం, బిల్వపత్త్రం సువర్ణస్వర్ణార్చయేద్వ ఊహానతి. ఆచార్యం పూజ్యయేద్విప్రాంస్తావయేద్దక్షిణాబిభిషి పయస్వినిం చ గాం దద్యాద్ధిరజ్యేన సహైవ తు. పత్రిమాం చ సవస్త్రాం చ కలశం హర్షణం తిథా, దత్వా త్సుమాపయేత్పశ్చాద్దేవదేవం జగన్మమ. అర్చయేత్ పితౄణాం నామ లక్ష పూజాం కరోతి యః, పుత్రప్రాప్త్యైవ సోఽర్హః రాజ్యం ప్రాప్నోతి శాశ్వతం. య ఇదం పఠతే నిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమన్వితః, దేవదేవో మహాదేవో దదాతి విపులాం గతిం ఇతి సుందపురాణ ఉత్తరఖండే బిల్వదళలక్షపూజనోద్భావనమ్.

అథ కేశస్య వానాలక్షపుష్పపూజానిధిః.

ఋషయః ఊహుః. యాని కాని చ తీర్థాని పుణ్యాన్యామతనాని చ, కిముద్దిశ్యంత కాన్యాణి తత్సర్వం కథయిష్యామః. శివాఖ్యానపరో లోకే త్వత్తోఽన్యో సహా విద్యతే, క్షిపయా వ్యాసదేవస్యః పృథ్వోఽసి మహామతే. లోమశ ఉవాచ. పృథివ్యాం యాని తీర్థాని నా గాంతాని భో ద్విజ, మాహాత్మ్యాని చ శాస్త్రాణి కథితాని మయా ధరా. ఇదా నీం వక్తుమిచ్ఛామి లక్షపూజాం శివస్య చ, సుందేన చ సమాఖ్యాతా లగస్త్యాయ మహాత్మానే. తేనైవ కథితా పూజా మమాగే లక్షపుష్పికా, యద్యద్వృతౌ భవేత్పుష్పం శంకరేతు సమర్చయేత్. శ్రావణే మాధవే ఊర్జే ప్రదద్యాల్లక్షపుష్పికాం, ఏకైకం మూలమంత్రేణ రుద్రమంత్రేణ వా పునః అథ వారుద్రస్తోత్రేన సహస్రేణాథ వా వ్రతీ, అర్చయేత్సర్వతీనాథం సమో రుద్రాయ వా జపేత్. అనేనైవ ప్రకాశేణ లక్షపూజాం సమర్చయేత్. ఋషయః. యాని కాని చ పుష్పాణి విశిష్టాని శివార్చనే, తాని సర్వాణి భో బృహ్మన్ కథయస్వ యథా మమ. లోమశ ఉవాచ. బార్హత్యంకర్ణికారం చ కరవీరంతిలస్య చ, బిల్వపుష్పం చ కల్పారం అర్కం మందారమేవ చ, నీలోత్పలం చ కమలం కుముదం చ కుశేశయం మాలతీం చంపకం చైవ తథా శామంతికం శుభం, సారంగం శతపత్త్రం చ సోవీరం మునిసంజ్ఞకం. జాతీం పాట

లకం చైవ పున్నాగం చ విశిష్టతే, కదంబం చ కుసుంభం చ అశోకం
 వకుళం తథా పలాశకోరకం చైవ ద్రోణం దుశూరకం తథా, ఏతా
 న్సన్యాని పుష్పాని విశిష్టాని శివార్చనే, ఏతేషాం లక్షపూజాం
 వై యః కరోతి నరోశ్చ సు, భుక్త్వా భోగాన్ మవిపులాన్ శివేన
 సహ మోదతే, ఆ యః పామేన కర్తవ్యం చంపకైః పూజనం మహత్.
 విద్యాకామేన కర్తవ్యమర్చాపుష్పైర్ద్వితేషతః, మిత్రీకామేన కర్తవ్యం
 చంపకైః పూజనం మహత్, విద్యాకామేన కర్తవ్య మర్చాపుష్పై
 ర్ద్వితేషతః, మిత్రీకామేన కర్తవ్యం బాహ్యైః పూజనం మహత్.
 కరవీరైర్జాతికుసుమైశ్చంపకైర్నాగకేసరైః, వకుళీతలపుష్పానైర్ధనకా
 మస్త పూజయేత్. నుశస్యన్న నాశనార్థాయ ద్రోణపుష్పైస్తు పూజ్య
 తాం, కల్పారైః కర్ణికారైశ్చ మందారైః కుసుమైః శుభైః. శ్రీకామేన
 చ కర్తవ్యం బిల్వపత్తైస్తు పూజనం, విద్యాకామేన కర్తవ్యం
 శంకరస్య ప్రపూజనం పలాశైః సాటలైశ్చైవ కదంబకుసుమైస్తథా,
 మహావ్యాధిగిరాసార్థం పారిజాతైస్తు పూజనం, వశీకరణకామస్త
 సవీరైస్తాం దేవేషు యః, తస్య విశ్వం భవేద్వశ్యం నాత్ర కార్యా
 విచారణ, దేవదాన గంధర్వా చశిషాః భవంతి హి, పుత్రీకా
 మేన కర్తవ్యం దుశూరకపుష్పైః శుభైః ఉగ్రమాం శ్రీకుసుమోత్తి
 ప్రసాదాచ్చ కరస్య చ, ఏనం పరైశ్చ పుష్పైశ్చ సర్వకామార్థసిద్ధయే.
 పూజయేత్పర్యంతీవాగం భక్తియుక్తేన చేరసా, యం యం చింత
 యతే కామం తం తమాప్నోతి మానవః, లక్షపుష్పైః పూజనేన ప్రస
 న్నః శంకరో యథా, ఉద్యాపనం ప్రవక్ష్యామి వ్రతస్య పరిపూర్తయే.
 యథా బిల్వార్చనే చోక్తం తథావోద్యాపనం చరేత్, అత్రీ పుష్ప
 పూజనే విశేషమాహ. తతః శివాలయం గత్వా సభార్యేణ ద్విజేనతు,
 స్నానం పంచామృతేనైవ రుద్రసూక్తవిధానతః పూజాం సువర్ణ
 పుష్పైశ్చబుతుకాలోద్భవైస్తథా, కారయేత్తస్య లింగస్య యథాశక్త్యా
 తు పూజనం. వస్త్రం పుష్పం సమభ్యర్చ్య దంపతి భోజయేత్తతః,
 ప్రదక్షిణనమసాః-రాన్ కృత్వా మూర్ధ్ని ధృతాంజలిః. క్షమాపయే
 న్మహాదేవం ముహుర్ముహురతంద్రితః, మహాదేవ జగన్నాథ భక్తానాం
 కార్యకారక, త్వత్ప్రసాదాదహం యాచే శీఘ్రం కార్యప్రదోభవ, అనే

నైవ విధానేన లక్షపూజాం కరోతి యః పుత్రస్తోత్రప్రసాదైశ్చ
రాజ్యం ప్రాప్నోతి శాశ్వతం, య ఇదం పఠేత్ నిత్యం శ్రద్ధాభక్తిసమ
న్విత్. దేవదేవో మహాదేవో దదాతి నిపులాం గతిం. ఇతి సాంధే
ఉత్తరఖండే శివస్య లక్షనానావిధపుష్పపూజోద్ఘాటనమ్.

లక్ష తులసీపూజా.

మాసపక్షాద్వల్లిఖ్య. మమ సంకుప్తపాదక్షయార్థం శ్రీమహావిష్ణు
ప్రీత్యర్థం తులసీలక్షపూజాం కరిష్యే. ఇతి సంకల్ప్య తులసీప్రార్థనా
దేవైస్త్యం నిర్మితా పూర్వం అర్చితాసి మునీశ్వరైః, సమో సమస్తే
తులసి సాపం హర హరిపిఠే కేశవార్థం విచిన్వాసః, వరదా భవ
శోభనే, సంగృహ్యతులసీపత్రం విష్ణోర్భక్త్యా సమర్పయేత్. కృష్ణ
ఉవాచ. అథ రాజన్ ప్రవక్ష్యామి లక్షప్రీతులసీవ్రతం, విష్ణుప్రీతికరం
నృణాం విష్ణుభక్తిప్రవర్ధనం తులసీవ్రథవైః పక్ష్యాయో నరక పూజ
యేద్ధరిం, న స లిప్యేత పాపాన్మౌ పద్మపత్రమివాంభసా. సువర్ణభార
మేకం తు రజతం చ చతుర్థణం, తత్ఫలం సమవాప్నోతి తులసీదళపూజ
నాత్, రత్నవైడూర్యముక్తాభిః ప్రవాళాదిభిరర్చితః, స తుష్కతి తథా
విష్ణుస్తులసీపూజనాద్యథా. తులసీపూజనీభిస్తు పూజితో యేన కేశవః,
ఆజన్మకృతపాపస్య తేన సంమార్జితా లిపిః. యా దృష్టా నిఖిలార్తి
సావశమనీ స్ఫుష్టా వపుః సావనీ రో గాణా మభివందితానిరసనీశ్చాం
తకత్రాసినీ, ప్రత్యాపక్తివిధాయినీ భగవతః కృష్ణస్య సంరోపితా య
స్యాచ్ఛాకరణేఽపి ముక్తిఫలదా తస్యై తులస్యైసమః. కార్తికేమాసి
కుర్వన్తి మాఘే వా మధువైరిణీ, అగ్రణం తులసీపత్రసహస్రస్య దినే
దినే. ఏవం మాసవ్రతయం కుర్వాత్తత ఉద్యాపనం చరేత్, వైశాఖే
మాఖ ఊర్జే వా కుర్వాదుద్యాపనం క్రమాత్. యస్మిన్ మాసే ప్రక
ర్తవ్యం గురుశుక్రోదయే సతి, హరేర్దినే శుభే మాసి కుర్వాదుద్యా
పనం వ్రతీ. ఆచార్యం వరయేదాచా వేదవేదాంగసారగం, దాంతం
శాంతం తథా సాయం నిత్యం బ్రాహ్మణవర్చసం. విధిజ్ఞం తత్త్వ
వేత్తారం శుచిష్టుతిం తపస్వినం, స్వగృహాశ్శక్తేన మార్గేణపుర్యే
ద్యుః స్వస్తివాచనం. సావర్ణీం ప్రతిమాం విష్ణోశ్శంఖచక్రగదాన్వితాం,
తులస్యాయతనం చైవ కుర్వాద్దేమవినిర్మితం. హేమాదినిర్మితంకుంభం

గార్జపాత్రసమన్వితం, పుణ్యోద్వేగైః పంచరత్నైః కుశదూర్వావస్త్రపూ-
తం. తస్మాద్విధిః సర్వసేద్యం లక్ష్యా చ తులసీపత్రం, పూజాంపురుష-
సాక్షాత్ కుర్వాత్ప్రసాదాదేవతాః. ఉపచారైః పూజితశభిః పూజయేచ్ఛ
ఏథా హరిం, రాతౌ జగదాం కుర్వాత్పురాణైర్వేదపాఠకైః.
తః ప్రాతః సముత్థాయ హోమం కుర్వాద్విధానతః, వైష్ణవేన తు
సంతేజ తిలాజ్యేన విశేషశః. హయసేన ఘృతాక్షేన అష్టోత్తరసహ-
సకం, ఆచార్యాయ సమర్పణం గాం దక్షిణావస్తుసంయుతం.
బ్రాహ్మణాన్ భోజయేత్పూజ్య తుహస్రం వాఘశక్తితః, శతం వాష్టా-
ంశతం వా భోజయేద్భాగ్యకర్తృణాం నియతః, తేభ్యోఽపిదక్షిణాం దద్యా-
ద్విత్తశాత్యం న కరయేత్, ఏవం యః కురుతే మర్త్యోవిష్ణుసాయుజ్య-
యాఘ్నయాత్. విష్ణుప్రీతికరం యస్మాత్ స్వాత్సర్వవ్రతాధికం, తులసీ
లక్షపూజ్యం చుహశ్శర్వం శృణుయాన్నరః. సకృద్వాపి వతే
న్నిత్యం గచ్ఛేద్విష్ణుపదం పదం, హోమభస్మ సమాదాయ రక్షాం
కృత్యా దిశాఽర్చయేత్. బ్రహ్మరాక్షసభూతానాం శాంతయే కారయే
దిశం నామ దిశాగతే ప్రాప్తే గర్భిణ్యాశ్శిశునిర్జమే. భస్మప్రాక్షణ-
మాత్రేణ సర్వం వర్జ్యదృశ్యం వృణాం. ఇతి శ్రీభవిష్యత్ పరమహంసే
లక్షతులసీవ్రతో ద్వాపదం సంపూర్ణమ్.

అథ విష్ణులక్షపుష్పపూజావిధిః.

మువయః. యాని కాని చ తీర్థాని పుణ్యస్థానాశుతనాని చ,
కిముద్దిశ్య చ కార్యాణి తత్సర్వం కథయన్త్రీధా. లోమశః పృథివ్యాం
యాని తీర్థాని సాగరాంతాని భో విజ్ఞాః, మాహాత్మాని చ సర్వాణి
కథితాని మయా పురా. ఇదాసిం వక్తుమిచ్ఛామి పుష్పాణాం పూజనం
తవ, లక్షపూజాం ప్రవక్ష్యామి విష్ణోరమిత తేజసః పుష్పాణాం లక్ష-
పూజాం తు కార్తిక్యాం చ సమాచరేత్, మాఘే వా బాహుళ్యే వాపి
విదధ్యాల్లక్షపుష్పికాం. యద్యద్వైతే భవేత్పుష్పం విష్ణుం సమర్ప-
యేత్, ఏతేకం మూలమంత్రేణ నిష్ణుమాక్షేన వా పునః. అథవా విష్ణు-
గాయత్ర్యా నామ్నా చైవ ప్రపూజయేత్, విష్ణోస్సహస్రనామ్నా
వై లక్షపూజాం తు కారయేత్ అనీకర్ణికారం చ కరవీరం తిలస్య
చ, బార్హతంశేతీకిం చైవ తథా మందారమేవ చ. నీలోత్పలం సకుము

దం మాలతీం చంపకంతథా. జాతీపాటలగం చైవ పున్నాగం చ కదం
 బకం, కల్వారం చైవ సారంగమణోకం వకుళం తథా. మునిపుష్పాని
 శస్తాని విష్ణోరమితతేజసః, పాలాశం కంటకపుష్పం కమలం కోరకంతథా.
 నీలపుష్పం ధాత్రిపుష్పం హ రేః శస్తాని నైసదా, ఏవం కుర్వసి యేభక్త్యా
 తే యాంతి సారిమందిరం. ఆయుషా మన కర్తవ్య మనసీధాత్రిజై
 స్రథా, పుత్ర కామేన కర్తవ్యం బార్హస్పతిపూజనం హ రేః. కరవీరై
 ర్జాజకుసుమైశ్చంపకై ర్నాగ కేసరైః, నకులీతిలపుష్పాన్ ర్ధనకామస్త
 పూజయేత్. కల్వారైః కర్ణికారైశ్చ మందారికుసుమైః శుభః, విద్యా
 కామేన కర్తవ్యం విష్ణోర్భక్త్యా చ పూజనం. పాలాశః పాటలైశ్చైవ
 కదంబైః పూజనం మహత్, మహావ్యాధివినాశార్థం పారిజాతైశ్చ
 పూజనం వశీకరణకామశ్చ సావీరీస్తావయేద్ధరిం, తస్య వశ్యం భవే
 ద్విశ్వం వాత్ర కార్యా విచారణా. చేవదానవగంధర్వావశ్యా ఏవ స
 సంశయః, శ్రీ కామేన తుకర్తవ్యం కేతకీపూజనం మహత్. ఏవం హి సర్వ
 పుష్పైశ్చ సర్వకార్యార్థసిద్ధయే, లక్షపూజాం ప్రకుర్వాచ్చ ప్రసన్నో
 ఽథ హరిర్భవేత్. ఉద్వాపనం తథా కార్యం తులసీపూజనే యథా,
 ఏవం యః కురుతే పూజాం తస్య విష్ణుః ప్రసీదతి. ఇతి విష్ణుధర్మోల్కపుష్ప
 పూజనోద్వాపనం సంపూర్ణమ్.

అథ ప్రాతఃస్నానక్రతమ్.

వారుణసంహితాయాం భృగుః. భగవన్ముచ్చతేజంతఃస్సాతీకేన
 కర్మణా, సర్వేభ్యోఽపి చ పాపృభ్యస్తదనుబ్రూహిసాంప్రతమ్. వరుణః
 స్నాత్వా పాపైర్విముచ్ఛేత జన్తుర్నా న్యేన కర్మణా, ప్రాతః స్నా
 త్వైవ సర్వేఽపి విపాపా ముక్తిమాఘ్నువన్. భృగుః స్నానం కిం లక్ష
 ణం తాత కథం కతివిధం కదా, కుత్ర కార్యం కోఽధికారి సర్వమా
 చక్షు సాదరమ్ వరుణః. మలనిర్మోచనం స్నానం మలం చ ద్వివిధం
 స్మృతమ్, బాహ్యం మానసికం చేతి స్నానం చ ద్వివిధం తథా. లజ్జాన
 మూలకం కామక్రోధాద్వ్యం చ మనోమలమ్, మనోమలనివృత్త్యర్థం
 స్నానమానసికంచరేత్. బహిర్మలం విస్మయార్థగురుసేవాపరాయణః,
 జ్ఞాత్వా గురూక్తిమార్గేణ స్వస్వరూపం విచింతయేత్. యచ్చ బ్ర
 హ్మనుసంధానం భేదగంధవివర్జితమ్, తద్ధి మానసికం స్నానం మనో

సీన ల చుం వ్రేళ్ళే. సంధ్యా యాం యస్త్రికూటాభ్యే తివేణీసంగ
 స్థలే. ధ్యాత్యా విష్ణుం సుఖమ్నా నే జీవన్ముక్తో భవేన్నరః. దహరే
 సహసా)రే వదాధారేషు వా శివమ్, శాంభవ్యాదివిధానేన
 స్వరూపం చింతయేద్దుధః. ఇదం ధ్యానమచున్నానం మనోమలనికృత
 మ్, యచ్చ వేదాంతవాక్యేషు శ్రీవరాదికృమాగతమ్, శుద్ధశాస్త్రా
 ంరోక్షాఖ్యం భేదభావవివర్జితమ్ ఇదం బోధమయం స్నానసమంతకరణ
 పద్ధిశ్చత్, పానిసానగతి రుద్ధ్యా పుణ్యవేదైవ కుంభయేత్. ఇదం
 మోగవలనం స్నానం పానిశుద్ధివిధాయకమ్, ఉపవాసాదివా యచ్చ
 వాచుక్తేశాత్క్రియం శుశ్రమ. ఇదం తపోనుయన్నానం తత్త్వకోశవిశుద్ధి
 ప్తే, దమన విషయాంస్త్యక్త్యా నివృత్తిపథమాశ్రయేత్. విరక్తి
 నుయమేతద్ధి స్నానమిందియశుద్ధిశ్చత్, ఏతత్పుంచవిధం పోక్తం స్నాన
 మాభ్యంతరం సుత బాహ్యస్నానమథో వక్ష్యే కాయశుద్ధికరం పరమ్,
 నద్యాం హృదాదికే నాపి యథాశాస్త్రావగాహనమ్. స్నానం వారుణ
 మాఖ్యాతం మహాపాపనికృతనం, ఆపోహిష్ఠాదిభిర్మంత్రైర్యచ్చ సం
 ధ్యాసు మార్జనమ్. బ్రహ్మస్నానం తదాఖ్యాతం సర్వపాపవిమోచనమ్,
 భస్మతిర్యక్తి పుండాది వైదికం మంత్రసత్కృతమ్, స్నానమాగ్నేయ
 మాఖ్యాతం క్రియాశుద్ధికరం భృగో గోవిందప్రసాదపాంసభ్యస్త్రీలకం
 యల్లలాటకమ్, స్నానం తాంత్రికమాఖ్యాతం ద్రవ్యశుద్ధికరం బుధైః,
 విప్రపాదోదకం మూర్ధ్ని ప్రోక్షితం వేదమంత్రతః. తీర్థస్నానం చతవ్యధి
 నానాదోషనికృతనమ్, గవాం మూత్రేణవాయవైర్మంత్రైర్మూర్ధని
 కల్పితమ్. స్నానం వాయవ్యమాఖ్యాతమస్పృశ్యస్పర్శదోషజిత్, నాభేః
 ప్రక్షాళనమధస్తదూర్ధ్వం చార్ధ్వావసనా సంమార్జనం సమాఖ్యాతం
 కాపిలం స్వేదదోషహృత్, స్నానం సాతపర్షదా దివ్యస్నానము
 దీరితమ్. కేవలాతపవాసేన తేజఃస్నానం సమంత్రకమ్, ఏవం బహు
 విధస్నానమృషిభిః పరికీర్తితమ్. ముఖ్యం మానసికస్నానే కీర్తితం విష్ణు
 చింతనమ్, బాహ్యస్నానేషు సర్వేషు స్నానం వారుణముత్తమం. మహాప
 గాఘ్న యోనిత్యం ప్రాతః స్నాయాచ్ఛుచివ్రతః. తస్య పాపానిసర్వాణి
 క్షణాన్మృత్యుని నాన్యథా. నద్యాం తు విద్యమానాయాం న స్నాయా
 దన్యవారిణి, గయాగంగాకురుక్షేత్రప్రముఖం సంస్కరేత్తదా. నకుర్వా

దప్పు మూత్రం వా పులిసం స్థితం తథా, నో నిష్క్రమం కశ్యపం
వాపి నయివేన్మృణ్మయో యిమి. ప్రాతః ప్రతాపం దిగ్భావో ప్రహమేద్దం
దశాశ్శులి, జలంచ శీతని ప్రోత్తు శ్శతశీర్షా నా బింబం. సాకల్య
చ తతో స్నాయో స్నాయోగకశ్యపం మృత్యు, సవ్యసాస్తీ మిశాన్ ధృత్యా
దత్వార్థ్యం చ తతో పరం. ప్రవాహోభిరూహా వాపి సూర్యస్యాశ్శి
మాఖం తథా, పతన్ స్త్రీప్రాతః మృత్యుకర్షం స్నాయోనాస్తి సే మా నవ్య
స్నాయో పశుద్రగామిభ్యం పద్యాం సుహృ భవేన్మరః, ఇదమేవ
సరాశంబం. మాఖ్యం స్నాయం ప్రాప్యతే, గంగా చ కుముదా గోదాకృష్ణ
వేణీ సరస్వతీ, కావేరీ నర్మదా తుంగా శ్యుని సింధుగాః స్వృతాః, గంగా
గంగేతి యో బ్రూయోద్యోజనా నాం తత్తరపి, ముచ్యతే సర్వపాపే
భ్యో విష్ణులోకం స గచ్ఛతి. కావీనోయమాశ్రిత్య వాతా యత్ర
ప్రవర్తత, తద్దేశ వాసినాం ముక్తిః కిము త్తరవాసినామితి. కావేరీ
స్నాయమహిమా సనతా గమారప్రాతః. మేషం గతే పూషణి సహ్య
జాయాం ససేత్త్య సేతోరహ కోటితర్థం, శ్వస్త్రిన్ జన్త. ప్రాపితసర్వ
పాపం స్నాయత్వ పిము చలత్వసంపాదితం సత. యశిస్నాయం గోటితర్థేషు
కురుతే వల్సరావధి, స్నాయత్వ త్రైతే తు కావేర్యాం తత్ఫలం ప్రాప్ను
యాన్మరః. వైశాఖే యిస్తు తావర్యా మ్మాప్లునేద్వ్యని పుష్కరే,
ప్రాచ్యతర్థేషు సర్వేషు స్నాయతుల్యఫలం లభేత్. రహ యుగ్మగ తే
త్యత్వా కావేర్యాం పంచవాసరాన్, క్రియతే స్నాయనా గాం తదసం
తాయ కల్పతే దక్షిణాయనగే భానా తావర్యామరసాపుష్కరే,
స్నాయద్దక్షిణతర్థేషు స్నాయం గోటిఫలం లభేత్. రహ సింహస్థితేయస్తు
సంస్పృశేచ్ఛ మరుద్వృధాం, సర్వత్రతీచ్యతర్థేషు స్నాయానికఫలం
లభేత్. కన్యాగతే రహ స్నాయోగ్యుజ్యాజాయాం సరోత్తయ,
పితరస్తస్య ముక్తాః స్వర్గ్యే చాపి నిరయం గతాః. శులామాశే తు
కావేర్యాం నద్యో భాగీరథిముఖాః, సర్వత్రత్రాగమయంతి స్నాయా
తోగతిగుణం ఫలమ్. దివాకరే కీటగతే తు సహ్యజాజలావగాహేన
సమస్తదేవతాః, తుష్కని సాక్షాచ్ఛివవిష్ణులోకౌ సమాపున యాదిష్ట
సుఖం లభేచ్ఛ రత్నాకరో భనుష్యరే. కావేర్యా సహ మోదతే,
త్రై స్నాయ చ దత్వా చ భనవానోగవాన్భవేత్. ఉత్తరాయణగే

భానా సహజాయాం వసన్తిహి, సార్థత్రికోటితీర్థాని స్నానం దుర్గాణి
తారయేత్. స్నాయా ద్విససహజాతోయే మాఘేమాసి నరోత్తమః,
అరోగ్యం ప్రాప్నుయాత్ప్రవ ఘృత్త్రీవానోగ నాస్థవేత్. మిస
స్థితేఽరేః భువి సహజా గూం నిజ్జంతియే పుణ్యాయుతా మనుష్యాః,
జిత్వా రిపూన్మృత్యుమనః స్వకేస్థం తే ప్రాప్నువంతి ధ్రువమాత్మ
పుణ్యాః. చైత్రాదిచైత్రపర్యంతంసే 'యేవ్యోమరుద్వ్యధామ్, సృశ్యహం
పూజయేద్భక్త్యా దారిద్ర్యం తస్య నశ్యతి. యశ్చిష్టవేత్సహ్యసుతా
ప్రవాహే జంతుర్విసాస్లా విరజా విశోకః, భుక్త్యేహ భోగాన్విపులాన్
ధనాని పరత్ర చ స్వర్గసుఖం సమేతి. యస్మిరపూరనిభృతం భువి
ధాన్యజాతం యే భక్షయంతి మనుజాః పశవః పతంగాః, తే స్మ్యః పరం
దివి హవిర్భుజ ఏవ సత్యం సా సహజా నిఖిలలోకమిమం పురాతన.
మరుద్వ్యధాతో యవిహారిణో యే యమాశ్చ కూర్మా అపినక్రముఖ్యాః,
దేవత్వ మాసాద్య సురేంద్రణోకే కల్పాంతపర్యంతమివావసంతి. కావే
రీసికితా రుక్మం సాహణో రత్నమేవచ, కల్పాంతరే భవిష్యన్తి సుధా
తోయం ప్రవాహగం. కావేరితోయమాశ్రిత్య యద్దానందీమతేనరైః,
మేరుకోటిసువర్ణస్య దానతుల్యం భవేద్ధృవం. కుప్తాపస్మారశూలాద్యా
స్సహ్యజాస్నానమాత్రతః, సార్థసంవత్సరాదర్వాక్పిలాయం తేనసంశయః,
అశ్వత్థం సేచయేద్యస్తు నిత్యం సహ్యసుతాజ్జలైః, వత్సరాత్తస్య
సంతానం పర్థతే చిరకాలికం. మరుద్వ్యధాంభనాయశ్చ శ్రీవృక్షం సేచ
యేన్నరః, మానైష్టాడశభిస్తస్య దారిద్ర్యం నశ్యతి ధ్రువం. తులశీం
సహ్యజాంభోభిః ప్రత్యహం సేచసేచ్ఛయా, సతిప్రీయా భవత్యేవ
పుత్రారోగ్యధనాన్వితా. మకరస్థి రవా యస్తు కావేర్యంభోభి
రాదరాత్, దద్యాత్పుత్యబ్జమర్హాణి సంపూర్ణాయుర్లభేద్ధృవం.
ప్రాతఃప్రాతస్తు యన్నేత్రం కావేర్యంభోభిరంచితం, చక్షుష్మా
స్సృహ్మవిచ్చైవసోఽచిరాదేవకల్పతే. కుంభసంభవకమండలాద్భుజాం
సహ్యజాంసకలలోకపావనీం, బ్రహ్మకై లభిఖరామపాగతాం సింధుగాం
స్మరతి యస్స పుణ్యవాన్. రంగత్రయోత్సంగవిరాజమానా
సతామ్రపర్ణి కపిలాదియుక్తా, సహ్యాద్భవా పుణ్యతమా మరు
ద్వ్యధా పునాతు మాం పూర్వసముద్రగామినీ. కపిలాసంగమే యశ్చ

[illegible]

భావో సహ్యాజాయాం వసన్తి హి, సార్వత్రికోటితీర్థాని స్నానం కుర్వాణి
 తారయన్. స్నానా ద్వస్సహ్యాజాతో యే మా ఘోమాసి వరోత్తమః,
 అరోగ్యం ప్రాప్నుమాత్ప్రవ శుభ్రీవానోభగవాన్భవేత్. మూస
 స్థితేఽగోః భువి సహ్యాజాతాం మజ్జంతి యే పుణ్యముతా మరుహ్యః,
 జతాః కర్మాన్మృత్యునాం స్వర్గ్యం తే ప్రాప్నుమాతి ధ్రువమాత్మ
 పుణ్యం. ప్రతాదిప్రతపర్వణం సే యే శ్యోమగుద్వ్యధామ, సృశ్యహం
 పూజయేద్భక్తిన్ దాంధ్ర్యం తస్య నశ్యతి. యచ్ఛిష్టవేగ్నహ్యసుతా
 ప్రవాహే జంతుగ్విసాస్యా విరజా విశోక, భుక్త్విహ భోగాన్విపులాన్
 భనాని పరత్ర చ స్వర్గసుఖం సమతి. యస్మిరప్రారవిభృతం భువి
 ధాన్యజాతం యే భక్షయంతి మనుజాః పశవః పతంగాః, తే స్తుః పరం
 దివి హవిర్భుజ ఏవ నత్వం సా సహ్యాజా నిఖలలోకమిమం పునాతు.
 మరుద్వ్యధాతో యవిహరణో యే యుషాశ్చ కూర్మా అపినక్రముఖ్యాః,
 దవత్వ మాసాద్యసు రేంద్రణో కే కల్పాంతపర్యంతమిహవసంతి. కావే
 రిసిరితా రుద్ధం సాహణో రత్నమేవచ, కల్పాంత రే భవిష్యన్తి సుభా
 తాయం ప్రవాహగం. కావేరితోయమాశ్రిత్య యద్ధానందీ మతేనరైః,
 మరుకోటిసువర్ణస్య దానతుల్యం భవేద్ధృవం. కుష్టాపస్కారశూలాద్యా
 స్సహ్యాజాస్నానమాత్రితః, సార్థిసంపత్స రాదర్వాక్షిలాయం తేనసంశయః,
 లశ్వర్థం సేచయేద్వస్తు నిర్భం సహ్యసుతాజ్ఞతః, వత్సరాత్తస్య
 సంతానం వర్ధతే చిరకాలికం. మరుద్వ్యధాంభనాయశ్చ శ్రీవృక్షం సేచ
 యేన్నరః, మాన్దీర్జదశభిస్తస్య దాంధ్ర్యం నశ్యతి ధ్రువం. తులశీం
 సహ్యాజాంభోభిః ప్రత్యహం సేచేచ్ఛయా, సతిప్రమా భవత్యేవ
 పుత్రారోగ్యధనాన్వితా. మకరర్థ రహ యస్తు కావేర్యంభోభి
 రాదరాత్, దద్యాత్ప్రత్యబ్ధమర్హణి సంపూర్ణాయుర్లభేద్ధృవం.
 ప్రాతఃప్రాతస్తు యన్నేత్రం కావేర్యంభోభిరంచితం, చక్షుష్మా
 స్పృహపిప్లవసోఽచిరాదేవకల్పతే. కుంభ సంభవక మండలాద్భువం
 సహ్యాజాంనకలలోక సావనీ, బ్రహ్మశ్చ లశిభిరామపాగతాం సింధుగాం
 స్మరతి యస్స పుణ్యపాన్. రంగత్రయోత్సింగవిరాజమానా
 సతామ్రకుర్చ కపిలాదియుక్తా, సహ్యాద్భవా పుణ్యతమా మరు
 ద్వ్యధా పునాతు మాం పూర్వసముద్రగామినీ. కపిలాసంగమే యశ్చ

అనునది

దప్పు మూత్రం వా పుష్కలం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం
 వాపి నాపి పేష్ట్యా మునీషా, ప్రాణా ప్రాణానీ తే నోర్వ్యం ప్రాణేష్టం
 దహస్యని, బాంఛ తేన పుష్కలం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం
 చ తేనా స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం
 దహస్యని చ తేనా పుష్కలం ప్రాణా ప్రాణానీ తే నోర్వ్యం ప్రాణేష్టం
 మాంఛ తథా, పుష్కలం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 సరాంఛ తథా, మాంఛ పుష్కలం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 వేణి సరస్వత, కావేణి సరస్వతా తుగా స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం, గంగా
 గంగేతి యా బ్రూయోక్ష్వాజనానాం పుష్కలం, మాంఛ తే సరస్వతా
 భ్యో పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 ప్రాణా ప్రాణానీ తే నోర్వ్యం ప్రాణేష్టం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 కాంఛ తే సరస్వత సేతారవా తే తేనా, స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం ప్రాణేష్టం
 పాంఛ తే సరస్వత పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 ప్రాణా ప్రాణానీ తే నోర్వ్యం ప్రాణేష్టం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 తేనా, కావేర్యాం పంచవాసరాన్, త్రయం నోర్వ్యం తథా, నోర్వ్యం
 తాయ కల్పతే దక్షిణాయనగే భానా కావేర్యాం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం
 స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం పుష్కలం తథా, నోర్వ్యం కశ్యలం తథా, నోర్వ్యం
 సరస్వతే చ మరుద్వృథాం, సరస్వతే చ మరుద్వృథాం, స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం
 లభతే. కన్యాగతే రవా స్నాయా స్నాయానోర్వ్యం తథా, నోర్వ్యం
 పితరస్సస్య ముక్తాస్య స్వర్గ్య చాపి నిరయం గతా, తులామాసే తు
 కావేర్యాం నద్యో భాగీరథిముఖా, సర్వోత్తరాగిమయంతి స్నాయా
 తోగతిగుణం ఫలమ్. దివాక రే కేళిగతే తు సన్యాసాజలావగా హేన
 సమస్త దేవతాః, తుష్కస్థి సాక్షాచ్ఛవన్విష్టతోకా సమాప్తు యాదీప్త
 గుణం లభేచ్ఛ రత్నాకరో ధనుష్కరో కావేర్యా సనా మోదతే,
 తత్ర స్నాయా చ దత్వా చ ధనవానోగవాస్థవేత. తత్ర రాయణగే

భానా సహజాయాం వసంతి హి, సార్వత్రికోటితీర్థాని స్నానం దుర్గాణి
 తారయేత్. స్నానా ద్వస్సహ్యాంతో యే మా ఘోమాసి సరోత్తమః,
 ఆరోగ్యం ప్రాప్నుయ్యత్ప్రవ ఘృత్త్రీవానోగ వాన్భవేత్. మిస
 స్థితేఽరేః భువి సహ్యాజాతాం ముద్దుతియే పుణ్యముతా మనుష్యాః,
 జత్యా రహస్యస్థుస్థుస్థు స్వకేష్టం తే ప్రాప్నువంతి ధ్రువమాత్మ
 పుణ్యః, ప్రత్రాద్విప్రపర్వతంసే యేన్యోమరుద్వహామ, సన్యసాం
 పూజయేద్భక్త్యా దారద్ర్యం తస్య నశ్యతి. యశ్చిష్టవేత్సహ్యసుతా
 ప్రవాహే జంతుర్వివాహా విరజా విశోక, భుక్త్వివా భోగాన్విపులాన్
 భనాని పరత్ర చ స్వర్గసుఖం సమీతి. యస్మిన్ పూరనిభృతం భువి
 ధాన్యజాతం యే భక్షయంతి మనుజాః పశవః పతంగాః, తే స్థుః పరం
 దివి హవిర్భుజ ఏవ సత్యం సా సహ్యాజా నిఖిలలోకమిమం పునాశు.
 మరుద్వహాతో యవిహారిణో యే ధుమాశ్చకూర్మా అపినక్రముఖ్యాః,
 దేవత్వ మాసాద్య సురేంద్రలోకే కల్పాంతపర్యంతమిమావసంతి. కావే
 రీసికితా రుక్మం పాపాణో రత్నమేవచ, కల్పాంత రే భవిష్యన్తి సుధా
 తోయం బ్రహ్మహగం. కావేరీతోయమాశ్రిత్య యద్దానందీ మతేనరైః,
 మరుకోటిసువర్ణస్య దానతుల్యం భవేత్ప్రపంచం. కుష్టాపస్మారశూలాద్యా
 స్సహ్యాజాస్నానమాత్రతః, సార్థసంపత్సరాదర్వాకిలాయం తేనసంశయః,
 అశ్వత్థం సేచయేద్యస్తు నిర్భయం సహ్యసుతాజ్ఞతైః, వత్సరాత్తస్య
 సంతానం వర్ధతే చిరకాలికం. మరుద్వహాంభసాయశ్చ శ్రీవృక్షం సేచ
 యేన్నరః, మానైష్టేదశభిస్తస్య దారద్ర్యం నశ్యతి ధ్రువం. తులశీం
 సహ్యాజాంభోభిః ప్రత్యహం సేచయేచ్ఛయా, సతిప్రయా భవత్యేవ
 పుత్రారోగ్యధనాన్వితా. మకరస్థి రహా యస్తు కావేర్యంభోభి
 రాదరాత్, దద్యాత్ప్రత్యజమధ్యుజే సంపూర్ణాయుర్లభేద్ధృవం.
 ప్రాతఃప్రాతస్తు యన్నేత్రం కావేర్యంభోభిరంచితం, చక్షుష్మా
 స్పృహ్యపిప్రవహోఽచిరాదేవకల్పతే. కుంభసంభవకమండలాద్భుజం
 సహ్యాజాంసకలలోక పావసం, బ్రహ్మశ్రీ లశిఖరామపాగతాం సింధుగాం
 స్మరతి యస్స పుణ్యవాన్. రంగత్రయోర్నింగవిరాజమానా
 సతామ్రపర్వ కపిలాదియుక్తా, సహ్యాద్భవా పుణ్యతమా మరు
 ద్వహా పునాతు మాం పూర్వసముద్రగామినీ. కపిలాసంగమే యశ్చ

కావేర్యం శివసన్నిహితం, స్వాత్మైకత్వం శివం గౌరవనీయమునై
 ర్విముచ్యతే. గజారణ్యే తు కావేర్యం యశ్చింతితం పీచనం,
 రుద్రాధ్యాయేన కుర్వాణస్సాక్షాత్పవన ము భవతి. కావేర్యోయ
 సమ్మిత్రం సుద్రుచున్తాభిమత్రితం, భూతప్రేతపిశాచాదీన్ పవిత్రం
 భస్మ నాశయేత్. యః కుర్వాతు లభతోగతాః కావేర్యమవ
 గాహనమ్, సర్వపాపవిమర్శాన్ శివకోటే మహిమనః. లింగస్మియ
 తమాం దేవీ కావేరీ యస్య సేవతే, స చామరసాపాన్మనస్త్యిష్టవం
 లోకమాఘ్నయాత్. మర్త్యం పరాదుషం జన్మ నిర్మలామృతం శేషతః,
 ఆస్తి క్యం మర్త్యం తత్ర కస్మత్తద్ధాతు సోఽపునః. ప్రాణిభిః స చ
 తత్రాపి శీతామృసి విశేషతః, మర్త్యం హి తటాగానాం అసర్వ
 మ్ను గాంధసి. సద్యాం సముద్రగామిన్యాం స్నానం తత్రాపి మర్త్యం,
 గంగాయామపి కావేర్యం జన్మబోటిశ్చ త్రపి లభ్యతే నా నవాస్నానం
 లభ్యం చరమజన్మని. కతా తు నిమ్మిరిర్మృగా మజ్జానామపి
 పాపినాం. శివార్చనం హరేర్భక్తిః కావేర్యమవగాహనం, యోగోఽపి
 మ్రియతే మర్త్యః కావేరీతటమాశ్రితః. గంగతీరమృతస్థుల్యః
 ప్రాఘ్నయాద్ధతిముత్తమాం, వింధ్యోత్తరే తు గంగవ కావేరీవింధ్య
 దక్షిణే సద్యా ముక్తిప్రదాయిన్యో నరాణాం పేదవిశ్రుతే, పాహి
 కావేరీకావేరీసహ్యాజేంబ మరుద్వృధే. ఇతియగ్నియేన్నిత్యంసోఽపి
 స్నానఫలం లభేత్, స సమాస్సర్వదేవాశ్చ కావేరీరవాసినాం. జన్మ
 నాతేన యల్లభ్యం పాపినాపి హరేః పదం, పత్తంపుష్పం ఫలందానం
 కావేరీరవాసినే. యద్దీయతే సరైర్భక్త్యా తదక్షయ్యం భవేత్కలా,
 కర్మభ్రష్టాశ్చ పాపిష్టాః సమరా యే చ మానవాః. కావేర్యవగతి
 స్తేహం సంప్రసాపానోదినీ, బ్రహ్మహత్యా సురాపానస్వర్ణస్త్రీయాది
 పాపినాం. కావేరీస్నానమాత్రేణ ముక్తిర్భవతి నాన్యథా, కావే
 ర్యాశ్చ తటే శ్రాద్ధపిత్ృభ్యో యతఃరోతి వై. తదక్షయ్యం భవత్యేన
 గయాపిండశతాధికం, దీయతే యతులే కన్యా కావేరీజలధారయా.
 శుభార్చనైఃపి యస్యని పితరో విష్ణుమందిరం, స్వాత్మ సహ్య
 సుతాతోయే శంకరం యస్సమర్చయేత్. గాం దద్యాద్భోజయేద్విశ్రాం
 త్సర్వేష్టాథానవాఘ్నయాత్, కావేర్యం యస్తుగోగర్భప్రవేశే నిర్గ

మేడ్యహి, రామనాథప్రసాదేన స పునర్జన్మభాగ్యవేత్, దేవాశ్చ ము
న మశ్చైవ సిద్ధాశ్చ కరమర్చయ, కావేరీతీరవాసేన సిద్ధిమాపుః పురా
తనా, బహునామైత్ర కిముక్తేన బ్రహ్మవిద్యాసమూ ఫలం వాజపేయ
శ్వమీధానాం కావేరీన్నానకృల్లభేత్, యా గతిర్వోగయుక్తస్య వారా
ణస్యాం మృతస్య చ, సా గతి, స్నానమాత్రేణ కావేర్యాం హరివా
సరే, త్రిరాత్రం జాహ్నువీతీరే వంచరాత్రం తు యామునే, సద్యః
పునాతి కావేరీ సావమామరణాంతికం. వ్యభిర్వర్ష సహస్రాణి గంగాయా
మవగాహనం, స్నానమేకం తు కావేర్యాం తులాయాం తు దివాకరే.
శుష్టసాపప్రళయనం కుష్టవ్యాధినివారణం, కావేరీవందనం పుణ్యం
క్షవల్యం తజ్జలం సిదేత్. ఇతి సాగ్రందాదిబహుపురాణసంగ్రహేత
వచనజాతం కావేరీమహిమానువర్ణనం సమాప్తమ్

అథ కావేరీపూజా.

సంకల్ప్య విశేషేణ మత్సంబంధిసమస్త సావక్షయార్థం. సోమం
గల్య సాభాగ్య సంతాన సౌఖ్యాయురారోగ్య సిద్ధ్యర్థం చ శ్రీకావేరి
పూజాం కరిష్యే. ఘంటానాదాదిధ్యానాంతం కృత్వా ఇమంమే గంగే
యమునే సరస్వతి శుతుద్రి స్తోమగ్ం సచతా వరుష్టియా, అసిక్ష్మియా
మరుద్వృధే విరస్తయాద్భి కే యే శృణు హ్యసు సోమయా, ఆపోవా
ఇదగ్ం. సర్వం విశ్వాభూతాన్యాహుప్సానా వాఆపరి పశవఆపోన్న
మాపోన్నుతమాప సస్రమాడాపో విరాడా ప్వరాడా పశ్చందాగ్
స్యాపో జ్యోతిగ్ మ్నామో యజుగ్ మ్నాపసృత్య మాపసృర్వాదేవతా
ఆపో భూర్భువస్సువరావ ఓం ఓం భూః కావేరీమావాహయామి,
ఓం. భూః ఇత్యాది నా కావేరీ మావాహ్య మరుద్వృధా
మహా. అస్మాకన్యా సరస్వతీ, అగస్త్యపత్నీ కావేరీలోపాముద్రా
వరప్రదా మండలుసముత్పన్నా సరస్వతీర్ధాధిదేవతా. విరజా దక్షిణా
గంగాబాహ్యవిష్టుశివాత్మికా, చతుర్విధభోధాతీ చతురాననకన్యకా.
సర్వాభీష్టప్రదాతీ చ నామ్నాం షోడశకు స్మృతం, ఏభిర్నామప
దైర్ఘ్యత్యం పూజయేద్భక్తిమాన్సరః. ఓం. అచ్చస్యచ్చలసద్వకూలవ
సనాం వద్యాసనాధ్యాసినీంహస్త స్సస్త వరాధయాబ్జకలశాం రాకేంకు
కోటివృథాం, భాస్వదూభవణ గంధమాల్యరుచిరాం చారుప్రసన్నా

వనాం శ్రీగంగాది సమస్త స్థలములయందు ధ్యానము కావేరికాం.
 ఇతి ధ్యానం శ్రీకంఠవిశ్వేశ్వరసన్నిభాని లింగాని యుగ్రోధని లక్ష్మ
 కోట్యు, జలప్రవాహేఽపి చ గోటికాస్థ్యుగ వేదయా యాశ్రిత మూర్త
 యా, స్తుత్య. కయాంసి శీర్షాని నిరావృతేనతా దివ్యకవచో వాసుకతాం
 క్రుగన్నా, అతో వదీ సహ్యాదిప్రసూనా నుమృత్సముత్పన్నమస్తై
 రలభ్యా. ఆవాహనం. ఆదావాదివిధాత్పునానసమయావభ్యాత, వేరా
 త్సజా భూయః కుంభసముద్భవస్య చ ములాలిస్సామ్యదీపింపిశీ. శ్రీరంగా
 తులకుంభకోణవిలసన్నాయూరమధ్యాస్తవ శ్వేతాదభ్య ముఖస్థలేషు
 మహిలా సహ్యాదిజా దృశ్యవే. ఇతి రత్నాననం. మరుద్వృధే మహా
 జేవి మహాభాగే మనోహరే, సరాస్థిష్ఠప్రదే గోగమాగ, పాద్యం
 దదామి తే. మరుద్వృధే సూర్యజా సువాహే గవేరగస్య నమతాం
 శరణ్యే, మాత్యే జగత్పూజ్యతమృతభావే కావేరి కావేరి మమక్రసేద.
 పాద్యం. సహ్యాపాదోద్భవే జేవి శ్రీరంగోత్పన్నసిగామిని, కావేరి నామ
 విఖ్యాతే గృహాదాగ్న్యం సమీప స్తుతే. ప్రాచీనవాగ్దే త్తరపుణ్య
 కీర్తే కల్పాది భక్తేష్వితదానందస్య, యుభోద్భవ ప్రేమకనుభిత్థాగ్నే
 కావేరి కావేరి మమక్రసేద. అర్చనా శ్రీసహ్యాత్పలకవేదోరవాసహ్యా
 నివారణి, క్రసాదం కుకు మే దేవీ ప్రసన్నాభవసర్వదా. సుసారవిప్రం
 సిని సంస్కృతానాం సర్వానునాం శ్రీ సర్వమంద్య, సమస్త లోకైక
 శరణ్యమూర్తే కావేరి కావేరి మమక్రసేద జడమమ తులామా
 సేతు కావేరి సరస్వతీర్థాశిత్రాదీ సందహితసంహృత్తావాజమేధఫల
 ప్రదా. భక్తానుకంపే మ విభాగ్యలక్ష్మీ స్తుత్యే జగత్పూజితదానశీలే,
 నిరంజనే దక్షిణదేశగంగే కావేరి కావేరి మమక్రసేద. కంచామృత
 స్నానమ్. కావేరితీరజన్మానో మృగపక్షిమహీనాం, నద్వారిశీతవా
 త్రైశ్చ స్పృష్టా ముక్తిం క్రయాంశిస్తే. మూర్తశ్రియాపాసికపాదపద్మే
 నిత్యే హరిశద్రుహిణస్వరూపే, సదాశివే ధాతృవరప్రసాదే కావేరి
 కావేరి మమక్రసేద తుష్టోదకస్నానమ్ గవేరగస్య కావేరి విష్ణుగా
 నాథనామికి, వస్త్రాణి సస భూవర్త్య భుక్తి ముక్తికు)దాయసి దేవర్షి
 పూజ్యేవిమలేందీసే కరాత్పరే భావితనిత్యహృద్ధ. సమస్త లోకోర మ
 త్థిరమూలః కావేరి కావేరి మమక్రసేద. ఎత్త్రంసర్వయజ్ఞశ్రయతట

సర్వయజ్ఞసహాయని, యజ్ఞాంగసంభవే దేవి సర్వయజ్ఞఫలప్రదే. కలి
ప్రభుతా ధాతృవనాశేవిశుద్ధవిజ్ఞానజలప్రవాహే, కదంబకల్పారకదంబ
పూర్ణకావేరి కావేరిమమ వ్రసేద. యజ్ఞోపవీతం. జనుదేవి జగన్నాథన్
పాముద్రే పురాననే, జయభద్రే భవోద్ధారి మంగళానుగళప్రదే. వ్రసేద
కారుణ్యగుణాభిరామే వ్రసేద కల్యాణవరప్రవాహే, వ్రసేద కామూడి
మారే కవిశే కావేరి కావేరి మమ వ్రసేద. మంగళప్రదమ్. హరి
ద్రామ్. కుంకుమం. చందనాగరుకస్తూరీహిమచామకకేసరైః, రాంకవై
స్పాంకవై కుంకుం గంధం స్వీకురు సహజే. ఆద్యేవరే చిన్నయపుణ్య
పాదే పచేళిమప్రౌఢకవేరభాగ్యే, అనన్యసాధారణవైభవాగ్యే కావేరి
కావేరి మమ వ్రసేద. గంధం. యస్యాం సకృత్ స్నానమాత్రాన్మరే
తయ్యసలం లభేత్, తత్ప్రమాణివచ్చు భామత్తైరర్చయామ్యహం.
అక్షతాన్. నీలితూరకేయూరమండలాంగదకంకణైః, హంసకైర్కేళి
లక్ష్మ్యైశ్చ భూషణైశ్చాం మరుద్వృథాం. ఆశరణం. తాటంకం
కంఠసూత్రం చ సిందూరం కజ్జలాదికమ్, సామంగల్యప్రదే దేవి గృహ
రాగస్థ్యవల్లభే. కాటంకాదికం. తులసీవిల్యమంగురకుశాగ్రశతపత్రకైః,
ఇందివర్జైః కోకపద్మర్పితైః కమలైరపి, కల్పారైః పుండరీకైశ్చ
పుష్పిస్తాగంధికాదిభిః, జాతీయంకపుష్పాగమల్లికాకేతకాదిభిః. సురభి
ద్రోణసేవంతిగంధరాజకదంబరైః, పుష్పస్పృహ్యగుతే మాతర్వేణ్య
లంకరణం కురు. బహుదస్యకృతానేకవాసనావాసిలాత్మభిః, ద్వివైస్సు
మనదైః పూజ్యం పూజయే పుష్పజాతిభిః. పుష్పాని అథాంగపూజా.
మరుద్వృథాన్మమః పాదా. మహాలక్ష్మ్య గుణాభిః. సహ్యాకన్యామై
జంఘే. సరస్వత్ప్రజానునీ. అగస్త్యకన్యా మధ్యం కావేరైశ్చ
నాభిం. లోపాముద్రాన్మమ హృదయం. వరప్రదాయై స్తనా.
కమండలుసముత్పన్నాయై బాహూ. సర్వరీఢాభిదేవతాయై కంఠం.
విరజాయనాసికాం. దక్షిణాంగాయై శ్రోత్రే బ్రహ్మవిష్ణుశివాక్మికాయై
నేత్రే. చతుర్విధఫణ్ధార్య మ్మం, చతుర్గానకన్యామై శిరః.
సర్వాభీష్టప్రదాయై నమః సర్వాంగాని పూజయామి.

అథ కావ్యప్రకారము.

ఓం. అనంతగుణగంభీరాయై నమః
 అరకపుష్కరశేవితాయై
 అమృతస్వాదుసలితాయై
 అగస్త్యమునినాయకై
 ఆశాంతకీర్తిలితాయై
 ఆశుగాగమవర్ధిన్యై
 ఇతిహాసపురాణోక్తాయై
 ఈతిబాధానివారిణ్యై
 ఉన్నతజనదూరస్థాయై
 ఉద్భిలేనందదాయినై
 ముషిసంఘసుసంవీతాయై
 ముణిత్రయవినోచనాయై
 లుప్తధర్మజనోదారాయై
 లూసభావనిజితాయై
 ఏధితాఖిలలోకశ్రియై
 ఐహికాముష్మికప్రదాయై
 ఓంకారనాదనినదాయై
 ఔషధీకృతజీవనాయై
 ఔదార్యగుణనిర్దేశాయై
 ఔదాసీన్యనివారిణ్యై
 అంతఃకరణసంసేవ్యాయై
 అచ్చస్వచ్ఛజలాశ్రయాయై
 కపిలాఖ్యనదీసంఖ్యాయై
 కరుణాపూర్ణమానసాయై
 కావేరినామవిఖ్యాతాయై
 కామితార్థఫలప్రదాయై
 కుంభకోణక్షేత్రనాథాయై
 కాకుత్స్థకవిధమపభావ్యై

ఖగరాజరథోత్సాహరంగస్థలనుజో
 భితాయై [మండితాయై
 ఖగావభిషమాకాంతశ్శలోలావభి
 గజారణ్యనిస్త్రాప)వాహజనమో
 హిన్యై
 గాయత్రీస్థితిశిలామధ్యాయై
 గరుడావనభక్తిగాయై [యై
 ఘనగంభీరనినదనిజ్జలపావనిర్మలా
 చంద్రపుష్కరమవ్యస్థాయై
 మతురావనపుత్రికాయై [హిన్యై
 చోళదేశజనోద్ధాత్రగ్రీష్మకాలప్రవా
 చుంచక్షేత్రసమానీతాయై
 చార్మదోషనివాహిన్యై [యన్యై
 జుబూద్వీపసరిచ్ఛేదనదీదగ
 ఝుకారనాదసంస్కృష్టమత్సరాలి
 సమామూలాయై
 జ్ఞానైకసాధనవరాయై
 జప్తీసూత్రానివారిణ్యై [త్రై
 జిత్తిభారావళిన్యాజదివిజనుతిపాతీ
 తాంకారనాదసంభేదజన్యై
 కృతవర్యతాయై [ట్రాయై
 ధాకినీశాకినీసంఘనిచారణసంత
 ధకానినాదపారిణపార్వతీసమా
 శ్రితాయై [సాధనతత్పరాయై
 తాంతవాచ్యద్విజాప్తాంగయోగ
 తరంగావభిసంవిద్యమృదువాలుకశో
 భితాయై [యై
 తపస్విజనసతాకరనివేశితశిలాసనా

తాపత్రయతయాన్మూల గంగాదిభిర
భిష్టుతాయై [ధ్యకారిణ్యై
ధాంతప్రమథ సంసేవ్య సాంబసాన్మి
దయాదాక్షిణ్య సతాగ్రతశీల లోక
సంభావితాయై [యాన్వితాయై
తాక్షిణ్యాత్మజనోద్ధార నిర్విదారవ
ధనమానసదాంధమర్త్య నిర్వర్తన
సమజ్జనోద్ధారశీలాయై [ప్రియాయై
నిర్విజ్ఞానపావనాయై
సామంత్యకేతునిలయాయై
సానాత్మియాధదేవతాయై
సారీవససునోల్లాసాయై
సానారూపఫలప్రదాయై
సారాయణకృపారూపాయై
సాదబ్రహ్మస్వరూపిణ్యై
పరాభూతసమస్తాభూయై
పశుపత్స్వాదిజీవనాయై
పాపతూలాగ్ని సదృశాయై
పాపేష్టజనపావనాయై
ఫణింద్రకీర్తితకళాయై
ఫలదానపరాయణాయై [దర్శనాయై
బహుజన్మతపోయాగ ఫలసంప్రాప్త
బహురూప ద్విపార్శ్వస్వస్వమాత్మక
జలార్థినాం కలమక్షేత్రశాల్యన్ని
వాననిర్జితవిత్తదాయై
భగవత్కృతసంతోషాయై
భాసగ్రక్షేత్రకామినై
భాగీరథి సమాక్రాంతతులామానజ
లాత్రయాయై

మజ్జదుర్జన ప్రాగన్మదుర్జయాంహాత్ర
మార్జవై [ణసాఖ్యదాయై
మాఘవై శాఖాదిమాస స్నానస్మర
యజ్ఞ దానతపః కర్మకోటిపుణ్యఫల
ప్రదాయై [ద్యయాయై
యక్షగంధర్వసిద్ధాద్వైరభిష్టుత పద
రఘునాథపదద్వంద్వవిరాజితశీలాత
లాయై [మాశ్రితాయై
రామనాథపురక్షేత్రకామధేను స
లవోదకస్పర్శమాత్రనిర్వాణపద
లక్ష్మీనివాససదనాయై [దాయినై
లలనారత్న రూపిణ్యై
లఘుకృతస్వర్గభాగాయై
లావణ్యగుణసాగరాయై
వహ్నిపుష్కరసాన్నిధ్యాయై
వందితాఖిలలోకపాయై
వ్యాఘ్రపాదక్షేత్రపరాయై
వ్యోమయానసమావృతాయై
వటాగ్రలవంద్యచరణాయై
వటాగ్రనియతప్రియాయై
వదాన్యమాత్మసంసేవ్యాయై
వదూర్జితసౌర్మికాయై
సకృత్ స్మరణసంతుష్టతాపత్రయజ
నాశ్రితాయై [హినై
సజ్జనోద్ధారసంతానసమర్థ స్వప్రవా
సంస్వత్వాదిదేవీభిరభివందితనిర్
రాయై సమః
సహృదై లసముద్భూతాయై
సహ్యసహ్యజనకీయాయై

సంగమక్షేత్రసామిప్యాయై
 స్వవశారచతుష్టయాయై
 సాధరిక్షేత్రనిలయాయై
 సాభాగ్యఫలదాయినై
 సంశయావిష్టదూరణాయై
 సాంగోపాంగఫలదాయాయై

హరిబ్రహ్మేశలో కేశసిద్ధబృందా
 రక మందితాయై
 క్షేత్రతీర్థాదిసీమంతాయై
 తుపానానసుశీతలాయై
 తుమాలలాభలాసందక్షిను శ్రీవిజ
 యావహమైనను.

రంగత్రయోత్సంగవిరాజమానే బ్రహ్మాద్రిసూటాశ్రితతీర్థగర్భే,
 నమస్తస్థితాశ్రమరమ్యతీర్థకావేరి కావేరిమమ ప్రసీద, దశాంగో గుగ్గు
 లోపేత స్సుగంధో ఘృణితర్పణః, మరుద్వృధేఽంబ కావేరి ధూపోఽ
 యం తే సమర్పితః. ధూపం. తులాగ తేఽ రేః తటిసేవలాభిర్గంగాదిభిస్సే
 వితపాదపద్మై, త్రికోటితీర్థాశ్రమపుష్ప రాధ్యే కావేరి కావేరిమమ ప్రసీద.
 ఆపో జ్యోతిస్తస్యమస్యంబ కుంభసంభవతేజసా, తేజః ప్రదాత్రి కావేరి
 దీపోఽయం ప్రతిగృహ్యతామ్. దీపం. దదాసికుల్యాభిరన్యుదాన్యాన్య
 శేషచోళీయజనస్యదేవి, భుక్తి ప్తదేముక్తి విధానదక్షి కావేరి కావేరిమమ
 ప్రసీద. అన్నంచతుర్విధం భక్ష్యం శాకవృంజనసంయుతమ్, సఫలం సమృ
 తం భుంక్త్వి కావేరి తటితాంవరే. నైవేద్యం. పానీయం. ఆపోశనం.
 నిజాభిధానశ్రవణాదృతానాం సశ్చేషసాపత్నయకారిణీ త్వం, నిదాఘ
 తృష్ణాదినిరాసదక్షి కావేరి కావేరి మమ ప్రసీద. పూగీఫలమితి తాం
 బూలం. పరాశరాగస్త్యవసిష్ఠముఖ్యైర్మహర్షిభిర్నాస్తితపోభిరంబ,
 త్వమాశ్రితాకర్మరసిద్ధిహేమి, కావేరి కావేరి మమ ప్రసీద, సర్వతీర్థ
 స్తులామాసే త్వం సిరాజితపాదుకా, సిరాజయామి భక్త్యా త్వం
 కావేర్యంబమరుద్వృధే. సిరాజనం. మాయూరమధ్యార్జున కుంభకోణ
 శ్రీరంగచంచుస్థలఘట్టగా త్వం, సహ్యాద్భవే సింధుయుతే స్వతంత్రే
 కావేరి కావేరి మమ ప్రసీద. పద్మదక్షిణంక రోమి త్వం పురుషార్థప్రదా
 యిని, దక్షిణావరగశ్రీనివాసప్రితే మరుద్వృధే పద్మదక్షిణం. బ్రహ్మ
 దిభిర్దేవవరై స్త్రిసంఖ్యం వసిష్ఠపూర్వైర్మునిభిర్వర్జిష్టః, నిత్యం గజా
 రణ్యగతైర్ని క్షేప్యే కావేరి కావేరి మమ ప్రసీద. నమస్తే తటితాంము
 ఘ్నే నిగమాగమసంస్తుతే, పాహి పాహ్యంబ కావేరి ప్రసన్నం మాం

కృపాదృశా. నమసా రాన్. సువాసినినాం చ నిజాశ్రితానాం వతిప్రి
యత్వం చ సుతాదివర్గం, దాస్యస్యదారం బహుభోగభాగ్యం కావేరి
కావేరి మమ ప్రసీద. సువాసినిభ్యో వాయనదానాని. నిజప్రవాహప్లవ
లభ్యపుణ్యప్రసిద్ధసత్య ర్మఫలోదయేన, నృణామభీష్టార్థవిధాయినీ త్వం
కావేరి కావేరి మమ ప్రసీద. పాశ్చత్యం పారిశుశ్యమాయురారోగ్య
మేవ చ, సాభాగ్యమపి సంతానం జ్ఞానం దేహిమరుద్వృధే. ఇతి ప్రార్థ్య.
ఛత్రీచామరాదినా సంపూజ్య విసర్జయేత్. ఇతి కావేరి పూజావిధిః.

మాలాపితృసేవనవ్యతమ్.

పితృహం కురుతే యస్తు మాలాపితృభివాదనం, సేవనం
పోషణం చాపి జన్మ తస్యైవ స్థాకమ్. న మాతురధికా నృణాం
దేవతా కాచిదస్తి హి, దేవతా చ గురు, కర్తా పోషకశ్చ పితైవ హి.
మాతరం పితరం భక్త్యా సేవతే యో దినే దినే, పునన్నా దేవతా
స్మర్యాస్త స్తేష్టార్థం ప్రకుర్వతే. జీవేతాం పితరా యావత్తావద్వ్యతమి
దంచరేత్, పితృసేవావ్రతం కుర్వన్సర్వత్ర సుఖమేధతే. పితృసేవారతం
దృష్ట్వా ప్రణతాస్సర్వదేవతాః, అనుగ్రహం పురీక్షంతే సాక్షాత్కర్మ
మయో హి సః. భాగవో రాఘవశ్చైవ మాలాపిత్రాజ్ఞయాశ్రుతౌ,
మాలాపిత్రాజ్ఞయా కుర్వన్ కర్మ నాపన్నతి కల్పిషం. స్వస్య సర్వస్య
మూలం యచ్ఛరీరం పితృసంభవం, తేత్రం మాలాపితా బీజం
కర్తారా స్వస్మితౌ శ్రుతౌ మాతరం పితరం వాపి యో ససేవేరమూ
ఢధీః, పంచతే నరకే ఘోరే యావదాభూతసంప్లవం. శరీరజనకశ్చైవ
పితా బ్రహ్మాపదేశకః, దేహాకర్మప్రదస్సాక్షాదుపాస్య. పరమేశ్వరః.
అజ్ఞానాద్వాఽప్యలక్ష్యేణ శృద్ధాలోపేన వా నరః, యస్సముల్లంఘ
యేదాజ్ఞాం పిత్రోస్స నరకం వ్రజేత్. పితరా యస్తస్మాదృత్య భజతే
దేవతాంతరం, విముఖాస్సర్వదేవా స్త్యుః పాపియాః దుఃఖభాగ్భ
వేత్. మాలాపితృహితం చిన్వన్నాయురారోగ్యవాన్భవేత్, శ్రీయం
లభేచ్ఛ సంతానం పరత్ర చ పరాంగతిం. వస్త్రాన్న సేవనాభ్యంగతాం
బూలాద్యుపచారతః, పిత్రోస్సత్యార్థసాహాయ్యవ్రతదాన క్రియా
దిభి. అజ్ఞానిర్వహణేనాపి ప్రతిజ్ఞాపూరణేన చ, పాలనాత్మతధర్మస్య
పిత్రోస్తోషం పుకల్పయేత్. పితృసేవావిహీనస్య సర్వేధర్మనిర్లభాః,

ఆయురారోగ్యవృద్ధ్యర్థం పితౄః పుత్రస్సమాచరేత్. గోసేవామన్న
దానం చ వృతమేతద్ధి పావనమితి.

పతిసేవనవృత్తమ్.

ప్రత్యహం భక్తి సంయుక్తా యా నారీ పతిసేవనం, యథాశక్తి
ప్రకుర్వాణా స్వర్గే లోకే మహీయతే, మితం దదాతి హి పితా మితం
భ్రాతా మితం సుతిః, అమితస్యతు దాతారం భర్తారం కాన ప్రాజయేత్.
దైవతాభిశ్చ పూజ్యంతే యా నార్యాః పతిదేవతాః, అరుంధత్యనః
యాద్యాః పాతివ్రత్యేన కీర్తిగాః భర్తైవ దైవతం ప్రీణాం భర్తైవ పరమా
గతిః, భర్తరాజ్ఞాన శేస్థిత్వా భర్తృలోకే మహీయతే. పాతివ్రత్యేన
యా నారి పతిం ర్మృత్యువస్థతా, ఉద్ధరేదపి భర్తారం స్వర్గే లోకే మహీ
యతే. భర్తరాజ్ఞానం సముల్లంఘ్య యా నారీ స్వేచ్ఛయా వసేత్,
రారవే సరకే ఖన్నా కుంభిపాకే కుతత్యపి. గతిర్భర్తా పతిర్భర్తా దైవతం
గురురేవ వా, పాలకం రమణం చైవ కిర్మథం కాన పూజయేత్, పాలకం
రమణం సాధుం సర్వాంశైస్తామయేత్సతిం, పతివ్రతాయా మాహ
త్యం దేవతానాం చ దుర్లభం తాడితా వాపి శస్తా నాదారిద్ర్యకేళి
తాపేన, సత్యజేంభర్తరాజ్ఞానం భర్తారం నైవ భదయేత్. పాతివ్ర
త్యయుతా నారిదుర్లభా నాకతా యుగే, పాతివ్రత్యేన సిద్ధ్యంతి సర్వే
వృద్ధా న సంశయః. ప్రీణం వ్రతమిదం ముఖ్యం పాతివ్రత్యం సుదు
ర్లభం, సర్వవ్రతాధికం స్మృతం ధర్మ్యం కీర్తి సుఖావహం సర్వవ్రతాని
తిర్థాసిధర్మాః క్షేత్రాణి సర్వశః, యజ్ఞాద్యోగాశ్చ భోగాశ్చ పాతివ్రత్య
సమా నహి. స దేశః పావనః ప్రాకార్యులలిప్తేత్పతివ్రతా. మహిమా
సిద్ధయస్సర్వాః పాతివ్రత్యాద్భవంతి హి. పాదాంగ సమర్పన సేవనాద్వై
గృహాశ్రయావక సమర్థనాద్వై, సర్వార్థసాహాయక సమ్రభావైః పతి
వ్రతాః ప్రీషు సమర్పినియాః దాండ్ర్యశోకాదితిత్కియాచ స్వగేహ
కిర్తివృద్ధిద్విత్కియా చ, పత్యార్థసేవ దివి సమ్రభావై ర్మాసేన శిలేన
సతి సుపూజ్య. భర్తారం శ్వశురం శ్వశ్రూం భావుకం దేవరాదికాన్,
ఆర్యాంత్రిమర్పయేద్యా తు నైవ బ్రాతా పతివ్రతా. శ్వశ్రూపథతి
ని శత్రు పతిసేవాచరాయణ, మూసేన గృహాకర్మాణి కుర్యాత్సేవ
కుతవ్రతా. నైవ వృధిచరేధర్మాత్పుణ్యకర్మ సమాచరేత్, సాహ

య్యమాచరేద్భర్తా సేవనం చ పతివ్రతా. పాలయేదార్యమాగ్లం
చ సదాచారం చ న త్యజేత్, భర్తస్సహచరీ నారీ ప్రియా ప్రోక్తా
పతివ్రతా.

అత్రైవ పతిసంజీవనవ్రతం స్థాపితం.

కృష్ణాష్టమ్యాయమాయాం వా ప్రదోషే వార్ధరాత్రుకే, వ్యతి
పాతే మహాపాతే నైధృతౌ మృత్యుకంటకే. చంద్రాష్టమే నైధృత్యే
దశాబ్ధిదే విపద్యపి, ఆర్తా గదే మహాభీతౌ శుచ్యమాయాం విశే
షతః. సర్వాపద్వినివృత్త్యర్థం రోగమృత్యునివృత్తయే, పతిసంజీవ
నార్థాయ కుర్వాద్భీమేశ్వరవ్రతం. జ్యోతిర్మయం మహాత్మానం
జ్యోతి స్తస్మింభే ప్రతిష్ఠితం, ఉచయూ సహితం భీయం కాలకాలం
కళాధరం. సర్వజ్ఞం సర్వగం శర్వముగ్రం పశుపతిం ప్రభుం, భవం
భద్రం మహేశానం మహాదేవం మృడం శివం. శంకరం శూలపాణిం
చ నీలగ్రీవం త్రిలోచనం, అష్టమూర్తిం దయాసింధుం కామారిం
భూతిభూషణం. సర్వేశ్వరం భజేన్నారీ పతిసంజీవనార్థినీ, ఇదమస్మిన్
దేశే ఆపాథశ్శస్త్రమాయాం జ్యోతిర్మహేశ్వరవ్రతం. భీమేశ్వరవ్రతం.
జ్యోతి స్తస్మింభవతమిత్థపి వివాహాత్పూర్వం కరతశ్చ కన్యాభిర్యవతి
భిశ్చవత్సరేషు క్రియతే. తద్రకల్పః భీమావాస్వాయాం మంగళశ్శానం
కృత్వా ఫలాద్యలంకృతయంటచే సావర్ణాది యథాశక్తి సాపాదితదీప
స్తంభమేకం ద్వయం వా ప్రతిష్ఠాప్య ఘృతదీపః ప్రజ్వాల్యలత్రజ్యోతిర్మ
యముమాసహితం భీమేశ్వరం సంపూజ్య బ్రాహ్మణాయ దీపదానం
వాయనదానం చ కృత్వా దోరకం పృతిగృహ్య కథాం శ్రుత్వా పతిం
సంపూజ్య స్వయం భుజీత. అథ పూజా. మమ పతిసంజీవనద్వారా
సామంగల్యాభివృద్ధయే ఆయురారోగైశ్చ శ్రీశ్రీసంతానసుఖసిద్ధ్యర్థం చ
భీమేశ్వరవ్రతం కరిష్యే. కలశారాధనం పీఠపూజాం చ కృత్వా, అత్రా
గచ్ఛ మహాదేవ భీమేశ్వర జగత్పతే. జ్యోతిర్మయో మయా సార్థదీపే
సన్నిహితో భవ, స్వామిన్ సర్వజగన్నాథ యావత్పూజావసానకం,
తాపత్త్వప్రీతిభావేన దీపేఽస్మిన్ననిధిం కురు ఇత్యనాహ్య ఉచూ
పతిం ధ్యాయామి. పశుపతయే నమః ఆసనం సమర్పయామి రుద్రాయ
పాద్యం భీమాయ అర్ఘ్యం. అఘోరాయ ఆచమనం. గంగాధరాయ

స్నానం. దిగంబరాయ వస్త్రం. నాగయల్గోపవీతి నే ఉపవీతం. సర్వజ్ఞాయ
 గంధం. సర్వగాయ అక్షతాన్ భూతిభూషణాయ అభరణం.
 విభూతిం చ. ఉమావతినే మంగళద్రవ్యం. కనుకలయే పుష్పం. శివా
 స్తోత్రపూజాం కృత్వా. మృత్యుంజనాయ ధూపం. త్రిలోచనాయ
 దీపం. నీలగీవాయ స్నేహేద్యం. కామారయే తాంబూలం చంద్రాయ
 దక్షిణం. జ్యోతిర్నయాయ నీరాజనం. మహాదేవా ను మంగళపుష్పం.
 అష్టమూర్తయే ప్రదక్షిణం. రుద్రాయ నమస్కారం. ఉగ్రాయ తుమా
 కణం. ఇతి పూజా బ్రాహ్మణంసంపూజ్య దీపదానమంగళం. జ్యోతిర్నయ
 మహాదేవ సోమ భీమేశ్వర కభో, తవ దీపప్రదానేన సర్వమృత్యుం
 నివారయ. అథ ఫలతాంబూలదక్షిణాసండులగుడనహితం వాయనం.
 త్రిలోకనాథ కామారే భీమేశ్వర జగన్నాథే, వాయనం తవ దాస్యామి
 మహానాన ప్రసీద మే అథ దోరబంధనం. శివసూత్రమిదం దేవ వట
 త్వజ్జనతంతుభిః, బధ్నామి దక్షిణే హస్తే ప్రతాచరణగంధం. మత్పతిం
 జేవయ స్వామి స్మితేశ శరదాం శరం, ప్రకాశం గురు సౌభాగ్యం
 జ్యోతిర్నయ జగత్ప్రభో. ఇతి ప్రార్థన. పతిపూజనం కుర్యాత్. అథ.
 కథా. ఓం. యుక్తిస్థిరః సర్వం జానాసి భోగ్యస్య సౌమంగల్యసుఖకథం,
 పతిసంజీవనం బ్రూహి వ్రతం లోకోపకారకం. శ్రీకృష్ణ. ౩)యతే
 మద్భ్రమేరాజన్ రుక్మిణ్యా పతివివరం, బ్రాహ్మణ్య కారయస్యాసు వ్రత
 మేతదహస్యకం. అమానాస్యానుభాషాగ్నే గ్రూరేషు దివసేషు వా,
 మృత్యుయోగాది శాస్త్రార్థం పతిసంజీవనాయుచ. సాపాజ్ఞానవివాళాయ
 జ్యోతిర్నయముమాపతిం, మృత్యుంజయం మహాదేవం భీమం భక్తసుఖ
 ప్రదం. దీపజ్యోతిషి సంపూజ్య ప్రణామే. స్వగృహంతరీ, మంటపే
 లింగతోభద్రే పూజాసంభారవిస్తరైః. ఉపచారైశ్చ సంపూజ్య దోరం
 బద్ధ్వా చ కంకణం, దీపం ద్విజాయ దత్వా చ వాయనం చ సదక్షిణం.
 వివాహితా తు భర్తారం దేవమేవావివాహితా, పతిత్వేన శివం
 ధ్యాత్వా శివత్వేన పతిం తథా, బ్రాహ్మణాన్ భోజయిత్వాథ నారీభుం
 జిత నాన్యథా, ఆజన్మతో వివాహం తం పతిత్వేన శివం భజేత్ వివాహ
 సంతరం కార్యం నవస్వబ్దేషు చ వ్రతం, శివత్వేన పతిం ధ్యాత్వా
 పూజయేద్దివ్యనామభి. ఉద్యావనం తతః కుర్యా ద్రాజతం వృషభం త

భా, భీమేశ ప్రతిమా సోమా సావ్యోఫలసన్నితా. దీపస్తంభః ప్రకర
వ్యస్సువర్ణీనాథ కక్తితః, సువర్ణకలశం స్థాప్య పత్రిమాం దీపనన్నిధా.
వ్రతం సంపూజ్య పశ్చాత్తు భర్త్రా సాకం పతివ్రతా, కుర్వాన్తంపతి
పూజాం చ వస్త్రాలంకారదానతః. కలశం పత్రిమాం దద్వా దాజితం
చిత్రశూలకం, దీపదానం పృథుర్వీత తద్దేవోపాయనాదికం. పూజా
పశోమాదికం సర్వం భవద్వైశ్వివనాభిః, యథాజ్ఞానం పృథుర్వీత
భర్తృరతి గరియసి. ఏవం కృతేతు భీమేశః పత్రిదతి న సంశయః,
పతిం సంజీవయేత్సత్యం సాక్షాన్మృత్యుంజయో హరః సామంగల్యం
నుఖాన్ భాగ్యం జ్ఞానం సౌఖ్యం సతీ లభేత్, స్త్రీకర్తవ్యవ్రతే
ష్యేతస్సుఖవిత్సవ్యతే బుద్ధైః. అత్రైవోదాహరణీమ మితిహాసం
పురాతనం, సోమపా ఇతి విఖ్యాతః కశ్చిదాసిద్ధిజోత్తమః. సోమ
పీఠ్యా తస్య భార్యే సుశీలే ద్యే బహువతుః, కనిష్ఠా సుమవే
సప్త పుత్రాన్ జ్యేష్ఠా నకంచన. వంధ్యయా జ్యేష్ఠయా దేవీ పూజ్య
మానా తు శాంభవి, దదా వరం తతః కన్యాం ప్రాసూతాష్టపజోఽ
వరః. నిసోన్వి దారిద్ర్యకష్టేన వినాయ శరదష్టకం, అత్రాంతరే తు తద్దే
శరాజ్ఞః కాలికవర్గణః. పుత్రైః కాళింగవర్తాతు మృతప్రోడశవార్షికః,
ఏకపుత్రే మృతే రాజా పుత్రోద్వాహమభీషితం. కారయామి త్వా
దద్య శవస్త్రిపేతి మోహతః, మార్గయామాస కన్యాం చ లక్ష్మదీనార
గుల్కతః. దరిద్రస్సోపసాసోఽథ శులూఢీకన్యకాం దదా, సాపి సంజీ
విసి నాయ కన్యా తు శవభర్తుకా. రాజ్ఞశ్శశానమాసితా సామం
భాగీరథీతపే దాసానిఘ్నో మహానాసిద్వ్య భావంతాదిభిస్తదా. గంగా
ర్పురీ చ వాతశ్చ వన్యధే విఘ్నభీషిణః, ప్రాతర్దాహం కరోమితి రాజా
స్వీయైః పురం య గూ. కన్యకా శవమాలింగ్య రురుదే బహుభీషితా,
ఏకాకిన్యర్థరాత్రే చ శ్మశానే శోకమూర్ఛితా. గౌర్యనుగ్రహసం
భూతా పూర్వసంసారశాలిని, ధైర్యమాసాన్య సత్తార వార్యతీపరమే
శ్వరా. కిం భీష మసి సర్వేత సర్వభూతదయానిధే, అధికారం భ కుం
మృత్యుం జ్యోతిర్మయ నివారయ. ఇతి సంప్రార్థితో దేవః పార్వత్యా
చ సమాయమా, మా భ్రష్టిః కన్యకే యస్మాజ్జాతం మద్దర్శనం తవ.
భీమేశం పూజయస్వాశు లింగమత్తైవ సంస్థితం, కాంక్షితం తే ప్రసా

స్వామీత్వభయంచ దదా హరః. లింగం కుత్రాస్తి కింయావం స జానే
 పూజనం తవ, ఇతి బుద్ధివాణాం తాం కన్యామనన్యశరణాం శివా.
 పార్వతీ కారయామాస ప్రతమేన తద్దేవ హి, దగ్ధావశిష్టకామం తు దీప
 స్తంభం చకార హ. సోపాలం తథా పాత్రం ఘృతం భాగీరథీజలం,
 చితాగ్నిజ్వాలయా దీపం కృణోత హ. సుకారయన్, చితాభస్మాదిభి
 ర్దీప్తైః కంకాశైర్దాంకవారిణా, హంవటస్య ప్రసేదస్సా గోరకం చటకు
 తుభిః. పురోహితశ్శివస్సాత్మా త్సర్వత్యేవ సువాసినీ, పూజితా దంకుతీ
 తత్ర పార్వతీపరమేశ్వరా. సతశ్చ వంసముక్తావ్యభస్మతిర్యక్తి ప్రొఢ్రుః, మ,
 కృత్యాలభ పూజయామాస సా కన్యా శివభావతః. సర్వసుంగళయా
 కన్యా కంఠసూత్రేణ యోజితా, పతిపూజాం చకారాశు తః, ప్రాణే
 వ్రజ్యే తే కాళింగశ్శోభితో హర్షాశ్చ సుప్త ఇవ జాగ్రీషు. తావదప్ర
 స్థితో దేవో పార్వతీపరమేశ్వరా. సంచినీ చ కాలింగ శ్శివ మాయా
 ప్రభావతః, నాతిదూరే శ్శృణోతస్య వటమూలే నివేగితో. తావదాగా
 త్ప్రభావతేతు రాజా న్యజనసంయతః. జీవితంచ సుతం దృష్ట్వా సుత్యా
 చ స్నువయేరితం, సాశ్చర్వో మృగజీవేతు శాంతిం వప్రచ్ఛ బాహుక.
 వశ్శ్చం సకారణం జ్ఞాత్వా సవిమర్శం చ న ద్విహా, న్యత్యజన్ సర్వక
 రనే శాండిల్యోఽభ జగాద హ. శాండిల్యః. అనుంగళే సు శాంతివ్య
 దత్ర సర్వం హిమంగళం, ససర్వసుంగళశ్శృంగుర్మంగళానాంచ సుంగళః
 యశ్శివో నామరూపాభ్యాం యశ్చ భక్తాస్సుసుంగళాః, శ్శృణోతస్య చితా
 భస్మ కృత్రిక కంకాళ ఏవ చ. యత్పరిగ్రహతస్సర్వం సురణాం చాపి సుం
 గళం, తత్ప్రతేనానుభూతం హి సురణాం యదనుంగళం తజేవ సుంగళం
 జాతం శివపూజాప్రభావతః, శివార్చకస్య యత్సర్వం సుంగళం భవితా
 ధ్రువం. శివపూజావిహీనస్య నైవ కుత్రాపి మంగళమ్, కించ ముద్భుక్తి
 యుక్తా యే నాస్తి తేషామనుంగళం ఇతి బోధయితుం లోకాన్ శంభు
 రాసేచ్ఛుకానగః, ప్రాయశ్చిత్తేషు సర్వేషు శివస్మరణముత్తమం. శివ
 పూజాఽధికా శాంతి ర్న శాస్త్రే క్వచిదీరితా, ఇతి తద్వాగ్దయాకర్ణ్య
 రాజ్ఞే విప్రాన్యవేదయన్. రాజా చ బ్రాహ్మణైస్సార్థం పాలైస్సాపాయ
 నైరపి, స్నుషాసుతాభ్యాం సహితః ప్రవివేక పురం న్యగం. తతః శాస్త్ర
 విధానేన వివాహంచాకరోత్త యోః, సోమపాస్సామపీఠి చ కన్యాదాన

మకున్యతాం. విప్రాంతృతర్పణామాన విభవస్య మహానభూత్, సర్వే భక్తియుతాత్మభావత్రయాస్య నిదర్శనాత్. భక్త్వా భోగాశ్చిరం భూమావంతే శివపురం యయుః, పతిసంజీవనంసామవ్రతమేతత్సుమర్లభం. యాహు నురుతే భక్త్వా సైవ గౌరీసమా భవేత్, తత్పతి శ్శంకరిస్సామోన్నిశ్చితం శృణు భారత. ఇతి తే పర్యమాఖ్యాతం ద్రౌపద్యాపి చ కారణం. యధిష్ఠిరః కృతార్థోఽస్మిహారే కృష్ణ తవైవాదోఽపి వదేతేతః, ద్రుపదాత్మజ యాప్యేవం కారయిష్యే యథావిధి. ఇతి శ్రీభవి ష్యోత్తరపురాణే కృష్ణయుద్ధపీఠసంవాదే పతిసంజీవనవ్రత, సంపూర్ణం.

ముక్తిసోపానసప్తక చరితరాజః.

అథ సర్వాస్తికజనసాధారణం స్వర్గాపవర్గప్రదం వ్రతరాజమాహ. స్నానం దానం జపోహోమః పూజా సజ్జనసంగతిః, బ్రహ్మవిద్యా వ్రతభోగశ్చ ముక్తిసోపానసప్తకమ్. ఏతేష్వన్యత్రయం వాపి సాధయేద్యుగి కలా యుగే, స్వర్గాపవర్గభాగీ స్వాత్మీయు సోపానసప్తకం. ఉక్తవ్రతేషు సర్వేషు సర్వసిద్ధాంతసమ్మతం, వేదశాస్త్రప్రమాణేన కీర్తితం వ్రతసప్తకమ్. ఇతి సప్తవ్రతనిర్ణయః.

వాగీశాద్యాస్తుమనస సురార్వాణానా ముపక్రమే, యం నత్వా కృతకృత్యాస్తు స్తం నమామి గజాననమ్.

* శ్రీకృష్ణాష్టమీ వ్రతకథారంభః.

నమః కరమ కల్యాణ నమస్తే విశ్వమంగళ, వాసుదేవాయ శాంతాయ యదూనాంపతయే నమః. కరారవిందేన వదారవిందం ముఖారవిందే వినివేశయంతం, వటస్య వత్రస్య పుటే శయానం బాలం ముకుందం మనసా స్మరामి. నారద ఉవాచ. జయంత్యాశ్చైవ మాహాత్మ్యం శ్రీకృష్ణస్య మహాత్మనః, యత్కర్తవ్యం గమిష్యామి తద్విష్ణోః పరమంపదం. పితామహ ఉవాచ. శృణు వత్స పవిత్ర్యామి జయంత్యాశ్చ పృథావకం, జయం పుణ్యం చ లభతే శీఘ్రం పాపస్య నాశనం. స్మరణ తీర్తనా త్పాపం సప్తజన్మార్జితం మునే, జయంతి హరతే పుణ్యం కింపునశ్చోపవాసినాం. కృష్ణజన్మాష్టమీ లోకేపవిత్రా పాపనాశిని, క్రతూనాం చ ఫలం తేషాం తీర్థాయుతఫలం లభేత్. కపిలా గోసహస్రంతు యో దదాతి దినదినే, తత్ఫలం సమవాప్నోతి

జయంత్యా సముపాషణే. కన్నకోటి సహస్రాణి అన్యవాసుయతా
నిచ, మత్తేభానాం సహస్రాణి యో దదాతి దివేదితే. కన్నకోటి
సహస్రంతు తత్ఫలం త్వమిభిశ్చ స్మరణ, హిమభూతసహస్రాణి కురు
క్షేత్రే వక్రయచ్చతి. గుర్వర్థం బ్రాహ్మణ్యార్థం వా స్యామ్యర్థం వా త్వ
జేత్రం, తత్ఫలం సమవాప్నోతి జగదన్య సముపాషణే. ఆప
న్నాన్తి సారాణాం చ త్రీసే వారతాశ్చనా, నన్యవతానా మశ్చుక్యాం
జయంత్యా సముపాషణే యత్ఫలం శాన్తికర్తృత్వాణాం నిమగ్నా
మిందుసంక్షయే, గంగాయాం సర్పదాయాం చ సరయాచంద్ర
భాగయోగ. అన్యేషు పుణ్యతీర్థేషు యస్మానం కురుతే సరః, ద్వాదశీ
నాంతు సర్వాసాం యత్ఫలం కృష్ణజన్మని. జయంత్యేకవాసేన
జాగరేణ తు తత్ఫలం, అంబరీషేణ సూరేణ శిశుపాతేన గాధనా. ఏత
శ్చాన్యైశ్చ రాజన్యైర్ధర్మైశ్చ సత్త్వవాదిభిః, తుచ్ఛ్యర్థం దేవకీసూన్యోజ్జ
యంత్యా సముపాషణే. కృత్స్నం రాజ్యం మహిం భుంక్త్వా
ప్రాప్తాస్తే శాశ్వతీం గతిం, జయంత్యా శోచిపవాసేన విష్ణుర్లోకం
గతాశ్చతే. వాలఖిల్వాదయో విప్రాః వశిష్ఠాద్వాద్విజృంభి మూః, గౌత
మేన చ గార్గ్యేన జామదగ్న్యేన ధీమతా. పల్లీకేనా కృం పూర్వం
మహాతాపసయాపిణా, కృతం రామాయణం యేన విష్ణుగీగ పరమముత్త
మం, ప్రాజాపత్యర్హస్యసంయోగే సభోమాసే సితప్తమీ. తన్యా
మేవచ కర్తవ్యంతుచ్ఛ్యర్థంచక్రపాణినః, జన్మోపార్జితపాపంచ జన్మాంతర
కృతాని చ. బ్రహ్మహత్యాదయస్సర్వే నశ్యంతి స్మరణాదపి. పురతో
వాసుదేవస్య జయంత్యఖలకామదా, కోటిజన్మార్జితం పాపం బ్రాహ్మణేన
యత్యర్థం. తన్యా ముపాషణేనైవ యామాధేన విలీయతే. శూద్రా
న్నేన తు యత్పాపం శవహస్తేన భోజనం, తత్పాపం సమవాప్నోతి
జయంత్యాభోజనే కృతే. నభః కృష్ణాష్టమీ ప్రాప్తే భవనేతు ద్విజాధి
మూః. త్రైలోక్యసంభవం పాపం భుంజంత్యేవ నసంశయః. బ్రహ్మఘ్నస్య
సురాపస్య గోఘ్నస్య స్త్రీవధస్య చ, నరకోమునిశార్దుల జయంతీవిము
ఖస్య చ. వ్రజాహీనస్య మూర్ఖస్య పరాన్నం భుంజతోఽపి చ, నతస్య
సుకృతో లోకః జయంతీవిముఖస్య చ, యే కుర్వంతి హరేః పూజాం
జయంతీవాసరే మునే. సుప్రసన్నో భవే తుష్టా దేవకీవిష్ణునా

సహ. వ్రతే నారాధయే ద్వేషా దేవకీసహితం హరిం. త్వక్త్వా యమ
పురిం మోరాం యాంతి విష్ణోః పరంపదా, జన్మాష్టమీవ్రతం యే వై
ప్రకుర్వంతి ద్విజోత్తమాః, ఆరాధయంతి విప్రేంద్ర లక్ష్మీసేవా చ సీ
దతి. రాజకం దైవికం చైవ భయం చాగ్ని సముద్భవం. సార్వ విశ్వ
త్ప్రజాతం చ నాయుజాంగాంబుజా తథా. స్మరణా ద్వాసుదేవస్య
క్షణమాత్రాద్విసశ్యతి. గావస్తస్య వివర్థంతే ప్రభూతా భాస్యసూపదా,
కుటుంబా వర్ధనే తస్య మోక్ష శ్చాంతే న సంశయః. దుఃఖజం వ్యాధిజం
చైపి భయం సర్వసముద్భవం, నకలి ర్నచ కాలశ్చ నోపస్థగో
మహామునే. రక్షణాయ కులస్యైవ సంస్థా విజయాయ చ. జయంతి
బుధవారేణ రోహిణీసహితా యది. అన్యైశ్చ మునిశార్దూల కిం కృతై
ర్వ్రతకోటిభిః. నమసాగరేణ యత్పుణ్యం మారాపిత్రోర్దినే తథా.
ఆచార్యపాలనా ద్వత్స తత్ఫలం శతసంస్కృతం, యత్ర విష్ణోః కథా దివ్యా
వర్తతే మునిసత్రమ నారదఉవాచ. సుదూరమపి గంతవ్యం యత్ర
భాగవతో జనః. త్రేతాయాం ద్వాపరే సమ్యక్ కన్యతే చైవ కతా
యుగే, కృత్వా సమ్యగ్విధానేన కర్తవ్యం పుణ్యవర్ధనం. కథయన్వ సుర
శ్రేష్ఠ జయంతి, కేన తువ్యతి, తాం ఘోషాం యద్విధానేన బ్రూహిమే
తిదశేశ్వర. సమ్యగ్వ్రతఫలం యేన బ్రూహిమే త్రిదశేశ్వర. బ్రహ్మ
పురా సనతుక మారేణ హరిశ్చంద్రస్య ఫీమతః ఉత్తమే తన్మహాభాగ
వ్రతమేతన్మహామునే. నియమా త్ఫలమూహ్నోతి సశ్రేయో నియమం
వినా. అద్యస్థిత్యా సారాహర శ్శ్రీభూతేవరమేశ్వరం. భక్త్యా చ దేవకీ
పుత్రమస్మిన్ జన్మాష్టమీవ్రతే. ఉపాసిత స్తం మథ్యాహ్నో స్సార్వత్వా
కృష్ణతిలై శ్శుభైః, భాక్తిఫలం భారయిత్వా మహాపుత్రాదివర్ధనం.
కృత్వా తులసిమంత్రేణ జలం పిబతి సువ్రతీ, న్నానం వా కురుతే తత్ప్ర
తిర్థకామఫలం లభేత్. కృత్వా మాధ్యాహ్నకంకర్తృ శుచి యృత్వా
సమాహితః. గృహమధ్యే ధివాచైవ పిష్టుస్థానే చ సువ్రతీ. గౌమయే
శాపవిద్యాధి శాపయే న్నూతనం ఘటం, పూరయే చ్చుద్ధనలిలం నవ
రత్నైశ్చ సంయుతం వస్త్రేణా వేష్టయే తుంగాం తిండులోపరి విస్మ
సేత్. తత్ర నిక్షిప్య తత్పాత్రం రావ్యం తామ్రం మృదంతు వా.
పూరయేత్తండులై శ్శుభైః పంచరత్న సమన్వితైః. వస్త్రేణాచ్ఛాదనం
కృత్వా పాత్రమధ్యే స్య సేధరిం. కర్ణమాలాసమర్ణేన బాలకృష్ణం

ప్రపూజయేత్, యథావిధవసారేణ శక్తియుక్తేన చేతనా. శ్రాద్ధీదానే
 తథా హోమేనర్పితప్రతేషు చ. విత్తశాత్రుం నకురీత తథాచాన్యేషు
 సువ్రత. దేవతావ్రతకార్యేషు విత్తశాత్రుం గరోతి యః. సర్వధర్మ
 వినిర్ముక్తో సరకేషు నిమజ్జతి. జీవితం యాతి.యః కాలే జనుంశ్చవాచరం
 వినా. తత్ఫలం దయామాయానోఽవ్యర్థం నరాణాం ముకుటాదుభిః. వ్యతిక్రమ్య
 గురోర్యస్తు గురుం ధర్మోపదేశకం. విప్రేంద్ర) స్వేచ్ఛగా ధర్మం
 కుర్వాణో సరకం వ్రజేత్. ధర్మసున్ధంచ కామంచ నుదీచ్ఛే దాశ్శయః
 ప్రియం. దద్యాచ్చ శక్తితో భక్త్యా గాంధుహీం శంభుచంద్రా చ యత్.
 ఫలం ధాన్యంచ వస్త్రంచ ముత్యంచ ద్యౌరిజా నథా. దేవక్యాశ్రమవే
 కాలే జాతే కృష్ణా జగత్తుత. జాతకగ్నాది కర్తవ్య ముపదేశశ్చ
 చక్రిణః. పురాణోక్తేన మంత్రేణ కృష్ణం సంపూజయేన్నిశి. శ్రీశ్యా
 వచారా న్దేవస్య తతో విప్రా స్సంపూజయేత్. అదితేదేవమతిస్త్వం
 సర్వపాపప్రణశిని. అతస్తస్య పూజయిష్యామి భీతోఽహం భవసాగ
 రాత్. పూజితాసి యథా దేవేః ప్రసన్నాం ర్విం వరాననే. పూజ
 తాచ యథాభక్త్యా పునాదం కురు సువ్రతే. యయా రాత్రోహరిం
 లభ్యాప్రాప్తాత్వం నిర్వృతిం పరాం, తామేవ నిర్వృతిం దేహి
 సుపుత్రం దర్శయస్వ మే. దేవపూజామంత్రః. అవతార సమాప్తాణి
 కరోతిభగవాన్వర్షః, తేహంచైవ తు మాహాత్మ్యం కల్పిజ్ఞానాతివైభవీ.
 దేవబ్రహ్మదయో యేపి స్వయామం న విను స్తవ, అతిస్తస్య పూజ
 యిష్యామి మాతురుత్సంగసంస్థితం. వాంఛితం కురుమే తత్ర దుష్కృతం
 చైవ నాశయ, కృపాం కురువ్య మే దేవ సంసారార్తిభయావహ.
 కృష్ణప్రార్థనమంత్రః. ఏవంసంపూజ్య గోవిందంచాతే) తులసినయూతం,
 చంద్రోదయే తు నిర్గత్య స్థండిలే సమలంకృతే. శంఖతోయం సమా
 దాయ సుపుష్పఫలచందనం, సమంత్ర మవసం గత్వా చంద్రాయా
 ర్ఘ్యం నివేదయేత్. అర్ఘ్యమంత్రం సముచ్చార్య సర్వపాపైః పృము
 చ్యతే. అర్ఘ్యమంత్రః. శ్రీరోదార్ణవసంభూత వ్యాధి) నేత్రసముద్భవ,
 గృహాదార్ఘ్యం మయా దతం రోహిణ్యా సహిత కృశిన్. జ్యోతాన్ని
 వతే సమస్తుభ్యం సమస్తే జ్యోతిషాంపతే, సమస్తేరోహిణీకాంత సుధా
 కర సమోఽస్తుతే. ఇతి చంద్రార్ఘ్యం నారికేళోదకేనైవదద్యాదర్ఘ్యం
 విచక్షణః, శ్రీకృష్ణవరయా భక్త్యా శంభే కృత్వా విధానతః. అభ

కృష్ణార్జునుంబ్రుః జాతః కంసపథాన్ధాయ భూభారోత్తారకాయ చ,
 పాండవానాం హితార్థాయ ధర్మసంస్థాపనాయచ. కౌరవాణాం వినా
 శాయ వసుదేవకులోద్భవ, దేవకీగర్భసంభూత భక్తానామభయప్రద.
 గృహాన్ధ్యం మయాదత్తం ప్రసీద పురుషోత్తమ, దధిదూర్వాక్షుతై
 ర్యుక్తం దత్వా తం శశినే మునే. తతస్తు పరతో విష్ణుం నిశాంతు
 శశితో నయేత్. అగ్న్యం దత్వా ద్విజశ్రేష్ఠ తస్య పుణ్యఫలం శృణు,
 యో దద్యా త్కల ముర్యీం సర్వరత్న సమన్వితాం. అగ్న్యదానేన
 తత్పుణ్యం లభతే నాత్ర సంశయః. గీతాశాస్త్రకలాపైశ్చ కుర్యాజ్ఞా
 గరణం నిశి. ధూపం దీపం చ నైవేద్యం తాంబూలం దాపయేన్నరః,
 ఫలానిచ విచిత్రాణి దివ్యాని వివిధానిచ. ధూపం నీరాజనం చైవకుర్యా
 దేవం పునఃపునః, వాసరే వాసుదేవస్య గీతం వా వాచయేత్స్వయం
 జన్మకోటికృతం పాపం ధక్ష్యతే తృణరాశివత్. యత్ర భాగవతం
 శాస్త్రం శ్రూయతే హరివాసరే, తత్ర జాగరణం కుర్యా దన్యథాపాప
 భాగ్యవత్. స్నానం పృథాతసమయే విమలే సూర్యదిపితే, కృత్వా
 పూర్వాహ్నికం కర్మ ఏకాగ్రకృతమాకళః. తతస్త్వయం సమశ్చీయా
 జ్జయంత్యాం సముపాసితః, స్త్రీబాలవృద్ధసహితో మండ్రిద్విజసమ
 న్వితః. విధివానేన సహితో యంతీం ప్రకరోతి యః, నారీ చే తా
 రయే దృక్త్వా పుష్పేజైకవింశతిః. న దౌర్భాగ్యం న వైషమ్యం సతస్యా
 వ్యశుభం గృహే ఏతాదశ్యస్తవింశత్యః కోటయ స్సముపాసితాః.
 తాభి స్తుల్యా జయంతీ తు తస్మాగస్యాముపాసిత, అస్యా ముపావ్య
 విధివ ద్దేహో తేహరిసన్నిధిం. విమనశతకైర్దివ్యైః పతాకధ్వజశోభితైః,
 వేణువీణామృదంగైశ్చ కృతశబ్దమహర్నిశం. ఆరుహ్య దేవవత్తత్ర
 ముదిత స్సజనైస్సహ శ్రీరత్నదండైశ్చ కుతూహలేన సంసేవ్య
 మానస్తు ముహుర్ముహుస్సః, ప్రయాతి విద్యాధరబృందజష్టే మార్గం
 చ విష్ణోపరమేశ్వరస్య. సూర్యోయథా నాశయతే తసుశ్రం స్వాచార
 హీనః కులకీర్తిసంపదః, రాష్ట్రం యథా నాశయతే కురాజా తథా
 జయంతీ బహుపాపసంచయం స ఏవసాపీనకశు స్సగోఘ్నస్సబంధువర్గ
 స్సచ శోచనీయః, జన్మాష్టమీం యో న కరోతిమూఢ స్సపాపచారి
 సరకేషుపచ్యతే కి మన్నదానైర్గ జగోపదానైః కింవాషభామైర్గ్రహ
 జేషు సత్కృతైః, కిమాశ్రయై ర్ధ్యాసతపోభి రుగ్రై ర్జయం త్యజేహ

యీనకృతా నజేస్య. యథోక్తా తే మయా విప్ర జయంతీనర్వకామదా,
 యాముసోష్ణ సకృద్భక్త్యా కృతకృత్యో భవే న్నరః. తస్మా త్వమపి
 దేవదే కురు చాస్యా ముసోష్ణం, ఉసోష్ణా ద్ధోశ్చంద్రః పరాంస్థితి
 మవాప్తవాన్. సత్సంసత్సం పునసత్సం పారాశర్యేణ భాసితం, నాస్తి
 లోకే పరం నాస్య జ్ఞయంత్యాస్తు సమంత్రతం. న గంగానగయాకాశీ
 నావంతీ మధుగాపురీ, సరయా గండగీప్రైవజ రుంత్యా న సకామతా.
 ధర్మదాకామదా చైవ హ్యర్థదా మోక్షదాశివా, గుగువ్య ద్విజశాస్త్రాల
 జయంతీవ్రత ముత్తమం జయంతీనరచూషాత్మ్యం. లిఖతం యస్య
 మందిరే, తస్య పుణ్యఫలం వత్సే నారాయణసహం హి తత్. యత్ర
 యత్ర కతా ప్రాప్తం భవే జ్ఞాన్సాష్టమీవ్రతం తత్ర తత్ర హరిర్యాతి
 త్రిదశై స్సరూ నారద, స్వయమాయాతి దేవేభో స్సహం జ్ఞాన్సాష్టమీ
 దినే, తేనేష్టం జన్మన సాగరం ఫలం త్రైలోక్యదుర్లభం. కతా
 గృహేతు య, కృష్ణజయంతీ శాస్త్రసమ్మతం, విత్తానుసారవిభవై
 ర్భక్త్యా యశ్చ ప్రపూజయేత్. పాశకోటివినిర్ముక్తో యాంతి విష్ణోః
 పరం పదం, సర్వవేదేషు శుశ్రూష్యం తత్ఫలం చ వ్రతాధికం. సరకే
 లేన మజ్జంతి యావదాభూతచక్లవం, జయంతీదివసే ప్రాప్తేయేఽర్ప
 యంతి ద్విజోత్తమాః. సప్తజన్మాత్మకం పాపం తత్క్షణదేవ నశ్యతి,
 తస్మా ద్విత్తానుసారేణ శ్రీధాభక్తి సమన్వితం. జయంత్యాస్తు వ్రతం
 కుర్యా త్సంసారార్ణవతారకం, కతా ధేనుసహస్రాణి తిలధేనుశతా
 నిచ. దత్వా యత్ఫల మాసోత్తి శ్రీజయంతీవ్రతే కృతే, హేమభార
 సహస్రంతు యో దద్యా ద్దాన ముత్తమం. తత్ఫలం లభతే మర్త్యో
 జయంతీ బాగరేణ హి. పృథిమ మంత్రీః. ఆచార్యం పూజయేత్.
 షోడశోపచారా సగౌరవా. శ్రీకృష్ణప్రతిమాదానం ఉత్తమం శ్రోత్రి
 యస్యతు. వస్త్రాలంకారభూషాద్వై స్తాంబూలం దక్షిణాసహ, శ్రీకష్టః
 పృతిగృహ్లాతు శ్రీకష్టో వై దదాతి చ, శ్రీకష్ట స్తారకోభాభ్యాం
 శ్రీకృష్ణాయ నమోనమః. ఇతి మంత్రేణ శ్రీకృష్ణపృతిమాదానమాచ
 రేత్. కోటిజన్మకృతం పాపం సద్యఃకాలే విసశ్యతి, ఇహ భుక్త్వా
 ఖలా నోగోగా సుర్వకామఫలపదం. పుత్రపౌత్రధనంధాన్యం భవే
 త్కృష్ణస్య జన్మని, కృష్ణబ్రహ్మనాదగనం కృష్ణనామసుధారసం. కృష్ణ
 పాదాంబుజరసం పిబ జిహ్వే నిరంతరం. శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః.

కరారవిండేన వదారవిందం ముఖారవిండే వినివేశయంతం వటస్య
వరీన్యపుటే కయానం బాలం ముకుందం మనసాస్మరామి. న్యూనాతి
రిక్తాని వరిస్ఫుటాని యదీహ కర్కాణి మయాకృతాని. క్షమాన్యని చైతాని
మమ క్షమస్య ప్రయాహి తుష్టిః పునరాగమాయ కాయేన వాచా
మనసేంద్రియై ర్వా బుధ్యాత్మనా వా ప్రకృతే స్వభావాత్, కరోమి
యద్య త్సకలం శరస్వే నారాయణాయేతి సమర్పయామి. ఇతి
శ్రీబ్రహ్మాండపురాణే బ్రహ్మనారదసంవాదే శ్రీకృష్ణజయంతీవ్రతకథా
విధానం సంపూర్ణమ్.

అథ గ్రంథవిషయానుక్రమణికా.

అదా గ్రంథప్రతిష్ఠాక్తావ్రత తతాఽలక్షకాః, వ్రతాధికారిణో
ధర్మాః కర్తవ్య ప్రత్యూర్తయః. అవ్రతఘ్నాదికం పశ్చాదుపవాసా
దికం తథా, దేవతావ్రతభంగాదిర్వృతారంభాదికం తథా. తతః స్త్రీణాం
విశేషశ్చ వ్రతప్రతినిధిస్తథా, హవిష్యాణాం విశేషశ్చ శాకా
దీనాం వినిర్ణయః. వ్రతోపయుక్తద్రవ్యాణి ద్రవ్యాణాం పరిమాణకం,
ద్రవ్యసంఖ్యాప్రతినిధిర్హోమాద్యం ఋత్విజస్తథా. మధుపరాఽదికం
చైవ సర్వతో భద్రమండలం, లింగతోభద్రముఖ్యాని తతోమండలదే
వతాః మంత్రిశాస్త్రత్ప్రయోగాశ్చ లక్షోద్వ్యాపనకర్మ చ, తతః ప్రాణ
ప్రతిష్ఠాదిన్యదాదీనాం చ లక్షణం. పూజోపచారాస్తన్మూలం నిషిద్ధద్ర
వ్యవిస్తరం. ఉద్వ్యాపనం తూక్తం కర్తవ్యంవ్రతభంజనే. తతస్సామా
న్యతః పూజా శివశేషపూజనం, తతస్తిథివ్రతా న్యుక్తాన్యాదావ్రతిప
దాదయః. రాకాంతాశ్చుక్లశక్తియా అమాంతాః కృష్ణవక్షగా, యేయే
వ్రతవిశేషాశ్చ వింధ్యదక్షిణభూతలే. ఆచారసిద్ధాస్తే సర్వే సప్రపంచం
నిరూపితాః, వారవ్రతవిశేషాశ్చ తతో యోగవ్రతాదికాః. లక్షపూ
జాదికం సర్వం తథా లక్షప్రదక్షిణం, సోద్వ్యాపనాదికం ప్రోక్తం మహి
మాసస్తథా కథాః. యద్యద్వృతవిదాజ్ఞేయం సంగ్రహేణ ప్రకీర్తితం,
స మయా కల్పితం కించి ద్వేదశాస్త్రేషు విశ్రుతం. ప్రోక్తం మహర్షి భిః
పూర్వం నిర్ణీతం సాంప్రదాయైకైః, వ్రతారంభవ్రతరాజాదిబహు
గ్రంథేషు విస్తృతం, తత్రోపయుక్తమదాయ గ్రంథసౌలభ్యహేతవే,
ఏతదిచ్చావ్రతాంత్యైస్త్రిబ్రహ్మణానాం సతామిదం. ముద్రాపితమథా

జ్ఞానం ప్రాయస్సమ్యగ్విశోధ్య చ; గుణైకగ్రహణవ్యగ్రాస్సాథవో యే
 దయాళవః, కండితా శ్చానుగృహ్లాంతం గ్రంథమాస్తిక్యవృద్ధయే.
 దృశ్యంతే ప్రాయశో యస్మా త్సర్వవ్రతకథాదిషు, అనన్వయావళం
 శాద్వా ఇతి శంకా ముదా భవేత్. బహుపుస్తకసందృష్టప్రయోగా
 సర్వసమృతాః, ఆర్హత్వాన్నాత్ర దోషోఽస్తి యథాపూర్వం తథా
 స్తిహి. తథాపి లేఖకాదీనాం ప్రమాదాత్పరణామపి, అంతర్వాణివిక
 త్పైర్వా కండితంమన్యసోధనైః, యద్యద్విరుద్ధమాభాతం ప్రాయస్సర్వం
 సమీకృతం, తథాపి మేఽపరాధశ్చేత్సమధ్యమితి యాచయే. కర్తా
 నాహం సర్వకర్తైవ యస్మా జ్ఞేవేష్యంతర్వాణికః ప్రేరకశ్చ, తద్దూ
 ష్యోఽహం నాస్మి సదైవ్వికానాం యత్సాధనాం శిష్యశిష్యోఽస్మి
 ధన్యః. సాంకేతికసదాచారః శ్రౌతస్మార్తపరాయణః, సతాం వినీతో
 ఽయం చక్రే పుట్టశర్కా ద్విజోత్తమః. వ్రతచూడామణిర్నామ
 గ్రంథోఽయం బుధసమ్మతః, శ్రీగణేశ ప్రసాదేన జీయాదాచంద్ర
 తారకమ్.

ఓం తత్సత్.

శ్రీగోపాలకృష్ణార్పణమస్తు.

